

DET FELLES EUROPEISKE RAMMEVERKET FOR SPRÅK: LÆRING, UNDERVISNING, VURDERING

Utvidet versjon

DET FELLES EUROPEISKE RAMMEVERKET FOR SPRÅK: LÆRING, UNDERVISNING, VURDERING

Utvidet versjon

Denne utgivelsen er en oppdatering av *Rammeverket* fra 2001, men begrepsapparatet fra den første utgaven er fortsatt gyldig.

www.coe.int/lang-cefr

Språkpolitisk program
Divisjon for utdanningspolitikk
Utdanningsavdelingen
Europarådet

En foreløpig versjon av denne oppdateringen av *Det felles europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning, vurdering* ble publisert på nettet på engelsk og fransk i 2018, som henholdsvis *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment: Companion Volume with New Descriptors* og *Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer: Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs*.

Denne utgivelsen presenterer hovedbudskapet i *Rammeverket* i en brukervennlig form og inneholder alle de illustrative rammeverksdeskriptorene. For pedagogisk bruk av *Rammeverket* til læring, undervisning og vurdering, vil lærere og lærere i lærerutdanningen finne at det er lettest å bruke denne utvidede versjonen.

Den utvidede versjonen inneholder lenker og referanser slik at man kan konsultere kapitlene i 2001- (norsk 2011-) utgaven der det er nødvendig. Forskere som vil granske underliggende begreper og anbefalinger som fremkommer i spesifikke Rammeverkskapitler, bør bruke 2001-utgaven, som fortsatt er gyldig.

Originalens tittel:
*Common European Framework of
Reference for Languages: learning,
teaching, assessment – Companion Volume.*

Copyright engelsk og fransk utgave
© Europarådet, januar
2020
ISBN 978-92-871-8621-8

Denne utgivelsen er beskyttet av
åndsverksloven. Det er tillatt å gjengi
tekstutdrag for ikke-kommersiell bruk, så
lenge tekstens integritet beholdes, og
utdragene ikke brukes utenfor kontekst,
ikke inneholder mangelfull informasjon,
eller på annen måte villeder leseren med
hensyn til publikasjonens formål og
innhold. Originalteksten refereres til med
«© Europarådet 2020».

Forsidedesign og layout: Dokument og
publiseringsavdelingen
(SPDP), Europarådet

© Europarådet, april 2020,
engelsk utgave

Norsk tittel: *Det felles europeiske rammeverket
for språk: læring, undervisning, vurdering.*
Utvidet versjon.

© Norsk oversettelse: Direktoratet for høyere
utdanning og kompetanse, februar 2022 ISBN
978-82-692788-0-4

Originalteksten er utarbeidet av Europarådet.
Norsk oversettelse er publisert etter avtale
med Europarådet. Ansvar for oversettelsen
ligger hos HK-Dir.

Oversettelsen er delfinansiert gjennom EPALE
Norge. Meninger og holdninger i dokumentet
er forfatterens, og hverken EU eller EACEA
kan holdes ansvarlig for dem.

Redaksjonelt og faglig ansvar for den norske
oversettelsen:
Anniken Telnes Iversen
Torbjørn Røyrrhus Olseth
Lisbeth Salomonsen von Mehren
Seksjon for norskprøver, HK-dir

Oversettelse: Allegro språktjenester AS, ved
Lars Christian Schreiner, Ina Tjugen og Ingvild
Østensen

Sitering:
Det felles europeiske rammeverket for språk:
læring, undervisning, vurdering. Utvidet
versjon. HK-dir, 2022.

KOMMENTARER TIL DEN NORSKE OVERSETTELSEN

Det er med stor glede vi presenterer en norsk oversettelse av the *Common European Framework of Reference for languages: learning, teaching, assessment. Companion Volume (CEFR-CV)*. Oversettelsen har fått navnet *Det felles europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning, vurdering. Utvidet versjon*, heretter kalt *Utvidet versjon*.

Noen ord og begreper er endret siden den første norske oversettelsen av Rammeverket fra 2011, og noen gamle deskriptorer og skalaer har fått en litt annen ordlyd. Endringene er hovedsakelig i tråd med utviklingen fra den første engelske versjonen av Rammeverket til CEFR-CV og er beskrevet i introduksjonen.

Siden vi i Norge ikke har noe standardisert talemål, har vi oversatt «standard spoken language» litt annerledes enn i oversettelsen av Rammeverket fra 2011. Vi bruker fortsatt ordet «standard», men i kombinasjonen «standard regionalt språk», som skal favne både talespråk og tegnspråk. Med dette mener vi en moderat regional dialekt. Ordet «accent» er stort sett oversatt til «varietet», når det refererer til dialektuttale, og «uttaletrekk» når det vises til uttale påvirket av andre språk. «Kjent varietet» bruker vi om både tale- og tegnspråk som er kjent for mottaker.

I fire tilfeller har eksisterende skalaer fått nye navn. Tabellen under viser hvilke skalaer dette gjelder.

2001-skala	Nytt norsk navn i Utvidet versjon 2022
4.4.1 Produktive aktiviteter og strategier Lengre monolog: Å komme med et innlegg (f.eks. i en debatt) Muntlig presentasjon	Produktive aktiviteter og strategier Lengre monolog: å uttrykke synspunkt (f.eks. i en debatt) Å snakke til en forsamling
4.4.2 Reseptive aktiviteter og strategier Å forstå samhandling mellom mormålsbrukere	Reseptive aktiviteter og strategier Å forstå samtale mellom andre
4.4.3 Samhandlingsaktiviteter og strategier Formell diskusjon og møter Å be om oppklaring	Samhandlingsaktiviteter og strategier Formell diskusjon (møter) Å be om nærmere forklaring

Deltakere i prosjektet

Oversettelse engelsk-norsk: Allegro språktjenester AS, ved Lars Christian Schreiner, Ina Tjugen og Ingvild Østensen

Faglig og språklig gjennomgang av den norske oversettelsen: Anniken Telnes Iversen, fagkonsulent, Lisbeth Salomonsen von Mehren, fagkonsulent, Torbjørn Olseth, fagkonsulent

Oversettelsen er delfinansiert gjennom EPAL Norge, et initiativ under Erasmus+. Synspunkter og holdninger som kommer til uttrykk i dette dokumentet, er utelukkende forfatterens/forfatterne og er ikke nødvendigvis uttrykk for den offisielle holdningen til den Europeiske union eller Det europeiske forvaltningsorgan for Utdannelse og kultur (EACEA). Hverken den Europeiske union eller EACEA kan holdes ansvarlig for dem.

Takk til samarbeidspartnere

Redaksjonsgruppa ved Seksjon for Norskprøver, HK-dir, vil rette en stor takk til de som har bidratt i den lange prosessen det har vært å få ferdig en ny norsk oversettelse. Takk til seksjonsleder Sissel Mehammer som har prioritert dette arbeidet og har gitt oss tid til å jobbe med det. Takk til alle kolleger som har bidratt i diskusjoner om ordvalg og formuleringer og har lest korrektur på deler av teksten. Takk til Eva Storbråten hos Nucleus for godt samarbeid. Vi er spesielt takknemlige for professor Arnfinn Muruvik Vonens gode råd om oversettelse av tegnspråkstermer. Hvis det fortsatt er feil i disse delene av teksten, ligger ansvaret hos oss.

Bergen november, 2022

Anniken Telnes Iversen, Torbjørn Olseth og Lisbeth Salomonsen von Mehren

INNHold

KOMMENTARER TIL DEN NORSKE OVERSETTELSEN	5
INNHold	7
FORORD	13
INNLEDNING MED TAKK TIL SAMARBEIDSPARTNERE	15
KAPITTEL 1: INTRODUKSJON	23
1.1. SAMMENDRAG AV ENDRINGER SOM ER GJORT I DESKRIPTORER	27
KAPITTEL 2: HOVEDPUNKTER I RAMMEVERKET OM UNDERVISNING OG LÆRING	29
2.1. MÅLSETTINGENE MED RAMMEVERKET	30
2.2. IMPLEMENTERING AV DEN HANDLINGSORIENTERTE TILNÆRMINGEN	31
2.3. FLERSPRÅKLIG OG FLERKULTURELL KOMPETANSE	32
2.4. BESKRIVELSESSYSTEMET I RAMMEVERKET	33
2.5. MEDIERING	38
2.6. RAMMEVERKETS FELLES REFERANSENIVÅER	39
2.7. RAMMEVERKETS PROFILER	42
2.8. RAMMEVERKETS DESKRIPTORER	45
2.9. BRUK AV RAMMEVERKETS DESKRIPTORER	47
2.10. NOEN NYTTIGE RESSURSER FOR BRUK AV RAMMEVERKET	49
2.10.1. NETTRESSURSER	49
2.10.2. BØKER (PÅ ENGELSK OG FRANSK)	49
KAPITTEL 3: RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: KOMMUNIKATIVE SPRÅKAKTIVTETER OG STRATEGIER	51
3.1. RESEPSJON	51
3.1.1. RESEPSJONSAKTIVITETER	52
3.1.1.1. MUNTlig FORSTÅELSE (LYTTE/AVLESE)	52
GENERELL MUNTlig FORSTÅELSE	52
Å FORSTÅ SAMTALE MELLOM ANDRE	53
Å FORSTÅ SOM MEDLEM AV ET TILSTEDEVÆRENDE PUBLIKUM	54
Å FORSTÅ MELDINGER OG INSTRUKSJONER	55
Å FORSTÅ MEDIER OG INNSPILT MATERIALE	56
3.1.1.2. AUDIOVISUELL FORSTÅELSE	56
Å SE PÅ TV, FILM OG VIDEO	56

3.1.1.3. LESEFORSTÅELSE	57
GENERELL LESEFORSTÅELSE	58
Å LESE KORRESPONDANSE	58
Å LESE FOR Å ORIENTERE SEG	59
Å LESE FOR Å FORSTÅ INFORMASJON OG ARGUMENTASJON	60
Å LESE INSTRUKSJONER	62
Å LESE SOM FRITIDSAKTIVITET	62
3.1.2. RESEPSJONSSTRATEGIER	63
Å OPPFATTE SIGNALER OG TREKKE SLUTNINGER (MUNTLLIG, SKRIFTLIG OG TEGNSPRÅKLIG)	64
3.2. PRODUKSJON	64
3.2.1. PRODUKSJONSAKTIVITETER	65
3.2.1.1. MUNTLLIG PRODUKSJON	65
GENERELL MUNTLLIG PRODUKSJON	66
LENGRE MONOLOG: Å BESKRIVE EN ERFARING	66
LENGRE MONOLOG: Å GI OPPLYSNINGER	67
LENGRE MONOLOG: Å UTTRYKKE SYNSPUNKT (F.EKS. I EN DEBATT)	68
OFFENTLIGE MEDDELELSER	69
Å SNAKKE TIL EN FORSAMLING	69
3.2.1.2. SKRIFTLIG PRODUKSJON	70
GENERELL SKRIFTLIG PRODUKSJON	71
KREATIV SKRIVING	71
SKRIFTLIGE RAPPORTER OG RESONNERENDE TEKSTER	72
3.2.2. PRODUKSJONSSTRATEGIER	73
PLANLEGGING	73
KOMPENSERING	74
OVERVÅKING OG REPARASJON	75
3.3. SAMHANDLING	75
3.3.1. SAMHANDLINGSAKTIVITETER	76
3.3.1.1. MUNTLLIG SAMHANDLING	76
GENERELL MUNTLLIG SAMHANDLING	77
Å FORSTÅ EN SAMTALEPARTNER	77
KONVERSASJON	78
UFORMELL DISKUSJON (MED VENNER)	79
FORMELL DISKUSJON (MØTER)	80
MÅLRETTET SAMARBEID	82
TRANSAKSJONER FOR Å FÅ TAK I VARER OG TJENESTER	82
INFORMASJONSUTVEKSLING	84
Å INTERVJUE OG BLI INTERVJUET	85
BRUK AV TELEKOMMUNIKASJON	86
3.3.1.2. SKRIFTLIG SAMHANDLING	87
GENERELL SKRIFTLIG SAMHANDLING	87
KORRESPONDANSE	87

NOTATER, BESKJEDER OG SKJEMAER	89
3.3.1.3. DIGITAL SAMHANDLING	89
DIGITALE SAMTALER OG DISKUSJONER	90
MÅLRETTEDE DIGITALE TRANSAKSJONER OG SAMARBEID	91
3.3.2. SAMHANDLINGSSTRATEGIER	93
TURTAKING	93
Å SAMARBEIDE	94
Å BE OM NÆRMERE FORKLARING	95
3.4. MEDIERING	96
3.4.1. MEDIERINGSAKTIVITETER	97
GENERELL MEDIERING	97
3.4.1.1. Å MEDIERE EN TEKST	98
Å FORMIDLE SPESIFIKK INFORMASJON	99
Å FORKLARE DATA	101
Å BEARBEIDE TEKST	103
Å OVERSETTE EN SKRIFTLIG TEKST	107
Å TA NOTATER (FORELESNINGER, SEMINARER, MØTER, OSV.)	110
Å GI UTTRYKK FOR EGEN MENING OM KREATIVE TEKSTER (OGSÅ LITTERATUR)	111
ANALYSE OG KRITIKK AV KREATIVE TEKSTER (OGSÅ LITTERATUR)	112
3.4.1.2. Å MEDIERE BEGREPER	113
Å FASILITERE SAMARBEIDSRETTET SAMHANDLING MED JEVNBYRDIGE	114
Å SAMARBEIDE FOR Å SKAPE MENING	114
Å STYRE SAMHANDLING	117
Å STIMULERE TIL SAMTALE OM OG MED BEGREPER	117
3.4.1.3. MEDIERE KOMMUNIKASJON	119
Å SKAPE EN FLERKULTURELL SONE	119
Å OPPTRE SOM MELLOMLEDD I UFORMELLE SITUASJONER (MED VENNER OG KOLLEGER)	120
Å FASILITERE KOMMUNIKASJON I VANSKELIGE SITUASJONER OG VED UOVERENSSTEMMELSER	121
3.4.2. MEDIERINGSSTRATEGIER	122
3.4.2.1. STRATEGIER FOR Å FORKLARE ET NYTT BEGREP	123
Å KNYTTE OPP MOT FORKUNNSKAPER	123
Å TILPASSE SPRÅKET	123
Å STYKKE OPP KOMPLEKS INFORMASJON	123
3.4.2.2. STRATEGIER FOR Å FORENKLE EN TEKST	126
Å FORKLARE EN BEGREPSTUNG TEKST	126
Å STRØMLINJEFORME EN TEKST	126
KAPITTEL 4: RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: FLERSPRÅKLIG OG FLERKULTURELL KOMPETANSE	129
Å BYGGE PÅ ET FLERKULTURELT REPERTOAR	130
FLERSPRÅKLIG FORSTÅELSE	132
Å BYGGE PÅ ET FLERSPRÅKLIG REPERTOAR	133
KAPITTEL 5: RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: KOMMUNIKATIV SPRÅKKOMPETANSE	137

5.1. LINGVISTISK KOMPETANSE	138
GENERELT LINGVISTISK SPEKTER	138
VOKABULARETS OMFANG	139
GRAMMATISK KORREKTHET	140
MESTRING AV VOKABULARET	140
FONOLOGISK KONTROLL	141
ORTOGRAFISK KONTROLL	145
5.2. SOSIOLINGVISTISK KOMPETANSE	145
RIKTIG TILPASSET SPRÅKBRUK	145
5.3. PRAGMATISK KOMPETANSE	146
FLEKSIBILITET	147
TURTAKING	148
TEMATISK UTVIKLING	148
KOHERENS OG KOHESJON	149
FORMULERINGSPRESISJON	150
FLYT	151
KAPITTEL 6: RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: TEGNSPRÅKKOMPETANSE	153
6.1. LINGVISTISK KOMPETANSE	154
TEGNSPRÅKREPERTOAR	154
DIAGRAMMATISK NØYAKTIGHET	159
6.2. SOSIOLINGVISTISK KOMPETANSE	163
RIKTIG TILPASSET SPRÅKBRUK OG KULTURELT REPERTOAR	163
6.3. PRAGMATISK KOMPETANSE	167
OPPBYGGING AV TEGNSPRÅKTEKST	167
RAMMER OG PERSPEKTIVER	172
SPRÅKLIG BEVISSTHET OG TOLKNING	175
FREMTONING OG EFFEKT	177
PROSESSERINGSKRAFTIGHET	178
TEGNSPRÅKFLYT	179
APPENDIKS	181
APPENDIKS 1: VIKTIGE TREKK VED NIVÅENE I RAMMEVERKET	183
APPENDIKS 2: SKJEMA FOR EGENVURDERING (MED DIGITAL SAMHANDLING OG MEDIERING)	187
APPENDIKS 3: KVALITATIVE TREKK VED MUNTLEG SPRÅK (UTVIDET MED FONOLOGI)	193
APPENDIKS 4: SKJEMA FOR SKRIFTLIG VURDERING	197
APPENDIKS 5: EKSEMPLER PÅ BRUK AV DESKRIPTORER FOR DIGITAL SAMHANDLING OG MEDIERING INNEN FORSKJELLIGE DOMENER	200
APPENDIKS 6: UTVIKLING OG VALIDERING AV RAMMEVERKETS OPPDATERTE DESKRIPTORER	261
APPENDIKS 7: LISTE OVER ENDRINGER I SPESIFIKKE 2001-DESKRIPTORER	275
APPENDIKS 8: SUPPLERENDE DESKRIPTORER	277
APPENDIKS 9: KILDER TIL NYE DESKRIPTORER	287
APPENDIKS 10: INTERNETTRESSURSER	291

FIGUR- OG TABELLISTE

FIGURLISTE

FIGUR 1 – BESKRIVELSESSYSTEMET I RAMMEVERKET	35
FIGUR 2 – FORHOLDET MELLOM RESEPSJON, PRODUKSJON, SAMHANDLING OG MEDIERING	37
FIGUR 3 – RAMMEVERKETS FELLES REFERANSENIVÅER	39
FIGUR 4 – EN REGNBUE	40
FIGUR 5 – DE SEKS KONVENSJONELLE FARGENE	40
FIGUR 6 – EN TENKT PROFIL FOR BEHOV I ET ANDRESPRÅK – CLIL PÅ UNGDOMSTRINNET (CONTENT AND LANGUAGE INTEGRATED LEARNING)	42
FIGUR 7 – EN PROFIL FOR BEHOV I ET ANDRESPRÅK – NATURFAG PÅ UNIVERSITETSNIVÅ (FIKTIV)	43
FIGUR 8 – EN FLERSPRÅKLIG FERDIGHETSPROFIL MED FÆRRE KATEGORIER	44
FIGUR 9 – EN FERDIGHETSPROFIL – SAMLEDE FERDIGHETER I ETT SPRÅK	44
FIGUR 10 – EN FLERSPRÅKLIG FERDIGHETSPROFIL – LYTTING PÅ TVERS AV ULIKE SPRÅK	45
FIGUR 11 – RESEPTIVE AKTIVITETER OG STRATEGIER	51
FIGUR 12 – PRODUKTIVE AKTIVITETER OG STRATEGIER	65
FIGUR 13 – SAMHANDLINGSAKTIVITETER OG STRATEGIER	76
FIGUR 14 – MEDIERINGSAKTIVITETER OG STRATEGIER	96
FIGUR 15 – FLERSPRÅKLIG OG FLERKULTURELL KOMPETANSE	129
FIGUR 16 – KOMMUNIKATIV SPRÅKKOMPETANSE	137
FIGUR 17 – TEGNSPRÅKKOMPETANSE	154
FIGUR 18 – UTVIKLINGSDESIGN FOR PROSJEKTET OM BARN OG UNGE INNLÆRERE	262
FIGUR 19 – FORSKNINGSDESIGN: MULTIMETODISK UTVIKLINGSFORSKNING	267
FIGUR 20 – FASENE I TEGNSPRÅKPROSJEKTET	272

TABELLISTE

TABELL 1 – BESKRIVELSESSYSTEMET OG DESKRIPTORER: OPPDATERINGER OG TILLEGG	26
TABELL 2 – SAMMENFATNING AV ENDRINGER I DESKRIPTORER	27
TABELL 3 – MAKROFUNKSJONELT GRUNNLAG FOR RAMMEVERKETS KATEGORIER FOR KOMMUNIKATIVE SPRÅKAKTIVITETER	35
TABELL 4 – KOMMUNIKATIVE SPRÅKSTRATEGIER I RAMMEVERKET	38
TABELL 5 – FORMÅLENE MED DESKRIPTORENE	48

FORORD

Det *Felles europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning, vurdering* (Rammeverket)¹ er et av de mest kjente og brukte av Europarådets språkpolitiske virkemidler. Gjennom Kulturkonvensjonen forplikter 50 europeiske land seg til å jobbe for at «egne statsborgere skal studere andre europeiske lands språk, historie og kultur». Rammeverket har vært, og vil fortsatt være, viktig for virkeliggjøringen av denne visjonen.

Siden lanseringen i 200 har Rammeverket, sammen med det tilhørende innlærerverktøyet *Den europeiske språkpermen (ELP)*,² vært en sentral del av Europarådets mellomstatlige programmer på utdanningsfeltet, og også deres initiativ for å fremme retten til kvalitetsopplæring for alle. Språkopplæring bidrar til Europarådets kjernemisjon «å oppnå en større enhet mellom medlemmene» og er helt grunnleggende for at folk skal kunne benytte seg av retten til utdanning og andre individuelle menneskeretter og minoritetsrettigheter og også, i videre forstand, utvikle og opprettholde en demokratisk kultur.

Rammeverket skal fremme flerspråklig opplæring av god kvalitet, legge til rette for større sosial mobilitet og stimulere til refleksjon og utveksling mellom fagfolk på språkfeltet når det gjelder utvikling av læreplaner og i lærerutdanningen. Videre gir Rammeverket et metaspråk for å diskutere kompleksiteten i språkferdigheter for alle borgere i et flerspråklig og flerkulturelt Europa, og for utviklere av utdanningspolitikk for å reflektere over læringsmål og -resultater som bør være sammenhengende og gjennomsiktede. Det var aldri intensjonen at Rammeverket skulle brukes til å rettferdiggjøre at prøver og andre måleinstrumenter brukes som portvoktere.

Europarådet håper at utviklingen i denne publikasjonen på områder som mediering, flerspråklig/flerkulturell kompetanse og tegnspråkkompetanse vil bidra til inkluderende opplæring av høy kvalitet for alle, og til å fremme flerspråklighet og flerkulturalitet.

Snežana Samardžić-Marković
Europarådet
Generaldirektør for Demokrati

¹ www.coe.int/lang-cefr.

² www.coe.int/en/web/portfolio.

INNLEDNING MED TAKK TIL SAMARBEIDSPARTNERE

The Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) ble utgitt på engelsk i 2001 (det europeiske språkåret) etter en omfattende prosess med utkast, pilotering og samråd. (Norsk versjon ble utgitt i 2011 under tittelen [Det felles europeiske rammeverket for språk: læring, undervisning, vurdering](#) (Rammeverket)). Rammeverket har bidratt til å spre Europarådets prinsipper for språkopplæring, og til å fremme refleksiv læring og innlærerautonomi.

En mengde ressurser har blitt utviklet rundt Rammeverket siden det ble publisert, for å støtte implementeringen, og, som Rammeverket selv, er disse ressursene presentert på Europarådets [CEFR-webside](#).³ På grunnlag av suksessen med Rammeverket og andre prosjekter er også en del politiske strategidokumenter og ressurser som videreutvikler de underliggende prinsippene for opplæring og formålet med Rammeverket, tilgjengelig, ikke bare for fremmed-/andrespråk men også for skolespråk (the languages of schooling) og utviklingen av pensum for å fremme flerspråklig og interkulturell opplæring. Mange av disse er tilgjengelige på [Platform of resources and references for plurilingual and intercultural education](#),⁴ for eksempel:

- ▶ [Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education](#)⁵
- ▶ [A handbook for curriculum development and teacher education: the language dimension in all subjects](#)⁶
- ▶ «From linguistic diversity to plurilingual education: guide for the development of language education policies in Europe»⁷

Andre er tilgjengelige andre steder:

- ▶ [policy guidelines and resources for the linguistic integration of adult migrants](#)⁸
- ▶ [guidelines for intercultural education and an autobiography of intercultural encounters](#)⁹
- ▶ [Reference framework of competences for democratic culture](#).¹⁰

Til tross for alt dette tilleggsmaterialet fikk Europarådet ofte forespørsler om å videreutvikle aspekter ved Rammeverket, spesielt deskriptorene for ferdigheter i andre-/fremmedspråk. Det kom forespørsler til Europarådet om å utvide beskrivelsesskalaene fra 2001 med deskriptorer for mediering, reaksjoner på litteratur og digital samhandling, å produsere versjoner for unge innlærere og for tegnspråkkompetanse, og å utvikle mer utfyllende beskrivelser for A1 og C-nivåene.

Mye arbeid utført av andre institusjoner og profesjonelle aktører siden publiseringen av CEFR har bekreftet validiteten til den tidlige forskningen som ble gjort i et forskningsprosjekt ved Swiss National Science Foundation (SNSF) ledet av Brian North og Günther Schneider. For å støtte opp om den utbredte bruken av Rammeverket, besluttet Utdanningspolitisk avdeling (Program for språkpolitikk) å komme etterspørselen i møte og ivareta Rammeverkets åpne, dynamiske karakter ved å produsere en utvidet versjon av deskriptorskalene som erstatter de fra 2001. En rekke institusjoner på språklæringsfeltet bidro generøst til dette formålet ved å tilby Europarådet validerte og kalibrerte deskriptorer.

For mediering, et viktig begrep som ble introdusert i CEFR og som har blitt enda viktigere etter hvert som landene våre har fått større språklig og kulturelt mangfold, forelå det imidlertid ingen validerte og kalibrerte deskriptorer. Utviklingen av deskriptorer for mediering var derfor den lengste og mest komplekse delen av

³ www.coe.int/lang-cefr.

⁴ www.coe.int/lang-platform.

⁵ Beacco J.-C. et al. (2016a), «Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education», Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16806ae621>.

⁶ Beacco J.-C. et al. (2016b), *A handbook for curriculum development and teacher education: the language dimension in all subjects*, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16806af387>.

⁷ Beacco J.-C. og Byram M. (2007), «From linguistic diversity to plurilingual education: guide for the development of language education policies in Europe», Language Policy Division, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16802fc1c4>.

⁸ www.coe.int/en/web/lang-migrants/officials-texts-and-guidelines.

⁹ www.coe.int/t/dg4/autobiography/default_en.asp.

¹⁰ Europarådet (2018), «Reference framework of competences for democratic culture», Strasbourg, tilgjengelig fra <https://go.coe.int/mWYUH> (hentet: 6. mars 2019).

prosjektet. Her foreligger deskriptorskalaer for mediering av tekst, for mediering av begreper og for mediering av kommunikasjon, i tillegg til relevante medieringsstrategier og flerspråklig/flerkulturell kompetanse.

I prosessen med å videreutvikle deskriptorene ble det arbeidet med å gjøre dem modalitets-nøytrale. Denne tilpasningen av deskriptorene bygger på ECMLs banebrytende [PRO-Sign-prosjekt](#). I tillegg er det utarbeidet deskriptorskalaer spesielt for tegnspråkkompetanse, som også bygger på SNSFs forskningsprosjekt nummer 100015_156592.

Denne oppdateringen av CEFR, som først ble utgitt digitalt som *CEFR Companion Volume with New Descriptors* i 2018, er derfor en videreføring av en prosess som Europarådet har arbeidet med siden 1964. Deskriptorene for nye områder er en berikelse, spesielt av det opprinnelige beskrivelsesapparatet. De som utvikler pensum i fremmedspråk og undervisningsspråk (languages of schooling) kan få hjelp til å styrke og flerspråklig og interkulturell opplæring i de ovennevnte veiledningene. I tillegg til de utvidete beskrivesskalaene, inneholder denne publikasjonen en brukervennlig forklaring av målene og hovedprinsippene i Rammeverket, som Europarådet håper vil bidra til å øke bevisstheten om Rammeverkets hovedtanker, spesielt i lærerutdanningen. For å gjøre Rammeverket lettere å bruke, inneholder denne utgivelsen lenker og referanser til 2001-utgaven. Med sine detaljerte kapitler er Rammeverket fra 2001 fortsatt en gyldig referanse.

Det at deskriptorene i denne utgaven av Rammeverket går utover fagfeltet moderne språkopplæring og også omfatter aspekter som er relevante for språklæring i alle fag, fikk svært positiv mottakelse i den omfattende samrådsprosessen som foregikk i 2016-2017. Dette gjenspeiler en økt bevissthet om behovet for en integrert tilnærming til språkopplæring i alle fag. Språklærere var spesielt glade for deskriptorer som handlet om digital samhandling, læring gjennom samarbeid og mediering av tekst. I samrådsmøtene fikk vi også bekreftet at politikk-utviklere ser det som viktig at det er utviklet deskriptorer for flerspråklighet/flerkulturalitet. Dette reflekteres i Europarådets nylige initiativ for å utvikle kompetanse for demokratisk kultur ([competences for democratic culture](#)),¹¹ som blant annet omfatter det å verdsette kulturelt mangfold og åpenhet for kulturell annerledeshet og for andres livssyn, verdenssyn og praksiser.

Denne utgivelsen står i gjeld til fagfolk innen språkundervisning både i og utenfor Europa. Forfattere er Brian North, Tim Goodier (Eurocentres Foundation) og Enrica Piccardo (University of Toronto/Université Grenoble-Alpes). Kapittelet om tegnspråkkompetanse ble skrevet av Jörg Keller (Zurich University of Applied Sciences).

Utgivelsen har fått assistanse av en prosjektoppfølgingsgruppe som besto av Marisa Cavalli, Mirjam Egli Cuenat, Neus Figueras Casanovas, Francis Goullier, David Little, Günther Schneider og Joseph Sheils.

For å sikre fullstendig overensstemmelse og kontinuitet med CEFR-skalaene fra 2001, spurte Europarådet Eurocentres Foundation om å enda en gang ta ansvar for å koordinere videreutviklingen av CEFR-deskriptorene, med Brian North som koordinator. Europarådet ønsker å uttrykke sin takknemlighet overfor Eurocentres for deres profesjonelle og nøyaktige tilnærming til arbeidet.

Hele prosessen med oppdatering og utvidelse av beskrivesskalaene foregikk i fem steg eller delprosjekter:

Steg 1: Utfylling av mangler i beskrivesskalaene fra 2001 med materiale som da var tilgjengelig (2014-15).
Forfattergruppe: Brian North, Tunde Szabo, Tim Goodier (Eurocentres Foundation)

Sparringsgruppe: Gilles Breton, Hanan Khalifa, Christine Tagliante, Sauli Takala

Konsulenter: Coreen Docherty, Daniela Fasoglio, Neil Jones, Peter Lenz, David Little, Enrica Piccardo, Günther Schneider, Barbara Spinelli, Maria Stathopoulou, Bertrand Vittecoq

Steg 2: Utvikling av deskriptorskalaer for områder som manglet i 2001-utgaven, spesielt for mediering (2014-16)

Forfattergruppe: Brian North, Tim Goodier, Enrica Piccardo, Maria Stathopoulou

Sparringsgruppe: Gilles Breton, Coreen Docherty, Hanan Khalifa, Ángeles Ortega, Christine Tagliante, Sauli Takala

Konsulenter (*på møter i juni 2014, juni 2015 og/eller juni 2016*): Marisa Cavalli, Daniel Coste, Mirjam Egli Ceunat, Gudrun Erickson, Daniela Fasoglio, Vincent Folny, Manuela Ferreira Pinto, Glyn Jones, Neil

¹¹ <https://go.coe.int/mWYUH>.

Jones, Peter Lenz, David Little, Gerda Piribauer, Günther Schneider, Joseph Sheils, Belinda Steinhuber, Barbara Spinelli, Bertrand Vittecoq

Konsulenter (*kun på et møte i juni 2016*): Sarah Breslin, Mike Byram, Michel Candelier, Neus Figueras Casanovas, Francis Goullier, Hanna Komorowska, Terry Lamb, Nick Saville, Maria Stoicheva, Luca Tomasi

Steg 3: Utvikling av en ny skala for fonologisk kontroll (2015-16)

Forfattergruppe: Enrica Piccardo, Tim Goodier

Sparringsgruppe: Brian North, Coreen Docherty

Konsulenter: Sophie Deabreu, Dan Frost, David Horner, Thalia Isaacs, Murray Munro

Steg 4: Utvikling av deskriptorer for tegnspråkkompetanse (2015-19)

Forfattergruppe: Jörg Keller, Petrea Bürgin, Aline Meili, Dawei Ni

Sparringsgruppe: Brian North, Curtis Gautschi, Jean-Louis Brugeille, Kristin Snoddon

Konsulenter: Patty Shores, Tobias Haug, Lorraine Leeson, Christian Rathmann, Beppie van den Bogaerde

Steg 5: Innsamling av deskriptorer for yngre innlærere (2014-16)

Forfattergruppe: Tunde Szabo (Eurocentres Foundation)

Sparringsgruppe: Coreen Docherty, Tim Goodier, Brian North

Konsulenter: Angela Hasselgreen, Eli Moe

Europarådet vil takke følgende institusjoner og prosjekter for å ha gjort sine validerte deskriptorer tilgjengelige:

▶ ALTE (Association of Language Testers in Europe)	Kan-utsagn
▶ AMKKIA-prosjektet (Finland)	Deskriptorer for grammatikk og ordforråd
▶ Cambridge Assessment English	BULATS sammendrag av typiske kandidatferdigheter
	Felles skalaer for muntlige og skriftlige ferdigheter
	Vurderingsskalaer for muntlige og skriftlige ferdigheter
▶ CEFR-J-prosjektet	Deskriptorer for innlærere i videregående skole
▶ Eequals	Eequals-samlingen med CEFR-relaterte deskriptorer
▶ English Profile	Deskriptorer for C-nivåene
▶ Lingualevel/IEF (Swiss) project	Deskriptorer for innlærere i videregående skole
▶ Pearson Education	Global engelskskala (GSE)

Europarådet vil også takke:

Pearson Education for validering av rundt 50 deskriptorer hentet fra ikke-kalibrerte kilder, hovedsakelig fra Eequals-samlingen og avdøde John Trims oversettelse av deskriptorer for C-nivåene i Profile Deutsch.

Research Centre for Language Teaching, Testing and Assessment, National and Kapodistrian University of Athens (RCeL) for tilgang til deskriptorene fra den greske integrerte læreplanen for fremmedspråk.

Cambridge Assessment English, spesielt Coreen Docherty, som i en periode på seks måneder bisto med planlegging og administrasjon av prosjektet. Uten dette arbeidet hadde det ikke vært mulig å innhente og analysere store mengder data. Europarådet vil også uttrykke takknemlighet for støtten fra institusjonene som deltok i de tre valideringsfasene for de nye deskriptorene, særlig alle som hjalp til med å prøve dem ut.

Cambridge Assessment English og forfatterne av den Europeiske Språkpermen for å gjøre sine deskriptorer tilgjengelige for innsamlingen av deskriptorer for unge innlærere.

The Swiss National Science Foundation og Max Bircher Stiftung, som finansierte forskningen og utviklingen av deskriptorene for tegnspråk.¹²

PRO-Sign-prosjektgruppen (European Centre for Modern Languages, ECML) for hjelp til å ferdigstille deskriptorene for tegnspråkkompetanse og til å tilpasse de andre deskriptorene slik at de blir modalitetsnøytrale.¹³

Institutt for døvestudier og tegnspråktolking ved Humboldt-Universitetet i Berlin for at de tok på seg å oversette hele dokumentet, også alle deskriptorene, til internasjonalt tegnspråk.

Følgende personer, som leste et tidlig utkast av teksten om Hovedpunkter i Rammeverket om undervisning, læring og vurdering og bidro sterkt til å utforme den på en god måte for lesere med ulik grad av kjennskap til Rammeverket: Sezen Arslan, Danielle Freitas, Angelica Galante, İsmail Hakkı Mirici, Nurdan Kavalki, Jean-Claude Lasnier, Laura Muresan, Funda Ölmez.

Organisasjoner, i alfabetisk rekkefølge, som har bidratt til å rekruttere instituttene som validerte deskriptorene for mediering, digital samhandling, respons på skjønnlitteratur og flerspråklig/flerkulturell kompetanse:

- ▶ Cambridge English Language Assessment
- ▶ CERCLES: European Confederation of Language Centres in Higher Education
- ▶ CIEP: Centre international d'études pédagogiques
- ▶ EALTA: European Association for Language Testing and Assessment
- ▶ Equals: Evaluation and Accreditation of Quality in Language Services
- ▶ FIPLV: International Federation of Language Teaching Associations
- ▶ Instituto Cervantes
- ▶ NILE (Norwich Institute for Language Education)
- ▶ UNICert

Institutter (sortert alfabetisk etter land) som i perioden februar til november 2015 deltok i valideringen av deskriptorene for mediering, digital samhandling, respons på skjønnlitteratur og flerspråklig/flerkulturell kompetanse, og/eller bidro til den første utprøvingen. Europarådet retter også en takk til de mange enkeltpersonene som har deltatt. Av plasshensyn navngis ikke instituttene til alle disse.

Algerie

Institut français d'Alger

Argentina

Academia Argüello, Córdoba

Asociación de Ex Alumnos del Lenguas Vivas Juan Ramón Fernández

St. Patrick's School, Córdoba

Universidad Nacional de La Plata, La Plata

Østerrike

BBS (Berufsbildende Schule) Rohrbach

BG/BRG

(Bundesgymnasium/Bundesrealgymnasium) Hallein

CEBS (Center für berufsbezogene Sprachen des bmbf), Wien

Federal Institute for Education Research (BIFIE), Wien

HBLW Linz-Landwiedstraße

HLW (Höhere Lehranstalt für wirtschaftliche Berufe)

Ferrarischule, Innsbruck

Institut Français d'Autriche-Vienne

International Language Centre, Universitetet i

Innsbruck

LTRGI (Language Testing Research Group Innsbruck),

School of Education, Universitetet i Innsbruck

Språksenteret, Universitetet i Salzburg

Pädagogische Hochschule Niederösterreich

Bolivia

Alliance Française La Paz

Bosnia-Herzegovina

Anglia V Language School, Bijeljina

Institut Français de Bosnie-Herzégovine

Brazil

¹² SNSF forskningsprosjekt 100015_156592: Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Gebärdensprachen: Empirie-basierte Grundlagen für grammatische, pragmatische und soziolinguistische Deskriptoren in Deutschschweizer Gebärdensprache, utført ved Zürcher Hochschule für Angewandte Wissenschaften (ZHAW, Winterthur). SNSF bidro med rundt €385 000 til denne forskningen på tegnspråkkompetanse.

¹³ Se www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/tabid/1752/Default.asp. Prosjektteam: Tobias Haug, Lorraine Leeson, Christian Rathmann, Bepie van den Bogaerde.

Alliance Française Alliance Française de Curitiba	Instituto Cervantes Recife
Bulgaria AVO Language and Examination Centre, Sofia	Sofia University St. Kliment Ohridski
Kamerun Alliance Française, Bamenda IFC Yaoundé	Institut Français
Canada OISE, University of Toronto	
Chile Alliance Française de La Serena	
Kina Alliance Française China Language Assessment, Beijing Foreign Studies University Guangdong University of Foreign Studies, School of Interpreting and Translation Studies	Heilongjiang University Tianjin Nankai University
Colombia Alliance Française de Bogota	Universidad Surcolombiana
Kroatia Universitetet i Split Forsvarsakademiet i Kroatia, Zagreb	Gimnazija Ivan Supek Vitenskaps-, utdannings- og idrettsdepartementet
Kypros Cyprus University of Technology	University of Cyprus
Tsjekkia Karlsuniversitetet, Praha (institutt for språk og forberedende studier) Masaryk-universitetets språksenter, Brno	Det nasjonale utdanningsinstituttet Universitetet i Sør-Böhmen
Estland Foundation Innove, Tallinn	
Egypt Institut Français	Instituto Cervantes, Kairo
Finland Universitetet i Aalto Häme University of Applied Sciences Språksenteret, Universitetet i Tampere Inntaks- og eksamensstyret Det nasjonale utdanningsstyret	Tampere University of Applied Sciences Universitetet i Turku Universitetet i Øst-Finland Språksenteret, Universitetet i Helsinki Universitetet i Jyväskylä
Frankrike Alliance Française Alliance Française de Nice Alliance Française Paris Ile-de-France British Council, Lyon CAVILAM - Alliance Française Centre international d'études pédagogiques (CIEP) CIDEF-UCO CLV-UPMF Collège International de Cannes Créa-langues, France	Eurocentres Paris France langue French in Normandy ILCF Lyon INFREP International house Nice ISEFE Université de Franche-Comté Université Pierre-Mendès-France Grenoble 2
Tyskland Bundesarbeitsgemeinschaft Englisch an Gesamtschulen elc-European Language Competence, Frankfurt Frankfurt School of Finance & Management Fremdsprachenzentrum der Hochschulen im Land Bremen, Universitetet i Bremen Georg-August-Universität Göttingen (Zentrale Einrichtung für Sprachen und Schlüsselqualifikationen) Goethe-Institut München Institut Français Language Centre, Neu-Ulm University of Applied Sciences (HNU)	Technische Hochschule Wildau Technische Universität Carolo-Wilhelmina zu Braunschweig (Sprachenzentrum) Technische Universität Darmstadt Technische Universität München (Sprachenzentrum) telc gGmbH Frankfurt Universität des Saarlandes (Sprachenzentrum) Universität Freiburg (Sprachlehrinstitut) Universität Hohenheim (Sprachenzentrum)

Instituto Cervantes, München

Institut für Qualitätsentwicklung Mecklenburg-Vorpommern

Justus-Liebig Universität Giessen (Zentrum für fremdsprachliche und berufsfeldorientierte Kompetenzen)

Pädagogische Hochschule Heidelberg

Pädagogische Hochschule Karlsruhe

Ruhr-Universität Bochum, Zentrum für

Fremdsprachenausbildung (ZFA)

Sprachenzentrum, Europa-Universität Viadrina Frankfurt (Oder)

Hellas

Bourtsoukli Language Centre

Hellenic American University i Athen

Ungarn

ELTE ONYC

Eötvös Lorand-universitetet

Euroexam

Budapest Business School

Budapest University of Technology and Economics

India

ELT Consultants

Irland

Alpha College, Dublin

Galway Cultural Institute

Italia

Accento, Martina Franca, Apulia

AISLi (Associazione Italiana Scuola di Lingue)

Alliance Française

Bennett Languages, Civitavecchia

British School of Trieste

British School of Udine

Centro Lingue Estere Arma dei Carabinieri

Centro Linguistico di Ateneo - Universitetet i Bologna

Centro Linguistico di Ateneo di Trieste

CVCL (Centro per la Valutazione e le Certificazioni linguistiche) - Università per Stranieri di Perugia

Free University of Bolzano, enhet for språkstudier

Globally Speaking, Roma

Institut français de Milan

Institute for Educational Research / LUMSA University, Roma

International House, Palermo

Japan

Alliance Française

Institut Français du Japon

Latvia

Baltic International Academy, avdeling for oversettelse og tolking

Libanon

Institut Français

Litauen

Lithuanian University of Educational Sciences

Utdannings- og vitenskapsdepartementet

Luxembourg

Utdannings-, barne- og ungdomsdepartementet

Universität Regensburg (Zentrum für Sprache und Kommunikation)

Universität Leipzig (Sprachenzentrum)

Universität Passau (Sprachenzentrum)

Universität Rostock (Sprachenzentrum)

Universität Würzburg (Zentrum für Sprachen)

Språksentre på universiteter i Berlin og Brandenburg

VHS Siegburg

RCeL: National & Kapodistrian University of Athens

Vagionia Junior High School, Kreta

ECL Examinations, Universitetet i Pécs

Tanárok Európai Eggyesülete, AEDE

Universitetet i Debrecen

Universitetet i Pannonia

Fluency Center, Coimbatore

NUI Galway

Trinity College Dublin

Istituto Comprensivo di Campi

Istituto Monti, Asti

Liceo Scientifico «Giorgio Spezia»,

Domodossola

Språksenteret, Universitetet i Padova

Språksenteret, Universitetet i Pisa

Servizio Linguistico di Ateneo, Università

Cattolica del Sacro Cuore, Milano

Università degli Studi Roma Tre

Università degli Studi di Napoli «Parthenope» /

I.C. «Nino Cortese, » Casoria, Napoli

Università degli Studi di Parma

Universitetet i Bologna

Centro Linguistico di Ateneo, Università della Calabria

Universitetet i Brescia

Università per Stranieri di Siena

Japan School of Foreign Studies, Universitetet i Osaka

Tokyo University of Foreign Studies, Japan

Universitetet i Latvia

Universitetet i Vilnius

Universitetet i Luxembourg

Marokko

Institut Français de Maroc

Mexico

Universitetet i Guadalajara

Nord-Makedonia

AAB University

Elokventa Language Centre

Nederland

Institut Français des Pays-Bas

Cito

New Zealand

Language Studies International (LSI)

Norge

Institutt for lærerutdanning og skoleforskning,

Universitetet i Oslo

Universitetet i Bergen

Peru

Alliance Française

Universidad San Ignacio de Loyola

Polen

British Council, Warszawa

Educational Research Institute, Warszawa

Gama College, Krakow

Instituto Cervantes, Krakow, Polen

Portugal

British Council, Lisboa

Camões, Instituto da Cooperação e da Língua

IPG - Instituto Politécnico da Guarda

Romania

ASE - Bucharest University of Economic Studies

LINGUA Language Centre of Babeş-Bolyai, Universitet

Cluj-Napoca

Bucharest Academy of Economic Studies

Russland

Globus International Language Centres

Lomonosov Moscow State University

MGIMO

Moscow State Institute of International Relations

Saudi-Arabia

National Center for Assessment in Higher Education,

Riyadh

Senegal

Institut Français de Dakar

Serbia

Centre Jules Verne

Institut français de Belgrade

Slovakia

Universitetet i Trnava

Slovenia

Državni izpitni center

Spania

Alliance Française

British Council, Madrid

British Institute of Seville

Centro de Lenguas, Universitat Politècnica de València

Consejería de Educación de la Junta de Andalucía

Departament d'Ensenyament- Generalitat de Catalunya

EOI de Albacete

MAQS, / Queen Language school

Språksenteret, South East European University

SLO

Universitetet i Groningen, språksenteret

Worldwide School of English

Vox - Nasjonalt fagorgan for kompetansepolitikk (Nå

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse)

USIL

Jagiellonian Language Center, Jagiellonian University,
Kraków

LANG LTC Teacher Training Centre, Warszawa

Poznan tekniske universitet, Polen

SWPS University of Social Sciences and Humanities,
Polen

ISCAP - Instituto Superior de Contabilidade e
Administração do Porto, Instituto Politécnico do Porto
FCSH, NOVA Universitetet i Lisboa
Universitetet i Aveiro

Institut Français

Petroleum-Gas University of Ploiesti

Universitatea Aurel Vlaicu din Arad

National Research University Higher Schools of
Economics, Moskva

Nizhny Novgorod Linguistics University

Samara State University

St Petersburg State University

English Language Center (ELC), Taibah University,
Madinah

Universitetet i Beograd

EOI de Vigo

ILM Caceres

Institut Français

Instituto Británico de Sevilla S.A.

Instituto de Lenguas Modernas de la Universidad de
Extremadura

Universidad Europea de Madrid

Lacunza - IH San Sebastián

EOI de Badajoz, Extremadura
 EOI de Catalunya
 EOI de Granada
 EOI de La Coruna, Galicia
 EOI de Málaga, Málaga
 EOI de Santa Cruz de Tenerife
 EOI de Santander
 EOI de Santiago de Compostela, Galicia
 EOI de Villanueva-Don Benito, Extremadura

Sverige

Instituto Cervantes Stockholm

Sveits

Bell Switzerland
 Eurocentres Lausanne
 Sprachenzentrum der Universität Basel
 TLC - IH Zurich-Baden

Taiwan / «Kinesisk Taipei»

The Language Training and Testing Center, Taipei

Thailand

Alliance Française

Tyrkia

Çağ University, Mersin
 Ege University
 Hacettepe University, Ankara

Forente Arabiske Emirater

Higher Colleges of Technology

Uganda

Alliance Française de Kampala

Ukraina

Institutt for filologi, Taras Shevchenko National University of Kyiv
 Odessa National Mechnikov University

Storbritannia

Anglia Examinations, Chichester College
 Cambridge English Language Assessment

Eurocentres, Bournemouth

Eurocentres, Brighton
 Eurocentres, London
 Experience English
 Instituto Cervantes, Manchester
 International Study and Language Institute, University of Reading
 Kaplan International College, London
 NILE (Norwich Institute for Language Education)

Uruguay

Centro Educativo Rowan, Montevideo

USA

Alliance Française de Porto Rico
 Cambridge Michigan Language Assessments
 Columbia University, New York
 Eastern Michigan University

Net Languages, Barcelona
 Universidad Antonio de Nebrija
 Universidad Internacional de La Rioja
 Universitat Autònoma de Barcelona
 Universidad Católica de Valencia
 Universidad de Cantabria
 Universidad de Jaén
 Universidad Pablo de Olavide, Sevilla
 Universidad Ramon Llull, Barcelona

Universitetet i Gøteborg

UNIL, EPFL

Universität Fribourg
 Universitetet i Lausanne
 ZHAW, Winterthur

IDV Bilkent University, Ankara
 Middle East Technical University, Ankara
 Sabancı University, Istanbul

Sumy State University, Institute for Business Technologies

Taras Shevchenko National University of Kyiv

Pearson Education
 School of Modern Languages and Culture, University of Warwick
 Southampton Solent University, School of Business and Law
 St Giles International London Central
 Trinity College London
 University of Exeter
 University of Hull
 University of Liverpool

Westminster Professional Language Centre
 University of Westminster

ETS (Educational Testing Service)

Purdue University
 University of Michigan

Kapittel 1:

INTRODUKSJON

*Det felles europeiske rammeverket for språk: Læring, undervisning, vurdering (Rammeverket)*¹⁴ er en del av Europarådets langsiktige arbeid med å sikre alle borgere retten til en inkluderende kvalitetsopplæring. Denne oppdateringen av Rammeverket, som først ble publisert digitalt på engelsk og fransk i 2018 som «The CEFR Companion Volume with New Descriptors» utfyller og utvider Rammeverket, som ble utgitt i bokform i 2001 og i skrivende stund foreligger på 40 språk. Denne nye, brukervennlige versjonen er Europarådets svar på de mange kommentarene om at 2001-utgaven var et svært komplekst dokument som mange språkfolk syntes var vanskelig å bruke. Hovedtrekkene ved Rammeverkets visjon er derfor forklart i Kapittel 2, som omhandler nøkkelbegrepene i Rammeverket som et redskap for å fremme kvalitet i andre-/fremmedspråklæring og i flerspråklig og flerkulturell opplæring. Den oppdaterte og utvidede versjonen av Rammeverksdeskriptorene i denne utgaven erstatter 2001-versjonen av dem.

Lærer-utdannere og forskere vil ha nytte av å følge lenkene og referansene i Kapittel 2: «Hovedpunkter i Rammeverket om undervisning og læring» for eksempel for å se på 2001-kapitlenes detaljerte gjennomgang av det deskriptive rammeverket (CEFR 2001, Kap. 4 og 5). Deskriptorskalaene er organisert i tråd med Rammeverkets beskrivelsessystem. Det er viktig å legge merke til at endringene og utvidelsene i denne utgaven ikke påvirker konstruktet som beskrives i Rammeverket eller de Felles referansenivåene.

Rammeverket er mye mer enn et sett av felles referansenivåer. Som det forklares i Kapittel 2, utvider Rammeverket perspektivet i språkopplæringen på mange måter, ikke minst gjennom å se brukeren/innlæreren som en sosial aktør og deltaker i den meningsskapelsen som skjer gjennom samhandling. Perspektivet utvides også gjennom fokuset på mediering og flerkulturell/flerspråklig kompetanse. Rammeverket har vært så vellykket som et hjelpemiddel for utforming av læreplaner og en veiviser for undervisning og læring nettopp fordi det både har et verdisett for opplæring, en tydelig modell for språkrelatert kompetanse og språkbruk, og praktiske verktøy i form av deskriptorer.

¹⁴ *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment* (2001), Cambridge University Press, Cambridge, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/1680459f97>.

Den utvidede versjonen av Rammeverket er resultatet av et prosjekt i Europarådets Divisjon for utdanningspolitikk (språkpolitisk program). Målet med prosjektet var å oppdatere deskriptorene i Rammeverket ved å

- ▶ fremheve noen av de innovative områdene i Rammeverket som det ikke ble laget deskriptorskalaer for i 2001-utgivelsen, men som har fått økende relevans i løpet av de siste tjue årene, særlig mediering og flerspråklig/flerkulturell kompetanse
- ▶ bygge videre på den vellykkede implementeringen og videreutviklingen av Rammeverket, blant annet ved å utdype definisjonen av «plussnivåer» og definere et nytt «Pre-A1»-nivå
- ▶ svare på anmodninger om mer utførlige beskrivelser av lytting og lesing i eksisterende skalaer, og om deskriptorer for andre kommunikative aktiviteter, som digital samhandling, bruk av telekommunikasjon og å uttrykke reaksjoner på kreative tekster og litteratur
- ▶ beskrive A1-nivået og C-nivåene, særlig C2, i mer detalj
- ▶ tilpasse deskriptorene slik at de blir kjønns-nøytrale og «modalitets-nøytrale» (og dermed også kan brukes for tegnspråk), enten ved å endre verb eller bruke alternativer som «tale/tegnspråk»)

Med hensyn til det siste punktet over, brukes begrepet «muntlig» også om tegnspråk, som det ofte gjøres i tegnspråkmiljø. Men det er viktig å understreke at tegnspråk i mange sammenhenger også kan formidle tekst som har mer til felles med skrift enn med tale. Derfor oppfordres brukere av Rammeverket til også å bruke deskriptorene for skriftlig resepsjon, produksjon og interaksjon for tegnspråk, der dette passer. Derfor er hele settet med illustrerende deskriptorer tilpasset ved hjelp av modalitets-nøytrale formuleringer.

Det planlegges å gjøre alle deskriptorene tilgjengelige på internasjonale tegn. Inntil da er mange av 2001-deskriptorene tilgjengelige på video gjennom ECMLs PRO-Sign-prosjekt.¹⁵

Denne utvidede versjonen av Rammeverket inneholder en utvidet versjon av deskriptorene:

- ▶ de nye deskriptorskalaene introduseres sammen med de eksisterende skalaene
- ▶ oversiktlige tabeller grupperer skalaer som tilhører samme kategori (kommunikative språkaktiviteter eller kompetanseaspekter)
- ▶ hver skala presenteres med en kort begrunnelse som forklarer tankegangen bak kategoriseringen
- ▶ deskriptorer som ble utarbeidet og validert i prosjektet, men ikke tatt med i beskrivelsessystemet, presenteres i et appendiks (appendiks 8)

Små endringer er foretatt i deskriptorer for å sikre at de er kjønns- og modalitets-nøytrale. Alle større endringer i 2001-deskriptorer er samlet i Appendiks 7. Skalaene fra 2001 er utvidet med et utvalg validerte, kalibrerte deskriptorer fra institusjonene som listes opp i Forordet og deskriptorer som ble utviklet, validert, kalibrert og utprøvd som del av et prosjekt som gikk fra 2014-2017 for å utvikle deskriptorer for mediering. Metodene som er brukt – både i oppdateringen av 2001-deskriptorer og i medieringsprosjektet – er forklart i Appendiks 6. Appendiks 5 inneholder eksempler på bruks-kontekst for de nye deskriptorene for digital samhandling og medierings-aktiviteter fordelt over fire domener: offentlig, personlig, arbeid og opplæring.

I tillegg til deskriptorene i denne publikasjonen finnes det også en ny samling deskriptorer for unge innlærere (<https://rm.coe.int/16808b1688>),¹⁶ som er utviklet av Eurocentres Foundation. Disse kan brukes både i kurs-planlegging og til egenvurdering. Metoden som ble brukt på dette området, skiller seg fra resten: Først valgte man ut de utvidede deskriptorene som er relevante for to aldergrupper (7-10¹⁷ og 11-15¹⁸). Så ble deskriptorene tilpasset unge innlærere, og man foretok et utvalg basert på disse og deskriptorer for unge innlærere som Cambridge Assessment English ga oss tilgang til.

Sammenhengen mellom beskrivelsessystemet i Rammeverket, deskriptorene fra 2001 og de oppdateringene og utvidelsene som denne utgivelsen inneholder, vises i Tabell 1. Som man kan se, presenteres

¹⁵ www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/tabid/1752/Default.aspx. Tilpassede PRO-Sign versjoner av rammeverksdeskriptorene er tilgjengelige på tsjekkisk, engelsk, estisk, tysk, islandsk og slovensk.

¹⁶ «Bank of supplementary descriptors», tilgjengelig fra <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors>.

¹⁷ Goodier T. (red.) (2018), «Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners – Resource for educators, Volume 1: Ages 7-10», Education Policy Division, Europarådet, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16808b1688>.

¹⁸ Goodier T. (red.) (2018), «Collated representative samples of descriptors of language competences developed for young learners – Resource for educators, Volume 2: Ages 11-15», Education Policy Division, Europarådet, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16808b1689>.

deskriptorskalaene for resepsjon før de for produksjon, selv om det var motsatt i 2001-versjonen av Rammeverket.

Tabell 1 – Beskrivelsessystemet og deskriptorer: oppdateringer og tillegg

	Beskrivelses- systemet fra 2001	Deskriptor- skalaene fra 2001	Deskriptor- skalaer som er oppdatert i denne versjonen	Deskriptor- skalaer lagt til i denne versjonen
Kommunikative språkaktiviteter				
Resepsjon				
Muntlig forståelse	✓	✓	✓	
Leseforståelse	✓	✓	✓	
Produksjon				
Muntlig produksjon	✓	✓	✓	
Skriftlig produksjon	✓	✓	✓	
Interaksjon				
Muntlig interaksjon	✓	✓	✓	
Skriftlig interaksjon	✓	✓	✓	
Digital interaksjon				✓
Mediering				
Å mediere en tekst	✓			✓
Å mediere begreper	✓			✓
Å mediere kommunikasjon	✓			✓
Kommunikative språkstrategier				
Resepsjon	✓	✓	✓	
Produksjon	✓	✓	✓	
Interaksjon	✓	✓	✓	
Mediering				✓
Flerspråklig og flerkulturell kompetanse				
Å bygge på et flerkulturelt repertoar	✓			✓
Flerspråklig forståelse	✓			✓
Å bygge på et flerspråklig repertoar	✓			✓
Kommunikativ språkkompetanse				
Lingvistisk kompetanse	✓	✓	✓	✓ (Fonologi)
Sosiolingvistisk kompetanse	✓	✓	✓	
Pragmatisk kompetanse	✓	✓	✓	
Tegnspråkkompetanse				
Lingvistisk kompetanse				✓
Sosiolingvistisk kompetanse				✓
Pragmatisk kompetanse				✓

1.1. SAMMENDRAG AV ENDRINGER SOM ER GJORT I DESKRIPTORER

Tabell 2 sammenfatter endringene som er gjort i Rammeverks-deskriptorer samt årsaken til at endringene er gjort. En kort beskrivelse av utviklingsprosjektet finnes i Appendiks 6, mens en mer fullstendig versjon finnes i følgende artikkel av Brian North og Enrica Piccardo: «[Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR](#)»,¹⁹

Tabell 2 – Sammenfatning av endringer i deskriptorer

Det som behandles her	Kommentarer
Pre-A1	For mange skalaer, deriblant digital samhandling, gis det deskriptorer for dette ferdighetsområdet, som er halvveis til A1 og nevnes i starten av Rammeverket 2001, kap. 3.5.
Endringer i deskriptorer fra 2001	Appendiks 7 inneholder en liste med større endringer i deskriptorer fra Kapittel 4 i Rammeverket fra 2001, kommunikative språkaktiviteter og -strategier, og Kapittel 5 i Rammeverket fra 2001, aspekter ved kommunikativt språk. Forskjellige andre mindre endringer av ordlyd er gjort for å gjøre deskriptorene kjønns- og modalitets-nøytrale.
Endringer i C2-deskriptorer	Mange av endringene i listen i Appendiks 7 gjelder C2-deskriptorer fra 2001-utgaven. I noen tilfeller er svært absolutte formuleringer moderert slik at de bedre dekker ferdighetene til en C2-bruker/innlærer.
Endringer i A1-C1-deskriptorer	Noen få endringer er foreslått i andre deskriptorer. Det ble bestemt at deskriptorer ikke skulle oppdateres bare på grunn av teknologiske endringer (f.eks. postkort og telefonbokser). Skalaen for «Fonologisk kontroll» er erstattet (se under). De viktigste endringene skyldes at deskriptorene er gjort modalitets-nøytrale, slik at de også kan brukes for tegnspråk. Endringer er også foreslått i noen deskriptorer som gjelder at «morsmålsbrukere» tilpasser språket (eller ikke), fordi dette begrepet er blitt kontroversielt etter at Rammeverket først ble utgitt.
Pluss-nivåer	Beskrivelsene av pluss-nivåer (f.eks. B1+/B1.2) er styrket. Se Appendiks 1 og Rammeverket fra 2001, kapittel 3.4 og 3.6 for en diskusjon av pluss-nivåer.
Fonologi	Skalaen for Fonologisk kontroll er omarbeidet, og det er større fokus på «lyd-artikulasjon» og «prosodiske trekk».
Mediering	Tilnærmingen til mediering er videre enn den som ble presentert i Rammeverket fra 2001. I tillegg til aktiviteter som medierer tekst, er det skalaer for mediering av begreper og mediering av kommunikasjon. Det er totalt 19 skalaer for medieringsaktiviteter. Medieringsstrategier (5 skalaer) gjelder strategier som brukes i medieringsprosessen, ikke i forberedelser til denne.
Flerkulturell	Skalaen «Å bygge på et flerkulturelt repertoar» beskriver bruken av flerkulturell kompetanse i kommunikasjonssituasjoner. Det er dermed ferdigheter, ikke kunnskap eller holdninger, som er i fokus. Skalaen viser stort samsvar med 2001-skalaen «Riktig tilpasset språkbruk» selv om den ble utviklet uavhengig av denne.
Flerspråklig	Språknivået for deskriptorene i skalaen «Å bygge på et flerspråklig repertoar» er nivået man har på det svakeste språket i kombinasjonen. Brukere av Rammeverket kan om ønskelig spesifisere hvilke språk som er involvert.
Spesifisering av involverte språk	Ved tilpasning av deskriptorene til praktisk bruk i en bestemt kontekst, anbefales det å spesifisere hvilke språk som er involvert, med hensyn til: - Mediering mellom språk (spesielt skalaene for mediering av tekst) - flerspråklig forståelse - å bygge på et flerspråklig repertoar

¹⁹ North B. og Piccardo E (2016), «Developing illustrative descriptors of aspects of mediation», Education Policy Division, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/168073ff31>.

Det som behandles her	Kommentarer
Litteratur	Det er tre nye skalaer for kreative tekster og skjønnlitteratur: - å lese som en fritidsaktivitet (bare den reseptive prosessen; deskriptorer tas fra andre sett med Rammeverks-baserte deskriptorer) - å uttrykke en personlig respons på kreative tekster (mindre intellektuelt, lavere nivåer) - analyse og kritikk av kreative tekster (mer intellektuelt, høyere nivåer)
Digital	Det er to nye skalaer for følgende kategorier: - digitale samtaler og diskusjoner - målrettede digitale transaksjoner og samarbeid Begge disse skalaene handler om multimodale aktiviteter som er typisk for internettbruk, som å sjekke eller utveksle meldinger, muntlig interaksjon og lengre produksjon på nett, bruk av chat (skriftlig eller muntlig), lengre blogg-innlegg eller skriftlige svar i en diskusjon, og lyd, video eller lenker som limes inn.
Andre nye deskriptor-skalaer	Nye skalaer foreligger for følgende kategorier som manglet i 2001-versjonen, med deskriptorer fra andre sett med Rammeverks-baserte deskriptorer: - bruke telekommunikasjon - gi informasjon
Nye deskriptorer kalibrert for rammeverksnivå	De nye skalaene er formelt validert og kalibrert i forhold til den matematiske skalaen fra det originale forskningsprosjektet som Rammeverket og deskriptor-skalaene bygger på.
Tegnspråk	Deskriptorene er endret slik at de er blitt modalitets-nøytrale. I tillegg er det utviklet 14 nye skalaer spesielt for tegnspråkkompetanse. Disse ble utviklet i et forskningsprosjekt utført i Sveits.
Parallelt prosjekt	
Barn og unge innlærere	To samlinger med deskriptorer for barn og unge innlærere fra den Europeiske språkpermen er inkludert: for aldersgruppene 7-10 og 11-15 år. På det nåværende tidspunkt er ingen deskriptorer for barn og unge relatert til deskriptorer på de nye skalaene, men det blir påpekt når de er relevante for barn og unge innlærere.

I tillegg til kapittel 2, «Hovedpunkter i Rammeverket om undervisning og læring», og de utvidede deskriptorene i denne utgivelsen, kan brukere ønske å konsultere følgende grunnlagsdokumenter innen flerspråklig, interkulturell og inkluderende opplæring:

- *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education* (Beacco et al. 2016a), som er en operasjonalisering og videreutvikling av kapittel 8 i Rammeverket fra 2001 om flerspråklighet, mangfold og læreplaner.
- *Reference framework of competences for democratic culture* (Europarådet 2018). Kildene til dette rammeverket var en viktig inspirasjon for noen av de nye deskriptorene for mediering som er med i denne utvidede versjonen av Rammeverket.

Brukere som er engasjert i opplæring i skolen kan også konsultere artikkelen «*Education, mobility, otherness – The mediation functions of schools*,»²⁰ som var nyttig for prosjektet som utviklet deskriptorer da de skulle utforme begrepet mediering.

²⁰ Coste D. og Cavalli M. (2015) «Education, mobility, otherness – the mediation functions of schools», Language Policy Unit, Council of Europe, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/16807367ee>.

Kapittel 2:

HOVEDPUNKTER I RAMMEVERKET OM UNDERVISNING OG LÆRING

Det felles europeiske rammeverket for språk: Læring, undervisning, vurdering (Rammeverket) inneholder et omfattende beskrivelsessystem for språkferdigheter og et sett med felles referansenivåer (A1–C2) som er definert i en rekke deskriptorskalaer. Det inneholder også forslag til utforming av læreplaner som fremmer flerspråklig og interkulturell opplæring. Sistnevnte utdypes nærmere i [Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education](#) (Beacco et al. 2016a).

Et av hovedprinsippene i Rammeverket er at formuleringer om opplæringsmål og resultater skal være positive på alle nivåer. «Kan»-definisjonen av ferdighetsaspekter er et tydelig og felles veikart for læring og et mye mer nyansert verktøy for å måle fremgang enn målinger som utelukkende fokuserer på prøve- og eksamens-skårer. Prinsippet bygger på Rammeverkets syn på språk som sentralt for å oppnå muligheter og suksess innenfor det sosiale domenet, opplærings-domenet og arbeidslivsdomenet. Denne hoved-funksjonen bidrar til Europarådets mål om å sikre at alle borgere har rett til inkluderende kvalitets-opplæring. Europarådets ministerkomité anbefaler «å bruke Rammeverket som et redskap for koherent, tydelig og effektiv flerspråklig opplæring på en måte som fremmer deltakelse i demokratiet, sosial utjevning og interkulturell dialog» (CM/Rec(2008)7).²¹

I tillegg til at det brukes som et referanseverktøy av så godt som alle medlemsstatene i Europarådet og EU, har Rammeverket også hatt, og fortsetter å ha, en betydelig innflytelse også utenfor Europa. Ikke bare brukes Rammeverket for å oppnå tydelighet og klare referansepunkter for vurderingsformål, men også i økende grad som grunnlag for reform av læreplaner og pedagogikk. Denne utviklingen gjenspeiler langsiktigheten i Rammeverkets begrepsfundament og har banet vei for det videre arbeidet med Rammeverket, som munnet ut i utvidelsen av deskriptorene som nå utgis i dette dokumentet. Før deskriptorene presenteres, kommer en kort gjennomgang av Rammeverket og hensikten med det. Først tar vi for oss målsettingene med Rammeverket, beskrivelsessystemet og den handlingsorienterte tilnærmingen. Deretter ser vi på de felles referansenivåene og hvordan disse brukes til å opprette profiler, samt deskriptorene. Til slutt drøfter vi begrepene mediering, flerspråkighet og det flerkulturelle, som Rammeverket bidro til å innføre i språkopplæringen.

Bakgrunn for Rammeverket

Rammeverket ble utviklet som en forlengelse av Europarådets arbeid med språkopplæring på 1970- og 1980-tallet. Rammeverkets «handlingsorienterte tilnærming» bygger på og går utover den kommunikative tilnærmingen som ble presentert i midten av 1970-årene i *The Threshold Level*, den første funksjonelle/inneholdsmessige spesifikasjonen av språklige behov.

Rammeverket og [Den europeiske språkpermen](#) som ledsaget den, ble anbefalt på et internasjonalt regjeringssymposium i Sveits i 1991. Som tittelen antyder, handler Rammeverket i hovedsak om læring og undervisning. Målsettingen er å gjøre det lettere å oppnå tydelighet og koherens mellom læreplan, undervisning og vurdering *innenfor* en institusjon, og tydelighet og koherens *mellom* institusjoner, utdanningssektorer, områder og land.

Rammeverket forelå i foreløpige versjoner i 1996 og 1998 før det ble utgitt på engelsk (Cambridge University Press) og fransk (Hatier-Didier) i 2001.

²¹ «Recommendation CM/Rec(2008)7 of the Committee of Ministers on the use of the Council of Europe's Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the promotion of plurilingualism,» tilgjengelig fra https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d2fb1.

2.1. MÅLSETTINGENE MED RAMMEVERKET

Europarådets prosjekter har stimulert til utdanningsreform, og tanken med Rammeverket er at det skal være en tilsvarende drivkraft. Rammeverket søker å hjelpe de som jobber med språk til å heve kvaliteten på språklæring og -undervisning. Vurdering er ikke det viktigste, som ordrekkefølgen i undertittelen – læring, undervisning, vurdering – viser.

I tillegg til å fremme undervisning og læring av språk som kommunikasjonsredskap, presenterer Rammeverket et nytt, myndiggjørende syn på innlæreren. Rammeverket beskriver språkbrukeren/innlæreren som en «sosial aktør» som deltar i den sosiale verdenen, og utøver handlekraft i læringsprosessen. Dette innebærer et reelt paradigmeskifte innen både kursplanlegging og undervisning ved å fremme innlærerens engasjement og autonomi.

Rammeverkets handlingsorienterte tilnærming betyr at man går bort fra pensumer basert på lineær progresjon gjennom språklige strukturer, eller et forhåndsdefinert sett med begreper og funksjoner, til pensumer basert på behovsanalyse, med fokus på oppgaver fra virkeligheten og hensiktsmessige begreper og funksjoner. Det blir da et større fokus på ferdigheter, beskrevet med «kan»-deskriptorer, fremfor en innfallsvinkel basert på mangler, hvor man fokuserer på det innlærerne ennå ikke har tilegnet seg. Tanken er at læreplaner og kurs skal utformes basert på reelle kommunikative behov og handle om oppgaver fra virkeligheten, ledsaget av «kan»-deskriptorer som gjør målsettingene tydelige for innlærerne. Rammeverket er i sitt vesen et verktøy for å planlegge læreplaner, kurs og eksamener, men poenget er at man jobber seg bakover og tar utgangspunkt i det brukerne/innlærerne må kunne gjøre med språket. Det omfattende beskrivelsessystemet med forklarende «kan»-deskriptorskalaer for så mange situasjoner som praktisk mulig (Rammeverket, kapittel 4 og 5) samt nærmere beskrivelser av innholdet, utgitt separat for forskjellige språk ([beskrivelser av referansenivåer](#)),²² er ment å danne grunnlaget for denne planleggingen.

Disse målene ble uttrykt i Rammeverket fra 2001 på følgende måte:

De erklærte målsettingene med Rammeverket er å

- ▶ fremme og legge til rette for **samarbeid** mellom opplæringsinstitusjoner i forskjellige land
- ▶ skape et godt grunnlag for en **gjensidig anerkjennelse** av formell språkkompetanse
- ▶ bistå innlærere, lærere, kursutviklere, eksamensinstanser og utdanningsadministratorer i arbeidet med å **organisere og koordinere** innsatsen

(Rammeverket 2001: avsnitt 1.4)

For å fremme og tilrettelegge ytterligere for samarbeid inneholder Rammeverket også **felles referansenivåer** fra A1 til C2, og disse er definert gjennom deskriptorene. De felles referansenivåene presenteres i kapittel 3 i Rammeverket og blir brukt i deskriptorskalaene som inngår i kapittel 4 og 5. Hensikten med å lage et felles beskrivelsessystem, felles referansenivåer og deskriptorer som definerer de ulike delene av systemet på

Prioriteringene i Rammeverket

De felles referansepunktene er underordnet Rammeverkets hovedmålsetting om å tilrettelegge for kvalitet i språkopplæringen og fremme et Europa med fordomsfrie og flerspråklige borgere. Dette ble klart befestet av det internasjonale språkpolitiske forumet som gjennomgikk fremdriften til Rammeverket i 2007, og i flere anbefalinger fra ministerkomiteen. Hovedmålsettingen ble igjen understreket i *Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education* (Beacco et al. 2016a). Samtidig poengterte likevel det språkpolitiske forumet at nivåene i Rammeverket må brukes på en ansvarlig måte, at de framsatte metodene og ressursene må tas i bruk ved utforming av eksamener, og at de må relateres til Rammeverket.

Imidlertid fremgår det tydelig av undertittelen, *læring, undervisning, vurdering*, at Rammeverket handler om mer enn vurdering. Kapittel 9 i Rammeverket skisserer mange forskjellige tilnærminger til vurdering. De fleste av dem er alternativer til standardiserte tester. Kapittelet forklarer hvordan læreren i sin vurderingsprosess kan dra nytte av Rammeverket generelt og deskriptorene spesielt, men språktesting er ikke hovedfokus, og oppgaveelementer nevnes ikke i det hele tatt.

I forbindelse med Rammeverket la det språkpolitiske forumet generelt vekt på behovet for internasjonal nettverksbygging og utveksling av fagkunnskap gjennom organer som ALTE, EALTA og Eaquals.

²² www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/reference-level-descriptions.

forskjellige nivåer, er å skape et felles metaspråk for språkundervisningsfaget for å tilrettelegge for kommunikasjon, nettverksbygging, mobilitet og anerkjennelse av gjennomførte kurs og beståtte eksamener. Med hensyn til eksamener har Europarådets språkpolitiske program utgitt håndboken *Manual for relating language examinations to the CEFR*.²³ Det er også utarbeidet relevant støttemateriell og et sett med eksempelstudier utgitt på Cambridge University Press, samt en håndbok kalt *Manual for Language Test Development and Examining*.²⁴ Det europeiske rådet for moderne språk har utgitt *Relating language examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) Highlights from the Manual*²⁵ og tilbyr kapasitetsbygging til medlemsstatene gjennom RELANG-initiativet.²⁶

Det er likevel viktig å gjenta at Rammeverket er et verktøy som legger til rette for prosjekter for utdanningsreform og ikke et standardiseringsverktøy. Derfor er det ingen organer som verken overvåker eller koordinerer bruken av det. Helt i starten av Rammeverket kan man lese følgende:

Hensikten med Rammeverket er *ikke* å fortelle brukerne hva de skal gjøre, eller hvordan de skal gjøre det. Vi formulerer problemstillinger, men kommer ikke med svarene. Formålet er heller ikke å legge fram målsettinger som brukerne skal prøve å nå, eller metoder de skal bruke.» (Rammeverket: Til brukeren)

2.2. IMPLEMENTERING AV DEN HANDLINGSORIENTERTE TILNÆRMINGEN

Rammeverket ønsker å være *omfattende* i den forstand at det inneholder de viktigste retningene innen språkopplæring. Det ønsker også være *nøytralt* i den forstand at det stiller spørsmål fremfor å besvare dem, og at det ikke foreskriver en bestemt pedagogisk tilnærming. For eksempel antydes det ikke at man bør slutte å undervise i grammatikk eller skjønnlitteratur. Det gis ingen fasit på spørsmålet om hvordan man best vurderer fremgangen til en innlærer. Rammeverket er imidlertid nyskapende fordi det nå ser på innlærere som språkbrukere og sosiale aktører og følgelig på språk som et kommunikasjonsmiddel fremfor et fag som skal studeres. Rammeverket tar til orde for å analysere innlærernes behov og ta i bruk «kan»-deskriptorer og kommunikative oppgaver, som er viet et helt kapittel: Rammeverket, kapittel 7.

Metodebudskapet i Rammeverket er at språklæring først og fremst skal gjøre innlærere i stand til å handle i situasjoner som oppstår i det virkelige liv, ved å uttrykke seg og utføre ulike typer oppgaver. Det anbefalte kriteriet for vurderinger er derfor evnen til å kommunisere i det virkelige liv, der evnen plasseres på en skala (nivå A1–C2). Dette er den opprinnelige og grunnleggende betydningen av «kriterium» i uttrykket «kriteriebasert vurdering». Deskriptorene i kapittel 4 og 5 i Rammeverket danner grunnlaget for en klar definisjon av læreplanmål og av standarder og kriterier for vurdering. Kapittel 4 ser nærmere på aktiviteter («HVA»), mens kapittel 5 tar for seg kompetanse («HVORDAN»). En slik innfallsvinkel er ikke pedagogisk nøytral. Den antyder at undervisnings- og læringsprosessen er handlingsdrevet og handlingsorientert. Da blir det også tydelig at man må planlegge bakover og ta utgangspunkt i innlærernes kommunikative behov i det virkelige liv

Oversikt: rammeverkskapitlene 2001/2011

Kapittel 1: Det felles europeiske rammeverket sett i forhold til politikk og utdanning

Kapittel 2: Tilnærming

Kapittel 3: Felles referansenivåer

Kapittel 4: Språkbruk og språkbrukeren/innlæreren

Kapittel 5: Brukerens/innlærerens kompetanse

Kapittel 6: Språklæring og språkundervisning

Kapittel 7: Oppgaver og deira rolle i språklæringa

Kapittel 8: Læreplanen og det språklege mangfaldet

Kapittel 9: Vurdering

²³ Europarådet (2009), «Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – A Manual», Language Policy Division, Council of Europe, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/1680667a2d>.

²⁴ ALTE (2011), «Manual for language test development and examining – For use with the CEFR», Language Policy Division, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/1680667a2b>.

²⁵ Noijons J., Bérešová J., Breton G. et al. (2011), *Relating language examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – Highlights from the Manual*, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/67/Default.aspx.

²⁶ *Relating language curricula, tests and examinations to the Common European Framework of Reference (RELANG)*: Tilgjengelig fra <https://relang.ecml.at>.

og tilpasse læreplan, undervisning og vurdering til disse.

En handlingsorientert tilnærming får mange konsekvenser på klasseromsnivå. Å behandle innlærere som sosiale aktører betyr å involvere dem i læringsprosessen, muligens ved å bruke deskriptorer som kommunikasjonsform. Det betyr også å anerkjenne det sosiale aspektet ved språklæring og språkbruk, og samspillet mellom det sosiale og det individuelle i læringsprosessen. Å behandle innlærere som språkbrukere innebærer omfattende bruk av målspråket i klasserommet – at man lærer å bruke språket fremfor å bare lære om språket (som et fag). Å behandle innlærere som flerspråklige og flerkulturelle individer betyr at de får gjøre bruk av alle sine språklige ressurser etter behov, og at de oppmuntres til å se likheter og regelmessigheter samt forskjeller mellom språk og kulturer. Den handlingsorienterte tilnærmingen innebærer først og fremst meningsfulle samarbeidsoppgaver i klasserommet uten språk som hovedfokus. Hvis en oppgave ikke har språk som hovedfokus, må det finnes et annet produkt eller resultat (f.eks. planlegge en utflykt, tegne en plakat, skrive en blogg, lage en festival, velge en kandidat osv.). Deskriptorer kan gjøre det lettere å lage oppgavene og også observere og, eventuelt, (egen-)vurdere språkbruken til innlærerne mens de utfører oppgaven.

Både beskrivelsessystemet og den handlingsorienterte tilnærmingen i Rammeverket setter samkonstruksjon av mening (gjennom samhandling) i sentrum av lærings- og undervisningsprosessen. Dette får klare følger for skolesituasjonen. Noen ganger vil samhandlingen i klasserommet foregå mellom lærer og innlærer(e), mens den andre ganger vil foregå som et samarbeid mellom innlærerne. Den nøyaktige fordelingen mellom lærersentrert undervisning og samarbeidsrettet samhandling mellom innlærere i små grupper vil sannsynligvis avhenge av konteksten, den rådende pedagogiske tradisjonen og ferdighetsnivået til de berørte innlærerne. Samfunnet vårt preges av et stadig større mangfold hvor meningsdannelse kan oppstå på tvers av språk og bygge på brukernes/innlærernes flerspråklige og flerkulturelle repertoarer.

2.3. FLERSPRÅKLIG OG FLERKULTURELL KOMPETANSE

Rammeverket skiller mellom mangespråklighet (at et individ kan en rekke språk, eller at det i et samfunn eksisterer flere språk side om side) og flerspråklighet (at en bruker/innlærer har et dynamisk språklig repertoar som utvikler seg). Det beskriver flerspråklighet som en ujevn og skiftende kompetanse der brukeren/innlæreren kan ha helt andre ressurser i et språk eller en varietet enn i et annet. Det viktige er imidlertid at flerspråklige personer har ett repertoar som er innbyrdes forbundet, og at de kan kombinere dette med generell kompetanse og diverse strategier for å utføre oppgaver (Rammeverket, avsnitt 6.1.3.2).

Flerspråklig kompetanse beskrives i Rammeverket (2001, avsnitt 1.3) som evnen til å gjøre allsidig bruk av et innbyrdes forbundet, ujevnt, flerspråklig repertoar for å:

- ▶ hoppe fra ett språk eller en dialekt (eller varietet) til et annet
- ▶ uttrykke seg på ett språk (eller en dialekt eller varietet) og forstå en person som snakker et annet
- ▶ dra nytte av sin kjennskap til en rekke språk (eller dialekter eller varieteter) for å få mening ut av en tekst
- ▶ kjenne igjen ord/tegn fra en felles internasjonal «base», også når ordet/tegnet opptrer i ny drakt
- ▶ mediere for andre som ikke har noe felles språk (eller dialekt eller varietet), selv med begrenset kunnskap
- ▶ ta i bruk hele sitt språklige forråd og eksperimentere med alternative uttryksmåter
- ▶ dra nytte av paralingvistikk (miming, mimikk, gestikulering, osv.)

De beslektede begrepene flerspråklighet / det flerkulturelle og delkompetanser ble for første gang introdusert i språkopplæringen i det andre utkastet til forslag til Rammeverk i 1996.

De ble utviklet som en form for dynamisk, kreativ prosess med «språking» («*languageing*») på tvers av grensene for språkvarieteter, som en metodologi og som språkpolitiske målsettinger. Bakgrunnen for denne utviklingen var en serie med studier av tospråklighet som ble utført tidlig på 1990-tallet ved forskningssenteret CREDIF i Paris.

Læreplaneksemplene i det som nå er kapittel 8 i Rammeverket, var tydelige når det gjaldt å fremme begrepene flerspråklig og flerkulturell kompetanse.

De to begrepene er beskrevet nærmere i en artikkel fra 1997: [Plurilingual and Pluricultural Competence](#).

Ved en tilfeldighet er 1996 også året da uttrykket «transspråking» ble registrert (i forbindelse med tospråklig undervisning i Wales). Transspråking er en handling som utføres av flerspråklige personer, og kan involvere mer enn ett språk. Det finnes en rekke lignende uttrykk, men alle omfattes av begrepet flerspråklighet.

Man kan se på flerspråklighet fra ulike perspektiver: som en sosiologisk eller historisk realitet, som en personlig egenskap eller ambisjon, som en pedagogisk filosofi eller tilnærming, eller – prinsipielt – som det sosialpolitiske målet om å bevare språklig mangfold. Alle perspektivene blir stadig vanligere over hele Europa.

En av aktivitetene på listen ovenfor er å mediere mellom personer som ikke har et felles språk. Siden denne formen for mediering er flerspråklig, ble det i forbindelse med prosjektarbeidet med deskriptorer for mediering i perioden 2014–2017 utviklet og validert deskriptorer også for de *andre* punktene på listen ovenfor. Man kom i mål med alle punkter unntatt det siste (paralingvistikk). Her klarte ikke informantene å bli enige om relevans eller tolke deskriptorene konsekvent.

Da Rammeverket ble utgitt, var flere av de nevnte begrepene nyskapende, særlig ideen om et holistisk, innbyrdes forbundet flerspråklig repertoar. Psykolingvistisk og nevrolingvistisk forskning har i ettertid støttet denne ideen, særlig med henblikk på de som lærer andrespråk tidlig i livet, men også på de som lærer dem senere, med sterkere integrasjon av andrespråket for de som lærer det tidlig. Det er også dokumentert at flerspråklighet fører til en rekke kognitive fordeler fordi hjernen utvikler et mer avansert system for eksekutiv kontroll (f.eks. evnen til å lede oppmerksomhet bort fra forstyrrende elementer når man utfører en oppgave).

Når flerspråklighet omtales i Rammeverket, er betydningen som oftest «flerspråklig og flerkulturell kompetanse», siden dette er to aspekter som vanligvis går hånd i hånd. Det kan likevel være ujevnheter, som at ett aspekt (f.eks. flerkulturell kompetanse) er mye sterkere hos en innlærer enn et annet (f.eks. flerspråklig kompetanse) (se Rammeverket, avsnitt 6.1.3.1).

En av grunnene til å fremme utvikling av flerspråklig og flerkulturell kompetanse er at den kan

- ▶ «utnytte eksisterende *sosiolingvistisk og pragmatisk kompetanse* som igjen blir utvikla vidare
- ▶ føre til betre forståing av kva som er allment, og kva som er særlege for korleis ulike språk er bygde opp (eit slags metalingvistisk, interlingvistisk eller «hyperlingvistisk» medvit
- ▶ betre kunnskapen om korleis ein lærer, og utvikle evna til å inngå i relasjonar med andre i nye situasjonar.

Den fleirspråklege og fleirkulturelle kompetansen kan til ein viss grad støtte den vidare læringa på det språklege og kulturelle området» (Rammeverket 2001, avsnitt 6.1.3.3).

Ideen om det flerkulturelle og begrepet interkulturell kompetanse ble kort beskrevet i avsnitt 5.1.1.3 og 5.1.2.2 i Rammeverket, men ingen av begrepene ble utdypet nærmere. Sammenhengen mellom Rammeverket og hvordan flerspråklighet og interkulturell kompetanse påvirker utformingen av læreplaner, er beskrevet i *Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education* (Beacco et al. 2016a). En detaljert klassifisering av flerspråklig og flerkulturell kompetanse beregnet på pluralistiske tilnærminger finnes i ECMLs *Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures* (FREPA).²⁷

2.4. BESKRIVELSESYSTEMET I RAMMEVERKET

I dette avsnittet skisserer vi beskrivelsessystemet i Rammeverket og forteller hvilke elementer som ble videreutviklet i 2014–2017-prosjektet. Som nevnt ovenfor er hovedmålet med Rammeverket å lage et felles beskrivende metaspråk for å kunne drøfte språkferdigheter. Figur 1 er en skjematisk fremstilling av hvordan beskrivelsessystemet i Rammeverket er bygget opp.

Etter en presentasjon av de viktigste begrepene (Rammeverket 2001, kapittel 1) følger et kort kapittel som beskriver tilnærmingen (Rammeverket 2001, kapittel 2). I alle kommunikasjonssituasjoner blir generell kompetanse (f.eks. kunnskap om verden, sosiokulturell kunnskap, interkulturell kunnskap, eventuell yrkeserfaring: Rammeverket 2001, avsnitt 5.1) alltid kombinert med kommunikativ språkkompetanse (lingvistisk, sosiolingvistisk og pragmatisk kompetanse: avsnitt 5.2) og strategier (noen generelle, noen

²⁷ <http://carap.ecml.at/Accueil/tabid/3577/language/en-GB/Default.aspx>.

kommunikative språkstrategier) for å gjennomføre en oppgave (Rammeverket 2001, kapittel 7). Oppgaver krever ofte en viss grad av samarbeid med andre og dermed oppstår behovet for språk. For å illustrere dette bruker man eksemplet om å flytte noe (Rammeverket 2001, kapittel 2). Her er språkbruken kun avhengig av oppgaven. Når man skal flytte et klesskap, er det helt klart en fordel med en viss grad av kommunikasjon, helst språk, men språk er likevel ikke det oppgaven dreier seg om. På samme måte vil oppgaver som krever mer nyansert kommunikasjon, som å finne en omforent løsning på et etisk problem eller lede et prosjektmøte, fokusere mer på resultatet av oppgaven enn på språket som ble brukt underveis.

Rammeverkets generelle tilnærming oppsummeres i ett avsnitt:

«Språkbruk, og også språklæring, omfatter handlinger vi mennesker utfører i egenskap av individer og sosiale aktører. Vi utvikler en rekke former for **kompetanse** – både **generell** og spesielt **kommunikativ språkkompetanse**. Vi benytter oss av de formene for kompetanse som vi har til rådighet, i ulike kontekster, under ulike **forhold** og med ulike **begrensninger** for å utføre **språkhandlinger**, som innebærer **språklige prosesser**, der målet er å produsere og/eller motta **tekster** knyttet til **emner** innenfor bestemte **domener**. Dermed aktiveres de **strategiene** som synes mest hensiktsmessige med tanke på de **oppgavene** vi skal utføre. Når vi som språkbrukere er bevisste i forhold til disse handlingene, vil det føre til at de ulike formene for kompetanse som vi har, forsterkes eller modifiseres.» (Rammeverket 2001, avsnitt 2.1)

Når vi gjennomfører oppgaver, mobiliserer vi kompetanse og strategier som vi videreutvikler basert på selve erfaringen. I en «handlingsorientert tilnærming», det vil si den praktiske bruken av Rammeverkets beskrivelsessystem, er det derfor avgjørende at språkundervisning omfatter noen oppgaver hvor innlærerne må samarbeide. Dette er grunnen til at Rammeverket fra 2001 har et kapittel om oppgaver. Kapittel 7 i Rammeverket 2001 tar for seg oppgaver som imiterer virkeligheten og oppgaver av pedagogisk art, hvordan bruken av disse to kan utfylle hverandre, hva som gjør oppgaver enkle eller sammensatte fra et språklig synspunkt, vilkår og avgrensninger osv. Det er opp til brukerne av Rammeverket å bestemme hvordan de vil utforme oppgaver til bruk i klasserommet, og i hvilken utstrekning de skal benyttes i kurset. Kapittel 6 i Rammeverket 2001 handler om metoder for språkundervisning og understreker at valg av tilnærming kan variere avhengig av kontekst. Systemet i Rammeverket er høyst forenlig med flere nyere tilnærminger til andrespråklæring, inkludert den oppgavebaserte tilnærmingen, den økologiske tilnærmingen og generelt alle tilnærminger som er basert på sosiokulturelle og sosialkonstruktivistiske teorier. Kapittel 8 i Rammeverket innledes med betraktninger om flerspråklighetens plass i språkopplæringen og skisserer ulike alternativer for utforming av læreplaner, en prosess som beskrives i mer detalj i *Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education* (Beacco et al. 2016a). Uansett innfallsvinkel er det underforstått at oppgaver knyttet til språkundervisning bør omfatte kommunikative språkaktiviteter og strategier (Rammeverket, avsnitt 4.4) som også forekommer i det virkelige liv, som de som inngår i Rammeverkets beskrivelsessystem.

Figur 1 – Beskrivelsessystemet i Rammeverket²⁸

De kommunikative språkaktivitetene og strategiene i Rammeverket erstatter den tradisjonelle modellen med fire ferdigheter (lytte, snakke, lese, skrive), som i økende grad har kommet til kort som et dekkende verktøy for å beskrive de komplekse sidene ved kommunikasjon. Måten de fire ferdighetene er organisert på tar heller ikke i betraktning formål eller makrofunksjon. Rammeverkets forslag til organisering ligger nærmere virkelighetens språkbruk, som bygger på samhandling der deltakerne sammen skaper mening. Aktiviteter er gruppert under fire former for kommunikasjon: resepsjon, produksjon, samhandling og mediering.

Under utarbeidningen av Rammeverkets kategorier for kommunikative aktiviteter ble det lagt stor vekt på å ta hensyn til skillet mellom transaksjonsbasert og mellommenneskelig språkbruk, og mellom mellommenneskelig og begrepsbasert språkbruk (utvikling av ideer). Dette fremgår av tabell 3.

Tabell 3 – Makrofunksjonelt grunnlag for Rammeverkets kategorier for kommunikative språkaktiviteter

	Resepsjon	Produksjon	Samhandling	Mediering
Kreativ, mellommenneskelig språkbruk	f.eks. Å lese som fritidsaktivitet	f.eks. Lengre monolog: å beskrive en erfaring	f.eks. Samtale	Mediere kommunikasjon
Transaksjonsbasert språkbruk	f.eks. Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon	f.eks. Lengre monolog: å gi opplysninger	f.eks. For å få tak i varer og tjenester Informasjonsutveksling	Mediere en tekst
Evaluerende, problemløsende språkbruk	<i>(Slått sammen med Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon)</i>	f.eks. Lengre monolog: å presentere et saksforhold	f.eks. Diskusjon	Mediere begreper

²⁸ Hentet fra side 55 i ECEPs prosjektutgivelse: Piccardo, E., Berchoud, M., Cignatta, T., Mentz, O. og Pamula, M. (2011). «Pathways Through Assessment, Learning and Teaching in the CEFR». Graz, Østerrike: European Centre for Modern Languages: ISBN: 978-92-871-7159-7. Tilgjengelig fra: https://www.ecml.at/Portals/1/documents/ECML-resources/2011_08_29_ECEP_EN_web.pdf.

Når det gjelder tilnærmingen til språkaktiviteter i tabell 3 har den flere fordeler sammenlignet med metoden med fire ferdigheter. Følgende liste over fordeler er hentet fra en av forstudiene som ble skrevet i forkant av utformingen av Rammeverket:²⁹

- ▶ kategoriene som er foreslått (resepsjon, produksjon, samhandling, mediering), er forståelige, ikke bare for innvidde, men også for brukerne: disse kategoriene gjenspeiler i større grad enn de fire ferdighetene hvordan folk faktisk bruker språket
- ▶ siden det er disse kategoritypene som brukes i språkopplæring i yrkesøymed, vil det bli enklere å skape sammenheng mellom opplæring i allmennspråk og opplæring i fagspråk
- ▶ pedagogiske oppgaver som omfatter samhandling i små samarbeidsgrupper i klasserommet, prosjektarbeid, korrespondanse med brevvenn, og intervjubasert språkeksamen, er lettere å plassere i denne modellen
- ▶ en organisering bygget på tydelige aktiviteter innenfor bestemte brukskontekster vil gjøre det lettere å nedtegne og lage profiler av de «stykker av det virkelige liv» som inngår i innlærerens erfaring
- ▶ en slik sjangerbasert tilnærming stimulerer til aktivisering av innholdsmønstre og tilegnelse av de formelle mønstrene (diskursorganisering) som passer til sjangeren
- ▶ kategorier som vektlegger mellommenneskelig og vedvarende selvutfoldelse står sentralt når man har kommet til A2, og disse kan være en motvekt til den utbredte oppfatningen av språk som ren overføring av informasjon
- ▶ å fjerne seg fra matrisen med fire ferdigheter og tre komponenter (grammatisk struktur, ordforråd, fonologi/grafologi) kan oppmuntre til bruk av kommunikative kriterier for vurdering av kvaliteten på en prestasjon
- ▶ skillet mellom resepsjon, samhandling og produksjon minner om inndelinger som er brukt i strategier for læring og språkbruk, og kan trolig legge til rette for en utvidelse av begrepet strategisk kompetanse
- ▶ skillet mellom resepsjon, samhandling, produksjon og mediering innebærer faktisk stigende vanskegrad og kan derfor bidra til en utvikling av begrepet delkvalifikasjoner
- ▶ brukskontekster som er såpass konkrete (rettet mer mot over-sjangere/språkhendelser enn abstrakte ferdigheter eller funksjoner), gjør at de lettere kan tas i bruk når det skal lages realistiske vurderingsoppgaver til eksamener, og de bør forenkle arbeidet med å lage mer konkrete deskriptorer

Rammeverket har hatt innflytelse på flere områder, men særlig når det gjelder at man i kursmål og oppbygging av muntlige eksamener må ta hensyn til den grunnleggende forskjellen mellom produksjon (= lengre monolog; å ha ordet lenge) og samhandling (= konversasjonsdialog; å ha ordet kort). Da Rammeverket ble utgitt, ble skriving inndelt på samme måte ved å skille mellom skriftlig produksjon og skriftlig samhandling, men dette fikk ingen allmenn utbredelse. Tabell 2 i Rammeverket 2001 (egenvurderingsskjemaet; tabellen står i appendiks 2 her) ble faktisk endret slik at skriftlig samhandling og skriftlig produksjon ble slått sammen til «skriving», noe som førte til en utbredt misforståelse om at Rammeverket fremmer en modell med fem ferdigheter.

Utviklingen innen e-post, tekstmeldinger og sosiale medier etter utgivelsen viser at Rammeverket var svært forutseende både på disse og mange andre områder. Den fjerde kommunikasjonskategorien, mediering, ble til under arbeidet til forfattergruppen for det opprinnelige Rammeverket.³⁰

Figur 2, som inngikk i utkastet til Rammeverket i 1996 og 1998, viser forholdet mellom de fire kategoriene. Resepsjon og produksjon, inndelt i muntlig og skriftlig, utgjør de fire tradisjonelle ferdighetene. Samhandling omfatter både resepsjon og produksjon, men er likevel mer enn summen av delene, mens mediering omfatter både resepsjon og produksjon og ofte samhandling i tillegg.

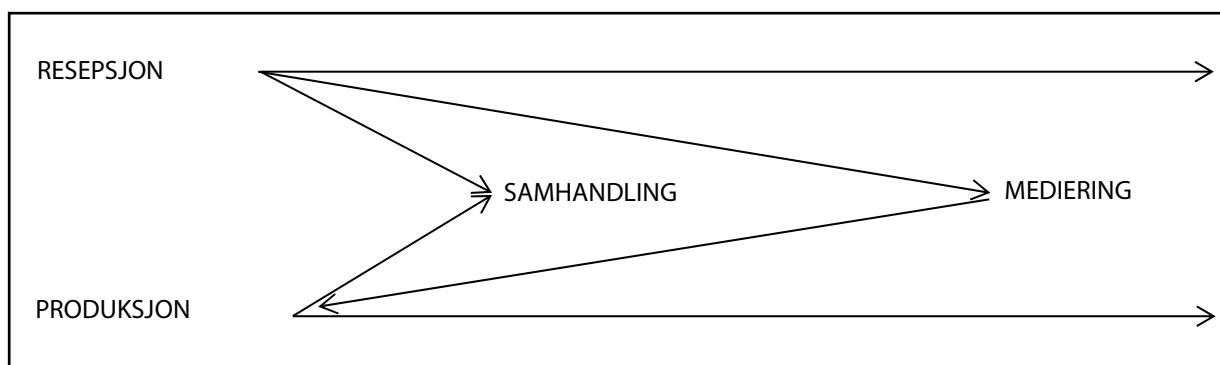
Rammeverket introduserer mediering slik:

Handlinger som innebærer skriftlig og/eller muntlig **videreformidling**, muliggjør kommunikasjon mellom folk som av en eller annen grunn ikke er i stand til å kommunisere direkte. En oversettelse eller tolking, en omskriving, et sammendrag eller et referat gir en tredjepart en (om)formulering av en kildetekst som denne tredjeparten ikke har hatt direkte tilgang til. Videreformidling av språkhandling – bearbeiding av en eksisterende tekst – er en sentral form for språklig atferd i det samfunnet vi lever i. (Rammeverket, avsnitt 2.1.3)

²⁹ North, B. (1994), «Perspectives on Language Proficiency and Aspects of Competence: a reference paper defining categories and levels». CC-LANG, 94(20), Europarådet, Strasbourg.

³⁰ Den opprinnelige forfattergruppen besto av John Trim, Daniel Coste, Brian North og Joseph Sheils.

Figur 2 – Forholdet mellom resepsjon, produksjon, samhandling og mediering

I likhet med flere andre begreper i Rammeverket blir ikke samhandling og mediering beskrevet i detalj. Dette er en av ulempene med å skulle dekke så mange emner på bare 250 sider. En av konsekvensene er at mediering ofte innsnevres til bare tolking og oversettelse når man snakker om Rammeverket. I perioden 2014 til 2017 innledet man derfor arbeidet med å lage deskriptorer for mediering. Prosjektet sto for et bredere syn på mediering, som skissert i appendiks 5 og forklart i detalj i artikkelen [Developing Illustrative Descriptors of Aspects of Mediation for the Common European Framework of Reference \(CEFR\)](#) (North og Piccardo, 2016).

Rammeverket går bort fra det tradisjonelle skillet i anvendt lingvistikk mellom Chomskys begreper om (skjult) «kompetanse» og (synlig) «performans» – der «ferdighet» vanligvis defineres som et glimt av en persons underliggende kompetanse basert på en bestemt performans. I Rammeverket er «ferdighet» et ord som rommer evnen til å utføre kommunikative språkhandlinger (kan...), samtidig som man trekker veksler både på generell og kommunikativ språkkompetanse (lingvistisk, sosiolingvistisk og pragmatisk) og aktiverer egnede kommunikative strategier.

Man kan også si at tilegnelsen av ferdigheter er en prosess som går i sirkel: Ved å utføre handlinger utvikler brukeren/innlæreren kompetanse og tilegner seg strategier. Med andre ord blir kompetanse noe som bare eksisterer når den kommer til uttrykk gjennom språkbruk. Dette gjenspeiler både (a) det utvidede synet på kompetanse som handling, hentet fra anvendt psykologi, særlig med hensyn til arbeidsliv og yrkesopplæring og (b) synet som i dag kommer til uttrykk i den sosiokulturelle tilnærmingen til læring. Rammeverkets «kan»-deskriptorer representerer denne filosofien.

Kan-deskriptorer som kompetanse

Ideen om å justere «kan»-deskriptorer opp mot en skala med nivåer på en vitenskapelig måte stammer opprinnelig fra profesjonsstudiet for sykepleiere. Prøvene sa lite om den egentlige kompetansen til en sykepleierstudent. Det man trengte, var en oversykepleier som bevisst og systematisk observerte studenten, veiledet av korte beskrivelser av typiske eksempler på sykepleierkompetanse på ulike ferdighetsnivåer.

På slutten av 1970-tallet tok Europarådet i bruk denne «kan»-tilnærmingen i sitt arbeid med språkundervisning og språklæring. Dette skjedde i tre kanaler: (a) behovsbasert språkopplæring for yrkeslivet, (b) en interesse for lærervurdering basert på definerte, kommunikative kriterier, og (c) eksperimentering med egenvurdering ved å bruke «kan»-deskriptorer som en metode for å gjøre innlærere mer reflekterte og motiverte.

Vi ser at «kan»-deskriptorer tas i bruk på stadig flere fagområder i mange land og ofte kalles kompetansebasert tilnærming.

Kommunikative språkstrategier blir i Rammeverket sett på som en form for bindeledd mellom kommunikativ språkkompetanse og kommunikative språkaktiviteter og omtales sammen med sistnevnte i avsnitt 4.4 i Rammeverket fra 2001. Deskriptorene for strategisk kompetanse ble utarbeidet med følgende modell i tankene: planlegge, utføre, overvåke og reparere. Det ble imidlertid ikke laget deskriptorskalaer for alle kategoriene, som det fremgår av tabell 4 nedenfor. Kategoriene i kursiv ble vurdert da de opprinnelige deskriptorene skulle lages i 2001, men ble utelatt. For mediering ble det bestemt i prosjektet fra 2014-2017 å lage deskriptorer bare for utføringsstrategier.

Tabell 4 – Kommunikative språkstrategier i Rammeverket

	Resepsjon	Produksjon	Samhandling	Mediering
Planlegging	<i>Avgrense</i>	Planlegge	Ingen beskrivelse foreligger	
Utførelse	Trekke slutninger	Kompensere	Veksle på tur Samarbeide	Knytte opp mot forkunnskaper Tilpasse språket Stykke opp kompleks informasjon Forklare en begrepstung tekst Å strømlinjeforme en tekst
Evaluering og reparasjon	<i>Overvåke</i>	Overvåke og korrigere seg selv	Å be samtalepartner forklare nærmere <i>Reparere kommunikasjon</i>	

2.5. MEDIERING

Mediering ble som tidligere nevnt innført i Rammeverket som et begrep innen språkundervisning og språklæring som et ledd i utviklingen bort fra et ensidig fokus på de fire ferdighetene. Mediering ble presentert som én av fire kommunikasjonskategorier: resepsjon, samhandling, produksjon og mediering (se figur 4). Når vi bruker språk, er det ofte snakk om flere samtidige aktiviteter, og mediering kombinerer resepsjon,

produksjon og samhandling. I mange tilfeller bruker vi ikke språket bare til å formidle et budskap, men kanskje først og fremst til å utvikle en idé gjennom noe som ofte kalles «språking» (å snakke seg gjennom ideen og følgelig artikulere tankene), eller til å frembringe forståelse og kommunikasjon.

I Rammeverket er ikke mediering begrenset til tverrspråklig mediering (videreformidle informasjon på et annet språk). Det kommer tydelig frem i følgende utdrag:

- ▶ Avsnitt 2.1.3: «[Mediering] ... muliggjør kommunikasjon mellom folk som av en eller annen grunn ikke er i stand til å kommunisere direkte.»
- ▶ Avsnitt 4.4.4: «[Språkbrukeren] ... opptre som et bindeledd mellom mennesker som ikke kan forstå hverandre direkte. Dette dreier seg vanligvis om folk som snakker forskjellige språk.»
- ▶ Avsnitt 4.6.6: «Begge tekstene (både input og output) kan være muntlige eller skriftlige og på S1 eller S2.» (Merk: Dette betyr ikke at den ene teksten er på S1 og den andre på S2, men at begge kan være på S1).

Rammeverket fra 2001 gir ingen utførlig beskrivelse av mediering, men ved å se på brukeren/innlæreren som en sosial aktør blir de to viktigste aspektene ved begrepet tydeliggjort, nemlig at språklæring handler om samkonstruksjon av mening gjennom samhandling og kontinuerlig bevegelse mellom det individuelle og det sosiale nivået. Mediatorens betydning som bindeledd mellom samtalepartnere er også med på å understreke Rammeverkets sosiale visjon. Uten at det står eksplisitt i teksten fra 2001, innebærer dette faktisk at beskrivelsessystemet i Rammeverket gir mediering en sentral plass i den handlingsorienterte tilnærmingen og nærmest like stor betydning som andre forskere gir begrepet i dagens diskusjoner om språklæringsprosessen.

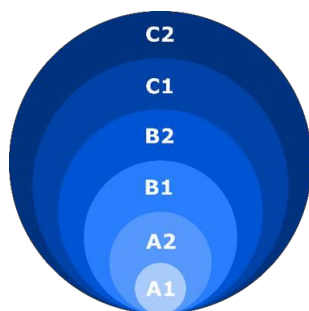
I prosjektet med å utvide deskriptorene i Rammeverket har man altså sett på mediering som noe mer enn bare tverrspråklig mediering. Det er valgt en tilnærming som også omfatter mediering knyttet til kommunikasjon og læring, samt sosial og kulturell mediering. En bred tilnærming er mer relevant fordi klasserommene preges av større mangfold, på grunn av utbredelsen av CLIL (Content and Language Integrated Learning), og fordi mediering i økende grad anses som en del av alle former for læring, særlig språklæring.

Deskriptorene for mediering er spesielt relevante i klasserommet i forbindelse med samarbeidsoppgaver i små grupper. Oppgavene kan organiseres slik at innlærere må bidra med forskjellig input, forklare informasjonen de gir, og samarbeide for å nå et mål. De har enda større relevans når dette foregår i en CLIL-kontekst.

2.6. RAMMEVERKETS FELLES REFERANSENIVÅER

Rammeverket har to akser: en vannrett akse med kategorier for å beskrive forskjellige aktiviteter og aspekter ved kompetanse, skissert ovenfor, og en loddrett akse som tilsvarer fremgang i ferdigheter i de forskjellige kategoriene. Gjennom de seks felles referansenivåene, vist i figur 3, ønsker Rammeverket å gjøre det lettere å holde kurs og beskrive fremgang. Inndelingen er et veikart som lar brukere/innlærere ta i bruk de ulike delene av beskrivelsessystemet i tur og orden. Det er imidlertid ikke meningen at de seks nivåene skal være absolutte. For det første kan de grupperes i tre overordnede kategorier: basisbruker (A1 og A2), selvstendig bruker (B1 og B2) og avansert bruker (C1 og C2). For det andre blir de seks referansenivåene, som er en grov inndeling av språkferdigheter, veldig ofte delt opp i undernivåer.

Figur 3 – Rammeverkets felles referansenivåer

Alle kategorier i humaniora er uansett konvensjonelle, sosialt konstruerte begreper. Som fargene i regnbuen er språkferdigheter egentlig en sammenhengende helhet. Men til tross for regnbuens glidende overganger synes vi likevel at noen farger er tydeligere enn andre, som i figur 4. For å kommunisere velger vi derfor å forenkle og fokusere på de seks hovedfargene, som i Figur 5.

Figur 4 – En regnbue

Figur 5 – De seks konvensjonelle fargene

De felles referansenivåene er grundig definert gjennom de beskrivende deskriptorene i kapittel 4 og 5 i Rammeverket, men nivåenes hovedtrekk oppsummeres også kort i avsnitt 3.6 (se appendiks 1) og i de tre tabellene som introduserer nivåene i kapittel 3.

- ▶ Rammeverket, tabell 1: en global skala, med ett kort, oppsummerende avsnitt per nivå finnes i appendiks 1.
- ▶ Rammeverket, tabell 2: et skjema for egenvurdering, som i forenklet form oppsummerer Rammeverkets deskriptorer for kommunikative språkaktiviteter i kapittel 4 i Rammeverket. Tabell 2 brukes også i Språkpasset i flere versjoner av *Den europeiske språkpermen* og i EUs *Europass*. En utvidet versjon som inkluderer *Skriftlig og digital samhandling* og *Mediering* finnes i appendiks 2.
- ▶ Rammeverket, tabell 3: et selektivt sammendrag av Rammeverkets deskriptorer for aspekter ved kommunikativ språkkompetanse i kapittel 5 i Rammeverket. En utvidet versjon som inkluderer *Fonologi*, finnes i appendiks 3.

Vi må understreke at det øverste nivået i skjemaet, C2, ikke har noen som helst tilknytning til det som iblant refereres til som et idealbilde på språkbruk, nemlig «morsmålsbruker», eller «velutdannet morsmålsbruker» eller «person med nær morsmålskompetanse». Begreper som dette ble ikke brukt som utgangspunkt da nivåene og deskriptorene skulle utarbeides. C2, det øverste nivået i Rammeverket, introduseres på følgende måte i Rammeverket:

«Selv om **nivå C2** kalles «**Full mestring**», innebærer ikke det at innlæreren har ervervet seg morsmålskompetanse eller noe nær det. Tanken er at dette nivået skal beskrive den graden av språklig nøyaktighet, stilsikkerhet og utvungen språkbruk som kjennetegner dem som har klart å lære et andrespråk eller fremmedspråk svært godt.» (Rammeverket, avsnitt 3.6)

«**Full mestring (Mastery)** er det Trim kalte '*comprehensive mastery*' og Wilkins '*Comprehensive Operational Proficiency*', og svarer til det øverste testingsmålet i det systemet som er vedtatt av ALTE. Det er også mulig å oppnå en mer utviklet interkulturell kompetanse over dette nivået, slik man ser det hos folk med språk som yrke.» (Rammeverket, avsnitt 3.2)

A1, det nederste nivået i det opprinnelige Rammeverket, er heller ikke det lavest tenkelige ferdighetsnivået i et andrespråk. Det er beskrevet slik i Rammeverket:

«Nivå A1 (Gjennombrudd) regnes for å være det laveste nivået av kreativ språkbruk. Dette vil si at innlærerne har noe mer enn et helt begrenset repertoar av innøvde, situasjonsbetingede fraser som er leksikalsk organisert. På A1-nivået kan innlærerne *samhandle på en enkel måte og stille og svare på enkle spørsmål om seg selv, om hvor de bor, om folk de kjenner og ting de har, og komme med og gi respons på enkle utsagn om slikt som gjelder umiddelbare behov, eller om svært kjente emner.*» (Rammeverket, avsnitt 3.6)

«Nivå A1 (Gjennombrudd) er antakelig det laveste «nivået» av kreativ språkferdighet som kan beskrives. Men alt før innlærere når dette stadiet, kan de klare å utføre en rekke oppgaver som har betydning for dem, på en effektiv måte og ved bruk av et svært begrenset språk. Da de sveitsiske forskerne utviklet og skalerte ferdighetsdeskriptorene i 1994–95, utarbeidet de også en nivåbeskrivelse for utføring av enkle oppgaver. Den kan sies å ligge til grunn for definisjonen av nivå A1. I visse sammenhenger, for eksempel når en underviser barn og unge, kan det være lurt å sette opp delmål.

Bakgrunn for nivåene i Rammeverket

Den seksdelte nivåinndelingen starter på A og slutter med C nettopp fordi C2 ikke er det høyeste tenkelige ferdighetsnivået for et andrespråk. En inndeling med et *sjuende* nivå ble faktisk foreslått av David Wilkins på et internasjonalt symposium i 1977 der temaet var muligheten for et europeisk vekttalls-/karaktersystem. Arbeidsgruppen bak Rammeverket ble enige om å bruke de seks første nivåene til Wilkins, fordi det sjuende nivået går utenfor rammene for vanlig utdanning.

Det sveitsiske forskningsprosjektet som empirisk bekreftet nivåene og utarbeidet de opprinnelige deskriptorene i Rammeverket, bekreftet også at det sjuende nivået var reelt. Ved Universitet i Lausanne var det brukere/innlærere på tolk- og oversetterstudiet som helt klart befant seg på nivåer over C2. Og simultantolker ved europeiske institusjoner og fagoversettere jobber alle på et nivå langt over C2. C2 er for eksempel det tredje av de fem nivåene for skjønnlitterær oversettelse som nylig ble publisert i [PETRA-prosjektet](#). Mange flerspråklige forfattere har dessuten nådd Wilkins' sjuende ferdighetsnivå med morsmålskompetanse i to språk («ambilingual»), uten at de har vært tospråklige fra fødselen av.

Deskriptorene nedenfor er knyttet til enkle, generelle oppgaver, som står under A1 på skalaen. Dette kan være nyttige målsettinger for nybegynnere:

- kan gjøre enkle innkjøp der en kan peke eller gestikulere i tillegg til å snakke
- kan spørre om og gjøre rede for dag, dato og klokkeslett
- kan bruke noen vanlige hilsener
- kan si ja, nei, unnskyld, takk, beklager
- kan fylle ut enkle skjemaer der det spørres etter personlige opplysninger som navn, adresse, nasjonalitet, sivilstand
- kan skrive et enkelt postkort med lite tekst (Rammeverket, avsnitt 3.5)

I det oppdaterte og utvidede deskriptorsettet i dette dokumentet har vi kalt ovennevnte nivå for Pre-A1 og videreutviklet nivået på grunnlag av deskriptorene fra det sveitsiske Lingualevel-prosjektet og det japanske CEFR-J-prosjektet, som begge er rettet mot barne- og ungdomstrinnet.

Rammeverket poengterer at nivåene er referansenivåer, og at brukerne gjerne må dele opp nivåene etter behov, og det gis eksempler på hvordan dette kan gjøres i ulike sammenhenger (Rammeverket, avsnitt 3.5). I samme avsnitt introduseres begrepet plussnivåer.

I deskriptorene er det gjort et skille mellom «kriterienivåer» (for eksempel A2 eller A2.1) og «plussnivåer» (for eksempel A2+ eller A2.2). «Plussnivåene» kan skilles fra «kriterienivåene» med en vannrett linje, som i dette eksempelet, som gjelder generell muntlig forståelse:

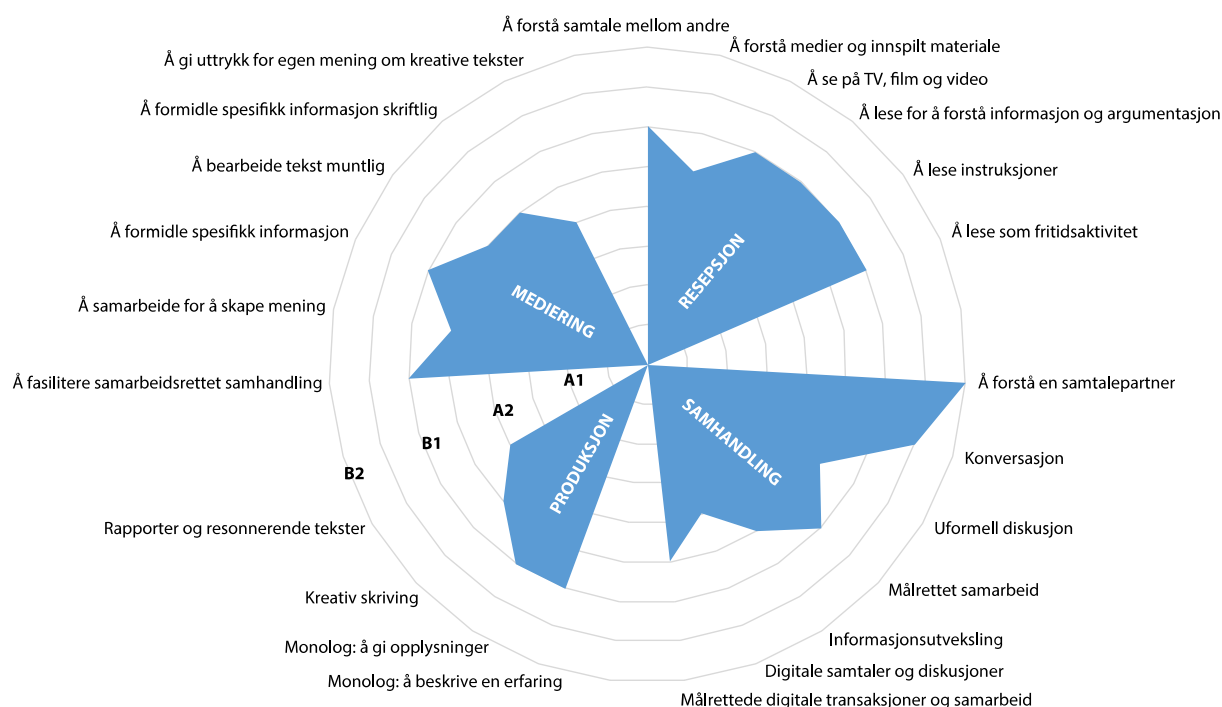
A2	Kan forstå nok til å kunne dekke konkrete behov, forutsatt at det snakkes langsomt og tydelig.
	Kan forstå fraser og uttrykk knyttet til de viktigste områdene i dagliglivet (f.eks. viktig informasjon om seg selv og sin familie, shopping, nærmiljø, arbeidsliv), forutsatt at innholdet formidles langsomt og tydelig.

Plussnivåer indikerer svært god kompetanse på et nivå, men ikke tilstrekkelig til at minstestandarden for neste kriterienivå er oppfylt. Generelt vil man på et plussnivå vise tegn til å mestre visse deler av nivået over. Deskriptorer fra «plussnivåene» er *ikke* inkludert i de tre tabellene som introduserer Rammeverkets nivåer (Rammeverket, tabell 1, 2 og 3).

2.7. RAMMEVERKETS PROFILER

Nivåer er en nødvendig forenkling. Vi trenger nivåer for å organisere læring, spore fremgang og svare på spørsmål som *Hvor god er du i fransk?* eller *Hvilket ferdighetsnivå bør vi kreve av kandidatene?* Bak enkle svar av typen *B2* eller *B2 reseptiv*, *B1 produktiv* ligger det imidlertid en sammensatt profil. Grunnen til at Rammeverket har mange deskriptorskalaer, er for å oppmuntre brukerne til å utarbeide differensierte profiler. I første instans kan man bruke deskriptorskalaer til å identifisere hvilke språkaktiviteter som er relevante for en bestemt gruppe av innlærere. Deretter kan man finne ut hvilket nivå innlærerne må oppnå i aktivitetene for å kunne nå målene sine. For å illustrere dette skal vi i figur 6 og 7 se på to tenkte eksempler på individuelle språkprofiler. I begge figurene viser de fire formene ønsket profil for henholdsvis resepsjon, samhandling, produksjon og mediering. Relevante deskriptorskalaer er plassert rundt sirkelen, og skraveringen markerer ønsket ferdighetsnivå for hver deskriptorskala. Legg merke til at de to diagrammene ikke har samme deskriptorskalaer. Bare aktiviteter som anses som relevante, skal tas med. Profiler som de i figur 6 og 7 benyttes ofte for enkeltpersoner som får intensiv opplæring i fagspråk (LSP), men teknikken er også nyttig når man skal analysere behovene til bestemte grupper av innlærere.

Figur 6 – En tenkt profil for behov i et andrespråk – CLIL på ungdomstrinnet (Content and Language Integrated Learning)

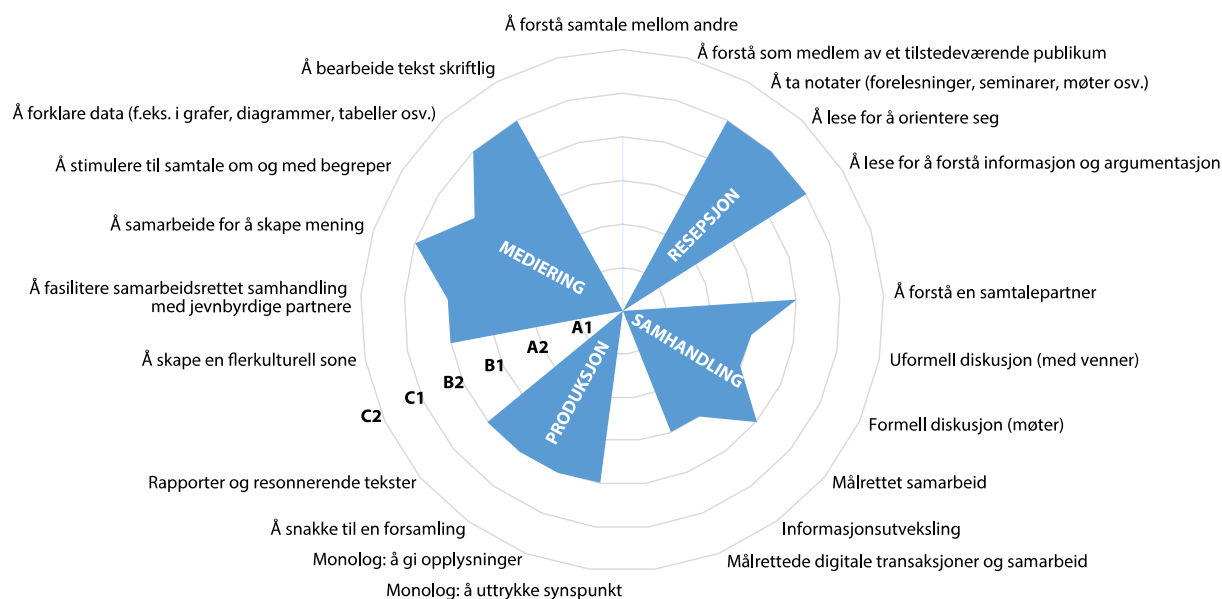
Profilen i figur 6 har «plussnivåer» mellom de felles referansenivåene. Den prioriterer resepsjon – herunder å lese som fritidsaktivitet – målrettet samarbeid, tilrettelegging for samarbeidsrettet samhandling, og muntlig produksjon relativt høyt (B1). Å forstå samtalepartneren (sannsynligvis læreren) prioriteres imidlertid høyest (B2) i dette tilfellet (CLIL). Profilen i figur 7 (master eller phd-student i naturfag) vektlegger også resepsjon (C1) og visse aspekter ved mediering: samarbeide for å skape mening, forklare data og bearbeide tekst skriftlig. Man kan lage profiler for forskjellige grupper, særlig for områder innen yrkesopplæring eller spesialiserte utdannelse. Berørte parter kan tas med på en todelt drøftingsprosess hvor man først oppretter de relevante deskriptorskalaene og deretter fastsetter relevante mål for hver skala.

Profildigrammer som i figur 6 og 7 kan også brukes til å gi et øyeblikksbilde av språkferdighetene til en bruker/innlærer på et bestemt tidspunkt. En utvikling i individuelle ferdigheter vil vise seg ved at skraveringen øker over tid, med andre ord at man vinner mer relevant terreng.³¹ En grafisk ferdighetsprofil vil i realiteten

³¹ Utkastene til Rammeverket i 1996 og 1998 inneholdt et diagram tilsvarende figur 6 og 7 for å illustrere analogien mellom profiler for språkferdighet og det romlige, territoriale. Arbeidsgruppen kalte diagrammet for «Antarktis» på grunn av formen. Konseptet ble den gang vurdert som for komplisert og ble utelatt fra den publiserte utgaven.

alltid ligne mer på de ujevne formene i figur 6 og 7 enn på de mer abstrakte og fullkomne nivåene som er vist med konsentriske sirkler i figur 3.

Figur 7 – En profil for behov i et andrespråk – naturfag på universitetsnivå (fiktiv)

For å lage en ferdighetsprofil for bare én person vil det i de fleste tilfeller være lurt å bruke færre kategorier. Figur 6 og 7 inneholdt deskriptorskalaer for flere forskjellige, detaljerte aktivitetstyper. Et enklere alternativ er å benytte bare de sju overordnede skalaene (*Generell muntlig forståelse osv.*³²). På den annen side er det ingen grunn til å begrense profilen til bare ett språk.

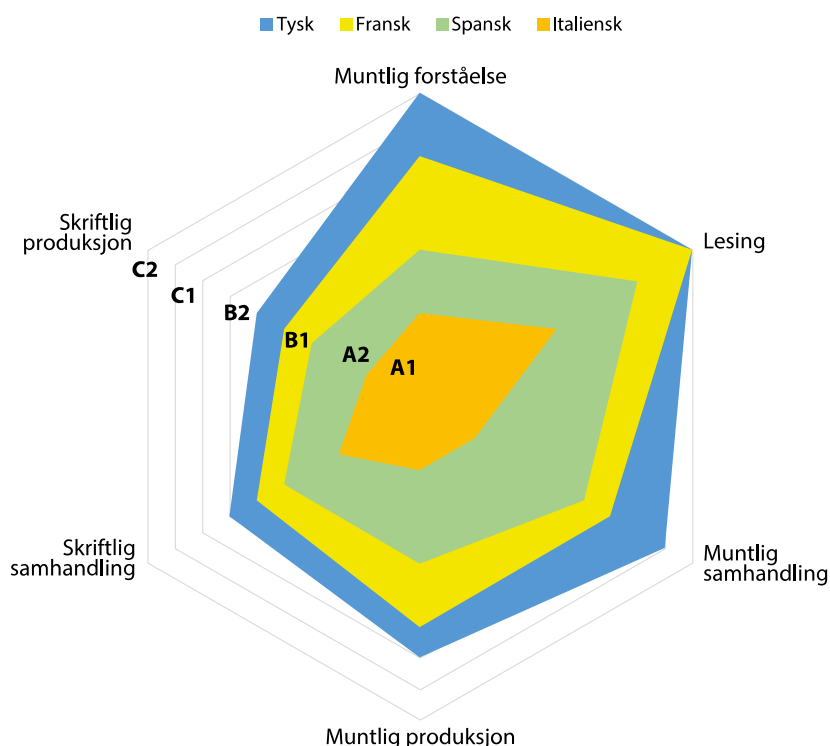
Man kan gå et skritt videre og lage grafiske, flerspråklige profiler for individuelle brukere/innlærere. Figur 8 viser en flerspråklig profil inspirert av en modell som ble utviklet i et kanadisk prosjekt.³³ Profilen for de ulike språkene er plassert over hverandre i samme diagram. Figuren viser en profil for «delkompetanser» som er ganske typisk for en voksen bruker/innlærer: klart best i lesing på alle språk.

Slike profiler illustrerer hvordan ferdighetene til så å si alle brukere/innlærere alltid vil være ujevne og delvise. De vil være påvirket av personens hjemmebakgrunn, av de situasjonsbetingede behovene som har oppstått, og av erfaringsgrunnlaget, herunder «transversal» eller tverrfaglig kompetanse tilegnet under allmennutdanning, ved å bruke andre språk og i yrkeslivet. Det er lite sannsynlig at profilene til to tilfeldige brukere/innlærere på samme nivå vil være helt identiske, ettersom de vil gjenspeile personenes livserfaring og iboende egenskaper, kalt «generell kompetanse» i Rammeverket (avsnitt 5.2).

³² Muntlig forståelse, muntlig produksjon og muntlig interaksjon er her ment å omfatte både tale og tegnspråk, alt etter hva som passer for konteksten.

³³ LINCIRE: LINGuistic & Cultural Diversity Reinvented. Tilgjengelig fra: www.lincdireproject.org.

Figur 8 – En flerspråklig ferdighetsprofil med færre kategorier

I praksis har det vært vanlig å bruke mer lineære diagrammer for å lage en profil over språkferdigheter basert på Rammeverket. Figur 9 viser ferdigheter i ett språk med utgangspunkt i Rammeverkets «generelle» deskriptorskalaer, og figur 10 viser en profil for muntlig forståelse på tvers av flere språk (Generell muntlig forståelse). Lignende diagrammer finnes i versjonene av Den europeiske språkpermen. Tidlige versjoner av Språkpermen hadde ferdighetsprofiler for ett og ett språk (som i figur 9), mens noen av de senere versjonene har hatt en flerspråklig profil for samlede ferdigheter innenfor hver av de kommunikative språkaktivitetene (som i figur 10).

Figur 9 – En ferdighetsprofil – samlede ferdigheter i ett språk

Spansk	Pre-A1	A1	A2	A2+	B1	B1+	B2	B2+	C1
Muntlig forståelse									
Leseforståelse									
Muntlig samhandling									
Skriftlig samhandling									
Muntlig produksjon									
Skriftlig produksjon									
Mediering									

Profiler i diagramform har vært en del av Rammeverket og Språkpermen siden de første versjonene på slutten av 1990-tallet. I dag er det selvfølgelig mye enklere lage dem i et regneark (f.eks. Excel) eller i et av de mange verktøyene som finnes på Internett. Profildiagrammer er imidlertid bare nyttige hvis mottakeren har en viss grad av kjennskap til nivåene og kategoriene. Deskriptorene i Rammeverket gjør dette mulig.

Figur 10 – En flerspråklig ferdighetsprofil – lytting på tvers av ulike språk

	Pre-A1	A1	A2	A2+	B1	B1+	B2	B2+	C1	C2	Over C2
Engelsk											
Tysk											
Fransk											
Spansk											
Italiensk											

2.8. RAMMEVERKET'S DESKRIPTORER

Deskriptorene er samlet i deskriptorskalaer. Alle deskriptorskalaene (både opprinnelige og nye) inneholder eksempler på språkbruk som er typisk for et bestemt område. Eksempelene er plassert på hvert sitt nivå på skalaen. De enkelte deskriptorene er utarbeidet og nivåplassert hver for seg, uavhengig av de andre deskriptorene på skalaen. Det betyr at hver enkelt deskriptor utgjør et uavhengig kriterieutsagn som kan brukes alene, uten tilknytning til skalaen. Og det er på den måten deskriptorene pleier å bli brukt: uavhengig av skalaen de inngår i.

Målet med deskriptorene er at de skal kunne brukes i arbeidet med å utvikle læreplaner, og inndelingen i nivåer er ment å forenkle bruken av dem. I sjekklister med deskriptorer beregnet på læreplan- eller modulmål og egenvurdering (f.eks. Den europeiske språkpermen), brukes ofte tilpassede deskriptorer for samme nivå fra flere skalaer. Det er imidlertid ikke slik at en deskriptor utelukkende eller obligatorisk må være knyttet til et bestemt nivå. Deskriptorene begynner på det første nivået hvor det er mest sannsynlig at en bruker/innlærer vil klare å utføre den beskrevne oppgaven. Det er på dette nivået det er mest sannsynlig at deskriptoren vil være relevant som et læreplanmål: Dette er nivået hvor det er rimelig at man utvikler evnen til å gjøre det som er beskrevet. Denne deskriptoren vil være et utfordrende, men slett ikke umulig mål for brukere/innlærere på nivået under. For visse innlærere med særlig talent, bakgrunn eller motivasjon på det aktuelle området, kan det faktisk være en reell målsetting. Dette understreker betydningen av å ta hensyn til profiler (jf. figur 6–10) i tillegg til nivåer. Det kan være nyttig for brukere å lese [Rammeverket, avsnitt 3.7 Hvordan bør en lese deskriptorskalaene](#) og [avsnitt 3.8 Hvordan bør en bruke deskriptorskalaene for språkferdighet](#).

Deskriptorskalaene består av uavhengige, frittstående deskriptorer og er ikke først og fremst ment for vurdering. De er ikke vurderingsskalaer i den betydningen ordet vanligvis brukes i forbindelse med språkvurdering. De forsøker ikke å dekke alle relevante aspekter av alle nivåer slik konvensjonelle skalaer for å vurdere prestasjoner gjør. De er beskrivende, ikke bare fordi de presenteres som ikke-obligatoriske eksempler, men også fordi de bare *beskriver* kompetansen på det aktuelle området på de ulike nivåene. De fokuserer på aspekter som er nye og viktige; de forsøker ikke å beskrive alt som er relevant på en uttømmende måte. De er åpne og ufullstendige.

Forskningsprosjekt for rammeverkets deskriptorer

Deskriptorene som ble utgitt i Rammeverket i 2001, bygget på resultatene fra et sveitsisk forskningsprosjekt. Prosjektet skulle utarbeide og validere deskriptorer for Rammeverket og Den europeiske språkpermen og beskrive utviklingen i språkferdigheter på forskjellige skoletrinn i det sveitsiske utdanningssystemet. Prosjektet med å utarbeide et utvidet sett med deskriptorer til dette dokumentet baserte seg på samme tilnærming som det sveitsiske prosjektet, som pågikk i perioden 1993–1997. Metoden i sistnevnte prosjekt besto av tre faser og er kort beskrevet i appendiks B i Rammeverket:

Intuitiv fase: Detaljert analyse av eksisterende språkferdighetsskalaer og utarbeiding av nye deskriptorer.

Kvalitativ fase: 32 arbeidsseminarer med grupper på 4–12 lærere sorterte deskriptorer i kategorier og evaluerte klarheten, nøyaktigheten og relevansen i deskriptorene. Deretter ble deskriptorene sortert slik at de dannet nivåbeskrivelser av ferdighet.

Kvantitativ fase: Ved hjelp av Rasch-modellens rangeringsskala analyserte man hvordan 250 lærere tolket vanskelighetsgraden til deskriptorene. Hver lærer vurderte 10 innlærere som samlet utgjorde et representativt utvalg fra to av klassene mot slutten av skoleåret. Evalueringene med deskriptorer ble gjort da lærerne (ca. 80 % underviste i ungdomsskolen eller videregående skole) skulle sette karakterer for skoleåret.

Deskriptorene er én mulig kilde til utvikling av standarder i den aktuelle sammenhengen; de legges ikke frem som standarder i seg selv. De utgjør et grunnlag for refleksjon, diskusjon og videre handling. Målet er å åpne nye muligheter, ikke å fatte avgjørelser på forhånd. Rammeverket er veldig tydelig på dette, ved å påpeke at deskriptorene er anbefalinger og ikke obligatoriske.

Som bruker inviteres du til å bruke skalaene og de tilhørende deskriptorene på en kritisk måte. Europarådets seksjon for moderne språk tar gjerne imot rapporter som beskriver ulike erfaringer med å ta deskriptorene i bruk. Merk også at det finnes skalaer for mange aspekter av språkferdigheter, slik de er beskrevet i kapittel 4 og 5, i tillegg til de globale skalaene. Dette gjør det mulig å angi differensierte profiler for både grupper og enkeltstående innlærere.» (Rammeverket 2001, Notater til brukeren: xiii-xiv)

Deskriptorskalaene er altså referanseverktøy. De er ikke ment å være vurderingsverktøy, selv om de kan danne utgangspunkt for å utforme slike verktøy. Eksempler på dette kan være en sjekkliste på ett nivå, eller et skjema som definerer flere kategorier på ulike nivåer. Her kan det være nyttig å lese avsnitt 9.2.2 i Rammeverket: Kriterier for oppnådde læringsmål.

Alle deskriptorskalaene er nå ledsaget av en kort begrunnelse som fremhever nøkkelbegreper i deskriptorene etter hvert som man gjør fremgang på skalaen. Noen ganger er det ikke deskriptorer på alle nivåene i skalaen, men det at det mangler en deskriptor, betyr ikke at man ikke kan skrive en. På C2-nivå kan det for eksempel stå: «Ingen deskriptor foreligger: se C1.» Her er det opp til brukeren å vurdere om det er mulig formulere en deskriptor i den aktuelle konteksten som er mer krevende enn definisjonen for C1.

I avsnitt 3.4 i Rammeverket er det satt opp en oversikt over påstander som skal sikre deskriptorenes validitet:

- ▶ Formuleringene bygger på erfaringene til institusjoner og enkeltpersoner som arbeider med å definere nivåer av språkferdighet.
- ▶ Deskriptorene er blitt utviklet i nær sammenheng med beskrivelsessystemet som legges fram i kapittel 4 og 5 i Rammeverket. Dette har foregått i et samspill mellom a) forfattergruppens teoretiske arbeid, b) en analyse av eksisterende skalaer for språkferdighet og c) praktiske seminarer med lærere.
- ▶ Deskriptorene er knyttet til de felles referansenivåene: A1, A2, B1, B2, C1 og C2.
- ▶ I samsvar med kravene til gode deskriptorer i appendiks A i Rammeverket er hver deskriptor kort (opptil 25 ord), klart og positivt formulert og beskriver et avgrenset emne, samtidig som den står på egne bein, slik at en ikke trenger å kjenne formuleringene i de andre beskrivelsene for å tolke den.
- ▶ Mange lærere – både med og uten det respektive språket som morsmål – har oppfattet deskriptorene som lettfattelige, nyttige og relevante.
- ▶ Deskriptorene kan brukes til å beskrive hva innlærere faktisk presterer på ungdomstrinnet, i videregående opplæring, også yrkesfag, og i voksenopplæring, og kan dermed være uttrykk for realistiske målsettinger.
- ▶ Deskriptorene er blitt «objektivt kalibrert» på en felles skala. De aller fleste har fått sin nivåplassering på bakgrunn av den måten de er blitt tolket på i vurderinger av innlæreres prestasjoner. De er ikke nivåplassert utelukkende på grunnlag av forfatternes oppfatninger.
- ▶ Deskriptorene utgjør en samling kriterier tilpasset et kontinuum av ferdigheter i fremmedspråk. Dette materialet kan utnyttes fleksibelt til å utvikle et vurderingssystem med kriteriehenvisninger. Deskriptorene kan knyttes til lokale systemer der det finnes slike. De kan videreutvikles på grunnlag av lokale erfaringer og/eller brukes til å utvikle nye målsettinger.

Som et resultat av dette, fikk deskriptorsettene fra 2001 bred aksept og stor utbredelse, og er oversatt til 40 språk. I Rammeverket ble deskriptorene omtalt som en «samling», fordi tanken var at den kunne utvides etter hvert som brukerne utviklet og validerte flere deskriptorer, på samme måte som man utvider samlinger med testspørsmål, noe denne oppdateringen er et eksempel på.

Deskriptorene er ment å skape et felles metaspråk for å tilrettelegge for nettverksbygging og utvikling av felles praksis mellom lærergrupper. De som bruker Rammeverket inviteres til å velge ut de nivåene og deskriptorene de anser som best egnet til å dekke innlærernes behov, justere formuleringene i deskriptorene og tilpasse dem til konteksten de skal brukes i, og supplere med egne deskriptorer etter behov. Deskriptorene i Den europeiske språkpermen er tilpasset nettopp på denne måten.

2.9. BRUK AV RAMMEVERKETS DESKRIPTORER

Deskriptorene skal først og fremst gjøre det lettere å binde læreplan, undervisning og vurdering sammen til en helhet. Lærere kan velge deskriptorer fra Rammeverket basert på hvor relevante de er i en bestemt kontekst, og avpasse dem underveis etter behov. Dermed blir deskriptorene et detaljert og fleksibelt hjelpemiddel som kan

- ▶ relatere læringsmål til språkbruk i den virkelige verden, slik at man får et rammeverk for handlingsorientert læring
- ▶ gi innlærere, foreldre og faddere tydelige «knagger»
- ▶ fungere som en «meny» når man skal diskutere prioriteringer med voksne innlærere som befinner seg i en prosess med løpende behovsanalyse
- ▶ gi lærere forslag til klasseromsoppgaver, som vanligvis vil omfatte aktiviteter fra flere deskriptorer
- ▶ introdusere kriteriebasert vurdering hvor kriteriene er relatert til et eksternt rammeverk (i dette tilfellet Rammeverket)

Definere læreplanmål basert på behovsprofil

Punkt 1: Velg deskriptorskalaer som er relevante for behovene til den aktuelle gruppen av innlærere (se figur 6 og 7). Dette bør gjøres i samråd med berørte parter, herunder lærere og, hvis innlærerne er voksne, innlærerne selv. Berørte parter kan også bli spurt om hvilke andre kommunikative aktiviteter de mener er relevante.

Punkt 2: Bli enige med de berørte partene om hvilket nivå innlærerne bør nå på de enkelte deskriptorskalaene.

Punkt 3: Samle deskriptorene for målnivået/målnivåene fra alle de relevante skalaene på en liste. Listen utgjør det første utkastet til et sett med kommunikative målsettinger.

Punkt 4: Bearbeid listen, muligens etter samtale med de berørte partene.

En alternativ tilnærming:

Punkt 1: Sett et overordnet målnivå for kurset.

Punkt 2: Samle alle deskriptorene for dette nivået.

Punkt 3: Plukk ut deskriptorene som er relevante, i samråd med de berørte partene, og slett resten.

Mange bruker deskriptorene som inspirasjon når de skal tilpasse eller tydeliggjøre målene i et kurs som allerede er laget. Det vil da være vanlig å velge deskriptorer fra bestemte skalaer, tilpasse dem til den lokale konteksten og innlemme dem i et eksisterende læreplandokument.

Deskriptorene kan imidlertid også brukes til å utarbeide et sett med læringsmål fra bunnen av. Det vil da være best å starte med å opprette en behovsprofil av den typen som er vist i diagrammene i figur 6 og 7. I praksis er det vanlig å ta en snarvei og begynne med sjekklistene i språkbiografi-delen som finnes i mange versjoner av Den europeiske språkpermen.

Uansett fremgangsmåte bør man skjære ned den endelige listen med deskriptorer til en akseptabel lengde ved å fjerne gjentakelser og elementer som virker mindre relevante i den aktuelle konteksten. Det er som regel på dette punktet at deskriptorer blir tilpasset, forkortet, forenklet, slått sammen med eksisterende kommunikative mål og supplert med andre opplæringsmål. En «akseptabel» lengde vil komme an på listens nøyaktige formål. En liste kan være lang (f.eks. 60–80 deskriptorer) når man utformer en læreplan for et helt nivå, men erfaring tilsier at lister som brukes som grunnlag for lærervurdering eller egenvurdering, er langt mer effektive hvis de er korte (f.eks. 10–20 deskriptorer) og rettet mot aktiviteter som er relevante for en bestemt del eller modul av kurset.

Når man bruker deskriptorene til å lage en liste med læringsmål, er det viktig å huske på at forskjellige skalaer utfyller hverandre. Man kan ønske å sikre bedre bredde i en gitt deskriptor ved å koble den til deskriptorer fra en eller flere skalaer som er relevante for læringsaktiviteten. For eksempel kan man, på B1, lage et bredere læringsmål for det å lese en tekst ved å koble sammen de følgende deskriptorene fra tre forskjellige skalaer:

- ▶ Kan forstå nok til å lese korte, enkle fortellinger og tegneseriestriper med kjente, konkrete situasjoner, som er fremstilt med et høyfrekvent, hverdagslig språk. (*Å lese som fritidsaktivitet*)

- Kan kort redegjøre for inntrykk og oppfatninger som et verk frambrakte hos en. (*Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)*)
- Kan med enkle ord/tegn si at noe man kan synes er «rart» i en sosiokulturell sammenheng, godt kan virke «normalt» for andre. (*Å bygge på et flerkulturelt repertoar*)

Deskriptorer kan også være nyttige som utgangspunkt når man skal lage klare vurderingskriterier. Kapittel 9 i Rammeverket skisserer ulike former for vurdering og hvordan man kan gjøre bruk av deskriptorene i dem. Når det gjelder måten deskriptorer kan brukes i vurderinger på, understrekes følgende:

Når vi drøfter bruken av deskriptorer, er det viktig å skille mellom:

1. Deskriptorer for kommunikative aktiviteter, som vi finner i kapittel 4.
2. Deskriptorer for aspekter ved språkferdighet knyttet til bestemte kompetanseformer, som vi finner i kapittel 5.

De førstnevnte deskriptorene er spesielt godt egnet for lærervurdering eller egenvurdering i forbindelse med oppgaver knyttet til det «virkelige liv». Læreren eller innlæreren foretar en vurdering ut fra kommunikative aktiviteter, etter å ha dannet seg et detaljert bilde av innlærerens språklige evner i løpet av kurset. Det tiltalende ved denne vurderingen er at den kan hjelpe både lærere og innlærere til å legge vekt på en handlingsrettet framgangsmåte.» (Rammeverket, avsnitt 9.2.2)

De sistnevnte, deskriptorer for aspekter ved språkferdighet knyttet til bestemte kompetanseformer (Rammeverket, kapittel 5), kan være et nyttig hjelpemiddel når man skal utarbeide vurderingskriterier for *hvor godt* brukere/innlærere klarer å gjøre en bestemt oppgave: å vurdere kvaliteten på produksjonen. Dette står i motsetning til *hva* de «kan gjøre» i form av kommunikative aktiviteter (Rammeverket, kapittel 4). Forholdet mellom de to deskriptortypene er vist i tabell 5.

Det er to varianter av hver type (*hva*; *hvor godt*): enklere, for «utenforstående», og mer komplekse, for «innvidde» (vanligvis lærere). Enklere varianter av deskriptorer for *hva* innlæreren kan gjøre, brukes ofte til å formidle resultater til brukerne/innlærerne selv og andre berørte (brukerorientert), mens mer komplekse varianter for «innvidde» brukes av lærere eller testere til å utforme et kurs og bestemte oppgaver i kurset (opplæringsorientert). Enklere varianter av deskriptorer for *hvor godt* en innlærer gjør det i et språk, brukes i vurderingsskjemaer, vanligvis begrenset til fire eller fem vurderingskriterier; i et åpent system kan disse deles med brukere/innlærere (vurderingsorientert). Mer komplekse varianter for «innvidde» står ofte på lengre lister som går på kvalitetsaspekter, og kan brukes som en sjekkliste for å diagnostisere styrker og svakheter (kartleggingsorientert). Brukerne kan lese mer om dette punktet i [avsnitt 3.8](#) og [9.2.2](#) i [Rammeverket](#).

Tabell 5 – Formålene med deskriptorene

	HVA brukeren/innlæreren kan gjøre (Rammeverket, kapittel 4)	HVOR GODT brukeren/innlæreren gjør det (Rammeverket, kapittel 5)	relevant for:
Mer komplekse deskriptorer	Opplæringsorienterte læreplandeskriptorer	Kartleggingsorienterte vurderingsdeskriptorer	Læreplanfattere Lærere
Enklere deskriptorer	Brukerorienterte læringsmål og «kan»-utsagn	vurderingsdeskriptorer for egenvurdering	Innlærere Foreldre/arbeidsgivere osv.

Som nevnt tidligere er den viktigste funksjonen til deskriptorene å tilrettelegge for en tydelig og koherent forbindelseslinje mellom læreplan, undervisning og vurdering, særlig lærervurdering, men først og fremst mellom «språkopplæringens verden» og den virkelige verden. Behovene i den virkelige verden kan relateres til de viktigste domenene for språkbruk: det offentlige domenet, det personlige domenet, arbeidslivsdomenet og opplæringsdomenet (Rammeverket 2011, avsnitt 4.1.1; Rammeverket, tabell 5). Domenene er oppført i tabellform i appendiks 6 med eksempler for de nye skalaene for digital samhandling og medieringsaktiviteter.

Opplæringsdomenet er like mye et domene fra den virkelige verden som de tre andre domenene. Begge behovsprofilene vi var innom tidligere, gjaldt faktisk opplæringsdomenet (figur 6 for CLIL; figur 7 for universitetsstudium). Samhandling mellom lærer og innlærer(e), og den samarbeidsrettede samhandlingen mellom innlærere, har klart medierende funksjoner. Dette er spesielt tydelig i undervisning av barn med minoritetsbakgrunn og CLIL (Content and Language Integrated Learning):

- organisere kollektivt arbeid og knytte bånd mellom deltakerne
- legge til rette for adgang til – og konstruksjon av – kunnskap

Siden utgivelsen av Rammeverket har det blitt mer mangfold både i samfunnet og i utdanningssektoren, og det har blitt stadig viktigere å gi plass til dette mangfoldet. Dette krever et bredere syn på mediering, et arbeid som ble påbegynt i 2014–2017-prosjektet, og ikke minst et positivt fokus på brukernes/innlærernes sammensatte språklige og kulturelle repertoarer. Klasserommet kan bli stedet hvor man øker bevisstheten rundt og videreutvikler innlærernes flerspråklige/flerkulturelle profiler. Forfattergruppen håper at Rammeverkets deskriptorer for mediering av tekst, mediering av begreper, mediering av kommunikasjon og for flerspråklig/flerkulturell kompetanse vil bidra til enda flere oppgavetyper i språkklasserommet, og til at man verdsetter *alle* språkressursene som innlæreren har med seg, og videreutvikler, i klasserommet.

2.10. NOEN NYTTIGE RESSURSER FOR BRUK AV RAMMEVERKET

Europarådets nettsider har lenker til mange ressurser og artikler knyttet til Rammeverket, inkludert en samling med supplerende deskriptorer, eksempler på språkbruk (videoer og manus) og nivåplasserte vurderingsoppgaver. I tillegg ligger det materiale fra en rekke prosjekter med tilknytning til Rammeverket på [nettsidene til Det europeiske språksenteret](#). Her følger en kort liste over noen av de nyttigste veilederne for hvordan man best gjør bruk av Rammeverket til språkundervisning og språklæring:

2.10.1. Nettressurser

«Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – A Guide for Users»,³⁴ tilgjengelig på engelsk og fransk.

«From communicative to action-oriented: a research pathway»,³⁵ tilgjengelig på engelsk og fransk.

«A quality assurance matrix for CEFR use»³⁶ (CEFR QualiMatrix), tilgjengelig på engelsk og fransk.

CEFRTrain (Common European Framework of Reference for Languages in Teacher Training),³⁷

Council of Europe Tools for Language Teaching: Common European Framework and Portfolios,³⁸ tilgjengelig på engelsk og fransk.

Equals, «Practical resources for language teaching».³⁹

Guide for the Development and Implementation of Curricula for Plurilingual and Intercultural Education (Jean-Claude Beacco et al. 2016a). Tilgjengelig på engelsk og fransk.

Pathways through assessing, learning and teaching in the CEFR (Piccardo et al. 2011), tilgjengelig på engelsk og fransk.

PRO-Sign: Promoting Excellence in Sign Language Instruction.⁴⁰

2.10.2. Bøker (på engelsk og fransk)

Bourguignon, C. (2010), *Pour enseigner les langues avec les CERCL – Clés et conseils*, Delagrave, Paris.

Lions-Olivieri, M-L. og Liria, P. (red.) (2009), *L'approche actionnelle dans l'enseignement des langues. Douze articles pour mieux comprendre et faire le point*, Difusión-Maison des langues, Paris.

North, B. (2014), *The CEFR in practice*, Cambridge University Press, Cambridge.

North, B., Angelova, M. og Rossner, R. (2018), *Language course planning*, Oxford University Press, Oxford.

³⁴ Trim J. (red.) (2001), «Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – A Guide for Users», Language Policy Division, Europarådet, Strasbourg, tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680697848>.

³⁵ Piccardo E. (2014), «From communicative to action-oriented: a research pathway». Curriculum Services, Canada.

³⁶ Tilgjengelig fra: www.ecml.at/CEFRqualitymatrix.

³⁷ <http://www.helsinki.fi/project/ceftrain/index.php.35.html>.

³⁸ Goullier F. (2007), «Council of Europe tools for language teaching – Common European framework and portfolios», Editions Didier/Europarådet, Paris/Strasbourg, tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/168069ce6e>.

³⁹ Equals, «Practical resources for language teaching». Tilgjengelig fra: www.eaquals.org/our-expertise/cefr/our-work-practical-resources-for-language-teaching.

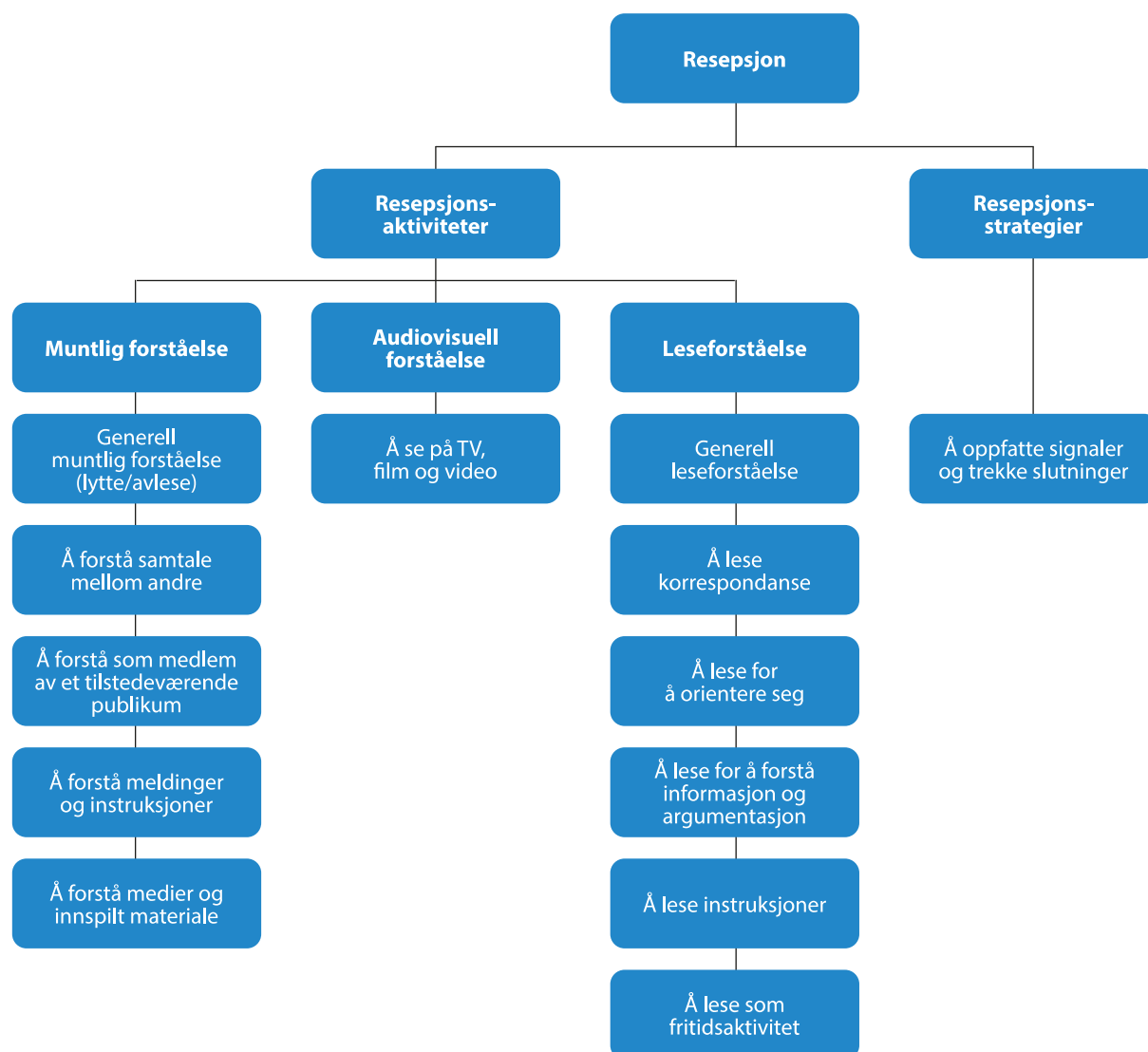
⁴⁰ <http://www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2016-2019/SignLanguageInstruction/tabid/1856/Default.aspx>.

Piccardo, E. og North, B. (2019), *The action-oriented approach: a dynamic vision of language education*, Multilingual Matters, Bristol.

Rosen, É. Og Reinhardt, C. (red.) (2010), *Le point sur le Cadre européen commun de référence pour les langues*, Clé international, Paris.

RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: KOMMUNIKATIVE SPRÅKAKTIVTETER OG STRATEGIER

Figur 11 – Reseptive aktiviteter og strategier

3.1. RESEPSJON

Resepsjon handler om å motta og behandle input og aktivere det man mener er egnede *kognitive skjema* for å konstruere en representasjon av meningen i det som er uttrykt, og en hypotese om den kommunikative hensikten bak. Man sjekker om signalene fra ko-teksten og konteksten «stemmer» med det aktiverte skjemaet – eller om de indikerer at man trenger en annen hypotese. I muntlige resepsjonsaktiviteter vil språkbrukeren motta og behandle input fra en eller flere talere/tegnspråkbrukere. I aktiviteter som innebærer *skriftlig resepsjon* (lesing/avlesning), vil språkbrukeren motta og behandle språklig materiale (input) i form av skrevne og tegnspråklige tekster produsert av en eller flere forfattere. Innen aktiviteter som innebærer *audiovisuell resepsjon*, som det finnes én skala for (Å se på TV og film), ser brukeren på TV, video eller film og bruker flere medier, med eller uten undertekster, dubbing eller tegnspråktolkning.

3.1.1. Resepsjonsaktiviteter

3.1.1.1. Muntlig forståelse (lytte/avlese)

Uttrykket «muntlig forståelse» dekker live forståelse, både ansikt til ansikt og andre tilsvarende situasjoner, som videosamtaler. De aspektene ved muntlig forståelse som her er inkludert under resepsjon, er ulike former for enveisforståelse, med unntak av *Å forstå en samtalepartner* (som deltaker i en samhandling), som hører til under samhandling. Denne tilnærmingen er sterkt påvirket av metaforen med konsentriske sirkler etter hvert som man beveger seg ut fra rollen som deltaker i en samhandling mot enveisrollen som bivaer eller tilskuer, til å være medlem av et tilstedeværende publikum, til å være medlem av et digitalt publikum via medier. Det er utarbeidet skalaer for *Å forstå samtale mellom andre* (uten å selv være med i samtalen) og for *Å forstå som medlem av et tilstedeværende publikum*. I disse skalaene er det lagt til bestemte medier, med *Å forstå meldinger og instruksjoner* og *Å forstå medier og innspilt materiale*. Det finnes også en egen skala for *Å se på TV, film og video* under Audiovisuell resepsjon.

Generell muntlig forståelse

	Generell muntlig forståelse (lytte/avlese)
C2	Kan uten problemer forstå praktisk talt alle former for muntlig språk som produseres i naturlig hastighet.
C1	Kan forstå nok til å følge omfattende diskurs om abstrakte og komplekse emner utenfor eget felt, men kan ha behov for å få bekreftet en og annen detalj, særlig hvis den språklige varieteten er ukjent. Kan kjenne igjen en lang rekke dagligdagse og idiomatiske uttrykk og legge merke til endringer i stil. Kan følge omfattende diskurs også når den ikke er tydelig strukturert, og når sammenhenger ikke uttrykkes direkte, men er underforstått.
B2	Kan forstå standard regionalt språk eller kjente varieteter, både live og i mediene, om både kjente og ukjente emner som ofte forekommer i det personlige, sosiale, akademiske eller yrkesmessige liv. Bare ekstrem [auditiv/visuell] bakgrunnsstøy, en dårlig strukturert diskurs og/eller idiomatisk språkbruk kan ha innvirkning på forståelsen. Kan forstå hovedpunktene i diskurs som er språklig og innholdsmessig kompleks, om både konkrete og abstrakte emner, når det brukes standard regionalt språk eller en kjent varietet. Dette gjelder også tekniske diskusjoner innenfor eget spesialfelt. Kan følge omfattende diskurs og komplekse argumentasjonsrekker hvis emnet er relativt kjent og overgangen fra ett punkt til et annet blir tydelig markert.
B1	Kan forstå enkel informasjon om vanlige, dagligdagse eller jobberelaterte emner og få tak i både hovedbudskapet og spesifikke detaljer, så sant det fremføres tydelig og på en kjent varietet. Kan forstå hovedpunkter i diskurs som fremsettes i standard språk om kjente tema man jevnlig møter i forbindelse med jobb, skole, fritid osv., også korte fortellinger.
A2	Kan forstå nok til å kunne dekke konkrete behov, forutsatt at det snakkes langsomt og tydelig. Kan forstå fraser og uttrykk knyttet til de viktigste områdene i dagliglivet (f.eks. viktig informasjon om seg selv og sin familie, shopping, nærmiljø, arbeidsliv), forutsatt at innholdet formidles langsomt og tydelig.
A1	Kan følge svært langsomt og tydelig artikulert språk med lange pauser, slik at man får tid til å oppfatte betydningen. Kan oppfatte konkrete opplysninger (f.eks. steder og klokkeslett) om kjente emner fra dagliglivet, forutsatt at de framføres langsomt og tydelig.
Pre-A1	Kan forstå korte, svært enkle spørsmål og utsagn, forutsatt at de framføres langsomt og tydelig, er ledsaget av illustrasjoner eller håndbevegelser som hjelper på forståelsen, og om nødvendig gjentas. Kan gjenkjenne dagligdagse, kjente ord/tegn når de framføres tydelig og langsomt i en klart definert, kjent, dagligdags sammenheng. Kan oppfatte tall, priser, datoer og ukedager som når de framføres langsomt og tydelig i en klart definert, kjent, dagligdags sammenheng.

Å forstå samtale mellom andre

Denne skalaen dreier seg hovedsakelig om to situasjoner: den første er når andre i en gruppe snakker med hverandre, uten å henvende seg direkte til brukeren/innlæreren. Den andre situasjonen er når brukeren/innlæreren overhører en samtale mellom personer i nærheten. Begge situasjonene er merkbart vanskeligere enn når noen henvender seg til brukeren/innlæreren direkte, først og fremst fordi det ikke gjøres noen tilpasninger til mottakeren, og fordi de som snakker, kan ha felles antakelser og erfaringer de refererer til, og til og med kan ha en avvikende språkbruk, og dernest fordi brukeren/innlæreren ikke er en samtalepartner og dermed ikke har «rett» til å be dem som snakker om å gjenta noe eller forklare nærmere. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ oppfatte og koble sammen ord/tegn, fraser osv.
- ▶ forstå nok til å identifisere temaet og skifte av tema
- ▶ følge den kronologiske progresjonen, for eksempel i en fortelling
- ▶ oppfatte når noen er enige eller uenige, og argumenter som blir framsatt for og imot
- ▶ identifisere holdninger og sosiokulturelle implikasjoner (nivå C).

	Å forstå samtale mellom andre
C2	Kan identifisere de sosiokulturelle implikasjonene ved mesteparten av språket som brukes i hverdagslige diskusjoner i naturlig hastighet.
C1	Kan med letthet følge komplekse språklige samhandlinger mellom tredjepersoner i gruppediskusjoner og debatter, også om abstrakte, komplekse, ukjente emner. Kan oppfatte holdningen til den enkelte deltaker i en livlig diskusjon, slik den kommer til syne i avbrytelser, digresjoner og dagligdagse uttrykk som avleveres i naturlig hastighet på varieteter man er kjent med.
B2	Kan klare å følge med i en livlig samtale mellom dyktige brukere av målpråket. Kan med noe strev oppfatte mye av det som blir sagt rundt en, men kan synes det er vanskelig å følge diskusjoner mellom flere målpråksbrukere som ikke på noen måte tilpasser sin språkbruk. Kan oppfatte hovedargumentene for eller mot en påstand eller en idé i en diskusjon på tydelig regionalt språk eller i en kjent varietet. Kan følge kronologien i lengre uformell diskurs, som for eksempel en fortelling eller anekdote.
B1	Kan følge mye av dagligdagse samtaler og diskusjoner dersom det er tydelig artikulert i standard regionalt språk eller en kjent varietet. Kan som regel følge hovedpunktene i en omfattende diskusjon som foregår rundt en, forutsatt at alt er tydelig artikulert i regionalt språk eller en kjent varietet.
A2	Kan stort sett oppfatte hvilket emne som diskuteres rundt en, når det fremføres langsomt og tydelig. Kan oppfatte når samtalepartnere er enige eller uenige i en samtale når det fremføres langsomt og tydelig. Kan oppfatte hovedtrekkene i korte, enkle sosiale utvekslinger dersom de fremføres svært langsomt og tydelig.
A1	Kan forstå enkelte uttrykk når andre snakker om seg selv, familien, skolen, hobbyer eller omgivelser, dersom det fremføres svært langsomt og tydelig. Kan forstå ord/tegn og korte setninger i en enkel samtale (f.eks. mellom en kunde og en selger i en butikk), forutsatt at det fremføres svært langsomt og tydelig.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å forstå som medlem av et tilstedeværende publikum

Denne skalaen dreier seg om å forstå en som henvender seg til et publikum, for eksempel på et møte, et seminar, en konferanse eller forelesning, en omvisning, et bryllup eller en annen feiring. *Å forstå som medlem av et publikum* er normalt lettere enn *Å forstå samtale mellom andre*, selv om brukeren/innlæreren er enda lenger unna noen deltakelse i samtalen. Dette er først og fremst fordi en monolog har en mer strukturert form som gjør det lettere å fylle hull i forståelsen og plukke opp tråden igjen. Derne er det mer sannsynlig at det brukes et nøytralt stilnivå og at presentasjonen er tydelig, slik at publikum får best mulig sjanse til å følge med. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ følge med på en fremføring som følger eller følges av konkrete objekter (f.eks. på en omvisning) og visuelle hjelpemidler (f.eks. PowerPoint)
- ▶ i hvilken grad det skjer tilpasninger overfor publikum (hastighet, i hvilken grad språket forenkles)
- ▶ hvor kjent situasjonen og emnet er
- ▶ følge en argumentasjonsrekke, få med seg hovedpunkter osv.

	Å forstå som medlem av et tilstedeværende publikum
C2	Kan følge fagspesifikke forelesninger og presentasjoner der det brukes uttrykk fra dagligspråket, fra lokalt språk eller ukjent terminologi. Kan trekke relevante slutninger selv når det ikke finnes eksplisitte koblinger eller implikasjoner. Kan oppfatte poenget i vitser og allusjoner i en presentasjon.
C1	Kan relativt lett følge de fleste forelesninger, diskusjoner og debatter.
B2	Kan oppfatte det vesentlige i forelesninger, foredrag og rapporter samt andre typer akademiske eller yrkesmessige presentasjoner som er språklig og innholdsmessig komplekse. Kan forstå uttrykte meninger om emner som er aktuelle eller knyttet til innlærers eget spesialfelt, forutsatt at den som snakker bruker standard regionalt språk eller en kjent varietet. Kan følge komplekse argumentasjonsrekker i en forelesning dersom det fremføres klart og tydelig, og emnet er relativt kjent. Kan skille hovedtemaer fra digresjoner, forutsatt at foreleseren eller foredragsholderen bruker standard regionalt språk eller en kjent varietet. Kan oppfatte hva som er personlige synspunkt, og skille dette fra faktaopplysninger i det som blir fremført.
B1	Kan følge en forelesning eller et foredrag innenfor sitt eget felt, forutsatt at emnet er kjent og presentasjonen enkel og tydelig strukturert. Kan skille mellom hovedargumenter og støtteinformasjon i standardforelesninger om kjente emner, forutsatt at foreleseren har tydelig standard regionalt språk eller en kjent varietet. Kan oppfatte hovedtrekkene i korte, enkle foredrag om kjente emner, forutsatt at foredragene blir framført i klar og tydelig regionalt språk eller en kjent varietet. Kan følge enkle konferanseinnlegg eller -demonstrasjoner med visuelle hjelpemidler (f.eks. lysbilder, støtteark) om et emne eller produkt innenfor sitt fagfelt, og forstå forklaringene som gis. Kan forstå hovedpunktene i en enkel monolog som en omvisning, forutsatt at det fremføres tydelig og relativt langsomt.
A2	Kan følge hovedtrekkene i en demonstrasjon eller et innlegg om et kjent eller forutsigbart emne, der budskapet framføres langsomt og tydelig og med et enkelt språk, og der det er visuelle hjelpemidler (f.eks. lysbilder, støtteark). Kan følge en svært enkel, velstrukturert presentasjon eller demonstrasjon, forutsatt at den er illustrert med lysbilder, konkrete eksempler eller diagrammer, at den framføres langsomt og tydelig med gjentakelser, og at emnet er kjent. Kan forstå hovedtrekkene i svært enkel informasjon som gis i en forutsigbar situasjon, f.eks. på en omvisning: «Her bor presidenten».

	Å forstå som medlem av et tilstedeværende publikum
A1	Kan forstå hovedtrekkene i svært enkel informasjon som gis i en forutsigbar situasjon, f.eks. på en omvisning, forutsatt at det fremføres langsomt og tydelig, og at det innimellom er lange pauser.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å forstå meldinger og instruksjoner

Denne skalaen handler om en annen type svært fokusert forståelse der målet er å oppfatte spesifikk informasjon. Situasjonen kompliseres ytterligere av at meldingen eller instruksjonen kan bli gitt fra langt hold eller over et (kanskje dårlig) høyttaleranlegg. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- forstå anvisninger og detaljerte instruksjoner
- oppfatte hovedpoenget i meldinger
- grad av klarhet, fra langsomt og tydelig til normal hastighet med forvrengt lyd eller bilde.

	Å forstå meldinger og instruksjoner
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan skille ut spesifikk informasjon i offentlige meldinger med dårlig eller forvrengt lyd- eller bildekvalitet, f.eks. på en offentlig stasjon eller en idrettsarena. Kan forstå komplisert teknisk informasjon, som bruksanvisninger for kjente varer og tjenester.
B2	Kan forstå meldinger og beskjeder om både konkrete og abstrakte emner der det brukes standard regionalt språk eller en kjent varietet, og budskapet fremføres i normal hastighet. Kan forstå detaljerte instruksjoner godt nok til å klare å følge dem.
B1	Kan forstå enkel teknisk informasjon, som bruksanvisninger for utstyr som brukes i dagliglivet. Kan følge detaljerte instruksjoner. Kan forstå meldinger over høyttaleranlegg på flyplasser, stasjoner og fly, buss og tog, forutsatt at det brukes tydelig regionalt språk, og det er minst mulig bakgrunnsstøy.
A2	Kan forstå og følge en rekke med instruksjoner for velkjente, dagligdagse aktiviteter som sport, matlaging osv., forutsatt at de framføres langsomt og tydelig. Kan forstå enkle meldinger (f.eks. reklame for en kino eller et idrettsarrangement, eller en melding om en togforsinkelse), forutsatt at budskapet fremføres langsomt og tydelig. Kan få tak i hovedinnholdet i korte, klare, enkle beskjeder og meldinger. Kan forstå enkle forklaringer på hvordan man kommer seg fra A til B, til fots eller med offentlig transport. Kan forstå enkle instruksjoner om klokkeslett, dato, tall osv., og rutinemessige oppgaver.
A1	Kan forstå og ta imot instruksjoner når de er rettet til en og fremføres sakte og omhyggelig. Kan følge korte, enkle veibeskrivelser. Kan forstå en langsom og tydelig beskrivelse av hvor noe befinner seg, forutsatt at objektet er i umiddelbar nærhet. Kan forstå tall, priser og klokkeslett som formidles langsomt og tydelig i en video- eller lydmelding, f.eks. på en jernbanestasjon eller i en butikk.
Pre-A1	Kan forstå korte, enkle instruksjoner om handlinger, som «Stopp», «Lukk døren» osv., forutsatt at de gis langsomt og ansikt-til-ansikt, er ledsaget av bilder eller håndbevegelser, og om nødvendig gjentas.

Å forstå medier og innspilt materiale

Denne skalaen handler om kringkastede medier og innspilt materiale, blant annet meldinger, værvarsler, fortellinger, nyhetssaker, intervjuer og dokumentarer, når de ikke følges av illustrerende video. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ skille ut konkrete opplysninger
- ▶ forstå hovedpunktene og de viktigste opplysningene
- ▶ oppfatte viktig informasjon
- ▶ forstå sinnsstemningen, holdningene og synspunktene til den som snakker

	Å forstå medier og innspilt materiale
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan forstå et vidt spekter av innspilt og kringkastet materiale, til dels også når det ikke brukes standard regionalt språk, og oppfatte finere detaljer, også underforståtte holdninger og forhold mellom dem som snakker.
B2	Kan forstå innspilt materiale på de regionale språkformer og varieteter som oftest brukes i det sosiale, yrkesmessige eller akademiske liv, og få med seg synspunktene og holdningene til den som fremfører budskapet, i tillegg til selve innholdet. Kan forstå de fleste dokumentarer og det meste av annet innspilt eller kringkastet materiale framført på standard regionalt språk. Kan oppfatte sinnsstemningen, toneleiet osv. til dem som fremfører budskapet.
B1	Kan forstå innholdet i det meste av innspilt eller kringkastet materiale om emner av personlig interesse, når det er brukt tydelig standard regionalt språk. Kan forstå hovedpunktene i nyhetssendinger og enklere innspilt materiale om kjente emner når stoffet er framført relativt langsomt og tydelig. Kan forstå hovedpunktene og viktige detaljer i fortellinger og andre narrativer (f.eks. en beskrivelse av en ferie), forutsatt at det fremføres langsomt og tydelig.
A2	Kan forstå de viktigste opplysningene i korte reklamer for varer og tjenester en er interessert i (f.eks. CD-er, videospill, reiser osv.). Kan forstå i et intervju hva folk forteller at de gjør på fritiden, hva de liker å gjøre og hva de ikke liker å gjøre, forutsatt at de snakker langsomt og tydelig. Kan forstå og hente ut viktig informasjon fra korte, innspilte passasjer om forutsigbare, dagligdagse ting når stoffet er framført langsomt og tydelig. Kan trekke ut viktig informasjon fra korte sendinger, f.eks. værvarselet, opplysninger om konserter, eller sportsresultater, forutsatt at budskapet fremføres tydelig. Kan forstå hovedpoengene i en fortelling og klare å følge handlingen, forutsatt at historien fortelles langsomt og tydelig.
A1	Kan skille ut konkrete opplysninger (f.eks. steder og tidspunkter) i korte opptak om kjente, dagligdagse emner, forutsatt at det fremføres svært langsomt og tydelig.
Pre-A1	Kan gjenkjenne ord/tegn, navn og tall som man allerede kan, i enkle, korte opptak, forutsatt at det fremføres svært langsomt og tydelig

3.1.1.2. Audiovisuell forståelse

Å se på TV, film og video

Denne skalaen handler om direktesendinger og videoopptak og, på høyere nivåer, film. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ forstå når tema skifter og få med seg hovedpunktene
- ▶ få med seg detaljer, nyanser og implisitt betydning (C-nivå)

- framføring: fra langsomt, tydelig standardspråk til evne til å forstå slanguttrykk og idiomatisk språkbruk.

	Å se på TV, film og video
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger; se C1</i>
C1	Kan følge med på filmer der det brukes mye slang og idiomatisk språk. Kan forstå detaljene som presenteres i krevende fjernsynssendinger, som aktualitetsprogrammer, intervjuer, debattprogrammer og prateprogrammer. Kan forstå nyanser og implisitt betydning i de fleste filmer, skuespill og TV-programmer, forutsatt at det brukes standardspråk eller en kjent varietet i framføringen.
B2	Kan hente ut hovedpoengene i argumenter og diskusjoner i nyhets- og aktualitetsprogrammer. Kan forstå de fleste nyhets- og aktualitetsprogrammer. Kan forstå dokumentarer, direktesendte intervjuer, talkshow, skuespill og de aller fleste filmer der det brukes standardspråk eller en kjent varietet.
B1	Kan forstå store deler av mange TV-innslag om emner av personlig interesse, som intervjuer, korte opplesninger og nyhetsreportasjer, når de fremføres langsomt og tydelig. Kan følge mange filmer der historien i stor grad drives fram av handlingen og med bruk av visuelle effekter, og enkelt og tydelig språk. Kan få tak i hovedpunktene i TV-program om kjente emner når framføringen er relativt langsom og tydelig.
A2	Kan oppfatte hovedpunktene i nyhetsreportasjer om hendelser, ulykker osv. når det visuelle støtter opp under kommentarene. Kan følge med på en TV-reklame eller en trailer for eller en scene fra en film og forstå hva som er tema, forutsatt at bildene bidrar til forståelsen og framføringen er tydelig og relativt langsom. Kan oppfatte når man går over til neste sak i nyhetssendinger på TV, og danne seg en oppfatning av hva som er hovedinnholdet.
A1	Kan gjenkjenne kjente ord/tegn og fraser og hva nyhetssaker handler om og identifisere mange av produktene i annonser ved å utnytte visuell informasjon og allmennkunnskap.
Pre-A1	Kan identifisere temaet for en video på grunnlag av visuell informasjon og tidligere kunnskap.

3.1.1.3. Leseforståelse

Leseforståelse omfatter både skriftlige og tegnspråklige tekster. Kategoriene for lesing er en blanding av formålet med lesingen og lesing av bestemte sjangere med spesifikke funksjoner. Når det gjelder formålet med lesingen, er det en grunnleggende forskjell mellom *Å lese for å orientere seg* og *Å lese for å finne informasjon og argumenter*. Førstnevnte kalles av og til for søkelesing og skjer hovedsakelig på to måter: for det første ved å lese en tekst «diagonalt» i høyt tempo for å avgjøre om (deler av) det skal leses grundigere («skumlesing»), og for det andre ved å se raskt gjennom en tekst for å se etter noe bestemt – vanligvis et stykke informasjon («skanning»). Sistnevnte er metoden man bruker for å lese for eksempel rutetabeller for buss eller tog, men noen ganger kan man også søke gjennom en lang prosatekst på jakt etter noe bestemt. I tillegg er det en grunnleggende forskjell mellom *Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon*, og *Å lese som fritidsaktivitet*. Sistnevnte må ikke nødvendigvis være skjønnlitteratur – det kan også være sakprosa, og kan omfatte blader og aviser, blogger/vlogger, biografier osv., samt eventuelt tekster som vanligvis leses for arbeids- eller studieformål, alt etter hvilke interesser man har. Til slutt finnes det tekster som leses på en bestemt måte, som *Å lese instruksjoner*, som er en egen form for lesing for å finne informasjon. Lesing av korrespondanse er også annerledes, og dette kommer først fordi skalaene i hver kategori starter med mellommenneskelig språkbruk. Å lese som fritidsaktivitet er oppført sist av den enkle grunn at det ble lagt til sist, i 2018.

Generell leseforståelse

	Generell leseforståelse
C2	Kan forstå tekster av så å si alle typer, også skjønnlitterære og faglitterære tekster som er abstrakte, strukturelt komplekse eller sterkt preget av sjargong. Kan forstå et stort utvalg av lange og komplekse tekster og oppfatte subtile, stilistiske forskjeller og både direkte og underforstått mening.
C1	Kan forstå omfattende, komplekse tekster i detalj, enten de er knyttet til eget spesialfelt eller ei, forutsatt at man har mulighet til å lese vanskelige passasjer om igjen. Kan forstå mange ulike tekster, også skjønnlitteratur, artikler i aviser eller tidsskrifter og spesialiserte akademiske eller faglige publikasjoner, forutsatt at det er mulig å lese det om igjen, og at man har tilgang til oppslagsverk.
B2	Kan lese med stor grad av selvstendighet og tilpasse lese måte og lese hastighet til typen tekst og formålet med lesingen, samt gjøre selektiv bruk av egnede referanser og kildeverk. Har et stort aktivt ord-/tegnforråd for lesing, men kan ha vanskeligheter med idiomer som forekommer sjelden.
B1	Kan lese relativt enkle faktatekster om emner fra sitt eget interesseområde med tilfredsstillende forståelse.
A2	Kan forstå korte, enkle tekster om kjente, konkrete emner der det brukes et språk som er vanlig i dagliglivet eller arbeidslivet. Kan forstå korte, enkle tekster som inneholder de ordene/tegnene som forekommer oftest, inkludert mange av de ordene/tegnene og uttrykkene som går igjen i de fleste europeiske språk.
A1	Kan forstå svært korte, enkle tekster, en frase om gangen, og få tak i kjente navn, kjente ord/tegn og svært enkle uttrykk. Leser om igjen når det er nødvendig.
Pre-A1	Kan gjenkjenne vanlige ord/tegn som ledsages av bilder, f.eks. en gatekjøkkenmeny som er illustrert med bilder, eller en bildebok som bruker kjente ord/tegn.

Å lese korrespondanse

Denne skalaen handler om å lese både personlig og formell korrespondanse. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- meldingens lengde og kompleksitet/enkelhet
- hvor konkrete opplysningene er, og om de er presentert i et vanlig format
- i hvilken grad språket er standardisert, muntlig, idiomatisk
- i hvilken grad emnet er dagligdags, gjelder noe man er interessert i, eller er mer spesialisert.

	Å lese korrespondanse
C2	Kan forstå spesialisert, formell korrespondanse om et komplekst emne.
C1	Kan forstå all form for korrespondanse, men må iblant bruke ordbok. Kan forstå både implisitte og eksplisitte holdninger, følelser og meninger som uttrykkes i e-post, på diskusjonsfora, i blogger/vlogger osv., forutsatt at det er mulig å lese det om igjen, og at man har tilgang til oppslagsverk. Kan forstå slanguttrykk, idiomatiske uttrykk og humor i privat korrespondanse.
B2	Kan lese korrespondanse knyttet til sitt interesseområde og lett få tak i det vesentligste innholdet. Kan forstå det som blir uttrykt i en personlig e-post eller et innlegg, også når det brukes slang eller idiomatisk språk.

	Å lese korrespondanse
B1	Kan forstå formell korrespondanse om mindre kjente emner godt nok til å videresende det til riktig person.
	Kan forstå beskrivelser av hendelser, følelser og ønsker i personlige brev godt nok til å kunne korrespondere regelmessig med en brevvenn.
	Kan forstå enkle personlige brev, e-poster og innlegg som relativt detaljert gjengir hendelser og opplevelser.
	Kan forstå standard formell korrespondanse og netttinnlegg innenfor sitt fagfelt.
A2	Kan forstå enkle personlige brev, e-poster og innlegg som handler om eller hvor det stilles spørsmål om kjente emner (som venner eller familie).
	Kan forstå de vanligste typer rutinepregede brev (standardbrev) og fakser (forespørsler, ordrer, bekreftelser osv.) om kjente emner.
	Kan forstå korte, enkle, personlige brev.
A1	Kan forstå svært enkle, formelle e-poster og brev (f.eks. en ordrebekreftelse).
	Kan forstå korte, enkle beskjeder på postkort.
A1	Kan forstå korte, enkle beskjeder på sosiale medier eller i e-post (f.eks. forslag til hva man skal gjøre, og hvor og når man skal møtes).
Pre-A1	Kan forstå ut fra et brev, et kort eller en e-post hvilket arrangement man blir invitert til, og opplysninger om dato, klokkeslett og sted.
	Kan forstå klokkeslett og steder i svært enkle notater eller tekstmeldinger fra venner eller kolleger, f.eks. «Tilbake kl. 16» eller «På møterommet», forutsatt at det ikke brukes forkortelser.

Å lese for å orientere seg

Å lese for å orientere seg – søkelesing – handler om «skumlesing», dvs. å lese raskt for å vurdere relevansen, og «skanning», dvs. å lete etter spesifikk informasjon. For tegnet tekst kan begge disse funksjonene oppnås ved å spole eller hoppe i teksten. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- type tekst (fra oppslag, brosjyrer osv. til artikler og bøker)
- skille ut konkrete opplysninger, som klokkeslett og priser, fra tekster som er mer visuelle objekter enn tekster, med en grafisk utforming som hjelper
- identifisere viktige opplysninger
- skanne prosatekst for relevans
- hastighet – nevnt i B2.

	Å lese for å orientere seg
C2	Ingen deskriptor foreligger; se B2
C1	Ingen deskriptor foreligger; se B2
B2	Kan skanne raskt gjennom flere kilder (artikler, rapporter, nettsider, bøker osv.) parallelt, både innenfor eget fagfelt og relaterte fagfelt, og kan identifisere hvor relevante og nyttige visse deler av teksten er for den aktuelle oppgaven.
	Kan raskt skumlese lange og komplekse tekster og finne relevante detaljer.
	Kan raskt få tak i innholdet i, og betydningen av saker i nyhetene, artikler og rapporter om et vidt spekter av faglige emner og avgjøre om de er verdt å studere nøyere.

	Å lese for å orientere seg
B1	Kan skanne gjennom lengre tekster for å få tak i ønsket informasjon og samle opplysninger fra forskjellige deler av en tekst, eller fra forskjellige tekster, for å kunne utføre en bestemt oppgave. Kan skanne gjennom enkle, faktabaserte tekster i tidsskrifter, brosjyrer eller på nettsider, identifisere hva de handler om, og avgjøre hvorvidt de inneholder informasjon som kan komme til nytte.
	Kan finne og forstå relevant informasjon i enkle, hverdagslige tekster, som brev, brosjyrer og korte offentlige dokumenter. Kan oppfatte viktig informasjon om tilberedning og bruk på etiketter på matvarer og medisiner. Kan vurdere om en artikkel, rapport eller anmeldelse handler om ønsket emne. Kan forstå de viktigste opplysningene i enkle, klart formulerte annonser i aviser eller tidsskrifter, forutsatt at det ikke er for mange forkortelser.
A2	Kan finne spesifikk informasjon i praktiske, konkrete, forutsigbare tekster (f.eks. reiseguiden, matoppskrifter), forutsatt at de er fremstilt med et enkelt språk. Kan forstå de viktigste opplysningene i korte, enkle beskrivelser av produkter i brosjyrer og på nettsteder (f.eks. bærbare digitale enheter, kameraer osv.).
	Kan finne spesifikk, forutsigbar informasjon i enkle tekster fra hverdagslivet, som annonser, brosjyrer, menyer, oversiktslister og rutetabeller. Kan finne fram til spesifikk informasjon på en liste og skille ut nødvendig informasjon (f.eks. bruke «de gule sidene» til å finne en håndverker eller forhandler). Kan forstå skilt og oppslag en møter i hverdagen: på offentlige steder som gater, restauranter eller jernbanestasjoner eller på arbeidstedet, som veibeskrivelser, instruksjoner eller varselskilt.
A1	Kan gjenkjenne kjente navn, kjente ord/tegn og svært enkle fraser på enkle oppslag i de vanligste hverdagssituasjonene. Kan forstå informasjonstavler i butikker (informasjon om hvilken etasje de ulike avdelingene er i) og opplysninger om f.eks. hvor heisene er.
	Kan forstå grunnleggende hotellinformasjon, f.eks. når måltidene serveres. Kan finne og forstå enkle, viktige opplysninger i annonser, i programmer for spesielle arrangementer, i brosjyrer (f.eks. hva som tilbys, hva det koster, dato og klokkeslett for arrangementet, avgangstid osv.).
Pre-A1	Kan forstå enkle hverdagslige skilt, som «Parkerings», «Stasjon», «Spisesal», «Røyking forbudt» osv. Kan finne informasjon om steder, klokkeslett og priser på plakater, flygeblader og oppslag.

Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon

Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon – detaljert lesing – handler om å grundig studere en skriftlig eller tegnspråklig tekst som er vurdert som relevant for det aktuelle formålet. Dette vil ofte være forbundet med studier og yrkesutøvelse. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ type tekst, fra enkelt, kortfattet, illustrert informasjonsmaterie til komplekse rapporter og artikler
- ▶ emnet for tekstene, fra kjente, dagligdagse emner av personlig interesse, til emner utenfor eget interessefelt
- ▶ forståelsesdybde, fra å danne seg en idé om innholdet til å forstå finere nyanser og implikasjoner.

	Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon
C2	Kan forstå finere nyanser og implikasjoner i en kompleks rapport eller artikkel, også utenfor eget spesialfelt.
C1	Kan forstå i detalj et vidt spekter av omfattende, komplekse tekster som en ofte vil støte på i det sosiale, yrkesmessige eller akademiske liv, og oppfatte finere nyanser, også holdninger og både uttalte og underforståtte meninger.

	Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon
B2	Kan få med seg saksopplysninger, ideer og meninger i svært spesialiserte kilder innenfor sitt eget fagfelt. Kan forstå spesialiserte artikler utenfor sitt eget fagfelt, forutsatt at det er mulig å bruke ordbok til å få bekreftet ens tolkning av terminologien.
	Kan forstå artikler og rapporter som tar opp samtidsproblemer, der forfatterne inntar bestemte holdninger eller har bestemte synspunkter. Kan oppfatte når en tekst inneholder faktainformasjon, og når den prøver å overbevise leseren om noe. Kan oppfatte ulike strukturer i omstendelige tekster: kontrasterende argumenter, presentasjon av problemer og løsninger, og årsakssammenhenger.
B1	Kan forstå enkle faktabaserte tekster om emner relatert til egne interesser eller studier. Kan forstå korte tekster om emner som er kjent eller aktuelle, der noen presenterer sitt synspunkt (f.eks. kritiske innlegg i et diskusjonsforum på nett eller leserbrev til redaktøren). Kan oppfatte hovedkonklusjonene i tydelige argumenterende tekster. Kan oppfatte argumentasjonsrekken i drøftingen av et gitt emne, men får ikke nødvendigvis med seg alle detaljene.
	Kan oppfatte viktige punkter i enkle avisartikler om kjente emner. Kan forstå det meste av faktaopplysninger det er sannsynlig at man vil komme over om emner man er interessert i, forutsatt at det er tid nok til å lese det om igjen. Kan forstå hovedpunktene i beskrivende notater og oppslag, som på museer og plakater med forklaringer på utstillinger.
A2	Kan få tak i spesifikk informasjon i enklere tekster, som brev, brosjyrer og korte avisartikler som beskriver hendelser. Kan følge hovedtrekkene i en nyhetssak om en kjent hendelse, forutsatt at innholdet er kjent og forutsigbart. Kan trekke ut den viktigste informasjonen i korte avisreportasjer eller enkle artikler der tall, navn, illustrasjoner og overskrifter spiller en vesentlig rolle og støtter tekstens meningsinnhold. Kan forstå hovedpunktene i korte tekster som handler om dagligdagse emner (f.eks. livsstil, hobbyer, sport, været).
	Kan forstå tekster som beskriver mennesker, steder, dagliglivet, kultur osv., forutsatt at det er brukt et enkelt språk. Kan forstå informasjon som gis i illustrerte brosjyrer og på kart, f.eks. de viktigste severdighetene i en by. Kan forstå hovedpunktene i korte nyhetsinnslag om emner av personlig interesse (f.eks. sport, kjendisstoff). Kan forstå en kort faktabeskrivelse eller rapport innenfor eget fagfelt, forutsatt at det er brukt et enkelt språk og teksten ikke inneholder uforutsigbare detaljer. Kan forstå mesteparten av hva andre sier om seg selv i en personlig annonse eller innlegg, og hva de sier de liker ved andre mennesker.
A1	Kan til en viss grad oppfatte innholdet i enkelt informasjonsmateriell og i korte, enkle beskrivelser, særlig hvis de inneholder illustrasjoner. Kan forstå korte tekster om emner av personlig interesse (f.eks. sportsnyheter, musikk, reise eller fortelling osv.) hvor det er brukt et enkelt språk, som støttes av illustrasjoner og bilder.
Pre-A1	Kan forstå det enkleste av informasjonsmateriell, som en gatekjøkkenmeny illustrert med bilder, eller en illustrert fortelling formulert med svært enkle, dagligdagse ord/tegn.

Å lese instruksjoner

Å lese instruksjoner er en variant av å lese for å finne informasjon. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ emnet for instruksjonene, fra vanlige oppslag om forbud og enkle anvisninger til detaljerte vilkår og komplekse instruksjoner om noe som er ukjent, eventuelt utenfor eget fagfelt
- ▶ grad av kontekstualisering og fortrolighet
- ▶ lengde, fra noen få ord/tegn til detaljerte, omstendelige instruksjoner i løpende tekst.

	Å lese instruksjoner
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan forstå i detalj en omfattende, kompleks bruksanvisning til en ny maskin eller en veiledning i en ny prosedyre, uavhengig av om dette er knyttet til eget spesialfelt, men forutsatt at det er anledning til å lese vanskelige passasjer flere ganger.
B2	Kan forstå omfattende, komplekse instruksjoner innenfor sitt eget fagfelt, også detaljer om advarsler og betingelser, forutsatt at det er anledning til å lese vanskelige passasjer flere ganger.
B1	Kan forstå instruksjoner og prosedyrer i form av løpende tekst, f.eks. i en brukerhåndbok, forutsatt at den aktuelle typen prosess eller produkt er kjent.
	Kan forstå klart formulerte, greie bruksanvisninger for diverse utstyr.
	Kan følge enkle instruksjoner på emballasje, f.eks. anvisninger for tilberedning av mat. Kan forstå de fleste korte sikkerhetsinstrukser (f.eks. på offentlige transportmidler eller i brukerhåndbøker for elektrisk utstyr).
A2	Kan forstå reglement, for eksempel sikkerhetsregler, når de er enkelt formulert.
	Kan forstå korte, instruksjoner når de har illustrasjoner som viser hvert trinn (f.eks. for å installere ny teknologi).
	Kan forstå enkle instruksjoner for utstyr man møter i dagliglivet – f.eks. en telefonkiosk.
	Kan forstå enkle, korte instruksjoner, forutsatt at de har illustrasjoner og ikke er presentert som løpende tekst. Kan forstå anvisninger på legemiddeletiketter hvis de er uttrykt som enkle kommandoer, f.eks. «Tas før måltid» eller «Kjør ikke bil etter inntak».
A1	Kan følge en enkel oppskrift, særlig hvis det er bilder som illustrerer de viktigste trinnene.
A1	Kan følge korte, enkle anvisninger (f.eks. for hvordan en kan gå fra A til B).
Pre-A1	Kan forstå svært korte, enkle instruksjoner i kjente, dagligdagse sammenhenger, som f.eks. «Parkering forbudt», «Ingen mat eller drikke» osv., særlig hvis det også er illustrasjoner.

Å lese som fritidsaktivitet

Denne skalaen handler om både skjønnlitteratur og faglitteratur, kreative tekster, ulike typer litteratur, artikler i tidsskrifter og aviser, blogger, biografier osv., alt etter ens interesser. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ lengde, variasjon i type tekst og om det er illustrasjoner
- ▶ type tekst, fra enkle beskrivelser av mennesker og steder og ulike typer fortellinger til samtidstekster og klassiske tekster i ulike sjangere
- ▶ emne, fra dagligdagse emner (f.eks. hobbyer, sport, fritidsaktiviteter, dyr) og konkrete situasjoner til alle typer abstrakte og litterære emner
- ▶ type språk: fra det enkle til det stilmessig komplekse
- ▶ lettesthet: fra å gjette ved hjelp av bilder, via å lese med en høy grad av uavhengighet, til å verdsette variasjon i tekstene
- ▶ forståelsesdybde: fra å forstå hovedtrekkene til å forstå både implisitt og eksplisitt mening.

	Å lese som fritidsaktivitet
C2	Kan lese skriftlige tekster av så å si alle typer, også skjønnlitteratur, faglitteratur og tekster som er sterkt preget av muntlig sjargong, i ulike sjangere og oppfatte subtile stilistiske forskjeller og både implisitt og eksplisitt mening.
C1	Kan lese og verdsette ulike litterære tekster, forutsatt at visse passasjer kan leses på nytt og det er tilgang til oppslagsverk ved behov. Kan lese litterære samtidstekster og faglitteratur fremstilt på standardspråket med lite vansker og forstå implisitte meninger og ideer.
B2	Kan lese for fornøyselsens skyld med stor grad av uavhengighet og tilpasse stil og lesehastighet til ulike tekster (f.eks. tidsskrifter, enklere romaner, historiebøker, biografier, reisebrev, reisehåndbøker, sangtekster, dikt), med selektiv bruk av oppslagsverk. Kan lese romaner som har en tydelig handling og er skrevet med et enkelt språk, forutsatt at det er god tid og mulig å bruke en ordbok.
B1	Kan lese film-, bok- og konsertanmeldelser og lignende i aviser/tidsskrifter, som er skrevet for et bredt publikum, og forstå hovedpoengene. Kan forstå enkle dikt og sangtekster som er fremstilt med et enkelt språk og en enkel stil. Kan forstå beskrivelser av steder, hendelser, eksplisitt uttrykte følelser og perspektiver i fortellinger, reisehåndbøker og tidsskriftartikler som er fremstilt med høyfrekvent, hverdagslig språk. Kan forstå en reisedagbok som hovedsakelig beskriver hendelsene på en reise og opplevelsene og oppdagelsene personen har gjort. Kan følge handlingen i fortellinger, enkle romaner og tegneserier med en tydelig, lineær handling og et hverdagslig språk, forutsatt hyppig bruk av ordbok.
A2	Kan forstå nok til å lese korte, enkle fortellinger og tegneseriestriper med kjente, konkrete situasjoner, som er fremstilt med et høyfrekvent, hverdagslig språk. Kan forstå hovedpunktene i korte reportasjer i tidsskrifter eller håndboktekster som handler om konkrete dagligdagse emner (f.eks. hobbyer, sport, fritidsaktiviteter, dyr). Kan forstå korte fortellinger og beskrivelser av noens liv fremstilt med enkelt språk. Kan forstå hva som skjer i en fotoroman (f.eks. i et ukeblad) og gjøre seg opp en mening om hvordan karakterene er. Kan forstå mye av informasjonen som gis i en kort beskrivelse av en person (f.eks. en kjendis). Kan forstå hovedpoenget i en kort artikkel om en hendelse som følger et forutsigbart mønster (f.eks. Oscar-utdelingen), forutsatt at den er fremstilt med et enkelt språk.
A1	Kan forstå korte, illustrerte fortellinger om dagligdagse aktiviteter som er beskrevet med enkle ord/tegn. Kan forstå hovedtrekkene i korte tekster i illustrerte fortellinger der bildene gjør det mulig å gjette mye av innholdet.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.1.2. Resepsjonsstrategier

I resepsjon utvikles forståelse gradvis gjennom en kombinasjon av kognitiv prosessering (ovenfra og ned/nedenfra og opp) og bruk av innholdsmønstre og kognitive skjema for å trekke slutninger. Skalaen nedenfor gir en oversikt over aktuelle strategier for å trekke slutninger. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ å utnytte illustrasjoner, formatering, overskrifter, undertekster, posisjon i teksten etc.
- ▶ evne til å slutte seg til meningen ut fra ko-teksten og den lingvistiske konteksten
- ▶ utnytte språklige ledetråder: fra tall og egennavn via ordrøttens prefikser og suffikser, temporale og logiske bindeledd og tekstbindingsmekanismer – til kyndig bruk av flere strategier.

Å oppfatte signaler og trekke slutninger (muntlig, skriftlig og tegnspråklig)

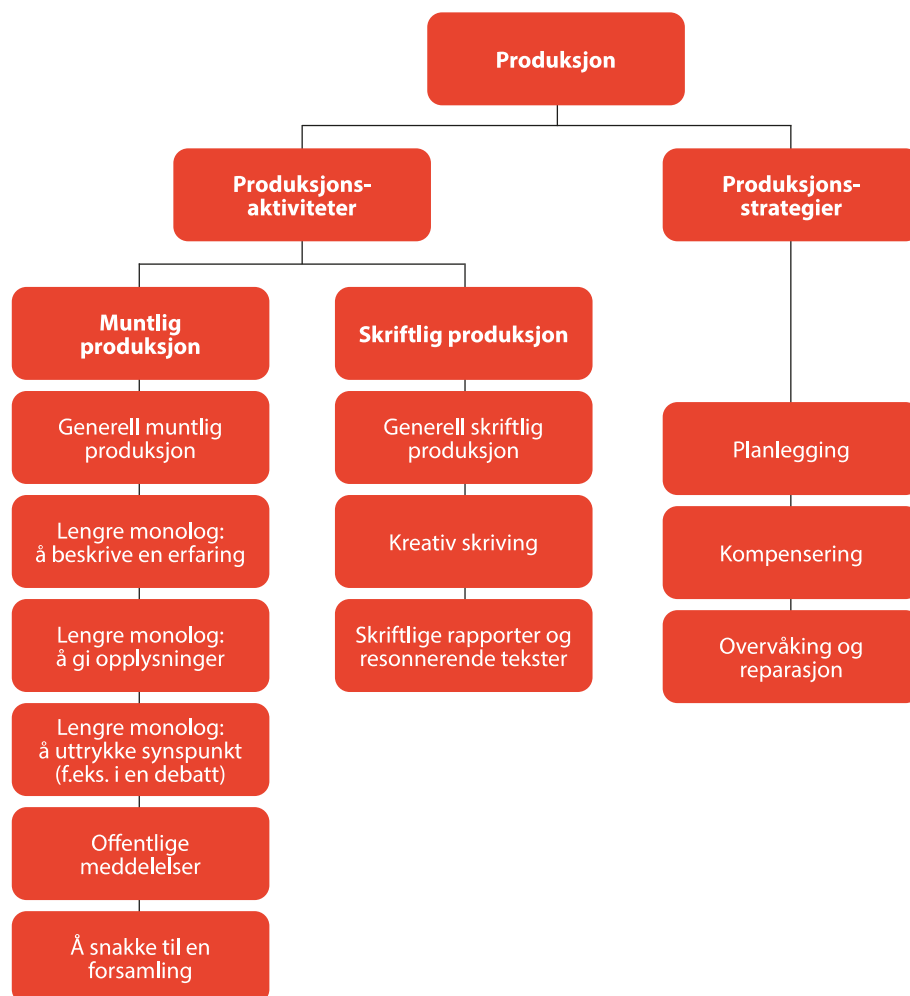
	Å oppfatte signaler og trekke slutninger (muntlig, skriftlig og tegnet)
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan lett trekke slutninger om avsenderens holdninger, humør og intensjoner ut fra kontekstuelle, grammatiske og leksikalske signaler og kan forutse neste steg.
B2	Kan bruke en rekke strategier for å oppnå forståelse, blant annet prøve å få tak i hovedpunktene og sjekke om man har forstått budskapet riktig, ved hjelp av signaler i konteksten.
B1	Kan bruke ulike bindeledd (numeriske, temporale, logiske) og rollen til sentrale avsnitt i det generelle tekstopsettet, for bedre å forstå argumentasjonen i en tekst. Kan gjette seg til betydningen av et tekstavsnitt ved å ta hensyn til teksten som helhet. Kan forstå ukjente ord/tegn ut fra konteksten hvis emnet er knyttet til eget felt eller egne interesser. Kan gjette seg til betydningen av enkelte ukjente ord/tegn ut fra konteksten og utlede hva setningen betyr, forutsatt at samtaleemnet er velkjent. Kan trekke enkle slutninger og forutsi hva teksten vil inneholde, ut fra overskrifter og titler. Kan se på eller lytte til en kort fortelling og forutsi hva som skjer i fortsettelsen. Kan følge en argumentasjonsrekke eller hendelsesforløpet i en fortelling ved å fokusere på vanlige logiske bindeledd (f.eks. imidlertid, fordi) og temporale bindeledd (f.eks. etter at, på forhånd). Kan utlede hva ukjente ord/tegn i en tekst sannsynligvis betyr, ved å se på hva de er satt sammen av (f.eks. ved å identifisere røtter, leksikalske elementer, suffikser og prefikser).
A2	Kan ut fra konteksten slutte seg til den sannsynlige betydningen av ukjente ord/tegn i korte tekster og ytringer om dagligdagse emner fordi man tar utgangspunkt i en omtrentlig forståelse av det samlede innholdet. Kan utnytte kunnskap om kjente ord/tegn til å utlede betydningen av ukjente ord/tegn i korte uttrykk som brukes i dagligdagse sammenhenger. Kan bruke formatering, utseende og typografiske særtrekk til å identifisere teksttypen: nyhetssak, annonsetekst, artikkel, lærebok, chat eller forum osv. Kan bruke tall, datoer, navn, egennavn osv. for å forstå hva en tekst handler om. Kan utlede betydning og funksjon av ukjente formular med utgangspunkt i hvor de er plassert i en tekst (f.eks. i begynnelsen eller slutten av et brev).
A1	Kan utlede betydningen av et ukjent ord/tegn for en konkret handling eller et objekt, forutsatt at teksten rundt er svært enkel og handler om et kjent, dagligdags emne.
Pre-A1	Kan utlede betydningen av et ord/tegn ut fra tilhørende bilder eller ikoner.

3.2. PRODUKSJON

Produksjon handler om både talespråklige, tegnspråklige og skriftlige aktiviteter. Muntlig produksjon (som omfatter både talespråk og tegnspråk) er et «lengre innlegg» og kan bestå i en kort beskrivelse eller anekdote eller en lengre, mer formell presentasjon. Produksjonsaktiviteter, både muntlige og skriftlige, har en viktig funksjon innenfor mange akademiske områder og i mange yrker (muntlige presentasjoner, skriftlige studier og rapporter – som kan fremføres på tegnspråk), og de får også en spesiell sosial betydning. Alt skriftlig arbeid og alle framstillinger i muntlig eller tegnspråklig form, blir gjenstand for vurdering av den lingvistiske

kvaliteten, flyt og uttrykksfullhet, spesielt når det snakkes til et publikum. Evner innen slik mer formell produksjon kommer ikke av seg selv; det er et produkt av literasitet som er lært gjennom utdanning og erfaring. Det dreier seg om å lære forventningene og konvensjonene for den aktuelle sjangeren. Produksjonsstrategier tas i bruk for å bedre kvaliteten på både uformell og formell produksjon. *Planlegging* knyttes åpenbart mer til formelle sjangere, mens *Overvåking* og *Kompensering* for mangler i ord-/tegnforråd eller terminologi også er en delvis automatisert prosess i naturlig språkbruk.

Figur 12 - Produktive aktiviteter og strategier

3.2.1. Produksjonsaktiviteter

3.2.1.1. Muntlig produksjon

Muntlig produksjon er organisert i tre kategorier etter makrofunksjon (mellommenneskelig, transaksjonsbasert, evaluerende), med to mer spesialiserte sjangere: *Å snakke til en forsamling* og *Offentlige meddelelser*. *Lengre monolog: å beskrive en erfaring* fokuserer hovedsakelig på beskrivelser og narrativer, mens *Lengre monolog: å uttrykke synspunkt (f.eks. i en debatt)* beskriver evnen til å underbygge et argument, noe som godt kan gjøres som del av en lengre monolog i forbindelse med vanlig samtale og diskusjon. *Lengre monolog: å gi opplysninger* er en ny skala fra 2018, som ble opprettet ved å overføre visse deskriptorer som dreide seg mer om monolog enn dialog, fra skalaen for *Informasjonsutveksling*.

Generell muntlig produksjon

	Generell muntlig produksjon
C2	Kan produsere klar, velstrukturert diskurs med god flyt og en effektiv, logisk struktur som hjelper mottakeren til å legge merke til og huske viktige poeng.
C1	Kan gi klare, detaljerte beskrivelser og presentasjoner av komplekse emner, der man trekker inn delmomenter, utdyper enkelte punkter og runder av med en passende konklusjon.
B2	Kan gi klare, systematisk oppbygde beskrivelser og presentasjoner, understreke viktige punkter på en formålstjenlig måte og utdype med relevante detaljer. Kan gi klare, detaljerte beskrivelser og presentasjoner av et vidt spekter av emner knyttet til eget interessefelt og utdype ideer med underpunkter og relevante eksempler.
B1	Kan forholdsvis flytende gi en grei beskrivelse av ett av flere emner som ligger innenfor eget interesseområde, presentert som punkter i lineær rekkefølge.
A2	Kan gi en enkel beskrivelse eller presentasjon av folk, boforhold eller arbeidsforhold, daglige rutiner, hva man liker eller ikke liker, osv. ved å liste opp korte rekker av enkle setninger og fraser.
A1	Kan produsere enkle, stort sett isolerte, fraser om folk og steder.
Pre-A1	Kan produsere korte fraser om seg selv, oppgi personopplysninger (f.eks. navn, adresse, familie, nasjonalitet).

Lengre monolog: å beskrive en erfaring

Denne skalaen handler om fortelling og beskrivelse. De mange korte deskriptorene på nivå A1–B1 gjenspeiler den relativt direkte koblingen mellom kommunikative funksjoner og språket som brukes til å uttrykke dem. Det finnes lite eller ingen informasjon om språk kvalitet her, men dette kan du se etter på skalaene for kommunikativ språkkompetanse, som er gyldige for både muntlig, tegnspråklig og skriftlig språk. Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- aspekter som beskrives: fra enkle, dagligdagse opplysninger (beskrive seg selv, hva man gjør og hvor man bor) via klassiske funksjoner (f.eks. beskrive planer og ordninger, vaner og rutiner, tidligere aktiviteter og personlige erfaringer) og mange emner knyttet til egne interesser, til detaljerte beskrivelser av komplekse emner
- diskursens kompleksitet: fra å bruke enkle ord/tegn, faste uttrykk og enkle setninger, via å sammenføre elementer til en lineær rekke av punkter, til å trekke inn delmomenter og utdype enkelte punkter i en beskrivelse som flyter lett.

	Lengre monolog: å beskrive en erfaring
C2	Kan gi klare, omfattende og ofte slående beskrivelser med god flyt.
C1	Kan gi klare, detaljerte beskrivelser av komplekse emner. Kan gi omfattende beskrivelser og fortelle lange historier, flette inn undertema og utvikle bestemte punkter og runde av med en egnet konklusjon.
B2	Kan gi klare, detaljerte beskrivelser av et vidt spekter av emner knyttet til eget interesseområde. Kan gi en detaljert beskrivelse av den personlige betydningen av hendelser og opplevelser.

	Lengre monolog: å beskrive en erfaring
B1	Kan klart uttrykke sine følelser når det gjelder noe man har opplevd, og forklare hvorfor man føler det slik.
	Kan gi enkle, greie beskrivelser av en rekke kjente emner innenfor sitt interesseområde. Kan med rimelig god flyt fortelle en ukomplisert historie eller gi en enkel beskrivelse, begge deler i form av en rekke punkter i lineær rekkefølge. Kan fortelle detaljert om opplevelser og beskrive følelser og reaksjoner. Kan gjengi detaljer fra uventede hendelser, f.eks. en ulykke. Kan gjengi handlingen i en bok eller en film og beskrive sine egne reaksjoner. Kan beskrive drømmer, håp og ambisjoner. Kan beskrive virkelige og tenkte hendelser. Kan fortelle en historie.
A2	Kan fortelle en historie eller beskrive noe punktvis og enkelt. Kan beskrive sider ved sitt daglige miljø, f.eks. folk, steder eller erfaringer fra jobb eller studier. Kan gi korte, svært enkle beskrivelser av hendelser og aktiviteter. Kan beskrive planer og avtaler, vaner og rutiner, tidligere aktiviteter og personlige erfaringer. Kan bruke et enkelt, beskrivende språk til å komme med korte påstander og sammenligne eiendeler og andre objekter. Kan forklare hva man liker eller ikke liker ved noe.
	Kan beskrive sin egen familie, boforholdene, utdanningsbakgrunnen og jobber en har eller har hatt. Kan beskrive mennesker, steder og eiendeler på en enkel måte. Kan fortelle hva man er flink og mindre flink til, f.eks. sport, spill, ferdigheter, emner). Kan kort beskrive om hva man planlegger å gjøre til helgen eller i ferien.
A1	Kan beskrive seg selv, hva man gjør, og hvor man bor. Kan beskrive enkle aspekter av sitt daglige liv med en serie enkle setninger hvor man bruker enkle ord/tegn og grunnleggende fraser, forutsatt at man kan forberede seg.
Pre-A1	Kan beskrive seg selv (f.eks. navn, alder, familie) med enkle ord/tegn og faste uttrykk, forutsatt at det er mulig å forberede seg. Kan fortelle hvordan man føler seg, med enkle ord/tegn som «glad» og «trøtt» ledsaget av kroppsspråk.

Lengre monolog: å gi opplysninger

Lengre monolog: å gi opplysninger er en ny skala som handler om å gi opplysninger til en mottaker i en lengre monolog. Selv om mottakeren godt kan avbryte for å be om gjentakelser og nærmere forklaringer, går opplysningene tydelig i én retning; det er altså ikke en utveksling. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ type opplysninger: fra en enkel beskrivelse av et objekt eller veibeskrivelser, via enkle faktaopplysninger om et kjent emne, til komplekse faglige eller akademiske rutiner
- ▶ grad av nøyaktighet: fra enkle beskrivelser via forklaring av hovedpunkter med ganske stor nøyaktighet, til å formidle detaljerte opplysninger på en pålitelig måte og skille mellom ideer, begreper og ting som ligner på hverandre.

	Lengre monolog: å gi opplysninger
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger; se C1</i>
C1	Kan tydelig formidle nøyaktig hva som skiller ideer, begreper og ting som ligner på hverandre. Kan gi instruksjoner om hvordan en rekke komplekse faglige eller akademiske prosedyrer skal gjennomføres.

	Lengre monolog: å gi opplysninger
B2	Kan formidle kompleks informasjon og gode råd om alt som kan knyttes til eget yrkesliv. Kan på en pålitelig måte formidle detaljerte opplysninger. Kan gi en klar, detaljert beskrivelse av hvordan en oppgave skal utføres.
B1	Kan rimelig presist forklare hovedpunktene ved en tanke eller et problem. Kan beskrive hvordan noe skal utføres, og gi detaljerte instruksjoner. Kan gjengi enkle faktaopplysninger om kjente emner, f.eks. angi hva et problem dreier seg om eller gi detaljerte veibeskrivelser, forutsatt at det er mulig å forberede seg.
A2	Kan gi enkle veibeskrivelser fra ett sted til et annet ved hjelp av enkle uttrykk som «til høyre» og «rett fram» i tillegg til å angi rekkefølge med ord/tegn som «først» og «så».
A1	Kan gi en enkel beskrivelse av et objekt eller bilde som vises til andre, ved hjelp av enkle ord/tegn, fraser og faste uttrykk, forutsatt at det er mulig å forberede seg.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Lengre monolog: å uttrykke synspunkt (f.eks. i en debatt)

Denne skalaen beskriver evnen til å underbygge et argument. I 2001-utgaven av Rammeverket, var deskriptorene i denne skalaen samlet rundt B2, der denne evnen er en viktig ferdighet. Det har nå blitt lagt til deskriptorer for flere nivåer. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- emner: fra det man liker eller misliker ved noe, via meninger om emner knyttet til hverdagslivet, til meninger om aktuelle og komplekse problemstillinger
- argumenteringsmåte: fra enkle, direkte sammenligninger, via en viss utdypning og underbygging av synspunkter samtidig som argumentet utvikles systematisk, til å ta hensyn til samtalepartnerens perspektiv og å understreke viktige poeng på en effektiv måte.
- formuleringsmåte: fra å presentere en idé med enkle ord/tegn til å framheve vesentlige poenger på en passende måte og formulere poenger presist og velstrukturert.

	Lengre monolog: å uttrykke synspunkt (f.eks. i en debatt)
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan argumentere for en sak innen en kompleks problemstilling, formulere poenger presist og bruke emfase effektivt. Kan utvikle et argument systematisk med velstrukturert språk, ta hensyn til mottakerens perspektiv, framheve viktige poenger som underbygges med eksempler, og konkludere på en passende måte.
B2	Kan systematisk utforme et argument med understreking av de viktigste punktene og utdype dette med relevante detaljer. Kan utforme et klart argument, gå noe i dybden og utvikle og underbygge synspunktene sine med underpunkter og relevante eksempler. Kan bygge opp en resonnerende argumentasjonsrekke. Kan forklare et synspunkt på et aktuelt tema ved å forklare fordelene og ulempene ved ulike alternativer.
B1	Kan utforme et argument som er godt nok til at tilhørerne stort sett kan følge med. Kan gi enkle begrunnelser for å forsvare et standpunkt innen et kjent emne. Kan gi uttrykk for meninger om emner knyttet til dagliglivet, ved hjelp av enkle uttrykk. Kan kort grunngi og forklare meninger, planer og handlinger. Kan si om man synes noe noen har gjort er bra, og begrunne meningen.

	Lengre monolog: å uttrykke synspunkt (f.eks. i en debatt)
A2	Kan forklare hva man liker eller misliker med noe, eller hvorfor man foretrekker en ting framfor en annen, ved hjelp av enkle, direkte sammenligninger. Kan legge frem sin mening med enkle ord/tegn, forutsatt at samtalepartnerne er tålmodige.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Offentlige meddelelser

Offentlige meddelelser er en svært spesialisert måte å gi viktige opplysninger til en gruppe mennesker på, kanskje i en privat sammenheng (f.eks. i et bryllup), kanskje i forbindelse med organiseringen av et arrangement eller en tur, eller som kabinpersonale på fly. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- type innhold: fra forutsigbart, innlært innhold til meddelelser innen ulike emner
- forståelighet: fra en framføring som mottakerne må konsentrere seg om for å oppfatte, til effektiv bruk av prosodiske signaler⁴¹ slik at de finere meningsnyansene formidles presist
- behov for å forberede seg: fra svært korte, innøvde meddelelser til spontan og nærmest uanstrengt flyt.

	Offentlige meddelelser
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan presentere meldinger flytende, nesten uten anstrengelse, og bruke prosodiske signaler til å få fram finere meningsnyanser på en presis måte.
B2	Kan presentere meldinger om de fleste generelle emner så klart, flytende og spontant at det ikke er anstrengende eller sjenerende for tilhørerne.
B1	Kan presentere korte, innøvde meldinger om emner fra sin egen hverdag. Disse meldingene framføres klart og forståelig, til tross for mulige problemer med prosodi, som kan gjøre at språkbruken fremstår som fremmed.
A2	Kan presentere svært korte meldinger med forutsigbart og utenat lært innhold, som er forståelige for tilhørere som er forberedt på å høre godt etter.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å snakke til en forsamling

Denne skalaen handler om å holde en muntlig presentasjon på et offentlig arrangement, på et møte eller seminar eller i en undervisningssituasjon. Selv om presentasjonen er godt forberedt, leses den vanligvis ikke opp ord for ord/tegn for tegn. Ofte brukes visuelle hjelpemidler som PowerPoint, men ikke alltid. Etter en presentasjon er det vanlig å be om spørsmål og besvare disse spontant med en kort monolog, så dette er også tatt med i deskriptorene. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- type presentasjon: fra en svært kort, innøvde uttalelse, via en enkel, forberedt presentasjon om et kjent emne innenfor eget fagfelt, til en velstrukturert presentasjon av et komplekst emne for et publikum som ikke er kjent med emnet

⁴¹ Prosodiske signaler er, for eksempel, trykk og intonasjon for talte språk, og non-manuelle elementer for tegnspråk.

- beregne publikum: Dette er ikke en del av A-nivåene, men fra B1 går utviklingen fra å være klar nok til å kunne følges uten vanskeligheter mesteparten av tiden, til å strukturere og tilpasse det man sier fleksibelt etter publikums behov
- evne til å håndtere spørsmål: fra å besvare enkle spørsmål med litt hjelp, via det å besvare en rekke oppfølgingsspørsmål spontant og med god flyt, til å takle vanskelige og til og med uvennlige spørsmål.

	Å snakke til en forsamling
C2	Kan tydelig og sikkert presentere et komplekst emne for et publikum som ikke kan så mye om det, og på en fleksibel måte strukturere og tilpasse presentasjonen etter publikums behov. Kan takle vanskelige, og også uvennlige, spørsmål.
C1	Kan gi en klar og velstrukturert presentasjon av et komplekst emne, gå noe i dybden og utvikle og underbygge synspunktene sine med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler. Kan strukturere en lengre presentasjon på en passende måte for at publikum skal kunne følge tankerekken og forstå den overordnede argumentasjonen. Kan spekulere eller framsette hypoteser ved presentasjon av et komplekst emne og sammenligne og vurdere alternative forslag og argumenter. Kan takle avbrytelser på en god måte, og kan svare spontant og nesten uten anstrengelse.
B2	Kan gi en klar og systematisk utviklet presentasjon, med understreking av de viktigste punktene og med relevante tilleggsopplysninger. Kan spontant avvike fra en forberedt tekst og følge opp interessante innspill fra publikum. Uttrykker seg da ofte bemerkelsesverdig utvungent og flytende. Kan gi en klar, forberedt presentasjon, argumentere for eller imot et bestemt synspunkt og trekke fram fordeler og ulemper ved forskjellige alternativ. Kan svare på flere oppfølgingsspørsmål med en slik grad av flyt og spontanitet at det verken er anstrengende for en selv eller for publikum.
B1	Kan gi en forberedt presentasjon av et kjent emne innenfor sitt eget felt og framheve likheter og ulikheter (f.eks. mellom produkter, land/regioner, planer). Kan gi en forberedt, grei presentasjon av et kjent emne innenfor sitt eget felt. Presentasjonen er tydelig nok til at man stort sett kan følge den uten vanskeligheter, og hovedpunktene blir rimelig presist forklart. Kan svare på oppfølgingsspørsmål, men kan måtte be om at spørsmålet blir gjentatt, hvis den som stilte det, snakket fort.
A2	Kan gi en kort, innøvd presentasjon av et emne fra sin egen hverdag og kort grunngi og forklare meninger, planer og handlinger. Kan takle et begrenset antall enkle oppfølgingsspørsmål. Kan gi en kort, enkel, innøvd presentasjon av et kjent emne. Kan svare på enkle oppfølgingsspørsmål hvis det er anledning til å be om at spørsmålet blir gjentatt, og hvis det er mulig å få litt hjelp til å formulere svaret.
A1	Kan lese opp en svært kort, innøvd uttalelse – f.eks. presentere noen eller utbringe en skål.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.2.1.2. Skriftlig produksjon

I kategoriene for skriftlig produksjon skilles det ikke mellom makrofunksjonene «transaksjonsbasert språkbruk» og «evaluerende språkbruk», ettersom disse vanligvis er knyttet til hverandre (*Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon* kombinerer også disse to aspektene). *Kreativ skrivning* er det skriftlige motstykket til *Lengre monolog: å beskrive en erfaring*, og fokuserer på beskrivelser og fortellinger. Som et alternativ til skrivning, kan tegnspråkbrukere også formidle ved hjelp av videoopptak.⁴²

⁴² Produksjon av formelle tegnspråktekster på video blir mer og mer vanlig. Antallet elever i både primær- og sekundær- og tertiærutdanning som leverer videoopptak som svar på oppgaver stiger raskt. I dag finnes det flere master- og

Generell skriftlig produksjon

	Generell skriftlig produksjon
C2	Kan produsere klare komplekse tekster med god flyt i en egnet og effektiv stil og med en logisk struktur som hjelper leseren til å finne fram til de viktigste punktene.
C1	Kan produsere klare, velstrukturerte tekster om komplekse emner, der de viktige punktene blir framhevet. Kan gå i dybden og utvikle og underbygge synspunkter med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler. Kan runde av med en passende konklusjon. Kan bruke strukturen og konvensjonene i ulike sjangre, variere tone, stil og stilnivå etter publikum, teksttype og tema.
B2	Kan produsere klare, detaljerte tekster om en rekke emner knyttet til eget interesseområde og kan sammenfatte og vurdere informasjon og argumenter fra en rekke kilder.
B1	Kan produsere enkle, greie, sammenhengende tekster om en rekke kjente emner innenfor sitt interesseområde ved å føye sammen kortere, enkeltstående elementer til en lineær framstilling.
A2	Kan produsere en sekvens med enkle setninger og fraser som er knyttet sammen ved hjelp av enkle bindeledd som «og», «men» og «fordi».
A1	Kan gi opplysninger om personlige ting (f.eks. hva man liker og ikke liker, familie, kjæledyr) med enkle ord/tegn og grunnleggende uttrykk. Kan produsere enkle, enkeltstående fraser og setninger.
Pre-A1	Kan gi grunnleggende personopplysninger (f.eks. navn, adresse, nasjonalitet), kanskje med en ordbok til hjelp.

Kreativ skriving

Denne skalaen handler om å uttrykke seg personlig og fantasifullt innenfor ulike typer tekst i både skrevne og tegnspråklige tekster. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ aspektene som beskrives, fra enkle dagligdagse opplysninger, via ulike emner knyttet til interesseområder, til engasjerende fortellinger og beskrivelser av erfaringer
- ▶ type tekst: fra dagboksoppføringer og korte, oppdiktete livshistorier og enkle dikt, til velstrukturerte, velutviklede beskrivelser og skjønnlitteratur
- ▶ diskursens kompleksitet: fra enkle ord/tegn og fraser via tydelig sammenhengende tekst til å følge etablerte konvensjoner for den aktuelle sjangeren i en klar, velstrukturert tekst med god flyt
- ▶ språkbruk: fra grunnleggende vokabular og enkle setninger til en trygg, personlig og naturlig stil som passer både sjangeren og mottakeren.

	Kreativ skriving
C2	Kan formidle klare og fengende fortellinger og beskrivelser av opplevelser, med god flyt og i en stil som passer til sjangeren man har valgt. Kan bruke idiomatiske uttrykk og humor på en måte som øker tekstens påvirkningskraft.
C1	Kan lage beskrivelser som er klare, detaljerte, velstrukturerte og utfyllende, og produsere fantasifulle tekster i en sikker, personlig og naturlig stil som er tilpasset leserne i målgruppen. Kan bruke idiomatiske uttrykk og humor, men bruken av sistnevnte er ikke alltid passende. Kan produsere en detaljert, kritisk anmeldelse av kulturarrangementer (f.eks. skuespill, filmer, konserter) eller litterære verk.
B2	Kan lage klare, detaljerte beskrivelser av virkelige eller oppdiktete hendelser og opplevelser. I beskrivelsen kommer forholdet mellom ulike momenter tydelig fram i en sammenhengende tekst som overholder de etablerte konvensjonene for den aktuelle sjangeren.

doktorgradsavhandlinger, i tillegg til andre publikasjoner i forskjellige sjangre (for eksempel bøker med fortellinger og lærebøker), som er produsert på et tegnspråk. Presseuttalelser og andre offentlige meddelelser kommer også stadig oftere som tegnspråklig video.

	Kreativ skriving
	Kan lage klare, detaljerte beskrivelser av en rekke emner knyttet til eget interesseområde. Kan produsere en anmeldelse av en film, en bok eller et teaterstykke.
B1	Kan tydelig gjengi kronologien i en narrativ tekst. Kan produsere en enkel anmeldelse av en film, en bok eller et TV-program med et begrenset språklig spekter. Kan lage enkle, greie og detaljerte beskrivelser av en rekke kjente emner innenfor sitt interesseområde. Kan beskrive erfaringer, opplevelser, følelser og reaksjoner, i en enkel, sammenhengende tekst. Kan beskrive en hendelse eller nylig foretatt reise – virkelig eller oppdiktet. Kan fortelle en historie.
A2	Kan ved hjelp av sammenhengende setninger beskrive typiske trekk ved sitt hverdagsmiljø, f.eks. folk eller steder, eller opplevelser knyttet til arbeid eller studier. Kan lage svært korte og svært enkle beskrivelser av hendelser, av personlige erfaringer og av hva man tidligere har drevet med. Kan fortelle en enkel historie (f.eks. om hendelser på en ferie eller om hvordan livet blir langt fram i tid). Kan produsere rekker av enkle fraser eller setninger der en omtaler sin egen familie, boforholdene, utdanningsbakgrunnen eller jobber en har eller har hatt. Kan skape korte, enkle oppdiktete personbeskrivelser og enkle dikt. Kan lage dagboknotater som beskriver aktiviteter (f.eks. daglige rutiner, turer, sport, hobbyer), folk og steder, ved hjelp av et grunnleggende, konkret vokabular og enkle fraser og setninger med enkle bindeledd som «og», «men» og «fordi». Kan lage en innledning til en fortelling eller fortsette på en fortelling, forutsatt at det er mulighet til å bruke ordbok og oppslagsverk (f.eks. tabeller med alle verbets tider og former i en lærebok).
A1	Kan lage enkle fraser og setninger om seg selv og om oppdiktete personer, hvor man bor, og hva man gjør. Kan med svært enkelt språk beskrive hvordan et rom ser ut. Kan bruke enkle ord/tegn og fraser som beskriver hverdagslige objekter (f.eks. fargen på en bil, om den er stor eller liten).
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Skriftlige rapporter og resonnerende tekster

Denne skalaen dekker mer formelle typer transaksjonsbasert og evaluerende skriving og tegnspråkproduksjon. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- **innhold:** fra kjente emner innenfor eget interesseområde og rutinemessige faktaopplysninger, til komplekse akademiske og faglige emner, der egne synspunkter skilles fra synspunktene som kommer fram i kildene
- **type tekst:** fra korte rapporter og plakater til komplekse tekster som beskriver en sak eller inneholder en kritisk vurdering av et forslag eller et litterært verk
- **diskursens kompleksitet:** fra å knytte sammen setninger med enkle bindeledd til flytende framstillinger med en effektiv logisk struktur.

	Rapporter og resonnerende tekster
C2	Kan produsere velkomponerte, lettflytende, komplekse rapporter, artikler eller resonnerende tekster som presenterer et saksforhold eller gir en kritisk vurdering av framlagte ideer eller litterære verk. Kan bygge opp en hensiktsmessig logisk struktur som hjelper mottakeren til effektivt å finne fram til de viktigste punktene. Kan formidle flere perspektiver innenfor komplekse akademiske eller faglige emner, og tydelig skille egne ideer og meninger fra dem som kommer fram i kildene.

	Rapporter og resonnerende tekster
C1	Kan produsere klare, velstrukturerte framstillinger av komplekse emner, der de viktige punktene blir understreket. Kan gå i dybden og utvikle og underbygge synspunkter med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler. Kan produsere en passende innledning og konklusjon i en lengre rapport, artikkel eller avhandling om et komplekst akademisk eller faglig emne, så lenge det er innenfor eget interesseområde og det er mulig å gjennomgå og rette opp i teksten.
B2	Kan produsere en resonnerende tekst eller en rapport som systematisk utvikler et argument, der de viktigste punktene understrekes og underbygges med relevante tilleggsopplysninger. Kan lage en detaljert beskrivelse av en kompleks prosess. Kan vurdere ulike ideer og løsninger i forbindelse med et problem.
B1	Kan produsere en resonnerende tekst eller en rapport som utvikler et argument, gi grunner for eller imot et bestemt synspunkt og forklare fordelene og ulempene ved ulike alternativ. Kan sammenfatte informasjon og argumenter fra en rekke kilder.
A2	Kan produsere korte, greie, resonnerende tekster om emner innenfor eget interessefelt. Kan produsere en tekst om et aktuelt emne man er interessert i, med et enkelt språk, og ramse opp fordeler og ulemper og gi uttrykk for og begrunne sin mening. Kan med en viss sikkerhet oppsummere, rapportere om og uttrykke sin mening om innsamlet informasjon om kjente – rutinepregede og ikke-rutinepregede – saker innenfor sitt eget felt.
A1	Kan produsere svært korte rapporter i standardformat som gir rutinemessige saksopplysninger og begrunnelser for handlinger. Kan presentere et emne i en kort rapport eller på en plakat ved hjelp av fotografier og korte tekstblokker.
Pre-A1	Kan produsere enkle tekster om emner man er interessert i, og koble sammen setninger med bindeledd som «og», «fordi» og «deretter». Kan uttrykke oppfatninger og meninger om emner av personlig interesse (f.eks. livsstil og kultur, historier) med enkle uttrykk og et grunnleggende, dagligdags vokabular.
	Ingen deskriptor foreligger
	Ingen deskriptor foreligger

3.2.2. Produksjonsstrategier

I Rammeverket presenteres kommunikasjonsstrategiene i samsvar med den klassiske tilnærmingen til strategier i mellomspråklig kommunikasjon, nemlig planlegging, utførelse, overvåking, reparasjon. For produksjonsstrategiene illustreres strategien for utførelse med skalaen *Kompensering*. Før Rammeverket forelå, hadde dette en tendens til å være den viktigste kommunikasjonsstrategien som ble tatt i betraktning. Overvåking og reparasjon ble deretter kombinert til én skala.

Planlegging

Planlegging handler om mentale forberedelser før man taler, skriver eller bruker tegnspråk. Det kan omfatte bevisst tenking om hva man skal si, og hvordan det skal formuleres, men kan også omfatte å øve eller lage utkast. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- finne ut hvordan poengene som det er viktig å få fram, best kan uttrykkes, og kanskje øve på dette
- vurdere hvordan mottakerne kan reagere på det som blir sagt.

	Planlegging
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan, under utarbeidelsen av en mer formell tekst, bevisst tilpasse seg konvensjonene knyttet til den aktuelle typen tekst (f.eks. struktur, grad av formalitet).
B2	Kan som en forberedelse på potensielt kompliserte eller pinlige situasjoner planlegge hva som skal sies ved ulike reaksjoner, og tenke over hvilke uttrykk som vil være passende. Kan planlegge hva som skal sies, og måten å si det på og beregne hvilken effekt budskapet vil ha på mottakeren eller mottakerne.
B1	Kan øve inn og prøve ut nye kombinasjoner og uttrykk på andre, og be om tilbakemelding. Kan tenke ut en framgangsmåte for å formidle de viktigste punktene man ønsker å få fram, ved å utnytte alle tilgjengelige ressurser og begrense budskapet til det man kan huske eller kan klare å uttrykke.
A2	Kan øve inn og huske et passende sett av fraser fra sitt eget repertoar.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Kompensering

Kompensering er en strategi for å opprettholde kommunikasjonen når man ikke kommer på det rette uttrykket. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ paralingvistiske gester som støtter opp under språket
- ▶ bruke et «galt» ord/tegn bevisst og forklare hva man mener med det
- ▶ definere et begrep som man mangler
- ▶ omskrivinger og omformuleringer og hvor merkbare disse omskrivingene er

	Kompensering
C2	Kan erstatte et ord/tegn man ikke husker med et tilsvarende ord/tegn eller uttrykk, på en så ubesværet måte at man knapt legger merke til det.
C1	Kan utnytte bredden i eget vokabular kreativt for å raskt og enkelt kunne omformulere seg i nesten alle situasjoner.
B2	Kan kompensere for mangler i ord-/tegnforråd og struktur ved å bruke litt flere ord/tegn eller alternative formuleringer. Kan takle de fleste kommunikasjonsproblemer ved å omformulere seg eller unngå vanskelige uttrykk.
B1	Kan beskrive trekk ved noe konkret som man ikke kan huske det riktige ordet/tegnet for. Kan uttrykke mening ved å velge ord/tegn med lignende mening (f.eks. hus for hester = stall). Kan bruke et enklere ord/tegn med lignende mening som det man forsøker å formidle, og oppfordre til korrigering. Kan bruke et ord/tegn fra førstespråket, tilpasse det til målspråket og spørre om det er riktig.
A2	Kan bevisst bruke et ord/tegn fra sitt repertoar som ikke er helt riktig, og så bruke kroppsspråk til å få fram hva man ønsker å si. Kan gjøre klart hva man refererer til, ved å peke på det (f.eks.: «Jeg vil gjerne ha denne, takk»).
A1	Kan bruke gester for å understøtte enkle ord/tegn for å gi uttrykk for et behov.
Pre-A1	Kan peke på noe og spørre om hva det er.

Overvåking og reparasjon

Denne skalaen dekker både (a) den spontane erkjennelsen av at man har gjort en feil eller støtt på et problem, og (b) den mer bevisste og kanskje planlagte prosessen med å tenke over hva som har blitt sagt, og sjekke om det er korrekt og passende. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ endre tilnærming og bruke en annen taktikk – svært åpenbart på A-nivå, knapt merkbart på C-nivå
- ▶ rette opp glipper, feil og «gjengangere»
- ▶ hvor åpenbart et kommunikasjonsproblem er før reparasjon gjennomføres.

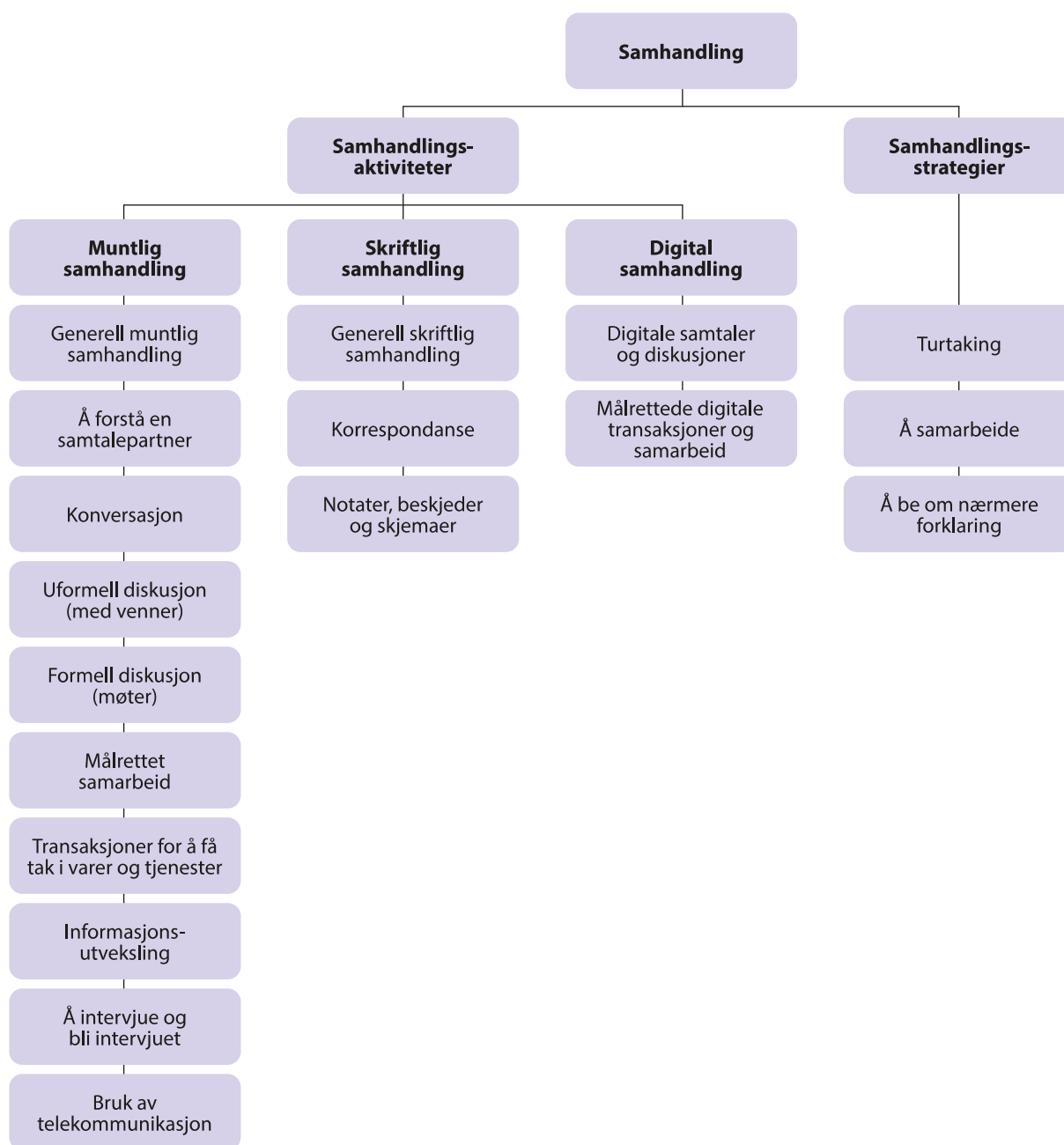
	Overvåking og reparasjon
C2	Kan gå tilbake og komme seg ut av en språklig vanskelighet så ubesværet at samtalepartneren knapt legger merke til det.
C1	Kan hente seg inn når man støter på en vanskelighet, og omformulere det man ønsker å si, uten helt å miste flyten. Kan korrigere seg selv svært effektivt.
B2	Kan ofte i ettertid korrigere enkelte «glipper» eller ikke-systematiske feil og mindre feil i setningsstruktur. Kan rette opp glipper og feil hvis man blir oppmerksom på dem, eller hvis de har ført til misforståelser. Kan merke seg «gjengangerfeil» og bevisst overvåke seg selv for å oppdage om de dukker opp.
B1	Kan rette opp misforståelser som oppstår på grunn av feil bruk av uttrykk eller verbtider, så sant samtalepartneren gir uttrykk for at noe er galt. Kan be om å få bekreftet at en form er brukt riktig. Kan begynne på nytt med en annen taktikk hvis kommunikasjonen går i stå.
A2	Ingen deskriptor foreligger
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.3. SAMHANDLING

Samhandling, som innebærer at to eller flere parter i fellesskap skaper diskursen, står sentralt i Rammeverkets system for språkferdigheter som er sammenfattet i begynnelsen av dette dokumentet. Samhandling anses for å være språkets opprinnelse, med mellommenneskelige, samarbeidsmessige og transaksjonsbaserte funksjoner. Produksjon i form av historiefortelling kan ses på som en videreutvikling av det å kunne snakke – en utvikling som etter hvert resulterte i lese- og skriveferdigheter.

Samhandling er også grunnleggende for læring. Dette gjenspeiles i Rammeverkets skalaer for samhandlingsstrategier: turtaking, samarbeid (samarbeidsstrategier) og å be om nærmere forklaring. Disse grunnleggende samhandlingsstrategiene er like viktig for samarbeidslæring i klasserommet som for kommunikasjon ellers. De fleste skalaene for samhandling gjelder muntlig samhandling. Da Rammeverket ble utviklet, var ikke tanken om skriftlig samhandling universelt anerkjent, og ble derfor ikke utviklet i særlig grad. I ettertid ser man at skriftlig samhandling (= å skrive stort sett slik du snakker, som en sakte dialog) er tillagt en stadig større betydning de siste 20 årene. Men i stedet for å utvikle en kategori for skriftlig samhandling har man valgt å bruke de utvidede deskriptorene på den nye kategorien for digital samhandling.

Figur 13 – Samhandlingsaktiviteter og strategier

3.3.1. Samhandlingsaktiviteter

3.3.1.1. Muntlig samhandling

Skalaene for Muntlig samhandling er også organisert etter de tre makrofunksjonene «mellommenneskelig», «transaksjonsbasert» og «evaluerende», med tillegg av enkelte spesialsjangere. Skalaene starter med *Å forstå en samtalepartner*. «Samtalepartner» brukes her som fagterm og betyr den personen man snakker direkte med i en dialog. Som nevnt tidligere, er metaforen bak skalaene for lytting en serie konsentriske sirkler. Her befinner vi oss i sentrum av disse sirklene: brukeren/innlæreren deltar aktivt i samhandlingen med samtalepartneren.

Deretter følger de andre skalaene:

- ▶ Mellommenneskelig: *Samtale*
- ▶ Evaluerende: Uformell diskusjon (med venner); Formell diskusjon (møter), Måltrettet samarbeid
- ▶ Transaksjonsbasert: Informasjonsutveksling, Transaksjoner for å få tak i varer og tjenester, Intervju og Bruk av telekommunikasjon.

Generell muntlig samhandling

	Generell muntlig samhandling
C2	Mestrer slang og idiomatiske og alminnelige uttrykk godt, og har god kjennskap til hvilke konnotasjoner uttrykkene har. Kan presist formidle finere meningsnyanser ved å justere språket på ulike måter, med rimelig grad av korrekthet. Kan gå tilbake og komme seg ut av en språklig vanskelighet så ubesværet at samtalepartneren knapt legger merke til det.
C1	Kan uttrykke seg flytende og spontant, nesten uten anstrengelse. Mestrer godt et bredt repertoar av ord/tegn, slik at man lett kan omgå mangler i vokabularet med en litt lengre omformulering. Unngåelsesstrategier og åpenbar leting etter uttrykk er det lite av; bare et spesielt komplekst emne kan hindre at språket er naturlig og flytende.
B2	Kan bruke språket flytende, nøyaktig og effektivt om et vidt spekter av emner, både generelle og akademiske emner og emner fra arbeid og fritid, og får tydelig fram forholdet mellom ideer. Kan kommunisere spontant med god grammatisk kontroll, uten å vise særlig tegn til å måtte begrense det man ønsker å si, og kan velge en grad av formalitet som passer til sammenhengen. Har et så flytende og spontant språk at det er mulig å samhandle regelmessig og opprettholde relasjoner til målspråksbrukere uten at det blir anstrengende for noen av partene. Kan understreke hvilken betydning hendelser og opplevelser har for en personlig, og gjøre rede for og underbygge sine synspunkter med relevante forklaringer og argumenter.
B1	Kan kommunisere med en viss sikkerhet om kjente saker innenfor sine interesseområder eller sitt arbeidsfelt, kan klare seg i enkle rutinemessige sosiale sammenhenger. Kan utveksle, sjekke og bekrefte opplysninger, klare seg i mindre rutinepregede situasjoner og forklare hvorfor noe er et problem. Kan uttrykke meninger om mer abstrakte, kulturelle emner som film, bøker, musikk osv. Kan i stor grad uttrykke seg på en enkel måte, men med variert språk for å klare seg i de fleste situasjoner som kan oppstå på reiser. Kan gå uforberedt inn i en samtale om kjente emner, uttrykke personlige meninger og utveksle opplysninger om emner som er kjente, av personlig interesse, eller har med dagliglivet å gjøre (f.eks. familie, hobbyer, arbeid, reiser og aktuelle hendelser).
A2	Kan samhandle uten særlige problemer i forutsigbare situasjoner og i korte samtaler, forutsatt at samtalepartneren hjelper til om nødvendig. Kan mestre enkle, rutinemessige utvekslinger uten særlig anstrengelse, og kan stille og svare på spørsmål og utveksle ideer og informasjon om kjente emner i forutsigbare, dagligdagse situasjoner. Kan kommunisere i forbindelse med enkle og rutinemessige oppgaver som krever enkel og direkte utveksling av opplysninger om kjente og rutinepregede saker i tilknytning til arbeid og fritid. Kan klare seg i svært kortfattet sosial utveksling, men forstår som regel ikke nok til å holde samtalen i gang på egen hånd.
A1	Kan samhandle på en enkel måte, men kommunikasjonen er helt avhengig av langsomme gjentakelser, omformuleringer og reparasjon. Kan stille og svare på enkle spørsmål og innlede og gi respons på enkle utsagn som har å gjøre med viktige behov, eller dreier seg om svært kjente emner.
Pre-A1	Kan stille og svare på spørsmål om seg selv og daglige rutiner med korte standarduttrykk og bruke gester for å understreke informasjonen.

Å forstå en samtalepartner

Denne skalaen handler om å forstå en person du snakker direkte med i en samhandling, med mulighet for å forhandle fram mening. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- emne og situasjon: fra personopplysninger og dagligdagse behov, til komplekse og abstrakte, spesialiserte emner
- samtalepartnerens framføring: fra forsiktig og langsomt til standard regionalt språk og uvante varieteter
- samtalepartnerens grad av tilpasning: fra forståelsesfulle gjentakelser og ta seg bryet med å hjelpe, til bare å bekrefte detaljene hvis varieteten er uvant.

	Å forstå en samtalepartner
C2	Kan forstå en hvilken som helst samtalepartner, også i samtaler om abstrakte og komplekse faglige eller spesialiserte emner utenfor ens eget felt, så sant man får mulighet til å venne seg til en uvant varietet.
C1	Kan forstå i detalj hva som uttrykkes om abstrakte og komplekse emner av spesialisert eller faglig art utenfor sitt eget felt, men må kanskje få bekreftet enkelte detaljer, særlig hvis varietet er uvant.
B2	Kan forstå i detalj hva som blir sagt til en på et standard regionalt språk eller en kjent varietet, selv i omgivelser med mye støy.
B1	Kan forstå tydelig språk rettet til en i dagligdagse samtaler, men må noen ganger be om at enkelte ord/tegn og uttrykk blir gjentatt.
A2	Kan forstå nok til å gjennomføre enkle, rutinepregede utvekslinger uten å anstrenge seg for mye. Kan som regel forstå tydelig regionalt språk om velkjente ting, rettet mot en, så sant man fra tid til annen kan be om at noe blir gjentatt eller omformulert.
	Kan forstå det som blir sagt tydelig, langsomt og direkte til en i enkle, dagligdagse samtaler, og kan klare å forstå mer hvis den som snakker, anstrenger seg.
A1	Kan forstå dagligdagse uttrykk som brukes for å få dekket enkle, konkrete behov, når en forståelsesfull samtalepartner snakker direkte til en med klar, langsom tale og gjentakelser.
	Kan forstå spørsmål og instruksjoner som er rettet til en, og som legges fram sakte og på en omhyggelig måte, og kan følge korte, enkle anvisninger.
Pre-A1	Kan forstå enkle spørsmål som handler om en selv, for eksempel navn, alder, adresse og lignende, hvis personen som spør, snakker langsomt og tydelig.
	Kan forstå enkle personopplysninger (f.eks. navn, alder, bosted, opprinnelsessted) når andre presenterer seg, forutsatt at de snakker langsomt og tydelig direkte til en, og kan forstå spørsmål man får om dette, selv om spørsmålene må gjentas.
	Kan forstå en del vanlige ord/tegn og hilsener, og oppfatte nøkkelopplysninger som tall, priser, datoer og ukedager, forutsatt at de presenteres svært langsomt og gjentas om nødvendig.

Konversasjon

Denne skalaen handler om samhandling med en funksjon som primært er sosial: opprettelse og opprettholdelse av personlige relasjoner. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- situasjon: fra korte utvekslinger via å holde en samtale gående og opprettholde en relasjon, til fleksibel bruk i sosiale sammenhenger
- emner: fra personlige nyheter, via personlige interesser, til de fleste generelle emner
- språkfunksjoner: fra hilsener osv., via tilbud, invitasjoner og tillatelser, til følelsesnyanser, hentydninger og spøk.

	Konversasjon
C2	Kan konversere ubesværet og velge riktig stilnivå. Det er ingen språklige hindringer for å delta aktivt i samfunnslivet og på alle personlige og sosiale arenaer.
C1	Kan bruke språket fleksibelt og godt i sosiale sammenhenger og mestrer også følelsespreget språkbruk, hentydninger og spøk.
B2	Kan etablere en relasjon med samtalepartnerne ved aktivt å stille spørsmål og gi uttrykk for enighet og eventuelt kommentere tredjeparter eller ting man har til felles.
	Kan gi uttrykk for forbehold eller motvilje, sette betingelser for avtaler eller tillatelser og be om forståelse for den stillingen man befinner seg i.
	Kan delta aktivt i lengre samtaler om de fleste allmenne emner, selv i omgivelser med mye støy. Kan opprettholde relasjoner til målspråksbrukere uten at man utilsiktet morer eller irriterer dem eller får dem til å oppføre seg annerledes enn de ville gjort sammen med andre kompetente målspråksbrukere. Kan uttrykke følelser nyansert og understreke hvilken personlig betydning hendelser og opplevelser har.

	Konversasjon
B1	Kan innlede en samtale og holde den gående ved å stille relativt spontane spørsmål om en bestemt opplevelse eller hendelse og gi uttrykk for reaksjoner og oppfatninger om kjente emner. Kan ha relativt lange samtaler om felles interesser, forutsatt at samtalepartnerna gjør en innsats for å støtte opp under forståelse.
	Kan gå uforberedt inn i en samtale om kjente emner. Kan forstå tydelig språk rettet til en i dagligdagse samtaler, men må noen ganger be om at enkelte ord/tegn blir gjentatt. Kan holde i gang en samtale eller en diskusjon, men kan noen ganger være vanskelig å følge når man prøver å formidle noe helt presist. Kan uttrykke og gi respons på følelser, som det å være overrasket, glad, trist, interessert eller likegyldig.
A2	Kan opprette sosial kontakt, for eksempel hilse og ta farvel, presentere seg selv eller andre og takke for noe. Kan som regel forstå tydelig standard regionalt språk om velkjente ting, rettet mot en, så sant man fra tid til annen kan be om at noe blir gjentatt eller omformulert. Kan delta i korte samtaler i rutinepregede sammenhenger om emner av personlig interesse. Kan på en enkel måte uttrykke hvordan man føler seg, og uttrykke takknemlighet. Kan be om en tjeneste (f.eks. om å få låne noe), kan tilby en tjeneste og kan svare hvis noen ber om en tjeneste.
	Kan mestre svært kortfattet sosial utveksling, men forstår sjelden nok til å holde samtalen i gang ved egen hjelp. Kan forstå mer hvis den som snakker, er villig til å anstrenge seg. Kan bruke enkle, vanlige høflighetsfraser og tiltaleformer. Kan småprate med enkelt språk med jevnbyrdige, kolleger eller medlemmer av en vertsfamilie, stille spørsmål og forstå svarene som knytter seg til de mest rutinepregede tingene. Kan komme med, og gi respons på, invitasjoner, forslag og unnskyldninger. Kan gi uttrykk for hvordan man føler seg, ved hjelp av helt grunnleggende faste uttrykk. Kan fortelle hva man liker og ikke liker.
A1	Kan forstå dagligdagse uttrykk som brukes for å få dekket enkle, konkrete behov, når en forståelsesfull samtalepartner snakker direkte til en, med klar, langsam fremføring og gjentakelser. Kan delta i en enkel, faktabasert samtale om et forutsigbart emne, f.eks. hjemland, familie, skole. Kan presentere seg selv eller andre og bruke helt enkle uttrykk for å hilse og ta farvel. Kan spørre hvordan folk har det, og gi respons på nyheter.
Pre-A1	Kan forstå og bruke en del enkle faste uttrykk som «Ja», «Nei», «Unnskyld», «Vær så snill», «Takk», «Nei takk», «Beklager». Kan forstå enkle hilsener. Kan hilse på andre, si sitt eget navn og ta avskjed med dem på en svært enkel måte.

Uformell diskusjon (med venner)

Denne skalaen gjelder aspekter av både mellommenneskelig og evaluerende språkbruk, ettersom disse ofte er knyttet sammen i samhandling i det daglige. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- emner: fra hva man skal gjøre og hvor man skal dra, til abstrakte, komplekse og også ukjente emner og vanskelige temaer
- evne til å følge diskusjonen: fra å identifisere emnet via å følge hovedpoengene, til å holde tritt med livlige diskusjoner og forstå slang og uformell språkbruk
- språkfunksjoner: fra å diskutere og være (u)enig på en begrenset måte, til å uttrykke ideer presist og håndtere uenighet og kritikk på en diplomatisk måte.

	Uformell diskusjon (med venner)
C2	Kan gi råd eller snakke om vanskelige temaer uten at det blir ubehagelig, forstå slang og uformell språkbruk, og håndtere uenighet og kritikk diplomatisk.
C1	Kan med letthet følge og bidra til kompleks samhandling mellom tredjeparter i gruppediskusjoner, selv når det dreier seg om abstrakte, komplekse, ukjente emner.
B2	Kan delta i en livlig diskusjon mellom dyktige målspråksbrukere. Kan presist uttrykke sine tanker og meninger og legge fram eller gi respons på komplekse argumentasjonsrekker på en overbevisende måte. Kan delta aktivt i uformelle diskusjoner i kjente kontekster. Kan kommentere, uttrykke klare synspunkter, vurdere alternative forslag, framsette egne hypoteser og kommentere andres. Kan med litt innsats få tak i mye av det som blir sagt rundt en i en diskusjon, men kan synes det er vanskelig å delta effektivt i diskusjoner med flere målspråksbrukere som ikke gjør noe for å tilpasse seg. Kan gjøre rede for sine meninger i en diskusjon og underbygge dem med relevante forklaringer, argumenter og kommentarer.
B1	Kan følge mye av det som blir sagt rundt en om generelle emner, så sant samtalepartnerne snakker tydelig og unngår svært idiomatisk språkbruk. Kan uttrykke tanker om abstrakte eller kulturelle emner som musikk og film. Kan forklare hvorfor noe er et problem. Kan kort kommentere andres synspunkter. Kan sammenligne forskjellige alternativ og diskutere hva man bør gjøre, hvor man bør gå, hvem eller hva man bør velge, osv. Kan stort sett oppfatte hovedpunktene i en uformell diskusjon mellom venner, så sant det brukes tydelig standard regionalt språk eller en kjent varietet. Kan uttrykke eller spørre om personlige meninger og synspunkter i diskusjoner om emner man interesserer seg for. Kan få fram sine meninger og reaksjoner når det gjelder løsningen på et problem eller praktiske spørsmål som hvor man skal gå, hva man skal gjøre, eller hvordan man skal organisere noe (f.eks. en utflukt). Kan høflig gi uttrykk for sitt livssyn og sine meninger og for enighet og uenighet.
A2	Kan stort sett oppfatte hvilket emne som diskuteres rundt en, når diskusjonen foregår langsomt og tydelig. Kan utveksle meninger og sammenligne ting og mennesker med enkelt språk. Kan diskutere hva man skal gjøre en kveld eller en helg. Kan komme med forslag og uttrykke reaksjoner på andres forslag. Kan uttrykke enighet eller uenighet. Kan diskutere alminnelige praktiske spørsmål på en enkel måte når det man tiltales direkte, med langsomt og tydelig språk. Kan diskutere hva man skal gjøre, og hvor man skal gå, og avtale å møtes. Kan gi uttrykk for meninger på en begrenset måte.
A1	Kan utveksle meninger om hva man liker og misliker når det gjelder sport, mat osv., ved hjelp av et begrenset repertoar av uttrykk, når de framføres tydelig, langsomt og direkte.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Formell diskusjon (møter)

Denne skalaen handler om mer formelle samtaler, hovedsakelig i faglig eller akademisk sammenheng. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er svært like begrepene for uformell diskusjon, men omfatter i tillegg følgende:

- møtets type og emne: fra utvekslinger om praktiske problemer til diskusjoner om abstrakte, komplekse eller ukjente problemstillinger
- evne til å følge diskusjonen: fra behov for gjentakelser og nærmere forklaringer til å forstå de viktigste poengene og holde tritt med en livlig debatt
- evne til å bidra: fra å trenge øving og hjelp med formuleringer til sondering, evaluering og utfordring av andres bidrag og argumentere overbevisende for egen mening.

	Formell diskusjon (møter)
C2	Kan hevde seg i formelle diskusjoner om komplekse spørsmål og legge fram velformulerte, gjennomtenkte argumenter på en måte som ikke står tilbake for det andre samtalepartnere presterer. Kan gi råd om/håndtere komplekse, vanskelige eller kontroversielle problemstillinger, forutsatt at man har den nødvendige spesialkunnskapen. Kan takle uvennlige spørsmål med selvtillit, beholde ordet og tilbakevise motargumenter på en diplomatisk måte.
C1	Kan med letthet delta i debatten, selv når abstrakte, komplekse og ukjente tema blir diskutert. Kan argumentere overbevisende for et formelt standpunkt, svare på spørsmål og gi treffende, flytende og spontane motsvar til komplekse motargumenter. Kan gjenta, evaluere og utfordre innspill fra andre deltakere om saker innenfor sitt akademiske eller faglige felt. Kan komme med kritiske kommentarer eller uttrykke uenighet på en diplomatisk måte. Kan følge opp spørsmål ved å prøve å få fram flere detaljer og kan omformulere spørsmål hvis de blir misforstått.
B2	Kan delta i en livlig diskusjon og få tak i hvilke argumenter som taler for og imot bestemte synspunkter. Kan bruke rett teknisk terminologi i en diskusjon med andre spesialister innenfor sitt spesialfelt. Kan presist uttrykke sine tanker og meninger og legge fram eller gi respons på komplekse argumentasjonsrekker på en overbevisende måte. Kan delta aktivt i formelle diskusjoner, både rutinepregede og mer uforutsigbare. Kan følge diskusjoner om emner som er knyttet til eget felt, og forstå i detalj det som fremheves som viktig. Kan bidra med, gjøre rede for og underbygge sin mening, vurdere alternative forslag og sette fram og kommentere hypoteser.
B1	Kan følge mye av det som blir sagt i tilknytning til sitt eget felt, så sant samtalepartnerne snakker tydelig og unngår spesiell, idiomatisk språkbruk. Kan få fram et synspunkt tydelig, men har vanskelig for å delta i en diskusjon. Kan ta del i rutinemessige formelle diskusjoner om velkjente emner der det utveksles saksopplysninger, gis instruksjoner og diskuteres løsninger på praktiske problemer, så sant deltakerne bruker standard regionalt språk eller en kjent varietet, og fremfører budskapet tydelig. Kan følge en argumentasjon og en diskusjon om kjente eller forutsigbare emner, forutsatt at poengene framsettes med relativt enkelt språk og/eller gjentas, og det gis mulighet for å be om nærmere forklaringer.
A2	Forstår langt på vei når det blir skiftet tema i formelle diskusjoner innenfor eget felt, så sant det snakkes sakte og tydelig. Kan utveksle relevant informasjon og si sin mening om praktiske problemer når man blir spurt direkte, så sant man får litt hjelp til å formulere seg og kan be om å få gjentatt de viktigste punktene om nødvendig. Kan si hva man mener om konkrete saker, når man blir spurt direkte på et formelt møte, så sant det er mulig å få gjentatt de viktigste punktene om nødvendig.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Målrettet samarbeid

Denne skalaen handler om samarbeidsbasert, oppgavefokustert arbeid, noe som ofte skjer i dagliglivet, særlig i faglig sammenheng. I likhet med skalaene for konversasjon og diskusjon inneholder denne skalaen lignende deskriptorer for evnen til å følge en diskusjon. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ følge diskusjonen: fra å forstå enkle instruksjoner som blir forklart direkte for en, til å forstå detaljerte instruksjoner godt
- ▶ bidra aktivt til arbeidet: fra helt enkelt å be om eller gi fra seg ting, til å tenke over årsaker og konsekvenser og organisere hele oppgaven.

	Målrettet samarbeid (for eksempel å lage mat sammen, diskutere et dokument, organisere et arrangement, osv.)
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan fastsette rammene for en diskusjon for å bestemme framgangsmåte sammen med en partner eller en gruppe, og gjengi hva andre har sagt, oppsummere, utdype og veie flere synspunkter opp mot hverandre.
B2	Kan forstå og forholde seg til detaljerte instruksjoner. Kan hjelpe et prosjekt framover ved å invitere andre til å delta i diskusjonen, si hva de mener, osv. Kan klart og tydelig oppsummere et saksforhold eller et problem, tenke igjennom mulige årsaker og konsekvenser, og veie opp mot hverandre fordelene og ulempene ved ulike framgangsmåter.
B1	Kan følge med i det som blir sagt, men må av og til be om at noe blir gjentatt eller klargjort, hvis samtalepartneren snakker fort og nevner mange detaljer. Kan forklare hvorfor noe er et problem, diskutere hva man skal gjøre videre, og sammenligne ulike alternativ. Kan kort kommentere andres synspunkter. Kan stort sett følge med i det som sies, og kan om nødvendig gjenta noe en annen har sagt, for å forsikre seg om at man forstår hverandre riktig. Kan få fram sine egne meninger og reaksjoner når det gjelder mulige løsninger eller spørsmål om hva man skal gjøre videre, med kortfattede begrunnelser og forklaringer. Kan invitere andre til å si sin mening om hvordan man skal gå fram videre.
A2	Kan forstå nok til å utføre enkle, rutinepregede oppgaver uten å anstrenge seg for mye, og med svært enkelt språk be om å få gjentatt noe man ikke har forstått. Kan diskutere hva man skal gjøre videre, komme med forslag, kommentere forslag fra andre og be om eller gi veiledning til noen. Kan vise når man klarer å følge med, og kan forstå alt som er nødvendig, hvis den som snakker, anstrenger seg litt. Kan kommunisere i forbindelse med enkle og rutinepregede oppgaver og kan bruke enkle fraser for å spørre om eller skaffe til veie ting, be om enkel informasjon eller diskutere hva man skal gjøre videre.
A1	Kan forstå spørsmål og instruksjoner som er rettet til en, og som legges fram sakte og på en omhyggelig måte, og kan følge korte, enkle anvisninger. Kan handle med utgangspunkt i enkle instruksjoner som handler om klokkeslett, steder, tall osv. Kan be om ting og gi ting videre.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Transaksjoner for å få tak i varer og tjenester

Denne skalaen handler hovedsakelig om å benytte tjenester i restauranter, butikker, banker osv. Effektiv framsettelse av en klage dukker opp i B1, og over dette nivået fokuserer skalaen på å følge opp en klage eller et problem og komme fram til en løsning. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- type situasjon: fra enkle, dagligdagse transaksjoner til uenighet om ansvar og følsomme transaksjoner i offentlig, faglig eller akademisk sammenheng
- oppnå tjenester: fra å be om mat og drikke til å stille detaljerte spørsmål om mer komplekse tjenester
- kreve oppreisning: fra å framsette en klage (B1) til å forhandle om en løsning på en konflikt eller en følsom transaksjon.

	Transaksjoner for å få tak i varer og tjenester
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan gjennomføre forhandlinger om komplekse eller sensitive transaksjoner i offentlig, yrkesrelatert eller akademisk sammenheng.
B2	Kan bruke språket godt nok til å forhandle om en løsning på en konflikt, f.eks. i forbindelse med en ufortjent trafikkbot, økonomisk ansvar for skade på en leilighet eller skyldspørsmålet ved et ulykkestilfelle. Kan sette fram krav om kompensasjon og bruke overtalelseskunster til å forlange oppreisning og tydelig sette grenser for hvilke innrømmelser man er villig til å gjøre. Kan framsette krav og stille detaljerte spørsmål om mer komplekse tjenester, f.eks. leieavtaler. Kan forklare et problem som er oppstått, og gjøre det klart at kunden eller den som utfører tjenesten, må gjøre en innrømmelse.
B1	Kan takle de fleste transaksjoner som kan bli aktuelle under en reise eller idet man planlegger reise og opphold i utlandet, eller hvis man får noe med myndighetene i landet å gjøre. Kan i en butikk be om en forklaring på forskjellen mellom to eller flere produkter som har samme formål, for å kunne ta en beslutning, og stille oppfølgingsspørsmål ved behov. Kan klare seg i mindre rutinepregede situasjoner i butikker, på postkontor eller i banker, f.eks. hvis man vil omgjøre et kjøp man ikke er fornøyd med. Kan framsette en klage. Kan takle de fleste situasjoner som kan oppstå når man legger reiseplaner via et byrå, eller på reisen, f.eks. spørre en medpassasjer om hvor man skal gå av på et ukjent sted.
A2	Kan klare seg i rutinepregede situasjoner i dagliglivet, f.eks. i forbindelse med reiser, innkvartering, mat og shopping. Kan samhandle i forutsigbare situasjoner i det daglige (f.eks. postkontor, togstasjon, butikk) ved hjelp av et stort utvalg av enkle ord/tegn og uttrykk. Kan få tak i all den informasjonen man trenger på et turistkontor, så sant det dreier seg om noe enkelt og allmenngyldig. Kan be om eller selv skaffe seg alminnelige varer og tjenester. Kan få tak i enkel informasjon om reiser, bruke offentlige transportmidler som buss, tog og drosje, spørre om og forklare veien og kjøpe billetter. Kan spørre om ting og foreta enkle transaksjoner i butikker, på postkontor og i banken. Kan gi og motta informasjon om mengde, tall, pris osv. Kan foreta enkle innkjøp ved å si hva man vil ha, og spørre om prisen. Kan bestille et måltid. Kan si fra når noe er galt, f.eks. «Maten er kald» eller «Det er ikke lys på rommet mitt». Kan be (ansikt til ansikt) om en legetime og forstå svaret. Kan beskrive et problem overfor helsepersonell, kanskje ved hjelp av gester og kroppsspråk.
A1	Kan be om ting og gi ting videre. Kan be om mat og drikke ved hjelp av grunnleggende uttrykk. Kan forholde seg til tall, mengder, kostnader og tid.
Pre-A1	Kan gjøre enkle innkjøp og/eller bestille mat eller drikke når det er mulig å peke eller gestikulere i tillegg til å snakke.

Informasjonsutveksling

Denne skalaen inneholder ikke deskriptorer for C-nivåene, da enkel utveksling av faktaopplysninger ikke lenger er et hovedfokus i læringsmålene for avanserte brukere. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ type transaksjon: fra enkle spørsmål, instruksjoner og veibeskrivelser via enkle, rutinemessige utvekslinger, til utveksling av informasjon med andre spesialister.
- ▶ type informasjon: fra personopplysninger, datoer, priser osv., via vaner, rutiner, hobbyer og enkle faktaopplysninger, til detaljerte, komplekse opplysninger og råd.

	Informasjonsutveksling
C2	Ingen deskriptor foreligger; se B2
C1	Ingen deskriptor foreligger; se B2
B2	Kan forstå og utveksle kompleks informasjon og råd om alt som kan knyttes til eget yrkesliv. Kan bruke rett teknisk terminologi i en utveksling av informasjon eller diskusjon med andre spesialister innenfor sitt spesialfelt. Kan på en pålitelig måte videreformidle detaljerte opplysninger.
B1	Kan med en viss sikkerhet utveksle, undersøke og bekrefte innsamlede saksopplysninger om kjente emner innenfor sitt felt, enten de er rutinepregede eller ikke. Kan gi et sammendrag av, eller si sin mening om, en novelle, en artikkel, et foredrag, en diskusjon, et intervju eller en dokumentar, og svare på spørsmål om nærmere detaljer. Kan finne fram til og videreformidle enkle saksopplysninger. Kan be om og følge detaljerte anvisninger. Kan få tak i mer detaljert informasjon om noe. Kan gi råd i enkle saker innenfor sitt erfaringsfelt.
A2	Kan forstå nok til å gjennomføre enkle, rutinepregede utvekslinger uten å anstrenge seg for mye. Kan klare hverdagens praktiske krav – finne fram til og videreformidle enkle saksopplysninger. Kan stille og svare på spørsmål om vaner og rutiner. Kan stille og svare på spørsmål om fritidssysler og om hva man tidligere har vært opptatt av. Kan stille og svare på spørsmål om planer og intensjoner. Kan gi og følge enkle anvisninger og instruksjoner, f.eks. forklare hvordan man kommer seg til et bestemt sted. Kan kommunisere i enkle og rutinepregede situasjoner som krever enkel og direkte utveksling av informasjon. Kan utveksle en begrenset mengde informasjon om hvordan man utfører kjente og rutinepregede oppgaver. Kan stille og svare på spørsmål om hva man gjør på jobben og i fritiden. Kan be om og gi anvisninger ved hjelp av et kart eller en oversiktsplan. Kan be om og selv oppgi personlige opplysninger. Kan stille og svare på enkle spørsmål om en hendelse, f.eks. spørre om hvor og når den fant sted, hvem som var der og hvordan det opplevdes.

	Informasjonsutveksling
A1	Kan forstå spørsmål og instruksjoner som er rettet til en, og som legges fram sakte og på en omhyggelig måte, og kan følge korte, enkle anvisninger. Kan stille og svare på enkle spørsmål og innlede og gi respons på enkle utsagn som har å gjøre med viktige behov, eller dreier seg om svært kjente emner. Kan stille og svare på spørsmål om seg selv og andre mennesker, hvor de bor, folk de kjenner, og ting de har. Kan angi tid ved hjelp av uttrykk som «neste uke», «forrige fredag», «i november», «klokken tre». Kan uttrykke antall, mengder og kostnader på en begrenset måte. Kan angi farger på klær eller andre kjente objekter og spørre om fargen på slike objekter.
Pre-A1	Kan oppgi navnet sitt til andre, og spørre andre om deres navn. Kan bruke og forstå enkle tall i dagligdagse samtaler. Kan spørre om og gjøre rede for dag, dato og klokkeslett. Kan spørre om og oppgi en fødselsdato. Kan spørre om og oppgi et telefonnummer. Kan spørre om og oppgi en alder. Kan stille svært enkle spørsmål for å få informasjon, f.eks. «Hva er dette?» og forstå svar på ett eller to ord/tegn.

Å intervju og bli intervjuet

Denne skalaen handler om de spesialiserte rollene som forbindes med legetimer og jobbsøking, så vel som andre typer utspørring, også spørreundersøkelser, i forbindelse med utdanning eller et prosjekt. Når det gjelder tegnspråk, er det en antagelse at også samtalepartneren kan bruke tegnspråk. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- uavhengighet fra samtalepartneren: fra å trenge direkte, langsomt og klart standard regionalt språk, til å handle uten hjelp, på en måte som ikke står tilbake for det andre samtalepartnere presterer
- ta initiativet: fra å ta opp nye emner (B1) til full deltakelse, utvikle poenger med god flyt og takle avbrudd og kommentarer
- gjennomføre det faktiske intervjuet: fra å bruke et forberedt spørreskjema (B1), til å avvike spontant fra forberedte spørsmål for å følge opp og gå mer i detalj om interessante svar, til å strukturere det man sier og samhandle med autoritet.

	Å intervju og bli intervjuet
C2	Kan opprettholde sin side av dialogen på en svært god måte, kan strukturere samtalen og kan samhandle helt uanstrengt og med autoritet, enten som intervjuer eller som intervjuobjekt, like godt som andre dyktige målspråksbrukere.
C1	Er en likeverdig deltaker i et intervju, enten som intervjuer eller som intervjuobjekt. Kan utfylle og videreutvikle viktige punkter, flytende og uten hjelp, og takler godt avbrudd og kommentarer.
B2	Kan gjennomføre et intervju effektivt og flytende og kan avvike spontant fra de spørsmålene man har forberedt, for å følge opp og gå mer i detalj om interessante svar. Kan ta initiativ i en intervjusituasjon og utfylle og videreutvikle tanker og ideer med lite hjelp eller press fra intervjuerens side.
B1+	Kan gi konkrete opplysninger av den typen som kreves ved et intervju eller en konsultasjon (f.eks. beskrive symptomer for en lege), men presisjonen er begrenset. Kan gjennomføre et forberedt intervju og kontrollere og stadfeste opplysninger, men må av og til be om at den andre gjentar svaret sitt hvis vedkommende har snakket for raskt eller svaret var omfattende.

	Å intervju og bli intervjuet
B1	Kan ta noen initiativ ved et intervju eller en konsultasjon (f.eks. for å ta opp et nytt tema), men samhandlingen er svært avhengig av at man får hjelp av intervjueren. Kan beskrive symptomer på en enkel måte og be om råd når man bruker helsetjenester; kan forstå svaret hvis det gis med et klart, dagligdags språk. Kan bruke et ferdiglaget spørreskjema til å gjennomføre et velstrukturert intervju, med noen spontane oppfølgingsspørsmål.
A2	Kan gjøre seg forstått i en intervjusituasjon og formidle tanker og opplysninger om kjente emner, så sant man iblant kan be om å få forklart ting og få litt hjelp til å uttrykke seg. Kan beskrive helt grunnleggende symptomer og plager for en lege, f.eks. forkjølelse og influensa. Kan svare på enkle spørsmål og gi respons på uttalelser i en intervjusituasjon. Kan beskrive et problem overfor helsepersonell med enkelt språk, eventuelt ved hjelp av gester og kroppsspråk.
A1	Kan i en intervjusituasjon svare på enkle, direkte spørsmål om seg selv når det snakkes langsomt og tydelig på et direkte og ikke altfor vanskelig språk. Kan beskrive et problem overfor helsepersonell med enkelt språk og svare på enkle spørsmål som «Gjør dette vondt?», selv om man må bruke gester og kroppsspråk for å forsterke budskapet.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Bruk av telekommunikasjon

Denne nye skalaen fra 2018 handler om bruk av telefon og internettbaserte apper for kommunikasjon. Nøkkeltrekkene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- omfanget av informasjon og transaksjoner det dreier seg om: fra enkle meldinger og samtaler om forutsigbare emner som ankomsttider, rutinemeldinger og grunnleggende tjenester, til bruk for ulike personlige og yrkesrelaterte formål
- samtalepartner: fra en kjent person til ukjente personer med uvante dialekter og varieteter
- utvekslingens varighet: fra korte, enkle utvekslinger til lange, uformelle samtaler.

	Bruk av telekommunikasjon
C2	Kan bruke telekommunikasjon effektivt og selv sikkert, både for personlige og yrkesrelaterte formål, selv om det er litt forstyrrelser på linjen eller samtalepartneren bruker en uvant dialekt eller varietet.
C1	Kan bruke telekommunikasjon effektivt for de fleste yrkesrelaterte og personlige formål.
B2	Kan bruke telekommunikasjon for ulike personlige og yrkesrelaterte formål, forutsatt at det er mulig å be om nærmere forklaring hvis dialekten/varietet er uvant. Kan delta i lengre uformelle samtaler på (video)telefon med en person man kjenner, om mange forskjellige emner.
B1	Kan bruke telekommunikasjon i det daglige for personlige og yrkesrelaterte formål, selv om man av og til kan måtte be om nærmere forklaring. Kan gi viktige opplysninger på (video)telefon om en uventet hendelse (f.eks. et problem på et hotell, med en reise, med en leiebil). Kan bruke telekommunikasjon til å gjennomføre relativt enkle, men lange samtaler med personer man kjenner personlig. Kan bruke telekommunikasjon til rutinemessige beskjeder (f.eks. avtale et møte) og bruke grunnleggende tjenester (f.eks. reservere et hotellrom eller avtale en legetime).
A2+	Kan bruke telekommunikasjon med venner for å utveksle enkle nyheter, legge planer og avtale å møtes.

	Bruk av telekommunikasjon
A2	Kan delta i en kort, enkel telefonsamtale med en person man kjenner, om et forutsigbart emne, f.eks. ankomsttid eller en avtale om å møtes. Kan forstå en enkel telefonbeskjed (f.eks. «Flyet mitt er forsinket. Jeg kommer klokken ti.»), bekrefte at beskjeden er korrekt oppfattet, og videreformidle beskjeden på (video)telefon til andre som er berørt.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.3.1.2. Skriftlig samhandling

Skriftlig samhandling dreier seg om interaktiv kommunikasjon via skrift eller tegnspråk.⁴³ Det finnes to skalaer for skriftlig samhandling: *Korrespondanse* og *Notater, beskjeder og skjemaer*. Førstnevnte fokuserer på mellommenneskelig utveksling, mens sistnevnte dreier seg om informasjonsoverføring. Ved skriftlig samhandling brukes et språk som ligner på muntlig språk. I tillegg gir de fleste situasjoner med skriftlig samhandling rom for noe feil og forvirring, og sammenhengen gir noe støtte. Det er vanligvis mulig å bruke samhandlingsstrategier som å be om nærmere forklaring, be om hjelp med formuleringer og å oppklare misforståelser. For denne typen skriving er det dessuten mindre viktig at teksten er nøye strukturert og korrekt.

Digital samhandling behandles separat fordi den er sammensatt (se neste del).

Generell skriftlig samhandling

	Generell skriftlig samhandling
C2	Kan uttrykke seg med rett tone og stil i praktisk talt alle former for formell og uformell samhandling.
C1	Kan uttrykke seg klart og presist og formidle innholdet på en effektiv og fleksibel måte til mottakeren.
B2	Kan effektivt uttrykke nyheter og synspunkter skriftlig og forholde seg til det andre skriver.
B1	Kan formidle informasjon og ideer om abstrakte så vel som konkrete emner, sjekke opplysninger og forhøre seg om eller forklare problemer på en forholdsvis presis måte. Kan komponere personlige brev og korte beskjeder der man ber om eller videreformidler enkel informasjon av umiddelbar betydning, og får fram det man synes er viktige punkter.
A2	Kan komponere korte, enkle beskjeder med et fast oppsett om emner knyttet til umiddelbare behov.
A1	Kan be om eller selv oppgi personlige opplysninger.
Pre-A1	Kan gi helt enkle opplysninger (f.eks. navn, adresse, familie) som korte fraser på et skjema eller i et notat, ved hjelp av en ordbok.

Korrespondanse

Denne skalaen fra 2001 gjaldt bare personlig korrespondanse. Med denne oppdateringen utvides skalaen med deskriptorer for formell korrespondanse, siden dette er en aktivitet en del brukere/innlærere må utføre. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- type melding: fra enkle, personlige meldinger til detaljert, personlig og yrkesrelatert korrespondanse
- type språk: fra faste fraser til følelsespreget språkbruk, hentydninger og spøk og skriving med gode formuleringer i rett tone og stil.

⁴³ Antallet formelle og uformelle chatmeldinger på videoopptak har økt raskt. Tegnspråkbrukere kan snakke sammen med både tekst og tegn, og attpåtil bytte mellom de to. I noen land kan tegnspråkbrukere nå sende forespørsler, kommentarer og klager til enkelte tjenesteytere via egne nettportaler. I tillegg finnes det et økende antall spørreskjema hvor man kan velge å svare med både tegnspråk og skrift. Verbet «komponere» brukes derfor i denne delen for å inkludere muligheten for tegnspråk.

	Korrespondanse
C2	Kan komponere praktisk talt alle former for korrespondanse som kreves av en i yrkeslivet, med rett tone og stil.
C1	Kan uttrykke seg klart og presist i personlig korrespondanse og bruke språket på en effektiv og fleksibel måte, også uttrykke seg med sterke følelser og med hentydninger og spøk. Kan uttrykke seg godt og presist i formell korrespondanse, som søknader, anbefalinger, referanser, klager, klargjørende og presiserende brev, og brev for å uttrykke medfølelse og kondolanse.
B2	Kan opprettholde en relasjon gjennom personlig korrespondanse der språket brukes flytende og effektivt for å beskrive opplevelser i detalj, stille medfølende spørsmål og følge opp felles problemer. Kan i de fleste tilfeller forstå idiomatiske uttrykk og vanlige talemåter i korrespondanse og annen kommunikasjon, og selv bruke de vanligste formene for slike uttrykk ut fra hva som passer i situasjonen. Kan komponere formell korrespondanse, som formelle brev med en forespørsel, anmodninger, søknader og klager, som har rett stilnivå og struktur og overholder relevante konvensjoner. Kan komponere et bestemt, men høflig klagebrev, ta med nærmere opplysninger og en angivelse av ønsket resultat.
B1	Kan komponere brev som uttrykker følelsesnyanser og framhever hva bestemte hendelser og opplevelser betyr for en personlig, og kan kommentere nyheter og synspunkter i korrespondanse fra andre. Kan følge de formalitetene og konvensjonene situasjonen krever, både i personlige og yrkesrelaterte brev og e-poster. Kan komponere formelle e-poster/invitasjonsbrev, takkebrev og beklagelser med rett tone og stil. Kan komponere ikke-rutinemessige yrkesrelaterte brev, med rett struktur og stil, forutsatt at det er begrenset til faktaopplysninger. Kan få tak i nødvendige opplysninger for et bestemt formål ved å sende en mail eller et brev, sammenstille opplysningene og sende informasjonen videre per e-post til andre.
A2	Kan komponere personlige brev der man forteller nyheter og gir uttrykk for tanker om abstrakte eller kulturelle emner som musikk og film. Kan komponere brev som gir uttrykk for ulike meninger og gi detaljerte skildringer av personlige følelser og erfaringer. Kan svare på en annonse og be om mer informasjon om noe som interesserer en. Kan komponere enkle formelle e-poster/brev, f.eks. for å framsette en klage og be om at noe blir gjort. Kan komponere personlige brev som beskriver følelser, opplevelser og hendelser i noen detalj. Kan komponere enkle faktabaserte e-poster/brev, f.eks. for å be om informasjon eller for å be om eller gi bekreftelse. Kan komponere et enkelt søknadsbrev med begrensede detaljer.
A1	Kan utveksle informasjon via melding, e-post eller korte brev, svare på spørsmål motparten har (f.eks. om et nytt produkt eller en aktivitet). Kan formidle vanlige personopplysninger, f.eks. i en kort e-post eller et brev der man presenterer seg selv. Kan komponere svært korte personlige brev som uttrykker takknemlighet og beklagelser. Kan komponere korte, enkle notater, e-poster og tekstmeldinger (f.eks. for å sende eller svare på en invitasjon, for å bekrefte eller endre en avtale). Kan komponere en kort tekst i et gratulasjonskort (f.eks. til en bursdagsfeiring eller et julekort).
Pre-A1	Kan komponere meldinger og netttinnlegg som en rekke svært korte setninger om hobbyer og hva man liker/misliker, men bruker enkle ord/tegn og faste fraser og trenger ordbok. Kan komponere et kort, enkelt postkort. Kan komponere en kort, svært enkel melding (f.eks. en tekstmelding) til venner for å gi dem en opplysning eller stille dem et spørsmål.

Notater, beskjeder og skjemaer

Denne skalaen handler om transaksjonsbasert interaktiv skriving. På A-nivå omfatter det å fylle ut skjemaer med personopplysninger. Fra A2 er fokus på å ta imot eller legge igjen beskjeder og skrive korte notater. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ utfylling av skjemaer med personopplysninger (Pre-A1 til A2)
- ▶ legge igjen og ta imot beskjeder, fra enkle beskjeder om tidspunkt, via beskjeder med flere punkter, til komplekse personlige eller yrkesrelaterte beskjeder
- ▶ å formulere notater: fra korte og enkle til mer utførlige beskjeder til venner, håndverkere, lærere osv.

	Notater, beskjeder og skjemaer
C2	Ingen deskriptor foreligger; se B2
C1	Ingen deskriptor foreligger; se B2
B2	Kan ta imot eller legge igjen komplekse personlige eller yrkesrelaterte beskjeder, forutsatt at man kan be om nærmere forklaring eller utdyping om nødvendig.
B1	Kan ta imot vanlige beskjeder som ofte forekommer i personlige, faglige eller akademiske sammenhenger. Kan ta imot henvendelser med forespørsler og henvendelser som forklarer problemer.
	Kan formulere korte beskjeder med opplysninger av umiddelbar betydning for venner, tjenesteleverandører, lærere og andre mennesker i ens daglige omgivelser. Får fram det man regner for å være viktig, på en forståelig måte. Kan ta imot telefonbeskjeder med flere punkter, forutsatt at motparten dikterer dem klart og forståelig.
A2	Kan ta imot korte, enkle beskjeder så sant det er mulig å be om å få noe gjentatt eller omformulert.
	Kan komponere korte, enkle beskjeder om saker knyttet til umiddelbare behov. Kan fylle ut personopplysninger og andre opplysninger i vanlige skjemaer, f.eks. for å søke om visum eller visumfritak, for å åpne en bankkonto, sende rekommandert post osv.
A1	Kan fylle ut tall og datoer, sitt eget navn, sin nasjonalitet, adresse, alder eller fødselsdato eller datoen for ankomst til landet osv., f.eks. på registreringsskjemaet på et hotell. Kan legge igjen en enkel beskjed med informasjon om hvor man har dratt og når man kommer tilbake. (f.eks. «På butikken: tilbake kl. 17»).
Pre-A1	Kan fylle ut svært enkle registreringsskjemaer med enkle personopplysninger: navn, adresse, nasjonalitet, sivilstand.

3.3.1.3. Digital samhandling

Kommunikasjon på nett går alltid gjennom en maskin, noe som medfører at det aldri kommer til å bli det samme som samhandling ansikt til ansikt. Gruppesamhandling på nett har noen framvoksende egenskaper som er nesten umulig å fange opp med tradisjonelle kompetanseskalaer som fokuserer på enkeltpersoners atferd muntlig, skriftlig eller på tegnspråk. For eksempel finnes det ressurser som deles i sanntid. På den annen side kan det oppstå misforståelser som ikke oppdages (og korrigeres) umiddelbart, noe som ofte er enklere ved kommunikasjon som skjer ansikt til ansikt. Forutsetningene for vellykket kommunikasjon er blant annet:

- ▶ behovet for mer redundans i budskapet
- ▶ behovet for å sjekke at budskapet er korrekt oppfattet
- ▶ evne til å omformulere for å lette forståelsen eller håndtere misforståelser
- ▶ evne til å håndtere følelsesladde reaksjoner.

Digitale samtaler og diskusjoner

Denne skalaen fokuserer på samtaler og diskusjoner på nett som et multimodalt fenomen, med hovedvekt på hvordan samtalepartnerne kommuniserer på nett for å håndtere både alvorlige samtaler og sosiale utvekslinger på en åpen måte. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ forekomster av samtidig (i sanntid) og fortløpende samhandling, der sistnevnte gir tid til å utarbeide en kladd og/eller bruke hjelpemidler
- ▶ deltakelse i løpende samhandling med en eller flere samtalepartnere
- ▶ utarbeidelse av innlegg og innlegg som andre skal reagere på
- ▶ kommentarer (f.eks. evaluerende) på innlegg, kommentarer og andres innlegg
- ▶ reaksjoner på innebygde medier («embedded media», dvs. en lenke som viser noe fra et annet nettsted, og som endres hvis originalen endres.)
- ▶ evnen til å bruke symboler, bilder og andre koder for å sikre at meldingen formidler tone, betoning og prosodi, i tillegg til den følelsesmessige siden, ironi osv.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Etter hvert som man går oppover fra de laveste nivåene, går man fra enkle sosiale utvekslinger og personlige nyheter til en bredere kompetanse som omfatter yrkesrelatert og utdanningsmessig akademisk diskursiv samhandling på C-nivå, der samhandling i sanntid og gruppesamhandling introduseres fra B1+. B2 kjennetegnes av evnen til å delta aktivt i diskusjon og argumentering, å knytte innlegg til andre i tråden på en effektiv måte, samt å reparere misforståelser på en passende måte. På C1 kan brukeren/innlæreren modulere sitt register og gi kritiske vurderinger på en diplomatisk måte. På C2 kan man foregripe og håndtere eventuelle misforståelser (også kulturelt betingede), kommunikasjonsproblemer og følelsesmessige reaksjoner.

Progresjonen kan også betraktes som prosessen med å skape virtuelle «steder» der brukeren/innlæreren kan samhandle med andre, f.eks. «kafé», «klasserom», «møterom». En bruker/innlærer vil ha utfordringer med å lykkes i nettmøter før man når B-nivå, vil kunne samhandle i et virtuelt «klasserom» på A2 bare med god veiledning, og kan kanskje kommunisere helt overfladisk på A1 ved innlegg og chat i «kafé». På C-nivå kan brukeren/innlæreren derimot tilpasse register og samhandlingsstil etter det virtuelle stedet man befinner seg på, og justere språket tilsvarende for å gjøre kommunikasjonen mer effektiv.

	Digitale samtaler og diskusjoner
C2	Kan uttrykke seg klart og presist i en digital diskusjon i sanntid og bruke språket på en effektiv og fleksibel måte som passer i sammenhengen, og kan også uttrykke seg med sterke følelser og med hentydninger og spøk. Kan foregripe og håndtere eventuelle misforståelser (også kulturelle), kommunikasjonsproblemer og følelsesmessige reaksjoner som kan forekomme i en digital diskusjon. Kan raskt og enkelt tilpasse stilnivå og stil etter nettmiljø, kommunikasjonsformål og språkhandling.
C1	Kan delta i utvekslinger i sanntid på nett med flere deltakere og forstå den kommunikative intensjonen og de kulturelle implikasjonene ved de ulike innleggene. Kan delta aktivt i digitale faglige eller akademiske diskusjoner i sanntid og ved behov be om og selv formulere ytterligere klargjøring av komplekse, abstrakte problemstillinger. Kan tilpasse stilnivå til den digitale samhandlingen og om nødvendig bevege seg fra ett stilnivå til et annet i løpet av samme utveksling. Kan vurdere, omformulere og utfordre argumenter i faglige eller akademiske chatter og diskusjoner på nett i sanntid.

	Digitale samtaler og diskusjoner
B2	Kan delta i digitale utvekslinger og knytte sine innlegg til tidligere innlegg i tråden, forstå kulturelle implikasjoner og reagere hensiktsmessig.
	Kan delta aktivt i en digital diskusjon, gi uttrykk for og respondere ganske utførlig på meninger om emner man er interessert i, forutsatt at bidragsyterne unngår å bruke et uvanlig eller vanskelig språk og gir tid til å svare.
	Kan delta i digitale utvekslinger med flere deltakere og knytte sine innlegg til tidligere innlegg i tråden på en effektiv måte, forutsatt at moderator bidrar til å styre diskusjonen.
	Kan forstå når det oppstår misforståelser og uenighet i en digital samhandling og kan håndtere dette når samtalepartnerne er samarbeidsvillige.
B1	Kan delta i digitale utvekslinger i sanntid med flere deltakere og forstå hva den enkelte bidragsyter ønsker å kommunisere, men forstår kanskje ikke detaljene eller implikasjonene uten en nærmere forklaring.
	Kan legge ut innlegg på nett om sosiale arrangementer, opplevelser og aktiviteter, vise til vedlagte lenker og mediefiler og beskrive egne inntrykk.
	Kan legge ut forståelige innlegg i en digital diskusjon om et kjent emne dersom det er anledning til å forberede teksten og bruke nettbaserte verktøy for å fylle hull i språket og sjekke at det rett skrevet.
A2	Kan lage personlige innlegg på nett om opplevelser, følelser og hendelser og individuelle, nokså detaljerte svar til andres kommentarer, selv om begrensninger i ord-/tegnforrådet iblant medfører gjentakelser og feilformuleringer.
	Kan presentere seg selv og mestre enkle utvekslinger på nett, stille og svare på spørsmål og utveksle tanker om forutsigbare, dagligdagse emner, forutsatt at det er nok tid til å formulere svarene og man samhandler med én samtalepartner av gangen.
	Kan lage korte beskrivende innlegg på nett med enkle, sentrale opplysninger om dagligdagse ting, sosiale aktiviteter og følelser.
A1	Kan kommentere andres innlegg på nett forutsatt at de er laget med et enkelt språk, reagere på video-/lydfiler som er lagt ut, og enkelt uttrykke overraskelse, interesse eller likegyldighet.
	Kan delta i en enkel sosial kommunikasjon på nettet (f.eks. sende digitale kort ved spesielle anledninger, formidle nyheter og organisere/bekreftede avtaler).
	Kan komme med korte positive og negative kommentarer på nett om lenker og video-/lydfiler som er lagt ut. Språket er enkelt, og man vil vanligvis trenge et nettbasert oversettelsesverktøy og andre ressurser.
Pre-A1	Kan komponere helt enkle meldinger og innlegg på nett om hobbyer og hva man liker og ikke liker osv., med svært korte setninger og ved hjelp av et oversettelsesverktøy.
	Kan bruke standardformuleringer og kombinasjoner av enkle ord/tegn for å legge ut korte positive eller negative reaksjoner på enkle innlegg på nett og lenker og video-/lydfiler disse inneholder, og kan svare på ytterligere kommentarer med standarduttrykk for takknemlighet og beklagelse.
	Kan legge ut enkle hilsener på nett ved bruk av enkle standardformuleringer og emotikoner.
	Kan legge ut enkle opplysninger om seg selv (f.eks. om man er i et forhold, statsborgerskap, yrke), forutsatt at man kan velge fra en meny og/eller bruke et nettbasert oversettelsesverktøy.

Målrattede digitale transaksjoner og samarbeid

Denne skalaen fokuserer på samarbeidsmuligheten som ligger i digital samhandling, og digitale transaksjoner som har spesifikke mål, som en helt naturlig del av livet i vår tid. Et skarpt skille mellom skriftlig og muntlig finnes egentlig ikke for digitale transaksjoner, der multimodalitet er en stadig viktigere funksjon og ressurs. Deskriptorene forutsetter dermed bruk av ulike digitale medier og verktøy alt etter kontekst. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kjøp av varer og tjenester på nett
- ▶ deltakelse i transaksjoner som krever forhandling om vilkår, både i tilbudsrollen og i klientrollen
- ▶ deltakelse i samarbeidsprosjekter
- ▶ håndtering av kommunikasjonsproblemer.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: progresjonen mot høyere nivåer utvides fra grunnleggende transaksjoner og informasjonsutveksling på A-nivå, til mer sofistikerte, målrettede samarbeidsprosjekter. Dette kan sees som en progresjon fra å fylle ut forutsigbare skjemaer på nett på Pre-A1, via å løse ulike problemer for at transaksjonen skal finne sted på B-nivå, til å kunne delta i, og til slutt koordinere, gruppeprosjektarbeid på nett på C-nivå. Man kan også se på slik kompetanse som progresjon fra reaktiv til proaktiv deltakelse, og fra enkel til kompleks. Enkle samarbeidsoppgaver forekommer på A2+, med en samarbeidende samtalepartner, med prosjektarbeid i små grupper fra B1 og evnen til å ta en lederrolle i samarbeidsoppgaver fra B2+. På C1 kan brukeren/innlæreren koordinere en gruppe som arbeider på et nettbasert prosjekt, formulere og korrigere detaljerte anvisninger, vurdere forslag fra gruppens medlemmer og komme med nærmere forklaringer for å få ferdigstilt de felles oppgavene.

	Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid
C2	Kan løse misforståelser og effektivt håndtere friksjoner som måtte oppstå i samarbeidsprosessen. Kan komme med presiseringer og veilede en arbeidsgruppe på omformulerings- og redigeringsstadiet.
C1	Kan koordinere en gruppe som arbeider på et digitalt prosjekt, formulere og korrigere detaljerte anvisninger, vurdere forslag fra gruppens medlemmer og komme med nærmere forklaringer for å få ferdigstilt felles oppgaver. Kan håndtere komplekse digitale transaksjoner i en servicerolle (f.eks. applikasjoner med kompliserte krav) og lett tilpasse registeret for å styre diskusjoner og forhandlinger. Kan delta i komplekse prosjekter som krever samarbeid om utforming og redigering av tekst i tillegg til andre former for digitalt samarbeid, følge og videreformidle anvisninger nøyaktig for å nå målet. Kan effektivt håndtere kommunikasjonsproblemer og kulturelle problemstillinger som måtte oppstå i digitale samarbeidssituasjoner eller transaksjoner ved å omformulere, avklare og gi eksempler ved bruk av medier (video, lyd, grafikk).
B2	Kan innta en lederrolle i en digital samarbeidsgruppe innenfor sitt fagfelt og påminne gruppen om roller, ansvarsområder og frister slik at gruppen beholder fokus og kan nå målene som er fastsatt. Kan delta i samarbeid eller transaksjoner på nett innenfor sitt fagfelt selv om det innebærer forhandlinger om vilkår og forklaringer på vanskelige detaljer og særlige behov. Kan håndtere misforståelser og uventede problemer som måtte oppstå i digitale samarbeidssituasjoner eller transaksjoner, og svare høflig og adekvat for å bidra til å løse problemet. Kan samarbeide digitalt med en gruppe som arbeider på et prosjekt, begrunne forslag, be andre forklare nærmere og innta en støtterolle slik at de felles oppgavene blir ferdige.
B1	Kan delta i digitale transaksjoner som forutsetter omfattende informasjonsutveksling, forutsatt at samtalepartnerne ikke bruker et vanskelig språk og er villige til å gjenta eller omformulere seg om nødvendig. Kan samhandle digitalt med en gruppe som arbeider på et prosjekt, følge lettfattelige anvisninger, be andre forklare nærmere og samarbeide aktivt for å få ferdigstilt felles oppgaver. Kan delta i samarbeid eller transaksjoner på nett som krever enkle avklaringer eller forklaringer på relevante detaljer, for eksempel for å melde seg på et kurs, en tur eller et arrangement eller søke medlemskap. Kan samhandle digitalt med en partner eller liten arbeidsgruppe om et prosjekt, så lenge man har visuelle hjelpemidler som bilder, statistikk og grafer som klargjør mer komplekse begreper. Kan følge anvisninger og stille spørsmål eller be om nærmere forklaringer for å ferdigstille en felles digital oppgave.

	Målruttede digitale transaksjoner og samarbeid
A2	Kan bruke standardformuleringer for å svare på problemer som gjerne oppstår i digitale transaksjoner (f.eks. om et bestemt produkt er tilgjengelig, spesialtilbud, leveringstider, adresser osv.). Kan samhandle digitalt med en samarbeidsvillig partner om å gjennomføre en felles enkel oppgave, følge enkle anvisninger og be andre forklare nærmere så lenge det foreligger visuelle hjelpemidler som illustrasjoner, statistikk, grafer som klargjør relevante begreper.
	Kan gjennomføre enkle digitale transaksjoner (som bestilling av et produkt eller påmelding til et kurs), fylle ut skjema på nett med personlige opplysninger og bekrefte aksept av vilkår, takke nei til tilleggstenester osv. Kan stille enkle spørsmål om tilgjengeligheten til et produkt eller en funksjon. Kan følge enkle anvisninger og stille enkle spørsmål for å ferdigstille en felles oppgave på nett med hjelp fra samtalepartneren
A1	Kan fylle ut helt enkle bestillinger eller søknader på nett og gi grunnleggende personlige opplysninger (som navn, e-postadresse og telefonnummer).
Pre-A1	Kan foreta valg (av f.eks. produkt, størrelse, farge) på et enkelt skjema for kjøp på nett eller i et søknadsskjema, så lenge det finnes visuelle hjelpemidler.

3.3.2. Samhandlingsstrategier

Det finnes tre deskriptorskalaer for samhandlingsstrategier: *Å ta ordet (turtaking)*, *Å samarbeide* og *Å be om nærmere forklaring*. *Å ta ordet (turtaking)*, gjentas i delen om Pragmatisk kompetanse, siden det er en vesentlig del av diskurskompetansen. Dette er det eneste stedet der en skala i Rammeverket gjentas. Skalaen for *Å samarbeide* omfatter to aspekter: *kognitive strategier*: avgrensning, planlegging og organisering av det begrepsmessige innholdet i diskursen; og *samarbeidsstrategier*: håndtering av mellommenneskelige og relasjonsmessige aspekter. I den delen av Rammeverket som handler om mediering, har disse to aspektene blitt videreutviklet i nye skalaer for kognitive strategier (*Å samarbeide for å skape mening*) og samarbeidsstrategier (*Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige partnere*). På mange måter representerer disse to skalaene en videreutvikling av skalaen for *Å samarbeide* fra 2001. Siden de går mye lenger enn den mer diskursfokuserende tilnærmingen i skalaen for *Å samarbeide*, ble det imidlertid besluttet å beholde dem under mediering.

Turtaking

Denne skalaen handler om evnen til å ta initiativet i diskursen. Som nevnt over, kan denne evnen sees både som en samhandlingsstrategi (å ta ordet) og som en sentral del av diskurskompetansen. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ starte, opprettholde og avslutte samtaler
- ▶ tre inn i en eksisterende samtale eller diskusjon, ofte ved hjelp av et ferdigformulert uttrykk, eller for å få tid til å tenke seg om.

	Turtaking
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan velge en egnet uttryksmåte ut fra et stort repertoar og bruke den for å komme til orde, beholde ordet eller få tid til å tenke seg om.

	Turtaking
B2	Kan gripe inn i en diskusjon på en passende måte og ved hjelp av passende språk. Kan innlede, opprettholde og avslutte en diskurs på en passende måte, med effektiv turtaking. Kan innlede en diskurs, ta ordet når det passer, og avslutte samtalen når man må, selv om dette ikke alltid blir gjort på en elegant måte. Kan bruke standardfraser (f.eks. «Det var et vanskelig spørsmål») for å beholde ordet og få tid til å tenke ut hva man vil si.
B1	Kan gripe inn i en diskusjon om velkjente emner og få ordet ved hjelp av en passende frase. Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle samtaler som foregår ansikt til ansikt, om emner som er velkjente eller angår en personlig.
A2	Kan innlede, opprettholde eller avslutte en kort samtale ved hjelp av enkle teknikker. Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle samtaler som foregår ansikt til ansikt. Kan be om oppmerksomhet.
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

Å samarbeide

Denne skalaen handler om samarbeidsrettede diskurshandlinger som har til hensikt å bidra til å utvikle diskusjonen. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- bekrefte forståelse (lavere nivåer)
- evne til å gi tilbakemelding og knytte egne innlegg til den forrige samtalepartnerens innlegg (høyere nivåer)
- oppsummere det man har kommet fram til i diskusjonen, for å få oversikt (B-nivå)
- invitere andre til å snakke.

NB: Denne skalaen er videreutviklet i skalaene for *Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige partnere* og *Å samarbeide for å skape mening*.

	Å samarbeide
C2	Kan effektivt knytte eget innlegg til andre samtalepartneres innlegg, utvide samhandlingens omfang og bidra til å styre den mot et resultat.
C1	Kan knytte sitt eget innlegg til det samtalepartnerne har sagt, på en svært god måte.
B2	Kan gi tilbakemelding og følge opp uttalelser og resonnement, og på den måten bidra til at diskusjonen går framover. Kan oppsummere og evaluere hovedpunktene i en diskusjon som gjelder eget akademisk eller faglig kompetanseområde. Kan hjelpe diskusjonen framover når situasjonen er kjent, og få stadfestet sin forståelse, trekke inn andre osv. Kan oppsummere hvor langt diskusjonen er kommet på et visst stadium i diskusjonen og foreslå neste steg.

	Å samarbeide
B1	Kan bruke et elementært repertoar av språk og strategier for å bidra til å holde en samtale eller diskusjon i gang.
	Kan oppsummere hvor langt diskusjonen er kommet, og på den måten bidra til å holde fokuset i samtalen eller diskusjonen.
	Kan gjenta deler av noe en annen har sagt, for å forsikre seg om at de forstår hverandre, og bidra til at samtalen utvikler seg i riktig retning. Kan invitere andre med i diskusjonen.
A2	Kan vise det når man følger det som sies.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å be om nærmere forklaring

Denne skalaen handler om å bryte inn i en samhandling for å vise at man følger med, og stille oppfølgingsspørsmål om enkelte ting for å sjekke at man har forstått det rett. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ bekrefte forståelse eller flagge forståelsesproblemer (lavere nivåer)
- ▶ be om gjentakelse
- ▶ stille oppfølgingsspørsmål for å bekrefte forståelsen eller be om flere opplysninger.

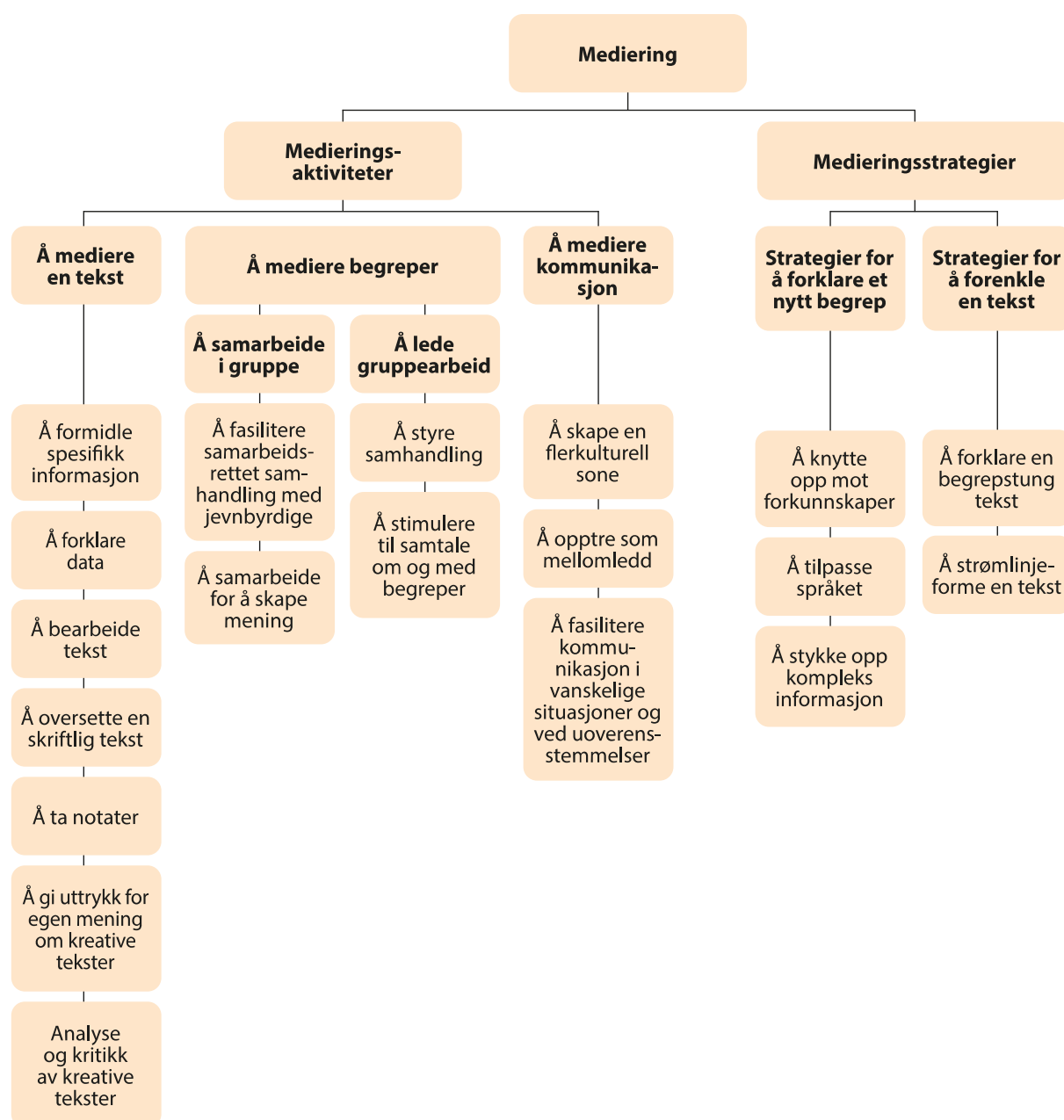
	Å be om nærmere forklaring
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan be om forklaring eller presisering for å sikre at man har forstått komplekse, abstrakte ideer i faglig eller akademisk sammenheng, ansikt til ansikt eller på nett.
B2	Kan stille oppfølgingsspørsmål for å kontrollere om man har forstått hva en annen mente å si, og kan få oppklart punkter som er tvetydige.
	Kan be om nærmere forklaring for å sikre at man har forstått komplekse, abstrakte ideer.
	Kan formulere oppfølgingsspørsmål til et medlem av en gruppe for å klargjøre en problemstilling som er implisitt eller dårlig formulert.
B1	Kan be om flere detaljer og presiseringer fra andre gruppemedlemmer for å drive en diskusjon framover.
	Kan be noen forklare eller si mer om noe de akkurat har sagt.
A2	Kan med svært enkle ord/tegn be om å få gjentatt noe når man ikke forstår.
	Kan ved hjelp av standardfraser be om å få forklart viktige ord/tegn og uttrykk man ikke forstår.
	Kan indikere at man ikke klarte å følge med.
A1	Kan signalisere manglende forståelse og be om at et ord/tegn staves.
	Kan vise med ord/tegn, intonasjon og gester at man ikke har forstått.
Pre-A1	Kan med enkle ord/tegn gi uttrykk for at man ikke har forstått.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.4. MEDIERING

Utviklingen og valideringen av skalaene for mediering er beskrevet i rapporten [Developing Illustrative Descriptors of Aspects of Mediation for the Common European Framework of Reference \(CEFR\)](#). Målet var å utvide Rammeverket med deskriptorer for å utvide synet på mediering, som presentert i artikkelen [Education, Mobility, Otherness: The mediation functions of schools](#).

Ved mediering er brukeren/innlæreren en sosial aktør som bygger broer og bidrar til å skape eller formidle mening, noen ganger på samme språk, noen ganger på tvers av modaliteter (for eksempel fra tale til tegnspråk eller omvendt i kryssmodal kommunikasjon), og andre ganger mellom ulike språk (tversspråklig mediering). Fokuset er på språkets rolle i prosesser som å skape rom og vilkår for kommunikasjon og/eller læring, samarbeide for å skape ny mening, oppmuntre andre til å skape eller forstå ny mening, samt å videreformidle ny informasjon i en egnet form. Konteksten kan være sosial, pedagogisk, kulturell, lingvistisk eller faglig.

Figur 14 – Medieringsaktiviteter og strategier

3.4.1. Medieringsaktiviteter

Det er mange ulike aspekter innen mediering, men alle deler visse egenskaper. For eksempel er man innen mediering mindre opptatt av egne behov, ideer eller uttrykk enn av partene man medierer for. En person som deltar i medieringsaktiviteter må ha velutviklet emosjonell intelligens, eventuelt være åpen for å videreutvikle den for å få tilstrekkelig empati for synspunktene og den emosjonelle tilstanden til andre deltakere i kommunikasjonssituasjonen. Begrepet mediering brukes også til å beskrive en sosial og kulturell prosess som legger til rette for kommunikasjon og samarbeid, og tar tak i og forhåpentligvis tar brodden av vanskelige situasjoner og spenninger som måtte oppstå. Særlig når det gjelder tverrspråklig mediering bør brukerne huske at dette uvegerlig også omfatter sosial og kulturell kompetanse i tillegg til flerspråklig kompetanse. Dette understreker det faktum at man i praksis ikke helt kan skille de ulike typene mediering fra hverandre. Når brukerne tilpasser deskriptorene til en gitt situasjon, står de derfor fritt til å blande kategoriene slik at de passer for deres formål.

Skalaene for mediering presenteres i tre grupper som gjenspeiler måten mediering vanligvis foregår på.

Å mediere en tekst handler om å videreformidle innholdet i en tekst til en person som teksten er utilgjengelig for, av språklige, kulturelle, semantiske eller tekniske årsaker. Dette er den viktigste betydningen av begrepet mediering i Rammeverket fra 2001. Det første settet med deskriptorskalaer er derfor hovedsakelig tverrspråklig og gjelder tolking, som i stadig større grad integreres i læreplanene for språk (f.eks. i Sveits, Tyskland, Østerrike, Italia, Hellas og Spania). Begrepet har imidlertid blitt videreutviklet slik at det nå omfatter mediering av en tekst for seg selv (f.eks. ved å ta notater under en forelesning) eller ved å gi uttrykk for reaksjoner på tekster, særlig kreative tekster og litteratur.

Å mediere begreper handler om prosessen med å gjøre kunnskap og begreper tilgjengelig for andre, særlig hvis de ikke er i stand til å få tak i dette på egen hånd. Dette er et grunnleggende aspekt ved foreldrerollen, mentorrollen, undervisning og opplæring, samt samarbeidsbasert læring og arbeid. Å mediere begreper handler om to aspekter som utfyller hverandre: på den ene siden å konstruere mening og utdype den, og på den andre siden å legge til rette for og stimulere til forhold som bidrar til utveksling og utvikling av begreper.

Å mediere kommunikasjon: Målet med å mediere kommunikasjon er å legge til rette for forståelse og forme vellykket kommunikasjon mellom brukere/innlærere som potensielt har ulikt individuelt, sosiokulturelt, sosiolingvistisk eller intellektuelt utgangspunkt. Mediatoren tar sikte på å ha en positiv innflytelse på den dynamiske relasjonen mellom alle deltakerne, også deltagernes relasjon til mediatoren selv. Medieringens kontekst vil ofte være en aktivitet der deltakerne har felles kommunikasjonsmål, men dette trenger ikke å være tilfelle. Ferdighetene som er involvert, er relevante for diplomati, forhandlinger, pedagogikk og konfliktløsning, men også den daglige sosiale og/eller yrkesrelaterte samhandlingen. Å mediere kommunikasjon dreier seg derfor primært om personlige møter, og derfor er deskriptorskalaene bare beregnet på muntlige kommunikative aktiviteter. Dette er ikke en uttømmende liste – brukerne kan godt kunne finne andre typer relasjonsaktiviteter som ikke er med her.

Generell mediering

	Generell mediering
C2	Kan mediere effektivt og naturlig, innta ulike roller alt etter behov og situasjon, identifisere nyanser og forbehold, samt styre en vanskelig eller følsom diskusjon. Kan med et klart, flytende, strukturert språk redegjøre for hvordan faktaopplysninger og argumenter er framlagt, og presist videreformidle vurderinger og de fleste nyanser og understreke sosiokulturelle implikasjoner (f.eks. bruk av stilnivå, underdrivelser, ironi og sarkasme).
C1	Kan mediere effektivt, bidra til å opprettholde positiv samhandling ved å tolke ulike perspektiver, håndtere tvetydigheter, foregripe misforståelser og gripe taktfullt inn for å få samtalen inn på rett spor. Kan bygge på ulike innlegg i en diskusjon og stimulere til resonnering med en rekke spørsmål. Kan klart og flytende med et velstrukturert språk formidle de viktigste poengene i lange, komplekse tekster selv om de ikke er knyttet til eget interessefelt, også evaluerende aspekter og de fleste nyanser.

	Generell mediering
B2	Kan etablere en åpen atmosfære og legge til rette for diskusjon av vanskelige problemstillinger, ved å vise forståelse for ulike perspektiver, oppmuntre andre til å utforske problemstillinger og følsomt justere måten man uttrykker ting på. Kan bygge på andres ideer og foreslå måter å komme videre på. Kan formidle hovedinnholdet i velstrukturerte, men lange og komplekse tekster om emner som er innen ens faglige, akademiske eller personlige interessefelt, og klargjøre samtalepartnerens meninger og hensikter.
	Kan samarbeide med personer med ulik bakgrunn, skape en positiv atmosfære ved å støtte, stille spørsmål for å identifisere felles mål, sammenligne alternativer for hvordan målene kan oppnås, og begrunne forslag til neste steg. Kan videreutvikle andres ideer, stille spørsmål for å få fram reaksjoner og andre vinkler og foreslå en løsning eller neste steg. Kan formidle detaljerte opplysninger og argumenter nøyaktig, f.eks. de viktigste poengene i komplekse, men godt strukturerte tekster som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.
B1	Kan samarbeide med personer med en annen bakgrunn, vise interesse og empati ved å stille og svare på enkle spørsmål, komme med forslag og kommentere forslag fra andre, spørre om de andre er enige, og foreslå alternative tilnærminger. Kan formidle hovedpunktene i lange tekster som er uttrykt med et ukomplisert språk, om emner av personlig interesse, forutsatt at det er mulig å sjekke betydningen av enkelte uttrykk.
	Kan introdusere personer med ulik bakgrunn, gi uttrykk for forståelse for at visse saker kan oppfattes ulikt, og invitere andre til å bidra med sin ekspertise og erfaring. Kan formidle informasjon som er gitt i klare, strukturerte informasjonstekster om emner som er kjent, av personlig interesse eller aktuelle, selv om mangler i ord-/tegnforrådet iblant medfører formuleringsproblemer.
A2	Kan ha en støtterolle i en samhandling, forutsatt at andre deltakere snakker/tegner langsomt og hjelper en til å bidra og formulere ens forslag. Kan formidle relevante opplysninger som er gitt i klart strukturerte, korte, enkle informasjonstekster, forutsatt at teksten handler om konkrete, kjente emner og er formulert med et enkelt dagligdags språk.
	Kan bruke enkle ord/tegn for å be noen om å forklare noe. Kan oppfatte når det oppstår vansker, og med enkelt språk gi uttrykk for hva problemet er. Kan formidle hovedpunktene i korte, enkle samtaler eller tekster om hverdagslige emner av umiddelbar interesse så lenge de er klart uttrykt med et enkelt språk.
A1	Kan bruke enkle ord/tegn og gester for å vise interesse for en idé. Kan formidle enkle, forutsigbare opplysninger av umiddelbar interesse, fra korte, enkle skilt og oppslag, plakater og programmer.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.4.1.1. Å mediere en tekst

For alle deskriptorene i skalaen i denne delen kan Språk A og Språk B være to forskjellige språk, to varianter av samme språk, to stilnivåer i samme språkvariant eller enhver kombinasjon av disse. De kan imidlertid også være identiske, for Rammeverket fra 2001 er tydelig på at mediering kan foregå på ett språk. Mediering kan også innebære enda flere språk – språk C og språk D, etc., avhengig av situasjonen. Deskriptorene skal likevel passe til alle formål. Brukerne kan derfor ønske å spesifisere hvilke språk/varieteter/modaliteter som er involvert når deskriptorene tilpasses deres forhold.

Det er også viktig å understreke at deskriptorene i denne delen ikke er ment å beskrive kompetansen til profesjonelle tolker og oversettere. Deskriptorene fokuserer på språkkompetanse, på hva en bruker/innlærer kan få til i uformelle, dagligdagse situasjoner. Kompetanser og strategier for oversettelse og tolking er et helt annet felt.

Å formidle spesifikk informasjon

Å *formidle spesifikk informasjon* handler om hvordan opplysninger av umiddelbar betydning trekkes ut av målteksten og formidles til noen andre. Her er fokuset på det spesifikke innholdet som er relevant, ikke hovedpunktene eller argumentasjonsrekken i en tekst. Å *formidle spesifikk informasjon* er beslektet med Å *lese for å orientere seg* (selv om informasjonen det gjelder, kan være gitt i en offentlig meddelelse eller i en serie instruksjoner). Brukeren/innlæreren skanner kildeteksten for nødvendig informasjon og videreformidler deretter dette til en mottaker. Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i de to skalaene er som følger:

- ▶ formidle informasjon om tidspunkt, steder, priser osv. fra kunngjøringer eller skriftlige medier
- ▶ formidle serier av angivelser eller instruksjoner
- ▶ formidle spesifikk, relevant informasjon fra informasjonstekster som veiledninger og brosjyrer, fra korrespondanse eller fra lengre, komplekse tekster som artikler, rapporter osv.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På Pre-A1 og A1 kan brukeren/innlæreren formidle enkel informasjon som tidspunkt, steder, tall osv., mens man på A2 kan få med seg informasjonen i enkle tekster som instruksjoner og meddelelser. På B1 kan man velge ut og formidle spesifikk, relevant informasjon fra enkle kunngjøringer og skriftlige kilder som flygeblad, brosjyrer og brev. På B2 kan man på en pålitelig måte formidle detaljert informasjon fra formell korrespondanse eller utdrag fra lange, komplekse tekster. I likhet med skalaen for Informasjons-utveksling er det ingen deskriptorer for C-nivåene, ettersom slike rene informasjonsoppgaver ikke krever ferdigheter på nivå C.

I de to skalaene kan Språk A og Språk B være to forskjellige språk, to varianter av samme språk, to stilnivåer i samme språkvariant eller enhver kombinasjon av disse. De kan imidlertid også være identiske. I førstnevnte tilfelle bør brukerne spesifisere hvilket språk / hvilken språkvariant de har i tankene, men i sistnevnte tilfelle bør de helt enkelt overse det som står i parentes.

	Å formidle spesifikk informasjon	
	Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)	Å formidle spesifikk informasjon skriftlig
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger; se C1</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2</i>
C1	Kan forklare (på språk B) betydningen av spesifikk informasjon i en bestemt del av en lang, kompleks tekst (skrevet på språk A).	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2</i>
B2	Kan formidle (på språk B) hvilke innlegg (på språk A) på en konferanse eller artikler i en bok (skrevet på språk A) som er spesielt relevante for et bestemt formål.	Kan formidle skriftlig (på språk B) hvilke innlegg som var viktige på en konferanse (på språk A), og som det vil være verdt å gå nærmere inn på.
	Kan formidle (på språk B) hovedpunktene i en formell korrespondanse og/eller i rapporter om generelle emner eller om emner knyttet til eget interessefelt (på språk A).	Kan formidle skriftlig (på språk B) de viktigste poengene i språklig komplekse, men godt strukturerte tekster (på språk A) som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.
B1	Kan formidle (på språk B) innholdet i offentlige meddelelser og beskjeder gitt med klart standard regionalt språk (på språk A) i normal hastighet.	Kan formidle skriftlig (på språk B) de viktigste poengene i en artikkel (på språk A) i et akademisk tidsskrift eller et fagtidsskrift.
	Kan formidle (på språk B) innholdet i detaljerte anvisninger eller instruksjoner dersom de er presentert tydelig (på språk A).	Kan formidle i en skriftlig rapport (på språk B) viktige beslutninger som er tatt på et møte (avholdt på språk A).
A2	Kan formidle (på språk B) konkrete opplysninger som er gitt i enkle informasjonstekster (som brosjyrer, tabeller, oppslag og brev eller e-poster) (på språk A).	Kan formidle skriftlig de viktigste poengene i en formell korrespondanse (på språk A).
	Kan formidle (på språk B) det som sies tydelig i en beskjed (på språk A) om kjente, hverdagslige emner, selv om man kan måtte forenkle beskjeden og lete etter ord/tegn.	Kan formidle skriftlig (på språk B) konkrete opplysninger som er gitt om kjente emner (på språk A) (f.eks. telefonsamtaler, meddelelser, instruksjoner).
A1	Kan formidle (på språk B) viktige konkrete opplysninger i korte, enkle tekster, produktetiketter og oppslag (på språk A) om kjente emner.	Kan formidle (på språk B) viktige konkrete opplysninger i enkle informasjonstekster (på språk A) om kjente emner.
Pre-A1	Kan formidle (på språk B) det som blir sagt i korte, enkle, klare beskjeder, instruksjoner og meddelelser der budskapet framføres langsomt og tydelig med enkelt språk (på språk A).	Kan formidle skriftlig (på språk B) konkrete opplysninger som er gitt i en enkel innspilt melding (på språk A), forutsatt at emnet er kjent og fremføringen er langsom og tydelig.

Å forklare data

Denne skalaen handler om å transformere informasjon fra diagrammer, figurer og andre bilder til muntlig tekst. Brukeren/innlæreren kan gjøre dette som en del av en PowerPoint-presentasjon eller når nøkkelinformasjon fra grafikk i en artikkel, en værmelding eller økonomiske opplysninger skal forklares for en venn eller kollega. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i de to følgende skalaene, er:

- ▶ beskrive grafisk innhold om kjente emner (f.eks. flytdiagrammer, værkart)
- ▶ presentere trender i grafer
- ▶ kommentere stolpediagrammer
- ▶ velge ut og tolke de viktigste punktene i empiriske data som presenteres grafisk.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Jo høyere nivå, desto mer kompleks er den visuelle informasjonen, fra dagligdagse (f.eks. værkart) til komplekse illustrasjoner i akademiske og svært spesialiserte tekster. Deretter, jo høyere nivået er, desto mer komplekse er de kommunikative handlingene som utføres (tolke kildedata, beskrive de viktigste punktene, forklare i detalj). Det er ingen deskriptorer på A1 og A2. På A2+ kan brukeren/innlæreren beskrive enkle illustrasjoner om kjente emner, mens man på B1 kan beskrive overordnede trender og detaljert informasjon i diagrammer knyttet til eget interesseområde. På B2 er fokuset på pålitelig tolking av komplekse data, mens på C2 kan brukeren/innlæreren tolke og beskrive ulike former for empiriske data fra begrepsmessig kompleks forskning.

I de to skalaene kan Språk A og Språk B være to forskjellige språk, to varianter av samme språk, to stilnivåer i samme språkvariant eller enhver kombinasjon av disse. De kan imidlertid også være identiske. I førstnevnte tilfelle bør brukerne spesifisere hvilket språk / hvilken språkvariant de har i tankene, men i sistnevnte tilfelle bør de helt enkelt overse det som står i parentes.

	Å forklare data (f.eks. i grafer, diagrammer, osv.)	
	Å forklare data muntlig	Å forklare data skriftlig f.eks. i grafer, diagrammer, osv.
C2	Kan gi en klar og pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av ulike typer empiriske data og visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) fra begrepsmessig kompleks forskning på akademiske eller faglige emner.	Kan gi en skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av ulike typer empiriske data (med tekst på språk A) fra begrepsmessig kompleks forskning på akademiske eller faglige emner.
C1	Kan gi en klar og pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av hovedpunktene og nærmere detaljer i komplekse diagrammer og annen visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) om komplekse akademiske eller faglige emner.	Kan gi en klar og pålitelig skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av hovedpunktene i komplekse diagrammer og andre visuelt presenterte data (med tekst på språk A) om komplekse akademiske eller faglige emner.
B2	Kan gi en pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av detaljopplysninger i komplekse diagrammer, tabeller og annen visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) om emner som er innenfor eget interessefelt.	Kan gi en pålitelig skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av detaljopplysninger i diagrammer og visuelt presenterte data innen eget interessefelt (med tekst på språk A).
B1	Kan tolke og beskrive (på språk B) detaljopplysninger i diagrammer innen eget interessefelt (med tekst på språk A), selv om mangler i ord/tegnforrådet kan medføre nøling eller upresise formuleringer.	Kan gi en skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av de generelle trendene i enkle diagrammer (f.eks. grafer, stolpediagrammer) (med tekst på språk A) og redegjøre i detalj for hovedpoengene, men må bruke ordbok eller andre oppslagsverk.
	Kan tolke og beskrive (på språk B) generelle trender i enkle diagrammer (f.eks. grafer, stolpediagrammer) (med tekst på språk A), selv om mangler i ord/tegnforrådet iblant medfører formuleringsproblemer.	Kan bruke enkle setninger (på språk B) til å beskrive hovedpunktene i visuelle framstillinger som handler om kjente emner (f.eks. et værkart, et enkelt flytskjema) (med tekst på språk A).
A2	Kan tolke og beskrive (på språk B) enkle visuelle framstillinger som handler om kjente emner (f.eks. et værkart, et enkelt flytskjema) (med tekst på språk A), selv om pauser, omstart og omformuleringer ofte forekommer.	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

Å bearbeide tekst

Å *bearbeide tekst* handler om å forstå informasjonen og/eller argumentene i kildeteksten og deretter overføre dette til en annen tekst, vanligvis mer konsist, på en måte som passer til situasjonens kontekst. Med andre ord er resultatet en sammenfatning og/eller omformulering av den opprinnelige informasjonen og argumentene, med fokus på hovedpunktene og hovedideene i kildeteksten. Nøkkelordet for skalaene for bearbeiding av informasjon er «sammendrag». Mens brukeren/innlæreren i Å *formidle spesifikk informasjon* nesten helt sikkert ikke leser hele teksten (med mindre nødvendig informasjon er godt skjult!), må man i Å *bearbeide tekst* først forstå alle hovedpunktene i kildeteksten til fulle. Å *bearbeide tekst* er dermed beslektet med Å *lese for å forstå informasjon og argumentasjon* (av og til kalt nærlesing eller detaljert lesing), selv om informasjonen det gjelder, kan ha blitt gitt i en presentasjon eller forelesning. Brukeren/innlæreren kan deretter velge å presentere informasjonen for mottakeren i en helt annen rekkefølge, avhengig av målet med den kommunikative aktiviteten. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i de to skalaene, er som følger:

- ▶ oppsummere hovedpunktene i en kildetekst
- ▶ sette sammen informasjon og argumentasjon fra ulike kilder
- ▶ gjenkjenne og avklare overfor mottakeren hva som er målgruppen, formålet og synspunktet i originalen.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Generelt blir prosessene som beskrives i deskriptoren, mer krevende kognitivt og språklig etter hvert som man beveger seg oppover på skalaen, i tillegg til at teksttypene blir mer varierte, kompleksitetsgraden i tekstene blir høyere, emnene blir mer abstrakte og vokabularet mer sofistikert. Det er ingen deskriptor for A1. På A2 må innlæreren muligens supplere sitt begrensede repertoar med gester, tegninger eller uttrykk hentet fra andre språk. På lavere nivåer er kildetekstene enklere og mer faktaorienterte og handler om hverdagslige emner og emner av umiddelbar interesse. På B1 omfatter tekstene TV-programmer, samtaler og velstrukturerte skriftlige tekster om emner man er interessert i. På B2 kan brukeren/innlæreren sammenfatte og rapportere informasjon fra flere kilder, for eksempel intervjuer, dokumentarer, filmer og komplekse skriftlige tekster innen eget interessefelt. På C-nivå kan man oppsummere lange, krevende faglige eller akademiske tekster med et velstrukturert språk, utlede holdninger og implisitte meninger, samt forklare subtile nyanser i presentasjonen eller fakta og argumenter.

I de to skalaene kan Språk A og Språk B være to forskjellige språk, to varianter av samme språk, to stilnivåer i samme språkvariant eller enhver kombinasjon av disse. De kan imidlertid også være identiske. I førstnevnte tilfelle bør brukerne spesifisere hvilket språk / hvilken språkvariant de har i tankene, men i sistnevnte tilfelle bør de helt enkelt overse det som står i parentes.

	Å bearbeide tekst	
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Å bearbeide tekst skriftlig
C2	Kan forklare (på språk B) et resonnement selv når det ikke finnes eksplisitte koblinger eller implikasjoner (på språk A), og understreke sosiokulturelle implikasjoner ved talerens/forfatterens måte å uttrykke seg på (f.eks. underdrivelser, ironi og sarkasme).	Kan redegjøre skriftlig (på språk B) for hvordan faktaopplysninger og argumenter er presentert i en tekst (på språk A), særlig når det rapporteres om synspunkter, og rette oppmerksomheten mot forfatterens bruk av underdrivelser, fordekt kritikk, ironi og sarkasme. Kan oppsummere informasjon fra ulike kilder og rekonstruere argumenter og framstillinger i en sammenhengende presentasjon.
C1	Kan oppsummere (på språk B) lange, krevende tekster (på språk A). Kan oppsummere (på språk B) en diskusjon (på språk A) som gjelder eget akademisk eller faglig felt, utdype og veie ulike synspunkter opp mot hverandre og identifisere de viktigste poengene. Kan oppsummere med klart, velstrukturert språk (på språk B) hovedpunktene i komplekse muntlige og skriftlige tekster (på språk A) på andre fagfelt enn sitt eget, selv om man innimellom kan måtte sjekke enkelte fagbegreper. Kan forklare (på språk B) subtile nyanser i presentasjonen av faktaopplysninger og argumenter (på språk A). Kan bruke informasjon og argumenter i en kompleks tekst (på språk A) til å snakke om et emne (på språk B), legge til kommentarer og redegjøre for sin oppfatning osv. Kan forklare (på språk B) hvilken holdning eller mening som legges for dagen i en tekst (på språk A) som handler om et spesialisert emne, og begrunne dette ved å vise til konkrete passasjer i den opprinnelige teksten.	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av lange, komplekse tekster (på språk A) og tolke innholdet korrekt så lenge det er mulig å sjekke den nøyaktige betydningen av sjeldne tekniske termer. Kan gi en skriftlig oppsummering av en lang, kompleks tekst (på språk A) (f.eks. en akademisk artikkel eller en politisk analyse, utdrag av en roman, lederartikkel, en bokanmeldelse, rapport eller utdrag fra en vitenskapelig bok) for et bestemt publikum og overholde stilen og stilnivået i originalen.
B2+	Kan oppsummere med et tydelig og velstrukturert språk (på språk B) informasjonen og argumentene i lange, komplekse tekster (på språk A) om aktuelle emner, innenfor eget interessefelt og fagfelt. Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i komplekse diskusjoner (på språk A) og veie de ulike synspunktene opp mot hverandre.	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i språklig komplekse, men godt strukturerte tekster (på språk A) om emner som er av faglig, akademisk eller personlig interesse. Kan sammenligne og lage et skriftlig sammendrag (på språk B) av informasjon og synspunkter i akademiske eller faglige publikasjoner (på språk A) som er innenfor eget interessefelt. Kan redegjøre skriftlig (på språk B) for synspunkter som kommer til uttrykk i en kompleks tekst (på språk A), og begrunne dette ved å vise til konkrete passasjer i den opprinnelige teksten.

	Å bearbeide tekst	
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Å bearbeide tekst skriftlig
B2	Kan sammenfatte (på språk B) informasjon og argumenter fra mange ulike kilder (på språk A). Kan oppsummere (på språk B) et vidt spekter av tekster, skjønnlitteratur og sakprosa (på språk A), og kommentere, drøfte og sammenligne ulike synspunkter og hovedtema. Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange, komplekse tekster (på språk A) om aktuelle emner, også innenfor sitt interessefelt. Kan identifisere målgruppen for en muntlig eller skriftlig tekst (på språk A) om et generelt emne og forklare (på språk B) forfatterens holdninger, synspunkter og formål med teksten. Kan oppsummere (på språk B) utdrag fra nyhetsinnslag, intervju eller dokumentarer som inneholder meningsytringer, argumenter og diskusjon (på språk A). Kan oppsummere (på språk B) handlingen og hendelsesforløpet i en film eller et skuespill (på språk A).	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i komplekse tekster (på språk A) om emner knyttet til eget interessefelt eller fagfelt.
B1+	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange tekster (på språk A) om emner som er innenfor eget interessefelt, forutsatt at det brukes et standardspråk, og at det er mulig å sjekke betydningen av enkelte uttrykk. Kan oppsummere (på språk B) en kort fortelling eller artikkel, et foredrag, en diskusjon, et intervju eller en dokumentar (på språk A) og svare på spørsmål om nærmere detaljer. Kan sette sammen små brokker av informasjon fra diverse kilder (på språk A) og oppsummere dem (på språk B) for andre.	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av informasjon og argumenter i tekster (på språk A) om emner av generell eller personlig interesse.

	Å bearbeide tekst	
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Å bearbeide tekst skriftlig
B1	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i klare, velstrukturerte tekster (på språk A) om emner som er kjent eller av personlig interesse, selv om mangler i ord/tegnforrådet iblant medfører formuleringsproblemer. Kan gi en enkel oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i informasjonen i enkle tekster (på språk A) om kjente emner (f.eks. et kort skriftlig intervju, en artikkel i et blad, en reisebrosjyre). Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i en samtale (på språk A) om emner som er av personlig interesse eller er aktuelle, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart. Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange muntlige tekster (på språk A) om emner som er innenfor eget interessefelt, dersom man kan høre det om igjen flere ganger. Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene eller det viktigste som har skjedd i TV-programmer eller videosnutter (på språk A), forutsatt at det er mulig å se dem flere ganger.	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedpunktene i enkle informasjonstekster (på språk A) om emner som er av personlig interesse eller er aktuelle, forutsatt at muntlige tekster er klart og tydelig fremført. Kan omskrive korte, skriftlige tekstbolker på en enkel måte og bruke ordlyden og rekkefølgen i den opprinnelige teksten.
A2	Kan gjengi (på språk B) hovedpunktene i enkle aktualitetsprogrammer på TV eller radio (på språk A) som handler om arrangementer, sport, ulykker osv., forutsatt at emnet er kjent og at fremføringen er langsam og tydelig. Kan bruke enkle setninger for å gjengi (på språk B) informasjon i klart strukturerte korte, enkle tekster (på språk A) som inneholder illustrasjoner eller tabeller. Kan oppsummere (på språk B) det eller de viktigste punktene i korte, enkle informative tekster (på språk A) om kjente emner. Kan formidle (på språk B) hovedpunktene i klart strukturerte korte, enkle muntlige og skriftlige tekster (på språk A) og utfylle sitt begrensede repertoar på andre måter (f.eks. gester, tegninger, ord/tegn på andre språk).	Kan oppsummere i form av kulepunkter (på språk B) relevante opplysninger i korte, enkle tekster (på språk A), forutsatt at tekstene gjelder kjente emner og er fremstilt med et enkelt, hverdagslig språk. Kan plukke ut og sitere viktige ord/tegn og uttrykk eller korte setninger fra en kort tekst som ligger innenfor innlærerens begrensede kompetanse og erfaringsområde. Kan bruke et enkelt språk for å gjengi (på språk B) hovedpunktene i helt korte tekster (på språk A) om kjente, hverdagslige emner når teksten inneholder et høyfrekvent vokabular; til tross for enkelte feil er teksten forståelig. Kan skrive av kortere tekster enten på datamaskin eller med en tydelig håndskrift.
A1	Kan formidle (på språk B) enkel, forutsigbar informasjon som gis med korte, enkle skilt og oppslag, plakater og programmer (skrevet på språk A).	Kan ved hjelp av en ordbok gjengi (på språk B) enkle setninger skrevet (på språk A), men velger ikke alltid rett betydning
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger	Ingen deskriptor foreligger

Å oversette en skriftlig tekst

Å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk er i all hovedsak en uformell aktivitet som ikke på noen måte er uvanlig verken privat eller i arbeidslivet. Det er prosessen med spontant å gi en muntlig oversettelse av en skriftlig tekst, som ofte vil være en beskjed, et brev, en e-post eller annen kommunikasjon. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ gi en grov, omtrentlig oversettelse
- ▶ fange opp den vesentligste informasjonen
- ▶ fange opp nyanser (høyere nivåer).

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Skalaen går fra en grov oversettelse av rutinemessig, dagligdags informasjon i enkle tekster på lavt nivå, til oversettelse av tekster som er stadig mer komplekse, med økende flyt og presisjon. Skillene mellom nivåene fra A1 til B1 går nesten utelukkende på teksttype. På B2 kan brukeren/innlæreren gi en muntlig oversettelse av komplekse tekster som inneholder informasjon og argumentasjon innen egne faglige, akademiske og personlige interesseområder, og på C-nivå kan man flytende oversette komplekse tekster om mange ulike generelle og spesialiserte emner og fange opp nyanser og implikasjoner.

Å oversette en skriftlig tekst skriftlig er av natur en mye mer formell prosess enn å gi en spontan muntlig oversettelse. Denne deskriptorskalaen i Rammeverket er imidlertid ikke ment brukt i forbindelse med aktivitetene til profesjonelle oversettere eller deres opplæring. Faktisk er ikke oversettelseskompetanse en faktor på skalaen. Videre utvikler profesjonelle oversettere, i likhet med profesjonelle tolker, sine språkferdigheter vanligvis videre i løpet av sin karriere. Språknivået som kreves for en oversettelse avhenger dessuten av typen tekst. Litterære oversettelser krever for eksempel vanligvis godt over C2-nivå. Som nevnt i avsnittet om hovedpunktene i Rammeverket, i forbindelse med drøftingen av nivåene i Rammeverket, er ikke C2 det høyeste nivået som kan defineres for kompetanse i andrespråk/fremmedspråk. Faktisk er nivå C2 midt på femtrinns skalaen for litterær oversettelse som utarbeides i [PETRA-prosjektet](#).⁴⁴ Ikke desto mindre vil flerspråklige brukere/innlærere med et lavere kompetansenivå ofte være i en situasjon hvor de blir bedt om å produsere en skriftlig oversettelse av en tekst i faglig eller personlig sammenheng. Her blir de bedt om å gjengi substansen i kildeteksten heller enn å omgjøre stil og tone i originalen til en passende stil og tone i oversettelsen, slik man ville forvente av en profesjonell oversetter.

Når deskriptorene i denne skalaen brukes, vil det være spesielt viktig å spesifisere hvilke språk det gjelder, for det er tilsiktet at skalaen ikke tar for seg oversettelse til og fra morsmålet. Dette skyldes delvis at for stadig flere flerspråklige personer er ikke «morsmål» og «beste språk» alltid synonymt. Det skalaen gir, er en funksjonell beskrivelse av språkkompetansen som trengs for å gjengi en kildetekst på et annet språk. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ oversettelsens forståelighet
- ▶ i hvilken grad de opprinnelige formuleringene og strukturen (over-)påvirker oversettelsen, i motsetning til at teksten følger etablerte konvensjoner på målspråket
- ▶ å oppfatte og gjengi nyanser fra originalen.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På lavere nivåer handler oversettelse om omtrentlige oversettelser av korte tekster som inneholder enkel og kjent informasjon, mens de høyere nivåene omhandler mer komplekse kildetekster, med en oversettelse som i økende grad gjenspeiler originalen med høy presisjon.

I de to skalaene kan Språk A og Språk B være to forskjellige språk, to varianter av samme språk, to stilnivåer i samme språkvariant eller enhver kombinasjon av disse. De kan imidlertid også være identiske. I førstnevnte tilfelle bør brukerne spesifisere hvilket språk / hvilken språkvariant de har i tankene, men i sistnevnte tilfelle bør de helt enkelt overse det som står i parentes.

NB: Som i alle tilfeller av mediering på tvers av språk kan brukerne ønske å supplere deskriptoren med de aktuelle språkene.

⁴⁴ <https://petra-education.eu/>.

	Å oversette en skriftlig tekst	
	Å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk	Å oversette en tekst skriftlig
C2	Kan produsere en flytende muntlig oversettelse (på språk B) av abstrakte skriftlige tekster (på språk A) om et vidt spekter av emner av personlig, akademisk eller faglig interesse og presist formidle vurderinger og argumenter, herunder nyansene ved dem og hva de innebærer.	Kan oversette (til språk B) tekniske dokumenter (på språk A) som ligger utenfor eget spesialfelt, forutsatt at oversettelsen blir kontrollert av en spesialist på området.
C1	Kan produsere en flytende muntlig oversettelse (på språk B) av komplekse skriftlige tekster (på språk A) om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner og få med seg de fleste nyansene.	Kan oversette (til språk B) abstrakte tekster (på språk A) om sosiale, akademiske og faglige emner innen sitt felt og nøyaktig formidle vurderinger og argumenter, inkludert mange av implikasjonene av dem, selv om en del formuleringer blir for sterkt påvirket av originalen.
B2	Kan produsere en muntlig oversettelse (på språk B) av komplekse skriftlige tekster (på språk A) med informasjon og argumenter om emner som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.	Kan produsere klart organiserte oversettelser (fra språk A til språk B) som gjenspeiler vanlig språkbruk, men som kan være for sterkt påvirket av rekkefølgen, avsnittene, tegnsettingen og enkelte formuleringer i originalen.
		Kan produsere oversettelser (på språk B) som ligger tett opptil setnings- og avsnittsstrukturen i den opprinnelige teksten (på språk A), og presist formidle hovedpunktene i kildeteksten, selv om oversettelsen kan synes klønet.
B1	Kan produsere en muntlig oversettelse (på språk B) av skriftlige tekster (på språk A) med informasjon og argumenter om emner av faglig, akademisk og personlig art innenfor sitt felt, så lenge de er fremstilt på et ukomplisert standardspråk.	Kan produsere omtrentlige oversettelser (fra språk A til språk B) av enkle faktabaserte tekster som ligger tett opptil strukturen i den opprinnelige teksten, dersom denne er skrevet med et ukomplisert standardspråk; til tross for enkelte språklige feil er oversettelsen forståelig.
	Kan produsere en omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av klare, velstrukturerte skriftlige tekster (på språk A) om emner som er kjent eller som er innenfor eget interessefelt, selv om mangler i ord-/tegnforrådet iblant medfører formuleringsproblemer.	Kan produsere omtrentlige oversettelser (fra språk A til språk B) av informasjon som er gitt i korte faktabaserte tekster som er skrevet på et ukomplisert standardspråk; til tross for enkelte feil er oversettelsen forståelig.

	Å oversette en skriftlig tekst	
	Å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk	Å oversette en tekst skriftlig
A2	Kan produsere en omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av korte, enkle hverdagslige skriftlige tekster (på språk A) (f.eks. brosjyrer, oppslag, anvisninger, brev eller e-poster).	
	Kan produsere en enkel, omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av korte, enkle skriftlige tekster (på språk A) (f.eks. oppslag om kjente emner) og få med seg det viktigste. Kan produsere en enkel, omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av informasjon om kjente hverdagslige emner som er skrevet med enkle setninger (på språk A) (f.eks. personlige nyheter, korte fortellinger, veibeskrivelser, meldinger eller anvisninger).	Kan bruke et enkelt språk for å produsere en omtrentlig oversettelse (fra språk A til språk B) av svært korte tekster om kjente, hverdagslige emner når teksten inneholder et høyfrekvent vokabular; til tross for feil er oversettelsen forståelig.
A1	Kan produsere en enkel, omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av enkle hverdagslige ord/tegn og fraser som er man møter (på språk A) på skilt og oppslag, plakater, programmer, brosjyrer osv.	Kan ved hjelp av en ordbok oversette enkle ord/tegn og fraser (fra språk A til språk B), men velger ikke alltid rett betydning.
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

Å ta notater (forelesninger, seminarer, møter, osv.)

Denne skalaen dreier seg om evnen til å oppfatte sentral informasjon og skrive koherente notater, noe som har verdi både i akademisk og arbeidslivet. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ type kildetekst: fra demonstrasjoner og instruksjoner, via enkle forelesninger og møter om emner innen eget felt, til møter og seminarer om ukjente, komplekse emner
- ▶ hvor mye hensyn som tas til mottaker (lavere nivåer): fra langsom og tydelig fremføring, med pauser til å ta notater, til velartikulerte og velstrukturerte forelesninger, og bruk av flere kilder
- ▶ type notatskriving: fra å ta notater som en punktliste (lavere nivåer), via notater om det som framstår som viktig for en selv, til et passende utvalg av hva som noteres og hva som bør utelates
- ▶ notatenes presisjon (høyere nivåer): fra notater som er presise nok til eget bruk (B1), via presise notater på møter innen eget felt (B2), til korrekt forståelse og gjengivelse av abstrakte begreper, sammenheng mellom ideer, implikasjoner og allusjoner.

	Å ta notater (forelesninger, seminarer, møter, osv.)
C2	Kan ta pålitelige notater som gjengir innholdet (eller skrive et korrekt møtereferat) for personer som ikke er til stede, selv om emnet er sammensatt og/eller ukjent, og samtidig fortsette å delta på møtet eller seminaret. Får med seg allusjoner og underforstått betydning og kan notere ned dette i tillegg til de ordene foreleseren bruker. Kan ta selektive notater og effektivt skrive om og forkorte for å få med abstrakte begreper og forholdet mellom elementer.
C1	Kan ta detaljerte notater under en forelesning om emner innenfor sitt interesseområde, og kan nedtegne informasjon så nøyaktig og så tett opptil originalen at notatene også kan være til nytte for andre. Kan ta beslutninger om hva som bør noteres og hva som kan utelates, etter hvert som forelesningen eller seminaret skrider frem, selv i saker man ikke er kjent med. Kan velge ut relevante detaljerte opplysninger og argumenter om komplekse, abstrakte emner fra flere kilder (f.eks. konferanser, podcaster, formelle diskusjoner og debatter, intervjuer osv.) forutsatt at det er presentert i normalt tempo.
B2	Kan forstå en klart strukturert forelesning om et kjent emne, og kan notere ned punkter som virker viktige, selv om man har lett for å konsentrere seg om selve formuleringene og dermed går glipp av noe av innholdet. Kan ta gode notater på møter og seminarer om de fleste emner som vil kunne bli tatt opp innen eget interesseområde.
B1	Kan under en forelesning ta notater som er presise nok til eget bruk senere, forutsatt at emnet er innenfor eget interesseområde og forelesningen er velstrukturert og med tydelig framføring. Kan ta notater i form av en liste med hovedpunkter under en enkel forelesning, når emnet er kjent og foreleseren fremfører tydelig. Kan notere ned rutinemessige instruksjoner på et møte om et kjent emne dersom de er enkelt formulert og at det gis tilstrekkelig tid til å notere.
A2	Kan ta enkle notater på en presentasjon/demonstrasjon der emnet er kjent og forutsigbart og den som presenterer gir rom for oppklaringsspørsmål og tid til å ta notater.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Kreative tekster

Kreative tekster er en av hovedkildene til *Å lese som fritidsaktivitet*, og flere av deskriptorene i denne skalaen gjelder lesing av litteratur. Kreative tekster er likevel ikke begrenset til litteratur eller i det hele tatt skrift. Film, teater, opplesninger og multimodale installasjoner er bare noen eksempler på kreative tekster, i den forstand

at de er fantasiens verk og har kulturell betydning. Selv om noen av deskriptorene i denne delen eksplisitt vil vise til skrevne tekster og/eller litteratur, vil mange bare vise til «verket».

Kreative tekster har en tendens til å vekke reaksjoner, noe det ofte oppmuntres til i språkundervisningen. Denne responsen kan komme til uttrykk i et klasserom eller i en av lesesirklene som ofte dannes i forbindelse med læring av fremmedspråk.

Den klassiske responsen kan gjerne deles inn i fire hovedtyper:

- ▶ engasjement: gi en personlig reaksjon på språket, stilen eller innholdet, føle en dragning mot et aspekt av eller egenskap ved verket.
- ▶ tolkning: tillegge aspekter ved verket betydning eller vekt, som innhold, tema, karakterenes motiver, metaforer osv.
- ▶ analyse av visse aspekter ved verket, som språk, litterære virkemidler, kontekst, karakterer, relasjoner osv.
- ▶ evaluering: gi en kritisk vurdering av teknikk, struktur, kunstnerens visjon, verkets betydning osv.

Det er en grunnleggende forskjell mellom de to første kategoriene (engasjement og tolkning) og de to siste (analyse og evaluering). Å beskrive en personlig reaksjon og tolkning er kognitivt langt enklere enn å gi en mer intellektuell analyse og/eller evaluering. Derfor har vi to ulike skalaer.

Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)

Den første skalaen gjenspeiler tilnærmingen som brukes i skoleverket og i lesesirkler for voksne. Skalaen fokuserer på uttrykk for påvirkningen et litterært verk har på brukeren/innlæreren som enkeltindivid.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ forklare hva man likte, hva som interesserte en ved verket
- ▶ beskrive karakterer, si hva man identifiserte seg med
- ▶ knytte aspekter ved verket til egen erfaring
- ▶ uttrykke følelser og emosjoner
- ▶ personlig tolkning av verket som helhet eller av aspekter ved det

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På lavere nivåer kan brukeren/innlæreren si hva man likte ved verket, si hvilke følelser det vekket, snakke om karakterer og knytte aspekter av verket til egne erfaringer, med flere detaljer på B1. På B2 kan man gi en grundigere forklaring, kommentere uttrykksformen og stilen og gi sin tolkning av handlingens utvikling, karakterene og temaene i en novelle, roman eller film eller et skuespill. På C-nivå kan man gi bredere og dypere tolkninger og underbygge dem med detaljer og eksempler.

	Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)
C2	Ingen deskriptor foreligger
C1	Kan gi en detaljert beskrivelse av sin egen tolkning av et verk, redegjøre for sine reaksjoner på visse elementer og forklare hva de innebærer. Kan redegjøre for sin egen tolkning av karakterene i et verk: deres mentale/emosjonelle tilstand, grunnene for deres handlinger og hva disse fører til.
B2	Kan gi en klar presentasjon av sine reaksjoner på et verk og utdype sine tanker og underbygge dem med eksempler og argumenter. Kan gi sin personlige tolkning av handlingen, karakterene og temaene i en fortelling, en roman, en film eller et skuespill. Kan beskrive sin emosjonelle reaksjon på et verk og forklare hvorfor verket har vekket en slik reaksjon. Kan redegjøre ganske detaljert for sine reaksjoner på uttrykksformen, stilen og innholdet i et verk og forklare hva man satte pris på og hvorfor.

	Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)
B1	Kan forklare hvorfor bestemte deler eller sider ved et verk vekket spesiell personlig interesse. Kan redegjøre ganske utførlig for hvilken karakter man identifiserte seg mest med og hvorfor. Kan knytte hendelser i en fortelling, en film eller et skuespill til lignende hendelser man selv har opplevd eller hørt om. Kan knytte følelsene hos en karakter i et verk til følelser man selv har hatt. Kan beskrive følelsene som ble vekket av bestemte passasjer av en fortelling, f.eks. der man ble nervøs for en karakter, og forklare hvorfor. Kan kort redegjøre for inntrykk og oppfatninger som et verk frambrakte hos en. Kan beskrive en karakters personlighet. Kan beskrive hva en karakter føler og forklare hvorfor.
A2	Kan gi uttrykk for sine reaksjoner på et verk og redegjøre for sine følelser og tanker med et enkelt språk. Kan bruke et enkelt språk for å forklare hvilke deler av et verk man ble spesielt interessert i. Kan si om man likte et verk eller ikke, og bruke et enkelt språk for å forklare hvorfor.
A1	Kan bruke enkle ord/tegn og fraser for å si hvordan et verk fikk en til å føle.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)

Denne skalaen representerer en tilnærming som er vanligere på videregående skole og universitetsnivå. Det dreier seg om mer formelle, intellektuelle reaksjoner. Aspektene som analyseres, omfatter betydningen av hendelsene i en roman, hvordan samme tema behandles i ulike verk og andre forbindelser mellom dem, i hvilken grad et verk følger konvensjoner, og en mer overordnet vurdering av verket som helhet. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- sammenligne ulike verk
- gi en begrunnet vurdering av et verk
- kritisk vurdere ulike sider ved verket, herunder hvor effektive virkemidlene som er brukt, er.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Det er ingen deskriptorer for A1 og A2. Opp til B2 er fokuset på beskrivelse heller enn vurdering. På B2 kan brukeren/innlæreren analysere likhetstrekk og forskjeller mellom verkene, gi en begrunnet vurdering og vise til andres vurderinger. På C1 blir analysen mer subtil, handler om hvordan verket engasjerer publikum, i hvilken grad det er konvensjonelt, om det tar i bruk ironi. På C2 kan brukeren/innlæreren oppfatte subtile språklige og stilistiske nyanser, avdekke konnotasjoner og gi en mer kritisk vurdering av måten struktur, språk og retoriske virkemidler benyttes for et bestemt formål i et litterært verk.

	Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)
C2	Kan gi en kritisk vurdering av verk fra ulike perioder og sjangere (romaner, dikt, skuespill) og oppfatte subtile stilistiske forskjeller og både implisitt og eksplisitt mening. Kan oppfatte spissfindighetene i et nyansert språk og de retoriske og stilistiske virkemidlene som brukes (f.eks. metaforer, avvikende syntaks, tvetydigheter), og tolke og forklare alle betydninger og konnotasjoner. Kan foreta en kritisk vurdering av måten struktur, språk og retoriske virkemidler brukes i en bestemt hensikt, og gi en begrunnet forklaring på hvordan denne bruken er hensiktsmessig og effektiv. Kan gi en begrunnet kritisk vurdering av tilsiktede brudd på språklige konvensjoner i et skriftlig verk.
C1	Kan gi en kritisk vurdering av mange ulike tekster, herunder litterære verk fra ulike perioder og sjangere. Kan vurdere i hvilken grad et verk oppfyller konvensjonene i sjangeren. Kan beskrive og kommentere hvordan verket engasjerer publikum (f.eks. ved å skape og bryte ned forventninger).

	Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)
B2	Kan sammenligne to verk og deres tema, karakterer og handling ved å utforske likheter og ulikheter og forklare betydningen av forbindelsene mellom dem. Kan gi en begrunnet vurdering av et verk på bakgrunn av tematikk og strukturelle og formelle trekk, og vise til andres vurderinger og argumenter. Kan vurdere måten verket ansporer leseren til å identifisere seg med karakterene, med eksempler. Kan beskrive hvordan samme tema behandles forskjellig i ulike verk.
B1	Kan identifisere de viktigste episodene og hendelsene i en klart strukturert beretning skrevet med et hverdagslig språk, og forklare hva hendelsene innebærer og hvordan de henger sammen. Kan beskrive de viktigste temaene og karakterene i korte fortellinger som har et høyfrekvent, hverdagslig språk og handler om vanlige situasjoner.
A2	Kan identifisere og bruke enkle standardformuleringer for å beskrive de viktigste temaene og karakterene i korte, enkle fortellinger som er skrevet med et høyfrekvent hverdagslig språk og handler om vanlige situasjoner.
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

3.4.1.2. Å mediere begreper

På utdanningsfeltet vet man at språk er et redskap for å tenke rundt et emne og for å uttrykke tenkningen sin i en dynamisk, samskapende prosess. En viktig komponent i utviklingen av medieringsskalaer er derfor å fange opp denne funksjonen. Hvordan kan språk lette adgangen til kunnskap og begreper for brukeren/innlæreren? Dette skjer hovedsakelig på to måter: den ene er i forbindelse med samarbeid og den andre når noen har en offisiell eller uoffisiell rolle som fasilitator, lærer eller veileder. Uansett er det praktisk talt umulig å utvikle begreper uten å ha gjort forberedelsene med å håndtere relasjonsspørsmålene. Derfor har vi to skalaer, én for å samarbeide i gruppe og én for å lede gruppearbeid. I begge tilfeller handler den første skalaen, til venstre i tabellen, om å skape vilkårene for effektivt arbeid (= relasjonell mediering).

Den andre skalaen, til høyre i tabellen, handler om utvikling og utdyping av ideer (= kognitiv mediering). På samme måte som ved ulike aspekter ved kommunikativ språkkompetanse eller flerspråklig og flerkulturell kompetanse er det her skapt skiller for å bidra til refleksjon, men reell kommunikasjon krever en holistisk integrasjon av de ulike aspektene. De fire deskriptorskalaene i denne delen er derfor satt opp i par, som vist under:

	Å skape vilkår	Å utvikle ideer
Å samarbeide i gruppe	Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige partnere	Å samarbeide for å skape mening
Å lede gruppearbeid	Å styre samhandling	Å stimulere til samtale om og med begreper

De to skalaene under «å skape vilkår» fokuserer på å bygge og opprettholde positive interaksjoner; de handler ikke direkte om adgang til ny kunnskap og nye begreper. Slik mediering kan imidlertid godt være en forutsetning for eller til og med en parallell aktivitet for å tilrettelegge for utvikling av ny kunnskap. Alle må være mottakelige for andres syn, så en positiv atmosfære er ofte en forutsetning for engasjert samarbeid som kan føre til ny kunnskap. Selv om disse fire skalaene er direkte relevante for opplæringsdomenet, begrenser de seg ikke til klasserommet, for de gjelder for alle domener der det er behov for å drive tenkingen framover.

Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige

Brukeren/innlæreren bidrar til et vellykket samarbeid i gruppen, vanligvis med et felles mål eller en kommunikasjonsoppgave, og passer bevisst på å gripe inn der det er nødvendig for å styre diskusjonen, balansere bidrag og bidra til å takle kommunikasjonsvansker internt i gruppen. Man er ikke utpekt til noen lederrolle i gruppen og bryr seg ikke om å innta en lederrolle selv, men bryr seg utelukkende om å lykkes med samarbeidet. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ samarbeidsorientert deltakelse ved bevisst å styre egen rolle og egne bidrag til gruppekommunikasjonen
- ▶ aktiv samarbeidsorientering av gruppearbeidet ved å bidra til å gjennomgå hovedpunktene og vurdere eller fastsette de neste stegene
- ▶ bruk av spørsmål og innspill for å drive diskusjonen framover på en konstruktiv måte
- ▶ bruk av spørsmål og turtaking for å balansere bidrag fra andre gruppemedlemmer med egne innspill.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På A2 kan brukeren/innlæreren aktivt samarbeide om enkle fellesoppgaver, forutsatt at noen hjelper til med å formulere forslagene man kommer med. På B1 er fokuset på å stille spørsmål og invitere andre til å snakke. På B2 kan brukeren/innlæreren bringe fokus tilbake i diskusjonen og bidra til å definere mål og sammenligne måter å nå dem på. På C1 kan man bidra til å styre en diskusjon taktfullt mot en konklusjon.

Å samarbeide for å skape mening

Denne skalaen handler om å stimulere og utvikle ideer som medlem av en gruppe. Dette er særlig relevant for samarbeid innen problemløsning, idémyldring, begrepsutvikling og prosjektarbeid.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kognitiv innramming av samarbeidsoppgaven ved å fastsette mål, prosesser og steg
- ▶ konstruere ideer/løsninger i fellesskap
- ▶ be andre om å forklare hvordan de tenker, og identifisere inkonsekvens i tankeprosessene
- ▶ oppsummere diskusjonen og bestemme de neste stegene.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Skalaen går fra enkle spørreteknikker og organisering av oppgaver på B1, til videreutvikling av andres ideer og meninger, felles utvikling av ideer (B2/B2+) til å evaluere problemer, utfordringer og forslag, påpeke inkonsekvens i tanker (C1) og lede diskusjonen effektivt mot konsensus på C2.

	Å samarbeide i gruppe	
	Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige	Å samarbeide for å skape mening
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	Kan oppsummere, evaluere og knytte sammen de ulike innspillene slik at deltakerne kommer til enighet om en løsning eller veien videre.
C1	Kan vise forståelse for ulike synspunkter som kommer til uttrykk i en gruppe, ta hensyn til innspill og formulere eventuelle forbehold, uenighet og kritikk på en slik måte at man unngår eller reduserer sjansen for å støte noen. Kan utvikle samhandlingen og taktfullt bidra til at den styres mot en konklusjon.	Kan fastsette rammene for en diskusjon for å bestemme framgangsmåte sammen med en partner eller en gruppe, og gjengi hva andre har sagt, oppsummere, utdype og veie flere synspunkter opp mot hverandre. Kan vurdere problemer, utfordringer og forslag i en diskusjon for å bestemme veien videre. Kan påpeke tilfeller av inkonsekvens og utfordre andres ideer i prosessen med å komme til enighet.
B2	Kan tilpasse måten spørsmål formuleres på og/eller måten man griper inn i en gruppesamhandling på, etter de andres reaksjoner. Kan fungere som referent i en gruppediskusjon og notere ned ideer og beslutninger, drøfte disse med gruppen og deretter oppsummere gruppens standpunkt(er) i plenum.	Kan få fram det sentrale problemet som skal løses i en kompleks oppgave, samt viktige aspekter som må tas i betraktning. Kan bidra i en kollektiv beslutnings- og problemløsningsprosess, uttrykke egne ideer og bidra til å utvikle ideer i fellesskap, redegjøre for detaljer og legge fram forslag til framtidige tiltak. Kan bidra til å organisere diskusjonen i en gruppe ved å gjengi hva andre har sagt, oppsummere, utdype og veie flere synspunkter mot hverandre.
	Kan stille spørsmål for å stimulere diskusjonen om hvordan en samarbeidsoppgave skal organiseres. Kan bidra til å definere målene for et gruppearbeid og sammenligne alternative måter å oppnå dem på. Kan bringe fokus tilbake i en diskusjon ved å komme med forslag til hva som bør behandles deretter og hvordan dette bør gjøres.	Kan videreutvikle andres ideer og meninger. Kan presentere sine ideer i en gruppe og stille spørsmål for å få fram reaksjoner hos de andre medlemmene av gruppen. Kan se to sider av en sak, finne argumenter for og imot og foreslå en løsning eller et kompromiss.

	Å samarbeide i gruppe	
	Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige	Å samarbeide for å skape mening
B1	Kan delta i fellesoppgaver, f.eks. komme med forslag og kommentere forslag fra andre, spørre om de andre er enige, og foreslå alternative tilnærminger.	Kan organisere arbeidet i en enkel samarbeidsoppgave ved å fastslå målet og forklare på en enkel måte de viktigste problemene som må løses.
	Kan delta i enkle fellesoppgaver og arbeide mot et felles mål i en gruppe ved å stille og besvare relativt enkle spørsmål.	Kan stille spørsmål, komme med kommentarer og foreslå enkle omformuleringer for å beholde fokus i en diskusjon.
A2	Kan definere oppgaven med enkle ord/tegn i en diskusjon og be andre om å bidra med sin ekspertise og erfaring.	Kan be et medlem av gruppen begrunne sine meninger.
	Kan oppfordre andre i gruppen til å ta ordet.	Kan gjenta deler av noe en annen har sagt, for å forsikre seg om at de forstår hverandre, og bidra til at samtalen utvikler seg i riktig retning.
A1	Kan delta i enkle fellesoppgaver, forutsatt at de andre deltakerne snakker langsomt og hjelper en til å bidra og formulere sine forslag.	Kan stille de rette spørsmålene for å forsikre seg om at samtalepartneren har forstått hva man mener.
	Kan samarbeide om enkle, praktiske oppgaver, spørre andre hva de mener, komme med forslag og forstå svarene, så sant man innimellom kan be om at noe blir gjentatt eller omformulert.	Kan komme med enkle kommentarer og eventuelt stille spørsmål for å vise at man følger med.
Pre-A1	Kan komme med enkle forslag for å drive diskusjonen framover.	Kan gi uttrykk for en ide med svært enkle ord/tegn og fraser og spørre hva andre synes, gitt at man kan forberede seg.
	Kan be andre bidra til svært enkle oppgaver med korte, enkle formuleringer som er forberedt på forhånd. Kan gi uttrykk for at man forstår og spørre om andre forstår.	Ingen deskriptor foreligger
	Ingen deskriptor foreligger	Ingen deskriptor foreligger

Å styre samhandling

Denne skalaen er ment for situasjoner hvor brukeren/innlæreren er utpekt til en lederrolle for å organisere de kommunikative aktivitetene mellom medlemmene av en eller flere grupper, for eksempel som lærer, fasilitator for et seminar, veileder eller ordstyrer. Brukeren/innlæreren har her en bevisst tilnærming til håndtering av kommunikasjonsfasene, som kan omfatte både kommunikasjon i plenum med hele gruppen og/eller kommunikasjon innenfor en undergruppe og mellom undergrupper. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ lede plenumsaktiviteter
- ▶ gi instruksjoner og sjekke at målene for en kommunikativ oppgave er forstått
- ▶ overvåke og tilrettelegge for kommunikasjon innenfor gruppen eller undergruppene uten å forstyrre kommunikasjonsflyten mellom gruppens deltakere
- ▶ styre kommunikasjonen i gruppen eller undergruppene; gripe inn for å få en gruppe tilbake på sporet
- ▶ tilpasse egne innspill og egen interaktivitet for å fremme gruppekommunikasjonen etter behovet.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På B1 kan brukeren/innlæreren gi klare instruksjoner, styre ordet og få deltakerne i en gruppe tilbake på sporet. Disse aspektene utvides på B2 med forklaring av ulike roller, grunnregler og evne til å få en gruppe tilbake på sporet ved hjelp av nye instruksjoner, eller oppmuntring til mer balansert deltakelse. Tidligere klynget flere deskriptorer om overvåking seg sammen rundt B2+, men kun én av disse er beholdt i denne skalaen. På C1 kan brukeren/innlæreren organisere en variert, balansert sekvens med arbeid i plenum, i grupper og enkeltvis og sikre smidige overganger mellom de ulike delene, gripe taktfullt inn for å få diskusjonen inn på rett spor, unngå at én person dominerer, eller slå ned på forstyrrende atferd. På C2 kan man påta seg ulike roller etter behov, identifisere understrømmer og gi passende veiledning, samt gi individuell støtte.

Å stimulere til samtale om og med begreper

Å stimulere til samtale om og med begreper handler om å fastsette rammer for å sette andre i stand til selv å konstruere et nytt begrep, snarere enn passivt å følge en føring. Brukeren/innlæreren kan gjøre dette som medlem av en gruppe, ved å midlertidig innta rollen som fasilitator – eller man kan ha blitt utpekt i en ekspertrolle (f.eks. motivator, lærer, trener, leder) som leder gruppen for å hjelpe dem til å forstå begreper. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ stille spørsmål for å stimulere til logisk tenkning (dialogisk samtale)
- ▶ sette bidrag sammen til en logisk, sammenhengende diskurs.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Skalaen går fra å vise interesse på A1, via å stille enkle spørsmål for å få noen med i en diskusjon eller be om noens mening på A2, til å overvåke diskusjonen og stille mer overordnede spørsmål på B2+ og over, for å oppmuntre til logisk tenkning, begrunne ideer og konstruere sammenhengende tankerekker.

	Å lede gruppearbeid	
	Å styre samhandling	Å stimulere til samtale om og med begreper
C2	Kan påta seg ulike roller alt etter deltakernes behov og hva aktiviteten krever (ressursperson, mediator, veileder osv.) og gi individuell støtte ved behov. Kan oppfatte understrømminger i samhandlingen og ta de nødvendige skritt for å styre hvilken retning diskusjonen skal ta.	Kan effektivt styre utviklingen av ideer i en diskusjon om komplekse abstrakte emner, styre debatten ved å stille målrettede spørsmål og oppfordre deltakerne til å utdype resonnementene.
C1	Kan organisere en variert, balansert sekvens med arbeid i plenum, i grupper og enkeltvis og sikre smidige overganger mellom de ulike delene. Kan gripe taktfullt inn for å få diskusjonen inn på rett spor, unngå at én person dominerer, eller slå ned på forstyrrende atferd.	Kan stille en rekke spørsmål som bygger på ulike innspill, for å stimulere til logisk tenkning (f.eks. til å formulere hypoteser, foreta deduksjoner, analyser, begrunnelser og prognoser).
B2	Kan organisere og lede et kollektivt samarbeidsprosjekt på en effektiv måte. Kan holde øye med arbeid som foregår individuelt og i grupper uten å trenge seg på, gripe inn for å få gruppen tilbake på sporet i oppgaven eller sikre jevn fordeling av innsatsen. Kan gripe hjelpende inn ved å stille målrettede spørsmål og oppfordre til forslag for å få deltakerne til å sette fokus på deler av oppgaven.	Kan oppfordre medlemmene av en gruppe til å beskrive og utvikle sine ideer. Kan oppfordre medlemmene av en gruppe til å spinne videre på andres innspill og ideer for å komme fram til et konsept eller en løsning.
	Kan forklare hvilken rolle hver av deltakerne i en samarbeidsprosess skal ha, gi klare instruksjoner til et gruppearbeid. Kan forklare grunnreglene for diskusjoner i små grupper om problemløsning eller vurdering av alternative forslag. Kan gripe inn ved behov med nye anvisninger for å få en gruppe tilbake på sporet i forhold til oppgaven eller for å sikre en jevnere arbeidsfordeling.	Kan formulere spørsmål og tilbakemeldinger for å oppmuntre til utdypning av ideer og begrunne eller forklare nærmere hva de mener. Kan bygge videre på andres ideer og knytte dem sammen til sammenhengende tankerekker. Kan be folk forklare hvordan en idé knytter seg til hovedtemaet for diskusjonen.
B1	Kan styre ordet i en diskusjon og be en deltaker si noe.	Kan be folk om å utdype enkelte punkter i det de har sagt. Kan stille relevante spørsmål for å kontrollere at et begrep som er forklart, er forstått. Kan stille spørsmål for å få andre til å utdype sitt resonnement.
	Kan gi enkle, klare anvisninger for hvordan en aktivitet skal organiseres.	Kan spørre en person hvorfor vedkommende mener noe, eller hvordan de mener noe ville fungere.
A2	Kan gi svært enkle anvisninger til en samarbeidsgruppe som ved behov vil hjelpe med formuleringen.	Kan spørre andre om hva de mener om en viss idé.
A1	Ingen deskriptor foreligger	Kan bruke enkle enkeltstående ord/tegn og ikke-verbale tegn for å vise interesse for en idé.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger	Ingen deskriptor foreligger

3.4.1.3. Mediere kommunikasjon

Til tross for den kortfattede presentasjonen av mediering i Rammeverkets tekst fra 2001, understrekes det sosiale aspektet. Mediering handler om en språkbruker som fungerer som mellomledd mellom ulike samtalepartnere og er engasjert i aktiviteter som «er en sentral form for språklig atferd i det samfunnet vi lever i» (Rammeverket, avsnitt 2.1.3). Språk er selvsagt ikke den eneste grunnen til at mennesker av og til har vanskeligheter med å forstå hverandre. Selv om man ser på mediering som et grep for å gjøre en tekst forståelig, kan forståelsesproblemer godt skyldes manglende kjennskap til feltet det dreier seg om. Å forstå den andre krever en innsats for å se noe ut fra den andres ståsted, samtidig som man har begges ståsted i bakhodet; av og til trenger man en tredje person eller et tredje område for å klare dette. Av og til oppstår det vanskelige situasjoner, spenninger eller til og med uoverensstemmelser som må håndteres for å for å gjøre forståelse og (dermed) kommunikasjon mulig.

Deskriptorene for mediering av kommunikasjon har derfor direkte relevans for lærere, veiledere, studenter og yrkesutøvere som ønsker å utvikle sin bevissthet og kompetanse på dette området, for å oppnå bedre resultater i sin kommunikasjon på ett eller flere språk, særlig når det finnes interkulturelle elementer.

Å skape en flerkulturell sone

Denne skalaen handler om det å skape en felles sone mellom språklig og kulturelt forskjellige samtalepartnere, dvs. evnen til å håndtere «annerledeshet» for å finne likheter og ulikheter, for å bygge på kjente og ukjente kulturelle særtrekk osv., for å tilrettelegge for kommunikasjon og samarbeid. Brukeren/innlæreren har som mål å skape et positivt samhandlingsmiljø som vil sikre vellykket kommunikasjon mellom deltakere med ulik kulturell bakgrunn, også i flerkulturelle sammenhenger. Snarere enn bare å bygge på sitt flerkulturelle repertoar for å oppnå aksept og fremme eget budskap (se *Å bygge på et flerkulturelt repertoar*), er brukeren/innlæreren engasjert som en kulturmediator som skal skape en nøytral felles «sone» preget av tillit, for å forbedre kommunikasjonen mellom andre. Her har man som mål å fremme interkulturell forståelse mellom deltakerne for å unngå og/eller overvinne mulige kommunikasjonsproblemer som skyldes ulike kulturelle ståsteder. Mediatoren må selv kontinuerlig utvikle sin bevissthet om sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller som påvirker den tverrkulturelle kommunikasjonen. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ bruke spørsmål og vise interesse for å fremme forståelse av kulturbetingede normer og perspektiver mellom samtalepartnerne
- ▶ vise forståelse og respekt for ulike sosiokulturelle og sosiolingvistiske perspektiver og normer
- ▶ foregripe, håndtere og/eller reparere misforståelser som skyldes sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På B1 er fokus på å presentere mennesker for hverandre og vise interesse og empati ved å stille og svare på spørsmål. På B2+ er fleksibilitet og anerkjennelse av ulike synsvinkler sentralt: evne til å tilhøre en gruppe og likevel opprettholde balanse og distanse, uttrykke seg taktfullt, oppklare misforståelser og forklare hvordan noe var ment. Dette aspektet videreutvikles på C-nivåene, der brukeren/innlæreren kan styre egne handlinger og uttrykk etter kontekst, gjøre små tilpasninger for å forhindre og/eller oppklare misforståelser og episoder som skyldes kulturforskjeller. På C2 kan man mediere effektivt og naturlig og ta hensyn til sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller.

	Å skape en flerkulturell sone
C2	Kan mediere på en effektiv og naturlig måte mellom medlemmer av sitt eget og andre fellesskap, og kan ta hensyn til sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller. Kan lede en sensitiv diskusjon på en effektiv måte og få med seg nyanser og forbehold.
C1	Kan fungere som mediator i interkulturelle møter og bidra til en felles kommunikasjonskultur ved å håndtere tvetydighet, komme med råd og oppmuntring og avverge misforståelser. Kan foregripe eventuelle misforståelser i det som har blitt sagt eller skrevet, og bidra til å opprettholde positiv samhandling ved å kommentere og tolke ulike kulturelle synspunkter på saken.

	Å skape en flerkulturell sone
B2	Kan dra nytte av kunnskap om sosiokulturelle konvensjoner for å oppnå konsensus om veien videre i en situasjon som er ukjent for alle de involverte. Kan i interkulturelle møter vise forståelse for perspektiver som avviker fra ens eget syn på verden, og uttrykke seg på en måte som passer i sammenhengen. Kan klare opp i misforståelser og feiltolkninger i interkulturelle møter og si hvordan ting egentlig var ment, for å rense luften og drive diskusjonen framover. Kan oppmuntre til en felles kommunikasjonskultur ved å uttrykke forståelse og ta hensyn til ulike ideer, følelser og synspunkter og oppfordre deltakerne til å bidra og respondere på de andres ideer. Kan samarbeide med personer med en annen kulturell orientering og diskutere likheter og ulikheter i synspunkter og perspektiver. Kan i samarbeid med personer fra andre kulturer tilpasse måten man jobber på for å skape felles framgangsmåter.
B1	Kan bidra til kommunikasjon på tvers av kulturer ved å innlede samtaler, vise interesse og empati ved å stille og besvare enkle spørsmål og gi uttrykk for enighet og forståelse. Kan opptre støttende i interkulturelle møter og anerkjenne andre gruppe-medlemmers følelser og verdenssyn. Kan bruke sitt begrensede repertoar til å bidra i en interkulturell utveksling og introdusere mennesker med en annen kulturell bakgrunn, stille og besvare spørsmål og gi uttrykk for forståelse for at visse saker kan oppfattes ulikt i kulturene det gjelder. Kan bidra til å skape en felles kommunikasjonskultur ved å utveksle enkel informasjon om språk- og kulturspesifikke verdier og holdninger.
A2	Kan bruke enkle ord/tegn for å bidra i en interkulturell utveksling og spørre andre om å forklare ting og få avklart hva de har sagt, og bruke sitt begrensede repertoar til å gi uttrykk for enighet, invitere, takke osv.
A1	Kan legge til rette for interkulturell utveksling ved å ønske velkommen og vise interesse med enkle ord/tegn og ikke-verbale signaler, be andre ta ordet og vise om man forstår ved direkte tiltale.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å opptre som mellomledd i uformelle situasjoner (med venner og kolleger)

Denne skalaen er beregnet på situasjoner der en flerspråklig bruker/innlærer etter beste evne medierer på tvers av språk og kulturer i uformelle situasjoner i det offentlige domenet, det personlige domenet, arbeidslivsdomenet eller opplæringsdomenet. Skalaen er derfor ikke relevant for aktivitetene til profesjonelle tolker. Medieringen kan være enveis (f.eks. under en velkomsttale) eller toveis (f.eks. under en samtale). Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ uformelt å formidle essensen i hva som blir uttrykt i en samtale
- ▶ formidle viktig informasjon (f.eks. i en situasjon på jobb)
- ▶ gjenta essensen i det som blir sagt i taler og presentasjoner

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På A-nivå kan brukeren/innlæreren yte enkel bistand, mens man på nivå A2+ og B1 kan mediere i forutsigbare situasjoner i det daglige. Denne bistanden er imidlertid avhengig av at samtalepartneren er velvillig og godtar å tilpasse det de sier eller gjentar informasjonen etter behov. På nivå B2 kan brukeren/innlæreren mediere innenfor egne interesseområder hvis det er tilstrekkelig med pauser til å gjøre det, og på nivå C1 kan man gjøre dette med god flyt innen mange ulike emner. På nivå C2 kan brukeren/innlæreren også presist formidle hva samtalepartneren mener, og samtidig overholde stil, stilnivå og kulturell kontekst.

	Å opptre som mellomledd i uformelle situasjoner (med venner og kolleger)
C2	Kan med et klart, flytende, strukturert språk formidle (på språk B) det som blir sagt (på språk A) om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner med rett stil og stilnivå, få fram finere meningsnyanser og utdype sosiokulturelle implikasjoner.
C1	Kan med letthet formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) om et bredt spekter av emner av personlig, akademisk og faglig art, legge fram viktig informasjon på en klar og konsis måte og forklare kulturelle referanser.
B2	Kan mediere (mellom språk A og språk B) og formidle detaljopplysninger, gjøre begge parter oppmerksom på bakgrunnsinformasjon og sosiokulturelle signaler, og om nødvendig stille avklarings- eller oppfølgingsspørsmål eller komme med relevant tilleggsinformasjon.
	Kan formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) i en velkomsttale, en anekdote eller presentasjon innen sitt felt, tolke kulturelle signaler rett og om nødvendig komme med tilleggsforklaringer, så lenge den som presenterer stopper ofte nok til at det er tid til å oversette. Kan formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner innen egne interesseområder, formidle og ved behov forklare betydningen av viktige utsagn og synspunkter, forutsatt at de andre forklarer og utdyper ved behov.
B1	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner innenfor sitt interesseområde og legge fram enkle faktaopplysninger og eksplisitte kulturelle referanser, forutsatt at det er anledning til å forberede seg, og at samtalepartnerne snakker tydelig og med et hverdagslig språk.
	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner av personlig interesse og samtidig overholde viktige høflighetskonvensjoner, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart, og det er mulig å be om nærmere forklaring og ta pauser for å planlegge hvordan man skal si ting.
A2	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) i dagligdagse situasjoner og samtidig overholde grunnleggende kulturelle konvensjoner og formidle de viktigste opplysningene, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart, og det er mulig å be om at noe blir gjentatt eller klargjort.
	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) i forutsigbare, dagligdagse situasjoner. Kan formidle personlige ønsker og behov frem og tilbake mellom to samtalepartnere, forutsatt at disse hjelper til med formuleringen.
A1	Kan formidle (på språk B) opplysninger om andre og helt enkle, forutsigbare opplysninger (på språk A), så lenge andre hjelper til med å formulere det.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser

Denne skalaen er ment for situasjoner hvor brukeren/innlæreren kan ha en formell rolle der det skal medieres i en uoverensstemmelse mellom tredjeparter, eller hvor man uformelt prøver å oppklare en misforståelse, en vanskelig situasjon eller en uenighet mellom samtalepartnerne. Brukeren/innlæreren prøver primært å avklare hva problemet er, og hva partene ønsker, og å hjelpe dem til å forstå hverandres synspunkter. Det kan gjøres forsøk på å overtale dem til å nærme seg en løsning på problemet. Brukeren/innlæreren tar ikke hensyn til egne synspunkter, men bestreber en balansert gjengivelse av synspunktene til de andre partene i diskusjonen. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ utforske på en følsom og balansert måte de ulike synspunktene til partene i dialogen
- ▶ utdype synspunktene som kommer til uttrykk, for å øke deltakernes forståelse av problemstillingene som diskuteres
- ▶ fastslå hva partene er enige om
- ▶ identifisere mulige områder der deltakerne kan komme hverandre i møte
- ▶ mediere at en eller flere av deltakerne endrer standpunkt, for å komme nærmere enighet eller en løsning.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På A-nivå kan brukeren/innlæreren oppfatte når det oppstår en uoverensstemmelse. På nivå B1 kan man innhente nærmere forklaringer, vise forståelse for problemstillingene og søke nødvendige avklaringer. På nivå B2 kan man oppsummere problemstillingene og partenes synspunkter, fastslå hva de er enige om, skissere mulige løsninger og oppsummere hva det er oppnådd enighet om. Disse ferdighetene er mer utviklet på nivå B2+, der brukeren/innlæreren viser en detaljert forståelse av problemstillingene og får frem mulige løsninger. På C-nivå har man det diplomatiske og overtalende språket som trengs for å kunne gjøre dette mer effektivt, ved å styre vanskelige diskusjoner på en taktfull måte.

	Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser
C2	Kan diskret håndtere en forstyrrende deltaker, taktfullt omformulere bemerkninger i den forbindelse og respektere kulturelt betingede oppfatninger. Kan innta en fast, men diplomatisk holdning i et prinsippsspørsmål, samtidig som man viser respekt for andres meninger.
C1	Kan vise forståelse for ulike synspunkter, bruke gjentakelser og omskrivninger for å vise inngående forståelse for hver av partenes krav for å komme til enighet. Kan taktfullt be hver av partene i en uoverensstemmelse om å definere hva de ikke kan forhandle om, og hva de på visse vilkår er villige til å gi avkall på. Kan bruke et overtalende språk for å tilkjenne overfor partene at de må strekke seg.
B2	Kan få partene i en uoverensstemmelse til å komme med forslag til løsninger slik at de kan komme til enighet, ved å formulere åpne, nøytrale spørsmål slik at ingen blir satt i forlegenhet eller blir fornærmet. Kan hjelpe partene til bedre å forstå hverandre ved å gjenta og omformulere deres synspunkter slik at de blir klarere, og ved å sette opp en prioritering av behov og mål. Kan gi et klart, nøyaktig sammendrag av hva det er enighet om, og hva som forventes av hver av partene. Kan, ved å stille spørsmål, identifisere hva det er enighet om, og be hver side komme med forslag til mulige løsninger. Kan oppsummere med ganske stor nøyaktighet de viktigste punktene det er uenighet om, og redegjøre for de ulike partenes standpunkter. Kan oppsummere begge siders standpunkter og trekke fram hva de er enige om, og hva som er til hinder for at de kan komme til enighet.
B1	Kan be partene i en uoverensstemmelse om å forklare hva de mener, og kan gi et kort svar på forklaringene, forutsatt at emnet er kjent og partene snakker tydelig. Kan vise forståelse for hovedproblemene i en uoverensstemmelse dersom emnet er kjent, og stille enkle spørsmål for å få bekreftelse og/eller avklaring.
A2	Kan oppfatte når samtalepartnere er uenige eller det oppstår problemer i samhandlingen, og bruke enkle innøvde uttrykk for å finne et kompromiss som alle kan enes om.
A1	Kan oppfatte når samtalepartnere er uenige eller når noen har et problem, og kan bruke enkle innøvde uttrykk (som «jeg forstår», «går det bra?») for å vise sympati.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

3.4.2. Medieringsstrategier

Brukeren/innlærers evne til å mediere handler ikke bare om lingvistisk kompetanse i de aktuelle språkene, men også evne til å bruke hensiktsmessige medieringsstrategier i tråd med konvensjonene, betingelsene og begrensningene for den kommunikative situasjonen. Medieringsstrategier er teknikker som tas i bruk for å klargjøre mening og lette forståelse. Som mediator kan brukeren/innlæreren måtte pendle mellom mennesker, tekster og diskurstyper, og språk, varieteter og modaliteter, avhengig av situasjonen medieringen foregår i. Strategiene som presenteres her, er kommunikasjonsstrategier, dvs. måter å hjelpe mennesker til å forstå, gjennom den faktiske medieringsprosessen. De handler om hvordan kildeinnholdet bearbeides for

mottakeren. Er det for eksempel nødvendig å utdype, sammenfatte, omskrive eller forenkle innholdet eller illustrere det med metaforer eller visuelle hjelpemidler? Strategiene presenteres hver for seg ettersom de gjelder for mange av aktivitetene.

3.4.2.1. Strategier for å forklare et nytt begrep

Å knytte opp mot forkunnskaper

Å knytte opp mot forkunnskaper er en viktig del av medieringsprosessen siden det er helt avgjørende i en læringsprosess. Mediatoren kan forklare ny informasjon ved å sammenligne, ved å beskrive hvordan noe er i forhold til noe mottakeren allerede kjenner, eller ved å hjelpe mottakerne med å aktivere forkunnskaper osv. Det kan gjøres koblinger til andre tekster, og ny informasjon og nye begreper kan knyttes til tidligere materiale og til bakgrunnskunnskap om verden. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ stille spørsmål for å oppmuntre andre til å aktivere forkunnskaper
- ▶ sammenligne og/eller knytte sammen ny og eksisterende kunnskap
- ▶ gi eksempler og definisjoner

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Det er en progresjon fra sammenligning med kjente, hverdagslige erfaringer på nivå B1, via bevisstgjøring med tydelige forklaringer på nivå B2, til omfattende, spontane definisjoner av komplekse begreper som trekker på forkunnskaper på C2.

Å tilpasse språket

Brukeren/innlæreren kan måtte foreta endringer i språkbruk, stil og/eller stilnivå for å bygge innholdet i en tekst inn i en ny tekst i en annen sjanger og med et annet stilnivå. Dette kan gjøres ved å bruke synonymer, sammenligninger, forenkling eller omskrivinger. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ omskrive
- ▶ tilpasse framføring
- ▶ forklare teknisk terminologi

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Fra A2 til B2 kan brukeren/innlæreren bruke omskriving og forenkling for å gjøre innholdet i muntlige og skriftlige tekster mer tilgjengelig. Deskriptorene på nivå B2 dreier seg om å skrive om vanskelige begreper og å gjøre tekniske emner mer forståelige ved hjelp av omskrivinger og bevisst tilpasning av det man sier. På C-nivå er begrepene tekniske eller komplekse, og brukeren/innlæreren er i stand til å presentere innholdet i en annen sjanger eller et annet stilnivå som egner seg bedre for målgruppen eller formålet.

Å stykke opp kompleks informasjon

Forståelsen kan ofte bedres ved å stykke opp kompleks informasjon i sine enkelte bestanddeler og vise hvordan disse delene passer sammen og danner et hele. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ stykke opp en prosess til en serie trinn
- ▶ presentere ideer eller instruksjoner som kulepunkter
- ▶ presentere hovedpoengene i en argumentasjonsrekke hver for seg

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På nivå B1 kan brukeren/innlæreren presentere instruksjoner eller informasjonstekst punkt for punkt. På B2 kan man stykke opp komplekse prosesser eller argumenter og presentere bestanddelene en for en. På C1 er det økt fokus på forsterkning og oppsummering, og på C2 kan brukeren/innlæreren bruke metaforer for å forklare hvordan delene forholder seg til helheten, og oppmuntre til ulike måter å analysere problemet på.

	Strategier for å forklare et nytt begrep		
	Å knytte opp mot forkunnskaper	Å tilpasse språket	Å stykke opp kompleks informasjon
C2	Kan introdusere komplekse begreper (f.eks. vitenskapelige) ved å gi detaljerte definisjoner og forklaringer som trekker på antatte forkunnskaper.	Kan tilpasse språket i mange ulike tekster for å presentere hovedinnholdet med et stilnivå, en kompleksitet og et detaljnivå som passer for målgruppen.	Kan lette forståelsen av komplekse problemstillinger ved å forklare hvordan de enkelte delene forholder seg til helheten og oppmuntre til ulike tilnærminger.
C1	Kan spontant stille en rekke spørsmål for å oppmuntre andre til å tenke over hvilke forkunnskaper de har om en abstrakt problemstilling og hjelpe dem med å knytte den til det som skal forklares.	Kan forklare teknisk terminologi og vanskelige begreper i kommunikasjon med ikke-fagkyndige om noe som gjelder eget spesialfelt. Kan tilpasse språket (f.eks. syntaks, idiombruk, sjargong) for å gjøre et komplekst spesialisert emne tilgjengelig for mottakere som ikke er kjent med det. Kan omformulere og tolke komplekse tekniske tekster med et passende ikke-teknisk språk for en mottaker som ikke har spesialkunnskap.	Kan lette forståelsen av komplekse problemstillinger ved å framheve og gruppere hovedpunktene og presentere dem i et logisk sammenhengende mønster og forsterke budskapet ved å gjenta hovedpunktene på ulike måter.
B2	Kan tydelig forklare hvordan målet for økten er knyttet til deltakernes personlige eller faglige interesse og erfaring.	Kan forklare tekniske emner innenfor eget felt med et passende ikke-teknisk språk for en mottaker som ikke har spesialkunnskap. Kan gjøre spesifikk, kompleks informasjon innenfor eget felt klarere og tydeligere for andre ved å omformulere den med et enklere språk.	Kan gjøre en kompleks problemstilling enklere å forstå ved å presentere leddene i argumentet hver for seg.
	Kan formulere spørsmål og gi tilbakemeldinger for å oppmuntre andre til å knytte noe til tidligere kunnskap og erfaring. Kan forklare et nytt begrep eller en prosedyre ved å sammenligne med noe som personene allerede er kjent med.	Kan gjøre hovedinnholdet i en tekst innen et interessefelt tilgjengelig for andre (f.eks. en resonnerende tekst, en forumdiskusjon, en presentasjon) ved å omformulere det til et enklere språk.	Kan gjøre en kompleks prosess enklere å forstå ved å stykke den opp i mindre deler.

	Strategier for å forklare et nytt begrep		
	Å knytte opp mot forkunnskaper	Å tilpasse språket	Å stykke opp kompleks informasjon
B1	Kan forklare hvordan noe fungerer ved hjelp av eksempler som trekker på hverdagslige opplevelser.	Kan omformulere til enklere vendinger hovedpunktene i korte, enkle tekster om kjente emner (f.eks. korte tidsskriftartikler, intervjuer) for å gjøre innholdet tilgjengelig for andre.	Kan gjøre en kort instruksjons- eller informasjonstekst enklere å forstå ved å presentere den i form av en liste med separate punkter.
	Kan ved hjelp av enkle spørsmål vise hvordan ny informasjon kan knyttes til ting folk kjenner fra før.	Kan omformulere korte, skriftlige tekstbolker på en enkel måte, og bruker rekkefølgen i den opprinnelige teksten.	Kan gjøre instruksjoner enklere å forstå ved å lese dem opp langsomt, noen få ord/tegn om gangen, og bruke verbale og ikke-verbale virkemidler for å lette forståelsen.
A2	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	Kan gjengi hovedpoenget i et enkelt budskap om et hverdagslig emne, og bruke andre ord/tegn for å hjelpe andre med å forstå det.	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

3.4.2.2. Strategier for å forenkle en tekst

Å forklare en begrepsstung tekst

Informasjonstetthet er ofte til hinder for forståelsen. Denne skalaen dreier seg om å utfylle kilden ved å inkludere nyttig informasjon, eksempler, detaljer, bakgrunnsinformasjon, resonnementer og forklaringer. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ bruke gjentakelser og redundans, for eksempel ved ulike omskrivninger
- ▶ endre stilen for å forklare noe mer eksplisitt
- ▶ gi eksempler.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På B1 og B2 er fokuset på gjentakelse og flere eksempler, mens C-nivåene er mer fokusert på utdyping og forklaring, og legge til nyttige detaljer.

Å strømlinjeforme en tekst

Denne skalaen handler om det motsatte av å *forklare* i skalaen over, nemlig å redusere en skriftlig tekst til essensen i budskapet. Dette kan omfatte å uttrykke samme informasjon med færre ord/tegn ved å fjerne gjentakelser og digresjoner, og å utelate de delene av kildeteksten som ikke tilfører relevant ny informasjon. Det kan imidlertid også omfatte en omorganisering av ideene i kilden for å understreke viktige punkter, trekke konklusjoner eller sette dem opp mot hverandre. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ framheve nøkkelinformasjon
- ▶ fjerne gjentakelser og digresjoner
- ▶ utelate det som er irrelevant for målgruppen.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: Fremheving kan helt enkelt bestå i å understreke eller gjøre notater i margen på A2+/B1, men blir full omskriving av kildeteksten på nivå C2. På nivå B2 er innlæreren i stand til å redigere kildeteksten for å fjerne gjentakelser og alt som er irrelevant. På C-nivå forskyves fokuset til å skreddersy en kildetekst for et bestemt publikum.

	Strategier for å forenkle en tekst	
	Å forklare en begrepsstung tekst	Å strømlinjeforme en tekst
C2	Kan belyse informasjon fra tekster i komplekse akademiske eller faglige emner ved å utdype og eksemplifisere.	Kan omskrive en kompleks kildetekst, forbedre koherens og kohesjon i teksten og flyten i argumentene og ta bort passasjer som er unødvendige for formålet.
C1	Kan gjøre komplekst, utfordrende innhold mer tilgjengelig ved å forklare de vanskelige aspektene mer eksplisitt og supplere med nyttige detaljer. Kan gjøre hovedpunktene i en kompleks tekst mer tilgjengelig for målgruppen ved å tilføre redundans og forklaringer og tilpasse stil og stilnivå.	Kan omorganisere en kompleks kildetekst slik at fokus rettes mot de punktene som er mest relevante for målgruppen.
B2	Kan gjøre innholdet i en tekst innenfor eget interessefelt mer tilgjengelig for målgruppen ved hjelp av eksempler, resonnementer og forklaringer.	Kan forenkle en kildetekst ved å utelate gjentakelser og irrelevant informasjon og ta hensyn til målgruppen.
	Kan gjøre begreper innen eget interessefelt mer tilgjengelig ved å gi konkrete eksempler, oppsummere trinn for trinn og gjenta hovedpunktene. Kan gjøre ny informasjon mer tilgjengelig ved hjelp av gjentakelser og illustrasjoner.	Kan redigere en kildetekst ved å slette deler som ikke tilfører relevant informasjon for et gitt publikum, og slik gjøre viktig innhold mer tilgjengelig for dem. Kan identifisere beslektet informasjon og informasjon som gjentas i ulike deler av en tekst, og slå dette sammen for å gjøre hovedbudskapet tydeligere.
B1	Kan gjøre et aspekt ved et dagligdags emne klarere og mer eksplisitt ved å formidle hovedpoengene på en annen måte.	Kan identifisere og markere (f.eks. understreke, gulmerke osv.) den viktigste informasjonen i en enkel informasjonstekst og formidle denne informasjonen videre til andre.
	Kan gjøre et aspekt ved et dagligdags emne klarere ved hjelp av enkle eksempler.	
A2	Ingen deskriptor foreligger	Kan identifisere og markere (f.eks. understreke, gulmerke osv.) de viktigste setningene i en kort dagligdags tekst.
A1	Ingen deskriptor foreligger	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger	Ingen deskriptor foreligger

Kapittel 4:

RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: FLERSPRÅKLIG OG FLERKULTURELL KOMPETANSE

Begrepene flerspråklighet og flerkulturalisme som presenteres i avsnitt 1.3, 1.4 og 6.1.3 i Rammeverket fra 2001, var utgangspunkt for utviklingen av deskriptorene på dette området. Det flerspråklige perspektivet i Rammeverket verdsetter den enkeltes kulturelle og språklige mangfold. Det vektlegger at innlærerne som «sosiale aktører» må trekke på alle sine språklige og kulturelle ressurser og erfaringer for å kunne delta fullt ut i sosiale og utdanningsmessige sammenhenger og oppnå gjensidig forståelse, få adgang til kunnskap og derved videreutvikle sitt språklige og kulturelle repertoar. Som det står i Rammeverket:

Når en språkinnlærer utvider sin erfaring med språk i ulike kulturelle kontekster, fra hjemmets språk via storsamfunnets språk til språk som brukes av andre folkegrupper, er det ikke slik at hun eller han mentalt holder disse språkene og kulturene strengt atskilt. Innlæreren bygger opp en kommunikativ kompetanse på grunnlag av all sin kunnskap om og erfaring med språk der språkene innbyrdes er forbundet og gjensidig påvirker hverandre. Denne kompetansen kaller vi flerspråklighet. (Rammeverket 2001, avsnitt 1.3)

Figur 15 – Flerspråklig og flerkulturell kompetanse

Når innlæreren sees som en sosial aktør i en handlingsorientert tilnærming tas begrepene flerkulturell og flerspråklig kompetanse ett skritt videre i språkundervisningen:

I et slikt perspektiv blir målet for språkopplæring sterkt modifisert. Målet er ikke lenger å oppnå full mestring av ett eller to eller til og med tre språk, isolert sett, ut fra en modell der den «ideelle morsmålsbruker» er idealet. I stedet kan målet bli å utvikle et språklig repertoar, der ulike språklige ferdigheter har sin plass.» (Rammeverket 2001, avsnitt 1.3)

I utviklingen av deskriptorene ble følgende punkter i Rammeverket 2001, spesielt vektlagt:

- ▶ Språk er innbyrdes avhengige og innbyrdes forbundet, spesielt på personnivå.
- ▶ Språk og kulturer holdes ikke atskilt i hver sine mentale rom.
- ▶ All kunnskap om språk og alle erfaringer med språk bidrar til å bygge opp kommunikativ kompetanse.
- ▶ Å mestre ulike språk like godt er ikke lenger målet; målet er snarere å ha evne (og vilje) til å tilpasse bruken av dem ut fra den sosiale og kommunikative situasjonen.
- ▶ I kommunikasjon kan språkbarrierer overvinnes ved å bruke ulike språk for å formidle budskap i samme situasjon.

Etter en analyse av nyere faglitteratur ble også følgende vurdert:

- ▶ evnen til å håndtere «annerledeshet», til å identifisere likheter og ulikheter og utnytte kjente og ukjente kulturelle særtrekk osv. slik at det blir mulig å kommunisere og samarbeide
- ▶ vilje til å fungere som mediator mellom kulturer
- ▶ evne til å bruke kunnskap i kjente språk proaktivt for å forstå nye språk, lete etter beslektede og internasjonale ord/tegn for å forstå tekster på ukjente språk og samtidig være oppmerksom på risikoen for «falske venner»
- ▶ evne til å svare på en sosiolingvistisk hensiktsmessig måte ved å flette inn elementer fra andre språk og/eller varieteter, for å kommunisere
- ▶ evne til å utnytte sitt språklige repertoar ved bevisst å blande, bake inn og skifte språk på ytringsnivå og diskursnivå
- ▶ vilje og evne til å øke den språklige/flerspråklige og kulturelle/flerkulturelle bevisstheten ved å være åpen og nysgjerrig.

Grunnen til at deskriptorene på dette området knyttes til nivåene i Rammeverket, er at de skal fungere som støtte for læreplanutviklere og lærere som prøver å a) utvide perspektivet på språkundervisning i sin kontekst og b) anerkjenne og verdsette innlærernes språklige og kulturelle mangfold. Når deskriptorene er inndelt i nivåer, er det for å gjøre det lettere å velge flerspråklige/flerkulturelle mål, slik at de blir realistiske i forhold til brukernes/innlærernes språknivå.

Skalaen *Å skape en flerkulturell sone* har blitt lagt inn i avsnittet «Å mediere kommunikasjon» snarere enn her, for den fokuserer på den mer proaktive rollen som mediator mellom kulturer. De tre skalaene i denne delen beskriver aspekter ved det bredere begrepsområdet for flerspråklig og interkulturell opplæring.

Det er dette området prosjektet [FREPA/CARAP](#) (Framework of Reference for Pluralistic Approaches, Cadre de référence pour des approches plurielles) handler om. I FREPA/CARAP oppsummeres ulike sider ved flerspråklig og interkulturell kompetanse i en hypertekstuell struktur uavhengig av språknivå. Dette er organisert i tre brede områder: faktakunnskap (savoir), eksistensiell kompetanse (savoir-être) og praktiske ferdigheter (savoir-faire). Brukerne kan gå inn på nettsiden for FREPA/CARAP for ytterligere refleksjon og tilgang til opplæringsmaterieill på dette området.

Å bygge på et flerkulturelt repertoar

Mange begreper som dukker opp i faglitteraturen og i deskriptorene for interkulturell kompetanse, er tatt med her, for eksempel:

- ▶ behovet for å håndtere tvetydighet i møtet med kulturelt mangfold og tilpasse reaksjoner og språk osv.
- ▶ behovet for å forstå at ulike kulturer kan ha ulike sedvaner og normer, og at handlinger kan oppfattes annerledes av mennesker som tilhører en annen kultur
- ▶ behovet for å ta hensyn til at oppførselen kan være annerledes (inklusive gester, tone og holdninger) og diskutere overgeneraliseringer og stereotyper
- ▶ behovet for å gjenkjenne likheter og bruke dem for å forbedre kommunikasjonen
- ▶ viljen til å vise forståelse for forskjellene
- ▶ viljen til å forklare og utdype og be samtalepartnere forklare nærmere for å unngå eventuelle misforståelser.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert på de fleste nivåene i skalaen, er som følger:

- ▶ å gjenkjenne kulturelle, sosialpragmatiske og sosiolingvistiske konvensjoner/signaler og reagere hensiktsmessig på dem
- ▶ å gjenkjenne og tolke likheter og ulikheter når det gjelder perspektiver, sedvaner, hendelser
- ▶ å evaluere nøytralt og kritisk.

Progresjonen på skalaen kan beskrives slik: På A-nivåene er brukeren/innlæreren i stand til å gjenkjenne mulige årsaker til kulturelt betingede komplikasjoner i kommunikasjonen og handle på en passende måte i enkle, dagligdagse utvekslinger. På nivå B1 kan brukeren/innlæreren generelt respondere på de vanligste kulturelle signalene, oppføre seg i samsvar med sosialpragmatiske konvensjoner og redegjøre for eller diskutere trekk ved sin egen og andres kultur. På nivå B2 kan brukeren/innlæreren delta i kommunikasjonen på en effektiv

måte, håndtere de fleste problemene som måtte oppstå, og er vanligvis i stand til å oppdage og oppklare misforståelser. På C-nivåene er dette utviklet til en evne til å kunne redegjøre taktfullt for bakgrunnen for livssyn, verdier og sedvaner i en kultur, tolke og diskutere sider ved dem, håndtere sosiolingvistiske og pragmatiske tvetydigheter og uttrykke reaksjoner på en konstruktiv, kulturelt akseptabel måte.

	Å bygge på et flerkulturelt repertoar
C2	Kan innlede og kontrollere sine handlinger og uttrykksmåter ut fra sammenhengen, vise at man er bevisst på kulturforskjeller, og gjøre små tilpasninger for å forhindre og/eller oppklare misforståelser og episoder som skyldes kulturforskjeller.
C1	Kan identifisere forskjeller i sosiolingvistiske/sosialpragmatiske konvensjoner, kritisk reflektere over dem og tilpasse sin måte å kommunisere på ut fra dette. Kan redegjøre taktfullt for bakgrunnen for og tolke og diskutere sider ved kulturelle verdier og sedvaner ved å trekke på interkulturelle møter, litteratur, film osv. Kan håndtere tvetydigheter i tverrkulturell kommunikasjon og gi uttrykk for sine reaksjoner på en konstruktiv, kulturelt akseptabel måte for å avklare situasjonen.
B2	** Kan beskrive og evaluere sin egen og andre sosiale gruppers synspunkter og sedvaner og vise at man er bevisst på de underforståtte verdiene som vurderinger og fordommer ofte er basert på. ** Kan forklare hvordan man tolker kulturelle antakelser, forutinntatthet, stereotypier og fordommer i sitt eget samfunn og i andre samfunn man kjenner. ** Kan tolke og forklare et dokument eller en hendelse fra en annen kultur og knytte det til dokumenter eller hendelser fra egen/egne kultur(er) og/eller kulturer man kjenner. ** Kan diskutere graden av objektivitet og skillet mellom informasjon og meninger i det som uttrykkes om egen og andres kultur i mediene. Kan identifisere og reflektere over likheter og ulikheter i kulturelt betingede atferdsmønstre (f.eks. gester og talevolum eller, for tegnspråk, tegnstørrelse) og diskutere hva de innebærer, for å komme til en gjensidig forståelse. Kan i et interkulturelt møte erkjenne at det noen gjerne tar for gitt i en bestemt situasjon, ikke nødvendigvis vil bli tatt for gitt av andre, og kan reagere og uttrykke seg på en måte som passer i sammenhengen. Kan i det store og hele tolke kulturelle signaler i den aktuelle kulturen rett. Kan reflektere over og redegjøre for spesielle måter å kommunisere på i egen kultur og andre kulturer og risikoen for at dette kan skape misforståelser.
B1	Kan i det store og hele oppføre seg i samsvar med konvensjonene når det gjelder kroppsholdning, øyekontakt og fysisk avstand til andre. Kan i det store og hele respondere korrekt på de vanligste kulturelle signalene. Kan redegjøre for trekk ved egen kultur for medlemmer av en annen kultur eller redegjøre for trekk ved den andre kulturen for medlemmer av egen kultur. Kan forklare med enkle ord/tegn hvordan egne verdier og atferdsmønstre påvirker synet på andre menneskers verdier og atferd. Kan med enkle ord/tegn snakke om at noe man kan synes er «rart» i en sosiokulturell sammenheng, godt kan virke «normalt» for andre. Kan med enkle ord/tegn beskrive hvordan egne kulturelt betingede handlinger kan oppfattes annerledes av mennesker fra andre kulturer.

	Å bygge på et flerkulturelt repertoar
A2	Kan gjenkjenne og anvende grunnleggende kulturelle konvensjoner for dagligdagse sosiale utvekslinger (f.eks. forskjellige hilsener og ritualer). Kan oppføre seg korrekt i dagligdagse situasjoner når det gjelder hilsener, avskjed, takknemlighet og beklagelse, men får problemer hvis rutinene ikke følges. Kan forstå at egen oppførsel i en dagligdags transaksjon kan sende ut et annet budskap enn det man hadde ment, og kan prøve å forklare dette med enkle ord/tegn. Kan forstå når det oppstår problemer i samhandlingen med medlemmer av andre kulturer, men vet ikke nødvendigvis hvordan man skal oppføre seg i denne situasjonen.
A1	Kan gjenkjenne forskjellige måter å nummerere på, måle avstand på, si hva klokken er, osv., men kan ha problemer med å bruke dette, til og med i enkle hverdagslige transaksjoner.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Deskriptorer som er merket med ** viser til et svært høyt nivå B2. Disse kan også brukes for C-nivåene.

Flerspråklig forståelse

Denne skalaen beskriver først og fremst evnen til å bruke kjennskap til og (eventuelt bare partielle) ferdigheter i ett eller flere språk som strategi for å angripe tekster på andre språk og derved oppnå kommunikasjonsmålet. Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ åpenhet og fleksibilitet til å arbeide med ulike elementer fra ulike språk
- ▶ utnytte signaler
- ▶ utnytte likheter, gjenkjenne «falske venner» (fra B1 og oppover)
- ▶ utnytte parallelle kilder på ulike språk (fra B1)
- ▶ sette sammen informasjon fra alle tilgjengelige kilder (på ulike språk).

Progresjonen på skalaen kan beskrives slik: Etter hvert som man går oppover, flyttes fokuset fra leksikalsk nivå til bruk av ko-tekst og kontekst- eller sjangerrelaterte ledetråder. B-nivåene kjennetegnes av en bedre analytisk evne, som evnen til å utnytte likheter, gjenkjenne «falske venner» og utnytte parallelle kilder på ulike språk. Det foreligger ingen deskriptorer for C-nivåene, muligens fordi kildene har fokusert på A- og B-nivåene.

NB: Det som er kalibrert i denne skalaen, er evnen til å bruke flerspråklighet i praksis for å oppnå forståelse. I en gitt kontekst der spesifikke språk brukes, kan brukerne supplere deskriptoren med en angivelse av disse språkene (erstatte understrekte og kursiverte ord i deskriptoren med de aktuelle språkene).

Deskriptoren for nivå B1:

Kan utlede betydningen av en tekst på grunnlag av det man har forstått av tekster om samme emne skrevet på ulike språk (f.eks. nyhetssammendrag, museumsbrosjyre, anmeldelser på nettet)

kan for eksempel bli:

Kan utlede betydningen av en tekst på tysk på grunnlag av det man har forstått av tekster om samme emne skrevet på fransk og engelsk (f.eks. nyhetssammendrag, museumsbrosjyre, anmeldelser på nettet).

	Flerspråklig forståelse
C2	Ingen beskrivelse foreligger, se B2
C1	Ingen beskrivelse foreligger, se B2
B2	Kan bruke sin kunnskap om sjangerkonvensjoner og tekstmønstre på <u>språk i sitt flerspråklige repertoar</u> som støtte for forståelsen.

	Flerspråklig forståelse
B1	Kan bruke det man har forstått på <u>ett språk</u> til å forstå emnet og hovedbudskapet i en tekst på <u>et annet språk</u> (f.eks. ved lesing av korte avisartikler om samme emne skrevet på ulike språk). Kan bruke parallelle oversettelser av tekster (f.eks. artikler i tidsskrifter, fortellinger, passasjer i romaner) for å utvikle forståelsen på <u>ulike språk</u>. Kan utlede betydningen av en tekst på grunnlag av det man har forstått av tekster om samme emne skrevet på <u>ulike språk</u> (f.eks. nyhetssammendrag, museumsbrosjyrer, anmeldelser på nettet). Kan trekke ut informasjon fra dokumenter skrevet på <u>ulike språk</u> innen eget felt og for eksempel ta det med i en presentasjon. Kan oppfatte likheter og ulikheter i måten begreper uttrykkes på på <u>ulike språk</u>, og skille mellom identisk bruk av ordrøtter og «falske venner». Kan bruke sin kunnskap om grammatiske strukturer og funksjonsuttrykk fra <i>språk i sitt flerspråklige repertoar</i> som støtte for forståelsen.
A2	Kan forstå korte, klart uttalte beskjeder ved å sammenstille det man forstår fra tilgjengelige versjoner på <u>ulike språk</u>. Kan forstå korte, klart formulerte skriftlige beskjeder og anvisninger ved å sammenstille det man forstår fra tilgjengelige versjoner på <u>ulike språk</u>. Kan bruke enkle advarsler, anvisninger og informasjon om et produkt som er gitt parallelt på <u>ulike språk</u>, til å finne relevant informasjon.
A1	Kan gjenkjenne internasjonale ord/tegn og uttrykk som er felles for <u>ulike språk</u> (f.eks. Haus/hus/house) for å utlede betydningen av enkle skilt og oppslag: - identifisere hva som sannsynligvis står i en kort, enkel skriftlig tekst - oppfatte hovedtrekkene i korte, enkle sosiale utvekslinger der man er til stede, dersom det snakkes svært langsomt og tydelig - utlede hva andre prøver å si direkte til en dersom det snakkes svært langsomt og tydelig, om nødvendig med gjentakelser
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Å bygge på et flerspråklig repertoar

I denne skalaen finner vi aspekter som også kjennetegner de to foregående skalaene. Når en sosial aktør bygger på sitt flerkulturelle repertoar, bygger vedkommende også på alle tilgjengelige språklige ressurser for å kommunisere effektivt i en flerspråklig kontekst og/eller i en tradisjonell medieringssituasjon der de andre ikke har et felles språk. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- tilpasse seg situasjonen på en smidig måte
- forstå når og i hvilken grad det vil være nyttig å bruke flere språk
- tilpasse språket etter samtalepartnerens språkferdigheter
- blande språkene og veksle mellom dem etter behov
- forklare og avklare på ulike språk
- oppmuntre andre til å bruke andre språk ved å gi et eksempel.

Progresjonen oppover på skalaen kan beskrives slik: På A-nivåene legges vekten på utnyttelse av alle tilgjengelige ressurser for å håndtere en enkel, hverdagslig transaksjon. Fra nivå B begynner språket å bli brukt kreativt, og på nivå B2 kan brukeren/innlæreren lett veksle mellom språkene for å få andre til å føle seg mer vel, forklare nærmere, formidle fagspesifikk informasjon og generelt gjøre kommunikasjonen mer effektiv. På nivå C videreføres dette fokuset, men i tillegg legges det for dagen en evne til å kommentere og forklare vanskelige abstrakte begreper på forskjellige språk. Generelt er det også en utvikling der vedkommende går fra å ta med enkeltord fra andre språk, til å komme med en forklaring på spesielt egnede uttrykk og bruke metaforer for å oppnå en effekt.

NB: Det som er kalibrert i denne skalaen, er evnen til å utnytte flerspråklighet i praksis. I en gitt kontekst der spesifikke språk brukes, kan brukerne supplere deskriptoren med en angivelse av disse språkene (erstatte understrekte og kursiverte ord i deskriptoren med de aktuelle språkene).

Deskriptoren for nivå B2

Kan i samarbeidsrettet samhandling bruke ulike språk i sitt flerspråklige repertoar for å forklare hva en oppgave består i, de viktigste trinnene, hvilke beslutninger som må tas, og hvilke resultater som forventes oppnådd.

kan for eksempel bli:

Kan i samarbeidsrettet samhandling bruke engelsk, spansk og fransk for å forklare hva en oppgave består i, de viktigste trinnene, hvilke beslutninger som må tas, og hvilke resultater som forventes oppnådd.

	Å bygge på et flerspråklig repertoar
C2	Kan samhandle i en flerspråklig situasjon om abstrakte eller spesialiserte emner og veksler med letthet mellom <u>språkene i sitt flerspråklige repertoar</u>, og kan om nødvendig forklare hva de andre deltakerne har sagt. Kan utforske likheter og ulikheter mellom metaforer og andre billedlige uttrykk på <u>språkene i sitt flerspråklige repertoar</u> for å oppnå en retorisk eller komisk effekt.
C1	Kan veksle mellom språk uten anstrengelse for å lette kommunikasjonen i en flerspråklig situasjon, oppsummere og kommentere det andre har sagt i diskusjonen, og tekster det er vist til, på <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u>. Kan delta aktivt i en samtale på <u>to eller flere språk i sitt flerspråklige repertoar</u>, tilpasse seg språkbytter og ta hensyn til samtalepartnerens behov og språkferdigheter. Kan bruke og forklare fagterminologi fra <u>et annet språk i sitt flerspråklige repertoar</u> som samtalepartnerne er bedre kjent med, for å forbedre forståelsen i en diskusjon om abstrakte eller spesialiserte emner. Kan svare spontant og uten anstrengelse på det aktuelle språket når noen bytter til et annet <u>språk i vedkommendes flerspråklige repertoar</u>. Kan bidra til forståelsen i diskusjonen om en muntlig eller skriftlig tekst på <u>ett språk</u> ved å forklare, sammenfatte, avklare og utdype den på <u>et eller flere språk i sitt flerspråklige repertoar</u>.
B2	**Kan forstå i hvilken grad det passer seg å blande <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u> i en gitt situasjon og bruke dette for å gjøre kommunikasjonen mer effektiv. **Kan veksle effektivt mellom <u>språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å lette utvekslingen mellom tredjeparter som ikke har et felles språk. **Kan i en ytring legge til et uttrykk fra <u>et annet språk i sitt flerspråklige repertoar</u> som egner seg spesielt godt i situasjonen/for begrepet diskusjonen gjelder, og om nødvendig forklare det for samtalepartneren. Kan veksle mellom <u>språkene i sitt flerspråklige repertoar</u> for å formidleupart fagspesifikk informasjon og problemer knyttet til sitt interesseområde, til ulike samtalepartnere. Kan i samarbeidsrettet samhandling bruke <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å forklare hva en oppgave består i, de viktigste trinnene, hvilke beslutninger som må tas, og hvilke resultater som forventes oppnådd. Kan bruke <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å oppmuntre andre til å bruke det språket de føler seg mest komfortable med.
B1	Kan bruke sitt begrensede repertoar på <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u> på en kreativ måte i dagligdagse sammenhenger for å takle uventede situasjoner.

	Å bygge på et flerspråklig repertoar
A2	Kan bruke sitt begrensede repertoar på <u>ulike språk</u> for å redegjøre for et problem eller be om hjelp eller nærmere forklaringer. Kan bruke ord/tegn og uttrykk fra <u>ulike språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å gjennomføre en enkel praktisk transaksjon eller utveksle informasjon. Kan bruke et ord/tegn fra <u>et annet språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å gjøre seg forstått i en rutinemessig dagligdags situasjon, når man ikke kommer på et passende uttrykk på <u>det språket som snakkes</u>.
A1	Kan bruke et svært begrenset repertoar på <u>ulike språk</u> for å gjennomføre en helt enkel konkret hverdagslig transaksjon med en samarbeidsvillig samtalepartner.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

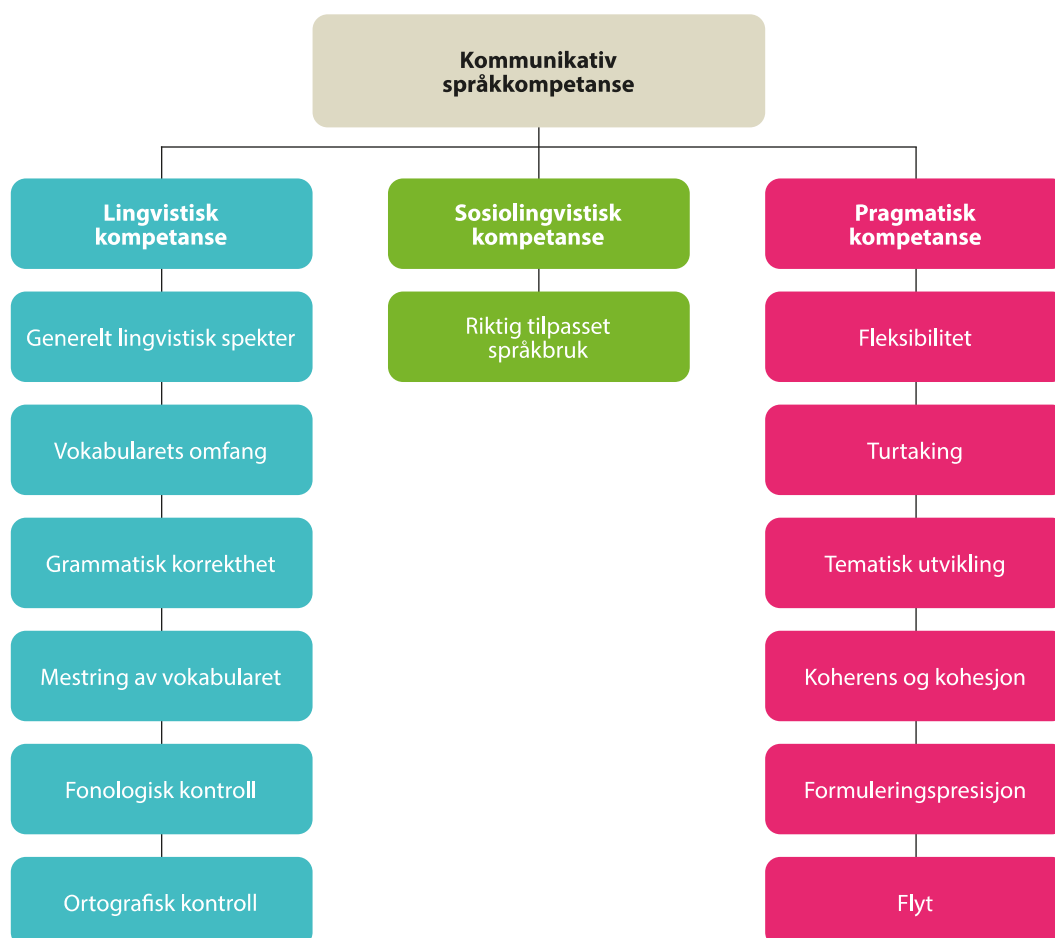
Deskriptorer som er merket med ** viser til et svært høyt nivå B2. Disse kan også brukes for C-nivået.

Kapittel 5:

RAMMEVERKET'S DESKRIPTORSKALAER: KOMMUNIKATIV SPRÅKKOMPETANSE

Som nevnt i den første delen der beskrivelsessystemet i Rammeverket omtales, kommer ikke synet på kompetanse i Rammeverket bare fra anvendt lingvistikk, men også fra anvendt psykologi og sosialpolitiske tilnærminger. De ulike kompetansem modellene som er utviklet innen anvendt lingvistikk siden tidlig på 1980-tallet, har imidlertid påvirket Rammeverket. Selv om de er organisert på ulike måter, deler disse modellene hovedsakelig fire hovedaspekter: strategisk kompetanse, lingvistisk kompetanse, pragmatisk kompetanse (herunder både diskurskompetanse og funksjons-/handlingskompetanse) og sosiokulturell kompetanse (herunder sosiolingvistisk kompetanse). Ettersom strategisk kompetanse er tatt opp i tilknytning til aktiviteter, presenterer Rammeverket deskriptorskalaer for aspektene ved kommunikativ språkkompetanse i Rammeverket, avsnitt 5.2 under tre overskrifter: *Lingvistisk kompetanse*, *Pragmatisk kompetanse* og *Sosiolingvistisk kompetanse*. Disse aspektene, eller beskrivelsesparameterne er alltid sammenfiltret i all språkbruk – de er altså ikke separate «komponenter» og kan ikke skilles fra hverandre.

Figur 16 – Kommunikativ språkkompetanse

5.1. LINGVISTISK KOMPETANSE

Det finnes deskriptorer for ulike aspekter ved lingvistisk kompetanse: *Spekter* (med undernivåene *Morfosyntaktisk spekter*, senere omdøpt til *Generelt lingvistisk spekter* og *Vokabulærets omfang*); *Kontroll* (delt inn i *Grammatisk korrekthet* og *Mestring av vokabulæret*), *Fonologisk kontroll* og *Ortografisk kontroll*. Distinksjonen mellom spekter og kontroll er vanlig og gjenspeiler behovet for å ta høyde for kompleksiteten i språket som brukes, og ikke bare registrere feil. *Fonologisk kontroll* presenteres som en tabell med kategoriene *Generell fonologisk kontroll*, *Artikulasjon av lyd* og *Prosodiske trekk* (trykk og intonasjon).

Språklige trekk som brukes riktig på ulike nivåer kalles iblant for «kriterietrekk» («criterial features»), men disse er språkspesifikke. Forskning innen korpuslingvistikk begynner å avdekke disse trekkenes natur og graden av korrekthet i innlærernes bruk av dem, men resultatene kan ikke så lett generaliseres på tvers av språk eller de aktuelle innlærernes språkbakgrunn.

Generelt lingvistisk spekter

Ettersom det første tegnet på tilegnelse av andrespråk (dvs. progresjon) er *forekomst* av nye former og ikke mestring av dem, settes hovedfokuset på *spekteret* i språket brukeren/innlæreren har til disposisjon. For det andre er det å prøve å bruke mer komplekst språk, å ta sjanser og bevege seg utenfor komfortsonen, en avgjørende del av læringsprosessen. Når innlærere arbeider med mer komplekse oppgaver, går dette naturligvis ut over kontrollen de har over språket, og dette er en sunn prosess. Innlærere har gjerne mindre kontroll over morfologi og syntaks de nylig har lært, enn når de holder seg innenfor sin språklige komfortsone, noe som må tas i betraktning ved vurdering av korrekthet.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kontekstbredde – fra A1 til B2, deretter ubegrenset
- ▶ type språk: fra innlærte fraser til et svært stort språklig repertoar som brukes til å formulere tanker presist, poengtere spesielle punkter, få fram nyanser og unngå tvetydighet
- ▶ begrensninger: fra hyppige brudd/misforståelser i uvante situasjoner, til ingen tegn til å måtte begrense det man ønsker å si.

	Generelt lingvistisk spekter
C2	Mestrer et svært stort språklig repertoar godt og kan bruke det til å formulere tanker presist, poengtere spesielle punkter, få fram nyanser og unngå tvetydighet. Viser ingen tegn til å måtte begrense det man ønsker å si.
C1	Kan bruke et bredt spekter av komplekse grammatiske strukturer korrekt og med betydelig fleksibilitet. Kan velge egnede formuleringer fra et stort språklig repertoar til å uttrykke seg klart og uten å måtte begrense det man ønsker å si.
B2	Kan uttrykke seg klart og uten å vise særlig tegn på å måtte begrense det man ønsker å si. Har et tilstrekkelig språklig repertoar til å kunne gi klare beskrivelser, uttrykke synspunkter og utvikle argumenter uten å måtte lete påfallende mye etter ord/tegn, og bruker da enkelte komplekst oppbygde setninger.
B1	Har et tilstrekkelig språklig repertoar til å beskrive uventede situasjoner rimelig presist, forklare hovedpunktene i en tanke eller et problem og uttrykke meninger om abstrakte eller kulturelle emner som musikk og film. Har et stort nok vokabular og gode nok ferdigheter til å snakke om emner som familie, hobbyer og interesser, jobb, reiser og aktuelle tema, om enn nølende og med omformuleringer, må gjenta seg selv og får iblant formuleringsproblemer på grunn av begrensninger i vokabulæret.
A2+	Har et elementært språklig repertoar som gjør at man kan mestre hverdagslige, forutsigbare situasjoner, enda man vanligvis må lete etter ord/tegn og ikke får sagt alt man hadde på hjertet.

	Generelt lingvistisk spekter
A2	Kan bruke korte, dagligdagse uttrykk for å få oppfylt enkle, konkrete behov, enten det dreier seg om personlige ting, rutiner i hverdagen, ønsker eller praktiske opplysninger. Kan bruke elementære setningsmønstre og snakke ved hjelp av innlærte fraser, faste uttrykk og grupper av ord/tegn om seg selv, om andre mennesker og hva de driver med, og om steder, personlige eiendeler osv. Har et begrenset repertoar av korte, innlærte fraser som dekker forutsigbare situasjoner i hverdagen. I uvante situasjoner forekommer det ofte kommunikasjonsbrudd og misforståelser.
A1	Har et svært elementært repertoar av enkle uttrykksmåter som beskriver personlige småting og konkrete behov. Kan bruke enkelte grunnleggende strukturer i enkle setninger, med enkelte utelatelser og forenklinger.
Pre-A1	Kan bruke enkeltord og grunnleggende uttrykk for å gi enkle opplysninger om seg selv.

Vokabularets omfang

Denne skalaen handler om bredden og variasjonen i ordene/tegnene og uttrykkene som brukes. Vokabularets omfang øker vanligvis gjennom utstrakt lesing. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- kontekstbredde – fra A1 til B2, deretter ubegrenset
- type språk: fra et grunnleggende repertoar av ord/tegn og fraser til et svært bredt leksikalsk repertoar, inkludert idiomatiske og alminnelige uttrykk.

Merknad: Omfanget av vokabularet dekker både resepsjon og produksjon. For tegnspråk gjelder A2+ til C2 både passivt og aktivt vokabular og passivt vokabular på A1 og A2.

	Vokabularets omfang
C2	Mestrer godt et svært bredt leksikalsk repertoar, som også omfatter idiomatiske og alminnelige uttrykk. Viser at man også er klar over hvilke konnotasjoner uttrykkene har.
C1	Mestrer godt et bredt leksikalsk repertoar som gjør det mulig å dekke over mangler ved hjelp av omformuleringer. Må sjelden lete etter uttrykk slik at andre merker det, eller bruke unngåelsesstrategier. Har stort nok vokabular til å kunne velge blant flere alternativer i nesten alle situasjoner og bruke synonymer også for mindre vanlige ord/tegn. Har god kontroll over idiomatiske og alminnelige uttrykk, og lager lett ordspill. Kan forstå og korrekt bruke hele spekteret av teknisk vokabular og idiomatiske uttrykk innenfor sitt spesialområde.
B2	Kan forstå og bruke den viktigste tekniske terminologien på sitt felt i en diskusjon med andre spesialister innenfor sitt spesialfelt. Har et ganske stort vokabular innenfor sitt eget felt og når det gjelder de fleste allmenne emner. Kan variere formuleringene for å unngå hyppige gjentakelser, men nøler likevel iblant og må omformulere seg på grunn av mangler i vokabularet. Kan ganske systematisk sette sammen mange sammenhørende ord/tegn på en passende måte i de fleste sammenhenger. Kan forstå og bruke mye av fagspråket på eget felt, men har problemer med fagspråket på andre områder.
B1	Har et bredt vokabular når det gjelder kjente emner og dagligdagse situasjoner. Har et tilstrekkelig vokabular til å uttrykke seg, med noen omformuleringer, om de fleste emner fra dagliglivet, f.eks. familie, hobbyer og interesser, jobb, reiser og aktuelle saker.

	Vokabularets omfang
A2	Har et tilstrekkelig vokabular til å mestre rutinemessige gjøremål i hverdagen.
	Har et tilstrekkelig vokabular til å få oppfylt grunnleggende kommunikative behov.
	Har et tilstrekkelig vokabular til å få dekket sine mest grunnleggende behov.
A1	Har et elementært repertoar av enkeltstående ord/tegn og uttryksmåter knyttet til bestemte, konkrete situasjoner.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Grammatisk korrekthet

Grammatisk korrekthet handler både om brukerens/innlærerens evne til å huske «ferdigformulerte» uttrykk riktig og om evnen til å konsentrere seg om grammatikken samtidig som tankene skal uttrykkes. Dette er vanskelig, for samtidig som brukeren/innlæreren formulerer tanker eller utfører mer krevende oppgaver, må mesteparten av den mentale kapasiteten brukes på å gjennomføre oppgaven. Dette er årsaken til at korrektheten har en tendens til å falle når man utfører komplekse oppgaver. I tillegg viser forskning på engelsk, fransk og tysk at unøyaktigheten øker rundt B1, når innlæreren begynner å bruke språket mer uavhengig og kreativt. Det faktum at korrektheten ikke øker lineært, gjenspeiles i deskriptorene. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- kontroll over et bestemt repertoar (A1 til B1)
- hvor dominerende feilene er (B1 til B2)
- grad av kontroll (B2 til C2).

	Grammatisk korrekthet
C2	Har konsekvent grammatisk kontroll over kompleks språkbruk over tid, selv når oppmerksomheten er rettet mot noe annet (planlegging av ytringer, observasjon av andres reaksjoner).
C1	Uttrykker seg i stor grad grammatisk korrekt over tid. Feil forekommer sjelden og er vanskelige å legge merke til.
B2	Har god grammatisk kontroll, men det kan fortsatt forekomme enkelte glipper eller usystematiske feil og små mistak i setningsstrukturen, men de er sjeldne og kan ofte rettes opp.
	Viser relativt god grammatisk kontroll. Gjør ikke feil som fører til misforståelser. Har god kontroll på enkle språkstrukturer og visse komplekse grammatiske former, men man har en tendens til å bruke komplekse strukturer på en rigid måte, med noen unøyaktigheter.
B1	Kommuniserer på et rimelig korrekt språk i kjente situasjoner og har som regel god kontroll, men uttryksmåten er merkbart påvirket av morsmålet. Det forekommer feil, men det er tydelig hva man prøver å si.
	Kan rimelig presist bruke et repertoar av hyppig anvendte «rutineuttrykk» og mønstre knyttet til forutsigbare situasjoner.
A2	Bruker noen enkle strukturer riktig, men gjør systematisk grunnleggende feil. Likevel er det oftest klart hva man prøver å si.
A1	Mestrer bare i begrenset grad noen få, enkle grammatiske strukturer og setningsmønstre innenfor et innlært repertoar.
Pre-A1	Kan ta i bruk svært enkle prinsipper for ordrekkefølge i korte utsagn.

Mestring av vokabularet

Denne skalaen handler om brukeren/innlærerens evne til å velge et passende uttrykk fra sitt repertoar. Etter hvert som kompetansen øker, preges denne evnen i større grad av sammenstillinger av sammenhørende

ord/tegn og leksikalske vendinger, der det ene uttrykket fører til det andre. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- kjennskap til emnene (A1 til B1)
- grad av kontroll (B2 til C2).

	Mestring av vokabularet
C2	Konsekvent riktig ordbruk.
C1	Bruker mindre vanlige ord/tegn idiomatisk og til rett tid. Små mistak fra tid til annen, men ingen betydelige feil i ordbruken.
B2	Generelt sett stor leksikalsk presisjon, men det kan forekomme litt forvirring og feil ordbruk, uten at dette går ut over kommunikasjonen.
B1	Mestrer godt et elementært vokabular, men kan fortsatt gjøre grove feil når man skal uttrykke mer komplekse tanker eller snakke om uvante emner eller i uvante situasjoner. Har et enkelt vokabular over et stort spekter når man snakker om kjente emner.
A2	Har kontroll over et begrenset repertoar knyttet til konkrete behov i hverdagen.
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger</i>

Fonologisk kontroll

Skalaen fra 2001 er erstattet i denne utgivelsen. Beskrivelsen av fonologi i avsnitt 5.2.1.4 i Rammeverket er klar, grundig og tilstrekkelig bred til å omfatte nyere refleksjoner over aspekter ved fonologi i opplæringen i andrespråk/fremmedspråk. 2001-skalaen fanget imidlertid ikke opp dette begrepsapparatet, og progresjonen framsto som urealistisk, særlig i overgangen fra B1 (*Har en klar og forståelig uttale. Noen ganger kommer en fremmed aksent tydelig fram, og av og til forekommer det også feil i uttalen*) til B2 (*Har oppnådd en tydelig, naturlig uttale og intonasjon*). Faktisk var det skalaen for fonologi som var den minst vellykkede av alle skalaene som ble kalibrert i det opprinnelige forskningsprosjektet.

I språkopplæringen har den fonologiske kontrollen til en idealisert morsmålsbruker tradisjonelt vært målet, idet aksent har blitt betraktet som en markør for dårlig fonologisk kontroll. Fokuset på aksent og korrekthet snarere enn på forståelighet har hindret utviklingen av undervisningen i uttale. Idealiserte modeller som overser at utenlandsk aksent beholdes, overser også kontekst, sosiolingvistiske aspekter og innlærers behov. Skalaen fra 2001 syntes å forsterke dette synet, og derfor ble skalaen laget på nytt helt fra bunnen av. [En fullstendig rapport](#)⁴⁵ om underprosjektet er tilgjengelig på Rammeverkets nettside. Etter en omfattende litteraturgjennomgang og i samråd med eksperter ble følgende kjerneområder identifisert som utgangspunkt for arbeidet med produksjon av deskriptorer:

- *artikulasjon*, herunder uttale av lyder/fonemer
- *prosodi*, herunder intonasjon, rytme og trykk – både ordtrykk og setningstrykk – og talehastighet/oppdeling i enheter («chunking»)
- *spor av aksent*: aksent og avvik fra en «norm»
- *forståelighet (intelligibility)*: i hvilken grad betydningen er tilgjengelig for andre; dette omfatter også deres oppfattede vanskelighet med å forstå (vanligvis omtalt som «*comprehensibility*» på engelsk).

Ettersom det er en viss overlapping mellom underkategoriene, er disse begrepene inndelt i tre kategorier i skalaen:

- Generell fonologisk kontroll (erstatte skalaen fra 2001)

⁴⁵ Piccardo E. (2016), «Phonological Scale Revision Process Report», Education Policy Division, Europarådet, tilgjengelig fra <https://rm.coe.int/168073fff9>.

- ▶ Artikulasjon av lyd
- ▶ Prosodiske trekk (intonasjon, trykk og rytme).

Forståelighet har vært en nøkkelfaktor for å skille mellom nivåene. Fokuset er i stor grad på hvor mye som kreves av samtalepartneren for å avkode budskapet til den som snakker. Deskriptorene fra de to mer detaljerte skalaene oppsummeres i mer overordnede formuleringer, og aksent er nevnt eksplisitt på alle nivåer. Nøkkeltbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ forståelighet: hvor mye kreves av samtalepartneren for å avkode budskapet til den som snakker
- ▶ grad av påvirkning fra andre språk som snakkes
- ▶ kontroll over lyder
- ▶ kontroll over prosodiske trekk.

Fokuset er på fortroligheten med og tryggheten på målspråkets språklyder (spekteret av lyder som en person kan uttale og graden av nøyaktighet): Nøkkeltbegrepet som operasjonaliseres i skalaen, er graden av klarhet og nøyaktighet i artikuleringen av lyd.

Fokuset er på evnen til å bruke prosodiske trekk effektivt for å formidle mening på en stadig mer presis måte. Nøkkeltbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kontroll over trykk, intonasjon og/eller rytme
- ▶ evne til å bruke og/eller variere trykk og intonasjon for å framheve budskapet.

	Fonologisk kontroll		
	Generell fonologisk kontroll	Artikulasjon av lyd	Prosodiske trekk
C2	Kan utnytte alle de fonologiske trekkene i målspråket med en høy grad av kontroll, også prosodiske trekk som trykkplassering i ord, setningstrykk, setningsrytme og intonasjon, slik at de finere nyansene i budskapet kommer klart og tydelig fram. Forståelighet og effektiv formidling av og forsterkning av mening påvirkes ikke på noen måte av uttaletrekk som kan stamme fra andre språk.	Kan uttale så godt som alle språklydene i målspråket, både tydelig og presist.	Kan utnytte prosodiske trekk (f.eks. trykk, rytme og intonasjon) korrekt og effektivt for å formidle subtile betydningsvalører (f.eks. ved å differensiere og framheve).
C1	Kan utnytte alle de fonologiske trekkene i målspråket med tilstrekkelig kontroll til å sikre at alt blir forstått. Kan uttale praktisk talt alle språklydene i målspråket. En del uttaletrekk fra andre språk kan merkes, men de påvirker ikke forståeligheten.	Kan uttale praktisk talt alle språklydene i målspråket med en høy grad av kontroll. Man kan vanligvis korrigere seg selv hvis man merker at man har uttalt en lyd feil.	Kan produsere en flytende, forståelig muntlig tekst med bare enkelte feil i trykk, rytme og/eller intonasjon som ikke påvirker forståelighet eller effektivitet. Kan variere intonasjonen og plassere trykket rett for å uttrykke nøyaktig hva man mener.
B2	Kan generelt bruke egnet intonasjon, legge trykket på rett sted og uttale enkeltlydene klart. Akzenten er gjerne påvirket av det eller de andre språkene man snakker, men dette har liten eller ingen innvirkning på forståeligheten.	Kan uttale en stor del av språklydene i målspråket korrekt over tid; er gjennomgående forståelig til tross for noen få systematiske uttalefeil. Kan ut fra repertoaret sitt forutse de fonologiske trekkene ved de fleste ukjente ord (f.eks. ordtrykk) med rimelig grad av korrekthet (f.eks. ved lesing).	Kan bruke prosodiske trekk (f.eks. trykk, intonasjon, rytme) for å forsterke budskapet, men påvirkes i noen grad av andre språk man snakker.
B1	Uttalen er generelt sett forståelig. Kan komme nær opptil rett intonasjon og trykk både på ytrings- og ordnivå. Akzenten er imidlertid vanligvis påvirket av det eller de andre språkene man snakker.	Er gjennomgående forståelig til tross for regelmessig feil uttale av enkeltlyder og ord man er mindre kjent med.	Kan formidle budskapet sitt på en forståelig måte til tross for at trykk, intonasjon og/eller rytme er sterkt påvirket av andre språk man snakker.

	Fonologisk kontroll		
	Generell fonologisk kontroll	Artikulasjon av lyd	Prosodiske trekk
A2	Uttalen er stort sett klar nok til at folk forstår, men samtalepartnerne vil fra tid til annen måtte be om å få ting gjentatt. Trykk, rytme og intonasjon er sterkt påvirket av andre språk man snakker, og kan påvirke forståeligheten slik at samtalepartnerne må hjelpe. Har likevel en klar uttale av kjente ord.	Uttalen er vanligvis forståelig ved kommunikasjon i dagligdagse situasjoner, forutsatt at samtalepartneren anstrenger seg for å forstå visse lyder. Systematisk feil uttale av fonemer påvirker ikke forståelsen, forutsatt at samtalepartneren anstrenger seg for å forstå hvordan talerens språklige bakgrunn påvirker uttalen, og tilpasser seg dette.	Kan bruke prosodiske trekk ved dagligdagse ord og uttrykk på en forståelig måte til tross for at trykk, intonasjon og/eller rytme er sterkt påvirket av andre språk man snakker. Prosodiske trekk (f.eks. ordtrykk) er adekvat for kjente, dagligdagse ord og enkle ytringer.
A1	Kan uttale et svært begrenset repertoar av innlærte ord og uttrykk som samtalepartnerne kan forstå med litt innsats hvis de er vant til å snakke med personer fra det aktuelle språksamfunnet. Kan reprodusere et begrenset antall lyder korrekt og legge trykket på rett sted i enkle, kjente ord og uttrykk.	Kan gjengi språklyder i målspråket med god veiledning. Kan uttale et begrenset antall språklyder, slik at talen bare er forståelig om samtalepartneren hjelper til (f.eks. ved å gjenta den rette lyden og ved å oppmuntre til å øve på nye lyder).	Kan bruke prosodiske trekk på et begrenset repertoar av enkle ord og uttrykk på en forståelig måte til tross for at trykk, rytme og/eller intonasjon er sterkt påvirket av andre språk man snakker; samtalepartneren må være samarbeidsvillig.

Ortografisk kontroll

Denne skalaen handler om evnen til å kopiere, stove og bruke oppsett og tegnsetting. Nøkkelbegrepene som blir konkretisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kopiere ord og setninger (på lavere nivåer)
- ▶ staving
- ▶ gjøre seg forstått gjennom kombinasjonen av staving, tegnsetting og oppsett.

	Ortografisk kontroll
C2	Skriver uten å gjøre ortografiske feil.
C1	Tekstopsett, bruk av grafiske virkemidler, inndeling i avsnitt og tegnsetting er konsekvent og leservennlig. Rettskrivingen er nøyaktig, bortsett fra enkelte glipp.
B2	Kan skrive klart, forståelig og sammenhengende og følger standardene og tradisjonene for oppsett, bruk av grafiske virkemidler og avsnittsinndeling. Staving og tegnsetting er rimelig presis, men kan vise tegn til påvirkning fra morsmålet.
B1	Kan skrive sammenhengende og stort sett forståelig. Rettskriving, tegnsetting, oppsett osv. er korrekt nok til at teksten for det meste er forståelig.
A2	Kan skrive av korte setninger om emner i hverdagen – f.eks. fortelle hvordan man kan finne fram til et sted. Kan skrive korte ord som man mestrer muntlig, med rimelig grad av fonetisk korrekthet (men ikke nødvendigvis med tradisjonell rettskriving).
A1	Kan skrive av velkjente ord og korte uttrykk, f.eks. enkle skilt eller instruksjoner, ord for ting i hverdagen, navn på butikker og faste uttrykk som er i vanlig bruk. Kan stove sin egen adresse, sin nasjonalitet og andre personlige opplysninger. Kan bruke grunnleggende tegnsetting (f.eks. punktum, spørsmålstegn).
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

5.2. SOSIOLINGVISTISK KOMPETANSE

Sosiolingvistisk kompetanse omfatter kunnskaper og ferdigheter som kreves for å mestre den sosiale dimensjonen ved språkbruk. Språk er et sosiokulturelt fenomen, og derfor er mye av stoffet i Rammeverket, særlig det som gjelder sosiokulturelle forhold, relevant også for sosiolingvistisk kompetanse. De punktene som her tas opp, er spesifikt knyttet til språkbruk og blir ikke behandlet andre steder. Dette gjelder språklige markører for sosiale relasjoner, høflighetskonvensjoner, forskjeller i stilnivå/register, samt dialekter og aksent.

Riktig tilpasset språkbruk

En av skalaene gjelder riktig tilpasset språkbruk. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ bruke høflighetsformer og vise kjennskap til høflighetskonvensjonene
- ▶ utføre språkfunksjonene korrekt (på lavere nivå med et nøytralt stilnivå)
- ▶ sosial omgang, følge enkle samhandlingsmønstre på lavere nivåer, uten at samtalepartneren må endre atferd (fra B2) og bruke idiomatiske uttrykk, hentydninger og humor (på C-nivå)
- ▶ oppfatte sosiokulturelle signaler, særlig signaler som avslører forskjeller, og handle i tråd med dem
- ▶ bruke et passende stilnivå (fra B2).

	Riktig tilpasset språkbruk
C2	Kan mediere på en effektiv og naturlig måte mellom målspråksbrukere og folk fra sitt eget språksamfunn, og kan ta hensyn til sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller. Har god kontroll over idiomatiske og alminnelige uttrykk, og kjenner til ulike konnotasjoner. Får med seg praktisk talt alle sosiolingvistiske og sosiokulturelle undertoner i språket som brukes av avanserte målspråksbrukere, og kan reagere ut fra dette. Kan effektivt utnytte, både muntlig og skriftlig, et bredt spekter av avansert språk for å styre, argumentere, overbevise, fraråde, forhandle og gi råd.
C1	Kjenner igjen en lang rekke idiomatiske uttrykk og alminnelige vendinger og registrerer endringer i stilnivået. Kan likevel ha behov for å få stadfestet visse detaljer, særlig hvis dialekten/aksenten er uvant. Kan forstå humor, ironi og implisitte kulturelle referanser og oppfatte betydningsnyanser. Kan følge med på filmer der det brukes mye slang og idiomatisk språkbruk. Kan bruke språket fleksibelt og godt i sosiale sammenhenger og mestrer også følelsespreget språkbruk, hentydninger og spøk. Kan tilpasse graden av formalitet (stilnivå og stil) etter den sosiale konteksten: formell, uformell eller dagligdags, og holde seg på samme stilnivå. Kan komme med kritiske kommentarer eller uttrykke sterk uenighet på en diplomatisk måte.
B2	Kan med litt strev bidra aktivt i gruppediskusjoner, selv om det snakkes fort med et hverdagslig språk. Kan forstå og tolke sosiokulturelle/sosiolingvistiske signaler og bevisst tilpasse egne språklige uttrykksmåter for å uttrykke seg slik det passer i situasjonen. Kan opptre med selvtillit og uttrykke seg tydelig og høflig på et formelt eller uformelt stilnivå som egner seg i situasjonen og overfor de tilstedeværende. Kan tilpasse uttrykksformen slik at det blir noe forskjell på formell og uformell stil, men treffer ikke alltid. Kan uttrykke seg på en passende måte i ulike situasjoner og unngå grove feilformuleringer. Kan opprettholde relasjoner til målspråksbrukere uten at man utilsiktet morer eller irriterer dem eller får dem til å oppføre seg annerledes enn de ville gjort sammen med andre avanserte målspråksbrukere.
B1	Mestrer en lang rekke språkfunksjoner både aktivt og passivt, og kan bruke de uttrykksmåtene som er vanlige på et nøytralt stilnivå. Er klar over viktige høflighetskonvensjoner og kan oppføre seg i samsvar med dem. Er klar over og prøver å registrere viktige forskjeller mellom det aktuelle språksamfunnet og sitt eget når det gjelder skikker, holdninger, verdier og livssyn.
A2	Mestrer elementære språkfunksjoner aktivt og passivt, f.eks. forespørsler og utveksling av opplysninger, og kan gi uttrykk for meninger og holdninger på en enkel måte. Kan klare seg sosialt ved å bruke de enkleste uttrykkene i dagligspråket og følge grunnleggende rutiner. Kan klare seg i svært korte sosiale utvekslinger ved å bruke vanlige, høflige hilsener og tiltaleformer. Kan komme med og svare på invitasjoner, forslag, unnskyldninger osv.
A1	Kan etablere enkel sosial kontakt ved hjelp av de aller enkleste og vanligste høflighetsformene, som hilsener og avskjedsfraser, og kan presentere seg og si takk, unnskyld osv.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

5.3. PRAGMATISK KOMPETANSE

Den enkleste måten å forstå skillet mellom lingvistisk og pragmatisk kompetanse, er å si at lingvistisk kompetanse handler om språkbruk (som i «korrekt språkbruk») og dermed om språkressurser, kunnskap om språket som system, mens den pragmatiske kompetansen handler om faktisk språkbruk i utarbeidelsen av tekst, enten alene eller i samarbeid med andre. Pragmatisk kompetanse handler dermed primært om brukerens/innlærerens kunnskap om prinsippene for språkbruk. Ifølge disse prinsippene er et budskap

- organisert, strukturert og ordnet («diskurskompetanse»)
- brukt til å utføre kommunikative funksjoner («funksjonell kompetanse»)
- ordnet i samsvar med samhandlingsbaserte og transaksjonsbaserte mønstre («utformingskompetanse»).

Diskurskompetanse handler om evnen til å utforme tekster, inkludert generelle aspekter som *Tematisk utvikling* og *Koherens og kohesjon*, i tillegg til, ved samhandling, samarbeidsprinsipper og *Turtaking*. Funksjonell kompetanse omfatter *Fleksibilitet* i bruken av eget repertoar og gode sosiolingvistiske valg. Alle skalaene for kommunikative språkaktiviteter beskriver ulike typer funksjonell språkbruk. Kunnskap om samhandlingsbaserte og transaksjonsbaserte skjemaer er også knyttet til sosiokulturell kompetanse og behandles til en viss grad under *Riktig tilpasset språkbruk* på den ene siden og *Generelt lingvistisk spekter* og *Omfanget av vokabularet* på den andre siden, når det gjelder kontekstbredde og på lavere nivåer repertoarene for dem. I tillegg handler pragmatisk kompetanse om «*meningen til den som snakker*» i kontekst, i motsetning til «den leksikalske betydningen» av ord/tegn og uttrykk. For å uttrykke nøyaktig det man vil si, kreves derfor en annen side av den pragmatiske kompetansen, nemlig *Formuleringspresisjon*.

Endelig kreves det *flyt* for å si noe som helst. Flyt forstås vanligvis på to forskjellige måter: først på en holistisk måte, som gjelder evnen til å uttrykke et (kanskje komplekst) budskap. Denne mer holistiske bruken gjenspeiles i utsagn som «hun er meget veltalende» eller «russisen hans er helt flytende» og impliserer en evne til å snakke lenge, med passende utsagn i mange ulike sammenhenger. I en snevrere, mer teknisk tolkning impliserer det å snakke lenge uten distraksjoner i form av avbrudd og pauser i flyten. Å plassere *Flyt* under pragmatisk kompetanse går på tvers av den tradisjonelle kompetanse/performans-dikotomien lingvister har brukt siden Chomsky. Som nevnt i drøftingen av modellen for Rammeverket, bryter Rammeverket med denne tradisjonen. Det man kom til i diskusjonen om beskrivelsessystem, er at i en handlingsorientert tilnærming eksisterer kompetanse kun i handling.

Fleksibilitet

Fleksibilitet handler om evnen til å tilpasse lært språk til nye situasjoner og til å formulere tanker på forskjellige måter. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- kombinere lærte elementer på en kreativ og ny måte (særlig på lavere nivåer)
- tilpasse språket til situasjonen og til endringer i retningen samtalen tar
- omformulere seg på ulike måter for å understreke poenger, gi uttrykk for grad av engasjement og overbevisning, og for å unngå tvetydighet.

	Fleksibilitet
C2	Viser stor fleksibilitet når det gjelder å omformulere tanker på ulike måter for å framheve et poeng, tilpasse språkbruken til situasjonen, samtalepartneren osv. og unngå tvetydighet.
C1	Kan påvirke et publikum positivt ved effektivt å variere stilnivå og setningslengde, bruk av vokabular og ordrekkefølge. Kan tilpasse uttrykksmåten for å uttrykke grader av engasjement eller nøling, overbevisning eller usikkerhet.
B2	Kan tilpasse innhold og uttrykksmåte etter situasjonen og mottakeren, og kan være akkurat så formell som situasjonen krever. Kan innrette seg etter slike endringer i samtalsgang som lett oppstår, enten det gjelder retning, stil eller hva som blir vektlagt. Kan formulere det man vil si, på flere måter. Kan omformulere en idé for å understreke eller forklare et poeng.
B1	Kan tilpasse uttrykksmåten for å kunne takle mer uvante eller til og med vanskelige situasjoner. Kan gjøre fleksibel bruk av en rekke enkle formuleringer for å uttrykke det man vil si.
A2	Kan tilpasse godt innøvde, enkle fraser til bestemte omstendigheter ved å bytte ut et begrenset antall enkeltord. Kan bygge ut innøvde fraser ved å sette sammen elementer fra dem til enkle kombinasjoner.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Turtaking

Turtaking handler om evnen til å ta initiativet i diskursen. Denne evnen kan ses på både som en samhandlingsstrategi (å ta ordet) eller som en sentral del av diskurskompetansen. Derfor dukker denne skalaen opp også i avsnittet om *Samhandlingsstrategier*. Nøkkelbegrepene som blir konkretisert i skalaen, er som følger:

- ▶ starte, opprettholde og avslutte samtaler
- ▶ tre inn i en eksisterende samtale eller diskusjon, ofte ved hjelp av et ferdigformulert uttrykk, som også kan gi tid til å tenke seg om.

Merknad: Denne skalaen står også under *Samhandlingsstrategier*

	Turtaking
C2	Ingen deskriptor foreligger; se C1
C1	Kan velge en egnet uttrykksmåte blant mange mulige og bruke den for å komme til orde eller for å beholde ordet og få tid til å tenke seg om.
B2	Kan gripe inn i en diskusjon på egnet måte og uttrykke seg slik det høver seg til dette formålet. Kan innlede, opprettholde og avslutte en diskurs på en passende måte, med effektiv turtaking. Kan innlede en diskurs, ta ordet når man skal, eller når det passer, og avslutte samtalen når man må, selv om dette ikke alltid blir gjort på en elegant måte. Kan bruke standardfraser (f.eks. «Det var et vanskelig spørsmål») for å beholde ordet og få tid til å tenke ut hva man vil si.
B1	Kan gripe inn i en diskusjon om velkjente emner og få ordet ved hjelp av en passende frase. Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle samtaler som foregår ansikt til ansikt, om emner som er velkjente eller angår en selv.
A2	Kan innlede, opprettholde eller avslutte en kort samtale ved hjelp av enkle teknikker. Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle samtaler som foregår ansikt til ansikt. Kan be om oppmerksomhet.
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Tematisk utvikling

Tematisk utvikling handler om hvordan ideene presenteres logisk i teksten og hvordan de er knyttet til hverandre i en tydelig retorisk struktur. Det handler også om å følge relevante konvensjoner for diskurs. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ fortelle en historie/fortelling (lavere nivåer)
- ▶ utvikle en tekst, utvide og underbygge poenger etter behov, f.eks. med eksempler
- ▶ utvikle et argument (særlig B2–C1).

	Tematisk utvikling
C2	Kan bruke konvensjonene for den aktuelle teksttypen med tilstrekkelig fleksibilitet til å formidle komplekse ideer effektivt, enkelt holde på målgruppens oppmerksomhet og oppfylle alle kommunikative formål.
C1	Kan bruke konvensjonene for den aktuelle teksttypen til å holde på målgruppens oppmerksomhet og formidle komplekse ideer. Kan gi omfattende beskrivelser og fortelle lange historier, flette inn undertema og utvikle bestemte punkter og runde av med en egnet konklusjon. Kan skrive en passende innledning og konklusjon til en lang, kompleks tekst. Kan gå noe i dybden og utvikle og underbygge hovedpunktene med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler.
B2	Kan systematisk utforme et argument med understreking av de viktigste punktene og utdype dette med relevante detaljer. Kan presentere og gi respons på komplekse argumentasjonsrekker på en overbevisende måte. Kan følge den konvensjonelle strukturen for den aktuelle kommunikative aktiviteten når man formidler sine ideer. Kan utvikle en tydelig beskrivelse eller beretning, gå i dybden og utvikle spesielle punkter ved hjelp av relevante detaljer og eksempler. Kan utforme et klart argument, gå noe i dybden og utvikle og underbygge synspunktene sine med underpunkter og relevante eksempler. Kan vurdere fordeler og ulemper ved ulike alternativer. Kan tydelig signalisere forskjellen mellom fakta og meninger.
B1	Kan tydelig indikere kronologien i en narrativ tekst. Kan utforme et argument som er godt nok til at tilhørerne stort sett kan følge med. Viser at man er klar over konvensjonene for den aktuelle teksttypen når man formidler ideene sine. Kan med rimelig god flyt fortelle en ukomplisert historie eller gi en enkel beskrivelse, begge deler i form av en rekke punkter i lineær rekkefølge.
A2	Kan fortelle en historie eller beskrive noe punktvis og enkelt. Kan gi et eksempel på noe i en svært enkelt tekst med «som» eller «for eksempel».
A1	Ingen deskriptor foreligger
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Koherens og kohesjon

Koherens og kohesjon viser til måten separate tekstelementer flettes sammen til et sammenhengende hele ved hjelp av språklige virkemidler som referanser, erstatninger, ellipser og andre typer tekstmessig sammenheng, kohesjon, i tillegg til logiske og temporale bindeledd og andre typer diskursmarkører. Både koherens og kohesjon skjer på setnings-/ytringsnivå og på et overordnet nivå for hele teksten. Nøkkeltbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- knytte sammen ord/tegn eller elementer, hovedsakelig med logiske og temporale bindeord
- bruke avsnitt for å framheve strukturen i teksten
- variere hvilke kohesjonsvirkemidler som brukes, med færre «klossete» bindeord (C-nivå).

	Koherens og kohesjon
C2	Kan skape tekster med god sammenheng og gjøre omfattende og korrekt bruk av en rekke tekstbindingsmekanismer og måter å organisere teksten på.
C1	Kan produsere klare, flytende og velstrukturerte muntlige tekster, som vitner om god kontroll over ulike tekstmønstre, bindeord og tekstbindingsmekanismer. Kan produsere velorganisert, sammenhengende tekst ved hjelp av mange ulike kohesjonsvirkemidler og organiseringsmønstre.
B2	Kan gjøre effektiv bruk av et betydelig antall bindeord som tydelig viser forholdet mellom momentene. Kan bruke et begrenset antall tekstbindingsmekanismer for å knytte sine ytringer sammen til en klar, sammenhengende tekst, selv om lengre innlegg kan virke springende. Kan produsere tekst som for det meste er velorganisert og sammenhengende, ved hjelp av en rekke bindeord og kohesjonsvirkemidler. Kan strukturere lengre tekster i klare, logiske avsnitt.
B1	Kan framsette et motargument i en enkel diskursiv tekst. Kan føye sammen rekker av kortere, atskilte elementer til en lineær rekke av punkter med indre sammenheng. Kan forme lengre setninger og knytte dem sammen med et begrenset antall kohesjonsvirkemidler, f.eks. i en fortelling. Kan lage enkle, logiske avsnitt i en lengre tekst.
A2	Kan bruke de vanligste bindeordene til å lage enkle setninger, slik at de utgjør en fortelling eller beskrivelse i form av en enkel liste med punkter. Kan føye sammen grupper av ord/tegn ved hjelp av enkle bindeord som «og», «men» og «fordi».
A1	Kan føye sammen ord/tegn eller grupper av ord/tegn ved hjelp av svært elementære, lineære bindeledd som «og» eller «så».
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Formuleringspresisjon

Denne skalaen handler om evnen til å bestemme hvordan det man vil uttrykke, skal formuleres. Det handler til en viss grad om i hvilken grad brukeren/innlæreren kan formidle detaljer og meningsnyanser uten at det går ut over det planlagte budskapet. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- typen situasjon og informasjon det dreier seg om (A1 til B1), uten begrensning fra B2, der brukeren/innlæreren kan formidle detaljer presist, også i mer krevende situasjoner
- detalj- og presisjonsgrad i informasjonen som gis
- evne til å karakterisere, framheve og gjøre sannsynlighet, engasjement, tro osv. entydig.

	Formuleringspresisjon
C2	Kan presist formidle finere meningsnyanser ved å bruke en lang rekke modifierende uttrykk med rimelig grad av korrekthet (f.eks. gradsadverb og leddsetninger som uttrykker forbehold). Kan poengtere ting, få fram nyanser og unngå tvetydighet.
C1	Kan presist tilpasse og modifisere meninger og andre utsagn ut fra graden av visshet/uvisshet, tro/tvil, sannsynlighet osv. Kan bruke lingvistisk modalitet effektivt for å signalisere styrken i en påstand, et argument eller et synspunkt.
B2	Kan på en pålitelig måte videreformidle detaljerte opplysninger. Kan formidle hovedpunktene også i mer krevende situasjoner, selv om språket kan mangle uttrykkskraft og idiomatikk.

	Formuleringspresisjon
B1	Kan rimelig presist forklare hovedpunktene ved en tanke eller et problem.
	Kan formidle enkel, ukomplisert informasjon om noe som er av betydning i den aktuelle situasjonen, og kan få fram hva man synes er viktigst.
	Kan uttrykke hovedinnholdet i det man ønsker å si, på en forståelig måte.
A2	Kan få fram det man ønsker å si, i en enkel og direkte utveksling av begrenset informasjon om velkjente og rutinemessige emner, men får i andre situasjoner sjelden sagt alt man hadde på hjertet.
A1	Kan formidle grunnleggende personopplysninger og konkrete behov med enkle ord/tegn.
Pre-A1	Kan formidle helt grunnleggende personopplysninger med enkle ord/tegn.

Flyt

Muntlig flyt har som nevnt over, en bredere, holistisk betydning (=veltalenhet) og en snevrere, teknisk og mer psykolingvistisk betydning (=bruke sitt repertoar). Den bredere tolkningen omfatter *Formuleringspresisjon*, *Fleksibilitet* og i hvert fall til en viss grad *Tematisk utvikling* og *Koherens/kohesjon*. Derfor fokuserer skalaen nedenfor mer på det snevrere, mer tradisjonelle synet på flyt. Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- evne til å konstruere ytringer til tross for nøling og pauser (på lavere nivåer)
- evne til å opprettholde langvarig produksjon eller samtale
- flyt og spontanitet i uttrykksformen.

	Flyt
C2	Kan uttrykke seg sammenhengende og gå i dybden, naturlig og uten anstrengelse. Tar pauser bare for å tenke over hvilke ord/tegn som vil være mest presise, eller for å finne et passende eksempel eller en god forklaring.
C1	Kan uttrykke seg flytende og spontant, nesten uten anstrengelse. Bare et emne som er begrepsmessig vanskelig, kan hindre at språket er flytende og naturlig.
B2	Kan kommunisere spontant og uttrykker seg ofte usedvanlig flytende og utvungent, selv i lengre, komplekse utsagn.
	Kan snakke sammenhengende i ganske jevnt tempo. Kan virke litt nølende når man leter etter uttrykk og formuleringer, men tar likevel få merkbart lange pauser. Kan samhandle så flytende og spontant at kommunikasjon med målspråksbrukere ikke blir anstrengende for noen av partene.
B1	Kan uttrykke seg relativt uanstrengt. Til tross for enkelte formuleringsvansker som fører til pauser og «blindveier», er man i stand til å fortsette uten hjelp.
	Kan holde i gang forståelig produksjon, selv om alle merker at man stopper opp for å planlegge neste steg eller rette opp feil, både leksikalsk og grammatisk – særlig ved lengre ytringer på fritt grunnlag.
A2	Kan gjøre seg forstått ved hjelp av korte ytringer, selv om både pauser, feilstart og omformuleringer er svært tydelige.
	Kan formulere fraser om velkjente emner så pass uanstrengt at man kan delta i korte utvekslinger, selv om de andre godt legger merke til nøling og feilstart.
A1	Kan produsere svært korte og isolerte ytringer som for det meste er faste fraser. Har behov for mange pauser for å lete etter uttrykk, artikulere uvante ord/tegn og rette opp feilkommunikasjon.
Pre-A1	Kan klare seg med svært korte, isolerte, innøvde ytringer ved hjelp av gester og tegn for å be om hjelp ved behov.

Kapittel 6:

RAMMEVERKETS DESKRIPTORSKALAER: TEGNSPRÅKKOMPETANSE

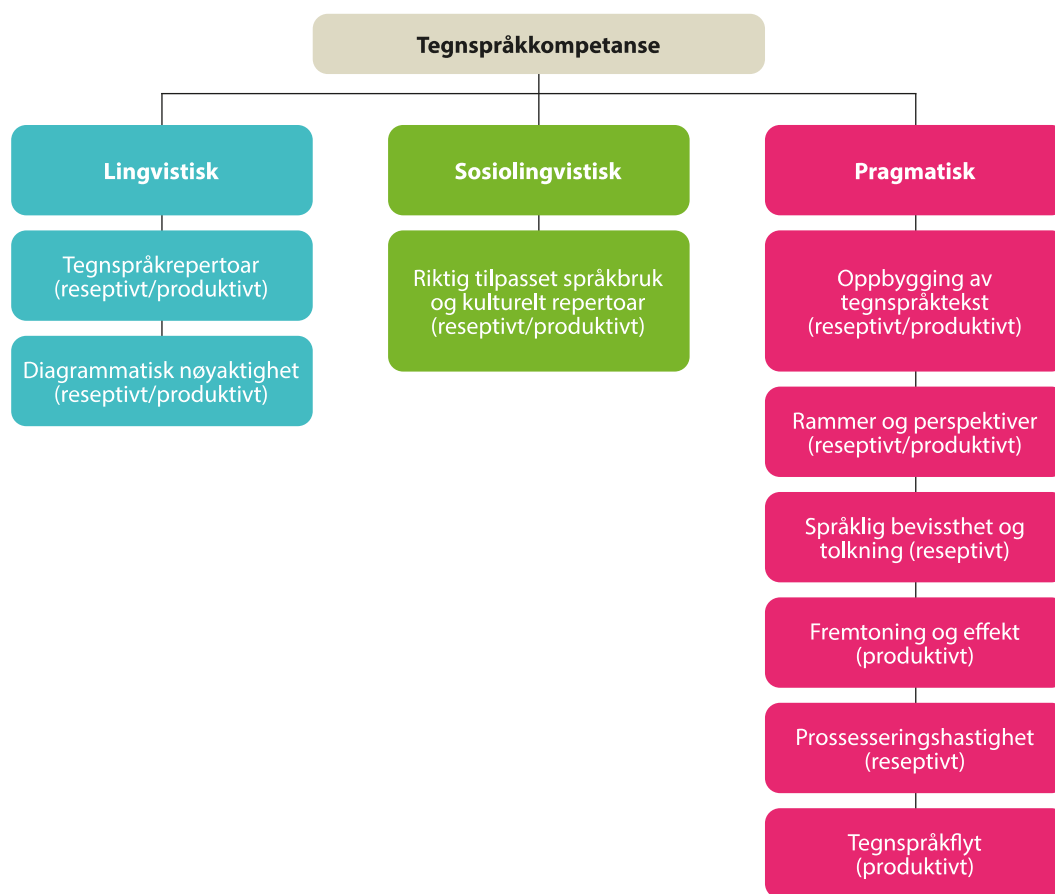
Mange av deskriptorene i Rammeverket, særlig de som gjelder kommunikative språkaktiviteter, er like relevante for tegnspråk som for talespråk, siden tegnspråk brukes til å utføre de samme kommunikative funksjonene. Derfor er disse deskriptorene modalitetsnøytrale, og formuleringene er modifisert for å understreke dette. Imidlertid er det åpenbart områder der tegnspråk er svært forskjellige fra talespråk. En viktig forskjell er at tegnspråk bruker det visuelle rom grammatisk, her kalt «diagrammatisk kompetanse». En annen forskjell er en videre forståelse av begrepet «tekst», særlig for videoopptak av tegnspråk som ikke er basert på et manuskript. Denne kompetansen går langt utover de paralingvistiske trekkene ved talespråklig kommunikasjon. Tegnrommet brukes til å etablere og senere vise tilbake til personer, steder og objekter man har plassert der. Tegnspråk har syntaks, semantikk, morfologi og fonologi, akkurat som alle andre språk. Disse er selvsagt forskjellige fra ett tegnspråk til et annet, siden ulike land har ulike tegnspråk og noen land har mer enn ett. Men det er visse fellestrekk, som bruk av peking, pronomener og tegn med proformer. Non-manuelle elementer (mimikk, kroppsposisjon, hodebevegelser etc.) og konstruert handling brukes i stor grad, i tillegg til hånd- og armbevegelser som tradisjonelt har blitt sett på som artikulatorer i tegnspråk.

I kommunikasjon, og som en følge av språkkontakt mellom tegnspråkbrukere og talespråkbrukere, er tegnrepertoaret supplert med håndalfabet, som brukes for å bokstavere ord eller navn. Grovt sett finnes det en håndform for hver bokstav i talespråkets alfabet. Over tid kan den bli leksikalisert og få et fonologisk uttrykk. Bokstavering brukes imidlertid for å formidle noe som er ukjent, f.eks. et egennavn, eller et konsept som ikke har et etablert tegn i det aktuelle tegnspråket. Bokstaveringen er dermed ett av flere kontaktfenomen som letter tilgangen til talespråkernes skriftlige kunnskap. Bokstavering brukes også for å låne nye uttrykk fra talespråk, som etter hvert også kan bli leksikalisert.

Kategoriene for tegnspråkkompetanse hører inn under lingvistisk, pragmatisk og sosiolingvistisk kompetanse som i talespråk, og derfor er beskrivelsesskalaene for tegnspråkkompetanse her satt opp under disse tre overskriftene. Det finnes skalaer for reseptiv og produktiv kompetanse i sju par: to for lingvistisk kompetanse, en for sosiolingvistisk kompetanse og fire for ulike aspekter av pragmatisk kompetanse.

Noen av deskriptorene som ble kalibrert for tegnspråkkompetanse, er av en mer generell karakter, i likhet med dem som er tatt med tidligere. Disse er beholdt i tegnspråkkompetanse fordi de bidrar til å vise sammenhengen mellom deskriptorer for tegnspråkkompetanse og deskriptorer for andre områder.

Figur 17 – Tegnspråkkompetanse

6.1. LINGVISTISK KOMPETANSE

Det er utarbeidet deskriptorer for *Tegnspråkrepertoar* og *Diagrammatisk nøyaktighet*. Dette skillet viser til dikotomien mellom kunnskap og kontroll og gjenspeiler også dikotomien mellom bredde og kontroll/presisjon når det gjelder grammatikk og vokabular.

Tegnspråkrepertoar

Disse to skalaene omfatter språkressurser som brukes både i tegnspråkforståelse og -produksjon, for eksempel å kombinere non-manuelle elementer med proformer for å vise til referenter, og kanskje håndbevegelse og orientering for å uttrykke andre aspekter ved det man ønsker å uttrykke.

Tegnspråk bygger i stor grad på produktiv tegnkonstruksjon. På samme måte som for talespråk består tegnforrådet av to innganger: faste tegn og produktive elementer som brukes i konstruksjon av nye tegn eller former. Etablerte tegn har en fast grunnform som er oppført i oppslagsverk for tegnspråk. Elementer fra det produktive leksikonet settes sammen i produktive kombinasjoner med et begrenset sett av håndformer som fungerer i tegnrommet for å skape nye, dynamiske beskrivelser av hendelser. De tredimensjonale romlige egenskapene til mange uttrykk muliggjør varierte, men likevel presise formuleringer. Innlærere tilegner seg denne kompetansen etter hvert som de får mer varierte behov for å uttrykke seg, ved å lære seg kombinasjonsbegrensninger og ulike stilistiske/estetiske prinsipper.

På grunn av den høye andelen produktive elementer i tegnspråk krever resepsjonen mye prosessering av morfofonologiske og morfosyntaktiske elementer som opptre samtidig, samtidig som man må være bevisst aktuelle rammer og plasseringer i tegnrommet. Kort sagt kombinerer produktiv tegnkonstruksjon meningsbærende elementer i kombinasjoner som ikke finnes i tegnforrådet, og forståelse krever da en nytolkning av slike tegn. For å dekke spesielle kommunikasjonsbehov – som innebærer mer enn en overordnet forståelse av hva et utsagn handler om – må innlærerne hente frem igjen grammatiske regler for produktiv tegnproduksjon og huske kombinasjonsbegrensninger, holde rede på referanser i tegnrommet, og vurdere

prinsipper for stilistiske/estetiske formål. I slike tegnspråklige forståelsesprosesser har man ifølge innlærere mindre støtte i leksikalske ressurser enn man har i forståelsen av mange talespråk.

Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ kunnskap om grunnleggende former, tegnklasser, og betydningen av håndtegn, inkludert registre og varieteter
- ▶ grunnleggende lingvistisk kunnskap om tegnspråkelementer for å navngi og vise tilbake til referenter, og for å lage tegn gjennom morfofonologiske og morfosyntaktiske prosesser og simultane konstruksjoner
- ▶ manuelle aspekter, som faste tegn, idiomer og faste sekvenser (*chunks*), i tillegg til morfofonologiske byggeklosser som brukes når man skaper produktive tegn
- ▶ kunnskap om tegnenes grunnformer og om non-manuelle elementer, som bruk av mimikk, blikkretning, hode, kropp og kroppsbevegelser, tempo, størrelsen på bevegelsene, osv., i tillegg til relaterte begrensinger; kunnskap som brukes til å tolke tegnutsagn, navn og referanser
- ▶ kunnskap om manuelle og non-manuelle elementer i tegnkombinasjoner (faste tegnkombinasjoner, idiomer og vanlige sekvenser (*chunks*)) i tillegg til kunnskap om morfofonologiske regler som brukes når man skaper produktive tegn; dette inkluderer kunnskap om f.eks. undergruppen av håndformer i et tegnspråk
- ▶ språkspesifikk kunnskap om hvilke manuelle og non-manuelle elementer som kan kombineres og danne mulige tegn, siden verken manuelle eller non-manuelle elementer opptrer isolert
- ▶ begrepsmessig kunnskap om betydning og konnotasjoner, slik at en bruker/innlærer for eksempel kan tolke og produsere metaforer eller ironi
- ▶ og på et overordnet nivå vise kompetanse i å forstå og bruke manuelle og non-manuelle tegnelementer.

	Tegnspråkrepertoar	
	Reseptivt	Produktivt
C2	Kan forstå abstrakte begreper, f.eks. fra vitenskapsfeltet, og plassere dem i riktig kontekst. Kan forstå kreative eller nyoppståtte beskrivelser av fenomener (f.eks. en UFO). Kan forstå krevende tekster om et spekter av emner og forklare hva de handler om.	Kan uttrykke seg med abstrakt, poetisk tegnspråk. Kan formulere abstrakte uttrykk og begreper, f.eks. innenfor det akademiske og det vitenskapelige domenet. Kan produsere et produktivt eller fast tegn (f.eks. et avbildende eller fast verb som «lete etter») med én hånd, mens den andre hånden og mimikken samtidig brukes til konstruert handling (f.eks. ved å klø seg forskjellige steder på hodet som om man leter etter noe)⁴⁶. Kan presentere en kompleks handling på en språklig-estetisk måte, for eksempel ved å bruke håndformer som en lekende uttrykksform.
C1	Kan forstå betydningen av ordbilder i en kontekst. Kan forstå tekniske tekster innen eget felt og bruke informasjonen, ideene eller synspunktene i dem. Kan forstå spesifikke, presise instruksjoner, ønsker, anbefalinger etc.	Kan uanstrengt uttrykke handlinger, objekter og relasjoner mellom disse ved hjelp av passende tegn med proformer (en- og tohånds) på ulike måter. Kan bruke det rette produktive tegnet (f.eks. en proform) for å forsterke en bestemt betydning. Kan snakke tegnspråk forståelig med bare én hånd (den dominante hånden). Kan bruke en setning for å presisere den nøyaktige betydningen av en vag term (f.eks. «mord» ved å etterligne bruken av et våpen). Kan gi en svært bred dekning av et emne og ta hensyn til ulike relevante aspekter. Kan veksle mellom direkte og indirekte tale.
B2+	Kan oppfatte og korrekt identifisere navn på kjente personer og institusjoner. Kan skille mellom meningsnyanser som uttrykkes med bestemte håndformer. Kan forstå idiomer (og tegn som er vanlige i lokalmiljøet). Kan forstå hva som menes når den som snakker omformulerer/parafraserer uten å produsere tegnet for det aktuelle begrepet.	Kan snakke tegnspråk forståelig og presist om et komplekst emne. Kan tilpasse tegnspråkstilen etter innholdet og/eller objektet som beskrives. Kan presentere en enkel produktiv handling bare med avbildning og konstruert handling. Kan velge vokabular som passer til den aktuelle typen tekst. Kan bruke konstruert handling (handling etterlignes én for én).

⁴⁶ Dette er også kjent som «body partitioning» på engelsk, og kan kalles «kroppsoppdeling».

	Tegnspråkrepertoar	
	Reseptivt	Produktivt
B2	Kan forstå svært mange tegn som brukes i dagligdagse situasjoner. Kan slutte seg til betydningen av ukjente enkelttegn på grunnlag av setningskonteksten.	Kan alltid uttrykke egne meninger, også når andres oppfatninger og meninger blir presentert. Kan uttrykke det samme innholdet på ulike måter. Kan veksle mellom produktive og faste tegn. Kan formidle informasjon bare med produktive tegn, uten å bruke faste tegn. Kan erstatte faste tegn med produktive tegn, f.eks. ved hjelp av tegn med proformer.
B1	Kan trekke ut relevant informasjon fra en kort tekst forutsatt at den er presentert på en enkel og strukturert måte. Kan skille mellom tegn som ligner på hverandre. Kan utlede et objekts natur ut fra non-manuelle signaler og avbildende tegn. Kan trekke indirekte slutninger om trekk ved karakterene i en historie ut fra ansiktsuttrykket til den som snakker.	Kan bokstaver ord raskt og korrekt. Kan, for å lette forståelsen, gjøre en relevant sammenligning med andre ting, bilder eller omstendigheter som mottakeren allerede kjenner (f.eks. «et hulepinnsvin ser ut som et stort pinnsvin»). Kan bruke ulike proformer (f.eks. manipulatorer og substitutorer) i beskrivelsen av en handling eller hendelse. Kan bruke ulike ordbilder på ulike måter alt etter kontekst. Kan bruke ulike virkemidler (f.eks. mimikk, håndform, håndorientering, bevegelse) for å beskrive størrelsen og formen på et objekt. Kan beskrive egenskaper bare med ordbilder og konstruert handling.
	Kan selektivt trekke ut informasjon fra en tegnspråklig tekst, f.eks. detaljer om tid, involverte individer, steder eller avtaler og indikasjoner om hvordan eller hvorfor. Kan forstå handlinger eller prosesser som uttrykkes med produktive tegn. Kan slutte seg til den kronologiske rekkefølgen av hendelser ut fra non-manuelle signaler (om hendelser er nære eller fjerne i tid). Kan forstå hvilken type skapning som er ment når den som snakker imiterer folk eller dyr.	Kan beskrive viktige trekk ved en person eller et objekt med passende håndformer. Kan modifisere produktive tegn ut fra konteksten. Kan bruke konstruert handling for å beskrive et aspekt ved en enkel handling. Kan bruke konstruert handling for å beskrive trekk og egenskaper ved en person eller karakter. Kan uttrykke handlinger ved hjelp av produktive tegn. Kan tilpasse størrelsen på tegnutførelsen (større, mindre) avhengig av situasjonen. Kan gi en grundig beskrivelse av en person, inkludert ansiktsuttrykk, hudfarge, sminke, hårfasong og yrke. Kan bruke passende proformer for å vise til f.eks. dyr, i stedet for faste tegn. Kan bruke ordbilder på en presis måte for å uttrykke et bestemt innhold (f.eks. «aha»).

	Tegnspråkrepertoar	
	Reseptivt	Produktivt
A2	Kan forstå innhold som uttrykkes bare ved hjelp av produktive tegn. Kan forstå navnet på vanlige tekniske hjelpemidler for døve. Kan forstå betydningen av modalverb (f.eks. KAN = mulighet, MÅ = ordre, VIL = ønske). Kan trekke ut spesifikk informasjon fra dagligdagse tekster (f.eks. tall, navn, steder, personer). Kan forstå tegnspråklig tekst når tegnspråkbrukeren bruker bilder for å visualisere innholdet.	Kan bruke et utvalg med tegn. Kan presentere ulike aspekter av en handling eller en fortelling (f.eks. varighet: som i «jobbe hele natten»). Kan bruke eksempler for å illustrere noe. Kan tydeliggjøre forskjellen mellom ting. Kan formidle informasjon kort og konsist, men likevel forståelig. Kan, med forberedelser, bruke riktige navn og begreper for det aktuelle emnet. Kan beskrive en persons utseende og karakteristiske trekk.
	Kan identifisere detaljer i en lengre beskrivelse av en person/et objekt, som f.eks. kroppsfasong, hårfrisyre eller yrke. Kan forstå non-manuell informasjon om nærhet eller avstand til en person eller et objekt. Kan oppfatte når et budskap er uttrykt non-manuelt og tolke det på riktig måte. Kan gjenkjenne og forstå vanlige responsmarkører hos en samtalepartner (som nikk og blikk). Kan forstå en enkel fortelling om hva noen gjorde. Kan forstå enkle instruksjoner, ønsker, anbefalinger etc.	Kan uttrykke sin egen mening. Kan presentere visuelt enkel informasjon, som handlinger og relasjoner (f.eks. i familien). Kan uttrykke et direkte krav. Kan uttrykke et beløp/en mengde ved hjelp av mimikk. Kan uttrykke nærhet og avstand ved hjelp av passende mimikk eller andre non-manuelle virkemidler Kan beskrive designet, fargen og teksturen på klesplagg.
A1	Kan forstå direkte ordre (f.eks. «åpne døren!»). Kan forstå mengder uttrykt non-manuelt. Kan forstå beskrivelser av klær (mønster, farge). Kan forstå informasjon om størrelsesforhold, mengder og proporsjoner. Kan skille mellom tegn som bare er ulike med hensyn til munnstilling. Kan forstå tegn også om de er modifisert manuelt. Kan forstå munnstillingens betydning for budskapet, f.eks. oppblåste eller sammmentrukne kinn. Kan slutte seg til formen på objekter som beskrives med non-manuelle signaler. Kan forstå enkel negasjon med NEI, IKKE eller hoderisting. Kan forstå uttrykk via bokstavering hvis man ikke forstår de faste tegnene. Kan gjenkjenne og forstå samtalepartnerens tilbakemelding i ansiktsuttrykk (enighet/uenighet).	Kan bruke rett munnstilling for å skille mellom ellers identiske tegn. Kan bokstavere blant annet navn og tekniske uttrykk. Kan beskrive fysisk fasong (høyde, bredde, lengde). Kan uttrykke direkte forespørsler. Kan uttrykke vanlige velkomst- og avskjedshilsener. Kan beskrive en person ut fra ansiktsuttrykk, hår og fysiske trekk eller gjennom hva personen ofte har på seg. Kan produsere tydelige, entydige håndformer. Kan utføre faste tegn for måneder, ukedager og tid på dagen. Kan gi uttrykk for sin mening (enig/uenig).

Diagrammatisk nøyaktighet

Diagrammatisk nøyaktighet beskriver korrektheten, nøyaktigheten, presisjonen og kompleksiteten i syntaktiske uttrykk. Til sammen bestemmer disse aspektene forståeligheten til den intenderte betydningen av tegnuttrykkene som uttrykkes. Kompetansen omfatter manuelle og non-manuelle elementer; de omfatter kunnskap om og overholdelse av syntaktiske regler og prinsipper, bruk av tegnrommet, bruk av kroppen, hodebevegelser, osv. Reseptiv kompetanse omfatter å gjøre en riktig analyse av tegnklasser, romlige relasjoner mellom uttrykk, hvordan leddsetninger og fraser fungerer, non-manuelle markeringer (f.eks. for å vise omfang, sted og topikalisering).

Denne kompetansen er knyttet til å uttrykke tekstualitet (jf. «Oppbygging av tegnspråktekst») ettersom den brukes til å strukturere tegnspråktekster ved hjelp av flere forskjellige strategier som for eksempel en bestemt tilpasning av tegnrommet eller retoriske spørsmål for å innlede et nytt punkt osv. Denne skalaen har også fellestrekk med skalaen «Tegnspråkrepertoar», ettersom den påvirkes av leksikalsk kunnskap om forholdet mellom manuell og non-manuell form og betydning. «Diagrammatisk nøyaktighet» avhenger dermed også av non-manuelle elementer, f.eks. heving av øyenbrynene for å vise bestemte grammatiske konstruksjoner og betydninger.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i den reseptive skalaen, er som følger:

- ▶ nøyaktig memorering av diskursreferenter og forhold mellom elementer som er plassert i tegnrommet
- ▶ tolkning av forskjellige referanser (f.eks. av elementer som er plassert i tegnrommet, peking, pronomener, proformer samsvar etc.)
- ▶ tolkning av hendelser i tid, tidsforhold, tidspunkt og varighet
- ▶ tolkning av non-manuelle elementer (f.eks. bruk av overkropp, ansiktsuttrykk, blikkretning)
- ▶ forståelse av tegn-sekvenser og leddsetninger som er forbundet med hverandre
- ▶ forståelse av modifiserte former, f.eks. verb og andre predikater.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i den produktive skalaen, er som følger:

- ▶ hensiktsmessig bruk av tegnrommet og hensyn til eksisterende konvensjoner
- ▶ uttrykke hendelser i tid eller tidsforhold ved å fastsette relevante tidsrammer
- ▶ konsekvent og presis bruk av tegnrommet (f.eks. til plassering av elementer i tegnrommet, peking, pronomener, tegn med proformer osv.)
- ▶ presisjon ved non-manuelle bevegelser (f.eks. kroppsholdning, bruk av kroppen i konstruert handling, ansiktsuttrykk, hodebevegelser etc.)
- ▶ presisjon i bestemte tegnsekvenser for å uttrykke visse begreper (f.eks. årsak og virkning)
- ▶ bruk av bestemte konjunksjoner og serielle verb
- ▶ bruk av visse strukturer, evne til å modifisere verb (vise gjentakelser og varighet)
- ▶ bruk av virkemidler for å strukturere tegnspråktekster som egner seg for den aktuelle teksttypen.

	Diagrammatisk nøyaktighet	
	Reseptivt	Produktivt
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2+</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2+</i>
C1	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2+</i>	<i>Ingen deskriptor foreligger; se B2+</i>
B2	Kan skille mellom ulike temporale forhold mellom handlinger og hendelser (samtidige hendelser, foregående hendelse, etterfølgende hendelse). Kan skille mellom én handling som involverer flere mennesker (ting), og mange handlinger som involverer én person (ting). Kan skille mellom direkte og indirekte tale i tegnspråklig tekst. Kan forstå utsagn som inneholder subjektløse predikater, som f.eks. «det regner» og «vannet renner». Kan oppfatte retoriske spørsmål også når de er uttrykt på en språklig svært økonomisk måte, f.eks. ved å heve øyenbrynene. Kan koble proformer til rett referanseobjekt (f.eks. et dyr) ut fra konteksten. Kan forstå aspekt-modifiseringer som viser hvordan noe skjer (f.eks. vaklende, raske, krypende eller rullende bevegelser).	Kan plassere ulike innholdselementer/handlinger i teksten fornuftig i tegnrømmet for å strukturere teksten. Kan i korte tekster være helt konsekvent i referansene sine når man peker og bruker tegn med proformer.
	Kan skille mellom utsagn om virkelige og tenkte hendelser ut fra grammatiske signaler. Kan holde karakterene og deres handlinger fra hverandre, også i lengre tekster. Kan gjenkjenne setninger som enheter og si hvor mange setninger en kort tekst inneholder. Kan forstå verbale aspekter (f.eks. fullførelse, repetisjon, fortsettelse, resultat av handlinger).	Kan bruke tegnrømmet bevisst, for eksempel bruke høyre side for FOR og venstre side for MOT. Kan bruke et stort eller lite tegnrom avhengig av situasjonen. Kan knytte sammen produktive tegn med tidsangivelser (tidslinjer). Kan bruke hensiktsmessige tidslinjer for å angi tidspunktet for eller varigheten av en hendelse (for tidsforhold: samtidig, før/etter, etter hverandre). Kan uttrykke hvordan noe gjøres (MED-X, UTEN-Y). Kan uttrykke ulike tidsforhold (3 forhold: samtidig; før og etter; etter hverandre). Kan bruke kroppsholdning for å angi tidslinjer. Kan bruke en passende tidslinje for å sette hendelser i fortid, nåtid og fremtid i riktig forhold til hverandre. Kan utnytte variasjon i tegnstillingen for subjekt, verb og objekt i en setning for å understreke noe (f.eks. SVO, SOV, OSV).

	Diagrammatisk nøyaktighet	
	Reseptivt	Produktivt
B1	Kan slutte seg til tid, varighet eller sekvenser av en hendelse ut fra tidslinjene som brukes. Kan forstå modifiserte faste tegn.	Kan uttrykke retoriske spørsmål på en økonomisk måte, f.eks. bare med øyenbrynene. Kan forklare hvorfor noe gjøres (mål: FOR-Å). Kan forbinde to fraser eller setninger for å gi betydningsrelasjonen «selv om». Kan korrekt antyde at et spørsmål er retorisk ved hjelp av en kort pause mellom spørsmål og svar. Kan etablere relasjoner i tegnrømmet og bruke dem igjen senere. Kan fokusere på ett punkt på en tidslinje for å plassere en hendelse korrekt i fortid, nåtid eller framtid. Kan gjøre sammenligninger med adjektiver, også superlativer, f.eks. gjennom korrekt bruk av proformer, endring av tegn størrelse eller tempo.
	Kan tolke hendelser korrekt i en tidslinje (fortid, nåtid, fremtid). Kan forstå utsagn som indikerer intensjoner (mål: FOR-Å). Kan bruke non-manuelle signaler for å skille for eksempel hv-spørsmål fra ja-/nei-spørsmål, eller påstander fra ja-/nei-spørsmål. Kan tolke peking til personer riktig, forutsatt at de har blitt skikkelig introdusert og plassert. Kan identifisere ulike strategier for å uttrykke komparativ og superlativ form av adjektiver og forstå betydningen (f.eks. ut fra endring i størrelsen eller hastigheten til tegnet eller ut fra korrekt bruk av proformer).	Kan plassere objekter/personer i tegnrømmet ved peking og senere referere til dem med pronomener. Kan korrekt bruke blikkretning i tegnrømmet for å referere til tidligere introduserte objekter eller personer. Kan korrekt bruke ulike setningstyper (utsagn, spørsmål, imperativer). Kan bruke riktige non-manuelle virkemidler til spørsmål (kroppsholdning pluss mimikk, øyenbryn). Kan bruke relevant mimikk for å beskrive en form. Kan bruke konstruert handling for å formidle betydning. Kan supplere et tegn med antall (f.eks. for å vise hvor mange personer, dager, etc.). Kan presentere en enkel tidssekvens ved å bruke tegnrømmet. Kan uttrykke tidsforløp ved hjelp av mimikk (hendelser som ligger nært i tid i motsetning til hendelser som ligger langt tilbake). Kan uttrykke årsak og virkning (årsaken til noe).

	Diagrammatisk nøyaktighet	
	Reseptivt	Produktivt
A2	Kan gjenkjenne og forstå tilstand og konsekvens i hvis-så-setninger. Kan forstå setningsadverbial som uttrykker forholdet SELV OM/LIKEVEL. Kan forstå betingelsessetninger, altså under hvilke betingelser (HVIS) en konsekvens (sÅ) skjer. Kan forstå hvordan likhet SAMME-SOM og ulikhet ANNERLEDES-ENN uttrykkes. Kan forstå forskjeller i betydning som viser om handlinger utføres av en eller flere personer, som én person går versus mange personer går.	Kan uttrykke betingelser som visse ting gjøres under (hvis ... så). Kan modifisere verb konsekvent og oppretthold setningsstrukturen. Kan uttrykke en ikke-årsaksbasert sekvens (og deretter ..., og dermed ..., deretter ..., etter at ...).
	Kan identifisere ulike typer setninger og deres betydning ut fra tegnstillingen (påstander, spørsmål, ordre). Kan tolke tegn med proformer korrekt i enkle setninger, forutsatt at de er klart uttrykt. Kan tolke modifisering av verb korrekt. Kan forstå betydningen i enkle årsaksforhold (f.eks. «Jeg er sen FORDI jeg ble sittende fast i trafikken.»). Kan gjenkjenne og forstå modifiserte håndformer. Kan forstå indirekte budskap (spørsmål, forespørsler, ønsker, avvisning etc). Kan skille mellom og forstå ulike måter å uttrykke negasjon.	Kan beskrive omgivelsene (f.eks. landskapet) med avbildende tegn. Kan bruke vanlige plasseringer i rommet effektivt til å framheve viktige elementer. Kan produsere håndformer tydelig og nøyaktig, ikke bare i isolerte tegn, men også i setninger. Kan bruke «hvis ... så»-setninger. Kan uttrykke oppramsinger og rekkefølger (... og ..., ... pluss ...). Kan bruke produktive tegn korrekt i enkle setninger.
A1	Kan forstå en ytring som en direkte forespørsel, et spørsmål eller en ordre og respondere i henhold til det. Kan forstå formene og størrelsene på objekter (f.eks. formen på en pyramide) og identifisere objektene. Kan forstå forskjellige flertallsformer med enkle tegn (som flertall ved hjelp av tall eller ved repetisjon). Kan forstå lister og serier (betydninger som og/både-og/og-så). Kan forstå produktivt uttrykte tidsindikatorer (dagen-før-i-går, 3-år-siden etc.) når tidsreferansene er klart uttrykt. Kan forstå ut fra beskrivelser av manipulerte objekter hvordan den som snakker setter dem ned eller plasserer dem.	Kan bruke personlige pronomener korrekt. Kan konstruere enkle setninger med SVO- og SOV-mønster. Kan vise hvor tykt et objekt er ved hjelp av mimikk. Kan konstruere en enkel setning ved hjelp av faste tegn. Kan danne flertall med enkle tegn (med tall, med gjentakelser).

6.2. SOSIOLINGVISTISK KOMPETANSE

Ettersom det er vanskelig å trekke et skarpt skille mellom de to begrepene, er en del elementer knyttet til sosiokulturell kunnskap også tatt med. I forskningsprosjektet SNSF ble en del deskriptorer for spesifikk kunnskap om aspekter som er relevante for døvesamfunnet og døvekulturen kalibrert. Til tross for at disse er viktige for forståelse av lokal kultur, felles kunnskap og verdier, og betydningen av spesielle tegn, er noen emner som er knyttet til regional kultur plassert på listen over supplerende deskriptorer i Appendiks 9, og bør tolkes og eksemplifiseres ved bruk av regionale verdier der det trengs.

Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar

Denne skalaen motsvarer skalaen for «Riktig tilpasset språkbruk» under Kommunikativ språkkompetanse. I tillegg til riktig tilpasset språkbruk (stilnivå, høflighetskonvensjoner osv.) er det lagt til en del elementer som gjelder kunnskap om kultur og regioner.

Nøkkeltrekkene som er operasjonalisert i den reseptive skalaen, er som følger:

- ▶ evne til å oppfatte ulike stilnivåer og overgangen mellom dem
- ▶ evne til å vurdere hvor passende hilsener, presentasjoner og avskjeder uttrykkes
- ▶ evne til å merke om den som snakker, tar hensyn til referentens eller samtalepartnerens sosiale status
- ▶ evne til å vurdere om bruken av tegnrommet er tilpasset mottakerne (når det gjelder kontekst og mottaker)
- ▶ evne til å bruke kunnskap om sosiokulturelle normer, tabuer, passende personlig fremtreden etc.
- ▶ etablering og opprettholdelse av øyekontakt
- ▶ evne til å forstå og utnytte virkemidler for å fange oppmerksomheten eller virkemidler for å gi respons
- ▶ evne til å bruke kunnskap om milepælene i den lokale kulturen – personer, fakta og de viktigste sakene
- ▶ evne til å oppfatte og vurdere sosial bakgrunn, regional tilhørighet og lokal tilknytning ut fra samtalepartnerens språkbruk
- ▶ evne til å bruke kunnskap om verden som er relevant for kommunikasjonen (f.eks. forkortelser, tekniske hjelpemidler).

Nøkkeltrekkene som er operasjonalisert i den produktive skalaen, er som følger:

- ▶ uttrykke stilnivåer og evne til å veksle mellom dem
- ▶ evne til å uttrykke hilsener, presentasjoner og ta avskjed
- ▶ evne til å uttrykke seg på tegnspråk på en passende måte ut fra referentens og/eller samtalepartnerens sosiale status
- ▶ tilpasning av tegnrommet til konteksten og til mottakeren/mottakerne og lokale forhold
- ▶ respekt for sosiokulturelle normer, tabuer osv.
- ▶ etablering og opprettholdelse av øyekontakt
- ▶ virkemidler for å fange oppmerksomheten, virkemidler for å gi tilbakemeldinger
- ▶ kunnskap om milepælene for den lokale kulturen – personer, fakta og de viktigste sakene
- ▶ evne til å oppfatte samtalepartnerens sosiale bakgrunn, regionale tilhørighet og lokale tilknytning ut fra personens språkbruk
- ▶ bruke kunnskap om aspekter som har betydning i kommunikasjonen med døve (f.eks. forkortelser, tekniske hjelpemidler, oppførsel).

	Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar	
	Reseptivt	Produktivt
C2	Kan oppfatte sosiokulturelle normer i ukjente tekster (for eksempel passende stilnivå, høflighetsformer, sosial status, tabuobjekter). Kan oppfatte når den som snakker gir karakterene i en historie en egen språklig profil, og kan beskrive disse profilene.	<i>Ingen beskrivelse foreligger; se C1</i>
C1	Kan oppfatte stilnivået som er valgt på bakgrunn av tegnene som brukes. Kan oppfatte veksling mellom uformelt og formelt stilnivå. Kan vurdere om det valgte stilnivået opprettholder en passende avstand til teksten. Kan slutte seg til den sosiale relasjonen mellom samtalepartnere (nærhet, hierarki etc.) ut fra deres kommentarer. Kan vise/markere en persons sosiale status når man har sett hvordan andre henvender seg til personen (ved å tolke manuelle tegn). Kan forstå diskrete referanser til tilstedeværende personer når den som snakker, for eksempel tar i bruk et mindre tegnrom eller holder en hånd foran pekefingeren, slik at det ikke er åpenbart hvem fingeren peker på.	Kan i produksjonen av tekster overholde sosiokulturelle normer (f.eks. rett stilnivå, høflighetsformer, status, tabuer). Kan tilpasse stilnivået etter målgruppe. Kan uten anstrengelser veksle mellom et formelt og et uformelt stilnivå. Kan uttrykke ikke-leksikalske stilforskjeller i stilnivå ved hjelp av både manuelle og non-manuelle uttrykk. Kan fortelle en vits som handler om døves erfaringer.
B2	Kan på grunnlag av det språklige registeret tenke seg til en persons bakgrunn (hjemsted, alder, yrke). Kan oppfatte om stilnivået i en tekst passer til mottakerne. Kan oppfatte om en tekst inneholder all nødvendig informasjon slik at mottakerne kan forstå den. Kan oppfatte den sosiale statusen til en person eller karakter på bakgrunn av manuelle og non-manuelle signaler i teksten. Kan forstå forkortelser som er vanlige i døvemiljøer.	Kan vurdere om publikum har kjennskap til det å være døv, og om nødvendig forklare ting. Kan produsere faste tegn innen ulike stilnivåer. Kan redegjøre for fakta og hendelser som er viktige innen døvemiljøer.
	Kan koble en tekst til en mottakergruppe på grunnlag av størrelsen på et tegn, som stor/formell eller mindre/intim kontekst. Kan knytte en tekst til en formell eller uformell kontekst på grunnlag av manuelle eller non-manuelle trekk i tekstens innledning. Kan vurdere om en person presenterer seg selv for andre døve på en kulturelt passende måte. Kan oppfatte og forstå kulturelle referanser i tekster. Kan dra nytte av indirekte referanser til viktige hendelser, personer og institusjoner i eget land for å forstå en tekst.	Kan velge rett formelt stilnivå for å bevare avstanden til saken som legges frem. Kan angi en persons sosiale status ved å utføre manuelle tegn på en annen måte.

	Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar	
	Reseptivt	Produktivt
B1	Kan forstå og følge forklaringer på opphavet til kulturspesifikke tegn, slik som navn på kjente personer, institusjoner eller steder.	Kan ta med eller utelate en velkomst-/avskjedshilsen alt etter type tekst og publikum. Kan framstå på en måte som er tilpasset typen tekst og publikum (klær, tilbehør, personlig framtoning). ⁴⁷ Kan gjøre folk oppmerksom på kulturelle problemstillinger. Kan i en reiseberetning ta med kulturopplevelser og typiske sider ved det aktuelle landet.
	Kan vurdere om en hilsen eller avskjedsfrase er passende for den aktuelle teksttypen.	Kan presentere seg for døve på en hensiktsmessig måte. Kan bruke sin kunnskap om tegnspråkkulturen for å forklare opprinnelsen til visse kulturelt betingede tegn (f.eks. navnene på kjente mennesker, institusjoner og steder). Kan angi en persons sosiale status ved non-manuelle uttrykk, f.eks. blikkretning. Kan bruke forkortelser for hyppig brukte tegn for døvefeltet.
A2	Kan på grunnlag av tiltalepronomen på tegnspråk oppfatte om ukjente henvender seg til en på en passende måte. Kan oppfatte når noen ønsker å ta ordet (f.eks. rekke opp hånden, ta noen på armen).	Kan holde øyekontakt med samtalepartneren mens man snakker. Kan godta eller avslå en direkte anmodning/henvendelse. Er kjent med de vanligste tekniske hjelpemidlene som brukes av døve, og kan navngi dem.
	Kan oppfatte forskjeller i stilnivå som uttrykkes manuelt eller non-manuelt. Kan oppfatte om samtalepartneren responderer passende på et TAKK, etc.	Kan henvende seg på en passende måte til en döv person som man møter for første gang. Kan tilpasse tegnrommet til konteksten og publikum. Kan ta hensyn til faktorer i omgivelsene som påvirker tegnspråkkommunikasjonen (lys, ting på bordet).

⁴⁷ Disse ikke-lingvistiske elementene har å gjøre med hvor synlig en tegnspråkbruker er for mottakeren. Når de snakker, må Innlærere må kunne forutse hvordan slike faktorer påvirker mottakelsen av det de sier.

	Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar	
	Reseptivt	Produktivt
A1	Kan opprettholde passende øyekontakt i en tegnspråkdialog.	Kan hilse på en döv på en korrekt måte. Kan bruke ulike strategier for å opprette nødvendig øyekontakt for å kommunisere (berøre, blunke, klappe i bordet, slå lyset av og på). Kan tiltrekke seg oppmerksomhet for å få ordet (f.eks. ved å rekke en hånd i været eller berøre noen). Kan opprettholde direkte øyekontakt med samtalepartneren. Kan ty til bokstaveringsproblemer dersom det oppstår kommunikasjonsproblemer. Kan gi samtalepartneren visuell tilbakemelding i form av konvensjonelle fraser og ordbilder . Kan gi samtalepartneren visuell tilbakemelding (positiv eller negativ) gjennom mimikk og andre non-manuelle elementer (f.eks. nikke eller riste på hodet). Kan svare på en passende måte i vanlige utvekslinger f.eks. med «INGEN ÅRSAK»/ «ALT I ORDEN»/ «TAKK».

6.3. PRAGMATISK KOMPETANSE

Pragmatisk kompetanse dekker tekstkompetanse (diskurskompetanse) i forskjellige medier, som evnen til å skape personlig mening i kontekster som ansikt til ansikt eller skriftlig kommunikasjon, og funksjonell kompetanse som prosessering og forståelse av budskap også om det er implisitt. Slik kompetanse henger også sammen med språklig bevissthet (metaspråk). Det er utarbeidet todelte deskriptorskalaer for «Oppbygging av tegnspråktekst» og for «Rammer og perspektiver». I tillegg er det to andre reseptive skalaer, «Språklig bevissthet og tolkning» og «Prosesseringshastighet», og to produktive skalaer: «Fremtoning og effekt» og «Tegnspråkflyt».

Oppbygging av tegnspråktekst

Denne todelte skalaen fokuserer både på brukerens/innlærerens evne til å oppfatte og forstå strukturen i ulike teksttyper og det å kunne forme og strukturere egne innlegg. «Oppbygging av tegnspråktekst» er relatert til skalaene for «Koherens» og «Tematisk utvikling» under «Kommunikativ språkkompetanse».

Den todelte skalaen omfatter kjennskap til innholdsmønstre (*schemata*) for videotekster, f.eks. for rapporter, fortellinger eller forklaringer, og kunnskap om hvordan man bygger opp tekster og skaper sammenheng i dem. Den tar også med kunnskap om og bruk av spesielle tekstbindingsmekanismer ved tolkning av tekst eller ved utforming og strukturering av en videotekst. Begrepet «tekst» brukes her uten referanse til konvensjonell skrift for gjengivelse av talespråk. Det er ment å referere til tegnspråklige utsagn bestående av flere fraser for å formidle ideer, tanker og betydninger som har en bestemt funksjon. Begrepet «tegnpråktekst» understreker det faktum at tekst på tegnspråk hadde begrenset levetid før opptaksmedier (til å ta opp monologer) ble vanlige. Bortsett fra vitser, enkelte fortellinger, bønner og noen få andre tekstsjangere som har blitt overlevert fra person til person i en «muntlig tradisjon» innenfor et miljø, var tegnspråktekstene dialogiske. De kunne ikke oppbevares og var ikke tilgjengelige for diskursiv undersøkelse, utdanningsformål eller utvikling av en argumentasjon. Med videoopptak har dette endret seg.

Men selv om man har opptak av tegnspråktekster, kan man ikke så lett skimme gjennom for å lete etter bestemt informasjon, og man kan ikke bruke overskrifter for å få et raskt overblikk, slik som man kan med en skriftlig tekst. Likevel kan spesifikk kunnskap om ulike teksttyper hjelpe med å snevre inn søkefeltet; en tematisk introduksjon vil være i begynnelsen, og en konklusjon på slutten av en video; angivelse av tid og sted for en hendelse vil være plassert sammen; sammendrag kommer i starten, konklusjoner følger etter argumentasjon osv.

Språkbrukere med tekstkompetanse kan kjenne igjen og vurdere både velkomponerte og fragmenterte tekster og kan oppfatte direkte og indirekte budskap. Tekstkompetanse forutsetter også kompetanse fra alle de andre skalaene som introduseres her, f.eks. «Diagrammatisk nøyaktighet» og «Tegnspråkrepertoar». Skalaen for oppbygging av tegnspråktekst fokuserer på koherens og strukturert utvikling av et budskap på tegnspråk, mens for eksempel deskriptorene for «Diagrammatisk nøyaktighet» fokuserer på syntaktisk korrekt plassering av proformer (håndformer brukt i stedet for et tegn som er brukt tidligere).

Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i den reseptive skalaen, er som følger:

- ▶ evne til å oppfatte den logiske utviklingen og forstå sammenhengen i en tekst
- ▶ evne til å forstå tekster ved å bruke kunnskap om forskjellige teksttyper, innholdsmønstre og sjangre, hvordan de bygges opp og innhold som forventes i dem
- ▶ evne til å reagere på mangler i den logiske utviklingen og dårlig koherens i teksten
- ▶ evne til å identifisere understrukturer i en tekst (som bestemt informasjon eller argumentasjonsrekker)
- ▶ evne til å prioritere ulike informasjonsbiter basert på hvor mye de vektlegges
- ▶ evne til å tolke og avveie direkte og indirekte referanser i en tekst
- ▶ evne til å formulere forventninger til tekstinnhold og til å bruke forventningene i valg av passende strategier (som å søke etter spesifikt innhold).

Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i den produktive skalaen, er som følger:

- ▶ logisk utvikling og koherens i teksten, med evne til å presentere og begrunne argumenter
- ▶ strukturere informasjon og argumenter sekvensielt med innledning og konklusjon, og legge til eksempler og forklaringer der det trengs

- ▶ skape passende overganger; vektlegging
- ▶ passende bruk av tekstbindingsmekanismer (manuelle og non-manuelle, retoriske, osv.) alt etter teksttype
- ▶ henvise bakover og framover i teksten.

	Oppbygging av tegnspråkstekst	
	Reseptivt	Produktivt
C2	Kan forstå logiske, kausale, temporale eller semantiske forhold for å koble sammen deler av en tekst formidlet på tegnspråk. Kan skille ulike typer evaluerende tekster fra hverandre (som diskusjonstekst med argumenter for og imot, begrunnelser for et argument, eller en filosofisk tekst). Kan identifisere og forstå komplekse hierarkiske strukturer (f.eks. i politikk og organisasjoner). Kan oppdage manglende deler i en kompleks tekst eller ukjente teksttyper og slutte seg til det manglende innholdet.	Kan i forbifarten nevne flere andre steder og personer uten å miste tråden. Kan systematisk begrunne sine meninger, f.eks. logisk, moralsk og pragmatisk. Kan uten anstrengelse bruke stilistiske og retoriske virkemidler for å skape en effektiv tegnspråkstekst.
C1	Kan gjengi innholdet i en lengre tegnspråklig tekst med en del detaljer. Kan, etter å ha sett en tegnspråkstekst, forklare relasjoner i detalj. Kan kjenne igjen ulike måter å strukturere tegnspråkstekst, og korrekt tolke funksjonen i den tekstuelle konteksten (f.eks. retoriske spørsmål, oppramsing, kroppsretning). Kan bruke egen kunnskap om teksttyper for å danne seg forventninger når det gjelder innhold og struktur i en tekst, og vurdere den ut fra det. Kan skille de ulike elementene i en argumentasjon (påstand, begrunnelser, eksempler, konklusjon) i en tegnspråkstekst. Kan forutsi hva som kommer ut fra rekkefølgen elementer forekommer i i en ytring, og vektleggingen de får.	Kan utvikle et overbevisende, logisk argument (påstand, begrunnelse, eksemplifisering, konklusjon). Kan framheve visse aspekter ved et komplekst emne. Kan strukturere komplekst innhold på en fornuftig måte. Kan bruke ulike typer argumenterende tekster (f.eks. en forklarende tekst som argumenterer for og imot noe, eller en tekst som gir detaljert bakgrunnsinformasjon og utforsker en problemstilling grundig). Kan behandle mange forskjellige emner og introdusere og avrunde hvert enkelt på en passende måte. Kan uanstrengt bruke manuelle og non-manuelle, faste og produktive bindingsmekanismer for å strukturere teksten. Kan tilpasse de språklige bindingsmekanismene hensiktsmessig i forhold til tekstens interne struktur. Kan konstruere budskapet i en tekst, fra generelle påstander til konkrete detaljer.
B2+	Kan oppfatte det tilbakevendende, sentrale temaet i formidlede tekster. Kan på grunnlag av plasseringen av et argument i tegnrommet, oppfatte hvilket synspunkt argumentet representerer. Kan identifisere strukturelle elementer i tekster og bruke deres funksjon til å forstå teksten som helhet. Kan identifisere mangler/hull i kjente teksttyper og fylle disse for å skape sammenheng ved å slutte seg til eller spørre om det som mangler. Kan se om den som formidler, svarer på hovedspørsmålene i en tekst.	Kan formulere en passende innledning og konklusjon på en tekst. Kan i konklusjonen referere tematisk tilbake til innledningen. Kan organisere og formulere et innhold i tråd med gitte normer. Kan gi mottakere som ikke er til stede, all nødvendig informasjon om konteksten, slik at de kan følge det som blir sagt. Kan gruppere ulike informasjonelementer etter tema. Kan produsere en billedlig beskrivelse av måten et arrangement / en organisasjon er strukturert på. Kan bruke pauser for å strukturere en tekst, f.eks. ved å ta pauser mellom de forskjellige argumentene.

	Oppbygging av tegnspråktekst	
	Reseptivt	Produktivt
B2	Kan forstå godt innholdet i lengre, klart strukturerte tekster på tegnspråk. Kan få fatt i det tilbakevendende, sentrale temaet i en tekst og følge det uten vanskeligheter. Kan oppfatte overgangene mellom innledningen, hoveddelen og avslutningen/konklusjonene i en tekst på tegnspråk. Kan vurdere om innledningen og konklusjonen i en tekst passer sammen. Kan oppfatte skifte av tema i en tegnspråktekst.	Kan strukturere innhold i kategorier/emner, plassere disse i tegnrommet og deretter referere til dem ved peking. Kan strukturere teksten logisk og opprettholde en tydelig utvikling. Kan levere hele innholdet og delene som forventes for den aktuelle teksttypen. Kan bruke metaspråk (f.eks. for å orientere leseren ved å forklare eksplisitt i hvilken rekkefølge noe gjøres). Kan lage passende overganger mellom og knytte sammen de ulike tekstdelene. Kan framheve de viktigste aspektene ved et emne. Kan bruke prinsipper for hvordan man går fra generelle ideer til spesifikke detaljer. Kan uttrykke tidsforhold mellom elementer i en rapport. Kan kort introdusere forklaringen på en term i løpet av en tekst, når og hvis det er nødvendig.
B1+	Kan oppfatte viktigheten av et utsagn som er i sentrum av tegnrommet. Kan forstå referanser til tidligere gitt informasjon. Kan identifisere bindinger og relasjoner mellom innhold hvis dette blir tydelig referert til i tegnspråkteksten. Kan forstå utviklingen i en svært strukturert tegnspråktekst. Kan oppfatte romlige strukturings-måter og bruke dem for å forstå en tegnspråktekst. Kan slutte seg til innholdet i en kort tekst ut fra konteksten, også om det ikke brukes tekstbindingsmekanismer.	Kan strukturere tekstinnehold i en innledning, en hoveddel og en avslutning eller konklusjon. Kan presentere innhold i en fornuftig rekkefølge. Kan strukturere tekst i avsnitt etter tema. Kan tydelig presentere relasjonen mellom ting ved å referere eksplisitt til dem. Kan kort og konsist peke på relevante og interessante detaljer. Kan referere eksplisitt tilbake til noe som har blitt sagt tidligere. Kan sammenligne andres meninger med sine egne og ta stilling til dem. Kan knytte egne erfaringer til noe i teksten.

	Oppbygging av tegnspråkstekst	
	Reseptivt	Produktivt
B1	Kan gjenkjenne enkle måter å strukturere tegnspråkstekst (f.eks. et tema og kommentarer til det).	Kan formulere mål og hensikt med en tekst i innledningen. Kan ordne elementene i en tekst i en logisk rekkefølge. Kan introdusere et emne på en passende måte og deretter presentere relevant innhold. Kan peke ut de viktigste aspektene ved et emne, ordnet etter viktighet. Kan bruke enkle strategier for å strukturere informasjon (f.eks. ved å legge til kommentarer). Kan markere slutten på et innlegg eller utsagn, f.eks. med håndflatene opp. Kan i en tekst oppsummere de viktigste utsagnene som svar på spørsmål om «når», «hvor», «hva», «hvem», «hvordan» og «hvorfor». Kan begrunne sine egne meninger. Kan avslutte eget bidrag korrekt, for eksempel med å ta hendene ned.
A2	Kan finne hovedpunktene i korte, dagligdagse tekster. Kan identifisere og forstå enkle hierarkiske strukturer (f.eks. familier, arbeid) ved å bruke bøyer i tegnrommet. Kan forstå enkle tidssekvenser uttrykt ved hjelp av tegnrommet. Kan slutte seg til intensjonen/målet med en tegnspråkstekst ut fra innledningen.	Kan introdusere et emne på en passende måte. Kan skille mellom de ulike punktene på en liste. Kan formulere enkle for- og motargumenter i form av spørsmål. Kan produsere et sammendrag om et enkelt tema. Kan, i begynnelsen av teksten, gi nødvendige opplysninger for å fastsette rammene for beskrivelsen, og gi svar på de sentrale spørsmålene om «hvem», «hva» og «hvor».
A1	Kan få tak i separate punkter i en opprømsing. Kan kjenne igjen slutten på et tegnspråksinnlegg ut fra f.eks. foldede hender.	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>

Rammer og perspektiver

Et hovedtrekk ved tegnspråkene er bruken av referanse i rommet (lokalisasjon). Dette krever at man oppretter klare tolkningskontekster ved å skape en ramme. For å gjøre dette deler man inn det tredimensjonale tegnrommet systematisk. Referenter og forholdet mellom dem må plasseres entydig i tegnrommet. Å etablere referanser har to hovedfunksjoner: Det er en måte å etablere referanserelasjoner i en setning eller leddsetning, og det skaper en tolkningskontekst for teksten. Det er vanlig at tegnspråk klart introduserer konteksten og rammene for en tekst allerede i begynnelsen av samhandlingen eller produksjonen for å fastsette referansepunkter i det tredimensjonale tegnrommet. Når de er etablert, blir disse referansepunktene stående helt til en ny ramme fastsettes, eller inntil en levende referent beveger seg i tegnrommet. Konsekvent lokalisasjon er dermed avgjørende for å produsere et koherent, utvetydelig budskap.

Under et innlegg, for eksempel en konstruert dialog (direkte eller indirekte tale), kan det være nødvendig å innta perspektivet til en bestemt person/referent. Den som snakker kan skifte mellom forskjellige perspektiver ved å bruke muligheten til å bevege seg mellom referanse-steder (ved å snu på kroppen eller skuldrene), eller en begrenset bevegelse (f.eks. ved å endre blikkretning for å vise endring av synsvinkelen). I alle tilfeller ligger det styrende eller overordnede synspunktet vanligvis hos den som snakker. Tegnspråk og talespråk bruker dermed samme styrende synspunkt, nemlig synspunktet til den som snakker.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i den reseptive skalaen, er som følger:

- ▶ evne til å se for seg tegnrommet og huske relasjonene i det gjennom resten av teksten
- ▶ evne til å oppfatte når en ny ramme fastsettes, eller det skjer et skifte situasjon, emne osv.
- ▶ forstå en handling, hendelse eller problemstilling som presenteres fra ulike personers perspektiver eller forskjellige synsvinkler
- ▶ evne til å følge konstruert handling (rollebytte, skifte av perspektiv), konstruert dialog (direkte og indirekte tale) og oppfatte forskjellige teknikker som brukes i fremstillingen, som f.eks. kroppsholdning, blikkretning eller andre non-manuelle signaler
- ▶ tolkning av manuelle og non-manuelle signaler og forståelse av referanser som er relatert til rammen.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i den produktive skalaen, er som følger:

- ▶ evne til å se for seg og planlegge bruken av tegnrommet
- ▶ evne til å fastsette en ny ramme eller indikere skifte av situasjon, emne osv.
- ▶ evne til å presentere en handling, hendelse eller problemstilling fra ulike personers perspektiver ståsted eller fra ulike synsvinkler
- ▶ evne til å innta eller endre en rolle (f.eks. gjennom kroppsholdning, blikkretning, avbildning)
- ▶ bruk av non-manuelle midler som ansiktsuttrykk, blikkretning og mimikk for å framstille ulike personer.

	Rammer og perspektiver	
	Reseptivt	Produktivt
C2	Kan uten problemer følge en konstruert dialog mellom flere karakterer tolket på tegnspråk, også dersom rollebytter kun markeres med f.eks. blikkretning. Kan følge sceneskifter og endring av rammer, steder eller personer i løpet av en handling. Kan med letthet følge diverse endringer i perspektiver og roller.	Kan presentere en kompleks handling eller hendelse ved å spille ulike roller og innta ulike ståsteder.
C1	Kan memorere rammer som er etablert i tegnrommet (f.eks. landskap, familie, situasjon) og følge referansene til dem uten problemer. Kan forstå alle rammene som er etablert i tegnrommet (f.eks. landskap, familierelasjoner, situasjon), også om de bare vises ved hjelp av avbildende verb. Kan oppfatte når det etableres en ny referanseramme i tegnrommet. Kan skille mellom ulike perspektiver (observatør/forteller) forutsatt at de er klart markert. Kan oppfatte når perspektivet ligger hos den som snakker, og når det er hos en annen person. Kan i tolkningen av teksten ta hensyn til perspektivet til en deltaker i handlingen (f.eks. at karakteren ikke ser alt).	Kan bytte mellom ulike ståsteder. Kan skape et komplekst 3D-bilde, inkludert objekter i bevegelse.
B2	Kan forstå en fortelling med ulike karakterer når rollebyttet er klart og rolig markert (f.eks. ved overkroppens posisjon og ved blikk).	Kan bruke tegnrommet korrekt til å vise samhandling mellom flere enn to personer (f.eks. en familiemiddag). Kan korrekt introdusere og utføre et rollebytte. Kan presentere en enkel handling eller hendelse fra en deltakers perspektiv. Kan presentere en enkel handling eller hendelse fra en observatør/fortellers perspektiv.
	Kan oppfatte referanser i tegnrommet og bruke disse i tekstforståelsen. Kan oppfatte hva den som snakker selv sier, og hva som sies fra en annen persons perspektiv.	Kan på en korrekt måte lage nye rammer når et nytt emne eller en ny situasjon inntreffer i teksten. Kan lage rammer i tegnrommet bare ved hjelp av konstruert handling og avbildning. Kan presentere en endring av situasjon, sted eller person på en forståelig måte. Kan innta rollen til en karakter, f.eks. for å vise følelser. Kan indikere rolleovertakelse med kroppsholdning og/eller blikkretning.

	Rammer og perspektiver	
	Reseptivt	Produktivt
B1	Kan korrekt identifisere objekter og personer som allerede er introdusert, på grunnlag av blikkretningen til den som snakker. Kan bruke stedsmarkeringer som er etablert i starten av teksten, og forstå etterfølgende referanser til dem, forutsatt at disse er klart uttrykt. Kan identifisere og huske personers/objekters posisjoner i tegnrommet og deres forhold til hverandre. Kan forstå hvor og hvordan objekter lokaliseres i romlige beskrivelser.	Kan lage rammer i tegnrommet for en tekst (landskap, familie, situasjon) på en språklig korrekt måte. Kan beskrive ulike posisjoner i korrekt forhold til hverandre. Kan indikere rolleovertakelse gjennom endring i kroppsholdningen.
	Kan forestille seg omgivelsene, for eksempel et landskap eller møbleringen i et rom, ut fra beskrivelser av formen på noe. Kan, ut fra peking, gjenkjenne objekter og personer som tidligere er plassert i tegnrommet.	Kan gjenskape et landskap, en by, en bygning osv. visuelt i tegnrommet og vise størrelsesforhold og relasjoner. Kan visualisere og beskrive ting i tegnrommet. Kan utvikle et utsagn som en bevegelse fra nært til fjernt og fra stort til lite. Kan lage et klart bilde i tegnrommet. Kan bruke mimikk som passer til en karakter i en fortelling. Kan referere til karakterer i en fortelling ved hjelp av avbildning.
A2	Ingen deskriptor foreligger.	Kan bruke kroppsbevegelser for å indikere ulike meninger i en sak (f.eks. kontrastere argumenter for og imot ved å vende kroppen hhv. høyre og venstre). Kan bruke ansiktsuttrykk som passer til karakteren, personen eller objektet som beskrives. Kan beskrive en person ved hjelp av konstruert handling.
	Kan forstå en enkel konstruert handling den som snakker går inn i rollen til en annen person.	Kan opprettholde de relative størrelsene på objekter (f.eks. ved skrelling av en banan).
A1	Ingen deskriptor foreligger.	Ingen deskriptor foreligger.

Språklig bevissthet og tolkning

Denne skalaen omfatter deskriptorer for kompetanse som gjør at man kan tolke og oppfatte kommunikasjons-handlinger og deres funksjon på en korrekt måte. Denne kompetansen gjør at man kan identifisere teksters funksjon (overtale, underholde, påvirke, berøre) for å ha forventninger til dem, forstå og vurdere hvordan den som snakker fremstår, og skille forskjellige nivåer i kommunikasjonen. Kompetansen omfatter også forståelse og vurdering av stilistiske virkemidler, konnotasjoner og bevisste prosodiske signaler.

Metalingvistisk kompetanse gjør at man kan oppfatte spesifikke tegn og uttrykk som verdiladet, for eksempel en estetisk konnotasjon eller et retorisk svar. Kompetansen brukes når man tolker tegnproduksjon f.eks. i en forespørsel eller en tekst som oppfordrer til handling, eller i en formell tekst, og den brukes i refleksjon om tegnspråkbruk.

Denne kompetansen er overordnet og videre enn det faste og produktive tegnforrådet, og innbefatter evnen til å forstå forskjellige typer tegnspråksuttrykk, som variasjoner i tempo og stil, som ikke er del av tegnforrådet. Forfatteren av en tegnspråklig tekst er dessuten til stede i teksten, noe som ikke er tilfelle for forfatteren av en skriftlig tekst: Videotekster foreligger ikke atskilt fra forfatteren, og betydningen av teksten er ikke løsrevet fra denne med mindre de skilles teknologisk (f.eks. en avatar). Derfor kan utseendet og fremtoningen til den som snakker være viktig for hvordan en tegnspråkstekst tolkes. Dette er et trekk som videotekster deler med samhandling som skjer ansikt til ansikt.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i denne skalaen, er som følger:

- ▶ korrekt tolkning av bevisste prosodiske signaler og ikke-lingvistiske (ikke-verbale) signaler som formidles av den som snakker
- ▶ å identifisere den kommunikative handlingen som helhet og vurdere om det er samsvar mellom det som sies og fremtoningen til den som snakker
- ▶ evne til å skille mellom det den som snakker mener å si, og ikke mener, mellom adferd som skal kommunisere og ikke-kommunikativ atferd, korrekt tolkning og refleksjon
- ▶ korrekt tolkning av nye proformer, pauser, håndformer, faste uttrykk, etc.
- ▶ korrekt tolkning av non-manuelle virkemidler, f.eks. mimikk, blikkretning, ordbilder og munnstillinger, som deler av en konstruert handling og konstruert dialog
- ▶ skille konnotasjoner også om de formidles på en lite eksplisitt måte
- ▶ korrekt tolkning av retorisk eller strukturell bruk av pauser, metaforer, ironi etc.

	Språklig bevissthet og tolkning
C2	Kan forstå hva som vektlegges i sofistikerte tekster. Kan forstå estetisk tegnspråkbruk i en kontekst, selv om man ikke er vant til denne. Kan tolke abstrakte poetiske tegn. Kan oppfatte retoriske og stilistiske virkemidler i en tegnspråkstekst og forstå deres funksjon (f.eks. repetisjon, rim, metafor, ironi) Kan forstå en tegnspråklig tekst der den som snakker kombinerer forskjellige stilistiske virkemidler samtidig (f.eks. ikke-dominant hånd viser til en kontekst, mens den dominante hånden viser en handling fra et annet perspektiv, og begge kombineres med non-manuelle uttrykk).⁴⁸ Kan oppfatte en variasjon i tegnstillingen og beskrive dens retoriske effekt (f.eks. vektlegging). Kan oppfatte når den som snakker fastholder et tegn lenge som et prosodisk eller retorisk virkemiddel.

⁴⁸ Dette er et tilfelle av «kroppssoppheling».

	Språklig bevissthet og tolkning
C1	Kan trekke ut den viktigste informasjonen fra en lang tegnspråklig tekst om et ukjent emne. Kan forstå om et utsagn om en tekst tar hensyn til en implisitt betydning i teksten. Kan gjøre en korrekt tolkning av metalingvistiske referanser i en tegnspråkstekst. Kan oppfatte ukjente begreper ved å utnytte analogier som blir forklart i teksten. Kan skille mellom bruk av kroppen til å strukturere en tekst (f.eks. for å skille argumenter for og imot) og bruk av kroppen som et grammatisk virkemiddel (f.eks. til relativsetninger). Kan forstå kompliserte emosjonelle tilstander som uttrykkes non-manuelt og gjennom konstruert handling. Kan oppfatte og forklare innhold som uttrykkes i kreative bilder. Kan forklare kreativ språklig lek der den som snakker bruker f.eks. håndformer, som et estetisk element.
B2	Kan forstå informasjon som er underforstått, men ikke uttrykt eksplisitt i en tekst (f.eks. han sto på ski, og jeg skal besøke ham på sykehuset). Kan følge de viktigste punktene i en tekst, selv når den inneholder digresjoner. Kan oppfatte om den som presenterer en kompleks tekst snakker avslappet eller anspent. Kan oppfatte om den som snakker produserer en tekst i en spesiell rytme, og beskrive effekten av forskjellige rytmer. Kan forklare hvorfor den som snakker tar pauser i en tekst, f.eks. fordi pausene har strukturell betydning eller den som snakker trenger å tenke. Kan forstå hvem som mener hva og forholdet mellom forskjellige meninger. Kan oppfatte når de personlige erfaringene til den som snakker, påvirker argumentasjonen, og når de ikke gjør det. Kan avgjøre om tegnspråkstilen passer til innholdet. Kan på grunnlag av samtalepartneres tegn og non-manuelle signaler avgjøre hvor sikre de er på det de sier (f.eks. «VET IKKE», «USIKKER», «GANSKE SIKKER») Kan skille produktive tegn med proformer fra avbildende, ikoniske tegn. Kan oppfatte samtalepartneres tegn, også når det er lite bruk av non-manuelle komponenter. Kan beskrive effekten tegn-hastigheten i en tekst har på en. Kan avgjøre om en person fremstår på en måte som passer med konteksten og tekst-typen (klær, fremtoning, hvor velstelt man fremstår). Kan slutte seg til betydningen av ukjente tegn ut fra sammenligninger og analogier.
B1	Kan forstå rekkefølgen på hendelser ut fra rekkefølgen på det som sies. Kan forstå enkle «for» og «imot»-argumenter i en bestemt sak. Kan forstå hvilke fordeler og ulemper en tekst referer til i en sak. Kan forstå de viktigste elementene i en konklusjon. Kan oppfatte og tolke viktige elementer på bakgrunn av non-manuelle elementer som brukes til å understreke noe (f.eks. ansiktsuttrykk og hvor stor en bevegelse er). Kan ut fra proformene som brukes, slutte seg til de overordnede begrepene som det snakkes om (f.eks. «mord» ut fra håndteringen av et mordvåpen). Kan skille mellom viktig og uviktig innhold i en tekst. Kan slutte seg til de tidsmessige aspektene ut fra bevegelse av overkroppen. Kan forstå en tekst så godt at man blir følelsesmessig berørt. Kan oppfatte non-manuelle elementer som brukes til å skape spenning i teksten. Kan oppfatte tegnet «håndflaten opp» på riktig måte (f.eks. for å vise en pause). Kan oppfatte og forstå non-manuelle markører. Kan forstå forklaringer så man kan følge instruksjoner.

	Språklig bevissthet og tolkning
A2	Kan forstå en introduksjon til et emne og gjenta det med egne ord. Kan oppfatte hva den som snakker mener om et emne. Kan forstå hvilke forklaringer og eksempler som hører sammen. Kan oppfatte følelser når den som snakker formidler disse ved hjelp av ansiktsuttrykk.
	Kan oppfatte når man blir snakket til direkte (som mottaker). Kan forstå de viktigste punktene i en tegnspråklig tekst om dagligdagse temaer. Kan oppfatte og formidle forskjeller mellom ting. Kan oppfatte identiske referanser selv om disse uttrykkes på forskjellige måter, f.eks. ved et fast tegn eller konstruert handling. Kan skille ut ukjente tegn i en kontinuerlig strøm av tekst, og spørre hva de betyr.
A1	Kan skille mellom positive og negative holdninger på grunnlag av non-manuelle signaler (f.eks. sammentrukne øyenbryn vs. hevede øyenbryn). Kan forstå når noen sier ja eller nei til en forespørsel eller et spørsmål.

Fremtoning og effekt

Hovedfokuset for denne skalaen er den effekten språkhandlingen har på mottagerne (perlokusjonære effekter i form av overbevisning, underholdning, overtalelse, påvirkning osv.) og de spesifikke tegnene som står til brukeren/innlærerens disposisjon. Det fokuseres på vokabular og spekteret av strukturer man har til disposisjon, både manuelle og non-manuelle, og hvordan de kan utnyttes stilmessig for å produsere en engasjerende tekst. Den som snakker må være bevisst på hvordan man fremstår, enten det gjelder å demonstrere raffinement, for å skryte eller for å forklare.

I tillegg til fast og produktive repertoar omfatter dette ulike måter å presentere utsagn på tegnspråk på, for eksempel med variasjon i tempo og stil. I motsetning til på skriftspråk er avsenderen synlig i tegnspråktekster, for i videoopptak av tegnspråktekster er den som snakker absolutt til stede, og betydningen som formidles, er ikke frikoblet fra vedkommende. Det å produsere en formell tegnspråkstekst, for eksempel, krever at man har en formell framtoning som passer til situasjonen. Derfor inngår ytterligere et kompetanseområde i produksjon av tegnspråkstekst, nemlig «presentasjonskompetanse», som er noe som må læres, og som omfatter ulike aspekter for å lykkes med å produsere en tegnspråkstekst for spesifikke formål.

Nøkkelbegrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- ▶ raffinement og semantisk presisjon i hovedbudskapet (opp til estetisk bruk på C2)
- ▶ bevisst bruk av retoriske virkemidler, stil-register, pauser og diskurskontroll
- ▶ å kunne forutsi mottakerens behov når man produserer lengre tekster
- ▶ bruk av produktivt og etablert (fast) tegnforsråd, inkludert «ferdiglagde-tegn» (ready-made signs), bruk av avbildning der det passer og er effektivt
- ▶ å uttrykke spesifikke funksjoner og tegnforsråd (på nivå A)
- ▶ oppførsel og presentasjon (å ta hensyn til de fysiske omgivelsene, tilbehør og hjelpemidler).

	Fremtoning og effekt
C2	Kan være kreativ uten å miste tråden. Kan bruke mange ulike metoder for å bygge opp forventning og spenning (f.eks. konstruert handling, retoriske spørsmål, variasjon i rytme, mimikk). Kan uanstrengt og lekent bruke håndformer som et estetisk element for å skape en kreativ uttrykksmåte. Kan presentere tanker og følelser på en kunstnerisk måte ved å bruke et utvalg av tegn og avbildning på en hensiktsmessig måte.

	Fremtoning og effekt
C1	Kan forberede seg godt slik at man ikke trenger å tenke over innholdet mens man snakker tegnspråk. Framstår som rolig og avslappet når man snakker tegnspråk, også når det kreves høy konsentrasjon. Kan gi karakterene i en fortelling individuelle språklige profiler (stil, tone, stilnivå osv.). Kan bruke språket for å utvikle et narrativ på en slik måte at mottakeren blir engasjert i det som skjer i fortellingen. Kan endre tempoet i utførelsen av tegnene (fra langsomt til raskt) for å bygge opp spenningen. Kan få mottakerne til å bli revet med. Kan bruke overdrivelser på en hensiktsmessig, effektiv måte.
B2	Kan bidra med ukonvensjonelle og originale refleksjoner over det aktuelle emnet på en språklig dyktig måte. Kan på en kreativ måte uttrykke sin fantasi og egne mentale bilder. Kan velge blant et stort utvalg av non-manuelle virkemidler (f.eks. mimikk) for å bygge opp spenning og engasjement. Kan vekke sterke følelser hos publikum (latter, gråt osv.). Kan beskrive en hendelse på en spennende måte. Kan uttrykke komplekse følelsesmessige tilstander ved hjelp av konstruert handling og gester. Kan gjøre relevante sammenligninger som hjelper mottakeren til å forstå den aktuelle informasjonen bedre. Kan stimulere/vekke nysgjerrighet hos mottakeren når det gjelder avslutningen av en tekst.
B1	Kan formidle et nytt synspunkt på en måte som får mottakerne til å tenke. Kan uttrykke følelsene til en person som står en nært. Kan bruke kroppsspråk og ansiktsuttrykk i formidlingen. Kan framheve visse aspekter ved hjelp av non-manuelle virkemidler og størrelse på bevegelsene. Kan holde på mottakernes oppmerksomhet med ulike virkemidler (f.eks. retoriske spørsmål). Kan fortelle en historie på en troverdig måte. Kan uttrykke karaktertrekk ved en person.
A2	Kan presentere seg selv på en høflig og passende måte. Kan gi faktaopplysninger på en nøytral måte, uten følelsesladde uttrykk. Kan formidle og vekke følelser (f.eks. glede, tristhet). Kan uttrykke følelser ved hjelp av mimikk. Kan bruke avbildning på en passende måte for å uttrykke negative og positive følelser (sammentrunkne øyenbryn for negative følelser, løftede øyenbryn for positive følelser).
A1	Kan plassere seg slik at tegnene blir lett å se for mottakerne. Kan uttrykke følelsesmessige tilstander bare med avbildning (uten faste tegn).

Prosesseringshastighet

Denne skalaen omfatter kompetanse som beskriver innsatsen som kreves for å forstå et tegnspråk. Prosesseringshastigheten kan avhenge av om tegnene er kjente eller ikke, graden av grammatisk kompleksitet eller hvor kjent man er med bokstaver, for eksempel. Skalaen beskriver derfor hvordan kompetansen i andre skalaer kan brukes, hvor automatisert kompetansen er, og hvor store ressurser man må bruke på tolkning eller som er tilgjengelige for ytterligere prosessering av budskap. Ens erfaring med krevende kommunikasjon, alt etter språket som brukes, har med dette å gjøre. Prosesseringshastighet indikerer hvor trent man er som mottaker og hvor lett man kan oppfatte og forstå informasjonen som formidles. Noen nøkkelbegreper som blir operasjonalisert i skalaen er:

- hvor mye man må anstrenge seg for å forstå tekster og uttrykk av ulik lengde, og som er mer eller mindre eksplisitte og komplekse
- evne til å vurdere hastighet, regelmessighet og rytme i andres språk og overvåke disse forholdene i egen språkproduksjon

- evne til å oppfatte handlinger som er produsert av flere artikulører samtidig
- evne til å oppfatte handlinger med flere personer og komplekse rammer
- evne til å oppfatte budskap eller tekster selv om det er glidende overganger mellom de forskjellige tekstdelene
- evne til å oppfatte flytende bokstaver
- evne til å oppfatte innholdet på tross av assimilasjon, avbrytelser, hull, pauser, produksjonsfeil eller uklar artikulering.

	Prosesseringshastighet
C2	Kan oppfatte tekster som utføres parallelt (f.eks. av to språkbrukere). Kan holde styr på hvem sin tur det er når flere språkbrukere er involvert, for eksempel i en paneldebatt, ved å overvåke de som ber om ordet/tegnet. Kan liste opp forskjellige aspekter som nevnes i en tekst, selv om de nevnes i rask rekkefølge. Kan lett oppfatte flytende bokstaver/tegn, selv om man ikke ser hver bokstav tydelig.
C1	Kan oppfatte en lang flytende fremført tekst. Kan oppfatte kompliserte rapporter uten problemer. Kan lett forstå komplekse handlinger og relasjoner mellom objekter/personer/steder som beskrives ved hjelp av forskjellige tegn med proformer. Kan oppfatte hvordan folk reagerer på andres kommunikative adferd selv når flere språkbrukere er involvert, for eksempel i en paneldebatt. Kan forstå en tegnspråklig tekst selv om det bare brukes én hånd. Kan oppfatte en tekst også når den inneholder flere ukjente tegn. Kan forstå en tekst også når noen tegn eller setninger er ufullstendige eller usynlige. Kan oppfatte feil i det som sies og korrigere disse for seg selv uten å stille spørsmål.
B2	Kan oppfatte uventede nyheter eller video-meldinger uten forberedelse. Kan lett forstå beskrivelser av handlinger selv om det brukes andre tegn med proformer (f.eks. manipulatorer, substitutorer). Kan følge også uventede hendelser i en tekst. Kan forstå rytmiske sekvenser av bevegelser og handlinger, og oppfatte deres estetiske kvaliteter.
B1	Kan oppfatte en lang og rolig fremført tekst såfremt den vises flere ganger. Kan følge fortellingen av en kjent historie uten problemer. Kan gjenkjenne og imitere forskjellige håndformer, også når de følger hurtig etter hverandre. Kan oppfatte feil i det som sies og be om en presisering eller forklaring. Kan følge en lengre, sakte fremført tekst hvis den gjentas. Kan forstå en relativt lang, sammenhengende tekst hvis den fremføres langsomt. Kan forstå når personer presenteres i en tekst (navn, bokstaver, funksjoner) og senere referanser til dem.
A2	Kan følge det som sies, så lenge tegnene er lette å se. Kan forstå flytende bokstaver hvis den gjentas om nødvendig.
A1	Kan forstå kort, langsom og tydelig fremført tekst uten pause.

Tegnspråkflyt

Denne skalaen er helt parallell med skalaen for muntlig flyt under kommunikativ språkkompetanse.

Nøkkelt begrepene som blir operasjonalisert i skalaen, er som følger:

- tempo, regelmessighet og rytme
- evne til å ta pauser på de rette stedene
- evne til å artikulere simultankonstruksjoner med forskjellige artikulører

- evne til å utføre tegn etter hverandre med myke overganger og uten fordreining
- evne til å bokstavere flytende for å uttrykke ord for ukjente tegn (nivå A) eller kontekst-avhengig vektlegging (B-nivå og høyere) eller som metode for tospråklig språkkontakt (alle nivåer).

	Tegnspråkflyt
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger; se C1</i>
C1	Kan snakke tegnspråk raskt og med en jevn rytme. Kan framføre lengre tekster med flyt og rytme. Kan fastholde et tegn (forlengelse) som et retorisk eller prosodisk trekk.
B2	Kan snakke tegnspråk med jevnt tempo, selv om man fortsatt trenger enkelte pauser for å planlegge. Kan fortelle en historie man kjenner flytende på tegnspråk. Kan fastholde et tegn med én hånd for å vise noe statisk (forlengelse), samtidig som man fortsetter å utføre tegn med den andre hånden. ⁴⁹
B1	Kan snakke tegnspråk i et behagelig tempo, uten å måtte tenke over enkelttegn. Kan bruke pauser på passende steder for å oppnå en bestemt effekt. Kan vise fasene i en bevegelse eller aktivitet på en rytmisk måte (løv som faller; hagl). Kan bokstavere flytende og klart, slik at bokstavene glir over i hverandre på en naturlig måte.
A2	Kan framføre en enkelt setning rytmisk. Kan tydelig indikere slutten på en setning med en pause.
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>

⁴⁹ Disse konstruksjonene er også kjent som «fragment-bøyer».

APPENDIKS

Appendiks 1:

VIKTIGE TREKK VED NIVÅENE I RAMMEVERKET

Nivå A1 regnes for å være det laveste nivået av kreativ språkbruk. Det vil si at innlærerne har noe mer enn et helt begrenset repertoar av innøvde, situasjonsbetingede fraser som er leksikalsk organisert. På A1-nivået kan innlærerne *samhandle på en enkel måte og stille og svare på enkle spørsmål om seg selv, om hvor de bor, om folk de kjenner og ting de har, og komme med og gi respons på enkle utsagn om slikt som gjelder umiddelbare behov, eller om svært kjente emner.*

Nivå A2 tilsvarer det som er beskrevet i forbindelse med Underveis-nivået. På dette nivået finner man de fleste deskriptorene som gjelder sosiale funksjoner, som *å bruke enkle, hverdagslige høflighetsfraser i hilsener og tiltale; å hilse på folk, spørre hvordan de har det, og respondere på ny informasjon; å mestre svært korte sosiale utvekslinger; å stille og svare på spørsmål om hva man gjør på jobben og i fritiden; å invitere noen og gi svar på invitasjoner; å drøfte hva man skal gjøre, og hvor man skal dra; å gjøre avtaler om å møtes; samt å gi og ta imot tilbud.* Her finner man også deskriptorer knyttet til det å komme seg ut og komme seg rundt: Dette er en forenklet versjon av det som gjelder for Terskelnivå med spesifikasjoner for utveksling av varer og tjenester for voksne som bor i utlandet. Det dreier seg om slikt som *å utføre ærender i butikker, på postkontor og i banker; å innhente enkel informasjon om reiser; å bruke offentlige transportmidler som buss, tog og drosje, spørre seg for i den forbindelse og spørre om veien og svare på spørsmål om det samme, å kjøpe billetter; samt å be om eller selv skaffe seg alminnelige varer og tjenester.*

Det neste steget beskriver en høyt utviklet Underveis-kompetanse (A2+). Til tross for enkelte begrensninger kan innlærerne her delta mer aktivt i samtalen, med litt assistanse. Det dreier seg for eksempel om *å innlede, opprettholde og avslutte en enkel, begrenset samtale ansikt til ansikt; å forstå nok til å mestre enkle, rutinepregede utvekslinger uten for mye strev; å gjøre seg forstått og utveksle tanker og opplysninger om kjente emner i forutsigbare, dagligdagse situasjoner (forutsatt at andre hjelper til ved behov); å samtale om de vanligste emner (hvis en kan be om hjelp til å finne det rette ordet/tegnet); å takle dagligdagse situasjoner med et forutsigbart innhold (selv om en generelt vil måtte lete etter ord/tegn og kanskje må nøye seg med det en får til); samt samhandle forholdsvis utvungent i vante situasjoner (med litt hjelp, mens deltakelse i åpne diskusjoner vil være vanskelig).* Her klarer innlæreren også i mye større grad å opprettholde monologer, for eksempel *å fortelle med enkle ord/tegn hvordan en føler seg; å gi en omfattende skildring av dagligdagse sider ved sitt eget miljø, for eksempel folk, steder og opplevelser i forbindelse med jobb eller studier; å fortelle hva en tidligere har drevet med, og hvilke erfaringer en har gjort; å beskrive vaner og rutiner, planer og avtaler; å forklare hva en misliker ved dette og hint; å gi korte, elementære skildringer av hendelser og aktiviteter; å beskrive kjæledyr og eiendeler; samt å fortelle kort om eiendeler og andre ting og sammenligne dem i et enkelt, beskrivende språk.*

Nivå B1 omfatter Terskel-nivåets beskrivelser i forbindelse med besøk i et fremmed land, og kjennetegnes kanskje først og fremst av to ting. Det første er evne til å opprettholde en samhandling og få fram det man vil, i en rekke situasjoner, for eksempel *generelt å få med seg hovedpunktene i en omfattende diskusjon rundt en selv (forutsatt at det dreier seg om tydelig regionalt språk); å gi uttrykk for eller søke etter personlige synspunkter og meninger i en uformell diskusjon med venner; å gi uttrykk for hovedtrekkene i det en vil få fram, på en forståelig måte; å utnytte et stort spenn av enkelt språk på fleksibelt vis for å uttrykke mye av det en vil ha sagt; å opprettholde en samtale eller diskusjon, selv om det noen ganger er vanskelig å forstå når en prøver å forklare sine ønsker nærmere; og å holde det gående på en forståelig måte, selv om alle ser at en må stoppe opp for å planlegge neste steg eller rette opp feil, både i ordvalg og grammatikk – særlig ved lengre monologer.* Det andre trekket er evne til

å mestre problemer i hverdagen på en fleksibel måte, for eksempel å mestre mindre rutinepregede situasjoner på offentlige transportmidler; å takle de fleste situasjoner som kan oppstå når man legger reiseplaner via et byrå, eller når man er på reise; å ta del i en samtale om kjente emner på sparket; å klage på noe; å ta enkelte initiativ under et intervju eller en konsultasjon (for eksempel for introdusere et nytt emne), enda en er svært avhengig av samtalepartnern i samhandlingen; samt å be noen utdype eller gjøre klarere det de akkurat har sagt.

Den neste nivåbeskrivelsen gjelder en høyt utviklet kompetanse på Terskel-nivået (B1+). De to kjennetegnene som er omtalt i forrige punkt, er fortsatt til stede, men i tillegg kommer flere deskriptorer der utveksling av **mengder** av informasjon står i sentrum, for eksempel å ta imot beskjeder som formidler forespørsler eller forklarer problemer; å gi konkret informasjon slik det kreves i et intervju eller en konsultasjon (for eksempel beskrive symptomer for en lege), om enn en gjør det med begrenset nøyaktighet; å forklare hvorfor noe er et problem; å gi uttrykk for sin mening om en novelle, en artikkel, et foredrag, en diskusjon, et intervju eller en dokumentar, og gi flere detaljer om dette hvis en blir spurt; å gjennomføre et forberedt intervju og sjekke og få bekreftet opplysninger (selv om en innimellom må be intervjuobjektet gjenta hvis svaret gis hurtig eller er for omfattende); å beskrive hvordan man gjør noe, med detaljerte anvisninger; samt å utveksle faktaopplysninger med en viss sikkerhet om kjente emner innenfor sitt eget felt, enten en har rutine på det eller ikke.

Nivå B2 ligger like langt over B1 (Terskel) som A2 (Underveis) ligger under det. Det er ment å skulle reflektere beskrivelsene for Oversiktsnivået. Metaforen her er at innlæreren, etter å ha tatt seg fram sakte, men sikkert over «mellomplataet», ser at en er kommet videre, har fått et nytt perspektiv og kan se seg omkring på en ny måte. Beskrivelsene på dette nivået gir i stor grad uttrykk for et slikt ståsted. De representerer dessuten noe helt nytt når det gjelder innholdet. I den nedre enden av nivåbeskrivelsen står for eksempel effektiv argumentasjon i sentrum: å gjøre rede for og underbygge sine meninger i en diskusjon ved å gi relevante forklaringer, argumenter og kommentarer; å komme med et synspunkt på et aktuelt tema ved å forklare fordelene og ulempene ved forskjellige alternativ; å bygge opp en resonnerende argumentasjonsrekke; å utvikle et argument ved å angi grunner for eller imot et bestemt synspunkt; å forklare et problem og gjøre det klart at motparten må gjøre visse innrømmelser (ved forhandlinger); å overveie årsaker, konsekvenser og hypotetiske situasjoner; samt å ta aktivt del i uformelle diskusjoner i kjente sammenhenger ved å kommentere, legge fram egne synspunkter tydelig, vurdere alternative forslag, og å utforme og gi respons på hypoteser. For det andre står to nye egenskaper i sentrum. Den første er evne til å hevde seg, og hevde seg godt, i sosial omgang, for eksempel å kunne konversere naturlig, flytende og godt; å forstå i detalj hva som blir sagt til en på regionalt språk eller varietet, selv med støy i omgivelsene; å innlede en samtale, ta ordet når en står for tur, og avslutte samtalen når en må (selv om dette ikke alltid blir gjort på en særlig elegant måte); å bruke standardfraser (for eksempel «Det var et vanskelig spørsmål») for å vinne tid og beholde ordet mens en tenker ut en god formulering; å samhandle med en slik grad av flyt og spontanitet at det blir mulig å samhandle med mormålsbrukere uten at noen av partene må anstrenge seg; å tilpasse seg slike endringer som er vanlige i normal samtale med hensyn til samtalens retning, stilnivået og hva som blir vektlagt; samt å opprettholde relasjoner til mormålsbrukere uten at en morer eller irriterer dem eller får dem til å oppføre seg annerledes enn de ville gjort overfor andre avanserte målspråksbrukere. Det andre nye er en ny grad av språklig bevissthet. Innlæreren er nå i stand til å rette sine feil hvis de har ført til misforståelser; å merke seg sine egne «gjengangerfeil» og hele tiden være klar over dem når en snakker; å rette opp feil generelt hvis en blir oppmerksom på dem; samt å planlegge hva som skal sies, og hvordan, vurdert ut fra den effekten det vil ha på mottakeren eller mottakerne. Alt i alt er dette en ny terskel å stige over for språkinnlæreren.

Den neste nivåbeskrivelsen viser til en høy grad av kompetanse på Oversikts-nivået (B2+). Som ved B2 står også her argumentasjon, effektiv sosial omgang og språklig bevissthet i sentrum. Men en slik betoning av argumentasjon og sosial omgang kan også ses som økt vektlegging av diskursferdigheter. Denne nye graden av diskurskompetanse viser seg ved evnen til å ha kontroll over konversasjonen (samarbeidsstrategier): å gi tilbakemelding og følge opp utsagn og hentydninger fra samtalepartnerne for å bidra til at samtalen utvikler seg videre, samt å kunne knytte sitt eget bidrag til samtalepartnerens. Dette er også tydelig ved det som gjelder indre sammenheng i ytringen (koherens, kohesjon). Innlæreren kan bruke et begrenset antall tekstbindingsmekanismer til å knytte setninger sammen til et klart, sammenhengende innlegg; kan bruke en del bindeord effektivt for å få forholdet mellom visse tanker tydelig fram; samt kan utvikle et argument systematisk ved å framheve viktige punkter på rett måte og understøtte dette med relevante detaljer. Til slutt er det en del punkter som gjelder forhandling. Innlæreren kan argumentere for sine rettigheter ved å bruke et overtalende språk og enkle argumenter, og kan også si tydelig ifra om hvor grensen for en innrømmelse går.

På nivå C1 har innlæreren god tilgang til et vidt språklig spekter, som åpner for flytende, spontan kommunikasjon. Det dreier seg blant annet om å kunne uttrykke seg flytende og spontant, nesten uten anstrengelse, samt å ha et bredt leksikalsk repertoar og kunne utnytte det godt, noe som gjør det lett å omgå huller i vokabularet. Det er lite åpenbar leting etter uttrykk eller unngåelsesstrategier; bare et begrepsmessig vanskelig

emne kan hindre at språket har en naturlig, god flyt. De diskursferdighetene som kjennetegnet det forrige nivået som ble beskrevet, er fortsatt tydelige på nivå C1, men det legges større vekt på flyt, blant annet ved at innlæreren *kan velge et passende uttrykk fra et bredt repertoar av diskursfunksjoner for å ta ordet eller vinne tid og beholde ordet mens man tenker seg om*. Innlæreren kan også *produsere klart, velstrukturert språk med god flyt og vise mestring av mønstre for tekstorganisering samt bruk av bindeledd og strategier for tekstbinding*.

Nivå C2 er ikke ment å være en beskrivelse av morsmålskompetanse eller noe nær det. Tanken er at dette nivået skal beskrive den graden av språklig nøyaktighet, stilsikkerhet og utvungen språkbruk som kjennetegner dem som har klart å lære et andrespråk eller fremmedspråk svært godt. Deskriptorer her sier blant annet at innlæreren *kan formidle finere meningsnyanser presist ved å modifisere språket på mange ulike måter og rimelig korrekt; mestrer dagligdagse og idiomatiske uttrykk godt og er seg bevisst hvilke assosiasjoner de gir*; samt at man *kan gå tilbake og omformulere seg så ubesværet at samtalepartnerna knapt legger merke til det*.

Referansenivåene kan presenteres og benyttes på forskjellige måter, mer eller mindre detaljert. Faste felles referansepunkter skaper et transparent og koherent system, og er et verktøy for planlegging og et grunnlag for videre utvikling.

Referansenivåene er oppsummert i tabellen under:

Avansert bruker	C2	Kan forstå praktisk talt alle typer tekster. Kan sammenfatte informasjon fra ulike muntlige og skriftlige kilder ved å gjengi argumenter og redegjørelser på en sammenhengende måte. Kan uttrykke seg spontant, med svært god flyt og presisjon, og få fram finere meningsnyanser selv i mer komplekse situasjoner.
	C1	Kan forstå et bredt spekter av lengre, krevende tekster og oppfatte budskap som ikke er direkte uttrykt. Kan uttrykke seg flytende og spontant uten at det merkes noe særlig at en leter etter uttrykksmåter. Kan bruke språket fleksibelt og hensiktsmessig til sosiale, akademiske og yrkesrelaterte formål. Kan produsere klare, velstrukturerte og detaljerte tekster om komplekse emner og vise at en mestrer ulike setningsmønstre, bindeledd og sammenbindende markører.
Selvstendig bruker	B2	Kan forstå hovedinnholdet i komplekse tekster om både konkrete og abstrakte emner, også faglige drøftinger innenfor ens eget fagområde. Kan delta i samtaler med et så spontant og flytende språk at regelmessig kommunikasjon med brukere av målspråket ikke blir anstrengende for noen av partene. Kan produsere klare, detaljerte tekster om et vidt spekter av emner, og forklare et synspunkt på en aktuell sak og gi argumenter for og imot ulike alternativer.
	B1	Kan forstå hovedpunktene i klar, standard input om kjente emner som en ofte møter i forbindelse med arbeid, skole, fritid osv. Kan klare seg i de fleste situasjoner som kan oppstå når en reiser i et område der språket snakkes. Kan produsere enkle, sammenhengende tekster om emner som er kjente eller av personlig interesse. Kan beskrive opplevelser og hendelser, drømmer, håp og planer, og kort forklare og begrunne meninger og planer.
Basisbruker	A2	Kan forstå setninger og vanlige uttrykk knyttet til de viktigste områdene av dagliglivet (f.eks. svært enkel informasjon om en selv og familien, innkjøp, nærmiljø og arbeidsliv). Kan klare seg i enkle og rutinepregede samtalsituasjoner med direkte utveksling av informasjon om kjente og rutinepregede forhold. Kan med enkle ord/tegn beskrive visse sider ved sin egen bakgrunn og sitt nærmiljø og grunnleggende personlige behov.
	A1	Kan forstå og bruke kjente, dagligdagse uttrykk og svært enkle utsagn for å dekke grunnleggende behov. Kan presentere seg selv og andre og kan stille og svare på personlige spørsmål om f.eks. bosted, venner og bekjente og eiendeler. Kan delta i en samtale på en enkel måte hvis samtalepartnerna snakker langsomt og tydelig og er innstilt på å hjelpe.

Appendiks 2:

SKJEMA FOR EGENVURDERING (MED DIGITAL SAMHANDLING OG MEDIERING)

Resepsjon	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Muntlig forståelse	Jeg kan kjenne igjen vanlige ord/tegn og svært enkle uttrykk som har med meg selv, min familie og mine nære omgivelser å gjøre, når man snakker langsomt og tydelig.	Jeg kan forstå høyfrekvente ord/tegn og fraser knyttet til områder som er viktige for meg personlig (f.eks. svært enkel informasjon som gjelder meg selv, min familie, nærmiljø, innkjøp og arbeidsliv). Jeg kan oppfatte hovedinnholdet i enkle, korte og tydelige beskjeder og meldinger.	Jeg kan forstå hovedinnholdet på klart regionalt språk om kjente emner knyttet til arbeid, skole og fritid osv. Jeg kan forstå hovedinnholdet i mange radio- og TV-program om aktuelle saker eller om emner som er av personlig eller faglig interesse for meg, når man snakker relativt langsomt og tydelig.	Jeg kan forstå lengre, sammenhengende innlegg og foredrag og følge komplekse argumentasjonsrekker når emnet er relativt kjent. Jeg kan forstå de fleste nyhets- og aktualitetsprogram på TV. Jeg kan forstå de aller fleste filmer der man bruker regionalt språk.	Jeg kan forstå lengre, sammenhengende innlegg også når de ikke er tydelig strukturert, og når deler av innholdet er underforstått og ikke kommer tydelig fram. Jeg kan forstå fjernsynsprogram og filmer uten altfor store anstrengelser.	Jeg forstår uten problemer alle former for muntlig språk både live og i media, også når det snakkes i et naturlig og raskt tempo, dersom jeg får litt tid til å gjøre meg kjent med dialekten/aksenten.
Leseforståelse	Jeg kan forstå kjente navn og forstå ord/tegn og svært enkle setninger, for eksempel i annonser, på plakater eller i kataloger.	Jeg kan lese svært korte, enkle tekster. Jeg kan finne konkrete, forutsigbare opplysninger i enkel, dagligdags informasjon som reklame, brosjyrer, menyer og rutetabeller. Jeg kan forstå korte, enkle, personlige brev.	Jeg kan forstå tekster som i hovedsak består av frekvent, dagligdags og arbeidsrelatert språk. Jeg kan forstå personlige brev med beskrivelser av hendelser, følelser og ønsker.	Jeg kan lese artikler og rapporter om aktuelle problemstillinger der forfatteren gir uttrykk for spesielle holdninger eller synspunkter. Jeg kan forstå prosalitteratur fra vår egen tid.	Jeg kan forstå lange, komplekse fakta-tekster og skjønnlitterære tekster og oppfatte forskjeller i stilnivå. Jeg kan forstå fagartikler og lengre tekniske instruksjoner selv når de ligger utenfor mitt felt.	Jeg leser uten problemer praktisk talt alle former for skriftlig språk / tegnspråk, også tekster om abstrakte emner og tekster som er komplekse når det gjelder språk eller struktur, som instruksjoner, fagartikler og litterære verk.

Produksjon	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Muntlig produksjon	Jeg kan bruke enkle fraser og setninger for å beskrive stedet der jeg bor, og mennesker jeg kjenner.	Jeg kan bruke en rekke fraser og setninger for på en enkel måte å beskrive familie og andre mennesker, boforhold, min utdanningsbakgrunn, og nåværende og tidligere jobb.	Jeg kan gi en enkel, sammenhengende framstilling av hendelser, erfaringer, drømmer, håp og planer. Jeg kan kort forklare og begrunne mine meninger og planer. Jeg kan fortelle en historie eller gjenfortelle handlingen i en bok eller film og beskrive reaksjonene mine.	Jeg kan gi klare og detaljerte beskrivelser innenfor et vidt spekter av emner knyttet til mitt interessefelt. Jeg kan forklare et synspunkt på et aktuelt tema ved å nevne fordelene og ulempene ved ulike alternativer.	Jeg kan gi klare og detaljerte beskrivelser av komplekse emner der jeg trekker inn delmomenter, utdyper enkelte punkter og runder av med en passende konklusjon.	Jeg kan beskrive og drøfte/argumentere på en klar og flytende måte, bruke et språk eller en stil som passer i sammenhengen, og strukturere det jeg sier, på en hensiktsmessig og logisk måte, slik at mottageren kan legge merke til og huske viktige poeng.
Skriftlig produksjon	Jeg kan produsere enkle, enkeltstående fraser og setninger.	Jeg kan produsere en sekvens med enkle fraser og setninger som er knyttet sammen ved hjelp av enkle bindeord som «og», «men» og «fordi».	Jeg kan produsere enkle sammenhengende tekster om emner som er kjente eller av personlig interesse.	Jeg kan skrive klare, detaljerte tekster om et vidt spekter av emner knyttet til mine interesser. Jeg kan skrive en sammenhengende framstilling eller rapport for å formidle informasjon eller argumentere for eller imot et bestemt synspunkt.	Jeg kan skrive klare og velstrukturerte tekster og gi uttrykk for mine synspunkter på en utfyllende måte. Jeg kan skrive detaljerte framstillinger eller rapporter om komplekse emner og understreke hva jeg mener er de viktigste punktene. Jeg kan skrive ulike typer tekster i en stil som passer til den som skal lese teksten.	Jeg kan skrive klare tekster med god flyt i en passende stil. Jeg kan skrive komplekse brev, rapporter og artikler der jeg legger fram en sak på en hensiktsmessig, logisk og strukturert måte som hjelper mottakeren å legge merke til og huske viktige poeng. Jeg kan skrive sammendrag og anmeldelser både av faglige og litterære arbeider.

Samhandling	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Muntlig samhandling	Jeg kan delta i en samtale på en enkel måte hvis samtalepartneren er villig til å gjenta, omformulere seg, snakke langsomt og hjelpe meg med å formulere meg. Jeg kan stille og svare på enkle spørsmål knyttet til viktige behov eller til svært kjente emner.	Jeg kan delta i enkle og rutinepregede samtaler som innebærer enkel og direkte utveksling av informasjon om kjente emner og aktiviteter. Jeg kan bruke og forstå vanlige høflighetsfraser, men forstår vanligvis ikke nok til å holde samtalen gående.	Jeg kan klare meg språklig i de fleste situasjoner som kan oppstå når man reiser i et område der språket snakkes. Jeg kan uforberedt delta i samtaler om kjente emner, emner av personlig interesse eller emner som er viktige i dagliglivet (f.eks. familie, hobby, arbeid, reise, aktuelle hendelser).	Jeg kan bruke språket så flytende og spontant at samtaler med brukere av målspråket ikke byr på særlige problemer. Jeg kan delta aktivt i diskusjoner i kjente sammenhenger, og jeg kan uttrykke og begrunne synspunktene mine.	Jeg kan uttrykke meg flytende og spontant uten at det i særlig grad merkes at jeg leter etter uttrykksmåter. Jeg kan bruke språket fleksibelt og effektivt både i sosiale og faglige sammenhenger. Jeg kan formulere ideer og meninger presist og forholde meg til samtalepartnerne på en hensiktsmessig måte.	Jeg kan uten anstrengelse delta i alle former for samtale og diskusjon og har god kjennskap til idiomatiske uttrykk og vanlige talemåter. Jeg kan uttrykke meg flytende og formidle finere meningsnyanser på en presis måte. Hvis jeg får et språklig problem, kan jeg omformulere meg slik at det nesten ikke merkes.
Skriftlig og digital samhandling	Jeg kan skrive/poste korte, enkle hilsener og fortelle hva jeg har gjort og hvordan det var, og jeg kan svare helt enkelt på kommentarer. Jeg kan respondere helt enkelt på andres innlegg, bilder og video- og lydfiler. Jeg kan gjøre svært enkle innkjøp og fylle ut skjema med personlige opplysninger.	Jeg kan delta i enkel sosial samhandling og uttrykke hvordan jeg føler meg, hva jeg gjør eller hva jeg trenger, og respondere på kommentarer med å si takk, unnskyld eller svare på spørsmål. Jeg kan utføre enkle transaksjoner som å bestille varer, følge enkle anvisninger og samarbeide om en felles oppgave hvis jeg får hjelp fra samtalepartneren.	Jeg kan samhandle om opplevelser, hendelser, inntrykk og følelser hvis jeg har kunnet forberede meg på forhånd. Jeg kan be samtalepartneren forklare noe nærmere, selv utdype og forklare ved behov, og jeg kan respondere på kommentarer og svare nokså detaljert på spørsmål. Jeg kan samhandle med en gruppe som jobber på et prosjekt, så lenge jeg har visuelle hjelpemidler som bilder, statistikk og grafer som avklarer mer komplekse forhold.	Jeg kan samhandle med flere, knytte mine innspill til deres og håndtere misforståelser og uenighet, så lenge de andre gir meg tid, ikke bruker et vanskelig språk, og generelt sett er samarbeidsvillige. Jeg kan få fram betydningen av faktaopplysninger, hendelser og opplevelser, og jeg kan begrunne meninger og bidra til samarbeid.	Jeg kan forstå intensjonene bak andres innspill i komplekse, abstrakte problemstillinger og hva de innebærer, og jeg kan uttrykke meg klart og presist, blant annet ved å tilpasse språk og stilnivå. Jeg kan takle kommunikasjonsproblemer og kulturelle problemstillinger som oppstår, ved hjelp av nærmere forklaringer og eksempler.	Jeg kan uttrykke meg med passende tone og stil i praktisk talt alle former for skriftlig samhandling. Jeg kan foregripe og håndtere eventuelle misforståelser, kommunikasjonsproblemer og følelsesmessige reaksjoner og tilpasse språk og tone fleksibelt og taktfullt.

Mediering	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Å mediere en tekst	Jeg kan formidle enkle, forutsigbare opplysninger som er gitt i korte, enkle tekster som på skilt, oppslag og plakater eller i programmer.	Jeg kan formidle hovedpunktene i korte, enkle tekster om hverdagslige emner av umiddelbar interesse så lenge de er klart uttrykt med et enkelt språk.	Jeg kan formidle informasjon som er gitt i klare, velstrukturerte informasjonstekster om emner som er kjent, som jeg interesserer meg for, eller som er aktuelle.	Jeg kan formidle detaljerte opplysninger og argumenter pålitelig, f.eks. de viktigste poengene i komplekse, men godt strukturerte tekster som er av faglig, akademisk eller personlig interesse for meg.	Jeg kan uttrykke meg klart og flytende med et velstrukturert språk om de viktigste poengene i lange, komplekse tekster også om de ikke er knyttet til mine interessefelt, så lenge jeg innimellom kan sjekke enkelte fagbegreper.	Jeg kan med et klart, flytende, strukturert språk redegjøre for hvordan fakta- opplysninger og argumenter er framlagt, presist viderefremme vurderinger og de fleste nyanser og understreke sosiokulturelle implikasjoner (f.eks. bruk av stilnivå, underdrivelser, ironi og sarkasme).
Å mediere begreper	Jeg kan be andre om innspill ved å bruke korte, enkle formuleringer. Jeg kan bruke enkle ord/tegn og signaler for å vise interesse for en idé og bekrefte at jeg har forstått. Jeg kan uttrykke en tanke på en svært enkel måte og spørre andre om de har forstått og hva de mener.	Jeg kan samarbeide om enkle, praktiske oppgaver, spørre andre hva de mener, komme med forslag og forstå svarene, så sant jeg innimellom kan be om at noe blir gjentatt eller omformulert. Jeg kan komme med forslag på en enkel måte for å drive diskusjonen framover, og jeg kan spørre folk hva de mener om enkelte ideer.	Jeg kan bidra til å definere en oppgave med enkle ord/tegn og så be andre bidra med sin fagkunnskap. Jeg kan be andre ta ordet, forklare hvorfor de mener som de gjør, eller redegjøre nærmere for noe de har sagt. Jeg kan stille passende spørsmål for å sjekke at jeg har forstått et begrep, og jeg kan gjengi deler av noe en annen har sagt, for å forsikre meg om at vi har forstått hverandre rett.	Jeg kan oppmuntre til deltakelse og stille spørsmål for å få fram synspunktene til andre medlemmer av gruppen eller be folk tenke bredere og forklare hva de mener. Jeg kan videreutvikle andres ideer og knytte dem sammen til sammenhengende tankerekker slik at ulike sider ved en problemstilling kommer fram.	Jeg kan ta hensyn til ulike synspunkter når jeg leder en gruppe, ved å stille åpne spørsmål på grunnlag av ulike innspill for å stimulere til logisk tenkning, rapportere hva andre har sagt, oppsummere, utdype og foreta en avveining mellom mange ulike synspunkter, og styre diskusjonen diskret mot en konklusjon.	Jeg kan lede utviklingen av ideer i en diskusjon om komplekse abstrakte emner og oppmuntre andre til å utdype sine resonnementer, oppsummere, evaluere og knytte sammen de ulike innspillene slik at vi kommer til enighet om en løsning eller hvordan vi skal gå videre.

Mediering	A1	A2	B1	B2	C1	C2
Å mediere kommunikasjon	Jeg kan legge til rette for kommunikasjon ved å ønske velkommen og vise min interesse med enkle ord/tegn og ikke-verbale signaler, be andre ta ordet og vise at jeg har forstått. Jeg kan viderebringe personlige opplysninger om andre og helt enkle, forutsigbare opplysninger, så lenge andre hjelper meg å formulere det.	Jeg kan bidra til kommunikasjonen ved å bruke enkle ord/tegn for å be folk forklare ting, og jeg kan vise at jeg forstår og/eller er enig. Jeg kan formidle hovedinnholdet i det som blir sagt i forutsigbare dagligdagse situasjoner om personlige ønsker og behov. Jeg kan oppfatte når samtalepartnere er uenige eller det oppstår problemer, og jeg kan bruke enkle uttrykk for å prøve å forlike dem.	Jeg kan bidra til en felles kommunikasjonskultur ved å presentere folk, utveksle informasjon om prioriteringer og på en enkel måte be om bekreftelse og/eller nærmere forklaringer. Jeg kan formidle hovedinnholdet i det som blir sagt når det gjelder emner av personlig interesse, forutsatt at det snakkes tydelig og jeg kan tenke meg om for å planlegge hvordan jeg skal si ting.	Jeg kan oppmuntre til en felles kommunikasjonskultur ved å tilpasse måten jeg uttrykker meg på, ved å gi uttrykk for verdsetting av ulike ideer og synspunkter og oppfordre deltakerne til å respondere på hverandres ideer. Jeg kan formidle hva viktige påstander og synspunkter innebærer når det gjelder emner innenfor mitt interesseområde, forutsatt at jeg kan få eventuelle nærmere forklaringer jeg måtte trenge.	Jeg kan mediere en felles kommunikasjonskultur ved å håndtere tvetydigheter, vise forståelse for ulike synspunkter og avverge misforståelser. Jeg kan kommunisere viktig informasjon klart, flytende og konsist og forklare kulturelle referanser. Jeg kan bruke et overtalende språk på en diplomatisk måte.	Jeg kan mediere på en effektiv og naturlig måte mellom medlemmer av mitt eget og andre språksamfunn, ta hensyn til sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller og kommunisere finere meningsnyanser.

Appendiks 3:

KVALITATIVE TREKK VED MUNTLOG SPRÅK (UTVIDET MED FONOLOGI)

	Språklig bredde/spekter	Nøyaktighet	Flyt	Samhandling	Koherens	Fonologi
C2	Viser stor fleksibilitet når det gjelder å omformulere tanker og variere språkbruken for presist å få fram finere meningsnyanser, framheve noe, understreke forskjeller eller unngå tvetydighet. Har god kontroll over idiomatiske og alminnelige uttrykk.	Har konsekvent grammatisk kontroll over kompleks språkbruk over tid, selv når oppmerksomheten er rettet mot noe annet (f.eks. planlegging av ytringer, observasjon av andres reaksjoner).	Kan opprettholde naturlig og spontant språk i lengre passasjer. Unngår eller omgår vanskeligheter på en slik måte at samtalepartneren knapt legger merke til det.	Kan samhandle utvungent og hensiktsmessig. Kan oppfatte budskap som kommer fram i kroppsspråk og intonasjon, og selv bruke dette på en tilsynelatende uanstrengt måte. Kan ta ordet på en helt naturlig måte og flette eget bidrag inn i diskusjonen ved å bruke henvisninger, allusjoner osv.	Kan på en korrekt måte bruke et bredt spekter av mønstre for tekstorganisering og en lang rekke tekstbindingsmekanismer, slik at det blir god sammenheng, både i form og innhold.	Kan utnytte alle de fonologiske trekkene i målspråket med en høy grad av kontroll, også prosodiske trekk som trykkl plassering i ord, setningstrykk, setningsrytme og intonasjon, slik at de finere nyansene i budskapet kommer klart og tydelig fram. Forståeligheten påvirkes ikke på noen måte av uttaletrekk som kan stamme fra andre språk.
C1	Har god kontroll over et bredt språklig spekter. Dette gjør at man kan velge formuleringer for å uttrykke seg klart i en passende stil om et stort antall generelle, akademiske, faglige og fritidsrelaterte emner uten å måtte begrense det man ønsker å si.	Viser gjennomført høy grad av grammatisk kontroll. Feil er sjeldne og vanskelige å oppdage. Når feil forekommer, blir de stort sett rettet opp.	Kan uttrykke seg flytende og spontant, nesten uten anstrengelse. Bare et emne som er spesielt komplekst, kan hindre at språket er flytende og naturlig.	Kan velge en egnet uttrykksmåte blant mange mulige for å ta ordet eller beholde ordet. Kan knytte egne innspill til det andre sier, på en hensiktsmessig måte.	Kan produsere klare, flytende og velstrukturerte muntlige tekster som vitner om god kontroll over ulike tekstmønstre, bindeord og tekstbindingsmekanismer.	Kan utnytte alle de fonologiske trekkene i målspråket med tilstrekkelig kontroll til å sikre at alt blir forstått. Kan uttale praktisk talt alle lydene i målspråket. En del uttaletrekk fra andre språk kan merkes, men de påvirker ikke på noen måte forståeligheten.

	Språklig bredde/spekter	Nøyaktighet	Flyt	Samhandling	Koherens	Fonologi
B2+						
B2	Har et bredt nok språklig spekter til å gi klare beskrivelser og uttrykke synspunkter om de fleste generelle emner, uten å måtte lete noe særlig etter ord/tegn. Kan bruke noen komplekse setningskonstruksjoner for å gjøre dette.	Viser relativt god grammatisk kontroll. Gjør ikke feil som fører til misforståelser, og kan rette opp de fleste av sine feil.	Kan snakke sammenhengende i ganske jevnt tempo. Kan virke litt nølende når man leter etter uttrykk og formuleringer, men tar likevel få merkbart lange pauser.	Kan innlede en diskurs, ta ordet når det passer, og avslutte samtalen når man må, selv om dette ikke alltid blir gjort på en elegant måte. Kan bidra til diskusjoner innfor kjente emner ved å vise at man forstår, inkludere andre i diskusjonen osv.	Kan bruke et begrenset antall tekstbindingsmekanismer for å knytte sine ytringer sammen til en klar, sammenhengende tekst, selv om lengre innlegg kan virke springende.	Kan generelt bruke egnet intonasjon, legge trykket på rett sted og uttale enkeltlydene klart. Aksenten er gjerne påvirket av andre språk man snakker, men dette har liten eller ingen innvirkning på forståeligheten.
B1+						
B1	Har nok språk til å klare seg og tilstrekkelig stort vokabular til å snakke om emner som familie, hobbyer, interesser, arbeid, reiser og aktuelle temaer, om enn med noe nøling og omformuleringer.	Kan rimelig presist bruke et repertoar av hyppig anvendte «rutineuttrykk» og mønstre knyttet til forutsigbare situasjoner.	Kan opprettholde forståelig språkbruk, selv om man trenger svært tydelige pauser for å planlegge neste steg eller rette opp feil, både leksikalske og grammatiske – særlig ved lengre egenproduserte ytringer.	Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle samtaler som foregår ansikt til ansikt, om emner som er velkjente eller angår en personlig. Kan gjenta deler av det som er blitt sagt, for å bekrefte felles forståelse.	Kan føye sammen rekke av kortere, atskilte elementer til en lineær rekke av punkter med indre sammenheng.	Uttalen er generelt sett forståelig. Kan komme nær opptil rett intonasjon og trykk både på ytrings- og ordnivå. Aksenten er imidlertid oftest påvirket av andre språk man snakker.
A2+						

	Språklig bredde/spekter	Nøyaktighet	Flyt	Samhandling	Koherens	Fonologi
A2	Bruker grunnleggende setningsmønstre med innlærte fraser, ord/tegn og faste uttrykk for å formidle begrenset informasjon i enkle, dagligdagse situasjoner.	Bruker noen enkle strukturer korrekt, men gjør systematisk elementære feil.	Kan bruke svært korte ytringer for å gjøre seg forstått, selv om pauser, omstart og omformuleringer er svært merkbare.	Kan stille og svare på spørsmål og respondere på enkle utsagn. Kan gi uttrykk for at man forstår, men er sjelden i stand til å forstå nok til selv å holde samtalen gående.	Kan føye sammen grupper av ord/tegn ved hjelp av enkle bindeledd som «og», «men» og «fordi».	Uttalen er stort sett tydelig nok til at folk forstår, men samtalepartnerne vil fra tid til annen måtte be om å få ting gjentatt. Trykk, rytme og intonasjon er sterkt påvirket av andre språk man snakker, og kan påvirke forståeligheten slik at samtalepartnerne må hjelpe. Har likevel en klar uttale av kjente ord.
A1	Har et svært elementært repertoar av ord/tegn og enkle uttrykk knyttet til det personlige domenet og bestemte, konkrete situasjoner.	Viser begrenset kontroll over noen få, enkle grammatiske strukturer og setningsmønstre som man har lært utenat.	Kan produsere svært korte, isolerte ytringer som for det meste er faste fraser. Har behov for mange pauser for å lete etter uttrykk, artikulere uvante ord/tegn og rette opp feilkommunikasjon.	Kan stille og svare på spørsmål om personlige forhold. Kan delta i enkle samtaler, men kommunikasjonen er helt avhengig av gjentakelser, korrigeringer og omformuleringer.	Kan føye sammen ord/tegn eller grupper av ord/tegn ved hjelp av svært elementære, lineære bindeledd som «og» eller «så».	Kan uttale et svært begrenset repertoar av innlærte ord og uttrykk som samtalepartnerne kan forstå med litt innsats hvis de er vant til å snakke med personer fra det aktuelle språksamfunnet. Kan reproducere et begrenset antall lyder korrekt og legge trykket på rett sted i enkle, kjente ord og uttrykk.

Appendiks 4:

SKJEMA FOR SKRIFTLIG VURDERING⁵⁰

	Generelt	Språklig bredde/spekter	Koherens	Nøyaktighet	Beskrivelse	Argumentasjon
C2	Kan skrive klare, svært presise komplekse tekster som flyter godt i en egnet, effektiv personlig stil for å få fram finere meningsnyanser. Kan bygge opp en logisk struktur som hjelper leseren å finne fram til de viktigste punktene.	Viser stor fleksibilitet i å formulere ideer på ulike måter for å få fram finere meningsnyanser, framheve noe og unngå tvetydighet. Har god kontroll over idiomatiske og alminnelige uttrykk.	Kan på en korrekt måte bruke et bredt spekter av mønstre for tekstorganisering, og en lang rekke bindeord og tekstbindingsmekanismer, slik at det blir god sammenheng, både i form og innhold.	Viser en gjennomført høy grad av grammatisk presisjon, selv i de mest komplekse språklige uttrykkene. Feil forekommer sjelden og gjelder da former som sjelden brukes.	Kan skrive klare, velformulerte og engasjerende fortellinger og beskrive opplevelser og erfaringer i en stil som passer til den sjangeren som er valgt.	Kan produsere klare, komplekse rapporter, artikler og essay med god flyt, og som presenterer et saksforhold eller gir en kritisk gjennomgang av et forslag eller et skjønnlitterært verk. Kan bygge opp en hensiktsmessig logisk struktur som hjelper leseren til effektivt å finne fram til de viktigste punktene.
C1	Kan skrive klare, velstrukturerte og stort sett korrekte framstillinger av komplekse emner. Kan framheve de viktigste punktene. Kan gå noe i dybden og utvikle og underbygge synspunkter med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler. Kan runde av med en passende konklusjon.	Har god kontroll over et bredt språklig spekter. Dette gjør at man kan velge formuleringer for å uttrykke seg klart i en passende stil om et stort antall generelle, akademiske, faglige og fritidsrelaterte emner uten å måtte begrense det man ønsker å si. Fleksibiliteten i stil og tone er noe begrenset.	Kan produsere velkomponerte og velstrukturerte tekster med god flyt, og viser god kontroll over ulike tekstmønstre, bindeord og tekstbindingsmekanismer.	Viser gjennomført høy grad av grammatisk kontroll. Enkelte feil i grammatikk, kollokasjoner og idiomer.	Kan produsere beskrivelser og fantasifulle tekster som er klare, detaljerte, velstrukturerte og utfyllende, i en stort sett sikker, personlig og naturlig stil som er tilpasset mottakerne.	Kan skrive klare, velstrukturerte framstillinger av komplekse emner, der de viktige punktene blir understreket. Kan utvikle og underbygge synspunkter med underpunkter, begrunnelser og relevante eksempler.

⁵⁰ Denne tabellen er tabell C4 i manualen «Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment (CEFR)».

	Generelt	Språklig bredde/spekter	Koherens	Nøyaktighet	Beskrivelse	Argumentasjon
B2	Kan skrive klare, detaljerte offisielle og halvoffisielle tekster om en rekke emner knyttet til eget interesseområde, og kan sammenfatte og vurdere informasjon og argumenter fra en rekke kilder. Kan skille mellom formelt og uformelt språk selv om man kan bruke enkelte uttrykk som ikke er helt passende.	Har et bredt nok språklig spekter til å gi klare beskrivelser og uttrykke synspunkter om de fleste generelle emner. Kan bruke noen komplekse setningskonstruksjoner for å gjøre dette. Språket mangler imidlertid uttrykksfullhet og idiomatikk, og bruken av mer komplekse former er fortsatt ensformig.	Kan bruke noen tekstbindingsmekanismer for å binde setningene sine sammen til en klar, koherent tekst, selv om lengre tekster kan virke springende.	Viser relativt god grammatisk kontroll. Gjør ikke feil som fører til misforståelser.	Kan produsere klare, detaljerte beskrivelser av virkelige eller oppdiktete hendelser og opplevelser. I beskrivelsen kommer forholdet mellom ulike momenter tydelig fram i en sammenhengende tekst som overholder de etablerte konvensjonene for den aktuelle sjangeren. Kan produsere klare, detaljerte beskrivelser av en rekke emner knyttet til eget interesseområde. Kan produsere en anmeldelse av en film, en bok eller et teaterstykke.	Kan skrive en resonnerende tekst eller en rapport som systematisk utvikler et argument, der de viktigste punktene understrekes og underbygges med relevante tilleggsopplysninger. Kan vurdere ulike ideer og løsninger i forbindelse med et problem. Kan skrive en resonnerende tekst eller en rapport som utvikler et argument, gi grunner for eller imot et bestemt synspunkt og forklare fordelene og ulempene ved ulike alternativer. Kan sammenfatte informasjon og argumenter fra en rekke kilder.

	Generelt	Språklig bredde/spekter	Koherens	Nøyaktighet	Beskrivelse	Argumentasjon
B1	Kan skrive enkle, greie, sammenhengende tekster om en rekke kjente emner innenfor sitt interesseområde ved å føye sammen kortere, enkeltstående elementer til en lineær framstilling. Tekstene er forståelige, men enkelte uklare uttrykk og/eller tilfeller av inkonsekvens kan medføre brudd i lesingen.	Har et bredt nok språklig spekter og et tilstrekkelig stort vokabular til å kunne snakke om emner som familie, hobbyer, interesser, arbeid, reiser og aktuelle temaer, om enn med noen omformuleringer.	Kan føye sammen rekker av kortere, atskilte elementer til en sammenhengende lineær tekst.	Kan rimelig presist bruke et repertoar av hyppig anvendte «rutineuttrykk» og mønstre knyttet til kjente situasjoner. Gjør innimellom feil som leseren vanligvis likevel kan forstå ut fra kontekst.	Kan skrive om erfaringer og opplevelser, og beskrive følelser og reaksjoner, i en enkel, sammenhengende tekst. Kan beskrive en hendelse eller en reise – virkelig eller oppdiktet – som nylig er foretatt. Kan fortelle en historie. Kan lage enkle, greie og detaljerte beskrivelser om en rekke kjente emner innenfor sitt interesseområde.	Kan skrive korte, greie, resonnerende tekster om emner man er interessert i. Kan med en viss sikkerhet oppsummere, rapportere om og uttrykke sin mening om innsamlet informasjon om kjente – rutinepregede og ikke-rutinepregede – saker innenfor sitt eget felt. Kan skrive svært korte rapporter i standard-format som gir rutinemessige saksopplysninger og begrunnelser.
A2	Kan skrive en sekvens med enkle setninger og uttrykk som er knyttet sammen ved hjelp av enkle bindeord som «og», «men» og «fordi». Lengre tekster kan inneholde uttrykk og ha koherensproblemer som gjør teksten vanskelig å forstå.	Bruker grunnleggende setningsmønstre med innlærte fraser, grupper med få ord/tegn og faste uttrykk for å formidle begrenset informasjon hovedsakelig i dagligdagse situasjoner.	Kan føye sammen grupper av ord/tegn ved hjelp av enkle bindeord som «og», «men» og «fordi».	Bruker enkle strukturer korrekt, men gjør systematisk elementære feil. Feilene kan noen ganger skape misforståelser.	Kan gi svært korte og svært enkle beskrivelser av hendelser, av personlige erfaringer og av hva man tidligere har drevet med. Kan skrive korte og enkle oppdiktete livshistorier og dikt om mennesker.	
A1	Kan skrive enkle, enkeltstående setninger og bruke faste uttrykk. Lengre tekster inneholder uttrykk og har koherensproblemer som gjør teksten svært vanskelig eller umulig å forstå.	Har et svært elementært repertoar av ord/tegn og enkle uttrykk knyttet til det personlige domenet og bestemte, konkrete situasjoner.	Kan føye sammen ord/tegn eller grupper av ord/tegn ved hjelp av svært elementære, lineære bindeledd som «og» og «så».	Viser bare begrenset kontroll over noen få, enkle grammatiske strukturer og setningsmønstre som man har lært utenat. Feilene kan skape misforståelser.	Kan bruke enkle fraser og setninger til å skrive om seg selv og om oppdiktete personer, hvor de bor, og hva de gjør osv.	

Appendiks 5:

EKSEMPLER PÅ BRUK AV DESKRIPTORER FOR DIGITAL SAMHANDLING OG MEDIERING INNEN FORSKJELLIGE DOMENER

Som en tilleggsressurs for skalaenes brukere, har forfattergruppen utarbeidet følgende eksempler for deskriptorene for digital samhandling og mediering i de fire domenene som presenteres i Rammeverket fra 2001, avsnitt 4.1.1. Eksempelene er ment som en hjelp til lærerne når de skal velge aktiviteter som egner seg for de aktuelle innlærerne knyttet til den enkelte deskriptor.

Eksempelene ble validert i en serie digitale arbeidsseminarer i fase 3 av valideringen, i november–desember 2015.

	Digital samhandling				
	Digitale samtaler og diskusjoner	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan uttrykke seg klart og presist i en digital diskusjon i sanntid, og med takt og fleksibilitet tilpasse språket til konteksten, også når det gjelder hentydninger, følelser og humoristisk språkbruk.	i en politisk eller filosofisk diskusjon på nettet med venner /entusiaster, for eksempel i nettforum for en bokklubb.	som moderator eller bidragsyter i et offentlig politisk nettforum	som ansvarlig for et nettforum eller et nettsted for en fagforening	som hovedbidragsyter på et møtested på nettet for medforskere på et universitet
	Kan forutse og effektivt håndtere mulige misforståelser (også kulturelle), kommunikasjonsproblemer og følelsesmessige reaksjoner som kan forekomme i en digital diskusjon.				
C1	Kan raskt og enkelt tilpasse stilnivå og stil etter nettmiljø, kommunikasjonsformål og språkhandlinger.	i en politisk eller filosofisk diskusjon på nettet med venner/entusiaster, for eksempel i nettforum for en bokklubb.	delta i en chattetråd i etterkant av en offentlig presentasjon	i en chat mellom avdelinger i et stort selskap	som student som deltar på et åpent kurs eller forum på nett
	Kan delta i utvekslinger i sanntid på nett med flere deltakere og forstå den kommunikative intensjonen og de kulturelle implikasjonene ved de ulike innleggene.				
C1	Kan delta aktivt i digitale faglige eller akademiske diskusjoner i sanntid og ved behov be om og gi ytterligere avklaring av komplekse, abstrakte problemstillinger.	i en politisk eller filosofisk diskusjon på nettet med venner/entusiaster, for eksempel i nettforum for en bokklubb.	delta i en chattetråd i etterkant av en offentlig presentasjon	i en chat mellom avdelinger i et stort selskap	som student som deltar på et åpent kurs eller forum på nett
	Kan delta aktivt i digitale faglige eller akademiske diskusjoner i sanntid og ved behov be om og gi ytterligere avklaring av komplekse, abstrakte problemstillinger.				
C1	Kan delta aktivt i digitale faglige eller akademiske diskusjoner i sanntid og ved behov be om og gi ytterligere avklaring av komplekse, abstrakte problemstillinger.	i en politisk eller filosofisk diskusjon på nettet med venner/entusiaster, for eksempel i nettforum for en bokklubb.	delta i en chattetråd i etterkant av en offentlig presentasjon	i et nettmøte for å diskutere selskapets langsiktige strategi, eller i et nettbasert kurs for faglig utvikling av lærere	som student som medvirker i et åpent kurs eller forum på nett (f.eks. et MOOC-kurs)
	Kan delta aktivt i digitale faglige eller akademiske diskusjoner i sanntid og ved behov be om og gi ytterligere avklaring av komplekse, abstrakte problemstillinger.				

	Digital samhandling				
	Digitale samtaler og diskusjoner	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C1	Kan tilpasse stilnivå til den digitale samhandlingens kontekst og om nødvendig bevege seg fra ett stilnivå til et annet i løpet av samme utveksling.	i en diskusjon i sosiale medier.	som deltaker i en støttegruppe på nett som er engasjert i sosiale eller personlige spørsmål	på et digitalt møte i samarbeidsutvalget for å diskutere arbeidsforhold eller som deltaker i et digitalt fokus-gruppemøte	i et nettforum for studenter eller lærere i samme fag
	Kan vurdere, omformulere og utfordre argumenter i faglige eller akademiske chatter og diskusjoner på nett i sanntid.	Ikke relevant	i et nettforum for spesielt interesserte, der man vurderer innhold og tar opp problemer	delta som konsulent i et digitalt forretnings- eller prosjektmøte	delta i et digitalt diskusjonsforum for diskusjonsklubben på et universitet
B2+	Kan delta i digitale utvekslinger og knytte sine innlegg til tidligere innlegg i tråden, forstå kulturelle implikasjoner og reagere hensiktsmessig.	i en diskusjon på et sosialt nettverkssted.	som deltaker i en støttegruppe på nett som er engasjert i sosiale eller personlige spørsmål i et nettforum for spesielt interesserte, vurdere innhold og ta opp problemer	i en chat mellom avdelinger i et stort selskap på et digitalt møte i samarbeidsutvalget for å diskutere arbeidsforhold eller som deltaker i et digitalt fokusgruppemøte	i et nettforum for studenter eller lærere i samme fag

	Digital samhandling				
	Digitale samtaler og diskusjoner	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan delta aktivt i en digital diskusjon, gi uttrykk for og respondere ganske utførlig på meninger om emner man er interessert i, forutsatt at bidragsyterne unngår å bruke et uvanlig eller vanskelig språk og gir tid til å svare.	i en kritisk digital diskusjon om kunst eller musikk med venner	i et offentlig, digitalt diskusjonsforum/kommentarfelt tilhørende en fjernsynskanal eller et nyhetsbyrå	på et digitalt møte i samarbeidsutvalget for å diskutere arbeidsforhold eller som deltaker i et digitalt fokusgruppemøte	I en diskusjon med elever på en annen skole i et eTwinning-prosjekt eller lignende i et samarbeidsmøte med elever fra en annen skole i et eTwinning-prosjekt eller lignende
	Kan delta i digitale utvekslinger med flere deltakere og knytte sine innlegg til tidligere innlegg i tråden på en effektiv måte, forutsatt at moderator bidrar til å styre diskusjonen.	ta kontakt på nettet med bekjente og/eller familie for å bli oppdatert om hva som skjer med dem og hvilke planer de har	som bidragsyter på et forum om kommersiell programvare eller et spill som deltaker i en støttegruppe på nett som er engasjert i sosiale eller personlige spørsmål	på et digitalt møte i samarbeidsutvalget eller som deltaker i et digitalt fokusgruppemøte	
	Kan forstå når det oppstår misforståelser og uenighet i en digital samhandling og kan håndtere dette når samtalepartnerne er samarbeidsvillige.	i en diskusjon i sosiale medier.	i et nettforum for spesielt interesserte, vurdere innhold og ta opp problemer	i en chat mellom avdelinger i et stort selskap	
B1+	Kan delta i digitale utvekslinger i sanntid med flere deltakere og forstå hva den enkelte bidragsyter ønsker å kommunisere, men forstår kanskje ikke detaljene eller implikasjonene uten en nærmere forklaring.		som bidragsyter på et forum om kommersiell programvare eller et spill		
	Kan skrive innlegg på nett om sosiale arrangementer, opplevelser og aktiviteter, legge ut lenker og video-/lydfiler og beskrive egne inntrykk.	ta kontakt på nettet med bekjente og/eller familie for å bli oppdatert om hva som skjer med dem og hvilke planer de har	som bidragsyter på et forum for et nettsted for en offentlig/kulturell festival	som bidragsyter til den digitale nyhetsoversikten om sosiale arrangementer i en avdeling i et selskap	som bidragsyter til den digitale nyhetsoversikten om sosiale arrangementer i en studentforening

	Digital samhandling				
	Digitale samtaler og diskusjoner	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan skrive forståelige innlegg i en digital diskusjon om et kjent emne dersom man får anledning til å forberede teksten og bruke nettbaserte verktøy for å fylle hull i språket og sjekke at det rett skrevet.		som bidragsyter til anmeldelser og når det gjelder problemer med kommersiell programvare eller et spill	som deltaker i et enkelt digitalt fokusgruppemøte	i et nettforum for studenter på samme fag
	Kan skrive personlige innlegg på nett om opplevelser, følelser og hendelser og individuelle, nokså detaljerte svar til andres kommentarer, selv om begrensninger i vokabularet iblant medfører gjentakelser og formuleringsproblemer.		som bidragsyter på et forum for et nettsted for en offentlig/kulturell festival	som bidragsyter på et forum for faglig utvikling	i et nettforum for studenter på samme fag
A2+	Kan presentere seg selv og mestre enkle digitale utvekslinger, stille og svare på spørsmål og utveksle tanker om kjente emner i forutsigbare, dagligdagse situasjoner, forutsatt at man får nok tid til å formulere svarene og kan samhandle med én samtalepartner av gangen. Kan formulere korte beskrivende innlegg på nett med enkle, sentrale opplysninger om dagligdagse ting, sosiale aktiviteter og følelser. Kan kommentere andres innlegg på nett forutsatt at de har et enkelt språk, reagere på video-/lydfiler som er lagt ut, og enkelt uttrykke overraskelse, interesse eller likegyldighet.	ta kontakt på nettet med bekjente og/eller familie for å bli oppdatert om hva som skjer med dem og hvilke planer de har	som bidragsyter til en nettjeneste med reiseråd	som bidragsyter til et enkelt nettforum om kjente emner	på spørsmål og svar-delen av skolens læringsplattform
A2	Kan delta i en enkel sosial kommunikasjon på nettet (f.eks. sende digitale kort ved spesielle anledninger, formidle nyheter og organisere/bekreftede avtaler). Kan komme med korte positive og negative kommentarer på nett om lenker og video-/lydfiler som er lagt ut. Språket er enkelt, og man vil vanligvis trenge et nettbasert oversettelsesverktøy og andre ressurser.		offentlige innlegg på nettstedet til en festival eller et arrangement		

	Digital samhandling				
	Digitale samtaler og diskusjoner	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A1	Kan formulere helt enkle meldinger og personlige innlegg på nett om hobbyer og hva man liker og ikke liker osv., med svært korte setninger og ved hjelp av et oversettelsesverktøy.	ta kontakt på nettet med bekjente og/eller familie – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasserommet	offentlige innlegg på nettstedet til en festival eller et arrangement – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasserommet	som bidragsyter til en enkel digital nyhetsoversikt om sosiale arrangementer for en avdeling i et selskap – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasserommet	på spørsmål og svar-delen av skolens læringsplattform – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasserommet
	Kan bruke standardformuleringer og kombinasjoner av enkle ord/tegn for å legge ut korte positive eller negative reaksjoner på enkle innlegg på nett og lenker og video-/lydfiler disse inneholder, og kan svare på ytterligere kommentarer med standarduttrykk for takknemlighet og beklagelse.	ta kontakt på nettet med bekjente og/eller familie – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasserommet			på spørsmål og svar-delen av skolens læringsplattform – eventuelt som en simuleringsøvelse i klasse-rommet
Pre-A1	Kan skrive enkle hilsener på nett ved bruk av enkle standardformuleringer og emotikoner. Kan legge ut enkle opplysninger om seg selv (f.eks. om man er i et forhold, statsborgerskap, yrke), forutsatt at det er mulig å velge fra en meny og/eller bruke et nettbasert oversettelsesverktøy.	på et sosialt nettverkssted	på et sosialt nettverkssted	Ikke relevant	som en simuleringsøvelse i klasserommet

	Digital samhandling				
	Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan løse misforståelser og effektivt håndtere friksjoner som måtte oppstå i samarbeidsprosessen. Kan komme med presiseringer og veilede en arbeidsgruppe på omformulerings- og redigeringsstadiet.	Ikke relevant	som ansvarlig for et sosialt tiltak organisert digitalt, f.eks. av en frivillig organisasjon	som fasilitator i et digitalt samarbeidsprosjekt	som prosjektleder i et samarbeidsbasert forskningsprogram som innebærer digital innsamling og evaluering av kvalitative data
C1	Kan koordinere en gruppe som arbeider på et digitalt prosjekt, formulere og korrigere detaljerte anvisninger, vurdere forslag fra gruppens medlemmer og komme med avklaringer for å få gjennomført felles oppgaver.			som prosjektleder bruke digitale verktøy for å koordinere innføringen av nye systemer på mange fjerntliggende steder	
	Kan håndtere komplekse digitale transaksjoner i en servicerolle (f.eks. applikasjoner med kompliserte krav) og lett tilpasse registeret for å styre diskusjoner og forhandlinger.		som frivillig moderator for en digital rådgivningstjeneste for innbyggerne og/eller et forum for spørsmål og svar	som personlig assistent, reisebyråansatt eller saksbehandler for ansettelser ved utdanningsinstitusjon	Ikke relevant.
	Kan delta i komplekse prosjekter som krever samarbeid om utforming og redigering av tekst i tillegg til andre former for digitalt samarbeid, og kan følge og videreformidle anvisninger nøyaktig for å nå målet. Kan effektivt håndtere kommunikasjonsproblemer og kulturelle problemstillinger som måtte oppstå i digitale samarbeidssituasjoner eller transaksjoner ved å omformulere, avklare og gi eksempler ved bruk av audiovisuelle medier (video, lyd, grafikk).		som ansvarlig for et sosialt tiltak organisert digitalt, f.eks. av en frivillig organisasjon	som deltaker i et prosjekt som benytter digitale verktøy for å koordinere innføringen av nye rutiner på mange steder	som deltaker i et samarbeidsbasert forskningsprogram som innebærer digital datainnsamling og -evaluering

	Digital samhandling				
	Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2+	Kan innta en lederrolle i en digital samarbeidsgruppe innenfor sitt fagfelt og påminne gruppen om roller, ansvarsområder og frister slik at gruppen beholder fokus og kan nå målene som er fastsatt. Kan delta i samarbeid eller transaksjoner på nett innenfor sitt fagfelt som innebærer forhandlinger om vilkår og forklaringer på vanskelige detaljer og særlige behov.		som gruppeleder for et sosialt tiltak organisert digitalt, f.eks. av en frivillig organisasjon	lede en arbeidsgruppe i et digitalt faglig utviklingsprosjekt som innebærer samarbeid mot et klart definert mål	i en klart strukturert digital samarbeidsaktivitet på skolen/universitetet
	Kan håndtere misforståelser og uventede problemer som måtte oppstå i digitale samarbeidssituasjoner eller transaksjoner, ved å svare høflig og adekvat i forhold til situasjonen for å bidra til å løse problemet.		melde fra til kommunen om et problem med offentlige tjenester, f.eks. et problem med søppelhenting	i et digitalt personalmøte om innføring av nye prosedyrer	i en enkel digital samarbeidsaktivitet på skolen/universitetet
B2	Kan samarbeide digitalt med en gruppe som arbeider på et prosjekt, begrunne forslag, søke avklaringer og innta en støtterolle slik at de felles oppgavene blir ferdige.		som gruppeleder for et sosialt tiltak organisert digitalt, f.eks. av en frivillig organisasjon	lede en arbeidsgruppe i et digitalt faglig utviklingsprosjekt som innebærer samarbeid mot et klart definert mål	i en klart strukturert digital samarbeidsaktivitet på skolen/universitetet

	Digital samhandling				
	Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1+	Kan delta i digitale transaksjoner som forutsetter omfattende informasjonsutveksling, forutsatt at samtalepartnerne ikke bruker et vanskelig språk og er villige til å gjenta eller omformulere seg om nødvendig. Kan samhandle digitalt med en gruppe som arbeider på et prosjekt, følge greie anvisninger, be om avklaringer og samarbeide aktivt for å få ferdigstilt felles oppgaver.		melde fra til kommunen om et problem med offentlige tjenester, f.eks. et problem med søppelhenting	delta i et godt strukturert digitalt seminar i forbindelse med innføringen av nye enkle rutiner	i en enkel digital samarbeidsaktivitet på skolen/universitetet
B1	Kan delta i samarbeid eller transaksjoner på nett som krever enkle avklaringer eller forklaringer på relevante detaljer, for eksempel for å melde seg på et kurs, en tur eller et arrangement eller søke medlemskap.		melde seg på en tur eller et arrangement eller melde seg inn i en forening på nett		
	Kan samhandle digitalt med en partner eller liten arbeidsgruppe om et prosjekt, så lenge jeg har visuelle hjelpemidler som bilder, statistikk og grafer som avklarer mer komplekse begreper. Kan følge anvisninger og stille spørsmål eller be om avklaringer for å ferdigstille en felles digital oppgave.		som medlem av en gruppe som organiserer en miljøaksjon		
A2+	Kan bruke standardformuleringer for å takle problemer som gjerne oppstår i digitale transaksjoner (f.eks. om et bestemt produkt er tilgjengelig, spesialtilbud, leveringstider, adresser osv.).		bestille produkter på nett ved bruk av et chattevindu	fylle ut enkle bestillinger og anmodninger til andre avdelinger	bruke internett til å melde seg på et kurs
	Kan samhandle digitalt med en samarbeidsvillig partner om å gjennomføre en felles enkel oppgave, følge enkle anvisninger og be om avklaringer så lenge det foreligger visuelle hjelpemidler som illustrasjoner, statistikk, grafer som avklarer relevante begreper.		hjelpe til i digital planlegging og markedsføring av et offentlig arrangement, f.eks. en gatefest		i en enkel digital samarbeidsaktivitet ledet av en lærer på skolen

	Digital samhandling				
	Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2	Kan gjennomføre enkle digitale transaksjoner (som bestilling av et produkt eller påmelding til et kurs) ved å fylle ut skjema på nett med personlige opplysninger og godta kjøpsvilkårene.		bestille varer på nett		buke internett til å melde seg på et kurs
	Kan stille enkle spørsmål om tilgjengelighet av en vare eller en funksjon / et valg.				
	Kan følge enkle anvisninger og stille enkle spørsmål for å ferdigstille en felles oppgave på nett med hjelp fra en støttende samtalepartner.		Ikke relevant.	fullføre en oppgave over Skype med en kollega fra et annet land	i en enkel digital samarbeidsaktivitet ledet av en lærer på skolen
A1	Kan fylle ut helt enkle bestillinger eller søknader på nett og gi grunnleggende personlige opplysninger (som navn, e-postadresse og telefonnummer).		bestille varer ved å fylle ut enkle bestillings-skjemaer som inneholder kjente ord og illustrasjoner	fylle ut enkle skjemaer som inneholder kjente ord og illustrasjoner	bruke internett til å melde seg på et kurs, men sannsynligvis bare som en simulerings-øvelse i klasserommet.
Pre-A1	Kan foreta valg (av f.eks. produkt, størrelse, farge) på et enkelt skjema for kjøp på nett eller i et søknadsskjema, så lenge det finnes visuelle hjelpemidler.		bestille varer ved å krysse av i enkle bestillingsskjemaer som inneholder kjente ord og illustrasjoner	fylle ut enkle skjemaer med avkryssingsbokser når de inneholder kjente ord og illustrasjoner	

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger: se C1</i>				
C1	Kan forklare (på språk B) betydningen av spesifikke opplysninger som er gitt i en bestemt del av en lang, kompleks tekst (på språk A).	i en artikkel eller bok, på et nettsted eller i et foredrag ansikt til ansikt eller på nettet om aktuelle saker eller et tema man er personlig interessert i eller opptatt av	innlegg på offentlige møter, offentlige dokumenter som redegjør for politiske endringer, eller politiske taler	en forretningsrapport, artikkel, forskrift eller retningslinjer på arbeidsplassen	en artikkel, en bok, et referanseverk, et foredrag eller en presentasjon
B2	Kan formidle (på språk B) hvilke innlegg (på språk A) på en konferanse eller hvilke artikler i en bok (skrevet på språk A) som er spesielt relevante for et bestemt formål.	nettchat / forklaringer, nettfora (f.eks. hvordan reparere en printer); artikler knyttet til et bestemt emne eller et aktuelt tema	innlegg på offentlige møter, offentlige dokumenter som redegjør for politiske endringer en pressekonferanse, på ulike chattesider, i forbindelse med en bestemt sak	en bransjemesse, en fagkonferanse, rapporter og avisartikler – i forbindelse med et bestemt prosjekt	en akademisk konferanse, ulike chattesider på nett, fra vitenskapelige bøker og tidsskrifter – i forbindelse med et bestemt prosjekt
	Kan formidle (på språk B) hovedpunktene i en formell korrespondanse og/eller i rapporter om generelle emner eller om emner knyttet til eget interessefelt (skrevet på språk A).	en beskjed, en meddelelse, et brev eller en e-post som beskriver retningslinjer, regler eller rutiner (f.eks. relatert til bolig, forsikring, husleie/huslån, jobb eller helse)	et oppslag eller en meddelelse fra offentlig myndighet eller tjeneste, f.eks. bibliotek, svømmehall osv., som beskriver regler og rutiner	et brev, en e-post eller et oppslag som forklarer hvorfor et møte er avlyst, om noen er for eller imot noe og hvorfor, retningslinjer og regler på arbeidsplassen	et brev, en e-post eller et oppslag som beskriver retningslinjer, rutiner eller regler for universitetet

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan formidle (på språk B) innholdet i offentlige meddelelser og beskjeder gitt i klart, normert språk (på språk A) i normal hastighet.	på radio eller TV	på en jernbanestasjon, en flyplass, et idrettsanlegg, politiske møter/arrangementer, varsler, advarsler eller anvisninger som kan bli gitt på et ulykkessted eller en byggeplass	på en messe eller konferanse, i en fabrikk, et lager, et raffineri, på en båt, under en redningsøvelse	på et arrangement/en forelesning på universitetet, som kan finne sted i et stort auditorium
	Kan formidle (på språk B) innholdet i detaljerte anvisninger eller instruksjoner dersom artikuleringen er tydelig (på språk A).	på radio eller TV, reiseinformasjon fra en medreisende, anvisninger fra en venn på telefonen om hvordan man kommer seg til en fest	anvisninger på flyplasser, jernbanestasjoner og på fly, busser og tog, eller om bruken av enkelt utstyr som en hotellsafe; opplysninger om hvordan man kommer seg fra A til B, en reiserute	anvisninger gitt på et møte om hvordan en arbeidsoppgave skal utføres eller enkelt utstyr fungerer; anvisninger, spesielt om sikkerhetsprosedyrer, gitt på en bransjemesse eller konferanse, på en fabrikk, et lager, et skip	akademiske regler, retningslinjer/rutiner, kurs- eller oppgavekrav gitt av lærer/foreleser; anvisninger som er gitt om hvordan enkle forskningsverktøy skal brukes for å gjennomføre en skoleoppgave eller et enkelt forsøk
	Kan formidle (på språk B) konkrete opplysninger som er gitt i enkle informasjonstekster (som brosjyrer, tabeller, oppslag og brev eller e-poster) (skrevet på språk A).	brosjyrer, håndbøker, guidebøker, nettsteder, nærmere opplysninger i en avtale om bolig	brosjyrer, informasjonstavler på museer eller utstillinger, advarsler om umiddelbart foreliggende farer, reglementer for klubber/foreninger, reiseruter, sted og tidspunkt for et møte i en klubb/forening, opplysninger om et salg eller en kampanje	mulige produkter som dekker et behov, vilkårene for et tilbud, bruksanvisninger for utstyr, sikkerhetsprosedyrer	en skoles retningslinjer og reglement, en kursoversikt, trinn som skal følges når man gjør en hjemmeoppgave, følger en lekseplan, arbeidskrav med kriterier, oppslag, eksamensreglement, vilkår for deltakelse i et utvekslingsprogram

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2+	Kan formidle (på språk B) det som sies tydelig i en beskjed (på språk A) om kjente, hverdagslige emner, selv om man kan måtte forenkle beskjeden og lete etter ord/tegn.	på TV eller radio, meddelelser om brylluper, fødsler og statusendringer.	værmeldinger, endring av perrong på en jernbanestasjon, hvordan kjøpe billetter til et arrangement	meddelelser om endringer i ansvarsområder i en jobb, informasjon om nye rutiner på arbeidsplassen	informasjon om en kommende prøve på skolen, f.eks. om når den skal foregå og hva den skal handle om; nærmere opplysninger om en klassetur
	Kan formidle (på språk B) spesifikke, relevante opplysninger i korte, enkle tekster, produktetiketter og oppslag (skrevet på språk B) om kjente emner.	et personlig brev eller en e-post med nyheter om familien	brosjyrer, informasjonstavler på museer eller utstillinger, advarsler om umiddelbart foreliggende farer, reiseruter, sted og tidspunkt for et møte i en klubb/forening, opplysninger om et salg eller en kampanje	mulige produkter som dekker et behov, sikkerhetsprosedyrer, sted, dato og tidspunkt for et møte gitt i en e-post eller et brev	nyheter om skoleaktiviteter i et flygeblad eller en brosjyre
A2	Kan formidle (på språk B) det som blir sagt i korte, enkle, klare beskjeder, instruksjoner og meddelelser der budskapet framføres langsomt og tydelig med enkelt språk (på språk A).	personlige meddelelser om for eksempel brylluper, fødsler, skifte av jobb eller endringer i livssituasjonen, enkle beskjeder til familien eller medboere om møtetidspunkt eller oppgaver som skal gjøres, for eksempel å ta ut søppelet	på flyplasser og jernbanestasjoner og på fly, tog eller buss om rute, ankomst- eller avgangstid, endring av perrong eller gate, værmeldinger	enkle beskjeder fra kunder eller kolleger til andre, meddelelser om endringer i arbeidsrutiner	informasjon om en klassetur eller et utvekslingsprogram, beskjeder om når skolen åpner/stenger i forbindelse med dårlig vær, informasjon om skoleoppgaver eller hjemmelekser
	Kan på en enkel måte formidle (på språk B) korte, enkle instruksjoner dersom det snakkes langsomt og tydelig (på språk A).	en oppskrift, hvordan bruke et enkelt husholdnings-apparat, hvordan sette sammen et møbel	hvordan komme seg fra A til B, instruksjoner gitt av en trafikk- eller parkeringsbetjent	bruk av kontorutstyr, for eksempel skifte tonerkassett på en kopimaskin eller laste ned et program	instruksjoner for en hjemmeoppgave eller et enkelt eksperiment

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A1	Kan formidle (på språk B) enkle, forutsigbare opplysninger som er gitt kort og enkelt om tid og sted (muntlig på språk A).	meddelelser om sendetid for interessante TV-programmer	tid og sted for et arrangement/en forestilling, reiseruter	tid og sted for oppstart/avslutning av et møte; informasjon om arbeidstid, pauser, hvor toalettene ligger, drikkeautomater	tid og sted for en skoleutflukt eller fritidsaktivitet, hvor kantine, toaletter og drikkefontener ligger
Pre-A1	Kan formidle (på språk B) enkle opplysninger om tid og sted (gitt på språk A) dersom de gjentas svært langsomt og tydelig.	bordbestillinger på restaurant, middagsinvitasjoner med dato og klokkeslett	oppslag på oppslagstavler/vegger om når en butikk åpner/stenger, hvor toalettene ligger	en e-post med opplysninger om hvor og når et møte skal finne sted	timeplan, oppmøtested for en klassetur
	Kan formidle (på språk B) svært enkle opplysninger (for eksempel om tall og pris) som er gitt i korte, enkle, illustrerte tekster (skrevet på språk A).	navn, adresse og telefonnummer til en restaurant, menyer med priser og viktige matvarer	navn og adresse til en butikk, prisene på varer, rutetabeller, reiseruter, opplysninger om tidspunkter for en forestilling, ledige plasser, pris osv.	Ikke relevant.	hvor en skole ligger, prisen på en skoleuniform eller skolesaker, hvor en klassetur skal gå, og hva den koster, timeplan.

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Ingen deskriptor foreligger: se B2+				
C1	Ingen deskriptor foreligger: se B2+				
B2+	Kan formidle skriftlig (på språk B) hvilke innlegg som var viktige på en konferanse (på språk A), og som det vil være verdt å gå nærmere inn på.	Ikke relevant.	på en pressekonferanse, på ulike chattesider, i forbindelse med en bestemt sak	på en bransjemesse, en fagkonferanse, i forbindelse med et bestemt prosjekt	på en akademisk konferanse, på ulike chattesider, i forbindelse med et bestemt prosjekt
	Kan formidle skriftlig (på språk B) de viktigste poengene i språklig komplekse, men godt strukturerte tekster (skrevet på språk A) som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.		offentlige lover og regler, som bolig- eller skatteloven, et oppslag eller en meddelelse fra offentlig myndighet	i en forretningsrapport, forskrift eller retningslinjer på arbeidsplassen	opplysninger fra en artikkel, et nettsted, notater fra et konferanseinnlegg eller en forelesning av en universitetsprofessor
	Kan formidle skriftlig (på språk B) de viktigste poengene i en artikkel (skrevet på språk A) i et akademisk tidsskrift eller et fagtidsskrift.		i forbindelse med en bestemt sak som tas opp på et møte i lokalsamfunnet	i en rapport, fagartikkel	informasjon i en artikkel, en bok eller et tidsskrift for en klassekamerat eller en foreleser
B2	Kan formidle i en skriftlig rapport (på språk B) viktige beslutninger som er tatt på et møte (avholdt på språk A).	en leieavtale, en forsikringspolise for en venn eller et familiemedlem	i en klubb	i et forretningsmøte	i et møte mellom studentrepresentanter
	Kan formidle skriftlig de viktigste punktene i en formell korrespondanse (på språk A).		vilkårene for en reise eller en tjeneste	i et rundskriv til de ansatte, i et brev fra en partner om oppsigelse eller meddelelse av nye vilkår; i en klage	i et rundskriv fra rektor til foreldrene, i et svar fra en organisasjon på en henvendelse om opplysninger i forbindelse med et prosjekt

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1+	Kan formidle skriftlig (på språk B) spesifikke opplysninger som er gitt muntlig (på språk A) om kjente emner (f.eks. telefonsamtaler, meddelelser, instruksjoner).	en kort beskjed, en e-post til en venn med forklaring om hvorfor man vil bli forsinket	et oppslag eller en meddelelse fra offentlig myndighet	bestillinger, spørsmål og klager fra kunder, endringer i arbeidstid eller rutiner, bruk av kontorutstyr	endringer i åpnings-/stengetid på skolen pga. uvær, bytte av klasserom eller oppmøtested for en skoletur
	Kan formidle (på språk B) viktige spesifikke opplysninger i enkle informasjonstekster (skrevet på språk A) om kjente emner.	instruksjoner i en bruksanvisning for et husholdningsapparat, beskjed i en e-post til familie eller medboere om hvor og når man skal møte en venn/et familiemedlem	fra e-poster, brev om arrangementer eller klokkeslett	antall og leveringstider for en ordre sendt per e-post, oppgaver og frister for gjennomføring for en bestemt person ifølge et møtereferat, hovedtrinnene i en enkel bruksanvisning	instruksjoner i en e-post om en klassetur, en innlevering eller nærmere opplysninger om kurskrav tatt fra en kursbeskrivelse
B1	Kan formidle skriftlig (på språk B) spesifikke opplysninger som er gitt i en enkel melding (på språk A), forutsatt at emnet er kjent og budskapet fremføres langsomt og tydelig.	en beskjed om tid og sted for et møte, et spørsmål om å utføre noe husarbeid, som å lage mat eller ta ut søppelet	i kø på ambassaden, formidle en muntlig beskjed skriftlig til en medflyktning; telefonsvarer: et offentlig kontor eller en bank som ber om at man ringer tilbake	enkle bestillinger, henvendelser og klager fra kunder, telefonbeskjed til en kollega, endringer i arbeidsrutiner	timeplan og endringer i klokkeslett
A2+	Kan formidle skriftlig (på språk B) spesifikke opplysninger i korte, enkle informasjonstekster (skrevet på språk A), forutsatt at tekstene gjelder konkrete kjente emner og er skrevet med et enkelt dagligdags språk.	i aviser, bruksanvisninger for husholdningsapparater eller legemidler	brosjyrer, nettsteder, reklame, plakater, rutetabeller	om en arbeidsoppgave, bruksanvisning til et enkelt apparat, sikkerhetsprosedyrer, vilkår i en stillingsannonse	om en skoleoppgave, prøve eller oppgave i en kursbeskrivelse, hvordan utføre et enkelt naturfag-eksperiment i klassen ut fra en beskrivelse, om et museumsbesøk eller en klassetur beskrevet i en brosjyre

	Å mediere en tekst				
	Å formidle spesifikk informasjon skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2	Kan liste opp (på språk B) hovedpunktene i korte, klare, enkle beskjeder og meldinger (på språk A), forutsatt at det snakkes langsomt og tydelig.	enkle telefonbeskjeder til familie eller medboere, personlige meddelelser til familie eller venner	forklaringer på hvordan man kommer seg fra A til B, rett togperrong eller rett gate og avgangstid, forsinket tog	telefonbeskjeder til en kollega, endringer i arbeidsrutiner	timeplan, klokkeslett, åpnings-/stengetid, rollefordeling i en gruppeoppgave, hjemmelekser
	Kan liste opp (på språk B) spesifikke opplysninger i enkle tekster (skrevet på språk A) om hverdagslige emner av umiddelbar interesse eller som gjelder et umiddelbart behov.	bruksanvisning til et husholdningsapparat, forklaringer om hvordan et måltid tilberedes	reklame, brosjyrer, reiseruter, rutetabeller, veibeskrivelser	bruksanvisning til et enkelt apparat, sikkerhetsprosedyrer, vilkår i en stillingsannonse	lærebøker, annet lærestoff, en skoleoppgave, prøve eller hjemmelektse, hvordan gjennomføre et enkelt naturfageksperiment i klassen, om et museumsbesøk eller en klasetur
A1	Kan liste opp (på språk B) navn, antall, priser og enkle opplysninger av umiddelbar interesse (gitt på språk A), forutsatt at det snakkes svært langsomt og med gjentakelser.	fra en TV-kanal som stadig viser de samme produktene	meddelelser om når en butikk åpner/stenger	en enkel telefonbeskjed til en kollega	en enkel, kort telefonbeskjed om endring i timeplan, klokkeslett eller møtested
Pre-A1	Kan liste opp (på språk B) navn, tall, priser og svært enkle opplysninger i tekster (skrevet på språk A) som er av umiddelbar interesse, og som er skrevet med et svært enkelt språk og inneholder illustrasjoner.	navn, adresse og telefonnummer til en restaurant, menyer med priser og vanlige matvarer	navn og adresse til en butikk, prisene på varer, rutetabeller, reiseruter, opplysninger om tidspunkter for en forestilling, ledige plasser, pris osv.	Ikke relevant.	hvor en skole ligger, prisen på en skoleuniform eller skolesaker, hvor en klasetur skal gå og hva den koster, timeplan.

	Å mediere en tekst				
	Å forklare data (grafer, diagrammer osv.) muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan gi en klar og pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av ulike typer empiriske data og visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) fra begrepsmessig komplekse studier om akademiske eller faglige emner.	diagrammer/visuelle data om emner av personlig interesse, som medisinsk forskning eller miljødata, for familie eller venner; økonomiske data presentert grafisk i en avisartikkel	diagrammer/visuelle data i rapporter fra privat eller offentlig sektor som er relevante for et lokalt politisk møte eller planleggingsmøte; data i presentasjoner på offentlige møter	detaljerte finansielle analyser, markedsundersøkelser eller diagrammer/visuelle data fra det offentlige som presenteres på et møte	diagrammer/visuelle data fra akademisk forskning som er publisert eller sammenstilt som ledd i et forskningsprosjekt som presenteres på en forelesning eller en akademisk konferanse/ rundebordskonferanse
C1	Kan gi en klar og pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av viktige momenter og detaljer i komplekse diagrammer og annen visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) om komplekse akademiske eller faglige emner.				visuelle data fra akademisk forskning som er publisert eller innsamlet til et forskningsprosjekt som presenteres på en forelesning eller en akademisk konferanse/ rundebordskonferanse
B2	Kan gi en pålitelig tolkning og beskrivelse (på språk B) av detaljopplysninger i komplekse diagrammer, tabeller og annen visuelt presentert informasjon (med tekst på språk A) om emner som er innenfor eget interessefelt.	et diagram i en artikkel av personlig interesse; et prosessdiagram for et husholdnings-apparat eller et spillprogram forklart for en venn eller et familiemedlem	diagrammer/visuelle data i rapporter fra privat eller offentlig sektor som er relevante for et lokalt politisk møte eller et planleggingsmøte	grafer, kurver og tabeller som brukes i opplæringen av medarbeidere eller i selskapsrapporter	grafer, stolpe-diagrammer og skjematiske framstillinger i en formell presentasjon i klassen, på ungdomsskole/ videregående skole/universitet
B1+	Kan tolke og beskrive (på språk B) detaljopplysninger i diagrammer innen eget interessefelt (med tekst på språk A), selv om mangler i vokabularet kan medføre nøling eller upresise formuleringer.				

	Å mediere en tekst				
	Å forklare data (grafer, diagrammer osv.) muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan tolke og beskrive (på språk B) generelle trender i enkle diagrammer (f.eks. grafer, stolpediagrammer) (med tekst på språk A), selv om mangler i vokabularet iblant medfører formuleringsproblemer.	trender som er presentert på husholdnings-regninger eller personlige regninger, forklart for en venn eller et familiemedlem	værmeldinger (statistikk og trender) for å bestemme beste tidspunkt for et lokalt arrangement, økonomiske hovedtrender presentert på et offentlig/privat møte, forklaringer i diagramform på et vitensenter	trender presentert som en graf eller et stolpediagram på et forretningsmøte eller ansvarsområder vist på et organisasjonskart for et selskap i forbindelse med opplæring av medarbeidere	generelle trender i grafer, stolpediagrammer eller skjematiske framstillinger som brukes i par- eller gruppeoppgaver på ungdomsskole/videregående skole/høgskole/universitet
A2+	Kan tolke og beskrive (på språk B) enkle visuelle framstillinger som handler om kjente emner (f.eks. et værkart, et enkelt flytskjema) (med tekst på språk A), men med svært tydelige pauser, omstart og omformuleringer.	et værkart sjekket i forbindelse med planlegging av utendørsaktiviteter, hovedfunksjoner for et husholdningsapparat vist på et diagram, for en venn eller et familiemedlem	historiske værdata for å bestemme beste tidspunkt for et offentlig arrangement, grunnleggende økonomiske trender presentert på et offentlig/privat møte, et kart over bussruter eller etasjeoversikt for en bygning eller et kjøpesenter	et flytskjema for en enkel arbeidsprosess eller en aktivitet, f.eks. skifte patron i en kopimaskin eller viktigste roller og ansvarsområder i et organisasjonskart for et selskap	hovedtrekkene i grafer, stolpediagrammer eller skjematiske framstillinger over f.eks. befolkning/endringer i været over tid, som brukes i par- eller gruppeoppgaver på ungdomsskole/videregående skole/universitet
A2	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				

	Å mediere en tekst				
	Å forklare data (grafer, diagrammer osv.) skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan gi en skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av ulike typer empiriske data (med tekst på språk A) fra begrepsmessig komplekse studier om akademiske eller faglige emner.	Ikke relevant.	Ikke relevant.	data fra årsrapporten til et selskap eller en markedsundersøkelse, om forsknings- og utviklingsaktiviteter for toppledelsen eller en rapport for et selskap	som del av en ph.d.-avhandling eller masteroppgave som inneholder empiriske data
C1	Kan gi en klar og pålitelig skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av hovedpunktene i komplekse diagrammer og andre visuelt presenterte data (med tekst på språk A) om komplekse akademiske eller faglige emner.	diagrammer/visuelle data om emner som er av personlig interesse, som medisinsk forskning eller miljødata, for familie eller venner; økonomiske data presentert grafisk i en avisartikkel	diagrammer/visuelle data i rapporter fra privat eller offentlig sektor som er relevante for et lokalt politisk møte eller et planleggingsmøte; data i presentasjoner på offentlige møter	detaljerte finansielle analyser, markedsundersøkelser eller diagrammer/visuelle data fra det offentlige som presenteres på et møte	visuelle data fra akademisk forskning som er publisert eller innsamlet til et forskningsprosjekt som presenteres på en forelesning eller en akademisk konferanse/rundebord konferanse
B2	Kan gi en pålitelig skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av detaljopplysninger i diagrammer og visuelt presenterte data innen eget interessefelt (med tekst på språk A).	instruksjoner og diagrammer til en som skal passe et hus, for bruk av komplisert utstyr	HMS-prosedyrer, f.eks. på et sykehus, en fabrikk, et bibliotek osv.	en (bedrifts-)intern rapport eller notat om de viktigste poengene i et visuelt dokument som en graf, et stolpediagram eller en numerisk tabell	teknisk visuell informasjon i forbindelse med et skole- eller universitetsprosjekt
B1+	Kan gi en skriftlig tolkning og presentasjon (på språk B) av de generelle trendene i enkle diagrammer (f.eks. grafer, stolpediagrammer) (med tekst på språk A) og redegjøre i detalj for hovedpoengene, men må bruke ordbok eller andre oppslagsverk.	trender som er presentert på husholdnings-regninger eller personlige regninger, forklart for et familiemedlem	enkle vær-data eller økonomi-data som er del av en nettdiskusjon om et klubb-arrangement eller et lokalt arrangement.	en e-post som beskriver hovedinnholdet i et visuelt vedlegg som en graf eller et stolpediagram	en enkel skoleoppgave med sammendrag av en undersøkelse, data eller befolkningsdata

	Å mediere en tekst				
	Å forklare data (grafer, diagrammer osv.) skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan bruke enkle setninger (på språk B) til å beskrive hovedpunktene i visuelle framstillinger som handler om kjente emner (f.eks. et værkart, et enkelt flytskjema) (med tekst på språk A).	en e-post med enkle veibeskrivelser på et tilhørende kart	enkle befolkningsdata, -informasjon eller -trender lagt ut i et offentlig eller privat digitalt diskusjonsforum	instruksjoner i form av et flytskjema for en enkel kontorrutine	en enkel skriftlig beskrivelse av ett eller flere bilder i forbindelse med en skoleoppgave
A2	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				
A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan forklare (på språk B) underforståtte betydninger når koblinger og implikasjoner ikke er eksplisitt uttrykt (på språk A), og forklare sosiokulturelle implikasjoner ved forfatterens måte å uttrykke seg på (f.eks. underdrivelser, ironi og sarkasme).	diskusjoner, aktualitetsprogrammer, bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt og andre publikasjoner beregnet på lesere med høyere utdanning	innspill på et møte i rådhuset, en offentlig debatt / et offentlig foredrag, en diskusjon på et forum, et politisk møte, en politisk pamflett, et offentlig politisk dokument, en juridisk betenkning, en politisk tale	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en faglig publikasjon, en teknisk rapport, en pressemelding, en konferanse	et foredrag på en akademisk konferanse, webinarer, undervisningsmaterieell, lærebøker, artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk
C1	Kan oppsummere (på språk B) lange, krevende tekster (på språk A).	aktualitetsprogrammer, artikler i blader eller aviser	en diskusjon på et forum med flere deltakere, politiske taler, prekener, uttalelser og dokumenter	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en rapport, en kontrakt, regler	et webinar, et foredrag på en akademisk konferanse eller et akademisk seminar, akademiske artikler og bøker
	Kan oppsummere (på språk B) en diskusjon (på språk A) innen ens eget akademiske eller faglige felt, utdype og veie ulike synspunkter opp mot hverandre og identifisere de viktigste poengene.	diskusjoner, aktualitetsprogrammer	en diskusjon på et forum med flere deltakere	et møte eller seminar	en diskusjon på et forum, en rundebordskonferanse eller et symposium med flere deltakere
	Kan gi en klar oppsummering med et velstrukturert språk (på språk B) av hovedpunktene i komplekse tekster (på språk A) på andre fagfelt enn sitt eget, men må innimellom sjekke enkelte fagbegreper.	lederartikler og kommentarer i aviser, nyhetssendinger og aktualitetsprogrammer på TV	lovgivning, offentlige juridiske dokumenter, forskrifter, presentasjoner, taler, prekener	en teknisk rapport beregnet på et spesialisert publikum, et forretningsbrev, en kontrakt, en forskrift, konferanseinnlegg	undervisningsmaterieell, en bruksanvisning, en lærebok, en ordbok, en artikkel i et akademisk tidsskrift, forelesninger, innlegg og diskusjoner på en konferanse, webinarer
	Kan forklare (på språk B) subtile nyanser i presentasjonen av faktaopplysninger og argumenter (på språk A).	diskusjoner, aktualitetsprogrammer, bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt og andre publikasjoner beregnet på lesere med høyere utdanning	innspill på et møte i rådhuset, en offentlig debatt / et offentlig foredrag, en diskusjon på et forum, et politisk møte, et politisk pamflett, et offentlig politisk dokument, en juridisk betenkning, en politisk tale	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en faglig publikasjon, en teknisk rapport, en pressemelding, en konferanse	et foredrag på en akademisk konferanse, webinarer, undervisningsmaterieell, lærebøker, artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskurs)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C1	Kan bruke informasjon og argumenter i en kompleks tekst (på språk A) til å snakke om et emne (på språk B), og kan legge til kommentarer og redegjøre for egen oppfatning osv.	bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt; nyhetssendinger og aktualitetsprogrammer, talkshow	et politisk opprop, et offentlig politisk dokument, en diskusjon på et forum, en presentasjon, en politisk tale, preken	tekniske rapporter, fagartikler, spesifikasjoner, kontrakter	undervisningsmaterieell, en bruksanvisning, en lærebok, en artikkel i et akademisk tidsskrift, forelesninger, innlegg og diskusjoner på en konferanse, webinarer
	Kan forklare (på språk B) hvilken holdning eller mening som legges for dagen i en tekst (på språk A) som handler om et spesielt emne, og begrunne dette ved å vise til konkrete passasjer i den opprinnelige teksten.	bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt; nyhetssendinger og aktualitetsprogrammer, talkshow			
B2+	Kan gi en klar oppsummering med et velstrukturert språk (på språk B) av informasjon og argumenter i komplekse tekster (på språk A) om et vidt spekter av emner relatert til eget interessefelt eller fagfelt.	en diskusjon under en familiesammenkomst, nyhetssendinger og aktualitetsprogrammer, talkshow på TV	presentasjoner, (politiske) taler, prekener	innlegg på en konferanse	forelesninger, innlegg og diskusjoner på en konferanse, webinarer
	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i komplekse diskusjoner (på språk A) og veie de ulike synspunktene opp mot hverandre.		en formell diskusjon med flere deltakere	på møter, informasjons- eller orienteringsmøter	et panel på en akademisk konferanse med flere talere
B2	Kan sammenfatte (på språk B) informasjon og argumenter fra ulike kilder (på språk A).	om aktuelle saker: webinarer eller intervjuer, nyhetssendinger på TV, analyser, dokumentarer, artikler	på et møte i rådhuset eller et politisk møte: nyhetssaker, intervjuer og dokumentarer om aktuelle spørsmål	i en rapport, på et møte: mediedekning av et firma i forbindelse med en kunngjøring / en strategi / en hendelse	i forbindelse med et prosjekt: webinarer, foredrag, intervjuer med menigmann, meningsmålinger, blogger, dokumentarer

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskurs)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan oppsummere (på språk B) et bredt spekter av skjønnlitterære tekster og sakprosa-tekster (på språk A) og kommentere, drøfte og sammenligne ulike synspunkter og hovedtema.	bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt og andre publikasjoner beregnet på lesere med høyere utdanning	et politisk opprop, et offentlig politisk dokument, en roman, en novelle	tekniske rapporter, fagartikler, spesifikasjoner, kontrakter	artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk, romaner, noveller
	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange, komplekse tekster (på språk A) om aktuelle emner, også innenfor eget interessefelt.		et politisk opprop, et offentlig politisk dokument	tekniske rapporter, fagartikler, spesifikasjoner, kontrakter	artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk
	Kan identifisere målgruppen for en tekst (på språk A) om et emne man er interessert i, og forklare (på språk B) forfatterens formål med teksten og holdninger og synspunkter i teksten.	på nettsteder, aktualitetsprogrammer, dokumentarer, avisartikler og lederartikler	i intervjuer, kunngjøringer, politiske erklæringer	innlegg på konferanser, rapporter, fagartikler	foredrag fra gjesteforelesere, nettsteder og webinarer, dokumentarer, artikler
	Kan oppsummere (på språk B) utdrag fra nyhetsinnslag, intervjuer eller dokumentarer som inneholder meningsytringer, argumenter og diskusjon (på språk A).	i en uformell diskusjon med venner, en diskusjon på sosiale medier	en uformell diskusjon på et offentlig sted, f.eks. en flyplass eller en restaurant	på et gruppe- eller strategimøte	i forbindelse med et gruppeprosjekt
	Kan oppsummere og kommentere (på språk B) handlingen og hendelsesforløpet i en film eller et skuespill (på språk A).	i en uformell diskusjon med venner	Ikke relevant	Ikke relevant	i en undervisningstime, i forbindelse med et prosjekt

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskurs)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1+	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange tekster (på språk A) om emner innenfor eget interessefelt, forutsatt at man kan sjekke betydningen av enkelte uttrykk.	lange telefonsamtaler, aktualitetsprogrammer på TV, dokumentarer, webinarer	taler, diskusjoner på offentlige møter	en presentasjon eller et foredrag, relevante dokumentarer eller aktualitetsprogrammer	forelesninger, viktige dokumentarer eller aktualitetsprogrammer, webinarer
	Kan oppsummere (på språk B) en kort fortelling eller artikkel, et foredrag, en diskusjon, et intervju eller en reportasje (på språk A) og svare på spørsmål om nærmere detaljer.	diskusjoner med venner, dokumentarer, korte fortellinger, artikler i blader eller aviser	et foredrag på et offentlig møte, et intervju, offentlige oppslag	presentasjoner eller diskusjoner på konferanser, seminarer eller møter, avisartikler	webinarer, dokumentarer og artikler av akademisk interesse, korte fortellinger
	Kan sette sammen små brokker av informasjon fra ulike kilder (på språk A) og oppsummere dem (på språk B) for andre.	uformelle diskusjoner, brosjyrer, reklame, teaterprogrammer, sangtekster	offentlige oppslag og kunngjøringer, møtenotater, viktige rapporter fra blader og aviser	rapporter, møter, brev, e-poster, møtenotater, pressedekning	webinarer, instruksjoner for å utføre en oppgave, artikler om relevante emner
B1	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i klare, velstrukturerte tekster (på språk A) om emner som er kjent eller innenfor eget interessefelt, selv om mangler i vokabularet iblant medfører formuleringsproblemer.	personlige brev, korte artikler, brosjyrer, reklame	korte artikler, korte offisielle brev, offentlige uttalelser og kunngjøringer, forskrifter, brosjyrer, arrangementsprogrammer	presentasjoner og demonstrasjoner, rapporter, forretningsbrev	gjesteforelesninger, foredrag på nettet, beskrivelser, fortellinger, læreboktekster, nettsteder, nyhetssammendrag, korte artikler
	Kan gi en enkel oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i informasjonen i enkle tekster (på språk A) om kjente emner (f.eks. et kort opptak av et intervju, en artikkel i et blad, en reisebrosjyre).	et kort skriftlig intervju eller artikkel i et blad, en reisebrosjyre, brev, e-poster, nyhetssammendrag fra aviser		rapporter, forretningsbrev og e-poster	beskrivelser, fortellinger, læreboktekster, nettsteder, nyhetssammendrag, korte artikler
	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i en samtale (på språk A) om emner som er aktuelle eller av personlig interesse, forutsatt at det snakkes klart og tydelig.	en samtale der man utveksler nyheter og snakker om planer, nyheter som utveksles i et bryllup	argumenter som presenteres i en uformell samtale med en offentlig tjenesteperson	en uttalelse fra en sakkyndig, en revisor, en konsulent	det som kommer som svar på en henvendelse til en offentlig myndighet, det som en person som er intervjuet i forbindelse med et prosjekt, har sagt

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskurs)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene i lange tekster fremført muntlig (på språk A) om emner innenfor eget interessefelt, forutsatt at man kan høre eller se det om igjen flere ganger.	lange telefonsamtaler, aktualitetsprogram-mer på TV, dokumentarer, webinarer	taler, foredrag på offentlige møter	en presentasjon eller en forelesning, en rundebordskonferanse, relevante dokumentarer eller aktualitetsprogrammer	forelesninger, relevante dokumentarer eller aktualitetsprogrammer, webinarer, nettforedrag
	Kan oppsummere (på språk B) hovedpunktene eller det viktigste som har skjedd i TV-programmer eller videosnutter (på språk A), forutsatt at man kan se dem flere ganger.	en scene i en film, en serie eller en situasjonskomedie	et aktualitetsprogram om temaet for et offentlig møte	et nyhetssammendrag, intervju eller offentlig uttalelse som gjelder institusjonen	en scene i en dokumentar, et intervju
A2+	Kan gjengi (på språk B) hovedpunktene i enkle nyhetsinnslag på TV eller radio (på språk A) som handler om arrangementer, sport, ulykker osv., forutsatt at emnet er kjent og det formidles langsomt og tydelig.	i en uformell diskusjon med venner, en diskusjon på sosiale medier	en uformell diskusjon på et offentlig sted, f.eks. en flyplass eller en restaurant	Ikke relevant.	i forbindelse med et prosjekt der det skal samles inn informasjon fra mediene
	Kan bruke enkle setninger for å gjengi (på språk B) informasjon i klart strukturerte korte, enkle tekster (på språk A) som inneholder illustrasjoner eller tabeller.	informasjon om «hvem, når, hvor» fra et nyhetsinnslag	valg som gjelder en konsert eller et idrettsarrangement, informasjon på oppslag og plakater, rutetabeller, graffiti, programmer, billetter	nærmere opplysninger om arbeidstid	en illustrert fortelling, en enkel informativ tekst om et land med tabeller med informasjon
	Kan oppsummere (på språk B) det eller de viktigste punktene i korte, enkle informative tekster (på språk A) om kjente emner.	informasjon om «hvem, når, hvor» fra et nyhetsinnslag, nettsteder/beskrivelser i brosjyrer, enkle tekster i en håndbok eller guidebok.	informasjonstavler på museer, institusjons-brosjyrer – sykehus, politi	årsrapporter	nærmere opplysninger om oppgaver og lekser, beskrivelser av kurs eller prøver
A2	Kan formidle (på språk B) hovedpunktene i klart strukturerte korte, enkle tekster (på språk A) hvis man kan utvide sitt begrensede repertoar på andre måter (f.eks. med gester, tegninger, ord/tegn på andre språk).	værmeldinger, svært enkle monteringsanvisninger	informasjon om rutetider og priser på transport, tjenestetilbud	Ikke relevant	værmeldinger, korte illustrerte stedsbeskrivelser, svært enkle bildefortellinger

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	Tekst (og diskurs)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A1	Kan formidle (på språk B) enkel, forutsigbar informasjon gitt i korte, svært enkle skilt, oppslag, plakater og programmer (på språk A).	Oppslag på en tenårings dør, informasjon festet på kjøleskapet om hvem sin tur det er til å lage mat/gjøre rent/vaske opp f.eks.	skilt og oppslag som viser vei, plakater og programmer som annonserer arrangementer og oppgir tidspunkt	skilt og oppslag med stedsangivelser eller advarsler, oppslag om tidsplaner	klasselister, informasjon om sosiale arrangementer
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan redegjøre skriftlig (på språk B) for hvordan faktaopplysninger og argumenter er presentert i en tekst (på språk A), særlig når andres synspunkter blir presentert, og kan vise hvordan forfatteren bruker underdrivelser, fordekt kritikk, ironi og sarkasme. Kan oppsummere informasjon fra ulike kilder og rekonstruere argumenter og framstillinger i en sammenhengende presentasjon.	diskusjoner, aktualitetsprogrammer, bøker, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt og andre publikasjoner beregnet på lesere med høyere utdanning	innspill på et møte i rådhuset, en offentlig debatt, en diskusjon på et forum, et politisk møte, en politisk pamflett, et offentlig politisk dokument, en juridisk betenkning	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en faglig publikasjon, en teknisk rapport, en konferanse	et foredrag på en akademisk konferanse, webinarer, undervisningsmateriell, lærebøker, artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk
	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av lange, komplekse tekster (på språk A) og tolke innholdet korrekt så lenge man innimellom kan sjekke den nøyaktige betydningen av sjeldne tekniske termer.		innspill på et møte i rådhuset, en offentlig debatt, en diskusjon på et forum, et politisk møte, en politisk pamflett, et offentlig politisk dokument	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en faglig publikasjon, en teknisk rapport, en konferanse, et forretningsforslag	et foredrag på en akademisk konferanse, webinarer, undervisningsmateriell, lærebøker, artikler i akademiske tidsskrift
C1	Kan gi en skriftlig oppsummering av en lang, kompleks tekst (på språk A) (f.eks. en akademisk artikkel eller en politisk analyse, utdrag av en roman, lederartikkel, en bokanmeldelse, rapport eller utdrag fra en vitenskapelig bok) for et bestemt publikum og overholde stilen og stilnivået i originalen.		innspill på et møte i rådhuset, en offentlig debatt, en diskusjon på et forum, et politisk møte, en politisk pamflett, et offentlig politisk dokument, en juridisk betenkning	en presentasjon på en konferanse, et seminar eller et møte, en faglig publikasjon, en teknisk rapport, en konferanse	et foredrag på en akademisk konferanse, webinarer, undervisningsmateriell, lærebøker, artikler i akademiske tidsskrift, oppslagsverk

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2+	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i språklig komplekse, men godt strukturerte tekster (på språk A) om emner som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.	en diskusjon på en familiesammenkomst, nyhetssendinger og aktualitetsprogrammer, talkshow	presentasjoner, taler, prekener	innlegg på en konferanse	forelesninger, innlegg og diskusjoner på en konferanse, webinarer
	Kan sammenligne og lage et skriftlig sammendrag (på språk B) av informasjon og synspunkter i akademiske eller faglige publikasjoner (på språk A) som er innenfor eget interessefelt.	Ikke relevant	offentlige politiske dokumenter	fagtidsskrifter og aviser, strategidokumenter, tekniske rapporter	akademiske artikler, anmeldelser, bøker
	Kan redegjøre skriftlig (på språk B) for synspunkter som kommer til uttrykk i en kompleks tekst (på språk A), og begrunne tolkningene ved å vise til konkrete passasjer i den opprinnelige teksten.	dokumentarer, aktualitetsprogrammer, artikler i et blad eller en avis, romaner, noveller, skuespill	en diskusjon på et forum med flere deltakere, blogger, taler, prekener, rettslige påstander, uttalelser og dokumenter, politiske dokumenter	en presentasjon på en konferanse, et seminar, et møte, informasjonsmøte eller pressekonferanse, en rapport, kontrakt, forskrifter, artikler	en nettchat, en forelesning, et akademisk seminar, akademiske artikler og bøker, romaner, noveller, skuespill
B2	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedinnholdet i komplekse tekster (på språk A) om emner knyttet til eget interessefelt eller fagfelt.				
B1+	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av informasjon og argumenter i tekster (på språk A) om emner av generell eller personlig interesse.	dokumentarer, aktualitetsprogrammer, artikler i et blad eller en avis, romaner, noveller, skuespill	en diskusjon på et forum med flere deltakere, blogger, taler, prekener, rettslige påstander, uttalelser og dokumenter, politiske erklæringer og dokumenter	en presentasjon på en konferanse, et seminar, et møte, informasjonsmøte eller pressekonferanse, en rapport, kontrakt, forskrifter, artikler	et nettforedrag, en forelesning, et akademisk seminar, akademiske artikler og bøker, romaner, noveller, skuespill
B1	Kan gi en skriftlig oppsummering (på språk B) av hovedpunktene i enkle informasjonstekster (på språk A) om emner som er aktuelle eller av personlig interesse, forutsatt at muntlige tekster er klart uttrykt og på regionalt språk.	en telefonsamtale, et nettforedrag, nyhetssammendrag, dokumentarer, personlige brev, informasjonsbrosjyrer, korte artikler	en presentasjon på et offentlig møte, offentlige uttalelser og meddelelser	et videoopptak av en presentasjon på et møte, et informasjonsmøte i forbindelse med en oppgave, rapporter og forretningsbrev	et orienteringsmøte, instruksjoner i forbindelse med en oppgave, et foredrag fra en gjesteforeleser, fortellinger og korte artikler

	Å mediere en tekst				
	Å bearbeide tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan omskrive korte tekstbolker på en enkel måte og bruke ordlyden og rekkefølgen i den opprinnelige teksten.	personlige brev, korte artikler, brosjyrer, reklame, tekster på nett	korte offisielle brev, offentlige uttalelser og meddelelser, forskrifter, brosjyrer med informasjon om endringer i tjenestetilbud, arrangementsprogrammer	rapporter, forretningsbrev	fortellinger, læreboktekster, nettsteder, nyhetssammendrag, korte artikler
A2+	Kan oppsummere i form av kulepunkter (på språk B) relevante opplysninger i korte, enkle tekster (på språk A), forutsatt at tekstene gjelder konkrete, kjente emner og bare inneholder et enkelt, hverdagslig språk. Kan plukke ut og sitere nøkkelord og viktige uttrykk eller korte setninger fra en kort tekst som ligger innenfor innlærerens begrensede kompetanse og erfaringsområde.	informasjon om «hvem, når, hvor» fra et nyhetsinnslag, nettsteder/ beskrivelser i brosjyrer, enkle oppslag i en guide eller håndbok	informasjonstavler på museer, institusjons-brosjyrer (f.eks. sykehus, politi)	oppslag, regler, instruksjoner til en oppgave	nærmere opplysninger om oppgaver og lekser, beskrivelser av kurs eller prøver, utdrag fra lærebøker
A2	Kan bruke et enkelt språk for å gjengi (på språk B) hovedpunktene i helt korte tekster (på språk A) om kjente, hverdagslige emner når teksten inneholder svært vanlige ord/tegn; til tross for feil er teksten forståelig. Kan skrive av kortere tekster enten på datamaskin eller med en tydelig håndskrift.	brev med nyheter	offentlige oppslag, oppslag i reisehåndbøker	enkle arbeidsinstrukser, som hvordan skifte blekkpatron i en skriver	enkle, korte fortellinger, generelle reglement i utdanningssystemet, f.eks. for en eksamen
A1	Kan ved hjelp av en ordbok gjengi (på språk B) betydningen av enkle setninger (på språk A) om kjente, dagligdagse emner. Kan skrive av enkeltord og korte tekster fra maskinskrevet, enkelt oppsatt tekst.		offentlige oppslag, informasjon om transport	enkle instruksjoner og rapporter om emner som er innenfor eget felt	enkle fortellinger, regler i utdanningssystemet
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere en tekst				
	Å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan produsere en flytende muntlig oversettelse (på språk B) av abstrakte skriftlige tekster (på språk A) om et stort spekter av emner knyttet til personlige, akademiske og faglige interesser og presist formidle vurderinger og argumenter, herunder nyansene ved dem og hva de innebærer.	spesialiserte tidsskriftsartikler og rapporter innenfor eget interessefelt	offentlige styringsdokumenter, erklæringer, retningslinjer eller forskrifter	faglige publikasjoner, tekniske rapporter, kontrakter, pressemeldinger	akademiske prosjekter og tilhørende dokumenter
C1	Kan produsere en flytende muntlig oversettelse (på språk B) av komplekse skriftlige tekster (på språk A) om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner og få med seg de fleste nyansene.				
B2	Kan produsere en muntlig oversettelse (på språk B) av komplekse skriftlige tekster (på språk A) med informasjon og argumenter om emner som er av faglig, akademisk eller personlig interesse.	artikler i aviser eller blader om aktuelle emner av personlig interesse	tekster til kunstverk på et museum eller en utstilling, kommunale forskrifter om avfallsgjenvinning, parkering osv.	tekniske rapporter knyttet til eget yrke	akademiske artikler og rapporter, reglementer
B1+	Kan produsere en muntlig oversettelse (på språk B) av skriftlige tekster (på språk A) med informasjon og argumenter om emner som er av faglig, akademisk eller personlig interesse, så lenge de er skrevet på et ukomplisert standardspråk.				
B1	Kan produsere en omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av klare, velstrukturerte skriftlige informasjonstekster (på språk A) om emner som er kjent eller som er innenfor eget interessefelt, selv om mangler i vokabularet iblant medfører formuleringsproblemer.	e-poster eller brev med nyheter fra venner/slektninger	enkle rapporter, som en vitneforklaring i forbindelse med en ulykke	CV og presentasjonsbrev i forbindelse med en søknad på jobb eller stilling som praktikant	brosjyrer som beskriver hvilke fritidsaktiviteter som finnes, med vilkår
A2+	Kan produsere en omtrentlig muntlig oversettelse (på språk B) av korte, enkle hverdagslige skriftlige tekster (på språk A) (f.eks. tekster i en brosjyre, beskjeder, instruksjoner, brev eller e-poster).		meddelelser om endringer i det offentlige tjenestetilbudet, som parkeringsforskrifter eller avfallshenting	komplett CV og presentasjonsbrev i forbindelse med en søknad på jobb eller stilling som praktikant	

	Å mediere en tekst				
	Å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2	Kan produsere en enkel, grov muntlig oversettelse (på språk B) av korte, enkle skriftlige tekster (på språk A) (f.eks. beskjeder om kjente emner) og få med seg det viktigste.	etiketter på matvarer eller elektronisk utstyr, bruksanvisning for et legemiddel	anvisninger om hvordan kjøpe en billett	grunnleggende HMS-forskrifter på arbeidsplassen	meldinger og oppslag om bøker eller kurs-/klassebytte
	Kan produsere en enkel, grov muntlig oversettelse (på språk B) av rutinepreget informasjon om kjente hverdagslige emner som er skrevet med enkle setninger (på språk A) (f.eks. personlige nyheter, korte fortellinger, reiseruter, meldinger eller anvisninger).	personlige nyheter i e-poster og brev	veibeskrivelser, meddelelser, informasjon på plakater	meddelelser, anvisninger, grunnleggende HMS-forskrifter	eksamensinstrukser
A1	Kan produsere en enkel, grov muntlig oversettelse (på språk B) av enkle hverdagslige ord/tegn og fraser som er skrevet (på språk A) på skilt og oppslag, plakater, programmer, brosjyrer osv.	Ikke relevant.	skilt og oppslag, plakater, programmer, brosjyrer osv.	skilt og oppslag, plakater, brosjyrer osv.	skilt og oppslag, plakater, rutetabeller
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere en tekst				
	Å oversette en skriftlig tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan oversette (til språk B) tekniske dokumenter (på språk A) som ligger utenfor eget spesialfelt, forutsatt at oversettelsen blir kontrollert av en spesialist på området.	brev, avisartikler, kommentarer og lederartikler, artikler om spesielle interessefelt og andre publikasjoner beregnet på lesere med høyere utdanning	et politisk opprop, et offentlig politisk dokument, en juridisk betenkning	faglige publikasjoner, tekniske rapporter, kontrakter, pressemeldinger	en akademisk artikkel

	Å mediere en tekst				
	Å oversette en skriftlig tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C1	Kan oversette (til språk B) abstrakte tekster (på språk A) om sosiale, akademiske og faglige emner innen sitt felt og korrekt formidle vurderinger og argumenter, inkludert mange av implikasjonene av dem, selv om en del formuleringer er litt for påvirket av originalen.	brev, artikler i blader eller aviser, korte fortellinger	taler, prekener, politiske dokumenter og erklæringer	vitenskapelige, tekniske eller finansielle rapporter, prosjektrapporter, forskrifter, artikler og andre faglige publikasjoner	akademiske artikler og bøker, litteraturkritikk
B2	Kan produsere klart organiserte oversettelser (fra språk A til språk B) som gjenspeiler vanlig språkbruk, men som kan være litt for påvirket av rekkefølgen, avsnittene, tegnsettingen og enkelte formuleringer i originalen.	brev, artikler i blader eller aviser, uformelle tekster			akademiske artikler og bøker, romaner, noveller, skuespill
	Kan produsere oversettelser (på språk B) som ligger tett opptil setnings- og avsnittsstrukturen i den opprinnelige teksten (på språk A), og korrekt formidle hovedpunktene i kildeteksten, selv om oversettelsen kan synes klønet.	brev med nyheter, artikler av allmenn interesse	offentlige dokumenter som beskriver generelle retningslinjer, tekster i reisehåndbøker, meningsytringer	enkle brev, instruksjoner, rapporter om emner som er innenfor eget felt	enkle fortellinger, generelle akademiske regler
B1	Kan produsere omtrentlige oversettelser (på språk B) av enkle faktabaserte tekster, som ligger tett opptil strukturen i den opprinnelige teksten (på språk A) dersom denne er skrevet med et ukomplisert standardspråk; til tross for enkelte feil er oversettelsen forståelig.				
	Kan produsere omtrentlige oversettelser (på språk B) av informasjon som er gitt i korte faktabaserte tekster som er skrevet på et ukomplisert standardspråk; til tross for feil er oversettelsen forståelig.				
A2	Kan bruke et enkelt språk for å produsere en omtrentlig oversettelse (fra språk A til språk B) av svært korte tekster om kjente, hverdagslige emner når teksten inneholder helt vanlige ord/tegn; til tross for enkelte feil er oversettelsen forståelig.	brev med nyheter	offentlige meddelelser, tekster i reisehåndbøker	enkle instruksjoner, som hvordan skifte blekkpatron i en skriver	enkle, korte fortellinger, generelle akademiske retningslinjer og reglement, f.eks. for en eksamen

	Å mediere en tekst				
	Å oversette en skriftlig tekst skriftlig	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A1	Kan ved hjelp av en ordbok oversette enkle ord/tegn og fraser (fra språk A til språk B), men velger ikke alltid rett betydning.		offentlige oppslag, informasjon om transport	enkle instruksjoner og rapporter om emner som er innenfor eget felt	enkle fortellinger, akademiske regler
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				

	Å mediere en tekst				
	Å ta notater (forelesninger, seminarer, møter osv.)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan ta gode notater (eller skrive et korrekt møtereferat) for personer som ikke er til stede, selv om emnet er sammensatt og/eller ukjent, og samtidig fortsette å delta på møtet eller seminaret.	Ikke relevant	på et offentlig møte, på et møte i et utvalg, en klubb eller en forening, på et seminar om et emne man er interessert i	på et møte i ledelsen, et opplæringsseminar	på et seminar eller et diskusjonsforum
	Får med seg allusjoner og underforståtte betydninger og kan notere ned dette i tillegg til de ordene som blir sagt. Kan ta selektive notater og effektivt skrive om og forkorte for å få med abstrakte begreper og forholdet mellom elementer.			på et møte i ledelsen, en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	på et seminar eller diskusjonsforum, under en forelesning
C1	Kan ta detaljerte notater under en forelesning om emner innenfor sitt interesseområde, og kan nedtegne informasjon så nøyaktig og så tett opptil originalen at notatene også kan være til nytte for andre.		på et offentlig foredrag om et emne man er interessert i	på en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	samtidig som man følger en forelesning live eller på nettet.
	Kan ta beslutninger om hva som bør noteres og hva som kan utelates, etter hvert som forelesningen eller seminaret skrider fram, også om temaet er ukjent.		på et offentlig møte, på et møte i et utvalg, en klubb eller en forening, på et seminar eller en forelesning om et emne man er interessert i	på et møte i ledelsen, en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	på et seminar eller diskusjonsforum, under en forelesning
	Kan velge ut relevante detaljopplysninger og argumenter om komplekse, abstrakte emner fra flere muntlige kilder (f.eks. forelesninger, podcast-er, formelle diskusjoner og debatter, intervjuer osv.) forutsatt at det brukes regionalt standardspråk og snakkes i normalt tempo.	utforskning av et emne av personlig interesse	utforskning av et emne for en forening, en interesseorganisasjon, et politisk parti osv.	utforskning av et emne i forbindelse med en rapport eller en presentasjon	utforskning av et emne i forbindelse med en artikkel eller presentasjon på et seminar

	Å mediere en tekst				
	Å ta notater (forelesninger, seminarer, møter osv.)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan forstå en klart strukturert forelesning om et kjent emne, og kan notere ned punkter som virker viktige, selv om man har lett for å konsentrere seg om selve ordene og dermed går glipp av noe av innholdet.	Ikke relevant	på et offentlig foredrag om et emne man er interessert i	på en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	under en forelesning eller et webinar
	Kan ta gode notater på møter og seminarer om de fleste emner som vil kunne bli tatt opp innen eget interesseområde.		på et offentlig møte, på et møte i et utvalg, en klubb eller en forening, på et seminar om et emne man er interessert i	på et møte i ledelsen, et opplæringsseminar	på et seminar eller en paneldebatt
B1+	Kan under en forelesning ta notater som er presise nok til eget bruk senere, forutsatt at emnet er innenfor eget interesseområde og foredraget er velstrukturert og klart formidlet.		på et offentlig foredrag om et emne man er interessert i	på en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	under en forelesning eller et webinar
B1	Kan ta notater i form av en liste med hovedpunkter under en enkel forelesning, når emnet er kjent og foreleseren bruker enkelt språk og tydelig regionalt språk.		på et offentlig foredrag om et emne man er interessert i	på en fagkonferanse eller et opplæringsseminar	under en forelesning eller et webinar
	Kan notere ned rutinemessige arbeidsoppgaver på et møte om et kjent emne dersom de er enkelt formulert og man gis tilstrekkelig tid.		på et offentlig møte, på et møte i et utvalg, en klubb eller en forening, på et seminar om et emne man er interessert i	på et internt møte, et opplæringsseminar	på et seminar eller en paneldebatt
A2	Kan ta enkle notater på en presentasjon/demonstrasjon der emnet er kjent og forutsigbart, og den som snakker, gir tid til å notere og anledning til å be om oppklaringer.		under en demonstrasjon av et nytt interessant produkt på en messe/et handlesenter	på en fagkonferanse, en messe eller et opplæringsseminar	Ikke relevant.
A1	Ingen deskriptor foreligger.				
Pre-A1	Ingen beskrivelse foreligger.				

	Å mediere en tekst				
	Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	<i>Ingen deskriptor foreligger: se C1</i>				
C1	Kan gi en detaljert beskrivelse av sin egen tolkning av et verk, redegjøre for sine reaksjoner på visse elementer og forklare hva de innebærer.	en roman eller novelle man nettopp har lest, et skuespill, en film, en musikal eller annen forestilling man nettopp har sett, malerier eller skulpturer på et galleri, kulturobjekter på et museum – i en diskusjon med venner	en roman, en novelle, et skuespill, et dikt som man har lest eller studert som medlem av en kulturgruppe organisert av et kulturinstitutt eller klubben film eller en annen kultur- eller kunstgjenstand på en fremvisning eller en utstilling organisert av et kulturinstitutt eller klubb	i sosial omgang med utenlandske partnere eller kunder: uformell samtale om litteratur, filmindustrien, viktige kulturobjekter i den andre personens hjemland	en roman, et dikt, et skuespill, en novelle eller et annet klassisk verk eller samtidsverk studert på et kurs i litteratur
	Kan redegjøre for hvordan man tolker karakterer i et verk: deres mentale/emosjonelle tilstand, motivene for deres handlinger og hva disse fører til.	en roman eller novelle som man nettopp har lest, et skuespill, en film eller en musikal som man nettopp har sett – i en diskusjon med venner		Ikke relevant.	

	Å mediere en tekst				
	Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan gi en klar presentasjon av sine reaksjoner på et verk og utdype sine tanker og underbygge dem med eksempler og argumenter. Kan gi sin personlige tolkning av handlingen, karakterene og temaene i en fortelling, en roman, en film eller et skuespill. Kan beskrive sine emosjonelle reaksjoner på et verk og forklare hvorfor man reagerte slik.	en roman eller novelle man nettopp har lest, et skuespill, en film, en musikal eller annen forestilling man nettopp har sett, malerier eller skulpturer på et galleri, kulturobjekter på et museum – i en diskusjon med venner	en enklere roman eller novelle som man har lest som medlem av en lesesirkel for fremmedspråklige organisert av en lærer eller et kulturinstitutt	i sosial omgang med utenlandske partnere eller kunder: uformell samtale om litteratur, filmindustrien, viktige kulturobjekter i den andre personens hjemland	en roman, et dikt, et skuespill, en novelle eller et annet litterært verk gjennomgått i undervisningen
	Kan redegjøre i noe detalj for sine reaksjoner på uttrykksformen, stilen og innholdet i et verk og forklare hva man satte pris på og hvorfor.			Ikke relevant.	
B1	Kan forklare hvorfor man ble spesielt interessert i enkelte deler eller sider ved et verk. Kan redegjøre i noe detalj for hvilken karakter man identifiserte seg mest med og hvorfor. Kan knytte hendelser i en fortelling, en film eller et skuespill til hendelser man selv har opplevd eller hørt om. Kan knytte følelsene hos en karakter i et verk til følelser man selv har hatt. Kan beskrive hvilke følelser man fikk på visse steder i en fortelling, f.eks. der man ble redd for en karakter, og forklare hvorfor. Kan kort redegjøre for inntrykk og oppfatninger som et verk frambrakte. Kan beskrive en karakters personlighet. Kan beskrive hva en karakter føler og forklare hvorfor.	en enklere novelle eller roman som man nettopp har lest, en film, en musikal eller annen forestilling man nettopp har sett – med venner		i sosial omgang med utenlandske partnere eller kunder: uformell samtale om/henvisninger til klassisk litteratur (f.eks. Cervantes eller Shakespeare) man har lest på skolen, eller verk av kjente filmstjerner	en enkel novelle, eventyr eller utdrag av en roman gjennomgått i undervisningen eller som hjemmearbeid, en video sett i timen

	Å mediere en tekst				
	Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2	Kan uttrykke egne reaksjoner på et verk og redegjøre for sine følelser og tanker med et enkelt språk. Kan bruke et enkelt språk for å forklare hvilke deler av et verk man ble spesielt interessert i. Kan si om man likte et verk eller ikke, og bruke et enkelt språk for å forklare hvorfor.	Ikke relevant.	Ikke relevant.	Ikke relevant.	en enkel fortelling, et eventyr eller et dikt lest i klassen
A1	Kan bruke enkle ord/tegn for å si hvordan et verk fikk en til å føle.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere en tekst				
	Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan gi en kritisk vurdering av verk fra ulike perioder og sjangere (romaner, dikt, skuespill) og oppfatte subtile stilistiske forskjeller og både implisitt og eksplisitt mening. Kan oppfatte spissfindighetene i et nyansert språk og de retoriske og stilistiske virkemidlene som brukes (f.eks. metaforer, avvikende syntaks, tvetydigheter), og tolke og analysere alle betydninger og konnotasjoner. Kan foreta en kritisk vurdering av måten struktur, språk og retoriske virkemidler brukes i en bestemt hensikt, og forklare i hvilken grad denne bruken er hensiktsmessig og effektiv. Kan gi en begrunnet kritisk vurdering av tilsiktede brudd på språklige konvensjoner i et skriftlig verk.	Ikke relevant.	i en anmeldelse av en roman, en film, en forfatters eller kunstners livsverk for tidsskriftet eller bloggen til en kulturgruppe organisert av et kulturinstitutt eller klubb	Ikke relevant.	en roman, et dikt, et skuespill, en novelle eller et annet klassisk verk eller samtidsverk studert på et kurs i litteratur
C1	Kan gi en kritisk vurdering av mange ulike tekster, herunder litterære verk fra ulike perioder og sjangere. Kan vurdere i hvilken grad et verk oppfyller konvensjonene i sjangeren. Kan beskrive og kommentere hvordan verket engasjerer publikum (f.eks. ved å skape og bryte ned forventninger).				
B2	Kan sammenligne to verk med hensyn til tema, karakterer og scener ved å utforske likheter og ulikheter og forklare betydningen av forbindelsene mellom dem. Kan gi en begrunnet vurdering av et verk der man viser innsikt i tematiske, strukturelle og formelle trekk, og trekker inn andres vurderinger og argumenter. Kan vurdere måten verket ansporer leseren til å identifisere seg med karakterene, med eksempler. Kan beskrive hvordan samme tema behandles forskjellig i ulike verk.	en roman eller novelle man nettopp har lest, et skuespill, en film, en musikal eller annen forestilling man nettopp har sett, malerier eller skulpturer på et galleri, kulturobjekter på et museum – i en diskusjon med venner	en enklere roman eller novelle som man har lest som medlem av en lesesirkel for fremmedspråklige organisert av en lærer eller et kulturinstitutt		en roman, et dikt, et skuespill, en novelle eller et annet litterært verk studert i klassen

	Å mediere en tekst				
	Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)	Tekst (og diskursens kontekst)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1	Kan identifisere de viktigste episodene og hendelsene i en klart strukturert beretning skrevet med et hverdagslig språk, og forklare hva hendelsene innebærer og hvordan de henger sammen.	en roman eller novelle man nettopp har lest, et skuespill, en film, en musikal eller annen forestilling man nettopp har sett, malerier eller skulpturer på et galleri, kulturobjekter på et museum – i en diskusjon med venner			en enklere novelle, et eventyr eller utdrag av en roman lest i klassen eller hjemme
	Kan beskrive de viktigste temaene og karakterene i korte fortellinger som er skrevet med et hverdagslig språk og handler om vanlige situasjoner.	Ikke relevant.	Ikke relevant.		
A2	Kan identifisere og bruke enkle standardformuleringer for å beskrive de viktigste temaene og karakterene i korte, enkle fortellinger som er skrevet med et helt hverdagslig språk og handler om vanlige situasjoner.				en enkel fortelling, et eventyr eller et dikt lest i klassen
A1	Ingen deskriptor foreligger.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere begreper				
	Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige partnere	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Ingen deskriptor foreligger: se C1				
C1	Kan veilede en gruppe slik at man viser forståelse for ulike synspunkter når man tar imot innspill, og formulerer eventuelle reservasjoner, uenigheter og kritikk slik at man unngår eller reduserer sjansen for at noen blir støtt. Kan bidra til fremgang i samhandlingen og taktfullt lede den mot en konklusjon.	i en samtale med venner, familiemedlemmer, kolleger som møtes uformelt for å diskutere et problem man har blitt kjent med	som medlem/leder/ordstyrer på et møte i lokalsamfunnet, en forening; i forbindelse med en penge-innsamling; spørsmål- og svardelen etter offentlig presentasjon av et prosjekt som gjelder f.eks. et nytt bygg/anlegg	som leder/medlem av en gruppe på et fokusgruppemøte; i forbindelse med relativt enkle forretningstransaksjoner; på program møter; på komité møter	som foreleser/instruktør på spørsmål- og svardelen på en konferanse; i en tidligere avholdt debatt i klassen på skolen/universitetet; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling for lærere
B2+	Kan tilpasse måten spørsmål formuleres på og/eller måten man griper inn i en gruppesamhandling, etter samtalepartnernes reaksjoner. Kan fungere som referent i en gruppediskusjon og notere ned ideer og beslutninger, drøfte disse med gruppen og deretter oppsummere gruppens standpunkt(er) i plenum.		på møter i lokalsamfunnet om konkrete problemstillinger, med visuelle hjelpemidler		i en samarbeidsoppgave i en undervisningssituasjon på skolen/universitetet; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling for lærere
B2	Kan stille spørsmål for å stimulere diskusjonen om hvordan en samarbeidsoppgave skal organiseres. Kan bidra til å definere målene for et gruppearbeid og sammenligne alternative måter å oppnå dem på. Kan få en diskusjon tilbake på sporet ved å komme med forslag til nye punkter som bør tas opp.		på et møte i lokalsamfunnet om et enkelt problem, med visuelle hjelpemidler		i en enkel samarbeidsoppgave på skolen/universitetet; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling for lærere

	Å mediere begreper				
	Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige partnere	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1+	Kan samarbeide om en oppgave, f.eks. komme med forslag og kommentere forslag fra andre, spørre om de andre er enige, og foreslå alternative tilnærminger. Kan samarbeide om enkle fellesoppgaver og arbeide mot et felles mål i en gruppe ved å stille og besvare enkle spørsmål. Kan definere oppgaven med enkle ord/tegn i en diskusjon og be andre om å bidra med sin ekspertise og erfaring.	i en samtale med venner, familie-medlemmer, kolleger som møtes uformelt for å velge mellom mulige løsninger på et problem		i forbindelse med relativt enkle forretningstransaksjoner; på komitémøter med kolleger	
B1	Kan oppfordre andre i gruppen til å ta ordet.	i en kort samtale med venner, familiemedlemmer, kolleger som møtes uformelt, f.eks. for å be om råd før man velger mellom mulige løsninger på et problem		som leder/medlem av en gruppe på et fokusgruppemøte; i forbindelse med relativt enkle forretningstransaksjoner; på komitémøter	
A2+	Kan samarbeide om enkle fellesoppgaver, forutsatt at de andre deltakerne snakker langsomt og hjelper en til å bidra og formulere egne forslag.	i en kort samtale med venner, familiemedlemmer	Ikke relevant.	i forbindelse med en enkel forretningstransaksjon	i en enkel samarbeidsoppgave i en undervisningssituasjon på skolen/universitetet
A2	Kan samarbeide om enkle, praktiske oppgaver, spørre andre hva de mener, komme med forslag og forstå svarene, så sant man innimellom kan be om at noe blir gjentatt eller omformulert.				
A1	Kan oppfordre andre til å bidra i svært enkle oppgaver ved å bruke enkle fraser som er forhåndsleært. Kan vise at man forstår, og spørre om andre forstår.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere begreper				
	Å samarbeide for å skape mening	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan oppsummere, evaluere og knytte sammen de ulike innspillene slik at deltakerne kommer til enighet om en løsning eller hva veien videre skal bli.	i en samtale med venner, familiemedlemmer, kolleger som møtes uformelt for å diskutere et problem man kjenner til	som leder/ordstyrer for et møte i lokalsamfunnet, en forening; i forbindelse med en pengeinnsamling; spørsmål- og svardelen etter offentlig presentasjon av et prosjekt som gjelder f.eks. et nytt bygg/anlegg	som leder/ordstyrer for en gruppe på et fokusgruppemøte; i en forretningstransaksjon; på program møter; på komité møter	som foreleser/instruktør på spørsmål- og svardelen på en konferanse; i en tidligere avholdt debatt i klassen på skolen/universitetet; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling hos lærere
C1	Kan klargjøre konteksten for en diskusjon for å bestemme framgangsmåte i samarbeid med en partner eller en gruppe – gjengi hva andre har sagt, oppsummere, utdype og veie flere synspunkter mot hverandre.		på møter i lokalsamfunnet om konkrete problemstillinger, med visuelle hjelpemidler		
	Kan vurdere problemer, utfordringer og forslag i en diskusjon for å bestemme hva veien videre skal bli.				
	Kan påpeke tilfeller av inkonsekvens og utfordre andres ideer i prosessen med å komme til enighet.				
	Kan bidra til å organisere diskusjonen i en gruppe ved å gjengi hva andre har sagt, oppsummere, utdype og veie flere synspunkter mot hverandre.				i arbeidet på en gruppeoppgave eller -prosjekt eller i en klassesdebatt

	Å mediere begreper				
	Å samarbeide for å skape mening	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2+	Kan få fram det sentrale problemet som skal løses i en kompleks oppgave, samt viktige aspekter som må tas i betraktning.	i forbindelse med at en venn trenger hjelp til å planlegge hvordan et økonomisk problem eller et problem i familien bør løses, ved planlegging av en familiebegivenhet, f.eks. et bryllup eller en bursdagsfest	som medlem/ leder/ ordstyrer på et planleggingsmøte for en (politisk) kampanje eller prosjekt og/eller et arrangement for en klubb	som leder/medlem på et strategimøte eller prosjektplanleggingsmøte	i forbindelse med organiseringen av en gruppeoppgave der det f.eks. skal skrives en felles anmeldelse, et forskningsprosjekt skal utformes eller et utvekslingsbesøk eller prosjekt skal planlegges
	Kan bidra i en kollektiv beslutnings- og problem-løsningsprosess, uttrykke egne ideer og bidra til å utvikle andres ideer, redegjøre for detaljer og legge fram forslag til framtidige tiltak.	planlegging av en komplisert tur, ferie eller prosjekt med familie og venner		som medlem på et strategimøte eller prosjektplanlegging smøte; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	i planleggingen av en gruppeoppgave eller et prosjekt, en ekskursjon eller et utvekslingsbesøk, sammen med klassekamerater/ kolleger
B2	Kan videreutvikle andres ideer og meninger.	en samtale med familie eller venner for å planlegge et sosialt arrangement rundt et tema eller som omfatter en oppsetning, f.eks. en (overraskelses-) fest	som medlem av en klubb på et møte i lokalsamfunnet for å organisere et offentlig arrangement		i arbeidet på en gruppeoppgave eller et prosjekt eller i en klassedebatt; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling hos lærere
	Kan presentere sine ideer i en gruppe og stille spørsmål for å få fram reaksjoner hos de andre medlemmene av gruppen.	i en diskusjon med familie eller venner som er helt uenige om hva de skal gjøre i ferien, på en familie-sammenkomst eller med oppussingen av et hus	på et møte i lokalsamfunnet for å løse et lokalt sosialt problem knyttet til f.eks. sikkerhet, hærverk, trafikkforhold, mangelen på grøntområder og/eller infrastruktur/ tjenestetilbud		

	Å mediere begreper				
	Å samarbeide for å skape mening	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan se to sider av en sak, finne argumenter for og imot og foreslå en løsning eller et kompromiss.	i en diskusjon med familie eller venner som er helt uenige om hva de skal gjøre i ferien, på en familie-sammenkomst eller med oppussingen av et hus, i en krangel med medboere	på et møte i lokalsamfunnet for å løse et lokalt sosialt problem knyttet til f.eks. sikkerhet, hærverk, trafikkforhold, mangelen på grøntområder og/ eller infrastruktur/ tjenestetilbud	som medlem på et strategimøte eller prosjektplanlegging smøte; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	i arbeidet på en gruppeoppgave eller et prosjekt eller i en klassesdebatt; i et praksisfellesskap for kompetanseutvikling hos lærere
B1+	Kan organisere arbeidet i en enkel samarbeidsoppgave ved å fastslå målet og forklare på en enkel måte de viktigste problemene som må løses. Kan stille spørsmål, komme med kommentarer og foreslå enkle omformuleringer for å beholde fokus i en diskusjon.	i en diskusjon med medboere eller venner om hvordan leiligheten bør omorganiseres, hvordan noe kan repareres, hvordan et arrangement bør organiseres	delta på en offentlig høring om lokale problemer med f.eks. transport, byggetillatelse, lokalpolitikk eller lokale begivenheter	på et prosjektplanleggings-møte; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	i arbeidet på en gruppeoppgave eller et prosjekt eller i en klassesdebatt
B1	Kan be et medlem av gruppen redegjøre for hvorfor gruppen mener som den gjør. Kan gjenta deler av noe en annen har sagt, for å forsikre seg om at de forstår hverandre, og bidra til at samtalen utvikler seg i riktig retning.				
A2+	Kan stille de rette spørsmålene for å forsikre seg om at samtalepartneren har forstått hva man mener.	i en diskusjon om alternativene for en tur på byen, for å organisere en fest eller bestemme husregler	Ikke relevant.	i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	i arbeidet på en gruppeoppgave eller et prosjekt
A2	Kan komme med enkle kommentarer og eventuelt stille spørsmål for å vise at man følger med. Kan komme med enkle forslag.				
A1	Kan uttrykke en idé og spørre hva andre synes, ved å bruke svært enkle ord/tegn og fraser, forutsatt at man kan forberede seg i forkant.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere begreper				
	Å styre samhandling	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan påta seg ulike roller alt etter deltakernes behov og hva aktiviteten krever (ressursperson, mediator, veileder osv.) og gi individuell støtte ved behov.	Ikke relevant.	som medlem/ leder/ ordstyrer på et møte i lokalsamfunnet, et politisk møte, et foreningsmøte, et møte for frivillige/ veldedighet, idrettsarrangement på lokalt, regionalt, nasjonalt, internasjonalt plan.	på høringsmøter i forbindelse med endringer i politikk/ struktur for en organisasjon; på etterutdannings-samlinger; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt med en annen bedrift, partnerinstitusjoner	i forbindelse med aktiviteter som innebærer arbeid i grupper/par, samarbeidsoppgaver, bruk av samtalepartner («think-pair-share»), prosjektarbeid på skolen/universitetet eller i lærerutdanningen; foreldre-/studentmøte, organisering av f.eks. en protest/motstand, en klasseset, et ph.d.-seminar.
	Kan oppfatte forbehold i samhandlingen og ta nødvendige skritt for å styre hvilken retning diskusjonen skal ta.	i en kort uformell samtale med venner, familiemedlemmer			
C1	Kan organisere en variert og balansert økt bestående av arbeid i plenum, i grupper og enkeltvis og sikre smidige overganger mellom de ulike delene.	Ikke relevant.			
	Kan gripe taktfullt inn for å få diskusjonen inn på rett spor, unngå at én person dominerer, eller slå ned på forstyrrende atferd.				

	Å mediere begreper				
	Å styre samhandling	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2+	Kan organisere og lede et samarbeidsprosjekt på en effektiv måte.			på høringsmøter i forbindelse med endringer i politikk/struktur for en organisasjon; på etterutdannings-samlinger; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt med en annen bedrift, partnerinstitusjoner	
	Kan holde øye med arbeid som foregår individuelt og i grupper uten å trenge seg på, gripe inn for å få gruppen tilbake på sporet i oppgaven eller sikre jevn fordeling av innsatsen.			på et møte om prosedyrer; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	
	Kan gripe hjelpende inn ved å stille målrettede spørsmål og oppfordre til forslag for å få deltakerne til å sette fokus på deler av oppgaven.			på høringsmøter i forbindelse med endringer i politikk/struktur for en organisasjon; på etterutdannings-samlinger; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt med en annen bedrift, partnerinstitusjoner	

	Å mediere begreper				
	Å styre samhandling	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan forklare hvilken rolle hver av deltakerne i en samarbeidsprosess skal ha, gi klare instruksjoner til et gruppearbeid. Kan forklare grunnreglene for diskusjoner i små grupper om problemløsning eller vurdering av alternative forslag.			som leder/medlem av en gruppe på et fokusgruppemøte; på komitémøter	
	Kan gripe inn ved behov med nye anvisninger for å få en gruppe tilbake på sporet i forhold til oppgaven eller for å sikre en jevnere arbeidsfordeling.		som medlem/leder/ordstyrer på et møte i lokalsamfunnet med et konkret, klart definert mål; på en festival i samarbeid med en gruppe, med et konkret mål	på et møte om prosedyrer; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	i en klart strukturert samarbeidsaktivitet på skolen/universitetet
B1+	Kan styre ordet i en diskusjon og be en deltaker si noe.		beboermøte for å avtale vedlikeholdsrutiner osv.	som gruppe medlem på et møte i en arbeidsgruppe	
B1	Kan gi enkle, klare instruksjoner for hvordan en aktivitet skal organiseres.		som medlem/leder/ordstyrer på et møte i lokalsamfunnet med et konkret, klart definert mål; på en festival i samarbeid med en gruppe, med et konkret mål	på et møte om prosedyrer; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt; på et personalmøte i forbindelse med innføringen av nye rutiner/nytt utstyr.	
A2	Kan gi svært enkle instruksjoner til en samarbeidsgruppe hvis man ved behov får litt hjelp med formuleringen.				
A1	Ingen deskriptor foreligger.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere begreper				
	Å stimulere til samtale om og med begreper	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan effektivt styre utviklingen av ideer i en diskusjon om komplekse abstrakte emner, styre debatten ved å stille målrettede spørsmål og oppfordre deltakerne til å utdype resonnementene.	i diskusjoner om sosiale og politiske spørsmål med venner og slektninger	på et møte i lokalsamfunnet for å drøfte detaljene i en handlingsplan	som leder for møter i en prosjektgruppe og i idémyldringsøkter	som leder for et seminar, lærer for en leksjon, deltaker i debatter eller diskusjoner i klassen
C1	Kan stille en rekke spørsmål som bygger på ulike innspill, for å stimulere til logisk tenkning (f.eks. til å formulere hypoteser, foreta deduksjoner, analyser, begrunnelser og prognoser).				
B2+	Kan oppfordre medlemmene av en gruppe til å beskrive og utvikle sine ideer. Kan oppfordre medlemmene av en gruppe til å spinne videre på andres innspill og ideer for å komme fram til et konsept eller en løsning.				som leder for et seminar, lærer for en leksjon, deltaker i debatter eller diskusjoner i klassen; som foreleser/instruktør på spørsmål- og svardelen på en konferanse
B2	Kan formulere spørsmål og tilbakemeldinger for å oppmuntre til utdypning av ideer og begrunne eller forklare nærmere hva de mener. Kan bygge videre på andres ideer og knytte dem sammen til sammenhengende tankerekker. Kan be folk forklare hvordan en idé knytter seg til hovedtemaet for diskusjonen.				

	Å mediere begreper				
	Å stimulere til samtale om og med begreper	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B1+	Kan be folk om å utdype enkelte punkter i det de har sagt.	i en diskusjon om film, teaterstykker og annen underholdning med venner/ slektninger	som deltaker på en offentlig høring om lokale problemer med f.eks. transport, byggetillatelser, lokalpolitikk eller lokale begivenheter	på møter i prosjektgruppen og i idémyldringsøkt; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	som deltaker i debatter eller diskusjoner i klassen
	Kan stille relevante spørsmål for å kontrollere at et begrep som er forklart, er forstått.	Ikke relevant.	Ikke relevant.		i enkle debatter eller diskusjoner i klassen
	Kan stille spørsmål for å få andre til å utdype sitt resonnement.	i diskusjoner om sosiale og personlige spørsmål med venner og slektninger	som deltaker på en offentlig høring om lokale problemer med f.eks. transport, byggetillatelser, lokalpolitikk eller lokale begivenheter		
B1	Kan spørre en person hvorfor vedkommende mener noe, eller hvordan de mener noe ville fungere.				
A2	Kan spørre andre om hva de mener om en viss idé.	i en diskusjon med familie, venner eller medboere om alternativene for en tur på byen, for å organisere en fest	på et møte i lokalsamfunnet	på gruppemøter; i en samarbeidsoppgave på et prosjekt	som deltaker i enkle diskusjoner i klassen
A1	Kan bruke enkle enkeltstående ord/tegn og ikke-verbale signaler for å vise interesse for en idé.	i en diskusjon om alternativene for en tur på byen	Ikke relevant.	Ikke relevant.	i en enkel gruppeaktivitet
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere kommunikasjon				
	Å skape en flerkulturell sone	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan mediere på en effektiv og naturlig måte mellom medlemmer av sitt eget og andre språksamfunn, og kan ta hensyn til sosiokulturelle og sosiolingvistiske forskjeller. Kan lede en sensitiv diskusjon på en effektiv måte og få med seg nyanser og forbehold.	i flerkulturelle samlinger eller personlige feiringer med venner og/eller familie	på et flerkulturelt møte i lokalsamfunnet, på handleturer, reiser eller i forbindelse med offentlige spørsmål i et flerkulturelt miljø	i et møte på toppledernivå i et flerkulturelt miljø	på et seminar i et flerkulturelt utdanningsmiljø
C1	Kan fungere som mediator i interkulturelle møter og bidra til en felles kommunikasjonskultur ved å håndtere tvetydighet, komme med råd og oppmuntring og avverge misforståelser. Kan forutse eventuelle misforståelser i det som har blitt sagt eller skrevet, og bidra til å opprettholde positiv samhandling ved å kommentere og tolke ulike kulturelle synspunkter på saken.				
		legge fram vanskelige nyheter fra tredjeparter	i forbindelse med rådgivning og veiledning i et flerkulturelt miljø angående f.eks. ekteskap, skilsmisse, daglig omsorg for barn	i en diskusjon om kontraktsvilkår, redegjøre for lover og forskrifter i et annet land.	undervise en flerkulturell klasse på universitetet

	Å mediere kommunikasjon				
	Å skape en flerkulturell sone	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2+	Kan trekke på kunnskap om sosiokulturelle konvensjoner for å komme til enighet om veien videre i en situasjon som er ny for alle de involverte.	i flerkulturelle samlinger eller personlige feiringer med venner og/eller familie	på et flerkulturelt møte i lokalsamfunnet, på handleturer, reiser eller i forbindelse med offentlige spørsmål i et flerkulturelt miljø	i et møte på toppledernivå i et flerkulturelt miljø	på et seminar i et flerkulturelt utdanningsmiljø
	Kan i interkulturelle møter vise forståelse for perspektiver som avviker fra eget syn på verden, og uttrykke seg på en måte som passer i sammenhengen.	i diskusjoner med venner og/eller slektninger om sosiale eller personlige spørsmål eller om hva som er beste framgangsmåte, i et uformelt flerkulturelt miljø	i samhandling med enkeltpersoner og/eller grupper i nabolaget	hjelp kolleger med en annen kulturell bakgrunn med å ordne opp i problemer knyttet til arbeidet	støtte prinsippet om inkluderende opplæring
	Kan oppklare misforståelser og feiltolkninger i interkulturelle møter og si hvordan ting egentlig var ment, for å klare luften og drive diskusjonen framover.	i potensielle konfliktsituasjoner i privat sammenheng med personer med forskjellig kultur eller bakgrunn	i samhandling mellom likemenn på offentlige arrangementer, f.eks. festivaler, konferanser, demonstrasjoner lede/være ordstyrer i en offentlig debatt om flerkulturelle problemstillinger	i en diskusjon med kolleger om implementering av internasjonal handelspolitikk	som lærer som håndterer konflikter mellom studenter på en internasjonal campus
B2	Kan oppmuntre til en felles kommunikasjonskultur ved å uttrykke forståelse og ta hensyn til ulike ideer, følelser og synspunkter og oppfordre deltakerne til å bidra og respondere på de andres ideer.	når man blir introdusert for eller presenterer en person i en ny gruppe venner/mennesker som har felles interesser	i samhandling mellom likemenn på offentlige arrangementer, f.eks. festivaler, konferanser, demonstrasjoner	vise utenlandske kolleger rundt i byen eller i bedriften	som instruktør som underviser i en flerkulturell barneskoleklasse på en internasjonal skole

	Å mediere kommunikasjon				
	Å skape en flerkulturell sone	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan samarbeide med personer med en annen kulturell orientering og diskutere likheter og ulikheter i synspunkter og perspektiver.	organisere fellesaktiviteter med venner eller medboere	i fellesaktiviteter med reisefeller på en tur, i samhandling mellom jevnbyrdige partnere på offentlige arrangementer, f.eks. festivaler, konferanser, demonstrasjoner	i diskusjoner med kolleger om enkle arbeidsoppgaver, arbeidstid, ferie	med klassekamerater i faglige aktiviteter
	Kan i samarbeid med personer fra andre kulturer tilpasse måten man jobber på for å ha felles framgangsmåter.		på et flerkulturelt møte i lokalsamfunnet	i en diskusjon med kolleger om implementering av internasjonal handelspolitikk	på et seminar i et flerkulturelt utdanningsmiljø
B1+	Kan bidra til kommunikasjon på tvers av kulturer ved å innlede samtaler, vise interesse og empati ved å stille og besvare enkle spørsmål og gi uttrykk for enighet og forståelse.	i dagligdagse samtaler med venner og slektninger med en annen kulturell bakgrunn	på ferie, med lokalbefolkningen	mellom kolleger i arbeidsrelaterte samtaler eller telefonsamtaler	med klassekamerater i aktiviteter utenom skolen
	Kan opptre støttende på interkulturelle møter og anerkjenne andre gruppe-medlemmers følelser og verdenssyn.	organisere fellesaktiviteter med venner eller medboere	på et flerkulturelt møte i lokalsamfunnet	i diskusjoner med kolleger om enkle arbeidsoppgaver, arbeidstid, ferie	på et seminar i et flerkulturelt utdanningsmiljø
B1	Kan bruke sitt begrensede repertoar til å bidra i en interkulturell utveksling og introdusere mennesker med en annen kulturell bakgrunn, stille og besvare spørsmål og gi uttrykk for forståelse for at visse saker kan oppfattes ulikt i forskjellige kulturer. Kan bidra til å skape en felles kommunikasjonskultur ved å utveksle enkel informasjon om språk- og kulturspesifikke verdier og holdninger.	i en enkel, uformell samtale mellom venner/slektninger og besøkende	enkle utvekslinger og samtaler på restaurant.	når nykommere presenteres på arbeidsplassen	som instruktør når nye studenter tas imot på skolens idrettslag

	Å mediere kommunikasjon				
	Å skape en flerkulturell sone	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2	Kan bruke enkle ord/tegn for å bidra i en interkulturell utveksling og spørre andre om å forklare ting og få avklart hva de har sagt, og bruke sitt begrensede repertoar til å gi uttrykk for enighet, invitere, takke osv.				
A1	Kan legge til rette for interkulturell utveksling ved å bruke enkle ord/tegn og ikke-verbale signaler til å vise imøtekommenhet og interesse, ved å be andre ta ordet og ved å indikere om man forstår når noen henvender seg direkte til en.			når en nykommer presenteres på arbeidsplassen	som student når nye studenter blir med i gruppen
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere kommunikasjon				
	Å opptre som mellomledd i uformelle situasjoner (med venner og kolleger)	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan med et klart, flytende, strukturert språk formidle (på språk B) det som blir sagt (på språk A) om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner med rett stil og stilnivå, få fram finere meningsnyanser og utdype sosiokulturelle implikasjoner.	i en diskusjon med venner/slektninger, gjester (om f.eks. politikk, litteratur) på en samling med gjester	på et offentlig foredrag, et politisk møte, en (religiøs) seremoni	på et møte i ledelsen, en sosial eller kulturell begivenhet på en jobbreise i et annet land	på et arrangement på skolen, f.eks. en foreldrekveld, en velkomsttale eller presentasjon av gjester fra andre skoler, på nettseminarer, debatter, diskusjoner
C1	Kan med letthet formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) om et bredt spekter av emner av personlig, akademisk og faglig interesse, legge fram viktig informasjon på en klar og konsis måte og forklare kulturelle referanser.	i rollen som tolk, på et formelt møte med gjester, komplekse seremonier, erklæringer, samtaler eller diskusjoner		i diskusjoner om organisatoriske spørsmål om f.eks. internasjonale konferanser eller arrangementer, kontraktsforhandlinger	i et intervju i forbindelse med et forskningsprosjekt, en konferanse eller et seminar
B2+	Kan mediere (mellom språk A og språk B) og formidle detaljopplysninger, gjøre begge parter oppmerksom på bakgrunnsinformasjon og sosiokulturelle signaler, stille avklarings- eller oppfølgingsspørsmål, og om nødvendig uttale seg om saken.	med gjester/slektninger fra andre land	på et offentlig møte, et interkulturelt arrangement	med partnere eller kunder som er på besøk, i en diskusjon i en internasjonal gruppe om organisering, prosjekt og ressursplanlegging	på et møte mellom foreldre og lærere om et barns skoleresultater; innen eget spesialfelt

	Å mediere kommunikasjon				
	Å opptre som mellomledd i uformelle situasjoner (med venner og kolleger)	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) i en velkomsttale, en anekdote eller presentasjon innen sitt felt, tolke kulturelle signaler rett og om nødvendig komme med tilleggsforklaringer, så lenge den som formidler stopper ofte nok til at man får tid til å oversette.	i en diskusjon med slektninger/venner om f.eks. å studere eller arbeide i utlandet	på en omvisning	på et besøk i en bedrift/en fabrikk/et universitet	på et møte mellom foreldre og lærere om et barns skoleresultater; under et utvekslingsbesøk fra skoleledere, lærere/elever
	Kan formidle (på språk B) innholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner innenfor eget interessefelt og legge fram og om nødvendig forklare hva viktige påstander og synspunkter innebærer, så lenge samtalepartnerne ved behov gir nødvendige avklaringer.	i en samtale med venner/slektninger/gjester om viktige aktuelle saker	på en omvisning f.eks. på en utstilling	på middag med besøkende kolleger	på et skolearrangement eller foreldremøte
B1	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner innenfor sitt interesseområde og legge fram enkle faktaopplysninger og eksplisitte kulturelle referanser, forutsatt at man får anledning til å forberede seg, og at samtalepartnerne snakker tydelig og med et hverdagslig språk.	i dagligdagse samtaler med venner og slektninger (om f.eks. familie, arbeid, hverdagslige hendelser)	i uformelle samtaler med andre reisende på en tur eller ferie (om f.eks. reiser, hobbyer, interesser)	i dagligdagse samtaler med kolleger/arbeidskamerater (om f.eks. interesser, arbeid, hverdagslige hendelser)	under et utvekslingsbesøk – ankomst og avreise, på et møte mellom foreldre og lærere om et barns skoleresultater
	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) om emner av personlig interesse og samtidig overholde viktige høflighetskonvensjoner, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart og bruker et standardspråk, og man kan be om avklaringer og pauser for å planlegge hvordan man skal si ting.				

	Å mediere kommunikasjon				
	Å opptre som mellomledd i uformelle situasjoner (med venner og kolleger)	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A2+	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) i dagligdagse situasjoner og samtidig overholde grunnleggende kulturelle konvensjoner og formidle de viktigste opplysningene, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart og bruker et standardspråk, og man kan be om at noe blir gjentatt eller klargjort.	i en samtale mellom venner/slektninger og besøkende for å organisere en tur som telefontolk for slektninger eller venner som ønsker å bruke internett eller få tilgang til offentlige tjenester	på restaurant med gjester i en samtale om bakgrunn, hobbyer, utdanning på et offentlig kontor som f.eks. utsteder tillatelser	på jobben i forbindelse med en avskjedsfest under et besøk fra en kunde	med en ny student fra samme hjemland
A2	Kan formidle (på språk B) hovedinnholdet i det som blir sagt (på språk A) i forutsigbare, dagligdagse situasjoner, og overbringe begge veier informasjon om personlige ønsker og behov, forutsatt at samtalepartnerne hjelper til med formuleringen.	i forbindelse med presentasjonen av en gjest for familie/venner	på et offentlig kontor som f.eks. utsteder tillatelser	under et besøk fra en kunde	
A1	Kan formidle (på språk B) andre menneskers personlige opplysninger og svært enkel, forutsigbar informasjon (på språk A), forutsatt at andre mennesker hjelper med formuleringen.				
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger.				

	Å mediere kommunikasjon				
	Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
C2	Kan diskret håndtere en forstyrrende deltaker, taktfullt omformulere bemerkninger i den forbindelse og respektere kulturelt betingede oppfatninger. Kan innta en fast men diplomatisk holdning i et prinsippsspørsmål, samtidig som man viser respekt for andres meninger.	i en uoverensstemmelse mellom venner eller familiemedlemmer som diskuterer personlige eller sosiale spørsmål	i en spent situasjon i en konflikt mellom kommuner	i en samarbeidsoppgave som utvikler seg galt i forhandlinger, i diskusjoner om kutt og omstillinger	i situasjoner med forstyrrende atferd i klassen i situasjoner med mobbing eller rasistisk/kjønnsbasert vold i skolen
C1	Kan vise forståelse for ulike synspunkter, bruke gjentakelser og omskrivninger for å vise inngående forståelse for hver av partenes krav for å komme til enighet. Kan taktfullt be hver av partene i en uoverensstemmelse om å definere hva de ikke kan forhandle om, og hva de på visse vilkår er villige til å gi avkall på. Kan bruke et overtalende språk for å tilkjenne overfor partene at de må strekke seg.	i en uoverensstemmelse mellom medboere om husregler, i diskusjoner med slektninger om ansvar og tiltak som må iverksettes med hensyn til omsorgen for barn eller eldre	i forbindelse med en hendelse på en pakkereise eller et offentlig arrangement	i løsningen av konflikter som gjelder organisasjon eller funksjoner	i en arbeidsgruppe som fungerer dårlig, ved organisering og ledelse av mediering innbyrdes mellom elever eller i en uoverensstemmelse mellom to studentgrupper
B2+	Kan få partene til å komme med forslag til løsninger slik at de kan komme til enighet, ved å formulere åpne, nøytrale spørsmål slik at ingen blir satt i forlegenhet eller blir støtt. Kan hjelpe partene til bedre å forstå hverandre ved å gjenta og omformulere deres synspunkter slik at de blir klarere, og ved å sette opp en prioritering av behov og mål. Kan gi et klart, korrekt sammendrag av hva det er enighet om, og hva som forventes av hver av partene.	i en uoverensstemmelse mellom medboere om husregler, i diskusjoner med slektninger om ansvar og tiltak som må iverksettes med hensyn til omsorgen for barn eller eldre i tvister med husverter/leietakere om (f.eks. økonomisk ansvar for skader i en leilighet)	i forbindelse med en hendelse på en pakkereise eller et offentlig arrangement i en diskusjon med tredjeparter på en restaurant, på kino eller et annet offentlig sted i en tvist om en ulykke	i løsningen av konflikter som gjelder organisasjon eller funksjoner i håndteringen av vanlige negative samhandlinger mellom ansatte i forbindelse med kollektive forhandlinger eller megling i arbeidstvister	ved mediering i en arbeidsgruppe som fungerer dårlig, ved organisering og ledelse av mediering innbyrdes mellom elever eller i en uoverensstemmelse mellom to studentgrupper

	Å mediere kommunikasjon				
	Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
B2	Kan, ved å stille spørsmål, identifisere hva det er enighet om, og be hver side komme med forslag til mulige løsninger.		hjelpe andre med å klage på en faktura eller en tjeneste i en butikk, offentlig transport, bank	i forbindelse med mindre uoverensstemmelser på arbeidsplassen	
	Kan oppsummere med ganske stor nøyaktighet de viktigste punktene det er uenighet om, og redegjøre for de ulike partenes standpunkter.		i en diskusjon med tredjeparter på en restaurant, på kino eller et annet offentlig sted	i håndteringen av vanlige negative samhandlinger mellom ansatte	
	Kan oppsummere begge siders standpunkter og trekke fram hva de er enige om og hva som er til hinder for at de kan komme til enighet.		som medlem/leder/ordstyrer på et møte i lokalsamfunnet for å diskutere sosialpolitikk eller sikkerhetsproblemer	på forberedende møter der en dagsorden eller en handlingsplan skal gjennomgås og korrigeres	
B1+	Kan be partene i en uoverensstemmelse om å forklare hva de mener, og kan gi et kort svar på forklaringene, forutsatt at emnet er kjent og partene snakker tydelig.	i diskusjoner mellom medboere om ansvar for renhold eller forbedringer som må gjøres i leiligheten	i en diskusjon med tredjeparter på en restaurant, på kino eller et annet offentlig sted	i håndteringen av vanlige negative samhandlinger mellom ansatte	i håndteringen av vanlige negative samhandlinger mellom klassekamerater
B1	Kan vise forståelse for hovedproblemene i en uoverensstemmelse dersom emnet er kjent, og stille enkle spørsmål for å få bekreftelse og/eller avklaring.				
A2	Kan oppfatte når samtalepartnere er uenige eller det oppstår problemer i samhandlingen, og bruke enkle innøvde uttrykk for å prøve å forlike dem.	i diskusjoner mellom medboere om ansvar for renhold	i en diskusjon på en fest, på en kveld på byen, på et offentlig sted som en stasjon eller et museum	når to mennesker på arbeidsplassen er uenige om hvordan noe skal gjøres, eller en oppgave som ikke er fullført	når medstudenter begynner å krangle, eller blir utestengt når man arbeider i grupper

	Å mediere kommunikasjon				
	Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser	Situasjon (og roller)			
		Personlig	Offentlig	Arbeidsliv	Opplæring
A1	Kan oppfatte når samtalepartnere er uenige eller når noen har et problem, og kan bruke enkle innøvde uttrykk (som «jeg forstår», «går det bra?») for å vise sympati.	når en medboer er opprørt, f.eks. under eller etter en diskusjon		når en kollega er opprørt, f.eks. under eller etter en diskusjon	
Pre-A1	<i>Ingen deskriptor foreligger.</i>				

Appendiks 6:

UTVIKLING OG VALIDERING AV RAMMEVERKET'S OPPDATERTE DESKRIPTORER

OPPDATERING AV SKALAENE FRA 2001

Deskriptorskalaene fra 2001 er en av de mest brukte delene av Rammeverket. Selv om det har gått lang tid, er de opprinnelige deskriptorene fremdeles like relevante. Man ble derfor enige om å utvide settet fra 2001 med flere deskriptorer fremfor å endre de opprinnelige deskriptorene. Det er likevel gjort viktige endringer i noen få av deskriptorene fra skalaene i kapittel 4 og 5 i Rammeverket. Enkelte av de «absolutte» utsagnene på C2-nivå er endret for å gjøre det tydeligere at deskriptorene i Rammeverket ikke bruker et idealbilde av en morsmålsbruker som referansepunkt for kompetansen til en bruker/innlærer. Disse mindre endringene inngår i det utvidede deskriptorsettet i denne utgivelsen, og er oppført i appendiks 7. Arbeidet begynte med at en liten forfattergruppe fra Eurocentres Foundation valgte ut og inkorporerte relevant kalibrert materiale fra kildene som er oppført i innledningen, og gjorde tilpasninger der det var nødvendig. Forfattergruppens deskriptorsett ble deretter bearbeidet på en rekke møter med utvalgte eksperter, som fungerte som sparringsgruppe, før de ble sendt til en større konsulentgruppe for gjennomgang.

NYE SKALAER

I denne fasen av prosjektet ble det lagt til nye skalaer for Å lese som fritidsaktivitet (under Leseforståelse), for Bruk av telekommunikasjon (under Muntlig samhandling) og for Lengre monolog: å gi opplysninger (under Muntlig produksjon). I tillegg ble noen deskriptorer som definerer mer monologpreget språkbruk, flyttet fra skalaen Informasjonsutveksling til Lengre monolog: å gi opplysninger.

PRE-A1

Pre-A1 er et delmål på halvveien til A1 og et ferdighetsnivå hvor innlæreren ennå ikke klarer å bruke språket kreativt, men benytter seg av et repertoar bestående av ord/tegn og enkle, faste uttrykk. Ferdighetsnivået som ligger under A1, er omtalt i begynnelsen av avsnitt 3.5 i Rammeverket fra 2011. Det inneholder en kort liste over kalibrerte deskriptorer som de sveitsiske forskerne utviklet for nivået under A1. Mange deskriptorprosjekter har lagt mest vekt på de lavere nivåene og tydelig vist at det har vært viktig for brukerne både med en mer utførlig beskrivelse av innlærernes kompetanse på A1 og et nytt nivå under A1. Vi har derfor valgt å ta med et ferdighetsnivå kalt Pre-A1 i de fleste skalaene.

FONOLOGI

For *Fonologisk kontroll*, en skala som allerede inngår i Rammeverket fra 2011, ble det utarbeidet et helt nytt sett med deskriptorer (se [denne rapporten](#) av Enrica Piccardo fra 2016). Da de opprinnelige deskriptorene ble utarbeidet, ble skalaen for fonologisk kontroll den minst vellykkede. Fonologisk kontroll var den eneste beskrivende skalaen i Rammeverket som bygget på en morsmålsnorm, selv om den var implisitt. Når skalaen skulle oppdateres, virket det mer fornuftig å gjøre forståelighet til det viktigste elementet i fonologisk kontroll, i tråd med nyere forskning, særlig når det skulle lages deskriptorer for *Å bygge på et flerspråklig/flerkulturelt repertoar*. Fonologiprojektet fulgte de samme tre valideringsfasene som de andre nye skalaene, som beskrevet nedenfor. Over 250 informanter deltok i hver fase.

BARN OG UNGE INNLÆRERE

Deskriptorene som ble valgt ut for barn og unge innlærere, finnes på nettsidene for Rammeverket. Det er bred enighet om at det trengs verktøy som gjør det lettere å bruke og tilpasse Rammeverket til undervisning og opplæring av barn og unge. I dette prosjektet var det imidlertid en bevisst beslutning ikke å arbeide parallelt med å utforme og kalibrere nye deskriptorer for barn og unge innlærere. Grunnen er at deskriptorer for denne gruppen stort sett utledes fra deskriptorene i Rammeverket og tilpasses til alder og kontekst. I tillegg har fagfolk i mange medlemsstater allerede gjort en stor innsats på dette området i forbindelse med arbeidet med utforming og

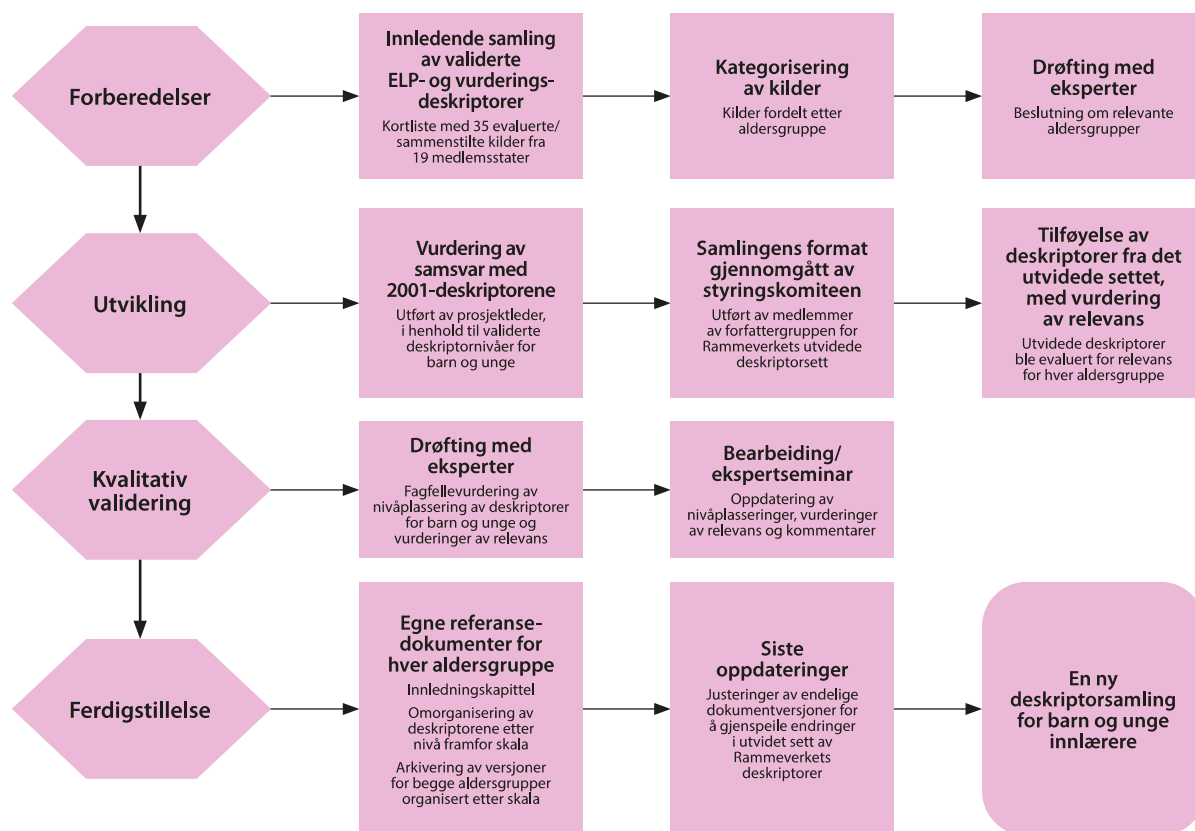
validering av Den europeiske språkpermen (ELP) for barn og unge innlærere. Tilnærmingen som ble valgt var derfor å samle og velge ut deskriptorer for barn og unge innlærere og sette dem sammen for de to aldersgruppene 7–10 og 11–15, som var aldersgruppene det fantes flest validerte ELP-eksempler for.

Selv om prosjektet ikke favner alt, samler det et representativt utvalg av ELP-deskriptorer for barn og unge innlærere fra en rekke av Europarådets medlemsstater. Man har først og fremst benyttet materiale fra akkrediterte modeller i Europarådets ELP-samling og/eller eksempler registrert på Europarådets nettsted, samt deskriptorer for barn og unge innlærere fra Cambridge Assessment English. Ved å identifisere sammenfallende elementer i deskriptorene for barn og unge og deskriptorene i Rammeverket kunne man nivåplassere førstnevnte i forhold til 2001-deskriptorene. Deskriptorene ble deretter presentert for en sparringsgruppe for faglig gjennomgang. Hensikten med å velge ut og nivåplassere deskriptorer for barn og unge innlærere er å bidra til å videreutvikle pensum, språkpermer og vurderingsverktøy for denne gruppen, med et bakenforliggende mål om livslang læring for å oppnå kompetansen som er beskrevet i Rammeverket.

De utvidede deskriptorene ble også tatt med i dokumentet slik at lærere kunne vurdere om de var relevante for opplæring av barn og unge. For hver av de to aldersgruppene ble det gitt veiledende vurderinger av den antatte relevansen av hver enkelt av de utvidede deskriptorene i Rammeverket. Disse vurderingene ble også godkjent av sparringsgruppen etter faglig gjennomgang og på en workshop med konsulentgruppen.

Deskriptorene⁵¹ presenteres i to dokumenter, ett for hver aldersgruppe. Dokumentene har lik struktur og presenterer deskriptorene inndelt etter nivå fra og med Pre-A1, og uten de av Rammeverkets deskriptorer som opplagt ligger utenfor det kognitive, sosiale eller erfaringsmessige nivået som er vanlig for aldersgruppen (hovedsakelig på de høyeste nivåene). I dokumentene finner man altså forbindelsen mellom deskriptorene i Rammeverket og deskriptorene for unge innlærere. Hvis deskriptoreksempler for unge innlærere enda ikke er utviklet, står det noe om hvor relevant deskriptoren i Rammeverket er for den aktuelle aldersgruppen. I tillegg finnes det et arkivdokument med alle de kartlagte deskriptorene for begge aldersgrupper, organisert etter skala.

Figur 18 – Utviklingsdesign for prosjektet om barn og unge innlærere

⁵¹ Samling av tilleggsdeskriptorer: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors>.

MEDIERING

Den konseptuelle tilnærmingen til mediering

Prøveversjonen av Rammeverket som ble utgitt i 1996 i de siste fasene av det sveitsiske forskningsprosjektet, skisserte kategorier for deskriptorskalaer for mediering. Disse var ment å utfylle skalaene for resepsjon, samhandling og produksjon, men ingen prosjekter ble igangsatt for å utarbeide dem. Et av de viktigste målene med denne oppdateringen var derfor å sørge for at det endelig ble laget deskriptorskalaer for mediering, et område som blir stadig mer relevant innenfor opplæring. I arbeidet med mediering ble det også lagt til deskriptorer for det å bygge på et flerspråklig og flerkulturelt repertoar. Institusjonene nevnt i innledningen bidro til å validere de nye deskriptorene for mediering, digital samhandling, respons på skjønnlitteratur og flerspråklig/flerkulturelt repertoar.

Mediering var hovedfokuset for utviklingen av nye skaler, og det finnes nå 23 deskriptorskalaer (18 medieringsaktiviteter og 5 medieringsstrategier). Tilnærmingen til mediering var bredere enn det som ble presentert i Rammeverket fra 2001, hvor avsnitt 2.1.3 presenterte mediering som en fjerde type kommunikativ språkaktivitet, i tillegg til resepsjon, interaksjon og produksjon.

Både i produktiv og reseptiv modus, bidrar de skriftlige og/eller muntlige **medierings**aktivitetene til å muliggjøre kommunikasjon mellom personer som ellers ikke ville kunne kommunisere direkte med hverandre. Oversettelse, tolkning, omformulering, oppsummering og nedtegning gir en tredjepart tilgang til en tekst som vedkommende ikke ellers ville kunne bruke. Medierende språkaktiviteter – å (re)formulere en eksisterende tekst – har en viktig plass i våre samfunns normale lingvistiske liv.

Denne beskrivelsen utvides videre i Rammeverket 2001, avsnitt 4.4.4:

I **medierende** aktiviteter har ikke språkbrukeren som mål å uttrykke egne meninger, men opptre som mellomledd mellom personer som ikke er i stand til å forstå hverandre direkte – vanligvis (men ikke kun) brukere av forskjellige språk. Eksempler på medieringsaktiviteter er muntlig tolkning og skriftlig oversettelse i tillegg til oppsummering og omformulering av tekst på samme språk, når språket i den opprinnelige teksten ikke er forståelig for den som er ment som mottager.

Fokuset i Rammeverket 2001 er altså på informasjonsoverføring og det å opptre som mellomledd på ett eller flere språk.

Den konseptuelle tilnærmingen i dette prosjektet ligger nærmere Coste og Cavalli, og også utdanningsforskningen mer generelt, slik den presenteres i artikkelen de skrev for Europarådet i 2015, «[Education, mobility, otherness – The mediating function of schools](#)» (Coste og Cavalli 2015). En mer omfattende konseptualisering av mediering er beskrevet i [Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR](#) (North and Piccardo 2016). I arbeidet med å utvikle kategorier for mediering, brukte forfattergruppen Coste og Cavallis skille mellom

- ▶ Relasjonell mediering: en prosess der man oppretter og styrer mellommenneskelige relasjoner for å skape en positiv og samarbeidsorientert atmosfære (seks skalaer ble utviklet for denne kategorien)
- ▶ Kognitiv mediering: en prosess der man tilrettelegger for tilgang til kunnskap og begreper, spesielt når et individ ikke uten videre har tilgang til innholdet på egen hånd, for eksempel fordi det er et nytt eller ukjent felt, eller på grunn av en språklig eller kulturell barriere

Her må det likevel påpekes at det i praksis må regnes som nærmest umulig å få til kognitiv mediering dersom man ikke tar høyde for det relasjonelle. Ekte kommunikasjon krever en holistisk tilnærming hvor man integrerer begge aspekter. Derfor er medieringsskalaene inndelt mer praktisk i fire grupper:

- ▶ Å mediere en tekst
- ▶ Å mediere begreper
- ▶ Å mediere kommunikasjon
- ▶ Medieringsstrategier

Til slutt førte en gjennomgang av tverrspråklig og kulturell mediering til at man utviklet tre skalaer til, for evnen til å bruke et flerspråklig og flerkulturelt repertoar:

- ▶ Å bygge på et flerkulturelt repertoar

- Flerspråklig forståelse
- Å bygge på et flerspråklig repertoar

Formålet med å utvikle deskriptorer for flerspråklig og flerkulturell kompetanse knyttet til Rammeverkets nivåer, er å oppfordre lærere til å inkludere flerspråklig og flerkulturell kompetanse på en måte som passer til innlærernes nivå.

METODE

Prosjektet tok utgangspunkt i og bygget videre på metodene som Brian North og Günther Schneider brukte i Sveits da de utviklet de opprinnelige deskriptorene. Forskningsdesignet var basert på en blanding av kvantitative og kvalitative metoder (mixed methods), som vist i figur 19. Etter en omfattende gjennomgang av relevant litteratur fulgte en innledende skrivefase med tilbakemelding fra en sparringsgruppe. Så fulgte tre faser med validering i perioden februar 2015 til februar 2016 som omfattet rundt 1000 personer. Etter valideringen fulgte tre runder med drøftinger fra juli 2016 til februar 2017, og deretter utprøving fra januar til juli 2017.

Metoden som ble brukt i utviklingen og valideringen av de nye skalaene var lik den som ble brukt i det opprinnelige sveitsiske forskningsprosjektet (se Rammeverket 2001, appendiks B), men i en større skala. Som i det opprinnelige prosjektet, var arbeidet organisert i tre faser:

- Innledende forskning og utvikling (intuitiv fase)
- Gjennomgang og forbedring av kategoriene og kvaliteten på deskriptorene (kvalitativ fase)
- Kalibrering av de beste deskriptorene til en matematisk skala og bekreftelse av grenseverdiene for nivåene (kvantitativ fase)

Dette arbeidet ble gjort mellom januar 2014 og mars 2016, og ble etterfulgt av konsultasjonsrunder og pilotering.

FORBEREDENDE RUNDER

Det første steget var å samle eksisterende verktøy og artikler som omhandlet mediering. På dette stadiet ble deskriptorer fra «Profile Deutsch» og noen andre kilder oversatt til engelsk. I nært samarbeid med Daniel Coste og Marisa Cavalli, forfatterne av *Education, mobility, otherness – The mediation function of schools* (Coste and Cavalli 2015), ble det utviklet et sett med foreløpige kategorier og en samling deskriptorer for å mediere en tekst og å mediere begreper. Hovedkategoriene på disse tidlige stadiene var:

- Kognitiv mediering (å tilrettelegge for tilgang til kunnskap, bevissthet og ferdigheter)
- Mellommenneskelig mediering (å opprette og vedlikeholde mellommenneskelige relasjoner; definere roller og konvensjoner for å skape åpenhet, unngå/løse konflikter og forhandle frem kompromisser)
- Mediering av tekst (å videreformidle informasjon og argumentasjon: klargjøre, oppsummere, oversette, osv.)

Den opprinnelige samlingen inneholdt også en rekke utkast til skalaer for aspekter ved institusjonell mediering (for eksempel: å integrere nyankomne, å forholde seg til interessenter som institusjon, å utvikle og vedlikeholde forhold til institusjoner), sammen med skalaer for læreres mediering. Disse to temaene gjenspeiler Coste og Cavallis fokus på skolenes rolle som medieringsinstans. På det første konsultasjonsmøtet i juli 2014, var det imidlertid enighet om at disse skalaene i praksis bare gjentok innhold som allerede fantes i Rammeverket. Av den grunn valgte man å fokusere på de tre kategoriene som er listet opp over – kognitiv, mellommenneskelig og tekstuell mediering. Deskriptorsamlingen ble bearbeidet og lagt frem for en ekspertgruppe som så nedsatte en forfattergruppe i september 2014.

UTVIKLING AV DESKRIPTORENE

Forfattergruppen gjennomførte deretter en grundig litteraturgjennomgang og arbeidet seg gjennom den opprinnelige deskriptorsamlingen mellom september 2014 og februar 2015. Undergrupper jobbet med skalaene for digital samhandling, flerkulturell/flerspråklig kompetanse og fonologi. Arbeidet med flerspråklig og flerkulturell kompetanse vokste naturlig ut av betraktninger rundt mediering mellom flere språk, spesielt med hensyn til det å fungere som mellomledd. Arbeidet med fonologi ble igangsatt fordi de eksisterende skalaene for fonologisk kontroll i Rammeverket fra 2001 var de eneste som tok utgangspunkt i en implisitt

morsmålsbruker. Dette gjorde at de inneholdt urealistiske forventninger (B2: «har tilegnet seg en naturlig uttale og intonasjon»), som var uforenlig med det flerspråklige perspektivet. En sparringsgruppe jobbet tett med forfattergruppen, og kom med både nytt materiale og tilbakemeldinger. I februar 2015 hadde man arbeidet frem et sett med 427 utkast til deskriptorer for digital interaksjon, medieringsaktiviteter og -strategier, og for flerspråklig/flerkulturell kompetanse, og man var klar for første runde med validering. Siden arbeidet med flerspråklig/flerkulturell kompetanse og fonologi startet senere, var kun enkelte av deskriptorene fra det første av disse to områdene (og ingen fra det andre) med i denne runden. Deskriptorene for fonologi ble ikke prøvd ut før et arbeidsmøte i juni 2015, og i samråd med eksperter på fonologi.

KVALITATIV VALIDERING

På dette tidspunktet hadde man rekruttert 137 institusjoner til å delta i valideringen. Den første fasen ble gjennomført ved disse institusjonene fra februar til mars 2015, i en serie med arbeidsmøter hvor nesten 1000 personer deltok. Fremgangsmåten på møtene var en mer systematisk versjon av den som ble brukt i de 32 arbeidsmøtene i det opprinnelige deskriptorprosjektet. Deltakerne diskuterte i par, og tok for seg rundt 60 deskriptorer fra tre til fem områder som lå nær hverandre. Parene ble enige om hvilket område deskriptorene beskrev, og vurderte (a) hvor tydelige de var, (b) hvor relevante de var pedagogisk og (c) hvor relevante de var for det virkelige liv. De skrev også forslag til forbedringer.

Etter dette ble rundt 60 deskriptorer forkastet, også en hel skala. Svært mange av deskriptorene ble omformulert – vanligvis forkortet – og to nye skalaer (*å oversette en skriftlig tekst til tale eller tegnspråk* og *å stykke opp kompleks informasjon*) ble utarbeidet på bakgrunn av forslag fra deltakere på arbeidsmøtene. På dette stadiet ble også en del av detaljene som ble fjernet fra deskriptorene satt inn i eksempler for forskjellige domener (se appendiks 5). Senere på året, i november og desember 2015, ble det gjennomført en digital kvalitativ validering for fonologi, hvor 250 deltakere fulgte de samme (kjente) fremgangsmåtene.

KVANTITATIV VALIDERING

I den neste fasen deltok 189 institusjoner og totalt 1294 deltakere fra 45 land på arbeidsmøter som ble organisert av hver enkelt institusjon. Etter innledende aktiviteter som ligner på de som er beskrevet i [Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment \(CEFR\) – A Manual](#) (Europarådet 2009), deltok deltakerne på runder med standardsetting hvor de, både individuelt og etter diskusjonsrunder, koblet utkastene til deskriptorer med rammeverksnivåer. Her brukte man hele spennet av ferdighetsnivåer fra det opprinnelige forskningsprosjektet for å etablere rammeverksnivåene (10 nivåer fra Pre-A1 til C2). Deltakerne skrev først ned sine individuelle avgjørelser etter hvert, og når de satt igjen med godt gjennomarbeidede og endelige avgjørelser, sendte de inn vurderingene sine i et nettbasert verktøy.

I analysen beregnet man først andelen respondenter som hadde plassert hver deskriptor på hvert nivå og undernivå, før man foretok en Rasch-analyse, som i det opprinnelige deskriptorprosjektet. For å gjennomføre en Rasch-analyse, trenger man en matrise med data som er koblet sammen, og hvert item (her: deskriptor) bør ideelt sett ha 100 avgitte svar. Dette målet ble nådd for alle deskriptorskalaene: Det laveste antallet respondenter for en skala var 151, og det høyeste var 273.

I alle valideringsfasene ble det brukt en slik matrise, og deskriptorkategoriene ble bevisst rettet inn mot grupper som man visste var interessert i de aktuelle kategoriene. Fordelen med Rasch-analysen var for det første at den gjorde det mulig å identifisere og eliminere både deskriptorer som ikke fungerte, og deltakere som rett og slett ikke klarte å gjennomføre oppgaven, og for det andre at den ga hver deskriptor en tallverdi. Ved å bruke en del av de opprinnelige deskriptorene i Rammeverket som «anker-item» kunne tallverdien for hvert item regnes om til samme skala som den de opprinnelige deskriptorene i Rammeverket var basert på.

Resultatene fra den foreløpige kvantitative analysen ble drøftet på et møte i juli 2015. 36 deskriptorer ble utelatt, og det ble bestemt at om lag halvparten måtte rekalkuleres, oftest etter at de var endret. Mangelen på deskriptorer på A1- og A2-nivå for mediering og flerspråklig/flerkulturell kompetanse var et stort problem. Man forsøkte derfor å få skrevet slike før neste fase.

Den største bolken med kvantitative data ble deretter samlet inn på grunnlag av svarene i en nettbasert spørreundersøkelse som ble gjennomført på engelsk og fransk i oktober til desember 2015. Denne gangen svarte respondentene hver for seg på spørsmålet «Kan du, eventuelt en person du ser for deg, gjøre det som er beskrevet i denne deskriptoren?» De ble bedt om å gjøre dette tre ganger, hver gang på grunnlag av ulike

flerspråklige personer de så for seg eller kjente godt (partnere, barn osv.). Dette resulterte i 3503 brukbare svar fra ca. 1500 personer. Oppgaven var en justert versjon av den som ble brukt til kalibrering av de opprinnelige deskriptorene fra 2001, og som var basert på lærervurderinger av deskriptorene for et representativt utvalg av elever i klassene deres. To analyser ble utført: en samlet analyse med alle deskriptorene, og en analyse der alle hovedkategoriene ble analysert hver for seg. Nivået for hver enkelt deskriptor ble så fastsatt på grunnlag av all tilgjengelig informasjon.

Den kvantitative valideringen av skalaene for fonologisk kontroll fant sted i januar 2016, og 272 personer deltok. To oppgaver skulle gjennomføres: (a) tilordning til nivåer, og (b) vurdering av innlæreres prestasjoner i videosnutter («Kan innlæreren på videoen gjøre det som er beskrevet i deskriptoren?»). Det ble brukt ulike standardsettingsmetoder. Se rapporten *Phonological Scale Revision Process Report* (Piccardo 2016) for nærmere opplysninger.

Rasch-modellen

Rasch-modellen har fått navn etter den danske matematikeren Georg Rasch. Dette er den av sannsynlighetsmodellene som oftest blir brukt for å operasjonalisere teorien om latente trekk (også kalt item respons-teori eller IRT). Modellen analyserer i hvilken grad det enkelte item «passer inn» i det underliggende konstruktet (det latente trekket) som måles. Den gir også et estimat for vanskelighetsgrad (hvor vanskelig oppgaven er) og for ferdighetsnivå (hvor høy ferdighet hver person har i konstruktet som måles) på en matematisk skala. Modellen brukes til mange formål, men to av de viktigste er:

- å bygge opp oppgavebanker til tester
- å analysere spørreskjema

For å analysere spørreskjemaer brukes en modell som kalles «Rating Scale Model» (RSM). En variant av RSM med mange parametere kan fjerne subjektiviteten fra sensorenes vurderinger. Detaljerte forklaringer er tilgjengelige i referansetillegget (*The Reference Supplement*) til *Manual for Relating Examinations to the CEFR*.

Den største fordel med Rasch-modellen er at den, i motsetning til Klassisk testteori, kan generaliseres til andre personer som kan anses å inngå i den samme innlærer-populasjonen (dvs. som i tilstrekkelig grad deler de samme egenskapene).

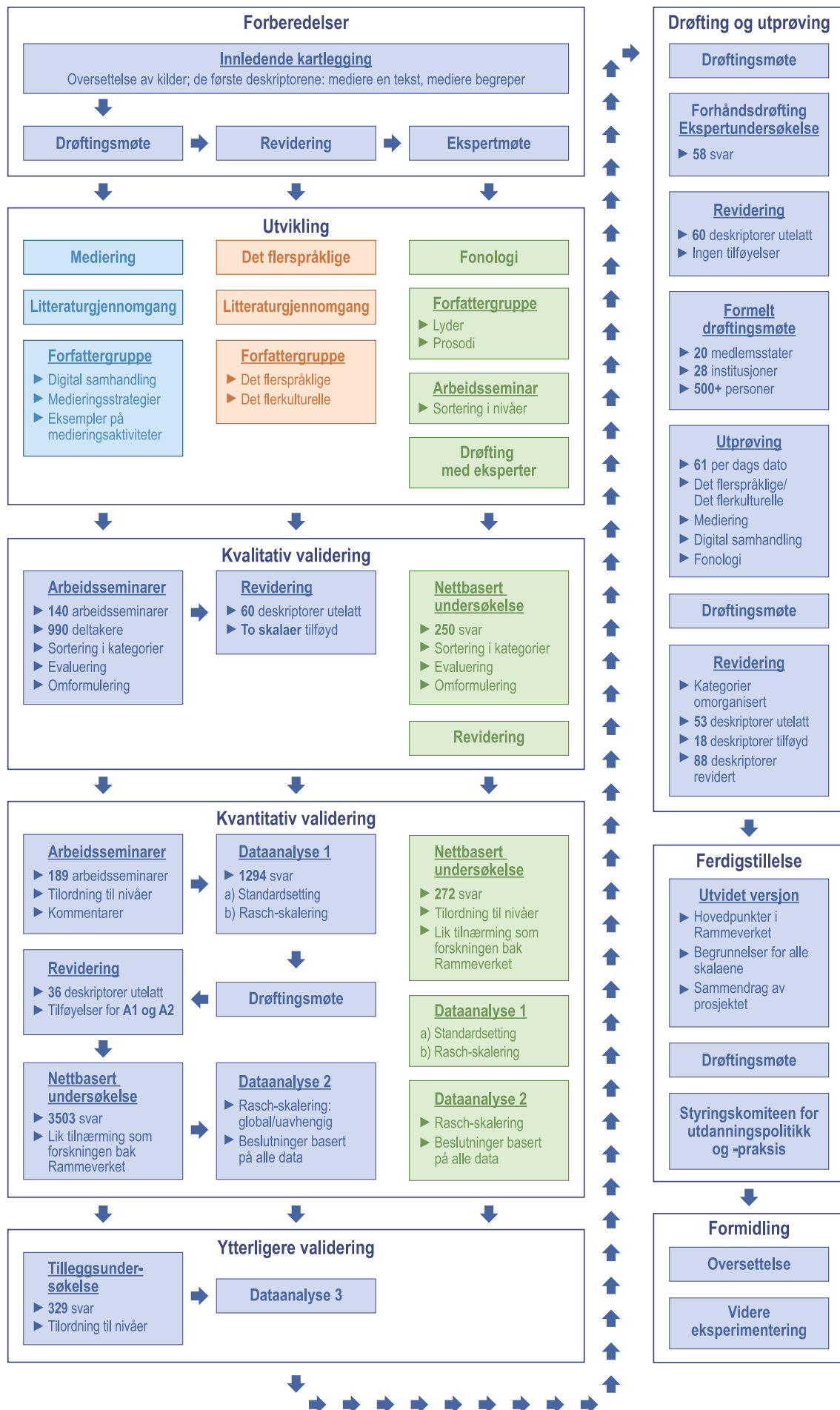
Objektiv nivåplassering og potensiell overføringsverdi av de oppnådde skalaverdiene gjør modellen spesielt godt egnet til å bestemme på hvilket nivå på en felles referanseskala som for eksempel Rammeverket, «kan»-deskriptorene bør plasseres.

VIDERE VALIDERING AV FLERSPRÅKLIG/FLERKULTURELL KOMPETANSE

Til slutt ble det gjennomført en ekstra spørreundersøkelse i februar 2016. Dette var det tre grunner til. For det første ga det mulighet til å inkludere deskriptorer for resepsjonsstrategier og flerspråklig forståelse, som for det meste var utledet fra *Miriadi*-prosjektet.⁵² For det andre fungerte ikke oppgaven i den sentrale nettbaserte spørreundersøkelsen så godt for flerspråklighet, så i tilleggsundersøkelsen ble dette tatt opp igjen med en ny oppgave. For det tredje ga det anledning til å legge til flere deskriptorer for flerspråklig kompetanse, særlig på de lavere nivåene. Spørreundersøkelsen ble gjennomført i to helt atskilte parallelle versjoner der 267 frivillige prosjektdeltakere fullførte den ene, mens 62 eksperter på flerspråklig opplæring gjennomførte den andre. Resultatene ble så stilt opp mot hverandre, og man fant ikke statistisk signifikante forskjeller mellom gruppene. Kalibreringen lå også svært nær verdiene for den eksisterende skalaen i Rammeverket for riktig tilpasset språkbruk.

⁵² www.miriadi.net/en/miriadi-plan.

Figur 19 – Forskningsdesign: Multimetodisk utviklingsforskning

UTFORDRINGER OG LØSNINGER

Det kom inn et stort antall tilbakemeldinger fra deltakerne både under valideringsaktivitetene i 2015, og i konsultasjonsmøtene, piloteringen og andre møter som foregikk i 2016-17. Denne delen tar for seg noen av hovedutfordringene som dukket opp i løpet av prosjektet, og hvordan hver av utfordringene ble håndtert.

FORHOLDET MELLOM MEDIERINGSSKALAENE OG RAMMEVERKSSKALAENE FRA 2001

Selv om hovedfokuset i prosjektet var å lage deskriptorer for aktiviteter og strategier som ikke allerede var dekket i deskriptorskalaene fra 2001, vil enkelte aspekter av medieringsskalaene, særlig på de lavere nivåene, minne om en del av aktivitetene som er beskrevet i eksisterende skalaer. Dette er fordi enkelte aspekter av mediering, i den bredere tolkningen av begrepet som nå legges til grunn, allerede er til stede i deskriptorskalaene som ble utgitt i 2001. De nye skalaene under *Å mediere en tekst* for *Å formidle spesifikk informasjon*, *Å forklare data* og *Å bearbeide tekst*, for eksempel, er en videreutvikling av ideer som ble innført i skalaen for *Å bearbeide tekst* som sto under overskriften *Tekst* i avsnitt 4.6.3 fra Rammeverket 2001. Det samme gjelder skalaene for samhandling i grupper, *Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige*, *Å samarbeide for å skape mening* og *Å stimulere til samtale om og med begreper*. Disse skalaene er på mange måter videreutviklinger av konseptene man fant i den eksisterende skalaen *Samarbeidsstrategier* under *Samhandlingsstrategier*. Dette viser hvor vanskelig det er å lage et system for kategorisering. Man bør ikke glemme at kategorier en praktisk oppfinnelse som gjør det enklere for oss å tolke verden. Grensene mellom kategoriene er uklare, og de vil alltid overlappe.

TVERRSPRÅKLIG MEDIERING

Tidligere versjoner av deskriptorene inneholdt noen forsøk på å ta høyde for dette punktet. Å lage klare skiller viste seg imidlertid å være svært vanskelig. «Morsmål», «førstespråk» og «skolespråk» er ofte ikke det samme, og til og med uttrykk som «kildespråk» og «målspråk» viste seg å være forvirrende (for eksempel når man skal mediere fra et annet språk til eget morsmål: I dette tilfellet er det andre språket kildespråket og morsmålet ville være målspråket). Forsøk på å ta høyde slike tilfeller førte til en tredobling av antallet deskriptorer, med svært små variasjoner i formuleringene.

Prosjektgruppen bestemte seg derfor for å følge samme prinsipp som i 2001, og kalibrere oppfattet vanskegrad på den funksjonelle språkerferdigheten, uavhengig av språk. Når deskriptorene skal anvendes anbefales brukeren å spesifisere hvilke språk det er snakk om.

Skalaene for *Å mediere en tekst* bruker termene «Språk A» og «Språk B», som skal omfatte henholdsvis medierte kilder og resultatet av medieringen. I teksten som følger skalaen, spesifiseres det at mediering like gjerne kan foregå på ett språk som mellom språk, varieteter eller stilnivå (eller en hvilken som helst kombinasjon av disse), og at brukeren kan spesifisere nærmere der det trengs. Brukeren kan også gi eksempler som er relevante for konteksten man er i, kanskje inspirert av de eksemplene som er gitt i appendiks 5 for de fire domene: offentlig, personlig, arbeidsliv og utdanning.

Den første deskriptoren i skalaen for *Å formidle spesifikk informasjon muntlig (i tale eller tegnspråk)*:

Kan forklare (på språk B) betydningen av spesifikk informasjon i en bestemt del av en lang, kompleks tekst (skrevet på språk A).

kan for eksempel omformes til

Kan forklare på fransk betydningen av spesifikk informasjon gitt i en bestemt del av en lang, kompleks tekst på engelsk (for eksempel en artikkel, nettside, bok eller samtale, om aktuelle temaer eller et område man er personlig interessert i eller opptatt av).

eller hvis det dreier seg om kommunikasjon på ett og samme språk:

Kan forklare betydningen av spesifikk informasjon gitt i en bestemt del av en lang, kompleks tekst (for eksempel en artikkel, nettside, bok eller samtale, om aktuelle temaer eller et område man er personlig interessert i eller opptatt av).

Alle deskriptorene for å mediere tekst gjelder integrerte ferdigheter, en blanding av resepsjon og produksjon. Fokuset er ikke på resepsjon, som det allerede finnes rammeverksskalaer for. Deskriptorene er kalibrert ut fra hvor mye prosessering og produksjon som kreves av den som medierer. Når resepsjon og produksjon er på

forskjellige språk, er nivået som reflekteres i deskriptoren det som kreves for å behandle og uttrykke kildebeskjeden på målspråket.

GENERELLE OG KOMMUNIKATIVE SPRÅKKOMPETANSER

I alle rammeverksskalaene definerer deskriptorene på et bestemt nivå hva det er rimelig at en innlærer kan oppnå gitt visse forutsetninger. Disse forutsetningene er for det første at brukeren/innlæreren har kommunikativ språkkompetanse (Rammeverket 2001 avsnitt 5.2) på det aktuelle rammeverksnivået i språkene det gjelder. Men, for det andre, må personen også ha de personlige egenskapene, kunnskapen, og den kognitive modenheten og erfaringen – altså de typene generell kompetanse (Rammeverket 2001 avsnitt 5.1) – som kreves. Rammeverksskalaene er ment som verktøy for å lage ferdighetsprofiler. Det er lite sannsynlig at alle brukere som er på B1-nivå samlet sett, kan utføre absolutt alle handlinger som er definert på nivå B1 i alle skalaer. Det er langt mer sannsynlig at en som er på B1 samlet sett, faktisk er på A2 eller A2+ på enkelte skalaer og B1 eller kanskje til og med B2+ på andre. Dette avhenger av deres generelle kompetanse, som igjen avhenger av alder, erfaring, osv. Dette er tilfelle for mange av skalaene fra 2001 som forutsetter kognitive evner som *Å ta notater*, *Å lese for å forstå informasjon og argumentasjon*, *Formell diskusjon (møter)*, *Å snakke til en forsamling* og det å produsere *Skriftlige rapporter og resonnerende tekster*. Det er det samme for mange medieringsaktiviteter. Enkelte av skalaene under *Å mediere en tekst* (for eksempel å behandle tekst) eller *Medieringsstrategier* (for eksempel *Å strømlinjeforme en tekst*) innebærer aktiviteter som krever en viss grad av kognitive ferdigheter som kanskje ikke har blitt alle til del. På samme måte kan skalaene for å mediere kommunikasjon kreve interpersonlige ferdigheter som heller ikke alle har, delvis på grunn av erfaring.

Når det gjelder å bygge på flerspråklig/flerkulturelt repertoar, er det sannsynlig at profilene for brukere/innlærere på for eksempel B1 også her vil variere en god del avhengig av den enkeltes personlige livshistorie og de erfaringer og kompetanser man har tilegnet seg. I stedet for å forsøke å fjerne effekten av individuelle forskjeller har Rammeverket en tilnærming som anerkjenner at disse forskjellene gjør at innlærerne får hver sine unike profiler for kommunikative ferdigheter.

GENERELL OG KOMMUNIKATIV SPRÅKKOMPETANSE BYGGET PÅ ET FLERKULTURELT REPERTOAR

Som for mediering, omfatter også en persons flerkulturelle repertoar en rekke former for generell kompetanse (Rammeverket 2011, avsnitt 5.1), som regel i kombinasjon med både pragmatisk og sosiolingvistisk kompetanse (Rammeverket 2011, avsnitt 5.2.2 og 5.2.3). Denne skalaen trekker dermed inn andre former for kompetanse enn den rent språklige, noe som også gjelder skalaene for mediering og mange andre skalaer i Rammeverket. Det er uklare grenser mellom kunnskap om verden, sosiokulturell kunnskap og interkulturell bevissthet, som Rammeverket fra 2001 påpeker. Det samme gjelder grensene mellom praktiske ferdigheter – som også omfatter sosiale ferdigheter – og sosiokulturell kunnskap eller praktiske interkulturelle ferdigheter.

Fagfeltet sosialpragmatikk undersøker aspekter ved dette også fra et mer lingvistisk synspunkt. Den mulige overlappingen mellom kategorier er egentlig underordnet her. Det viktige er at brukeren/innlæreren gjør bruk av alle disse aspektene og samtidig benytter sin kommunikative språkkompetanse til å skape mening i en kommunikativ situasjon. På et gitt nivå av språkferdigheter vil noen ha større sannsynlighet enn andre for å klare å kommunisere på det aktuelle nivået. Dette kan skyldes ulike evner og erfaringsgrunnlag.

SAMRÅD OG UTPRØVING

Utviklingen og valideringen beskrevet i det ovenstående, ble deretter etterfulgt av en prosess med samråd og utprøving i tre faser:

- ▶ arbeidsseminarer med eksperter
- ▶ en nettbasert undersøkelse blant eksperter, for å forberede samrådet
- ▶ et formelt samråd

Som en forberedelse til samrådet ble det, etter et møte med eksperter fra Europarådet i juni 2016 og en detaljert undersøkelse på nett blant eksperter på Rammeverket, foretatt en gjennomgang av deskriptorene før det formelle samrådet fant sted på engelsk og fransk i perioden fra oktober 2016 til februar 2017. Det ble gjennomført to parallelle undersøkelser, én blant enkeltpersoner og én blant institusjoner. Rundt 500 individuelle informanter gjennomførte undersøkelsen, i tillegg til et antall inviterte institusjoner og organer

med ansvar for læreplaner eller vurdering. Respondentene ble blant annet bedt om å vurdere hvor nyttige de mente de nye skalaene var og om å kommentere deskriptorene. Alle de nye skalaene ble vurdert som nyttige eller svært nyttige av 80 % av respondentene. Svarene fra institusjonene/organene var mest positive. De mest populære nye skalaene var de for mediering av tekst, samarbeid i grupper og digital samhandling. Det var store meningsforskjeller mellom enkeltpersoner og institusjoner når det gjaldt to av deskriptorskalaene, nemlig *Målrettede digitale transaksjoner og samarbeid* og *Å bygge på et flerspråklig repertoar*. Mens 96 % av institusjonene mente disse to skalaene var nyttige eller svært nyttige, var det bare 81–82 % av enkeltpersonene som syntes det.

I det formelle samrådet var to tredeler av respondentene svært positive til at deskriptorskalaene for mediering skulle gå lenger enn klassisk moderne språkundervisning (til også å omfatte CLIL (Content and Language Integrated Learning) og undervisningsspråk (Language of Schooling)). Over 90 % av både enkeltpersonene og institusjonene som ble spurt, var enige i større eller mindre grad. Det store antallet kommentarer og forslag som kom inn, bidro til å ferdigstille formuleringene av deskriptorene, titlene på skalaene og måten skalaene presenteres på.

Utpøvingen fant sted i perioden fra februar til juni 2017, og deskriptorene ble fortløpende omformulert og presentasjonen av dem endret etter hvert som resultatene kom inn. De aller fleste som hadde ansvar for utpøvingen, valgte deskriptorer fra skalaene for å utforme kommunikative oppgaver i klasserommet, og brukte så deskriptorene for å observere språkbruken hos innlærerne. Tilbakemeldingene på deskriptorene var veldig positive og inneholdt også en del nyttige forslag til små endringer. De mest populære utpøvingsområdene var samarbeid i små grupper, mediering av tekst og flerspråklig/flerkulturell kompetanse. I forbindelse med utpøvingen ble også de to deskriptorskalaene for digital samhandling presentert i en egen undersøkelse for 1175 italienske engelsklærere som tok et nettkurs i bruk av digitale ressurser.⁵³ 94,8 % av respondentene mente at deskriptorene var svært klare eller ganske klare, og 80,8 % rapporterte at de var svært enkle eller ganske enkle å bruke i egenvurderinger.

Samtidig som det formelle samrådet pågikk, ble det sendt ut et spørreskjema til medlemslandene med spørsmål om bruken av Rammeverket i deres land, hvor fortrolige de var med støttematerialet de nylig hadde fått fra Europarådets Divisjon for utdanningspolitikk (Språkpolitisk program), og deres reaksjon på forslaget til nye deskriptorskalaer. Medlemslandene ble også bedt om å komme med forslag til institusjoner som kunne delta i utpøvingen. Resultatene var veldig positive, bortsett fra enkelte forbehold med hensyn til bruken av Rammeverket tidlig i lærerutdanningen, der bare halvparten av respondentene svarte at det hadde vært svært nyttig. Som man kunne forvente, var de dimensjonene ved Rammeverket som ble mest brukt i praksis og som oftest ble referert til i offisielle dokumenter, deskriptorene (83 % svært ofte), nivåene (75 % svært ofte) og den handlingsorienterte tilnærmingen (63 % svært ofte). På spørsmålet om de var fornøyde med de nye skalaene, var svaret mest positivt for flerspråklig/flerkulturell kompetanse (79 %), etterfulgt av digital samhandling (75 %), mediering (63 %) og litteratur (58 %).

INNLEMMELSE AV DESKRIPTORER FOR TEGNSPRÅK

Barn som blir født døve, kan tilegne seg et tegnspråk som førstespråk hvis de får riktig input fra nærkontakter og andre barn. Tegnspråk er ikke bare en form for bevegelsesbasert kommunikasjon, og heller ikke bare et annet medium for å formidle talespråk. Det er grundig dokumentert i språkforskning at tegnspråk er fullverdige språk med samme lingvistiske egenskaper, virkemidler, regler og begrensninger som talespråk. Disse lingvistiske egenskapene omfatter også tilegnelse, prosessering, tap av språk og alle andre psykologiske prosesser og språkspesifikke fremstillinger som gjelder talespråk.

Parallelt med hovedprosjektet med utvikling av nye deskriptorer og skalaer, ble det produsert deskriptorer for tegnspråkkompetanse. Tegnspråkprosjektet fulgte en lignende metode som den som ble brukt ved et prosjekt ved Zurich University of Applied Sciences (ZHAW), som var finansiert av SNSF.⁵⁴ Prosjektet identifiserte og kalibrerte deskriptorer for produktive og reseptive tegnspråkferdigheter. Disse deskriptorene er spesifikke for tegnspråk og kommer i tillegg til de andre rammeverksdeskriptorene.

Det er imidlertid viktig å huske at rammeverksdeskriptorene, som uttrykker evne til å utføre språkhandlinger er relevante for alle naturlige språk. Tegnspråk brukes til å utrette handlinger, på samme måte som talespråk.

⁵³ Techno-CLIL 2017, ledet av Letizia Cinganotto og Daniela Cuccurullo, <http://thecreativitygroup.weebly.com/news/tesol-evo-techno-clil-2017>.

⁵⁴ Europarådet vil takke SNSF for tilskuddet på ca 385 000 euro som gjorde prosjektet mulig.

Derfor kan de samme deskriptorene brukes til begge modalitetene, og alle deskriptorene i Rammeverket har derfor blitt omformulert slik at de er modalitetsnøytrale.

Helt siden Rammeverket ble presentert, har det vært et behov for å definere felles læringsmål, læreplaner og nivåer for tegnspråkopplæring. Og Rammeverket blir faktisk stadig oftere brukt til å utforme kurs i tegnspråk. 95 % av døve barn har hørende foreldre, så selv om døvesamfunnet er lite, er kursbehovet stort, ikke bare for familiemedlemmene til døve barn, men også for utdanningsformål (tegnspråktolkere, døve migranter, personer med nedsatt hørsel, pedagoger, lingvister osv.).

Rammeverket har også begynt å få betydning for opplæringen og kvalifikasjonene til tegnspråklærere og tegnspråktolkere. Rammeverket er spesielt viktig i arbeidet for offentlig anerkjennelse av tegnspråk og av tegnspråkkvalifikasjonene til de som trenger språket i yrkesøymed. Forslaget om at Rammeverket skulle få deskriptorer for tegnspråk fikk derfor sterk støtte fra flere foreninger i døvesamfunnet.

ZHAW-prosjektet for tegnspråk⁵⁵, «Common European Framework of Reference for Sign Languages: development of descriptors for Swiss-German Sign Language», fulgte en annen tidsplan og ble ferdigstilt i juni 2019, tre år etter at hovedprosjektet var ferdig. Også tegnspråkprosjektet hadde et forskningsdesign med «mixed methods» (blandede metoder) som kombinerte kvalitative og kvantitative metoder. Siden tegnspråksamfunnet er lite, ble tegnspråkprosjektet gjennomført i mindre skala. Figur 20 viser de tre hovedfasene i prosjektet.

Tilnærmingen var i sin helhet basert på data. Snarere enn å tilpasse eksisterende rammeverksdeskriptorer til tegnspråk, hadde ZHAW-prosjektet som mål å lage deskriptorer for forskjellige aspekter av tegnspråkkompetanse basert på studier av videoer av svært kompetente tegnspråkbrukere. Tegnspråkbrukerne tolket ulike typer tekster, og videoene av dem ble så diskutert av tegnspråklærere i en serie arbeidsseminarer. ZHAW-prosjektets forfattergruppe formulerte deretter deskriptorer på grunnlag av tegnspråklærernes kommentarer og analyser. Slik ble det utviklet over 300 deskriptorer for produktive ferdigheter og 260 deskriptorer for reseptive ferdigheter. Som i medieringsprosjektet ble det på dette stadiet i prosjektet ikke tatt hensyn til nivå, for målet var å sette ord på viktige kompetanseaspekter. Og som i medieringsprosjektet ble deskriptorene forbedret i en trinnvis prosess med drøftingsmøter og arbeidsseminar.

Et enkelt valideringsforsøk i prosjektet viste dessuten at hørende uten tegnspråkkompetanse og døve uten lærerkompetanse tolket nivået en deskriptor viste til på en helt annen måte enn døve lærere. De som kalibrerte deskriptorene, var derfor utelukkende døve tegnspråkinstruktører, enten døvfødte eller med tegnspråkkompetanse som, basert på videoer, ble vurdert som L1 av det aktuelle tegnspråksamfunnet.

Deskriptorene ble så inndelt i kategorier. I utgangspunktet var det meningen å lage skalaer for ulike typer tekst (f.eks. narrative, beskrivende, forklarende osv.).⁵⁶ Imidlertid ble svært mange av deskriptorene vurdert som relevante for flere teksttyper ettersom de beskrev tverrgående kompetanse. I et seminar for prosjektgruppen ble deskriptorene derfor gruppert etter hvor like de var. Tre ulike grupper sorterte deskriptorene i grupper som så ut til å beskrive beslektede former for kompetanse. Til slutt forhandlet de seg frem til den endelige kategoriseringen. Etter at egenskapene ved hvert sett var undersøkt og finpusset, ble kategoriene for ni skalaer definert som følger:

Lingvistisk kompetanse

1. Tegnspråkrepertoar (reseptivt og produktivt)
2. Diagrammatisk nøyaktighet

Sosiolingvistisk kompetanse

3. Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar

Pragmatisk kompetanse

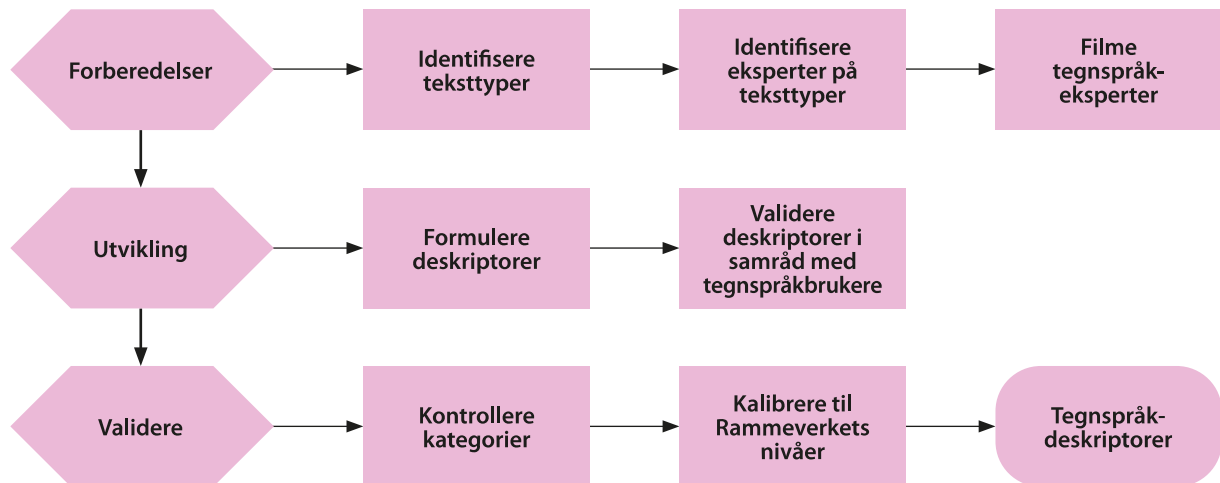
4. Oppbygging av tegnspråktekst

⁵⁵ Forfattergruppen ved Zurich University of Applied Sciences: Jörg Keller, Petrea Bürgin, Aline Meili og Dawei Ni.

⁵⁶ Keller J. et al. (2017) «Auf dem Weg zum Gemeinsamen Europäischen Referenzrahmen (GER) für Gebärdensprachen. Empirie-basierte Bestimmung von Deskriptoren für Textkompetenz am Beispiel der Deutschschweizer Gebärdensprache» (DSGS), Das Zeichen, (105), s. 86-97. Keller J. et al. (2018), «Deskriptoren zur gebärdensprachlichen Textstrukturierung im GER für Gebärdensprachen», Das Zeichen, (109), s. 242-245. Keller J. (2019) «Deskriptoren für Textkompetenz in Gebärdensprachen», i Barras M. et al. (red.) IDT 2017, Bind 2. Berlin: ESV, s. 111-117.

5. Rammer og perspektiver
6. Språklig bevissthet og tolkning
7. Fremtoning og effekt
8. Prosesseringshastighet
9. Tegnspråkflyt

Figur 20 – Fasene i tegnspråkprosjektet

Siste trinn var kalibrering av deskriptorene til rammeverksnivåer. For å lage en deskriptorskala brukte man Rasch-modellen, som man også gjorde i medierings- og fonologiprojektet og det opprinnelige prosjektet da deskriptorene for Rammeverket ble laget. Denne gangen var det imidlertid videoer av deskriptorene på tegnspråk som utgjorde dataene. Det ble laget videoer både på sveitsisk-tysk tegnspråk og på internasjonale tegn (ISL). ISL er et kontaktspråk som i dette tilfellet ble brukt som *lingua franca* av tegnspråklige deltakere fra ulike europeiske land. Etter at prosjektgruppen hadde gjennomført et vellykket forsøk med rangeringsskalaen, ble det gjennomført nettbaserte undersøkelser der respondenter skulle rangere hver deskriptor på en firetrinns skala fra 1 (ikke vanskelig) til 4 (svært vanskelig).

Hele datasettet (N = 223) ble kontrollert for tilfeller av svært få eller ingen vurderinger, som deretter ble utelatt. Utvalgsstørrelser og fordeling av fullførte vurderinger ble så kontrollert for de to hovedgruppene (sveitsisk og europeisk). I den sveitsiske gruppen (N = 53) hadde nesten alle vurdert hele settet av over 300 deskriptorer. De europeiske deltakerne (N=37) vurderte delsett av deskriptorer, som gjennomsnittlig ga 15 vurderinger per deskriptor⁵⁷ i tillegg til de 53 fra den sveitsisk-tyske gruppen.

Som nevnt over i forbindelse med den korte beskrivelsen av Rasch-modellen, blir nivåplasseringen for deskriptorene mer korrekt hvis man utelater personer og testpunkter (item) der dataene ikke passer inn i modellen (fordi de er usannsynlige). På samme måte som i hovedprosjektet ble også dette gjort her.

Siste steg var å fastsette grensene mellom nivåene i tegnspråkskalaen. For å forenkle denne prosessen ble kalibrerte deskriptorer fra 2001-utgaven av Rammeverket tatt med som «ankeritem», slik at den nye skalaen kunne omregnes til samme underliggende tallverdier som skalaene i Rammeverket. En nærmere redegjørelse for hvordan dette foregikk, finnes i avsnittene om kvantitativ validering i rapportene «Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR» (North og Piccardo 2016) og «Phonological Scale Revision Process Report» (Piccardo 2016). Det viste seg imidlertid at tallverdiene for disse «ankeritemene» fra

⁵⁷ Selv om disse verdiene er små, oppfyller de i utgangspunktet minstekravet om 95 % konfidensintervall for vanskegradsparameterne til ± 1 logit (Linacre, 1994: «Sample Size and Item Calibration Stability.» *Rasch Measurement Transactions* 7(4), 328). Estimert målefeil (usikkerheten) for tegnspråkdeskriptorene er større enn for de andre deskriptorene, men kalibreringen på skalaen virker intuitivt riktig. I et fåtall tilfeller har deskriptorer innenfor feilmarginen til det overliggende ferdighetsnivået blitt flyttet opp dit som resultat av ekspertenes samlede vurdering.

Rammeverket ikke var troverdige, selv etter at ustabile ankeritem var utelatt. Det ble derfor brukt en alternativ standardsettingsmetode basert på ekspertvurderinger for å fastsette disse grensene.⁵⁸

FERDIGSTILLELSE

Tilbakemeldingene som kom inn i de ulike fasene med validering, drøftinger og utprøving i perioden februar 2015 til juni 2017, var til stor nytte når det gjaldt å identifisere og eliminere mindre vellykkede deskriptorer og skalaer og også å revidere formuleringer. Prosessen er dokumentert i et arkiv som er tilgjengelig for forskere på Europarådets nettsted. I den endelige versjonen av deskriptorene i dette dokumentet er det tatt hensyn til alle tilbakemeldingene som er kommet inn.

Siden svært mange deskriptorer ble validert for visse nivåer på enkelte skalaer, spesielt B2, har en del blitt utelatt fra den utvidede versjonen av deskriptorene selv om de absolutt er validert. Disse finnes i appendiks 9. Denne redundansen er i seg selv bra, for det viser sammenheng i kalibreringen til nivåer, men det er ikke nødvendig å ta med alle disse deskriptorene i de endelige deskriptorskalaene i Rammeverket. De vil senere bli presentert som supplerende deskriptorer i Rammeverkets deskriptorbank, som finnes på Europarådets nettsted.

⁵⁸ Metoden som ble brukt, er en variant av «Bookmark-metoden», som er forklart i Europarådets «Manual for Relating Examinations to the CEFR».

Appendiks 7:

LISTE OVER ENDRINGER I SPESIFIKKE 2001-DESKRIPTORER

Generell lytteforståelse muntlig forståelse (lytte/avlese)	
C2	Kan uten problemer forstå praktisk talt alle former Har ingen problemer med å forstå noen form for muntlig språk som produseres i talehastigheten til en morsmålsbruker naturlig hastighet.
Å lytte til samhandling mellom morsmålsbrukere forstå samtale mellom andre	
B2+	Kan klare å følge med i en livlig samtale mellom morsmålsbrukere dyktige brukere av målspråket.
B2	Kan med noe strev oppfatte mye av det som blir sagt rundt ham/henne en, men kan synes det er vanskelig å følge diskusjoner mellom flere morsmålsbrukere målspråksbrukere som ikke på noen måte tilpasser språket sitt.
Å lytte forstå som medlem av et tilstedeværende publikum	
C2	Kan følge fagspesifikke forelesninger og presentasjoner der det i stor grad brukes uttrykk fra dagligspråket, fra lokalt talemål språk eller ukjent terminologi.
Generell leseforståelse	
C2	Kan forstå og kritisk tolke skriftlige tekster av så å si alle typer, også skjønnlitterære og faglitterære skrifter tekster som er abstrakte, strukturelt komplekse eller sterkt preget av muntlig sjargong.
Generell muntlig samhandling	
B2	Har et så flytende og spontant språk at det er mulig å samhandle regelmessig og opprettholde forbindelsen med morsmålsbrukere relasjoner til målspråksbrukere uten at det blir anstrengende for noen av partene. Kan understreke hvilken betydning hendelser og opplevelser har for henne/han en personlig, og gjøre rede for og underbygge sine synspunkter med relevante forklaringer og argumenter.
SAMTALE MED MORSMÅLSBRUKER Å forstå en samtalepartner	
C2	Kan forstå en hvilken som helst morsmålsbruker i en samtale samtalepartner, også i samtaler om abstrakte og komplekse faglige eller spesialiserte emner utenfor hennes/hans ens eget felt, så sant hun/han man får mulighet til å venne seg til en aksent eller dialekt som skiller seg fra standarden uvant varietet.
Konversasjon	
B2	Kan opprettholde relasjoner til målspråksbrukere morsmålsbrukere uten at hun/han man utilsiktet morer eller irriterer dem eller får dem til å oppføre seg annerledes enn de ville gjort sammen med andre morsmålsbrukere kompetente målspråksbrukere.
Uformell diskusjon (med venner)	
B2+	Kan delta i en livlig diskusjon mellom morsmålsbrukere dyktige målspråksbrukere.
B2	Kan med litt innsats få tak i mye av det som blir sagt rundt henne/han en i en diskusjon, men kan synes det er vanskelig å delta effektivt i diskusjoner med flere morsmålsbrukere målspråksbrukere som ikke gjør noe for å tilpasse språket sitt.
Formell diskusjon (møter)	
C2	Kan hevde seg i formelle diskusjoner om komplekse spørsmål og legge fram velformulerte, gjennomtenkte argumenter på en måte som ikke står tilbake for det morsmålsbrukerne andre samtalepartnere presterer.
INTERVJU Å intervju og bli intervjuet	
C2	Kan delta i opprettholde sin del av dialogen på en svært god måte, kan strukturere samtalen og kan samhandle helt flytende uanstrengt og med autoritet, enten som intervjuer eller som intervjuobjekt, like godt som en morsmålsbruker andre samtalepartnere.

Riktig tilpasset språkbruk	
C2	Kan fungere godt som bindeledd mellom folk som snakker målspråket, og folk med samme kulturbakgrunn som dem selv. Kan mediere på en effektiv og naturlig måte mellom målspråksbrukere og folk fra sitt eget språksamfunn, og kan ta hensyn til sosiokulturelle og sociolingvistiske forskjeller.
C2	Er fullt ut i stand til å få med seg. Får med seg praktisk talt alle sociolingvistiske og sosiokulturelle undertoner i morsmålsbrukeres språkbruk. Språket som brukes av avanserte målspråksbrukere, og kan reagere ut fra dette.
B2	Kan opprettholde forbindelsen med morsmålsbrukere uten å more eller irritere dem ufrivillig, og uten at de oppfører seg annerledes enn de ville ha gjort sammen med andre morsmålsbrukere. Relasjoner til målspråksbrukere uten at man utilsiktet morer eller irriterer dem eller får dem til å oppføre seg annerledes enn de ville gjort sammen med andre avanserte målspråksbrukere.
MUNTlig Flyt	
B2	Kan samhandle så flytende og spontant at kommunikasjon med målspråksbrukere morsmålsbrukere ikke blir anstrengende for noen av partene.

Appendiks 8:

SUPPLERENDE DESKRIPTORER

Deskriptorene i dette appendikset ble utarbeidet, validert og kalibrert i forbindelse med prosjektarbeidet på deskriptorene for mediering. De ble utelatt fra de utvidede deskriptorene enten fordi de var overflødige, fordi det ikke var mulig å utarbeide deskriptorer for tilstrekkelig mange nivåer, eller på grunn av kommentarer som kom inn i drøftingsfasene. De vil bli lagt inn i samlingen med supplerende deskriptorer på Europarådets nettsted.

DESKRIPTORSKALAER

Å tolke	
NB: Som i alle tilfeller av mediering på tvers av språk kan brukerne ønske å supplere deskriptoren med de aktuelle språkene, som i dette eksempelet på deskriptor for nivå C2: <i>Kan tolke simultant eller fortløpende med høy presisjon på fransk en kompleks, formell tale på tysk og formidle presist hva taleren mener, og samtidig overholde stilen, stilnivået og den kulturelle konteksten uten å legge noe til eller trekke noe fra.</i>	
C2	Kan tolke simultant eller fortløpende med høy presisjon en kompleks formell diskurs og formidle presist hva den som fremfører budskapet mener, og samtidig overholde stilen, stilnivået og den kulturelle konteksten uten å legge noe til eller trekke noe fra. Kan i uformelle situasjoner tolke simultant eller fortløpende med et klart, flytende, strukturert språk om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner med rett stil og stilnivå og få fram finere meningsnyanser på en presis måte. Kan tolke simultant eller fortløpende, håndtere uforutsette komplikasjoner og formidle mange nyanser og kulturelle referanser i tillegg til hovedbudskapet, selv om ytringene ikke alltid overholder gjeldende konvensjoner.
C1	Kan tolke fortløpende på en flytende måte om et bredt spekter av emner av personlig, akademisk og faglig art og formidle viktig informasjon på en klar og konsis måte.
B2	Kan fungere som mediator i et intervju, formidle kompleks informasjon, gjøre begge parter oppmerksom på bakgrunnsinformasjon og ved behov stille avklarings- eller oppfølgingsspørsmål. Kan tolke fortløpende en velkomsthilsen, en anekdote eller en presentasjon innen sitt felt så lenge den som snakker stopper ofte nok til at man har tid til å tolke. Kan tolke fortløpende om emner av allmenn interesse eller innenfor eget felt og formidle viktige påstander og synspunkter, forutsatt at den som snakker stopper ofte nok til at det er tid til å tolke, og ved behov gir nødvendige avklaringer. Kan i et intervju tolke og presist formidle detaljopplysninger og tilleggsinformasjon, men kan lete etter uttrykk og noen ganger måtte be om å få avklart enkelte formuleringer.
B1	Kan i en intervjusituasjon tolke og formidle enkle faktaopplysninger, forutsatt at man får anledning til å forberede seg, og at samtalepartnerne snakker tydelig og bruker et hverdagslig språk. Kan tolke i en uformell sammenheng om emner som er av personlig interesse eller er aktuelle, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart og bruker regionalt standardspråk, og det er mulig å be om avklaringer og pauser for å planlegge hvordan man skal si ting.
A2	Kan tolke i en uformell sammenheng i dagligdagse situasjoner og formidle de viktigste opplysningene, forutsatt at samtalepartnerne uttrykker seg klart og bruker regionalt standardspråk, og det er mulig å be om at noe blir gjentatt eller klargjort. Kan tolke i en uformell sammenheng i forutsigbare, dagligdagse situasjoner og overbringe begge veier informasjon om personlige ønsker og behov, forutsatt at samtalepartnerne hjelper til med formuleringen. Kan i en intervjusituasjon tolke med enkle ord/tegn og uttrykk og formidle enkle opplysninger om kjente emner, forutsatt at man får anledning til å forberede seg, og at samtalepartnerne snakker tydelig. Kan si på en enkel måte at en annen kanskje kan hjelpe til med tolkingen.
A1	Kan med enkle ord/tegn og gester formidle hvilke grunnleggende behov en tredjepart har i en gitt situasjon.
Pre-A1	Ingen deskriptor foreligger

Fonologisk kontroll: Lydgjenkjenning	
C2	Kan bevisst innlemme relevante trekk ved ulike regionale og sosiolingvistiske uttalevarianter på en egnet måte.
C1	Kan gjenkjenne trekk ved regionale og sosiolingvistiske uttalevarianter og bevisst innlemme de viktigste i egen tale.
B2	Kan gjenkjenne vanlige ord/tegn selv om det er brukt en annen regional varietet enn den man er vant med.
B1	Kan forstå når ulike regionale uttalevarianter gjør det vanskelig for en å forstå.

INDIVIDUELLE DESKRIPTORER

Digitale samtaler og diskusjoner	
C2	Kan på en presis måte bruke idiomatiske uttrykk, humor, idiomatiske forkortelser og/eller et språklig stilnivå som forsterker effekten av kommentarene i en digital diskusjon.
C1	Kan uttrykke sine tanker og meninger presist i en digital diskusjon om et komplekst emne eller et spesialisert tema innenfor eget felt og presentere og respondere på komplekse argumentasjonsrekker på en overbevisende måte. Kan kritisk evaluere digitale kommentarer og uttrykke negative reaksjoner på en taktfull måte.
B2+	Kan bruke ulike nettbaserte verktøy for å etablere eller opprettholde relasjoner og kan bruke språket flytende til å dele erfaringer og utvikle samhandlingen ved å stille relevante spørsmål.
B2	Kan i en digital diskusjon utvikle et argument og gi grunner for eller imot et bestemt synspunkt, men kan synes å gjenta seg en del. Kan uttrykke følelser nyansert i personlige innlegg på nett, understreke hvilken betydning hendelser og opplevelser har for en personlig og lett svare på ytterligere kommentarer. Kan komme med passende svar for å oppklare misforståelser i en digital diskusjon.
B1	Kan innlede, opprettholde og avslutte enkle digitale samtaler om emner som er velkjente for en, men trenger av og til pauser for å utforme svar i løpende diskusjoner.
A2	Kan skrive innlegg på nett om hvordan man føler seg eller hva en gjør, men bruker standardformuleringer, og kan uttrykke takknemlighet eller beklagelse i svar på ytterligere kommentarer.
Pre-A1	Kan etablere enkel sosial kontakt på nettet ved hjelp av de aller enkleste og vanligste høflighetsformene, som hilsener og avskjedsfraser.

Målrrettede digitale transaksjoner og samarbeid	
C1	Kan effektivt håndtere kommunikasjonsproblemer og kulturelle problemstillinger som måtte oppstå i digitale samarbeidssituasjoner eller transaksjoner ved å justere stilnivået etter situasjonen.
A2+	Kan gi en samarbeidsvillig samtalepartner enkle opplysninger på nett for å ordne opp i et problem eller i forbindelse med en enkel felles oppgave.

Å etablere en positiv atmosfære	
B2	Kan skape en trygg atmosfære for å dele tanker og erfaringer ved å gi tydelige forklaringer og oppmuntre de andre til å utforske og diskutere problemer de møter, ved å knytte dem opp til egne erfaringer. Kan bruke humor tilpasset situasjonen (f.eks. en anekdote, en spøkefull eller en morsom kommentar) for å skape en positiv atmosfære eller refokusere oppmerksomheten. Kan skape en positiv atmosfære og oppmuntre til deltakelse ved å gi både praktisk og emosjonell støtte.
B1	Kan skape en positiv atmosfære ved den måten man hilser på folk og ønsker dem velkommen og stiller spørsmål som viser interesse.

Å bearbeide tekst muntlig (i tale eller tegnspråk)	
C1	Kan, med velstrukturert språk, gi en klar og flytende oppsummering av de viktigste poengene i lange, komplekse tekster selv om de ikke er knyttet til eget interessefelt eller fagfelt. Kan oppsummere med et klart, flytende og velstrukturert språk informasjon og argumenter fra komplekse muntlige eller skriftlige tekster om et bredt spekter av generelle og spesialiserte emner.
B2+	Kan klargjøre hva samtalepartnerne egentlig mener, og hvilke hensikter de egentlig har, også når det gjelder holdninger.
B1+	Kan oppsummere og kommentere faktaopplysninger innenfor sitt interesseområde.

Å bearbeide tekst skriftlig	
B1	Kan gi en skriftlig oppsummering av hovedpunktene i enkle informasjonstekster om emner som er aktuelle eller av personlig interesse. Kan gi en skriftlig oppsummering av hovedpunktene i muntlige eller skriftlige informasjonstekster om emner som er av personlig interesse, men bruker enkle formuleringer og trenger ordbok for å gjøre det.

Å presentere informasjon visuelt	
B2	Kan gjøre abstrakte begreper tilgjengelig ved å presentere dem visuelt (f.eks. ved hjelp av tankekart, tabeller, flytskjema osv.) og lette forståelsen ved å understreke og forklare forholdet mellom ulike momenter. Kan presentere informasjon visuelt (med grafiske organiseringsverktøy som tankekart, tabeller, flytskjema osv.) for å gjøre både nøkkelbegrepene og forholdet mellom dem (f.eks. problem/løsning, likheter/ulikheter) mer tilgjengelig. Kan presentere hovedpunktene i en tekst ved hjelp av grafikk (f.eks. tankekart, kakediagram osv.) for å hjelpe folk til å forstå relevante begreper. Kan gjøre hovedpunktene i abstrakte begreper mer tilgjengelig ved å presentere informasjonen visuelt (f.eks. ved bruk av tankekart, tabeller, flytskjema osv.). Kan presentere et begrep eller en prosess visuelt for å tydeliggjøre forholdet mellom dem (f.eks. med flytskjema, tabeller som viser årsak og virkning, problem og løsning).
B1	Kan formidle det vesentligste ved et begrep eller hovedpunktene i en enkel prosedyre ved hjelp av en tegning eller et grafisk organiseringsverktøy. Kan presentere enkel informasjon på en klar måte ved hjelp av et grafisk organiseringsverktøy (f.eks. PowerPoint- som viser før/etter, fordeler/ulemp, problem/løsning). Kan lage en tegning eller et diagram for å illustrere en enkel tekst skrevet med et hverdagslig språk.

Å gi uttrykk for egen mening om kreative tekster (også litteratur)	
A2+	Kan velge ut enkle passasjer som man liker spesielt godt fra et verk, for å bruke dem som sitater.
A2	Kan forklare med enkle setninger hvordan et litterært verk fikk en til å føle seg.

Analyse og kritikk av kreative tekster (også litteratur)	
C2	Kan analysere komplekse litterære verk og få tak i betydninger, oppfatninger og holdninger som er underforstått.
C1	Kan forklare hvordan retoriske/litterære grep virker på leseren, f.eks. hvordan forfatteren endrer stil for å formidle ulike stemninger.

Å fasilitere samarbeidsrettet samhandling med jevnbyrdige	
B2+	Kan oppfordre deltakere til å ta ordet, presentere problemstillinger og styre innlegg i saker som ligger innenfor ens eget akademiske eller faglige kompetanseområde.
B2+	Kan holde rede på idéer og beslutninger i et gruppearbeid, diskutere dem med gruppen og lage en strukturert rapport tilbake til plenum.
B2	Kan gripe støttende inn for å komme fram til en løsning i fellesskap på et problem løftet fram av en annen.

Å samarbeide for å skape mening	
B2+	Kan sammenfatte de viktigste poengene mot slutten av en diskusjon.

Å styre samhandling	
B2+	Kan gripe inn for å ta opp problemer i en gruppe og hindre at en deltaker blir marginalisert.
B2	Kan gi klare instruksjoner for å organisere arbeid i par og små grupper og avslutte med en sammenfattende rapport i plenum.

Å stimulere til samtale om og med begreper	
B2+	Kan overvåke arbeidet effektivt, men uten å gripe inn, ta notater og senere gi klare tilbakemeldinger. Kan overvåke gruppearbeid, henlede oppmerksomheten mot hva som kjennetegner et godt arbeid, og oppmuntre deltakerne til å vurdere hverandres innlegg.. Kan overvåke små gruppediskusjoner for å sikre at tanker ikke bare blir utvekslet, men brukes for å bygge en argumentasjonsrekke eller strategi for videre vurderinger.
B2	Kan presentere informasjon og vise folk hvordan de skal bruke denne selvstendig for å prøve å løse problemer.

Å skape en flerkulturell sone	
C1	Kan gjenkjenne ulike konvensjoner for kommunikasjon og deres innvirkning på diskursprosesser, justere måten man snakker på ut fra dette, og bidra til å lage «regler» som bidrar til effektiv interkulturell kommunikasjon. Kan samhandle effektivt og på en fleksibel måte i situasjoner der det er nødvendig å ta hensyn til interkulturelle problemstillinger og utføre oppgaver i fellesskap, ved å trekke på nettopp det faktum at man tilhører den eller de aktuelle gruppene, samtidig som man opprettholder balanse og distanse.
B2+	Kan sette seg inn i en annens situasjon og forstå hvordan vedkommende tenker og føler og dermed respondere hensiktsmessig både i det man sier og handling.
B2	Kan etablere relasjoner med medlemmer av andre kulturer og vise interesse og empati ved å stille spørsmål, gi uttrykk for enighet og oppfatte emosjonelle og praktiske behov. Kan oppmuntre til diskusjon uten å dominere, ved å uttrykke forståelse og ta hensyn til ulike ideer, følelser og synspunkter og oppfordre deltakerne til å bidra og respondere på de andres ideer. Kan bidra til å skape en felles forståelse på grunnlag av egen erfaring med bruk av direkte/indirekte og eksplisitt/implisitt kommunikasjon.

Å fasilitere kommunikasjon i vanskelige situasjoner og ved uoverensstemmelser	
B2+	Kan legge til rette for diskusjon om vanskelige situasjoner eller uoverensstemmelser ved å skissere de viktigste problemene som må løses. Kan formulere åpne, nøytrale spørsmål for å få fram informasjon om vanskelige temaer og samtidig unngå å sette noen i forlegenhet eller støte noen. Kan bruke gjentakelser og omskrivninger for å vise inngående forståelse for hver av partenes krav for å komme fram til enighet. Kan redegjøre for bakgrunnen for en vanskelig situasjon eller uoverensstemmelse ved å gjenta og oppsummere det som er blitt sagt. Kan klargjøre interesser og mål i en forhandling ved å stille åpne spørsmål som skaper en nøytral atmosfære. Kan legge til rette for diskusjon om en uoverensstemmelse ved å redegjøre for hva problemet bunner i, presentere de ulike partenes argumentasjonsrekker, skissere de viktigste problemene som må løses, og identifisere hva partene har til felles. Kan hjelpe partene som er uenige til å vurdere ulike mulige løsninger og veie fordeler og ulemper ved hver løsning opp mot hverandre. Kan evaluere hvor den ene parten i en uoverensstemmelse står, og be vedkommende revurdere spørsmålet ved å knytte argumentasjon opp mot denne partens mål.
B2	Kan oppsummere det viktigste det er oppnådd enighet om.

Å knytte opp mot forkunnskaper	
B2	Kan gjøre folk mer bevisst på hvordan noe bygger på kunnskaper de allerede har, ved å gi dem visuelle presentasjoner og forklare disse (f.eks. diagrammer/skjemaer, tabeller, flytskjema). Kan forklare tydelig hvordan noe som vil bli presentert, bygger på det folk mest sannsynlig allerede vet.

Å stykke opp kompleks informasjon	
C1	Kan gjøre et vanskelig problem lettere å forstå ved å bygge opp en argumentasjonsrekke trinn for trinn og oppsummere på hensiktsmessige steder.

Å tilpasse språket	
C1	Kan gjøre informasjon i en kompleks skriftlig tekst (f.eks. en vitenskapelig artikkel) lettere tilgjengelig ved å presentere innholdet i en annen sjanger og med et annet stilnivå.
B2+	Kan tilpasse artikulasjon, setningstrykk, intonasjon, hastighet og volum for å strukturere innholdet, vektlegge viktige aspekter og markere overgang fra ett emne til et annet. Kan lette forståelsen av vanskelige begreper i komplekse tekster ved å omformulere seg.
B1+	Kan omformulere og uttrykke seg enklere og mer konkret for å forklare innholdet i en tekst som handler om et kjent emne.

Å forklare en begrepsstung tekst	
B2	Kan hjelpe andre å forstå uvant språk i en tekst ved å gi flere eksempler med samme type språk.

Å strømlinjeforme en tekst	
C1	Kan skrive om en kompleks kildetekst og omorganisere den slik at fokus rettes mot de punktene som er mest relevante for målgruppen.

B2	Kan trekke ut relevant informasjon fra ulike deler av kildeteksten for å veilede mottakeren mot bedre forståelse av hovedpoengene i teksten. Kan trekke ut informasjon fra ulike deler av kildeteksten for å få fram motstridende opplysninger og argumenter i teksten. Kan fjerne gjentakelser og digresjoner i en tekst slik at hovedbudskapet blir tilgjengelig.
-----------	--

Å bygge på et flerkulturelt repertoar	
C2	Kan effektivt utnytte, både ansikt til ansikt og skriftlig, et bredt spekter av avanserte kommunikasjonsstrategier for å styre, argumentere, overbevise, fraråde, forhandle, gi råd og vise empati på en kulturelt akseptabel måte.
B2+	Kan utnytte sin kjennskap til likheter og ulikheter mellom kulturer for å sikre vellykket interkulturell kommunikasjon innenfor både det personlige domenet og arbeidslivsdomenet.
B2+	Kan delta i kommunikasjon på en egnet måte, overholde de viktigste verbale og ikke-verbale konvensjonene og ritualene ut fra kontekst og håndtere de fleste problemene som måtte oppstå.
B2	Kan gjenkjenne kulturelle stereotyper – positive eller diskriminerende – og beskrive hvordan de påvirker egen eller andres atferd. Kan analysere og forklare hvilken balanse man selv har funnet i tilpasningsprosessen mellom akkulturasjon og bevaring av egen kultur. Kan tilpasse egen atferd og uttrykksmåter til nye kulturelle miljøer og unngå atferd som man er klar over kan oppfattes som uhøflig. Kan redegjøre for hvordan man tolker kulturspesifikke oppfatninger, sedvaner, livssyn og verdier og peke på likheter og ulikheter mellom egen og andres kulturer.
B2	Kan kommentere kulturforskjeller og foreta en inngående sammenligning med egne erfaringer og tradisjoner. Kan samhandle effektivt i en situasjon der det er nødvendig å ta hensyn til interkulturelle problemstillinger for å kunne løse en oppgave i fellesskap. Kan spørre om gjeldende kulturelle normer og sedvaner mens man samarbeider i et interkulturelt møte, og så anvende kunnskapen man har tilegnet seg, selv med de begrensninger samhandlingen i sanntid medfører.

Flerspråklig forståelse	
A2	Kan bruke lett identifiserbart vokabular (f.eks. internasjonale uttrykk med samme rot på <u>flere språk</u> , som «bank» eller «musikk») for å lage en hypotese om hva en tekst betyr.

Å bygge på et flerspråklig repertoar	
C2	Kan låne metaforer og andre billedlige uttrykk fra <u>andre språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for å oppnå en retorisk effekt, og om nødvendig utdype, omformulere og forklare dem.
C1	Kan fortelle en vits fra et <u>annet språk</u> , men beholde sluttpoenget på originalspråket, og forklare vitsen til de av tilhørerne som ikke forstår den.
B2	Kan følge en samtale som finner sted i ens nærvær <u>på et eller flere språk der man har reseptiv kompetanse</u>, og bidra i samtalen på <u>et språk som en eller flere av samtalepartnerne forstår</u>. Kan bidra til forståelsen og utviklingen av ideer i en flerspråklig arbeidsgruppe der deltakerne bruker <u>ulike språk som inngår i ens flerspråklige repertoar</u>, og gjøre dette på en fleksibel måte. Kan styre samhandlingen på <u>to eller flere språk som inngår i ens flerspråklige repertoar</u>, slik at diskusjonen eller arbeidet med oppgaven går framover, og oppmuntre folk til å bruke språkene sine på en fleksibel måte. Kan sette en flerspråklig gruppe i arbeid og oppmuntre til innspill på forskjellige språk ved å fortelle en historie/hendelse på et av <u>språkene i sitt flerspråklige repertoar</u> og deretter forklare den på et annet språk. Kan bruke og om nødvendig forklare et uttrykk fra <u>et annet språk i sitt flerspråklige repertoar</u> for et begrep som det tilsynelatende ikke finnes noe godt uttrykk for på <u>det språket som brukes</u>.
B1	Kan låne et treffende ord/tegn fra <u>et annet språk som samtalepartneren snakker</u> , dersom man ikke kommer på et godt uttrykk på <u>det språket som snakkes</u> .

TEGNSPRÅKKOMPETANSE

Tegnspråkrepertoar	
C2	Kan beskrive et fenomen (f.eks. en ufo) på en kreativ, abstrakt måte.
C1	Kan skape originale, kunstneriske tegn som overskrider det kjente vokabularet.
B2+	Kan beskrive ulike aspekter ved noe med presisjon. Kan forklare nøyaktig hvilke konsekvenser en beslutning vil få.
B2	Kan uttrykke indirekte beskjeder (spørsmål, anmodninger, ønsker og krav). Kan oppsummere et forslag det skal voteres over, ved å formulere det enklere med egnet vokabular. Kan uttrykke klart og nøyaktig hva man ønsker, til tross for et begrenset vokabular. Kan modifisere tegn med manuelle og non-manuelle virkemidler.
B1+	Kan bruke sammenligninger for å beskrive personer og gjenstander. Kjenner de bestemte tegnuttrykkene som er forbundet med tegnspråkkulturen. Kan diskutere fordeler og ulemper ved en sak.
B1	Kan bruke konstruert handling til å imitere oppførselen til levende vesener (mennesker, dyr). Kan med enkle setninger beskrive steder man har besøkt på ferie. Kan beskrive gjenstander ved hjelp av omskrivninger, uten å vite hva de heter.
A2+	Kan forklare noe på en forståelig måte.
A2	Kan forstå en enkel tegnspråkstekst, på tross av et begrenset vokabular. Kan utføre leksikalske tegn for dyr. Kan utføre nydannede tegn korrekt, f.eks. for personer og farger.
A1	Kan forstå svært vanlige uttrykk i en dialog (for eksempel hilsener og «tak»). Kan forstå tegnene for måneder, dager, tall og tidspunkt. Kan forstå hilsener på tegnspråk. Kan forstå leksikaliserte tegn for dyr. Kan følge enkle instruksjoner, forklaringer og årsaksbeskrivelser. Kan bruke enkle ordbilder tilpasset konteksten.

Diagrammatisk nøyaktighet	
C1	Kan indikere gjenstanders/levende veseners bevegelse (f.eks. ulike dyrs gangart).
B2+	Kan uttrykke sammenligninger (det samme som ..., til forskjell fra ...).
B1+	Kan uttrykke flertall med produktive tegn.
B1	Kan uttrykke nektelse på forskjellige måter.
A1	Kan forstå enkle utsagn.

Riktig tilpasset språkbruk og kulturelt repertoar	
C1	Forstår hvilket sosiokulturelt register et utsagn tilhører. Kan forstå betegnelse for viktige lover, institusjoner og organisasjoner for døve (for eksempel WFDYS, EFSLI).
B2+	Kan forklare lokale sosiokulturelle sedvaner og regler, for eksempel prosedyrene som gjelder for valg. Kan navnet på mennesker som er viktige for døvesamfunnet og tegnspråket (både regionalt og internasjonalt). Kan referere indirekte til viktige datoer, personer og institusjoner i eget land.
B1+	Kan på en diskret måte henvise til personer som er til stede, for eksempel ved å bruke et mindre tegnrom, eller ved å holde en hånd foran pekefingeren, slik at det ikke er tydelig hvem man peker på. Kan vise til institusjonene, lovene og reglene som er viktige for tegnspråk i eget land.

B1	Kjenner navnene på relevante statlige departement og politiske partier i eget land. Kjenner de viktigste døveorganisasjonene (for eksempel nasjonale råd for døveorganisasjoner). Kjenner situasjonen for tegnspråk i eget land, for eksempel: Sveits har tre tegnspråk og fem dialekter på sveitsisk-tysk tegnspråk.
-----------	--

Oppbygging av tegnspråktekst	
B2+	Kan fortelle en historie fra begynnelse til slutt uten å utelate noe. Kan i en beskrivelse av noe, følge vanlige regler for romlig plassering (for eksempel nevne store ikke-flyttbare objekter før små ikke-flyttbare objekter og flyttbare objekter etter ikke-flyttbare).
B2	Kan produsere en tekst med en klar utvikling. Kan gjenfortelle f.eks. en film, en fortelling, et narrativ. Kan legge fram viktig informasjon i passende mengder og utelate elementer som ikke er viktige. Kan flytende knytte sammen tegn til en kort sammenhengende tekst. Kan sammenligne og redegjøre for andres meninger.
B1+	Kan bruke egne erfaringer som eksempler for å underbygge et argument.
B1	Kan i beskrivelsen av en person, en karakter eller et dyr nevne synlige trekk i riktig rekkefølge (f.eks. fra øverst til nederst). Kan gi klare svar på viktige spørsmål til en tekst.

Rammer og perspektiver	
Over C2	Kan bruke ulike tegnspråkformer og -teknikker på en kunstnerisk måte.
C1	Kan knytte hendelser sammen med bestemte følelser i ens umiddelbare omgivelser (soloppgang – følelse av glede).
B2	Kan overtale folk, for eksempel til å melde seg på et arrangement.
B1+	Kan skape de nødvendige forholdene for en tekst (lys, bakgrunn, atmosfære i rommet).
A2	Kan formidle følelser med non-manuelle virkemidler.

	Språklig bevissthet og tolkning
C2	Kan skille mellom og vurdere forskjellige typer begrunnelser, for eksempel logiske, moralske og pragmatiske. Kan oppfatte når den som snakker overdriver enkelte aspekter for å oppnå en bestemt effekt. Kan forstå kunstneriske representasjoner av tanker og følelser.
C1	Kan plukke opp spesifikt vokabular om temaet via konteksten. Kan forstå hovedidéene i en kompleks tekst, selv om det vil være enkelte hull i forståelsen av enkelte detaljer. Kan vurdere om en tekst har de nødvendige spenningselementene som vil gjøre det mulig å bli engasjert i handlingen. Kan bedømme hvor stilistisk sofistikert en tekst er. Kan forstå og forklare innholdet og den intenderte emosjonelle effekten av en tekst.
B2+	Kan skille mellom fakta og meninger. Kan forklare hvorfor en tekst er engasjerende.
B2	Kan identifisere en person eller karakter ved å tolke personlighetstrekkene eller adferden som etterlignes eller indikeres av den som snakker (for eksempel at en som er sky ofte vender blikket bort, at en som er utadvendt kommer bort til en og sier hei). Kan skille mellom en beskrivelse av andre personers meninger og den personlige oppfatningen til den som har produsert teksten. Kan finne nøkkelinformasjon i en rapport og ordne den kronologisk.
B1+	Kan forstå og si hva som er samtalepartnerens mening om et emne. Kan danne seg en egen mening om en tekst.

Prosesseringshastighet	
C2	Kan raskt hente ut relevante detaljer, selv fra lengre tegnspråklige tekster.

Appendiks 9:

KILDER TIL NYE DESKRIPTORER

Abbe A., Gulick L. M. V. og Herman J. L. (2007), *Cross-cultural competence in army leaders: a conceptual and empirical foundation*, United States Army Research Institute for the Behavioral and Social Sciences, Arlington, VA. Tilgjengelig fra: www.dtic.mil/docs/citations/ADA476072. Hentet 9. september 2019.

Alberta Teachers of English as a Second Language (2005), *Section 7. Intercultural Communicative Competence. ATESL Adult ESL Curriculum Framework*, Alberta Teachers of English as a Second Language, Figure 2, Adapted Intercultural Knowledge and Skills Strand of the Massachusetts Curriculum Framework. Tilgjengelig fra: www.atesl.ca/resources/resource-library. Hentet: 9. september 2019.

Alexander R. (2008), «Culture, dialogue and learning: an emerging pedagogy», i Mercer N. og Hodgkinson S. (red), *Exploring talk in schools*, Sage, London, s. 91-114.

ALTE Can Do Statements 2001, Appendix D i CEFR 2001. Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages. Hentet: 9. september 2019.

Association of American Colleges and Universities, *Intercultural Knowledge and Competence Value Rubric*. Tilgjengelig fra: www.aacu.org/value/rubrics/intercultural-knowledge. Hentet: 9. september 2019.

Barrett M. (2013), «Intercultural competence: a distinctive hallmark of interculturalism?», i Barrett M. (red.), *Interculturalism and multiculturalism: similarities and differences*. Europarådet, Strasbourg, s. 147-68.

Barrett M. (2014), «Competences for democratic culture and intercultural dialogue (CDCID)», 33rd meeting of the Ad hoc group of experts, Strasbourg, Europarådet, 16. og 17. juni. Første fase av CDCID: Collation of Existing Competence Schemes, CDCID 3/2014 – Doc.4.0.

Barrett M. et al. (2014), *Developing intercultural competence through education*, Pestalozzi Series 3, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16808ce258>. Hentet: 9. september 2019.

Beacco J.-C., Porquier R. og Bouquet S. (2004), *Niveau B2 pour le français : Un référentiel*, Didier, Paris.

Beacco J.-C. et al. (2006), *Niveau A1.1 pour le français/référentiel DILF livre*, Didier, Paris.

BULATS Summary of typical candidate abilities (global scale). Tilgjengelig fra: www.englishtest.it/wp-content/uploads/2015/05/Cambridge_English_BULATS_Sample_Certificate.pdf. Hentet: 9. september 2019.

Byram M. (1997), *Teaching and assessing intercultural communicative competence*, Multilingual Matters, Clevedon, Somerset.

Cambridge Assessment Scales for Speaking. Tilgjengelig fra: www.cambridgeenglish.org/exams-and-tests/cambridge-english-scale/. Hentet: 9. september 2019.

Cambridge Common Scale for Writing: Overall Writing Scales, i *Cambridge English Business Certificates. Handbook for teachers for exams from 2016*. Tilgjengelig fra: www.cambridgeenglish.org/images/business-english-certificates-handbook-for-teachers.pdf. Hentet: 9. september 2019.

Cambridge Overall Speaking Scales.

Cambridge Overall Writing Scales.

CARAP/FREPA, *A Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures*. Tilgjengelig fra: <http://carap.ecml.at>. Hentet: 9. september 2019.

CEFR-J (2011), japansk prosjekt for skoleungdom som lærer engelsk. For en oppdatert versjon se: <http://events.cambridgeenglish.org/alte-2014/docs/presentations/alte2014-masashi-negishi.pdf>. Hentet: 9. september 2019. Se også Negishi, Takada og Tono (2013).

Center for Applied Linguistics, Washington DC. Oversatte deskriptorer som ble samlet inn i 1992 og var med i deskriptorbanken for CEFR-prosjektet, men som ikke ble brukt.

Center für berufsbezogenen Sprachen, das Sprachen-Kompetenzzentrum der Sektion Berufsbildung des BMBF, Vienna.

CERCLES Portfolio descriptors, i Lenz P. og Schneider G. (2004), «A bank of descriptors for self-assessment in European Language». Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors. Hentet: 9. september 2019.

Common European Framework of Reference for Sign Languages: development of descriptors for Swiss-German Sign Language. Swiss National Science Foundation research project. ZHAW: Zurich University of Applied Sciences, School of Applied Linguistics, Institute of Language Competence.

- Corcoll López C. og González-Davies M. (2016), «Switching codes in the plurilingual classroom», *ELT Journal* 70, 1. januar 2016, s. 67-77.
- Creese A. og Blackledge A. (2010), «Translanguaging in the bilingual classroom: a pedagogy for learning and teaching?», *Modern Language Journal* 94(1), s. 103-15.
- Dunbar S. (1992), «Integrating language and content: a case study», *TESL Canada Journal* 10(1), s. 62-70.
- Eaquals (2008), *Eaquals can do SIP: Eaquals/ALTE Portfolio Descriptor revision*. Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors. Hentet: 9. september 2019.
- ELTDU (1976), «Stages of attainment scale», English Language Development Unit, Oxford University Press, Oxford.
- Eurocentres adaptation of ELTDU scale. www.eurocentres.com. Hentet: 9. september 2019.
- European Language Portfolio Serial No. 1 (Prototype based closely on CEFR/Swiss project descriptors), se: www.coe.int/en/web/portfolio. Hentet: 9. september 2019.
- European Profiling Grid, EPG Project. Tilgjengelig fra: www.epg-project.eu. Hentet: 9. september 2019.
- Europarådet, *Autobiography of intercultural encounters*. Tilgjengelig fra: www.coe.int/lang-autobiography. Hentet: 9. september 2019.
- Fantini A. og Tirmizi A. (2006), «Exploring and assessing intercultural competence», World Learning Publications, Paper 1. Tilgjengelig fra: http://digitalcollections.sit.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1001&context=worldlearning_publications. Hentet: 17. juli 2018.
- Federal Bureau of Investigation, Washington DC, Oversatte deskriptorer som ble samlet inn i 1992 og var med i deskriptorbanken for CEFR-prosjektet, men som ikke ble brukt.
- Frau-Meigs D. (2007), «General Rapporteur's report on the workshop on 'Media literacy and human rights: education for sustainable democratic societies'», Graz, Østerrike, 5. til 7. desember 2007.
- GCSE, UK General Certificate of Secondary Education, assessment criteria for English.
- Glaboniat M. et al. (2005), *Profile deutsch A1 – C2. Lernzielbestimmungen, Kannbeschreibungen, Kommunikative Mittel*, Langenscheidt, Munich.
- Gollob R., Krapf P. og Weidinger W. (red.) (2010), *Educating for democracy: background materials on democratic citizenship and human rights education for teachers*, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16802f727b>. Hentet: 9. september 2019.
- Green A. (2012a), *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*, English Profile Studies 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.
- Green A. (2012b), «Performance conditions added to descriptors», appendiks til *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*. English Profile Studies 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.
- Grindal K. (1997), *EDC: Basic Concepts and Core Competences: The approach in Norway*, Europarådet, Strasbourg.
- GSE (Global Scale of English: Pearson). Tilgjengelig fra: www.pearson.com/english/about/gse/learning-objectives.html. Hentet: 9. september 2019.
- Hardman F. (2008), «Teachers' use of feedback in whole-class and group-based talk», i Mercer N. og Hodgkinson S. (red.), *Exploring talk in schools*, Sage, London, s. 131-50.
- Harmo S: EDK (Schweizerischer Konferenz der Kantonalen Erziehungsdirektoren) (2008), *Project Bildungsstandards HarmoS: Vorschläge für Basisstandards Fremdsprachen*. Tilgjengelig fra: www.edk.ch/dyn/11659.php. Hentet: 9. september 2019.
- Himmelmann G. (2003), *Zukunft, Fachidentität und Standards der politischen Bildung*, Institut für Sozialwissenschaften, TU Braunschweig, Braunschweig [upublisert]. Sammenfattet i Byram, 2008, *From foreign language education to education for intercultural citizenship*, Multilingual Matters, Toronto.
- Hodel H., Pädagogischer Hochschule Luzern: Descriptors for Literature 2007. Descriptors for Literature 2013 (Personlig kommunikasjon: work in progress i HarmoS-related national project on objectives for school years).
- Huber J., Mompoin-Gaillard P. og Lázár I. (red.) (2014), *TASKs for democracy: developing competences for sustainable democratic societies*, Europarådet, Strasbourg.
- INCA Project (2004), *Intercultural Competence Assessment, INCA Assessor Manual*. Tilgjengelig fra: ec.europa.eu/migrant-integration/librarydoc/the-inca-project-intercultural-competence-assessment. Hentet: 9. september 2019.
- Interagency Language Roundtable, Scale of Proficiency. Tilgjengelig fra: www.govtilr.org. Hentet: 9. september 2019.

- Jørgensen J. N. et al. (2011), «Polylinguaging in superdiversity», *Diversities* 13(2), s. 22-37. Tilgjengelig fra: www.unesco.org/shs/diversities/vol13/issue2/art2. Hentet: 9. september 2019.
- Karwacka-Vögele K. (2012), «Towards indicators for intercultural understanding», i Huber J. (red.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world*, Europarådet, Strasbourg, s. 51-60.
- King J. og Chetty R. (2014), «Codeswitching: linguistic and literacy understanding of teaching dilemmas in multilingual classrooms», *Linguistics and Education* 25, s. 40-50.
- Koch L. [medforfatter på Swiss ELP 2000 (CH-2000)], Proposed additional descriptors for reading in a secondary school context (upublisert).
- Lázár I. et al. (red.), *Developing and assessing intercultural communicative competence. A guide for language teachers and teacher educators*, Europarådet, Strasbourg/Graz. Tilgjengelig fra: http://archive.ecml.at/mtp2/publications/B1_ICCinTE_E_internet.pdf. Hentet: 9. september 2019.
- Lenz P. og Berthele R. (2010), «Assessment in plurilingual and intercultural education», Satellite Study 2 tilknyttet Beacco J.-C. et al. (2016a), *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Seksjon for praksispolitikk, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16805a1e55>. Hentet: 9. september 2019.⁵⁹
- Lewis G., Jones B. og Baker C. (2012), «Translanguaging: developing its conceptualisation and contextualisation», *Educational Research and Evaluation* 18(7), s. 655-70.
- LICI Project, *Handbook: language in content instruction*. Tilgjengelig fra: www.yumpu.com/en/document/view/17817415/language-in-content-instruction-lici-project. Hentet: 9. september 2019.
- Lingualevel/IEF (Swiss) project for 13-15 year olds, 2009. Tilgjengelig fra: www.lingualevel.ch. Hentet: 9. september 2019.
- Lüdi G. (2014), «Dynamics and management of linguistic diversity in companies and institutes of higher education: results from the DYLAN project», i Gromes P. og Hu A. (red.), *Plurilingual Education: policies – practices – language development*, Studies on Linguistic Diversity 3, John Benjamins, Hamburg, s. 113-18.
- Mercer N. og Dawes L. (2008), «The value of exploratory talk», i Mercer N. and Hodgkinson S. (red.), *Exploring talk in schools*, Sage, London, s. 55-72.
- MIRIADI Project, Skills reference data on multilingual communication in intercomprehension. Tilgjengelig fra: www.miriadi.net/en/printpdf/book/export/html/746. Hentet: 9. september 2019.
- National Institute for Dispute Resolution (1995), «Performance-based assessment: a methodology, for use in selecting, training and evaluating mediators», Washington DC. Tilgjengelig fra: www.convenor.com/uploads/2/3/4/8/23485882/method.pdf. Hentet: 9. september 2019.
- Negishi M., Takada T. og Tono Y. (2013), «A progress report on the development of the CEFR-J», i Galaczi E. D. og Weir C. (2013) (red.), *Exploring Language Frameworks: proceedings of the ALTE Kraków Conference*, juli 2011, Studies in Language Testing 36, Cambridge University Press, Cambridge, s. 135-63.
- Neuner G. (2012), «The dimensions of intercultural education», i Huber J. (red.), *Intercultural competence for all: preparation for living in a heterogeneous world*, Pestalozzi 2, Europarådet, Strasbourg, s. 11-49. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16808ce20c>. Hentet: 9. september 2019.
- Newby D. et al. (2006), «European Portfolio for Student Teachers of Languages», EPOSTL, European Centre for Modern Languages, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/16/Default.aspx. Hentet: 9. september 2019.
- North-South Centre of the Council of Europe (2012), «Global education guidelines. A handbook for educators to understand and implement global education», North-South Centre of the Council of Europe, Lisboa. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/168070eb85>. Hentet: 9. september 2019.
- Oatley K. (1994), «A taxonomy of the emotions of literary response and a theory of identification in fictional narrative», *Poetics* 23, s. 53-74.
- OECD (2005), «The definition and selection of key competencies. Executive summary», Organisasjonen for økonomisk samarbeid og utvikling /DeSeCo, Paris. Tilgjengelig fra: www.oecd.org/pisa/35070367.pdf. Hentet: 9. september 2019.
- Pierce K. M. og Gilles C. (2008), «From exploratory talk to critical conversations», i Mercer N. og Hodgkinson S. (red.), *Exploring talk in schools*, Sage, London, s. 37-54.
- Purves A. C. (1971), «The evaluation of learning in literature», i Bloom B. S., Hastings J. T. og G. F. Madaus (red.), *Handbook of formative and summative evaluation of student learning*, McGraw-Hill, New York, s. 699-766.

⁵⁹ Dokumentet ble utarbeidet til forumet «The right of learners to quality and equity in education – The role of linguistic and intercultural competence», som ble holdt i Geneve i Sveits fra 2. til 4. november 2016.

Research Centre for Language Teaching, Testing and Assessment, National and Kapodistrian University of Athens, Mediation descriptors related to the mediation tasks in the Greek KPG examinations.

Schneider G., North B. og Koch L. (2000), *A European Language Portfolio*, Berner Lehrmittel und Medienverlag, Berne.

Takala S. (upublisert), AMMKIA, Finsk prosjekt.

Thompson S., Hillman K. og De Bortoli L. (2013), *A Teacher's Guide to PISA Reading Literacy*, ACER, Melbourne. Tilgjengelig fra: www.acer.org/files/PISA_Thematic_Report_-_Reading_-_web.pdf. Hentet: 9. september 2019.

Trim J. L. M., «C1 Level Can Do Specifications for Profile Deutsch», Appendix A, i Green A. (2012), *Language functions revisited: theoretical and empirical bases for language construct definition across the ability range*, English Profile Studies 2, UCLES/Cambridge University Press, Cambridge.

Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-a), *Approaches to teaching, learning and assessment in competences based degree programmes*. Tilgjengelig fra: <http://tuningacademy.org/?lang=en>. Hentet: 9. september 2019.

Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-b), *Generic competences*. Tilgjengelig fra: <http://tuningacademy.org/?lang=en>. Hentet: 9. september 2019.

Tuning Educational Structures in Europe (n.d.-c), *Education – Specific competences*. Tilgjengelig fra: [Tuning Academy, http://tuningacademy.org/?lang=en](http://tuningacademy.org/?lang=en). Hentet: 9. september 2019.

Vacca J. S. (2008), «Using scaffolding techniques to teach a social studies lesson about Buddha to sixth graders», *Journal of Adolescent and Adult Literacy* 51(8), s. 652-8.

Vollmer H. og Thürmann E. (2016), «Language sensitive teaching of so-called non-language subjects: a checklist», i Beacco J.-C. et al. (red.), *A handbook for curriculum development and teacher training – The language dimension in all subjects*, Europarådet, Strasbourg.⁶⁰

Walqui A. (2006), «Scaffolding instruction for English language learners: a conceptual framework», *International Journal of Bilingual Education and Bilingualism* 9(2), s. 159-80.

Webb N. (2009), «The teacher's role in promoting collaborative dialogue in the classroom», *British Journal of Educational Psychology* 78(1), s. 1-28.

Zwiers J. (2008), *Building academic language*, Jossey-Bass, San Francisco.

.

⁶⁰ En utvidet versjon av denne sjekklisten har blitt utgitt på tysk: Thürmann, Eike og Vollmer, Helmut Johannes (2012), «Schulsprache und Sprachsensibler Fachunterricht: Eine Checkliste mit Erläuterungen», i Röhner C. og Hövelbrinks B (red.), *Fachbezogene Sprachförderung in Deutsch als Zweitsprache*, Juventa, Weinheim, s. 212-33.

Appendiks 10:

INTERNETTRESSURSER

ALTE (2011), «Manual for language test development and examining – For use with the CEFR», Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680667a2b>. Hentet 9. september 2019.

Bank of supplementary descriptors. Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/bank-of-supplementary-descriptors. Hentet 9. september 2019.

Barrett M. et al. (2016), *Competences for democratic culture: living together as equals in culturally diverse democratic societies*, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16806ccc07>. Hentet: 10. desember 2019.

Beacco J.-C. et al. (2016a), *Guide for the development and implementation of curricula for plurilingual and intercultural education*, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16806ae621>. Hentet 9. september 2019.

Beacco J.-C. et al. (2016b), *A Handbook for Curriculum Development and Teacher Training: the language dimension in all subjects*, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16806af387>. Hentet 9. september 2019.

Beacco J.-C. og Byram M. (2007), *From Linguistic Diversity to Plurilingual Education: guide for the development of language education policies in Europe*, Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16802fc1c4>. Hentet 9. september 2019.

CEFR QualiMatrix, A quality assurance matrix for CEFR use. Tilgjengelig fra: www.ecml.at/CEFRqualitymatrix. Hentet: 9. september 2019.

CEFRTrain (Common European Framework of Reference for Languages in Teacher Training). www.helsinki.fi/project/cefrtrain/index.php.35.html. Hentet 9. september 2019.

Competences for Democratic Culture. Tilgjengelig fra: www.coe.int/competences. Hentet 9. september 2019.

Coste D. og Cavalli M. (2015), *Education, Mobility, Otherness – the mediation functions of schools*. Språkpolitisk seksjon, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16807367ee>. Hentet 9. september 2019.

Committee of Ministers, «Recommendation CM/Rec(2008)7 on the use of the Council of Europe's Common European Framework of Reference for Languages (CEFR) and the promotion of plurilingualism». Tilgjengelig fra: https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016805d2fb1. Hentet 9. september 2019.

Europarådet (2001), *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment*, Cambridge University Press, Cambridge. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680459f97>. Hentet 9. september 2019.

Europarådet (2009a), *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – a manual*, Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680667a2d>. Hentet 9. september 2019.

Europarådet (2009b), *Autobiography of Intercultural Encounters*. Tilgjengelig fra: www.coe.int/t/dg4/autobiography/default_en.asp. Hentet 9. september 2019.

Europarådet (2018), *Reference framework of competences for democratic culture*. Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://go.coe.int/mWYUH>. Hentet: 17. april 2020.

Europarådet, Official texts and guidelines relating to linguistic integration of adult migrants. Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/lang-migrants/officials-texts-and-guidelines. Hentet 9. september 2019.

Eaquals «Practical resources for language teaching». Tilgjengelig fra: www.eaquals.org/our-expertise/cefr/our-work-practical-resources-for-language-teaching. Hentet 9. september 2019.

European Centre for Modern Languages of the Council of Europe. www.ecml.at. Hentet 9. september 2019.

European Centre for Modern Languages, temasider for *Rammeverket* og Den europeiske språkpermen. Se www.ecml.at/Thematicareas/CEFRandELP/tabid/1935/language/en-GB/Default.aspx. Hentet 9. september 2019.

Europass. Se <http://europass.cedefop.europa.eu/>. Hentet 9. september 2019.

European Language Portfolio (ELP) (Den Europeiske språkpermen). www.coe.int/en/web/portfolio. Hentet 9. september 2019.

FREPA/CARAP, *A Framework of Reference for Pluralistic Approaches to Languages and Cultures*. Tilgjengelig fra: <http://carap.ecml.at/Accueil/tabid/3577/language/en-GB/Default.aspx>. Hentet 9. september 2019.

Goodier T. (red.) (2018), *Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed for Young Learners – resource for educators, 1: Ages 7-10*, Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16808b1688>. Hentet 9. september 2019.

Goodier T. (red.) (2018), *Collated Representative Samples of Descriptors of Language Competences Developed for Young Learners – resource for educators, 2: Ages 11-15*, Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/16808b1689>. Hentet 9. september 2019.

Goullier F. (2007), *Council of Europe Tools for Language Teaching – Common European framework and portfolios*, Didier/Europarådet, Paris/Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/168069ce6e>. Hentet 9. september 2019.

Guidelines for intercultural dialogue in non-formal learning/education. Tilgjengelig fra: <https://pjp-eu.coe.int/en/web/youth-partnership/icd-guidelines>. Hentet 9. september 2019.

LINCIDIRE: LINGuistic & Cultural Diversity REinvented. Tilgjengelig fra: www.lincidireproject.org. Hentet 10. september 2019.

MIRIADI Project Plan: Tilgjengelig fra: www.miriadi.net/en/miriadi-plan. Hentet 9. september 2019.

Noijons J., Bérešová J., Breton G. et al. (2011), *Relating Language Examinations to the Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment (CEFR) – Highlights from the Manual*. Europarådet, Strasbourg, Tilgjengelig fra: www.ecml.at/tabid/277/PublicationID/67/Default.aspx. Hentet 9. september 2019.

North B. og Piccardo E. (2016), «Developing illustrative descriptors of aspects of mediation for the CEFR», Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/168073ff31>. Hentet 9. september 2019.

PETRA-E Network. Tilgjengelig fra: <https://petra-education.eu/>. Hentet 9. september 2019.

Piccardo E. et al. (2011), *Pathways through Assessing, Learning and Teaching in the CEFR*, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: http://ecep.ecml.at/Portals/26/training-kit/files/2011_08_29_ECEP_EN.pdf. Hentet 9. september 2019.

Piccardo E. (2014), «From communicative to action-oriented: a research pathway», Curriculum Services Canada. Tilgjengelig fra: <https://transformingfsl.ca/en/resources/?pagenum=2>. Hentet 9. september 2019.

Piccardo E. (2016), «Phonological Scale Revision Process Report», Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/168073fff9>. Hentet 9. september 2019.

Platform of resources and references for plurilingual and intercultural education: Tilgjengelig fra: www.coe.int/lang-platform. Hentet 9. september 2019.

PRO-Sign Project: Sign languages and the Common European Framework of Reference for Languages – Descriptors and approaches to assessment. Tilgjengelig fra: www.ecml.at/ECML-Programme/Programme2012-2015/ProSign/PRO-Sign-referencelevels/tabid/1844/Default.aspx.

Reference Level Descriptions (RLDs). Tilgjengelig fra: www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/reference-level-descriptions. Hentet 9. september 2019.

Relating language curricula, tests and examinations to the Common European Framework of Reference (RELANG). Tilgjengelig fra: <https://relang.ecml.at/>. Hentet 9. september 2019.

Techno-CLIL 2017, moderators: Letizia Cinganotto og Daniela Cuccurullo. Tilgjengelig fra: <https://moodle4teachers.org/enrol/index.php?id=90>. Hentet 9. september 2019.

Trim J. (red.) (2001), «Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – A Guide for Users», Divisjon for utdanningspolitikk, Europarådet, Strasbourg. Tilgjengelig fra: <https://rm.coe.int/1680697848>. Hentet 9. september 2019.

Salgsagenter for Europarådets publikasjoner

BELGIA

La Librairie Européenne -
The European Bookshop
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUXELLES Tel.: +
32 (0)2 231 04 35
Fax: + 32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services c/o
Michot Warehouses Bergense
steenweg 77 Chaussée de Mons
BE-1600 SINT PIETERS LEEUW
Fax: + 32 (0)2 706 52 27
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

CANADA

Renouf Publishing Co. Ltd. 22-
1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: + 1 613 745 2665
Fax: + 1 613 745 7660
Toll-Free Tel.: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

KROATIA

Robert's Plus d.o.o.
Marasovičeva 67 HR-
21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

TSJEKKIA

Suweco CZ, s.r.o. Klecakova
347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: + 420 2 424 59 204
Fax: + 420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DANMARK

GAD
Vimmelskiftet 32
DK-1161 KØBENHAVN K Tel.: +
45 77 66 60 00
Fax: + 45 77 66 60 01
E-mail: reception@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FINLAND

Akateeminen Kirjakauppa
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: + 358 (0)9 121 4430
Fax: + 358 (0)9 121 4242
E-mail: akatailus@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANKRIKE

Please contact directly /
Merci de contacter directement
Council of Europe Publishing
Éditions du Conseil de l'Europe F-
67075 STRASBOURG Cedex Tel.: +
33 (0)3 88 41 25 81
Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Librairie Kléber
1, rue des Francs-Bourgeois F-
67000 STRASBOURG Tel.: + 33
(0)3 88 15 78 88
Fax: + 33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kléber@coe.int
<http://www.librairie-kléber.com>

NORGE

Akademika
Postboks 84 Blindern
Problemvn. 9
0371 Oslo
NO-0314 OSLO
Tel.: + 47 924 30 013
E-mail: blindern@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLEN

Ars Polona JSC
25 Obrońcow Street
PL-03-933 WARSZAWA Tel.: +
48 (0)22 509 86 00
Fax: + 48 (0)22 509 86 10
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

PORTUGAL

Marka Lda
Rua dos Correeiros 61-3
PT-1100-162 LISBOA Tel:
351 21 3224040
Fax: 351 21 3224044
E mail: apoio.clientes@marka.pt
www.marka.pt

RUSSLAND

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office 338 RU-
117342 MOSCOW
Tel.: + 7 495 739 0971
Fax: + 7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

SVEITS

Planetis Sàrl
16, chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: + 41 22 366 51 77
Fax: + 41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycoon Information Inc.
5th Floor, No. 500, Chang-Chun Road
Taipei, Taiwan
Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

STORBRIANNIA OG NORD-IRLAND

The Stationery Office Ltd PO
Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN Tel.:
+ 44 (0)870 600 5522
Fax: + 44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

USA OG CANADA

Manhattan Publishing Co 670
White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY Tel: +
1 914 472 4650
Fax: + 1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Council of Europe Publishing/Éditions du Conseil de l'Europe

F-67075 STRASBOURG Cedex

Tel.: + 33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: + 33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Website: <http://book.coe.int>

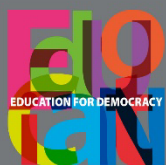
Denne utvidede versjonen av *Rammeverket* representerer en utvidelse av språkopplæringsfeltet. Den gjenspeiler den akademiske og samfunnsmessige utviklingen siden utgivelsen av *Det felles europeiske rammeverket for språk: Læring, undervisning, vurdering (Rammeverket)* og oppdaterer 2001-versjonen. Fagfolk innen språkundervisning fra hele Europa og andre deler av verden har bidratt.

Denne boken inneholder:

- ▶ forklaring på de viktigste aspektene av *Rammeverket* for undervisning og læring
- ▶ et fullstendig sett med oppdaterte rammeverks-deskriptorer som erstatter de fra 2001 med:
 - kjønnsnøytrale deskriptorer som omfatter både talespråk og tegnspråk
 - flere detaljer om lytting og lesing
 - et nytt Pre-A1-nivå, og mer utfyllende beskrivelser av A1- og C-nivået
 - en ny skala for fonologisk kompetanse som erstatter den gamle
 - nye skalaer for mediering, digital samhandling og flerkulturell kommunikasjon
 - nye skalaer for tegnspråkkompetanse
- ▶ en kort rapport om den fire år lange prosessen med utvikling, validering og konsultasjonsmøter.

Rammeverket. Utvidet versjon viderefører Europarådets engasjement for språkopplæring som har pågått siden 1971, og har følgende mål:

- ▶ styrke og støtte læring og undervisning av moderne språk
- ▶ fremme flerkulturell dialog og dermed gjensidig forståelse, sosial sammenheng, tilhørighet og demokrati
- ▶ verne om lingvistisk og kulturelt mangfold i Europa og
- ▶ fremme retten til god opplæring for alle

www.coe.int/lang-cefr

NOR

www.coe.int

Europarådet er den ledende menneskerettighetsorganisasjonen på det europeiske kontinentet. Rådet omfatter 47 medlemsland, deriblant alle medlemmene i Den europeiske union. Alle Europarådets medlemsland har signert Den europeiske menneskerettighetskonvensjonen, som har som formål å fremme menneskerettigheter, demokrati og rettssikkerhet. Den europeiske menneskerettighetsdomstolen overvåker medlemslandenes iverksettelse av konvensjonen.

Oversettelsen er delfinansiert
av Den europeiske union

ISBN 978-82-692788-0-4

